Landsbókasafn
Íslands

Summaria

Yfer þad Gamla Teſtamentid.

Þad er/

Jñehalld og meining ſierhuers Capitula/
Og huad Madur ſkal af ſierhuerium Capitula
hellſt læra. Samſett af Vito
Theodoro.

Vtlagt a Jſlendſku af
Gudbrande Thorlaks ſyne.

Sæler eru þeir ſem ad heyra Gudz ord
og vardueita þad Luc. XI.
A.

Landsbókasafn Íslands

Þeim Kristeliga Lesara/ Nad og Fridur af Gude Fødur fyrer Jesum Christum

EJns so sem Herrañ Jesus hañ kiener i Gudzspiallinu/ vm þat Sæde/ sm̃ saad er j Jørdina/ at þat bere ecki allt godañ auøgst/ eins geingur þad til a vorum Døgum. Gudz ord þat færir ecki auøgst hia øllum Møñum. Sijdañ su Heilaga Ritning er nu vppkomenn j vort Modurligt mal/ finnast a medal vor þriggia handa slags meñ/ sem ad fara med þa heiløgu Ritning. Þeir fyrstu ero/ from̃ ⁊ godfuser meñ/ s̃ Gudz ord elska af hiarta/ jdka sig i þre heiløgu Bibliu og lesa hana sier til lærdoms/ huggunar og allrar leidriettingar. Adrer eru þr sem lesa hana ad eins Historiunar vegna/ so sem adrar søgubækr/ hafande gamañ ⁊ skiemtun af þeim tilburdum sem þar standa/ ⁊ meina þa þeir vita Historiuna þa sieu þeir nogu vel menter/ enn hitt annad i Bibliuñe sem hliodar vppa Gudz heilaga ord/ Vm hans Løgmal/ Vm hans Nad og Myskun/ Vm hanns grimd ⁊ Reide i giegn Syndinne/ Vm þad huernen vier eigum ad lifa/ so ad vier mættum Gude þocknast/ þad Lesa þeir stalldann eda alldrei/ So sem ad er/ þeir Heiløgu pislar/ Psalltariñ/ Spameñerner ⁊ adrar fleire Lærdoms Bækur. Þridia slags Meñ finnast/ sem læra af þessare Bibliu og lifa i Syndum og vondum girndum/ dragande til sijn dæme ad eins þeirra Heiløgu forfedra/ Loth/ Dauid og añarra fleire/ ⁊ forsuara siñ liotañ lifnad þar med/ med sterre Heimsku. Og nockrer hafa latid sier vm Muñ fara/ ad þad være ecki gagn fyrer almugañ/ ad su Biblia kiæme so almeñelega vpp/ vegna þrra hneyxlunar epterdæma sem þar standa/ og nu var strax vm talad/ og seigia/ ad margur meige læra þar af jlla ad breyta/ Møñum meige nægiast þ nyia Testamtid. Þesser eru valla andsuara verduger annars eñ þssa/ Ad lijka suo sem þa Suin koma i eirn fagran lysteligañ alldingard/ þar ed allskyns heilnæm grøs og Jurter eru vaxande/ vm suoddann skeyta Suininn ecki / helldur spilla þau stiema og Klaufstreda þau Ilmanda blomstur/ Enn sie þar nockur oklarende (med leyfe ad seigia) þad taka þau til sijn/ þad fiña þau fulluel. So fara þesser med heilaga Ritning. Þad sem þeirra breytne er samhliodande þad lijkar þeim/ enn hitt añad lata þeir fara. Eñ Gudz børn ⁊ riettkristner Menn þeir giora ecki suo/ Þeir vita ad slijk dæme eru fyrer adra grein jnsett i þa heiløgu Bibliu/

enn

eñ ad meñ ſkule þar epter breyta/ ſem er til Lærdóms og vidvørunar/ ſuo ſem ſeiger S. Pall 2. Thimote. 3. Øll ritgnig af Gude jñgiefiñ er nytſamlig til Lærdoms/ til betrunar/ til leidriettingar/ ꝛc. Og vier ſkulū vita ad þad er eckirt forgiefins eda til onytis Skrifad i þa Heiløgu Biblíu/ þad er allt samañ gott og nytſamligt/ og fullt med lærdom/ þo at vier af vorre fafrædne kuñum þad ecki ad ſkilia. Vier meigum ſañliga ſeigia ſo ſem Gielldinguriñ ſagde. Acto. 8./ Huernen ma eg ſkilia þad nema einhuer kieñe mier? Ef Madur vill fa nockurn ſkilning Gudligs ords/ þa verdur hñ ad leſa heilaga Ritningu/ ꝛ giøra ſier hana kuñiga. Þuiad ſo ſem þa eirn Fiesiodur er faliñ j Jørdu/ þa hlytur Madur med erfide ad grafa þar til/ ef hñ vill na honum. Elligar ef madur hefr eina Nyt/ ſem er full med godañ heilnæmañ Kiarna/ vilie hñ komaſt ad þm ſæta Kiarna/ þa hlytur hñ ad briota Nytina/ og ſlyſia ſkurnen þar af/ ſo er og ſa ſem ſkilia vill heilaga Ritning/ og ſmacka ſætan kiarna og Ilm Gudlegs ords/ hñ hlytur ad leſa og jdka Ritningina. Þar fyrer amiñer Gud oſſ viÿda j ſkriptiñe/ bydur og byfalar øllum Møñum ad heyra og læra Gudz ord/ Deut. 6./ Ord þeſſe ſem eg byd þier j Dag/ þau ſkalltu rotfeſta i hiarta þÿnu/ og þu ſkallt bryna þau fyrer þÿnum børnum/ og ræda vm þau nær ed þu ſitur j þÿnu Huſi/ nær þu geingr vm fariñ veg/ nær þu leggur þig nidur og ſtendur vpp. Itm̄ Jeſus Syrach ſeiger j 6. Cap. heyr þu giarna Gudz ord og athuga goda malshattu Spekiñar/ Vm huxa þu jdugliga Gudz Bodord/ og þeinktu jafnan a hans Ord. Coloſſ. 3. Latid Gudz ord rÿkugliga bua a mzal ydar ꝛc. Hier til heyrer þad þridia bodord/ ſem oſſ bydr ad helga Huÿldardagiñ Drottins/ Þuiad ad helga Huÿldar dag er ecki annad enn heyra/ leſa/ læra og kienna Gudz Ord.

Nu huxar margur/ Huert gagn fæ eg af þeſſu Gudz orde/ og þeirre Ritningu/ þo eg leſe hana og lære? Andſuar miøg mikid a allañ hat t/ Þuiad Gudz ord er ſoddañ eirn fiarſiodur/ ad huer ſem hañ hefur/ ſa er eilÿfliga ſæll/ Huer og ſem hñ ecki hefur/ edur hañ fyrerlytur/ ſa er eilÿfliga veſæll.

1. Fyrſt kieñer Ritningiñ oſſ ad þeckia ſialfañ Gud/ huer hañ ſie og Huÿlÿkur/ og huer ad ſie hans vilie/ og hueria hlydne vier eigum honum ad veita.

2. Gudz ord afrekar þad/ ad ſa eilÿfe Guddomur Gudz heilaga þreñing/ Fader Sonur og Heilage Ande/ vill bua og blÿfa hia oſſ/ og i voru

hiarta/ef vier heyrum og geymum hans Ord. Joh. 14. Huer hñ elskar mig sa vardueiter mijn Ord/og eg og Faderinn skulum koma til hñs og hafa vistarveru hia honum. Joh. 6./ Þau Ord sem eg tala/þau eru Ande og lijf/ Þad er ad skilia/ Þau færa med sier Heilagañ anda/sa ed j vorum hiørtum vppuekur andligar gafur/ og brenande ast og girnd til þess eilijfa lijfs.

3. Fyrer Gudz heilaga ord faum vier þañ heidur z soma z vegsemd/ at vier verdum fyrer þad Gudz Børn/ Jacob 1. Gud hefur gietid oss epter villd sinñe/ fyrer sañleiksins Ord. Og S. Petur seiger 1. Petre 1. Elskid ydur jñbyrdis af hreinu gloande hiarta/so sem þeir huerier endur fædder eru/eckí af forgeingeligu/helldur af oforgeingeligu Sæde/ sem er vt af orde Gudz lifanda.

4. Gudz ord og Euangeliũ færer med sier/ bodar z vijsar oss ad Gudz Nad og vinskap. Adrar Þioder Tyrkiar z Heidingiar vita ei af Gudz vinattu/lifa med vgg og otta eda blindu athugaleysi/Eñ þeir sem Gudz ord hafa jdka þad og elska/ þeir vita og fiña j sijnum hiørtum/ad Gud hñ er þeim Nadugur og Myskunsamur.

5. Gudz ord og Euangelium vijsar oss ad þui sañarliga riettlæte/sem Gude Fødur er þægeligt/Sem er/Arnan/Framestada/Fyrebon/hlydne og verdskulldan Gudz Sonar. Þetta riettlæte ødlunst vier fyrer Truna a Jesum Christum.

6. Gudz ord ber med sier nogliga hnggun i øllum motgange/ Neyd og Hørmungum/so ad huer þad elskar jdkar og geymer/honum verdur allur Kross ogmotgangur liettur og bæreligur. Hefde þitt Ord ei verid mijn huggun/þa hefde eg forgeingid i minñe neyd/seiger Dauid Psal. 119. J Gudz orde er huggun i mote Syndiñe/Diøflinum/ Heluite/J mote Neyd/Fatækt/ Sott og Dauda og allre olucku/ og þad giefur i hiartad frid og føgnud/ huad sem ageingur/ ef þad er Elskad Jdkad og vardueitt.

7. Gudz ord er og a ad vera lios og Lampe/og leidsagare/ alls vors lijfs og framferdis/ epter huerium vier eigum ad ganga/ef vier viliũ fara þañ veigiñ sem liggur til eilijfs lijfs. Þitt ord Drottiñ er lios mijnũ Fotum seiger Dauijd Psal./119.

8. Gudz ord er Salarinnar fæda og Dryckur/ sem allar hungradar og þyrstar Saler kañ ad Fæda og næra til eilijfs lijfs. Og lijka suo sem Matur og Dryckur er vpphellde heilbrigdum Lijkama/so er og Gudz ord

Saliñi

Saliñe. Ef þu suelltur Lijkaman so omegnast hñ og Deyr/ fæder þu ecki Sal þijna med Gudz orde/ þa suelltur þu hana/ til dauda. Johañis 4. Huer hañ dreckur af þui Vatne sem eg mun giefa honum/ hañ mun ecki þyrsta ad eilijfu. I samre meiningu kallar Sancte Petur Gudz ord Miolk Salariñar/ 1. Pet. 2.

9. Gudz ord er langiæde lijfdaga vorra hier a Iørdu/ suo sem stendur Deut. 30. Þar (j Guds orde) er þitt lijf vnderkomid/ og þiñ langiædur alldur. Matthei 4. Ecki lifer Madurinn af einusaman Braude/ helldur af sierhueriu Orde sem vt geingur af Gudz Muñe.

10. Gudz ord/ jdkad og optliga lesid/ þad giører Hiartad klokt og audmiukt og vppuekur þad til Bænaakalls til Gudz/ so sem huer og eiñ riett truadur ma fiña med sier sialfum i sijnu hiarta.

11. Gudz ord og Euangelium er su einka lækning sem stodar i mote Daudanum/ suo sem þar stendur Johañ. 8. Sañliga Sañliga seige eg ydur/ huer hñ geymer min Ord sa skal ecki sia daudã ad eilijfu.

12. Þad færer med sier þa eilijfu Salohialp / øllũ þm̃ sem þat heyra og þui trua. So seiger Eingilliñ Actorum XI. Til Cornelium/ Lat kalla a Petrum/ hñ mun seigia þier þau ord/ af huerium þu munt Salu holpiñ verda/ og allt þitt Hus. Actorum 13. Ydur er þetta Hialprædis ord sent.

Af þessum XII. høfud Dygdum og gangssemdum Gudligs ords/ Ma huer Madur sia/ huad gagn þad giører/ ad elska jdka/ heyra og læra þetta Ord. Hier fyrer ættu nu Meñ ad þiggia med hiartans þack læte þeñañ himneska Fiesiod/ af sierligre Gudz Nad oss giefiñ z veittañ/ So ad ei kome yfer oss þad hefndar straff/ sem Gud hñ hotar øllum/ sem afrækia hñs ord/ sem þar ma lesa Deut. 28. Og vijdar añarstadar. Og þetta er þad sem aller truer Guds orda Þionar/ aller Gudhrædder Husbændr / eiga opt z ofialldañ ad a malga fyrer sijnum tilheyrendum/ z vndergiefnum/ suo þeir lesi þa heiløgu Ritning þui betur huer ed nu er (lof Gude) komiñ i vort Modurmal.

Og vppa þad ad þeir sem ei hafa adrar frædebækur og vtleggingar sem Doctores og lærefedur nu giort hafa/ yfer þa heiløgu Bibliu/ mættu nockud læra sier til nytsemdar/ og lesa ei Ritningina so sem adrar Søgu bækur/ til eyrna skiemtunar ad eins/ Þa hefe eg vtlagt og Prenta latid þessar Sumariur oskande af godum Mønnum ad færa i lag þad sem Prentaranum hefr yfersiedst/ þar næst ad virda mitt litid omak z þnañ

 kostnad

kostnad betur/eñ nockrer giørdu fyrr meir/þa eg med stærsta omake/yfer megn fram liet prenta þa heilogu Bibliu/þa vtlogdu þeir þad af mier vera giørt/alleinasta fyrer auiñings ꝛ plogs saker. Vid stÿk Veralldar laun vne eg vel/hun þackar og launar epter sijnum vana. Eñ sa lifande Gud huer ed allra maña hiørtu veit/hñ mun ødruuijs Dæma. Helldꝛ være askande ad þeir sem þeigid hafa af Gude rÿkdom og nogligt Gudz lan/ad þeir enu somu/epter dæmū og plagsid añara fromra Herra/ og godra Maña j ødrum Londum/villdu styrkia og hialpa til hier i Lande/ ad Gudz heilaga ord mætte eñ meir og framar vtbreidast aukast og eflast i Lande voru/ og ad sem flestar nytsamligar bækur mætte fyrer þetta lofliga Prentuerk i bland landsins jñbyggiara vppkoma. Þetta meina eg Gude mune þægeligt vera/og þeim sialfū lofligra/eñ ad vtleggia i vestu meining/þad Madur hygst ad giøra i þa bestu. Og med suoddan hætte rāgrar misuirdingar/ true eg færre epter þeñann Dag hirde/ storu ad kosta vppa neinar godar nytsemdar bækur/þær at vtleggia/eda vtganga lata.

Þeir eru og nockrer/ sem giefa mier skulld/ad eg hafe eignad mier añara vtleggingar/j Bibliu/af þui/ad eg sagde so i einum stad/ Ad eg hefde ordid opbast alleina eda einsamall ad yferlesa/ Corrigera/ vtleggia Eñ med þeim ordum/vil eg i onguā mata mier eignad hafa alla vtlegg ing Bibliuñar. Þui giøre eg þar þessa grein a.

Nouum Testamentum og nockrar adrar fleire Bækur hins gamla Testamentis/sem vt hefr lagt Oddꝛ heitiñ Gottskalkson godrar miñing ar/þa meiga riettuijser meñ vita/ad eg munda ei mier þetta eigna vilia. Eñ þo eg hañ ept^r^ Konglig Magestatis skipā ꝛ ept^r^ þui ē Gud gaf mi^r^ vit til/þær Bækur yferlesid/eg i sumum stødum emindierad. Añar slags Bækur komu fyrer mig i þañ tijma/sem nockrer adrer høfdu vr Donsku sialfer vtlagt/eda leggia latid/þær hirde eg og ei helldur mier ad eigna/ eige þær huer ed vill/enn suo mikid omak hafda eg/ þær sumar Donsku blandadar vtleggingar og brakad mal ad yfer lesa lagfæra ꝛ emendera/ ad þad var ei stors miña vert/eñ ad nyiu vt ad leggia/sem biuijsat verdꝛ. Þeir sem þui vilia ei trua/ here þr samañ sijnar godar vtleggingar eda siña vid þessa Bibliu. Þridia slags Bækur voru þær/sem eg vard vt ad leggia/og ad mijnu vite/voru ecki adur af nockrum vtlagdar/hueriar eg hirde ei ꝛ helldꝛ med nafne vpp at telia/sie þær fleire eda færre þ er mier lÿka mikid/Eg leita mier einkis lofs þar af. Og þessar eru þær Bækur sem

sem eg (mz leyfe þeirra Danemaña) eignade mier/ hueriar eg vtlagde/ ecki i einu/ eda þa þegar þær skylldu vnder prelum/ helldr Successiuis horis/ þa eg hafda hellst tom til/ iafnt framt sem hinar adrar Prentadar vrdu/ Þetta kallade eg a jslendsku ef þeir skilia vilia (optast) eñ ei alla tijma. Þuiad vegna stors erfides ahyggiu og omaks/ z añarar fiolskylldu marg falldrar/ vard eg opt og tijdum vid þær Bækur ad eiga og þær ad vtlegg ia. Þesse mijn afsøkun vona eg at hia fromum Møñum fullnæge. Hina adra bid eg ad þeir villdu til añara þarfligra hluta/ hafa sijna goda ment/ eñ til þess ad leggia einfølld ord vti røngustu meining/ huar af litid gagn giørist Gudz Kristne z samkundu. Eñ huad hũ hefur vtlagt/ eda ecki/ virdist mier litil naudsyn vm ad deila/ Eñ sijdur sier eda odrum nockrar æru eda lofstyrs/ hier vti ad leita/ þo Madr kyñe einn Bækling eda añañ/ vr Dønsku male ad setia. Þo eru þr goder Meñ aller þackar verder/ sem godann vilia eda astundan haft hafa i fyrstu þar til/ huer epter sijnum gaafum/ ad Heiløg Ritning mætte vppa vort Modurmal koma/ Landsins jñbyggiurum til nytsemdar/ huar med eg vona þr munu fyrst og fremst hafa hugsad vm Gudz Dyrd/ eñ ecki siñ lofstyr/ suo sem David kieñer j Psal. Non nobis Domine/ non nobis/ sed nomini tuo da Gloriam/ Þessum almattugum Gude seige eg og þacker/ og prijsa hñs Nafn/ ad hañ mier veykum ouerdugum gaf þa Nad/ þad verk ad full komna/ hans Nafne til Lofs z Dyrdar/

AMEN.

Sum̃aria þad er/ein ſtutt meining/
Og Iñehallo Sierhuers Capitula.

Fyrſte Cap. Geneſis.

Jón Borgfirdingur.

SA fyrſte Cap. er ein Hiſtoria edur Fraſaga/Huernen ad Gud/fyrer ſitt Almattugt Ord/ ſkapat hefꝛ Himen og Jord/og allar Skiepnur / og huerneñ hañ a hinum Sietta deige Skapade Mañiñ/Og ſette hñ til Ad hñ ſkyllde Drottna yfer øllum hlutū/og at hñ ſkyllde þrra neyta/og niota.

Huar vt af vier lærum ad þeckia Gudz godgirnd og giæſku/ j þeſſare Skøpun/ ꝛ meigum vor hiørtu j allzkyns motgange þar mz hugga/þat vier høfum eiñ Gud/þañ ſo er Almattugur og giæſku fullur/ ad hñ ſuo rijkuglega forſorgade oſſ og ſo Fødurlega huxad hefꝛ vm alla þa hlute ſem vier vidþurfū. Slijkañ giæſka vilia ꝛ Millde Gudz hafa þeir enu Heidnu þegt vt af Skøpuniñe ꝛ Skiepnunum/ ꝛ hafa þar fyrer halldit Gud godañ ꝛ Myſkunſamañ. Eñ Gudz ord fram̃ſetꝛ þm Kriſtnu adra myklu hærre ꝛ ſtærre ſpeke ꝛ huggun/huar med þeir meiga vita ꝛ þeckia Gudz giæſku/Þuiad hñ hefur ei ad eins alla hlute ſkapad Mañeſkiuñe til goda/helldꝛ hefur hñ ꝛ giefid ſiñ einka Son til Fornar fyrer Synder nar/ꝛ j Daudañ/Mañeſkiuñar vegna.Þar fyrᵉ ſkal eingiñ madꝛ efaſt vm ſlijka Gudz godgirndarſamlega hialp Vinattu og fullting / huerſu þung og ſtor Neydiñ og motganguriñ er eda verda kañ.Hier ſkalltu og merkia þeſſa høfudgrein vorrar Truar.Gud hñ er/adur eñ nockꝛ Skiepna var/Þad er ſuo ad ſkilia/hñ er eilijfur/ og hafde hia ſier ORDIT. Þad er og ſo eilijft ꝛ Gude ſamlijkt/Þuiat þ var fyrr eñ allar Skiepnꝛ voru. Og med þui ad allar Skiepnur eru ſkapadar fyrer þetta Ord/ þa fylger þad þar epter/ad þetta Ord er almattugt. J þridia ſtad nefner Moſes hier ANDA Drottins/huer ed allar Skiepnur lijfgar ꝛ nærer. So vtuijſar Moſes lioſliga/ad Gud Fader/ Gudz Sonur/ edur Ordid/ ꝛ Gud heilagur Ande hñ ſie ſo eine/Eilijfe/Almattuge Gud/ Vpphaf ꝛ Ender/So ſem vor Kriſtelig Trua vtuijſar.

II. Cap.

Er ein Hiſtoria/ j hůre Moſes eñ j añad ſiñ ſkyrer fra/huernen þad

 Adam

Adam var skapadur/og eiñ Herra settur yfer Gudz Skiepnu/ Þo so/ad hñ skyllde ei eta af Skilningstrenu. Slijka hlydne hefr Gud lagt vppa Mañeñ j Paradijs/so hñ hefde nockurt tilefne/at þiona Gude med/ Þui ad eckirt ma Gudz þionusta heita/nema þui ad eins Gud hafi þat sama verk fyrer sitt Ord skipad og bifalad. Og hefde Mañeskiã þetta trulega halldid/ þa hefde hun slijkrar Gudz þionustu noted/suo sem hun gallt þess þunglega/þad hun þar a mote giorde. Þui næst seiger Moses/ad Gud hafe Mañenu til goda skapad eina Kuiñu/z so þñ sett z skickad Hiuskap arbaded. So ad huer madr lærde ad vita/ad a medal Ecktahionaña eru þær stærsta teingder/ huar fyrer þau eiga alla tijma sijn a mille ad hafa allañ Kiærleika ast og vinattu.

Epter slijka Skøpun/ seiger Moses/ ad Gud hafe huijlst a hinum siøunda Deige/ z hafe heigad hñ. Vppa þad at vier og so eiñeñ a huijld ar deiginum latum af veralldlegum verkū/enn jdkum Gudz ord/og huxū vm hñs verk. Þuiad þtta kallast Huijldardagiñ ad helga/ Ad huxa vm Gudz ord/ z þacka honum fyrer sijna Fødurliga giæsku z fyrerhyggiu/ z j riettre Tru þar vid ad hallda sig z hugga.

III.

Er ein Historia/huernen ad madureñ vard af Dioflinum leiddur og leckadur fra Gudz orde/so ad hñ fyrer sijna ohlydne fiell j Syndina / og vnder Gudz strossunar refsing/oss til viduorunar/ad vier lærū ad hallda oss fastlega vid Gudz ord/ z fordast Syndina/huer af Dioflinū er fyrst komeñ/z Daudañ hefur leitt yfer Mañeskiuna/med øllū odrū eymdum z hørmungum Lijfs og Salar.

Þar j giegn skulu Meñ z merkia þessa huggun/sem Gud giefur hier þm Adam z Euu/Ad Kuiñuñar sæde/CHRISTVS/skyllde Høgg ormsins høfud sundurmeria/Þat er/Dioful iñ sinpta hñs magt/ z fyrer sijna Pijnu hialpa oss fra Daudanum og Syndiñe/til Riettlætis og þess eilijfa Lifsins. slijkre huggun eigum vier fastlega at hallda/og lata ecke Diofulsins hælbit/ oss hnepkia/ þad er/ huerskyns motgang sem hier j þessu lijfe kañ til ad falla/Þuiad j Paradis tok þad fyrst til/z hlytur sa at alldøldle ad ganga. Dioful iñ añ oss ecki Saluholpnum at verda/þar a mot/vill Gud eckr at vier skulum j Syndum glatast/z veita oss hialp z fullting fyrer siñ Son/sa ed fyr oss a Krossinū Daiñ er/ z fyr oss hefr borgad z bitalat. Slijka huggun og hialp skulū vier meir z frām alta/

Eñ

Eñ Diøfulsins Bøluan og ouinskap.

IIII.

Fiorde Cap. er ein Historia/skyrande fra Likamlegre Blezan/og afkuæmis aukningu þrra Adams ꝛ Euu/Og þui næst huernen ad Syndenn hreyfde sier kroftugliga med Cain/so ad hn̄ slo j hel sin̄ Broðr Abel.

Slijk dæme skie og suo nu ꝛ jafnlega j Heimenum. Þuiat Abel/ þad er/ su saña Gudz Kristne/huer ed alleina treyster vppa Gudz ord ꝛ hans Myskunsemi j Christo/og þar vppa er grunduølllud/hun hlytur at lijda af Cain(þad er/af þeim Falskristnu/og þeim verkheilogu) Mein og motgiorder.Eñ þad mun þo ei ohegnt blijfa.Þuiad Gud krefur þess saklausa Blodz/Og hotar aluarliga/þad aller þeir sem suo grimlega nidur þryckia þeim Saklausu/ þeir skule med vondre Samuisku/ og allskyns ogiæfu vm alla þeirra lifdaga Pijnder og plagader verda.

Hier er og sierdeilis Merkiande su Predikunar amiñing sem Adam giorer Cain/og varar hn̄ vid/ad giefa Syndiñe ei ofmykið raum/helldr hallda heñe aptur/ella mune hun sulkia hn̄. Siertu fromur/seiger hañ/ þa ertu þeckur/ Þad er/ Nallt þier vid Gudz otta/ og vackta þig fyrer Syndiñe/þa muntu Gude þocknast/Eñ ef þu ert ei fromur þat er/ef þu fylger Syndiñe/og villt ecki hafa Gudz Otta ꝛ Ord fyrer augum þier/ þa huylist Synden/Þad er/ þu hefur gledi og gaman af heñe/eñ þetta varar skam̄a stund/hun sefur j Dyrum/þad er/j oroligum Huildar stad/ huar hun verdur ad vakna.Þar epter a kiemr sijdañ ofeigianleg angist/ skielfing/Eymd ꝛ Daudiñ sialfur/so sem sia ma a Cain og Judas.Þar fyrer varar Adam hn̄ vid/Lat hana ei hafa sin̄ vilia/ Þad er/ epterfylg ei freistinguñe helldur Drottna þu yfer heñe/Þad er/Ver þig/Stattu j mote Syndiñe. Og suo sem Paulus kallar þad/Deyd hana. Þar skal Kuiñuñar Sæde oss til hialpa/hn̄ vill standa med oss/og styrkia oss til at standa Syndeñi j mote.Af oss sialfum erum vier vanmegna þar til.

V.

Hier vpptelur Moyses epterkomendur þeirra Fromu nidia Adams/ huersu ad Gud Blezade þa med lifsins auexe og løngum lifdøgum/Suo ad meñ siae/huernen ættum hins gudhræddda Seth hañ margfalldast ꝛ vaxid/huer ed fyrerheited hafde vi af Herranum Christo.

Hier er ꝛ sierdeilis merkianda epterdæme Enoch/huern Gud burt tok fra Heimenum/til eins vitnisburdar/at þeir godu og Gudhræddu)þo þr

 hliote

hliote hier j Heime margt z miked ad lijda) þa eiga þr þo vissulega von añars betra lijfs/ Sem eilijft er/ fyrer þetta fyrerheitna Sæde/ Og ad øllum Harmkuælum og motgange skule epter þetta lijf gleymt verda. Þuiad þetta epterdæme hefr att ad vera eitt fagurt Lios/ huert at skijna skyllde j Heimenum/ vm allan þañ tijma allt til Vatzflodsins/ ad þeir riettlatu hafa minst Enochs z sagt so/ Drotten tok hñ til sijn/ þat er oss til eins vitnis z sañarlegs merkis/ ad epter þtta lijf mun koma eitt añat betra/ z eilijft lijf.

VI.

Er eitt hrædelige epterdæme/ j huerju Menn sia Gudz Reide j gegn Syndiñe/ Þar Gud hotar z ognar/ at hñ vegna Syndariñar vilie afma ecki ad eins Mañeskiuna/ helldur z so allt þad sem hefur lijfs Anda med sier. Eñ þessar eru þær hellstu Synder/ sem hier nefnast j textanū/ Fyrst fyrerlitnig Gudz/ þad Verølldiñ villde ecke lata Gudz anda straffa sig/ Þad er/ Meñ villdu ei epterfylgia Gudz orde/ og ei bæta sinn lifnad þar epter. Þui næst/ Holldsins girnder/ at sijdustu opinberligt Ranglæte. Nu slijkar Synder eru/ þar mun ei langt strafs z reffingar at bijda. Eñ suo sem meñ meiga þeckia þyngd Gudlegrar Reide j giegn Syndiñe/ vt af slijkre Reffins. So ma og eiñeñ hier sia/ huersu Myskunsamur Gud hañ er/ at hñ dro vndan þuilijka reffing j Hundrad ar z tuttugu/ z varduette þñ goda Noa med sijnu hyske fra slijkre reffingu. So at meñ meige læra ad vita/ ad huer hñ giører ranglega sa fær makleg giølld/ Eñ huer hañ lijfer rettelega sa mun laun og not þar af fa z ødlast.

VII.

ER ein Historia/ huersu ad Gud/ Syndariñar vegna/ fyrer Vatsflodid/ afmade allt þ sem lijfs anda hafde a Jørdu/ Eñ veitte Noa sijna Myskun/ z tiede sig so giaskusamlegañ z Fødurlegañ vid hñ/ ad hñ vard veitte hñ ecki ad eins heilbrigdañ med øllum sijnum j Ørkiñe/ helldur og eiñeñ forsorgade þeim so/ at þr hefdu þeirra atuinnu/ z þar Skiepnr sem Mañeskiuñe voru til nytsemdar. Eñ so sem þetta Vatzflod var hreinsan alls Ranglætis z Synda/ huar med Syndernar so þunglega reffstar og afmadar vrdu/ So er su heilaga Skijrn þat rietta Vatzflod/ fyrer huert Synden ei grimmlega straffast/ so sem þar skiede/ Helldur dreckist og fyrer giefst/ fyrer Truna a Christum/ huer at er su andlega Ørkiñ/ j huerre vier aller holpner verdum.

Er ein

VIII.

Er ein fogur Historia/huersu ad flodit minkade/z Noe/med þeim sm hia hm voru/z ollu Dyrum/ er heill z heilbrigdr vt af Orkine geingen. Og pad Gud ad Nyiu gaf Blezan yfer Noa og oll Dyr / fyrer hueria Blezan aller hluter sijdan vid magt halldast og varduertast allt til Heim sins enda.

En sierdeilis er þetta epterdæme hier mikelegt/ad Noa færer Drottne Forner/z þackar honum fyrer sijna velgiorninga. Slijkt þacklætis offur liet Gud sier vel þecknast/so hn lofade ad lata sijna reide vpp þadan allt rei so grimmlega ganga yfer allt Holld/ Þuiad madurin af Natturine er so jllur/og fyrer Syndina spilltur/ ad hn af Natturune til/ei annod kan en ad Syndga og misgiora. Slijkt hrærer þann millda og Naduga Gud/ eckr til Reide nie modgunar helldr til Myskunar/ad hn sier aumur a oss/ og fyrergiefur oss Syndernar.

IX.

Fyrre partur þessa Captiula.

ER ein Historia/huersu Gud at nyiu Blezar yfer mannen/z setur hn til Herra yfer allar adrar Skiepnur at hn hafe valld yfer þeim/og hafe þær sier til nytsemdar.

Alleina fyrerbydur hn Blodid til eins teikns z merkis/ad hn vill eige Mannsins Blode sie vthellt. Þuiad hier stendur sa Domur huern Gud sialfr hefur vppsagt/Huer hn vthellir Mannsins Blode/hns Blod skal i stadin fyrer mannen/þad er/fyrer Valldzmannin vthellt verda.

Þui næst styrker og stadfester Gud fyrer teikn Regnbogans sitt fyrer heit/ad hn vilie þadan j fra slijkt straff og slijka reffing ecki koma lata.

Annar partur Capi. Noah tok til et c.

Þetta er eitt epterdæme/ af hueriu Bornen skulu læra / ad þeir eru vndergefnu/þeirra Forelldra og yfervallds men j ollum heidre at hallda og hafa/ so eige kome yfer þa su Boluan/sem Noa hier formæler sinum Syne/fyre þ ad hn vanheidrade hn. Þuiad hns Synd var ei alleinasta þad/ ad hn hafde skiemtun þar af ad hn sa sin Fodur so Nakin/ sa arge skalkur vill z koma hinum odrum tueimur Brædru sinum þar til at þeir skule og einnen hlæia ad þeirra gamla Fodur/spotta honn/og forsma og fyrerlijta. Þuiad Cham dryger hier tuefallda Synd/Hn fyrerlijtur sin

Fødur/ & þottist vera forstialare og vÿsare. Þar er omøgulegt ad j slÿku Hiarta kune at vera ein rett hlydne/ huilÿka Gud vill hafa/ af øllū Bornum/ og þunglega hefner a øllum þeim sem hana ecki veita.

Þar a mote/ Huer hñ heidrar sÿna Forelldra og yfervallds Herra/ hñ same skal hugga sig vid þa Blessan sem Noe Blessar þa adra tuo sÿna Sonu Sem og Japhet / Þuiad þessa heidran vill Gud aumbuna bæde med andlegre & Lÿkamlegre Blessañ/ So sem þat fiorda Bodord lofar/ at Gud vilie þÿsshattar hlydne og virding med einu laungu og luckusam legu Lÿfe endurgiallda og bitala.

X.

Þeñañ Cap. þarf ei ad lesa/ þui hñ helldur ei añad eñ Maña nøfn Nidia & kynkuisla Noa/ huad þar til þienar/ ad meñ stae kynþætte þrar Gudlegu ættar vegna þess fyrerheitna Sædisins. Um Nimrod seigist hier/ ad hñ hafi fyrstur maña Rÿke haft/ Og su hin fyrsta Monarchia var af honum stiktud.

XI.

ER ein Historia/ huerneñ ad jafnsnart sem þat mañeskiuna fiølgade aptur/ þa vrdu meñerner Ranglater/ grim̃er og drambsamer/ Þar fyrer hefur Gud sunddurdreift þeim vm Londen/ med þeirra Tungumalum/ & þeirra aform ad ongus giørt. Slÿkur ad skilnadur Tungumalaña/ hefr verid eitt hrædelegt straff & hefnd Syndaña. Þuiad jafnsnart med malinu/ þa hefur Predikunar Embætted nidur fallid/ og i stadinn innkomed Skurgoda dyrkañ/ þuiad sierhuer einn hefur fyrer sig epter sÿnum þotta Gude þionad. Sem̄ ætt alleina hiellt þui retta Tungumali Predikūar embætte/ og Guds/ þionustu giørdiñe. Japhet hefur og so halldid sig ad hm̄. Eñ Cham/ so sem sa meste fiølde/ er algiørliga i Skurgoda dyrkan falliñ. Eñ eins so sem Gud hier straffar Syndina med fiølda Tungumala/ So audsyner hñ a Huitasuñu deige sÿna Nad og fiølda Tungumalaña so ad meñ heyra Gudz Nad i øllum Tungumalum/ & þ Predikunar embætte og Euangelium vtgeingur i øll Tungumal vt vm allann Heiminn.

Þui næst opptelr Moses Kynkuÿsla þætte Sem/ so ad vier vissum af huerium Fedrum Abraham komenn er / yfer huerium fyrerheited vt af Messia sidañ huildest. Þat ma sia/ huersu Heimenum for aptur/ & þeir heilogu meñ hafa ei haft so lāga lÿfdaga/ so s̄ Noa & hñs forfedr høfdu

Hei

XII.

Hier tekur til Historian eda lijffagan af þeim heilaga forfedur Abraham/huern Gud leidde vr Lande Haran jñ i Canaans Lād/z fyrerhiet honū/ad hñ villde lata hñ verda ad sierlegre Þiod/z giefa hm̄ Canaās Lād til eign^v. Og a sijnū tijma eitt soddan̄ Sæde hm̄ vppvekia/s̄ Blezad være/Fyrer huert aller men̄ i Verolldu skyllde komast fra Boluaniñe til Blezanar og til Gudz Nadar og myskunar.

Hier skulum vier fyrst læra/huersu þ Gud hafi er Myskunsamur og Nadugur. Þui næst skulum vier hugleida epterdæme Abrahams/huersu hñ trude og treyste Gude/og giørde hñs skipan/og Predikade Gudz ord. Pad er z so hugleidanda/ huersu hñ verdur fyrer Kross z motgang Reyndur/Þuiad hñ hlytur vegna hallæris ad flygia i Egipta land/ z þar ad koma i haska vegna sinar eigen̄ Kuiñu. En̄ med þui hñ trude og treyste Gude/þa hialpade hñ honum af ollum motgange/ so sem sia ma i allre hñs lijfsøgu/og straffade þa sem honum giørde jllt/So sem hier stendr/ ad hñ lagde plagu a Pharaonem z hñs hus/fyrer þad ad han̄ atlade ad taka Sara sier til eigin Kuiñu z c.

XIII.

Eitt agiætt epterdæme høfum vier hier/i fyrstu af þeim Abraham z Lot/Huersu ad Gud giefur sijna Blessan rijkuglega þeim sem hñ ottast/ Suo sem Christur seiger/Leitid fyrst Gudz Rijkis og hñs Riettlætis/suo mun ydur allt an̄at til leggiast/þt ydar Fader veit huers þier vidþurfed.

Þui næst lærum vier hier/ ad fordast allt osamþycke/ og sierdeilis þa eiga þeir enu Skylldu ad fordast allt þad sem nockra misþyckiu kan̄ vpp ad vekia/og lata helldur auiñing og abata hia lijda/en̄ ad giefa nockurt tilefne til þrætu og osamþyckis/so sem sa gode Abraham giører hier vid Loth. Slijk aslundā er einkum naudsynlig/ Þuiad huer hñ leitar þrætu/ og stundar epter osamþycke/sa same fær þad fulluel fundid/Enn Sæler eru Fridsamer.

XIIII.

Þetta er ein Historia/af huerre vier lærum huersu ad Gud hñ kallar Meñina fyrst adur fyrerfram til Idranar/ad þeir giøre yferbot/og late af Syndum og glæpum/Þuiat adr en̄ þad hñ liet Sodoma z Gomorra vppbreña med Heluitskū ellde/amiñte han̄ þær Borger til Idranar yferbotar

Volar med ofridarstorme.

Þessa refsing verdr z so sa frome Lot ad bera med þm. Eñ ad sidustu verdur hañ apturleystur fyrer Abraham/ huad hier er til eins epterdæmis sett ollū Yfervallds moñum/ ad þeir eiga ad vernda sijna/ Eñ vera þo ei sierplægner nie sialfs sijns gagns leitande.

Þad Abraham giefur tiund Melchisedek/ huer ed var Kiennemadur Drottins/ Þad er i fyrstu eitt epterdæme/ ad veralldleger Valldzmeñ sie skylldugir ad hialpa til / ad Kristeleg Kirkia og su rietta Gudz þionustu giord vid magt halldiñ verde/ Þuiad hun hlytur forsuar z vpphellde ad hafa. Og sæler eru þr s sitt Rijkedæme vallo z audæfe spara ei hier til/ ad Predikunar Embætted meige framgang fa og vid magt halldast.

Þui næst hefur þetta sijna vtþyding vppa Kieñemanskapiñ Christi/ i giegn Logmalinu so sem vottar Pistilliñ til Ebreos j 7. Cap./ z David j 110. Psalme/ Huer ed Christum nefner og kallar Kieñemañ/ eñ þo ecki epter skickan eda vijsu Leui/ helldur Melchisedech/ huer eckirt hefur ad giora med offur z Synder/ so sem Kieñemeñ Lagmalsins/ helldur Blessar hann/ og tekr af oss Boluanina. Þetta Nafn Melchisedech/ þydist a Norrænu Kongr Riettlætissins. Slijkt Nafn hefur vor liufe Lausnare Christr sa ed fyr Syndaña fyrergiefning oss giorer Riettlata. Eñ þsse Melchisedech hefur sañarlega verid Sem Sonur Noa / huer ed i þann tijma var ellstr forfedraña/ og þeirra ædste stiornare z Kieñefader i Krest niñe verid hefur/ og þar fyrer hefur hñ nefndur verid Kieñemadur hins hæsta. Af þisū Sem er Abraham komeñ/ og af honum hefur Abraham erft þad fyrerheit vt af Christo.

XV.

Auijsar i fyrstu/ þa Storu Astrijdu sem sa gode Abraham haft hefur/ ad GVD dregur suo leinge vndann þad Fyrerheit/ ad hñ villde giora hñ ad myklum Folksfiolda. Þar fyrer þa Gud talar vid hañ og seiger/ ottast þu ecke/ eg er þiñ skiolldur z c. Þa suarar hñ/ Huad villtu giefa mier? Eg fer burt Barnlaus/ sem hñ villdi so sagt hafa Skule eg verda at myklum Folksfiollda/ þa hlytur þu Drottiñ at giefa mier miñ Son: Eñ er Gud lofar honum z fyrerheiter ad hñ skule Son eiga/ þa yferuiñur z sigrar hñ þa freistne/ þ hñ er gamall z hñs Kuiña Sara obyria/ og truer z treyster Gude. Slijk trua/ seiger Moyses/ er hm til riettlætis reiknud.

Þar næst i nidurlaginu stendur eitt spadomur/ Þat Gud mune frest

giora

giora a sijnu fyrerheite/ og ad Abrahās epterkomendr yrde adr j Egipta landi þrælkader/so þeir skylldu ei hneyxlast a þssare Motgangs ogiæfu sem yfer þa koma munde/Helldur stadfastliga trua Gudz fyrerheite/Ad Canaans land munde þeirra eign verda/ og ad Christur þad Blezada Sædet/munde epter Gudz fyrerheite vissulega koma/a sijnum tijma.

XVI.

ER j fyrstu eitt epterdæme/huernen ad skynsemin leitar vid/at hialpa sier sialf/þegar ad Gud vm stundar saker frestar sine hialp/ og hialpar ecke so snart sem at men vona z vilia, Þuiad Sarai/med þui hun elldist meir og meir/ og er þar med obyria/þa tekur hun til ad misgruna Gudz fyrerheit/og huxar ad af hene til mune þar eckert af verda/med þui hū er bæde Obyria og afgømul/og radleggur mane sijnum Abraham/ad han skule taka Agar sina Ambatt til eigin Kuinnu/so at Gudz fyrerheit verde ecki forhindrad. En Gud hefur lated þetta so ske/vegna sierlegrar merkingar/suo sem ad S. Pall skrifar til Galatas/vt af þeim tueggia handa søfnude / af huerium anar vmgeingst med verkonū/z stolar og treyster vppa sialfs sijns eiginleg verk/ En hin anar helldur sig vid Gudz fyrerheit og hns Myskunseme.

Þui næst/er hier ein agiæt lærdomur/vm Agar/ þa hū var þungud/ huernen at hun fyrerleit sijna fru Sarai/villde ei lijda hennar vmøøndū/ z hliop j burtu. En Eingillinn skipar hene ad huerfa til sinar Þionustu/ vera vndergiefin sine fru/z audmykia sig fyrer hene. Til epterdæmis øllū Þionum z Ambattum/ad þeir skulu med audmykt alla hlyde sijna sijnū lanar Drottnum/Þuiad Gud vill þad so hafa/z þ er honum þægeligt/ hā vill z giefa lucku þar til. Þar þuert a mote/ef at þionustu Folked er otrutt z ohlydid/þa vill Gud med allra handa olucku þad straffa.

XVII.

ER ein Historia/ huersu ad Gud huggar Abraham/ og styrker sitt fyrerheit med eina Nyia sattmals teikne Vmskurnariñar/ Og lofar ad hā vilie vera Gud allra þeirra/sem at þetta sattmals teikn hafa a sijnū Lijkama/Og þa enu sømu vilie hā Bleza og varduetta.

Nu hefst fyrst sa mismunr eda adskilnadr/at Gud fraskiler Abraham og hns epterkomendur/so sem eitt sierlegt Folk/fra øllum ødrum Þiodū/ og audkiener hā og hns epterkomendur/Gydingana/fyrer Heidnum/a þeirra Lijkama/med eina sierligu merke eda audkienīgar teikne/vppa þ

ad men

ad meñ skylldu vita/ad Christur hañ ække ad fædast af þessu Vmskornu Folke alleina/eñ af onguu ødru Folke j Heimenum.

J añañ mata/Þa hefur þsse Vmskurn haft sijna sierlega merking/ Þuiad Gud hefur þar med viliad til kynningar giefa/huersu þad vor Nattura er Syndunum vafiñ/og hefr þorf a þui/ad hun verde andlega Vmskoriñ/So sem þad eitñeñ Spameñerner kieña/ Ad meñ skule Vmskiera yferhud sijns hiarta/þat er/ganga j Gudz otta/z deyda Syndina med øllum vondum girndum.

J Þridia mata/var þsse Vmskurn(so sem S. Pall seiger)eitt jnsigle Riettlætingarinar/Þuiad þar af hefur Abraham/z aller hñs epterkom endr kuñat ad vita/ad þeir være Gudz folk. Þuiat slijkt sattmala teikn/ so sem añad Sacramentum hafde fyrerheited/Ad Gud villde þetta Vmskored Folk sierdeilis añast/ vernda þad og Bleza so sem sitt eiged Folk.

Og Gud sagde eñ aptur til Abrahams.

Þetta er fyrst eitt epterdæme/huar af vier skulū læra ad Gudz fyrerheit eru soñ/og hafa onguañ misgrun a þeim/Þuiad hia Gude er eckirt omøgulegt/so sem Abraham þiker omøgulegt vera/ ad hñ munde eiga Son vid Sara.

Þui næst er hier eitt fagurlegt epterdæme Kristeligrar hlydne / af Abraham/hñ Disputerar ecke leinge vm þad/huar fyrer hañ skyllde vm skiera sig z sitt heima folk/helldur giører hñ þad af einfølldu Hiarta/af þui Gud hafde honum þad so skipad. Þuiad fyrer Verølldune þotte þad miøg þussligt/ad so gamall Madz skyllde Vmskiera sig og allt sitt Hus. So kñ z skynsemeñ ei ad huxa vm neiñ avøxt eda gagn slijks verks. Eñ þetta allt lætur Abraham ei sturla sig. Hñ geingur þar strax ad med algiordre hlydne og lostugu Hiarta/og lætur sier nægia ad Gud hefur þat so bodid og bijfalad. So eigum vier eiñiñ j øllum hlutum ad giøra/og at eins huxa vm þad huert Gud hefur þad bodid/Og grenslast þar ei meir epter/edur huxa vm fyrer huerta grein þ er skipad/edur huad þad stode. Slijka einfallda Hlydne heimter Gud af øllum oss.

XVIII.

ER eiñ agiætliga fogr Historia/huersu ad Gud kom til Abrahams og var hñs Giestur/Hellst þss vegna/ad hñ styrkte hñ j Truñe/so hñ sie efalaus vm þ/hñ mune Son fa med siñe Kuiñu Sara/ Þuiad Drottne sie eckirt omøgulegt. Vppa þad ad vier z so eitñeñ lærum/ad alijta Gudz

ord/

ord/og freista vissulega vppa hns lofun. Enn sierdeilis er hier merkiandi/ ad Textenn seiger/ at Abraham hafe sied pria Menn/ Enn talar po sem vid einn/ og vid einn so sem pria.

Item. Drottinn sagde til Abarhams etc.

Petta er ein sannarlig auglysan/ ad par er ei vtann einn Gud/ enn po priar sundurgreinanlegar Personur/ sem er Gud Fader/ Gud Sonur/ og Gud Heilagur Andi/ so sem opinberaner hins Nyia testamentis klarliga vtvijsa. Enn slijker vitnisburder hins gamla Testamentis piena hellst par til/ Ad vier lærum pad Forfedurner hafa og einenn truad og vitad slijkt suo sem vier/ og eru eins og vier j pessre somu Tru Saluholpner ordner.

Pui næst er hier eitt agiætt epterdæme af Abraham/ ad hann er so Giestrisinn/ og vid pa framande og okunnuga Menn godvilldarsamur z pionustu miukur/ Epter Reglu S. Pals/ Rom. 12. Verid Giestrisner z c.

Pa stodu Mennerner vpp padan.

Petta er fyrst ein merkeleg Historia / j huerre Gud lætur rijkuglega sia sijna Myskunseme/ huersu hann vill giarna hlijfa/ og alla hefnd burt taka/ Ef ad Manneskian villde ad eins betra z bæta sig/ Ad vijsu/ pad hann vegna farra riettlatra Manna villde giarna hlijft hafa pui heila Lande.

Par a mote er petta og hrædelegt/ ad Verolldinn er so jll og hreckvijs/ ad a medal so margra manna/ j einu heilu Lande/ vrdu ecke fundner Tiu menn Fromer z Gudhrædder. Par fyrer hlytur hefndin yfer pa ad koma/ og fyrerbon og medalganga Abrahams er til einkis/ med pui par fylger eingin bot og betran epter lijfnadarens/ Puiad bænen og betran lifnadarins pau hliota ad fylgiast ad.

J annan mata ma hier sia/ huad merkeligur hlutur per er/ ad bidia fyrer odrum til Gudz/ Enn huer hann vill af slijkre fyrerbon Not hafa/ hann hlytur riettelega ad skicka sig par til/ z hindra ei pa Fyrerbon med sialfs sijns jdranarleyse.

XIX.

PEtta er ein Historia/ af huerre menn sia/ at Gud huxar til sinna helagra/ z frelsar pa fra pui hefndar straffe sem yfer pa ogudligu kiemur. Puiad fromer menn skulu sinnar dandemensku niota/ suo sem Lot.

Par a mot ma sia/ Med puiad Synden hefur so yfervalld feinged/ og peir Sodomitar vilia ongua aminning nie eidunnn sier til Hiartans ganga

 lata/

lata/þa hlytur Gud slijka grimdar alueru i frame ad hafa/ Vppa þad vier lærum ad vera hrædder/og fordast Syndina. Þuiad Gud kañ hana ecki ohegnda ad lata. Eñ merk hier/ hüad athuga lauser þeir Syndarar eru/þa þrra fordiørfun er sem allra nalæguſt/ Magsefnen Lotz/ þa þr voru varader vid/hallda þeir þad fyrer gaman/og huxa ei ad vikia.

Þad Kuiña Lotz lijtur a bak aptr/og verdr ad Salltsteine/ þ vtþyder Christur i Euangelio/ Luce 17. j þa meining/ad meñ skule ei lata stundlega hlute hindra sig/helldur hafa Gudz ord fyrer Augū/og fylgia þui epter/ Þuiad ellegar faum vier ei Gudz straff vmflued. Slijka vtþyding tekur Herrañ vijsseliga þadañ/at Kuiña Lotz hefur ei af eirne samañ for uitne aptur a bak sier litid/ Helldr af þui/ad hun hefur elskad Heimeñ/ z halldit ei nie truad at Gudz aluarleg hotunr ognañ munde señ. Slijka vantru hefur Gud aluarlega straffat/og slijka mīnīng/odrum til viduer unar/opinberlega viliad til synis epter vera lata.

Og Lot for af Zoar/og var a Fiallinu.

Þetta er ein Historia/huer ei er þar fyrer skrifud/nie verdur lesiñ/ad vier slijkum dæmum Lotz og hñs Dætra skulū epterfylgia/ Helldur læra ad þeckia riettelega vora eigiñlega Illsku / og hafa Gud þui helldur oss fyrer augum/ z deyda z nidurþryckia þær vondu girnder/ Þuiad hier siañ vier/ad þeir Heiløgu hafa ei alla tijma gietad vardueitt sig/helldr hafa þeir stundum ofmiøg hrasad og falled.

Textenn auñsar/ad Dætur Lotz hafi þetta giørt af einfalldleika / og Lot hafe ovitande þetta giørt. Eñ þar med eru huoruger afsakader. Og sierdeilis sia meñ hier/huersu hræddlegr Synder koma z vaxa af ofdryckiuñe/ Þuiad hefde Lot odruckiñ verid/þa hefde hañ alldrei j slijka løstu fallid. Þr fyrer skylldu aller Kristner meñ vackta sig fyr þrre ofdryckiu.

XX.

ER ein Historia/huersu ad Abraham en i añad siñ kiemur i haska/ vegna siñar Kuiñu Sara/so ad Abimelech Kongur tekur hana fra hm. Eñ hier audsyner Gud eñ aptur/huernen hñ vilie vernda sijna/og einckū huad gramur hñ er hordomenum/huern hñ straffa vill med auaxtarleyse og Dauda.

Þui næst skal hier og merkia/huilijk Gudz gafa þad er/ og af Gude oskāda/ad hñ varduelte oss fyrer Syndiñe/so s Gud seigr til Abimelech/ Eg hefi varduellt þig/se þu skyllder ei Syndga j mote mier z eige leysda

eg þier

eg hier ad snerta Saram Abrahams Kuinu. Þuiad vor Nattura er langtum ofuerk til þess / ad hun giete varid sig fyrer aullum astrijdande freistingum og Syndum/ef ad Gud ei sierlega veiter styrk og hialp þar til/og ef vier ei daglega bidium vm slijka vardueitslu og hialp/ Suo sem Christr bydur oss og Kiener j Fader vor/ad bidia/Leid oss ecki j freistne/ Þad er/elskulige Gud Drottinn/þo so sie ad vier føllum j astrijdu z freist ingar/þa vertu lijknsamur/og leid oss burtu aptur þadann/z lat oss ei þar inne blijfa nie fyrerfarast/ Slijkar bæner þurfum vier j allan mata vid.

XXI.

ER ein Historia/huersu ad Sara atte Son i elle sinne/ Huar af vier lærum/ad eckirt er fyrer Gude omøgulegt/og ad hans Ord sie alleinasta sønn/ so ad vier þui helldur meigum vissulega treysta þar vpp a.

Hier hefst fyrst tuidrægne eda skilnadr Kristninnar. Ismael merker/so sem S. Pall seiger/þ Folk sem fyrer Løgmalsins verk vill verda Salu holpid/Enn þar verdur eckirt af/ Ismael hlytur med sinne Modur vtrekinn ad verda/z lata sier nægia tijmanlegann Blezann.Enn Isaac er kyrr j husinu epter/og erfer Blezanina.Þad eru þeir sem Tru og traust setia/ ei vpp a þeirra verk/helldur vppa Gudz giæsku og Myskunseme.

Auk þessa/er hier z so eitt agiætt epterdæme/huersu at Gud bænheyr' Ismael/þar hann var Barn fiortan æra gamall/og hialpar honum/hier af skulu Vngmennenn læra alvarlega ad bidia/og vera Dandis. Þuiad Gud vill feiginn þau vardueita/z i øllum motgange þeim hialpa.

J Niðurlage þessa Cap. er eitt epterdæme/ad menn meige ad Synd-lausu/i veralldlegum malefnum/Eida suerna/ til fridar og samþyckes/so sem hier giora þeir Abraham z Abimelech. Þar næst stendur/ad Abra ham hafi Predikad vt af Nafne Drottins þess einasta Gudz/Þad er/vt af þui fyrerheite vm Christum/huersu ad Gud munde fyr' Christum opin bera sig i voru holldc/z vppbyria eitt eilijft Rijke.Þar fyrer seiger Christur i Euangelio/Abraham sa minn dag/z vard gladur vid.

XXII.

Þetta er eckirt fordilldarligt epterdæme / einnrar sierlega storrar og myckillar Truar/z viliugrar hlydne vid Gud/ad Abraham fylger Gudz Bodorde/og hlyfer ecke einka Syne sijnum/Hann vill/suo sem Gud hafde boded honum/Fornfæra hann/þar þo øll fyrerheitinn bæde stundlegrar og suo andlegrar Blezanar/voru komenn vnder lijfe þessa eins Sonar.

 Hier

Hier af skalltu læra/ad giefa oss olldungis Gudi i valld/ og þo samt vona visslegrar hialpar/so sẽ Abrahã giører/Hñ lætr ei Son siñ vera sier ofkiærañ/hñ huxar/Gud kuñe vel ad enda og framkuæma sitt fyrerheit/ þo ad Isaac verde offradur. Slijkt stadfast Trunadartraust vppa Gudz lofan og fyrerheit/er Gude næsta þægeleg/ og hans hin ædsta þionusta.

Eñ merk huad Textiñ seiger/Gud freistade Abrahhãs/þad er/þ var ei hñs meining ad Abraham skyllde lijflata siñ Son/Þuiat Mañdrapit er fyʳ bodit/Hñ villde ad eins þᵃ med reyna Abrahãs Tru hlydne ꝛ oita

XXIII.

ER ein Historia/huernen at Abraham harmar ꝛ syrger sijna framlidna Kuiñu Saram/og kauper heñe eiginlegã legstad. Til vitnisburd ar/ad hañ truer stadfastlega þar vppa/þo hañ sie eiñ Vtiendingur i þui lande/og eige onguañ hlut i þui/ja/og ei eitt fotmal/þa mun hñs Sade epter hñ þad sama land fa til eignar.

Hier er og suo fagurt epterdæme / huersu ærliga og heidarlega þeir fromu Meñ hafa handlad i Kaupum og Sølum. Huad hid sama eñ nu vera ætte/Eñ/þui verr/slijk Danemenska fer daglega minkande.

XXIIII.

ER ein Historia/af huerre vier lærũ/huersu Forelldrañer skulu astunda/at þeirra Børn fae ærliga Gipting/og hia godum Monnum. Og er miog huggunarlegt/þad Abraham og hañs godur Þienare þeir akalla Gud til þessa Giptarmals/og bidia ad hñ siae Isaac fyrer godu Rade. Og þad/ad þeir hallda Hiuskaparbanded so virdulegt ꝛ mykils vert fyʳ Gude/ad Gud mune vtsenda Eingel sinn/ til þess/ ad þad skyllde allt vel luckast. Samt verdur Hiuskaparbandzstiettiñ af þeim Papistum ouirt/ þeir ed hana hallda slijka eina stiett at Gud hirde ecki par vm hana/ja/ þat meñ ei kunne Gude ad þiona.

Og Þiikañ Rañ heim/og bar øll þesse ord.

Þetta er fagurt epterdæme/ad Frændur Rebeccu hafa framar Gudz skickan sier fyrer augum/helldur eñ Gull og peninga. Þar fyrer eru þau fws til þssa/og lata þeirra systur fara i framanda Land til ad Giptast Isaac.

Framueigis er ꝛ þad merkianda/ huernen ad Erends rekiñ ꝛ Brudgumiñ þeir hegda sier hier i mote. Isaac geingur vt a Akuriñ og giører

sijna

ſijna Bœn/ſlijkt ſkal eiñ Brudgume giøra/ſkule añars farſælld z Lucka þar med vera. So z eiñeñ þa giører vtuega madurinñ Gude þacker/ad hñ hefur greidt hñs gøtu/og giefed hønum lucku þar til. Snøgt ad ſeigia/ Þu ſier huernen ad þeſſer goder Heilager meñ/ hafa alla hlute vppbyriad med gůdhrædſlu/ j rettre tru og mz alluarlegre Bœn/ Þar fyr' hefr Gudz Bleſſañ verid ſo rijkugleg hia þeim. Eñ vier ættum vt af ſlijkre Hiſtoriu ad betra oſſ/ z ſkicka oſſ Gudrækelega z Kriſtelega j øllum vorũ verckũ/ Eñ þar giører nu huer madur þuertt a mot/ Gud ottunſt vier ei/ vm hñs Blezan bidium vier ei/ Blot z deilur eru fyrſt/ Þar fyrer geingur ſo jlla til vm alla Verolldina.

XXV.

Hiſtorian af Jſaac.

Hier ſeiger huernen Abraham andaſt. Og þad hañs ſon Jſaac hafe ordid þa ſomu aſtrijda ad lijda ſem ſadur leid hñs Fader/ ad j tuttugu ær bio hñ vid ſijna Konu/ z fieck onguañ erfuingia/ af þui ad Rebecca var Obyria.

Eñ med þui ad fyrerheitid var ſkied Jſaacs erfingium/ þa liet hann þo ſlijka hneyxlañ ei ſig ſkielfa/ Helldur þa hiellt hñ ſier vid Bœna akall z audlaſt Tuibura Jacob z Eſau/ huerier/ lijka ſem Jſmael og Jſaac/ merkia tueñañ Kirkiu ſøfnud/ Þañ eina ſem ad treyſter vppa Gudz myſkunſeme/ þñ añañ ſ forlætr ſig vppa ſialfs eigiñlegt riettlæte z god verk.

Þat Eſau ſelur Frumgietnad ſiñ fyr' eina Matgiord/ eda Velling/ huer Frumgietning ſierlega hafde fyr' heitid vt af Chriſto/ þat hid ſama er eitt ſierlegt vantruariñar epterdæme / ad hañ hefur ſlijkt fyrerheit ecke neins ackťad/ eñ Jacob/ ſo ſm ein Gudlegur Madur/ hefur ſier þat þikia lated Dyrmætt og verdugt/ þar fyrer ødlaſt hñ þad/ og ſlijkrar truar veg na verdur Jacob af Spamañenum Oſea/ fagurlega prijſadur/ þuiad þ hñ j fødiguñe hiellt vm hæl a Eſau/ þ vtleggr Oſeas vppa tru Jacobs/ þad hñ villde giarna hafa haft Frumburdiñ z fyrerheitid vt af Chriſto/ og hindrad ſiñ Brodur þar fra.

XXVI.

J þeſſũ Capitula ſeigiſt/ huerſu ad Jſaac hlaut ad fara i framanda økuñigañ ſtad vegna hallæris/ z þ' i haſka ad koma vegna ſiñar Kuiñu Rebeccu/ þ' med vard hñ ad lijda marghattad' meingiorder Phileſteis.

Eñ

Eñ hier vt af þessum sier þad ad Sara hureſu Gud vor hañ lætur ſijna Kriſtna/ j þeſſum Heime/ af vondum Monnum margfalldlega verda plagada/ Eñ hñ hialpar þeim þo Fødurliga/og verndar þa/ Þuiat þeſſ meir ſem Heimurinn Nidur þrycker þa Fromu/ þeſſ meir Bleſſar hañ þa og hialpar þeim.

XXII.

Þetta er ein Hiſtoria/ huernen ad Eſau tok til ekta tuær Konur heidnar/ aa efa j mote Raade og vilia ſiña Forelldra/ Og at ſu Bleſſañ hañ komed yfer Jacob/ hueria Eſau ꜳdur fyrre vegna vantruar forſmade/og ſellde hana fyrer Matarmaltijd/ Oſſ til vidvorunar/ at huer hñ fyrerlijtr Gud z hñs Bleſſañ/ hñ mun Boluan til hlutſkipțis fa. Eñ þad Jacob fyrer aeggian hñs Modr kemſt med ſlægd yfer Blezanina/ þ hid ſama ſkiedr vt af bifalningu Drottins/ ſa ed ſagt hafde/ Hiñ meire ſkal þiona þim enum miña.

Og ſem Jſaac hafde endad.

Þad er ein fraſaga/ huernen ad vantruen og fyrerlitning Gudligo fyrerheitz verdur ad ſtijduſtu ſtraffad a Eſau/ Þuiad þeim Frumgietna Syne var Rykisſtiornen/og fyrerheitid vt vf Chriſto. Eñ mz þui Eſau actade þtta huertueggia ei meir eñ Mataruelling z magafylle/ þa tekr Gud ſlijka Blezan fra honum og giefur hana Jacob.

Þetta er tilefne huar fyrer Eſau ofſæker Jacob/ ſo ſem fyrr og ſijdar ſkied hefur j Kriſtniñe/ ad þeir rietkriſtnu ſiñ alleina treyſta vppa Gudz giæſku/ þeir hliota ofſokn ad lijda af þeim verkhelogu.

XXVIII.

Hiſtorian vt af Jacob.

Þetta er eitt agiætlegt epterdæme/ huernen ad Jacob epter fylger ſijnū Forelldrum/ z girneſt epter þeirra Raade ſier Kuonfangs at leita. Þuiat i þeſſu efñe eiga Bornenn ſierdeiles ad alijta vilia þeirra Forelldra/og aſtunda/ ad byrta eckirt fyrer vtan vilia og vitund Forelldrañā. Suo ſem ad ſia maa/ ad þad luckaſt ſialldan vel/ þa Bornen vilia giptaſt i mote Forelldrañā Raade og vilia z ſtyggia þar med Forelldrana. Þuiad Gud vill þa ad eins giefa hionunum lucku ef ad þau ottaſt Gud Pſal. 128. Eñ huar ıæeñ epterfylgia ei Forelldrunum/ z giora i mote þeirra vilia/ þar kañ ecki ad vera nein Gudhrædſla/ nie helldur Gudz Bleſſan

Þar

Þar næst er hier og ønnur frasaga/ huersu ad Gud vitradist Jacob i suefne/ z stadfester med einu Nyiu fyrerheite þa Blessan vt af Christo/ og þa lofun vm Canaans land/ huad Esau hafde forakt ad. Þar fyrer heiter og Jacob þui Gude aptur a mot/ at hn̄ vilie alla sijna von/ Tru z traust setia vppa so milldan̄ og Myskunsaman̄ Gud/ honum þiona/ og j þeim stad eitt Gudz Hus vppbyggia/ z med Tiundar giøf af øllu sijnu gotze saña Gudz Þionustugiørd j þm̄ sama stad vppreisa. Oss til eins epterdæmis/ ad vier eijnen̄ lærum ad vidurkienna Gudz Blezan/ z med hn̄e til at styrkia/ at Gudz ord z su rietta þionustugiørd vid magt hallдin vde.

XXIX.

Hier seiger huernen Jacob Kuongadist/ So ad men̄ meige sia a slijkū dæmum heilagra forfedra/ huerier Gudz ord Predikudu/ forner færdu so ē rietter kiennemen̄/ og Gude þionudu/ ad hiuskapar stiettin er eitt heilagt Sambyle z samuist hueria þo Pauen sijnū andligū/ so sin̄ adra oheilaga stiett/ baña d og fyrerbodid hefur.

Þar næst er þad og agiætt epterdæme/ einrar sierlegrar Þolinmæde og einfalldlegleika Jacobs/ ad þo su ønnur Syster være honum giefin̄/ þa lijdr hn̄ þenan̄ oriett med þolin̄mæde/ z þionar en̄ 7. ar vegna Rachelar su sem honum trulofud var.

J Þridia mata siest þad hier/ at Barneignin̄ er ein Gudz gafa/ huer Børn at Gud hn̄ giefur Lea þar fyrer/ ad hun skyllde þess kiærare verda sijnum bonda Jacab/ med þui hun var oalitlegre en̄ Rachel. Þuiad Gud vill ad þar skal ast og elska vera Hionana a mille. Þar a mote leggur Dioffullinn allt kapp þar a/ ad vppuekia osamþycke Hiona a mille/ og mislynde.

XXX.

ER ein Historia/ huernen ad Gud hefur Blessad Jacob/ z giefed hm̄ Børn. En̄ þat at þær systur langar suo storlega epter Børnen̄ ad eiga/ ad þ^r fyrer øfundar huer adra/ Þad er allt þ^r fyrer skied/ ad þær hielldu Barneignena eina sierlega Blessan og Gudz gafu/. Einkum̄ fyrer þa skulld/ mz þuiad þær væntu þn̄ tijma þess fyrerheitna Sædissins Christz fyrer huern allar þioder skylldu Blessadar verda/. Slijk von hefur vijsulega komed þm̄ heiløgu Kuinum til/ ad þær hafa haft stora forleinging epter lifsins auexte/ Ef skie mætte/ ad Gud giæfe þa luckustūd/ ad Dioffullinn være suiptur sijnu vallde / og allar Mañeskiur yrde frelsadar fra

 Synd

Synd og Dauda

Og sem Rachel hafde nu fædt Joseph.

Þetta er ein frasaga/hüersu ad Jacob/so sem eiñ husfader forsorgar sijnar Kuiñur og Born/og giører samning vid Laban vm sijn þionustu laun/Þo suo/ad hñ setur þad allt/ ecki vppa sitt erfide/helldur til Gudz Blezanar/Oss til epterdæmis/ad vier skulum so leita vorrar Næringar/ ad huerke agirnd nie aviñings astundañ sie med oss/ helldur ad vier ad eins erfidū med Tru z Dygd/eñ setiū allt hitt añad til Gudz Blezanar

J nidurlage er hier eitt agiætlegt epterdæme/ hüersu ad Gud vegña eins godz þienara sem Gud ottast/lætur alla lucku koma yfer husbuandan og allt Nusid.

XXXI.

Fagurlegt epterdæme er j þessum Cap./ huersu ad Gud Rijkuglega launar þeim Gudhræddu þeirra tru og dygd/þar j mote vill hñ alla otru og Odygd þar med straffa/ad hañ vill ecki giefa Blezan þar til. Þuiad þott Laban hondle ecki hreinliga vid þñ froma Jacob/þa lætur Gud þo Jacob niota siñar trurrar Dygdar/af þui hañ þionade Laban med allre dygd. Eñ Laban hlytur ad giallda sijns falsleika/z hafa eingiñ not þr af. Vppa þad at vier lærum at hondla trulega og ærlega/ef vier añars viljum ad Gudz Blezan sie hia oss. Þar er vm allan heimeñ/j ollū stodū stormikill fiolde þss fatæks folks/sem brest lijdur siñar Næringar vegna. Nuer hñ vill vissulega vita Sok og efne slijks giæfuleysis hñ ma þ hier lara. Meñ eru otruer/latuirker galauser/ohlyduger/þa þeir odrū þiona/ Slijkar Synder verda þar epter a sialfum þeim straffadar/ þegar þeir fara j buskap/ og eru j þa stiett komner/ at þeir hallda viñufolk og skulu nær a sig þar/med sijnu Buskaparlage.

A hinum þridia deige þar epter friettet Laban.

Hier er eitt fagurligt epterdæme/ i hueriu vier siaum/ ef Madur vill añars fromur z trur vera/ad Gud yfergiefur sijna ecke/helldr vardveiter hañ pa fyrer oluckunne. Þuiad adur eñ þad Jacob veit neckurn hlut af þui/ad hñs mægur Laban for epter honum og vill skada hñ/þa verndar Gud þañ froma Jacob/hñ straffar Laban og hotar honum/og bydur hñ skule ei annars eñ vinsamlega hondla vid Jacob. Þar fyrer skyllde huer Madur hafa alla astundañ þar a/ ad vera fromur og Gudhræddur/og

med godre samuisku handtiera og hondla allra mana a mille/ Pa mun Gud og so vera oss Liknsamur vernda og varduetta oss/lijka suo sem þan Froma og Gudhrædda Jacob.

XXXII.

EN eitt Fagurlegt epterdæme / huersu ad Jacob litelæckar sig fyrer Brodur sijnum Esau/Og med þui hn̄ er hræddur fyrer honum/leitar hn̄ vid med þessum hætte ad stilla hans braduglega Reide/Fyrst allra hluta þackar hn̄ Gude fyre hn̄s rijkuglega Blessan/Pa eg/seiger hn̄/for yfer vm þessa Jordan/hafda eg eckirt vtan þennan Staf/En nu kiem eg aptr med tueimur flockum/þad er/Eg hef fiollda Barna z an̄ad margt þion ustu folk/þar næst mykin̄ fiolda Kuikfienadar/ þetta allt er þijn gafa z þijn Blessan/z eg er skylldur at þacka þier þar fyrer.Þui næst bidur hn̄ z min̄er Gud a sitt fyrerheit/ad hn̄ vilie vernda hn̄ fyrr reide Esau brodr sijns.Ad sijdustu tijdkar hn̄ þennan Midil/ ad hn̄ huxar med Gafum og Skeinkingū ad stilla sijns broðurs Reide.Þannen ma nu sia/huernen þr heilogu men̄ hafa sin̄ar skynsemdar neytt/at þr hafa alla hluti hid ein-falldlegasta giort og j þa bestu meining

Og Jacob stód vpp vm Nottina/og tok badar sijnar

Nier seiger huersu ad ein̄ Eingill glimde vid Jacob/z Jacob fieck sigr Oseas vottar ioslega/ad þesse Eingill hafe ecki verid einn almen̄elegur Eingill helldur vor Herra Christur Gudz Sonur sialfur/hn̄ hafe glijmt vid Jacob.En̄ huad þsse glijma hefr verid/ þad vita men̄ ecki/þo ma af Textanum merkia/ad Jacob hefur ecki at eins med Lijkams styrkleik og able barist/helldur myklu meir med Trun̄e z Hiartanu /og hefur halldid sier fastlega vid Gudz fyrerheit ad huat sm̄ ageinge/þa munde Gud lata hn̄ heim komast/og so blessa hn̄s Sæde epter hn̄s dag.Slijk Tru hefur Eingilin̄ sigrad/ Þad er/So sem Jacob trude/og sig huggade vid Gudz fyrerheit/so hefur honum og ein̄in̄ geinged/Gud hefr ecki kun̄ad ad synia hm̄ þess/ hn̄ hefur ordit ad lata þat veitast hm̄/Þuiad hn̄s Ord og fyrer heit er ja og Am̄./og kan̄ ei at bregdast/ef madur treyster og truer þar a af hiarta.

XXXIII.

Þetta er eitt merkelegt epterdæme/huernen at Jacob tiaer sig vingl-arnligan̄/z audmyker sig fyrer sijnū ellra brodr Esau/Oss til lærdoms/

ad vi' skulum hid vingiarnlegasta lifa til samans/ei alleinasta vid vora Kiotlega brædur/helldur z so eirnen vid sierhuern Kristin Man.

Enn pad ad Jacob kauper eitt akr j Canaans lande/z reiser þar eina Tialldbud/og vppbygger þar Drottne eitt Alltare / Pad er j fyrstu ein auglysan/ad hann hefur stoduglega vonad / Og þo ad fyrerheited vm þad Canuerska land ondann dragest j langa tijma/ samt þa hefur hann verid oefadur j þui/hans Sæde munde þad erfa. Þar fyrer þa hann gietur nu ei annad/kauper hann eitt sierdeilis takmark til Gudz þionustugierdar/til eins teikns og merkis/ad Gud mun enn nu jnnleida sitt Folk þangat/z þar jnne vppreisa sier eina Þionustugiord þo sijdar sie.

Þui næst er hier z dæme þeirra gomlu Fedra/huersu trulega þr hafa Gudz ord Predikad/og rietta Gudz Þionustugiord haft medferdis/huar fyrer þeir hafa oefad af þeim Heidnu hloted Margt og mikid ad lyda. Þuiad Alltarid hefur til tueggia hluta þienad/Fyrst/ad Gudz Ord var þar bodad z kungiort/og Monnum var þar vnderuijsad vt af þui tilkom anda blessada Sædenu Christo/Þar næst hefur og suo su ytre Þionustu giord þar j sama stad framenn verid/med Offrunum og Fornfæringum.

XXXIIII.

Hier seiger/hueria hiartans Sorg og hormung sa frome Jacob lidid hefr vegna sinna Barna/at hans Dotter var skommud/og tueir hans Syner fromdu eitt hrygelegt Mord z manndrap. Enn þetta er eitt af þeim Krosse/ sem Gud stundum er vanur/ad leggia vppa frema Menn/ þo huerke sie skortr a aga nie vmuondun nie godum epterdæmum/sem i Historiu Da uidz ma sia. Þui næst/jafnframt þessu þa ma þad hier sia/huersu frillulijfid mislijkar Gude/ad hann slijkrar Syndar vegna lætur alla þa Borg j Hel slegna verda. Huers vegna þad Veralldlegt yfervalld ætte med allre al=uoru ad hamla þessare Synd/og straffa þa Synd ædur enn Gudz hefnd adettur/huer hana lætur ei ohegnda. Enn þui verr/þesse Synd geingur j voxt meir og meir/so þat þyker eingin skomm nie vanvirda/þar fyre hlytr þad j ollum stodum midur og midur ad vegna og til ganga.

XXXV.

ER ein Historia/ huersu ad Jacob fremur eitt Byskuplegt Em=bætte/j þui ad hann afmaer alla Skurgoda dyrkann/a medal sijns Folks/ z jnnsetur epter Gudlegre skipann eina sanna z retta Gudz þionustugiord/ ollum yfervallds Monnum til eins epterdæmis/ad þeir vite/ad þ er þrra

hellsta

hellſta embætte og ædſta verk/ at fromfylgia rettre ſañra Gudz þionuſtu giørd/ eñ afma med Balide alla Gurgoda z hiaguda dyrkan.

J añare grein er hier ad ſia/ huerſu ad ſa frome fader Jacob ratar eñ ad Nyiu/ i tuefalldann þungann Kroſſ og motgang/ ad hans elſkulega Rachel andadiſt a Barnſæng/ z hñs elſte Sonur Ruben liggr med hñs frillu ſiñe ſtiupmodur. Þuiad Gud vill hier a Jørdu profa z reyna ſijna Heilaga. Slijk dæme meigum vier merkia/ oſſ til huggunar/ þegar ſlijkt kañ ad henda oſſ/ Ad vier þa huxum/ ad ſlijkt ſkiedur oſſ ei einſamla/ þui lijkt hefur mykla og merkeliga meñ adur fyrre hent i Heimenum.

XXXVI.

Þeſſe Capitule ſkyrer ad eins fra Nidium og epterkomendum Eſau/ z er ei þorf ad hñ ſie leſiñ i Kriſteligre Kirkiu.

XXXVII
Hiſtorian vt af Joſeph.

HIer hefur Hiſtoriuna vt af Joſeph/ j huerre vier ſiaum/ huernen ad Syner þeſſ goda Jacobs giora hm̃ Nyia hiartans ſorg/ at þeir ſelia Joſeph/ og ſeigia ad eitt Oarga dyr hafe hñ i hell rifid.

Þetta ſkal vera oſſ eitt ſierlegt epterdæme/ af hueriu vier ſkulum ſia z læra/ huerſu ad Gudz Rad og aform kñ ei fyrer nockra mañliga vpptekt forhindrad ad verda. Joſeph verdur ſelldur af ſijnum brædrum þar fyrer og til þeſſ/ ad hñs draumar ſkule ei vppfyllaſt/ z ad þeir ſkule ei luta hm̃ ſo ſem einum Hetra. Eñ med hui hinu ſama tilſtyrkia þeir/ at Joſeph hñ kemr til ſlyks heidurs/ huern hñ hefde alldrei feingid/ ef ad hñ verid hefdi kyrr hia ſijnum Fødur. Þar fyrer nær Kroſſinn kiemur/ og oſſ geingur a mote/ þa ſkulu vier ei jafnſnart vijlaſt vpp/ Helldur hafa bidlund/ Gud hñ kañ mikid og merkelegt þar med vt ad rietta/ ef Madur lijfer j Gudz otta/ z giefr ei neina orſøk nie tilefne til reffingar/ ſo ſ Joſeph giør hi

XXXVIII.

Þeſſi Capituli er ein Hiſtoria/ hueria Moſes ſkriſat hefur allrahellſt vegna Herrans Chriſti/ huers ættaleñ er af Juda og Thamar. Nu er ſlijkt ſkrifad vm Heilaga Forfedur/ ei til þeſſ at Menn ſkule epterfylgia þrra Syndum/ Helldur ad vier af þrra þuilijkum dæmũ lærum at þeckia vora Syndũ ſpillta Natturu/ og vera ei athugalauſer/ helldr kidia Gud/ og ganga fram j Gudz otta.

Þui næst ad Menn lære/ j gieng vondre samuisku/ med Gudz Myskun seme sig ad hugga/ Þuiad Gud hefur slijkum Syndorum ecki fra sier burt skufad/ helldur lated þa vera j sinne ætt z forfedra tølu, En hier hlyder til ad Madur giøre yferbot/ og late af Syndinne/ so sem Juda giører/ Þuiat hans syner Ger og Onan med þui þeir villdu ei betra sig/ þa slo Drottenn þa j hel vegna sinar Syndar.

XXXIX.

ER ein falleg og agiæt Historia/ huar jnne vier lærum/ fyrst/ huernen Gud blessar goda menn/ og vill og so einninn ødrum giefa Lucku og hamingiu þrra vegna. Þessu næst/ so sem Joseph lifer hreinferdugliga/ z vardveiter sitt hreinlijfe/ þa hønum þo tilefne giefed verdur nakuæmlega/ jllt ad giøra. Slijkt dæme/ þad hann hefur Gud fyrer Augum/ og fordast Syndina/ eru vpphaf til allrar Nadar z blessanar sem Gud liet Joseph henda. Þuiat so sem þar stendur j fyrsta bodordė/ Gud hann vill bleza þa j Þushund lidu sem elska hann/ Þad er/ Þeir sem hafa hans ord fyrer Augum. En hier ma sia og læra þann hatt sem Gud helldur vid sina Heilaga/ þegar hann vill blessa þa/ og eitt huad sterligt af þm giøra/ Þuiad ad: fyrerfram þryck er hann þeim nidur j motgangenn z oluckuna allt vpp til Eyrna/ þo þeir sie saklauser/ og lætur sem hann þecke þa ecki/ og ecke hirde hann þar vm þa/ suo sem hier ma sia a dæme Josephs/ huer ad Fromur og Saklaus er med øllu/ enn hann hlytr þo samt j fangelse z Myrkuastofu at verda kastadr/ Enn su jlla z lausláta Kuinna hefur heidur og virdingar.

En huer og einn hann skal ad eins fastlega blijfa vid Gudz ord og hans vilia/ og lijda Krossinn þolinmodlega/ Þuiad þetta er obrigdult/ þott ad Madur lijde nockud fyrer rietta søk/ þa mun þo Sannleikurinn vm sijder koma/ og Gud mun endeliga Hialpa þeim sem Rett mal hefur/ ef madr vill annars med Þolinmæde hans hialpar bijda. Þar fyrer giefur Gud Joseph lucku og hamingiu j Myrkuastofunne.

XL.

HJer er eitt Kostuligt epterdæme/ huert ed þar til er Nytsamlegt/ ad Menn lære ad þeckia riettelega Gudz vndarleg Rad. Joseph hlytur ad kastast j Myrkuastofu/ og er þo saklaus. Slijkt hefr honum þo vissuliga þungt leigid/ Enn med þui hann lijdur slijkann Oriett þolinmodlega/ og setur sitt trunadar traust a Gud/ hann mune vm sijder hialpa og frelsa/ þa hlytr þesse Myrkuastofa og fangelse honum þar til ad vera gagnlegt/ at menn

lærdu

lærdu ad vita þa gafu sem hm̃ var giefin̄/huerrar vegna ad hann sijdarmeir fieck þn̄ mykla heidur. Slijkrar gafu (sem var Draumspeken) nepter hn̄ sig/ad hn̄ giefur Gude Dyrdeña/en̄ ei sier.

Eñ hn̄ hlytur hier i aña tijma/ad læra ad þeckia veralldarinnar otru leika/þad Skeinkiarin̄ gleymer honum med øllu/z hn̄ verdur eñ þadan i fra ad blijfa i tuø ar i Myrkuastofu. Vppa þad ad vier lærum eflaust ad treysta vppa Gudz hialp z hiastod/þo ad hn̄ drage hana miøg leinge vndan̄.

XLI.

ER ein Historia/i huerre vier lærum af Joseph/Þo at Gud late þa Fromu vm stundur saker/lijda nockud/þa leyser hn̄ þa vm sijder/og þrra olucka snyst þeim til Lucku og hamingiu. Þuiad hefde Joseph ecki verid i Myrkuastofu/Þa hefde men̄ ei feinged ad vita/þad hn̄ kyñe Drauma ad Rada/þa hefde hn̄ og ecki slijkan̄ heidur feingit nie hlotid.

Þar fyrer skulum vier læra ad hneyxlast ei a motlætisins Krossinū/ helldur hafa Gudz hialp fyrer Augū/ z hen̄ar vænta efunarlaust. Næst þessu er hier einn nytsamlegur buskapar lærdomur / Þegar Gud giefur blezan til vpphelldis og atuin̄u/þa skal þeirre blezan̄ ei vtsoa/edur onytsamlega eyda/so sem almen̄eliga skiedur/huer madur huxar/Nær menn hafa mijkit fyrer hondum/þa skule Men̄ myklu vppeyda og vtsoa. Enn Gudz blessan eigum vier ad vpptaka/og geyma til epterkomande naudþurftar fyrer oss og adra/ Þuiad med þui ad mestur fiølde Maña misbrukar Guds Blessan̄/z er opacklatur/þa skiedur þad so optast/ad epter mykla Gnott kiemur hungur og dyr tijd/ Þar vppa ma ein̄ Skynsamur Husbonde sig reida og til bua/so sem Joseph Radleggur hier.

Þui siae sig Pharao vm/og fae til ein̄ vijsan man̄.

ÞEtta er i fyrstu eitt fagurlegt epterdæme/Ad vier so sem Joseph/ eige holldum verum gafum oss sialfum til gagns og metnadar/ helldur Naunganum til velferdar. Þuiad fyrer þn̄ skulld hefr Gud sent Pharao slijkann Draum/og latled Joseph vita hans vtþyding/med þui ad slijkt hallære skyllde koma/Ad Men̄ skylldu buast þar vid/og þui betur sier til nytsemdar færa þau godu vellte arin.

Þar næst er þetta eitt epterdæme eitrar forkostulegrar Konūglegrar man̄dygdar/Pharao helldur mikit af Joseph/vegna hn̄s speki og nefner hn̄ Landsins Fødr/z setur hn̄ hid næsta siet: Þuiat j Veralldlegre Rijkis

stiornan

O. Felicem Remp: ubi Philosophi imperant, & Imperatores Philosophantur

skiornan ælle þessa sierdeilis giæstt ad verda/ad dygdrijker Meñ og merkt liger sie til Heidurs hefdader. Eñ þar sem gärunga þienarar og Lausing iar eru i Metordum og heidre hia storum Herrum/ þar geingur sialldan vel til.

XLII.

ER ein fijn Historia/ huersu ad Gud Heimugleqa og vndarliga fer med sijn Rad/ þangad til ad þad kiemur fram sem hans Ord og hans hugganer vppa hlioda. Þuiat hier sia Meñ huersu vndarliga þetta allt framfer/adur eñ sa Draum̃ framkiemur/sem Joseph sagde Brædrum sijnum/huern Draum þeir villdu giarna hindrad hafa/og selldu hñ þess vegna. Eñ med þui hinu sama sem þeir hugxudu sier þetta at forhindra/ þar med framkuæma þeir þad. Þuiad Gudz fyrerhugadr vilie hñ hlytr fram at ganga/eñ Mañaña aform ꝛ hugxaner þær ganga til baka.

Og þeir tóluduſt vid ſijn a mille/ Maklega lijdum vier þetta.

Þetta er agiætt epterdæme a Josephs Brædrum/huersu at þrra sam viska naggar þa/ og nu miñast þeir a sijna Synd/ huer ed fyrer langre æfe þotte gleymd og vr miñe lidiñ. Eñ þetta er Syndariñar Nattura/hñ lætur sier ecki gleyma/helldur giører hun Hiartad okyrt/huert þad skiedr fyrr edur seirna/ Þar vm ma huer madur sig vakta. Medur Brædrum Josephs var allt kyrtt og spakt allt til þessa/Eñ nu hlytur Simeon fiotradur at verda/hiner adrer bera hrygd og vonda Samuiſku/Gud vill nu krefia Josephs Blods af þeim. Þeir Peningar sem funduſt i þeirra Seckium auka þeim og sorg/ ad þeirra Rangkæte mune straffad verda. Ad sydustu klagar Jacob þeirra Fader sig/ og seiger ad þeir fyrerkome hñs Sonum. Mz þessum hætte plagast þeir i siñe samuiſku margfalldlega/af Syndiñe/Allt þetta er oss til viduørunar skrifad/so ad vier stañ oss vel i kring / og Syndgum ei/nie liggium alhugalauser i Syndoñ.

XLIII.

ER i fyrstu eitt epterdæme/huersu þad heilager Meñ hliota almeñe legar refsingar Veralldariñar ad lijda med ødrum Møñum/suo sem ad er/Hallære/Ofridur/ꝛ añad þuilijkt. Eñ þo sier so Gud til/ad þeir fa ꝛ fiña sierlega hialp og verndan.

Þu i næst er hier og agiætt dæme/ huersu trulega og ærlega Jacob hendlar/

hondlar/at hñ alijtur ecki sitt eiginligt gagn/helldur huad riett er/z bydr at bera aptur þa Peninga sm̃ at fundust i ofanverdum Seckium þrra. Huer hñ vill nu bera þetta saman vid art og Natturu Veralldar/so sem nu geingur til j Heimenũ/hñ skal ei marga sinna þa sem þar epter breyta munde/so er nu allt af agirnd z eigin avinninge vppsuelgt z fordiarfat.

Enn sem Joseph gieck jnn j Herbergid/ baru þeir honum sijnar gafur.

Þetta er eitt epterdæme/huersu at Gudz lofan hlytur fram at koma/ og ohindrud ad vera/huersu sem þad Verolldin stendur þar a mote. Þui ad hier kiemur riett fram Draumur Josephs/af byndenenũ/ z stiornun um/med þui hñs brædur falla fram fyrer honum/og luta honum/og þad stodade þeim ei par/huad þeir hofdu aformad ad hindra þetta med.

Þessu næst er og merkianda/huersu astudlega Joseph hañ hondlar og breyter vid Brædur sijna. Þuiad Natturan helldur sijnum medfæddũ eigenligleika lijka med þeim Heilogũ mønnum/ad Brædurner se astsamliger huerier vid adra/Þar fyrer er þat onatturligt/z ein Diøfulig skøm̃ þegar Brædurner eru osamþycker z forlijkast jlla.

XLIIII.

HJer er eitt fagurlegi epterdæme/ huernen ad Joseph/ædur en þ hñ lætur Brædur sijna fa ad þeckia sig þa skielfer hñ þa eñ ad Nyiu/med þui stolna Dryckiarkiere. Eñ þetta giører hñ fyrer þa skulld/at hañ eñ nu betur skielfe þeirra samuiskur/ og kome vid særid(sem meñ plaga ad segia)ad þr villdu j fyrstu hafa drepid hñ/eñ selldu hñ þar næst vtlendũ Mønum/og giørdu þeirra Fødur soddan hiartans sorg. Slijk Synd hefde alldrei heuna so miøg naggat þeirra samuiskur so sem nu skiede þ.

XLV.

EN ein miøg føgur Historia/huernen ad Joseph lætur sijna brædur fa ad þeckia sig/z giører so sem eiñ godur Predikare a at giora/At epter þad hñs brædr ero nu hrygguer ordner/z skielfder/vegna þeirra Synda/ Þa huggar hñ þa aptur/og þañ glæp sem þeir høfdu hm̃ giørt/virder hana og vileggur til hins besta. Hann skamyrder þa ei/ Hañ miñist ei a þeirra øfund og hatur/ Þuiad allt þetta hafde þeirra eigin samuiska adur giørt/Þar fyrer var nu mal ad veita þeim huggan. Helldur vottor hñ hid vingiarnlegasta fyrer þeim/huersu ad Gud hefr fyrer þrra Salu

sent hñ þangad/vppa þad ad hñ skyllde frelsa þa/ og so Egiptaland af þeirre Hallæris neyd. Þetta hefur Joseph i fyrstu ecki vitad þa hañ var selldur og i Myrkuastofu halldiñ/ Eñ seinna þar epter a hefur hañ lært þetta ad skynia. Vppa þad at vier ꝛ so lærum hier vt af/ ad vona godz/ og vgilast ecki vpp/ þa ed oss a mote geingur/ Þuiat vier vitum ecki/ huad Gud hefur ꝛ siñe vid oss/ nema hñ late oss þetta ad godu verda. Suo sem S. Pall seiger/ Þeim Gudhræddu skulu aller hluter þiena til hins besta.

XLVI.

Omittantꝛ paragraphi 3. 4. 5. 6. vsque ad locum.

Suo ad allar Saler sem komu i Egiptaland af Jacobs huse et c.

Hier seiger/ ad Jacob for j Egiptaland. So sem ædur fyrt/ j hinū 15. Cap. hafde Gud sagt Abraham/ ad hñs Sæde skyllde bua j Egiptalāde j fiogur Hundrud ær/ og þa ed fyrsta ødlast þad fyrerheit vm Canaans land. Nu er huggunarlegt at heyra/ at i Egiptaland koma ei nema ein" siotijger Sæler/ Eñ a fiogurhundrud ærū fiolgar þad so/ ad af Egiptaland ferdast jñ j Canaans land Sex siñum hundrad þusunder maña/ ad fra teknum Kuīñum og Bornum.

Hier hafa Bornen ꝛ so eitt agiætt epterdæme af Joseph/ At þo hañ være eiñ stor og megtugꝛ Hofdinge/ þa reiser hñ þo j moti vid siñ Fodꝛ/ og tiaer sig hid blijdlegasta vid hañ.

XLVII.

HJer er eitt merkeligt epterdæme/ Hofdinglegrar Mañdygdar af Pharao Konge/ at hañ vegna Josephs hialpar allre hñs ætt. Þar med audsyner Gud eñ aptur/ Ad þott þ almeñeliga Veralldar skraffed gāge bæde yfir jlla og goda/ þa geingur þeim Fromu ætijd betur.

Þui næst er hier vel athugande/ j huern mata sa Gamle Jacob talar fyrer Pharao Kongi/ vm allra vorra lijfdaga/ ꝛ lifnad hier a Jordūñe/ At þat sie ei añad eñ ein stutt Reisa/ eda vegferd/ þar vier onguañ sama stad eigum nie hofum / og verdum þar med ad lijda og bera allra handa olucku. Þar fyrer skulū vier med jafnade ætijd girnast ad lata oss langa epter þui Rietta Fodurlande voru/ og vænta og vona epter þui enu sama med Þoliñmæde og godre samuisku.

Eñ þar var eckert Braud i öllum Löndum.

Þad

Þad er ein Historia/huer ed auglysar eitt Hofdinglegañ z Herraligañ Moñkost Pharaonis Kongs/Þott at j ollu Egipta lande vegna sarrar hungurs neydar þryte bæde Fie og Peninga/þott Eigner og akrar være aller selder/so ad Konge bar fimte partur af ollum Jardarauexte/Þa voru einginn þyngsl løgd vppa Kieñemeñena / helldur var þeim veitt og giefed þeirra vpphelde af Kongsins garde.Þuiad þetta heyrer fromum yferualldz Moñum allra hellst til/ad hialpa þm̃ vid/sem Embætte hafa j Kristeligre Kirkiu so ad þeir lijde ecki Neyd.

Eñ þ ad Jacob bidur vm/ad hñ verde Jardadur j Canaans Lande/ Þad gierer hñ til auglysunar/ ad hñ sañlega truer og treyster vppa Gudz fyrerheit/at Canaãs land mune verda eign hñs Sædis/þo at þat dragist leinge vndan.

XLVIII.

HJer er eitt fagurligt epterdæme/huersu ad Joseph fer til sijns siuka Fødurs/og vitiar hñs/og girnist ad hañ skule Blessa yfer sijna sonu/suo ad þr verde nefnder epter Jacbs Jsaachs og Abrahams Nøfnum/ Þad er/ad þeir mætte verda hluttakar^v þss fy^r heits/huert ed stied er af Gude til þrra Heiløgu Fedra Jacobs og Jsaacs og Abrahams.

Eñ þar Jacob setur þañ Frumgietna Son j stad hins yngra/ Þad stiedz vnder þa sømu grein sem fyrr er vm talad/so at meñ lære ad vita/ Þad Gud vill ecki høndla vid oss epter vorum makligleika/ei helldz epter þui ytra alite/helldur epter sijñe skiærre Nad og godgirne.

XLIX.

Hier er eiñ Spadomz/hliodande vppa allra Jsraels sona ættkuijsler/hũ nen þeim skule vegna allt til þss ad Christur kiemur.Og sierdeilis er hier merkiande/huersu þunglega Gud hefz straffad Ruben fy^r hñs Hordom/ so z þa Simeon z Leui fyrer þeirra Mañdrap/at aller þeirra epterkomendur epter þa/ vrdu þessa ad gialda/ og þeirra refsing ad bera. Slijk dæme eiga Fedurner og Mædurnar vel at merkia/og hallda sier i Gudz otta/fyrer saker þeirra Barna/suo ad su bøluan kome ecki yfer børnen/ hueria Forelldrañer med þeirra Syndum forþiena sialfer.

Sa hellste Spadomz hlyd^r vppa Judam/huers ættkuijsl/mz Dauid/ til Rijkisstiornar komeñ er/z þar bleif allt til þss þeir Maccabei komu/ Þar fyrer Spaer hañ so fyrer/Þegar konungs Rijkid Juda hefz enda z er vte/þa sklu meñ vænta Herrãs Christi.Þa skulu Heidigiarn^r koma

 til

til Gudz Rÿkis/ huert rÿke so skal vera dyrdarligt/ad Meñ munu binda ausnuna vid Vinkuisteñ/z Klædiñ þuo j klaru Vine. Þetta skulum vier hid einfalldlegasta vnderstanda/vm þañ Lærdom og þa keising/huer ed j nyia Testamentino kiend og Predikud verdur. Þar hefur Gudz Naad fullañ framgang/hid allra Rÿkuglegasta/Syndaña fyrergiefning z þ eilÿfa lifid verdur til sagt og frambodid ollū mønum/ so sem ad su epterlÿking i Gudzspiallinu vt af Brullaupinu vt vÿsar. Þar verdur z suo all vÿda añar stadar hia Spamøñunum Euangelium lÿkt z samtafnad vid Vÿn/af hueriu Niortun glediast/z sa gamle Adam med oss Deyddur verdur.

Joseph mun vaxa et c.

Þetta er Blezan þrra tueggia Josephs Sona/huerier ed næst fyrer heitenu Juda vt af Christo/þa hafa þañ mesta part. Þuiad þad Rÿke Israel hefur verid eitt mektugt og stort Rÿke/og hafde Netra z forkostu lega Steina/þad er Konunga/og mykla Dyrdlega Spameñ. Eñ þa þr villdu ei fylgia þeim nie hlyda þeim/þa hlaut þeirra land af Neidingū ad foreydast/og þeir sialfer vrdu herleidder ad verda.

Oss til eins epterdæmes/Ad vier skulum Gudz ord/z Hornsteina hñs Kirkiu/ þad er/ Froma trulynda Predikara j Neidre hafa/og þeim epter fylgia/Añars munum vier ecki ohegnder verda.

L.

J fyrstu er hier eitt epterdæme/ad Joseph giører vid sinn framlidinn Fodur epter allmeñelegum plagsid. Eñ þad ad hñ flytur hñ i Canaans land/og bydur eirnen/ ad sijner epterkomendur skule taka med sier hañs Bein/þa þeir fara af Egiptalande. Þetta er allt fyr' þa grein so skied/ af þui hann trude fastlega vppa Gudz ~~lofan~~ og fyrerheit vm Canaans land/Vppa þat ad hñs epterkomendur skyllde ecki hellдur efast vm þad sama Gudz fyrerheit.

Næst þessu er hier eitt agiætt epterdæme/huersu at Joseph ei ad eins fyrergiefur ~~sijnum~~ brædrum af hiarta/og latur þa eingiñ giolld fa fyre gamlar misgiørder/Nelldur leggur hñ vt z virder þeirra misgiorning til hins besta. Huar af vier skulum læra/at endurgiallda hid vonda m.z godu og ad huer og eiñ fyrergiefe ødrum af hiarta.

Malsending/og nidurlag/fyrstu Mosis Bokar.

Hier

Hier hefur ydar Kiærleike heyrt þa fyrstu Bok Mosis/i huerre sierdeilis skrifat er/vm Skopun allra Skiepna/z vm Vatzflodit. Þar næst epterfylger Lifsaga þeirra heilogu Forfedra/ Adam/Noa/ Abraham/ Isaac/Jacob og Joseph. Gud giefe oss sijna Nad/at vier slijkum agiætū epterdæmum Truarinnar/Kiærleikans/og Þolinmædinnar farsælliga ept erfylgium/og vort Lijf og frammferde þar vt af bætum og betrum/Amen.

Summaria yfer þa ádra Bok Mosis/
Huer ed kallast Exodus.

I. Cap.

NEsse Capitule er ein Historia/i huerre vier sierdeilis siaum/ huersu ad Diofullinn girnest ad forhindra Gudz Blessan. Fyrst lætur hann alla Josephs velgiorninga vr minne lijda hia þeim Egiptsku/ Þar næst lætr hann Josephs epterkomendur og Jacobs Nidia af þeim vijking Pharaone grimliga plagast/og þuingast.

Huar af vier lærum ad Kristeleg kirkia hun hlytur ætijd neyd og mot gang at lijda i Heimenum. En jafnframt sem ædur/þa hialpar Gud/so ad þess meir sem þeir verda þiader og vnderþrycter/þess meir fiolg' þa.

J nidurlage Capitulans er eitt kostulegt epterdæme/ af Liosmædrum/hueriar ei villdu hlydnar vera grimdarbodi Pharaonis/og þar fyrer giefur Gud þeim Blessan. Þuiad i oleyfiligum hlutū erum vier ecki skylldu ger hlydne ad veita Veralldligu vallde/ Helldr eigum vier Gude framar ad hlyda/suo sem S. Petur seigir/ Meir byriar ad hlyda Gude enn Monnonum.

II.
Historia af Moyse.

HJer hefur Historiu edur Lijfsogu Mosis/ i huerre vier einkum og sierdeilis siaum/huernen Gud kann vndarliga ad eyda/og ad ongvo giora Veralldarinnar aform og Diofulsins/ med þui ad sialf Kongs dotter en frelsar Mosen fra Daudanum/og fostrar hann vpp/huer ed verda skylldi þar epter a Hertuge Gydinga Folks/og Egipta Land ætte ad plaga og foreyda.

Þar fyrer vtþyder sa 11. Cap. Pistilsins til Ebreos þssa Historiu so/ og seiger/ Fyrer Truna vard Moses/ þa hn̄ var Fæddur/ j þria manude falinn/ af sijnum Foreldr um / Fyrer þui þau sau þad hn̄ var agiætlegt Barn/ z hrædduist ei Kongsins bifalning. Fyre Truna afneitade Moses/ þa han̄ giordist stor/ sig ad vera Dottur son Pharaonis/ og kiøre myklu helldur med Folke Gudz omak ad lijda / enn ad hafa stundlegt epterlæte Syndarinnar/ og hiellt vanuirding Christi fyr̄ stærra Rijkdom/ en̄ Fiesiodu Eigptskra/ þu ad hn̄ leit a verdlaunen.

III.

Tak til af þm̄ seinasta Paragrapho hins annars Capi. Epter langa tijma þar epter Andadist Kongurer̄ af Egiptalande.

Þetta er eitt huggunar ept̄ dæme/ huert oss kien̄er/ ad Gud lijdur ecki þa grim̄u Vijkinga ad eilijfu/ helldr hialpar hn̄ sijnu folke/ þ̄ sem oriettliga þianing lijdur/ og vill Bænheyra þad/ vegna sin̄ar lofunar z fyrerheitz. Þar fyrer birter hn̄ sig fyrer Mose i einum loganda Run̄e/ z kallar hn̄ til slijks verks/ Og seigist heita Gud Abrahams/ Gud Isaac/ og Gud Jacobs/ þad er ad skilia/ einn Gud/ sa sem fyrer sitt fyrerheit hefur Sattmala giort vid þessa Forfedur/ og þm̄ hefur lofad/ at hn̄ vilie ei ad eins leysa þeirra epterkomendur af Egiptalande / og leida þa jnn j þat fyrerheitna Land/ Helldur og ein̄in̄ lata af þeirra epterkomendum koma þad Sæde/ fyrer huert allar Þioder a Jordunne skulu Blezadar verda/ Þad er/ Leysast fra Syndinne og Bøluanen̄e/ og eilijfliga verda Sælu holpnar.

IIII.

Þetta er ein Historia/ af Mose/ huernen hn̄ verst og fer vndan/ og vill ecki eperfylgia þeirre kallan̄ sem hn̄ er til kalladur/ Af þui hn̄ sier vel z skilur/ huersu haskasamligt þ̄ mun vilia verda/ ef han̄ skal i mote Kong sins vilia og bode/ vtleida Gydinga af Landinu. En̄ Gud veiter hm̄ hugg un/ z heiter ad hn̄ vilie vera med honum/ z kien̄a hm̄ hnad hn̄ skal seigia. Hn̄ giefur hm̄ og so valld til ad giora þria furdulega giorninga/ Fyrer Høggormen/ Lijkþra høndina/ og Blodid/ Vppa þad hn̄ hefde ein̄ san̄arlegan̄ vitnisburd/ ad huad han̄ giorde/ þa giorde han̄ þad epter Gudz skipan̄. Slijkt dæme erhuggunarlegt øllu̅ þeim/ sem Gudz kallan̄ hafa fyre sier/ ad þeir sie ecfader/ z late Gud sia fyrer/ huernen ad hn̄ vtrietter þad huad hm̄ er bijfalad. So sem men̄ sia/ Ef ad Gud kallar men̄ ecki til

eins

eins edur añars/Huertsu stor og mikel sem magtiñ er/þa kuña meñ eckirt Agiætlegt vt at rietta/nie framkuæma.

Moses gieck burt og kom aptur til Jethro.

Þetta er i fyrstu huggunar dæme/huernen Gud burt tok þañ Vijking og Tyranna/s̄ stod epter Moses Lijfe. Þar næst seigist hier/huernen ad Moses/þa hñ fer nu ad giøra epter Gudz skipañ/kiemr hñ i lijfs haska so at Gud vill deyda hñ/Huad þess vegna er skied/Eins z adr fyrre skiede Jacob/ad hañ yrde nockud ad lijda/med Gudz fyrerheite/og hlaut med Truñe vm þad ad beriast/ vppa þ ad hñ seirna meir þess stødugre være og sterkare/þuiad oreynder og oforsokter Meñ er ecki helldur duganleger til Predikunar Embættisins eñ til annarar Kallanar.

V.

Tuø epterdæme ero i þssum Cap./Þad fyrra/Huernen þeir Tyrañar og Gudz Ovijner hegda sier/þa þrra glotun er sem nalægust/Sem er i þeñañ mata/Ad þeir vilia ei vita af Gude/og plaga Myskunurlaust sijna vndergiefna/so ad þeirra fyrerdæming verde þess makligre/ z kome þess fyrre yfer þa.

Þad annad epterdæme er þetta / huert vier skulum læra af Israels Sonum/huernen Gud breyter vid sijna/þa hñ vill hialpa þm/ Einkum so/Ad hñ giører þad med ødrum hætte/eñ þad vor skynseme huxar/Ja/þar þuert a mot. So at nær meñ vænta hñs hialpar/þa falla þr stundum allra diupast nidur i Naskasemdena. Þar fyrer eigum vier ad vænta og vona/allt þangad ad hialpiñ hun kiemr/ so sem Israels Syner giørdu/ Þeir vonudu Hialpariñar/ þo ad i vpphafe þætte þad miøg oliklega a horfast.

VI.

Er ein Historia/med hueriu hætte þad Gud huggar Mosen z Folkit so þeir hallde sier fast vid Gudz fyrerheit/og late ei Þrældoms viñuþyngslen koma sierr til/ad verda ohlydner þeirra Gude z Mose hñs þienara/

Eñ/so sem Texteñ seiger/Þeir hlyda honum ecki fyre angist og andvarpan z strøngu erfide. So geingur þad eñ nu til/ Meñ huxa meir vm Kross/olucku og motgang/eñ vm Gudz Nad z hñs Ord/ Þar vier ættum þo mest og hellst Gudz ord ad ackta/z þ ad hafa/ z þat ad hallda fyrer vorn dyrasta Fiesiod og hæstu huggun / i allskyns eymdum og astrijdum

þessa

þeſſa heimo.

VII.

Er ein Hiſtoria hu" ed ſeigiſt/huerſu Pharao hiñ grime vill ei ſnuaſt vid nein teikn nie ſtormerke/helldur blijfr hñ ſamt i ſiñe vantru z ohlynd ne. Eñ Þetta þienar þar til/ad Gud tekur þui hardara a hm̃/og Gudz Dyrd og kraptur verdur þar fyrer þeſſ Dyrdligar Opinberadur j ollu Egiptalande. Eins a ſama hætt geingur ꝥ eñ nu med þm̃ Ogudhræddu Valldzmonum/þui meir ſem þeir reiſa ſig i mote Gudz orde z hñs vilia/ þeſſ huggunarſamlegra er þad ad vænta/ ad þeir ad ſijduſtu munu til gruns ganga/eñ Gudz ord blijfur æſinliga.

VIII.

Hier er eitt epterdæme/Huerſu þeir Tyrañar verda ſkielfd' þa Gudz Domur kiemur yfer þa/Eñ jafnſnart ſem þeir hafa rum til/og a þeim linar Reſſinguñe/þa koma þeir aptur i ſamalag/og verda eins og fyrr voru þeir.

Eñ þad Egiptſker tofra meñ giora nockr Teikn/eñ om ſijder verda þr ad ſkom̃ vegna Luſañá/Þad er eitt vitne/Ad ſlijker Diofuls Konſtra Meñ kuña eckert framar ad giora/Eñ þad Gud af ſiñe Reide/edr odrũ til hneykingar og ſtraffs þeim til ſtediar og lofar/Eñ om ſijder verdur ꝥ hid audurdelegaſta og minſta þeim til ſpotz z ſkamar.

Og Drottiñ mællte vid Moſen/ Rijs vpp arla et c.

Þetta er eitt epterdæme/hñſu ad þr Ogudlegu audmykia z af folſku hiarta litelæcka ſig j Neydeñe/ Eñ þo jafnã fylgia þeirra vilia epter eñ ei Gudz orde/ Huad hid ſama vier ſiaum a vorum Papiſtũ. Þar hialpar eckert ſtraff eingiñ vmuondun/eingiñ aminning/Helldr allt eins z Pharao þa blijfa þeir forherter z Jdranarlauſer/þo at þeir vite z vidurkieñe ſialfer ad þeirra athæfe ſamhliodar ecki Gudz orde.

IX.

ER eitt epterdæme/huert oſſ kieñer/at þar ſem Madur vill ei lata af Syndunum/og epterfylgia Gudz orde/þar lætr Gud ei af ad reſſa. Þar þuert a mote/ef meñ vilia Gudz ord ackta z varduelta/þa vill hñ vernda þa og hlijfa þeim/ þo ad j ollum ſtodum gange jlla til/ Suo ſem hann giorer hier ſijnum Syndingum/þad allt Egiptaland vard plægu ad lijda vegna hñs Synda og ohlydne.

Þa

Pa mællte Drottiñ vid Mosen/Riettu þijna hönd.

Þetta er eitt sierlegt epterdæme/ so sem fyrr/ Huersu ad þau forhertu Hiørtu falsklega audmiykia sig/og lata suo sem þau villdu verda From/ girnast Rad og fyrerbon. Eñ þad er ei leingur þeirra aluara/eñ til þess oluckan er vmlidiñ. Nu þo ad slijkt angre ecki allijted from Hiørtu/þa skulum vier þo þessa huggun þar af taka/ Ad med slijkre falsligre audmykt/þa giora þeir ogudlegu sitt malefne verra og verra/ z giefa Gude þar med tilefne til þyngra straffs z hefndar reide yfer þa.

X.

ER ein Historia/huer ed kieñer/ huersu ad Gud/ auk hinna annara plaagna/fordiarfar Egipta land med froskum eda Paddum/og þui næst slo hñ þad med Myrkrum. Slijkt kieñer oss/Ad ef Meñ vilia ecki epter fylgia Gudz orde/þa er eingiñ von a at refsingar Plaagune mune liña. Þar fyrer vill Gud ad Barnabørnen og epterkomendurner skule miñug er vera slijkra dæma/Vppa þad ad meñ lære huertueggia/bæde ad hræd ast Gud/huer ed j slijkañ mata straffa vill þa sem honum eru ohlydner/ og ad elska Gud/huer ed so dasamliga kañ sijnum ad hialpa.

Hier er og þad epterdæme/ Huersu ad Pharao forharnar meir og meir/og vill ei ad eins bañа Israels sonũ ad fara a burt/helldur vill hañ og eiñeñ lata drepa Mosen.

XI.

Er ein Historia/huernen ad Moses hootar Pharaone þeirre sijdustu plaagu/Eñ Pharao giefur sig ecki par þar ad/Þägad til hañ reyner þ. Suo giora ætijd þeir ogudlegu/þeir vilia ecki trua fyrr enn þad kiemur yfer þa/og þeir þreifa a þui/ sem Gud hootar þeim j sijnu Orde/Eñ þ ad Drottiñ bydur ad þeir skule til løns taka Silfur kier af þeim Egipt sku/og sneyda þa. Þad er þar fyrer skied / suo ad Israels Synner feinge laun fyrer þeirra erfide/huert þeim var af Konge med omøguligũ þyngslum vppa lagt. Þuiad þad er Gudz vilie/ad øll Vallldstiorn gange riettliga til/og ad meñ fordist allañ ojøfnud/ Vijkingskap z Tyrañaskap. Og sierdeilis ad einum og sierhuerium verde fyrer sitt Omak og Erfide launad. Huad hid sama ef yferualldid vil ecki giøra/Þa hlytur Gud ad giora þad/eñ þo ecki med miukum hætte/Þuiad betra hefde Egiptskum verid ad giefa Gydingum þeirra þionustu laun/ helldur enn ad fa þeim

E alla

alla þeirra Fiestodu og dyrgripe/ z þar ofan a ad missa lijfid/ So sem þa skiede i þui Rauda hafe.

XII.

Hier seiger/ med hueriu mote/ og huar fyrer Gud hafe sett Gydingum Paskana. Fyrst til þess/ Ad þad skyllde vera ein eilijf Miñing þeirrar Dyrdligu endurlausnar fra Egiptalandz Þrældome. Þuiad ei vill Gud ad Meñ gleyme hñs velgiørningum/ helldur ad meñ þacke honum þar fyrer/ og neyte þeirra sier til huggunar j øllum motgange.

Þui næst/ þa attu þesser Paskar ad vera Figura og Fyrermyndan þeirrar Andlegu Endurlausnar/ j fra Syndinne og Daudanum/ fyrer Bloded Christi þess saklausa Lambsins/ so sem S. Pall seiger 1. Cor. 5. Vort Paskalamb er Christur/ fyrer vorar Synder Fornfærdr. Slijks Paskalambs eigum vier daglega neyta/ Þad er/ Dagliga ad hugga oss fyrer Truna i hañs Dauda og forþienøstu/ og hreinsa burt þad gamla Surdeig/ Þad er/ Ad standa i mote Syndunum/ temia Holldit og deyda þess girnder.

Og hñ kallade a Mosen og Aron vm Nott og sagde/ takid ydur vpp og farid fra minu Folke.

Þetta er þad huggunar dæme/ i hueriu vier siaum/ Ad Gud Frelsar sijna vm sijder/ z huad hiñ grimme Pharao hefr med siñe hardre motstødu og motþroa sier vtuegad/ Sem er þetta/ ad hañ leider bæde sialfan sig og allt Egiptaland i olucku z gløtun/ z hlytur nu epter slijkañ skada feing eñ/ ad þackarlausu þad ad giøra/ huad hañ ædur fyrer skadañ feingiñ/ villde ei godmañliga veita. So litelæckar og audmyker Gud þa grimmu Wijkinga/ þa þeir so þuerudarsamliga fyrerlijta hans Ord/ og vilia ecki lijtelæcka sig fyrer honum.

XIII.

ER ein ny bifalning og skipun/ ad allur frumburdur medal Meña og Fienadar þa skyllde Drottne helgast/ og med verde optur leysast. Til eiñrr miñingr/ At Gud hafe vt af Egiptalande sitt Folk leyst z Frelsad/ þa hñ a eirne Nottu liet alla frumgietninga vm Egiptalād fyrer Engelen z hel slegna verda.

Þetta er skrifad oss til lærdoms/ ad vier skulu ei lata Gudz velgiørniga oss vr miñe lijda/ Helldur miñast þeirra/ z þacka Gude fyrer þa/ z j øllu

mot-

motgange og freistingum hugga oss þar med.

Sa Elldstolpe/ z Skystolpe j huerium Gud for vndan sijnu Folke/ hn var Figura og Fyrermynd Gudz Ordz/ og heilags Anda/ fyrer huern ad vier hier a Jördune/ eins og i aflare Eydemörku verdū leidder/ huggader og vardueitter jn til þess eilijfa Födurlandz.

XIIII.

ER ein merkilig Historia/ i huerre vier sião/ huerſu ad Gud/ adur enn þat hn frelsar sijna öllungis af Egiptalāde/ þa lætr hn þa ædr koma j Nyian hasſka/ og skelfing. So sem ad menn z so vijdar sia/ ad Gud syner ecki fyrr sitt fullting/ enn þad vt er giört med öllu vm alla manliga hialp og hiastod.

Hier hefst Truarinnar baratta/ Ad Madur j slijkre Neyd alleinasſka treyste oppa Almattugs Gudz fyrerheit. Suo sem Moses Predikar hier fyrer Gydingum/ Ottist ecki/ standid z siaed hialpræde Drottins/ þad sem hn mun veita ydur j Dag.

So skiptist nu vm/ Gudz Folk er i fyrstu skielft z hrædt/ enn fær ad sijd ustu sigur/ fyrer Gudz hialp. Egiptarner eru med fyrsta fullhugader og glader/ enn at sijdustu liggia þeir j hafinu Rauda/ þar sem þat er diupast. Þetta skulu æfeloken vera allra Gudz ouina z omilldra ofsöknar manna hans Kristne.

XV.

ER einn þackclætis Lofsöngur / fyrer þa Dyrdarsamlegu frelsan/ vr þui rauda Hafe. Huert verk Moses helldur og prijsar fyrer eitt sierlegt huggunar dæme/ Ad Gud ei at eins synde sinn mykla krapt a sijnum ouin um/ helldur og suo eirnenn Nad sijna og myskun vid sitt Folk / oppa þad vier lærum Gude ad treysta/ og vid hns hialp ad hugga oss j öllū motgāge.

Enn huad snart Gydingarner gleymdu þessum velgiörninge/ þ vottast hier/ ad a þridia Deige þar epter Moglade Folkid i mote Mose/ vegna Vatzleysis. Enn Gud hialpar þeim i þeirre Neyd / og lofar þeim fyrer Mosen/ at hn vilie framueigis hialpa þm/ so framt sem þat þeir hallda og vardueita hns Ord.

XVI.

Hier hefst Historian vt af Gydinga Folke/ J huerre vier siaū huerſu vantruad og þuerbroted þad Folk hefur verid. J Egtiptalande hroopa

þeir vpp og kalla sárliga vegna erfidis z obærelegra þyngsla. Nier ecka þeir sier/ ad þeir være nu komner aptur i Egipta land/ vegna eins Muñ bita Kiøtz og Braudz/ Og hyra ei einu sinne vm þat/ at þeir hafe sliñkaff einñ Gud/ huer ed suo hefur nu audsynt sijna mykla millde/ ad hann bæde kuñe og vilie þeim hialpa. Ja/ Þeir gleyma øllum hñs stormerkium/ og seigia/ Ad Moses hafe til einkis godz/ þa vileidt af Egipta Lande.

Af þessare Historiu skulū vier læra ad þeckia vora eigiñ Art og Nattu ru/ huersu fordiarfader z spillter vier erum. Þar a mote/ huersu Myskū samur Gud hñ er/ huer ed ei at eins giarnsamliga þeim vantruudu Gydingum fyrergiefur þeirra Synder/ helldur og so eiñeñ mettar þa nogliga med Kiøt og Braud.

Og Jsraels syner giördu so/ og samansöfnudu sumer meir.

Þetta er eitt Lioslīgt vantruar epterdæme af Gydingum/ huersu ad þeir vtrietta og afreka eckert med þui/ sem þeir hyggiast sier til gagns z auiñings ad giøra. Gud vill (so sem vier bidium i Fader vor) ad meñ late sier nægia daglegt Braud. Þar fyrer/ þa nockrer samañsøfnudu meira eñ þeir høfdu þorf til Dagligrar atuiñu/ þa funade þad Niunna Miøl z vall Madkum. Sømuleidis þa nockrer villdu safna þui a Þuottdeige/ þa fundu þeir þad ecki.

Nier af vier skulū þetta tuent læra/ Fyrst/ At vera ecki agirndr fuller/ Helldr lata oss nægia daglega Blezañ/ z kuñda ecki fyre okomnum deigi.

Þad añad/ Ad vier ei latum tīmañlega Næring hindra oss fra Gudz orde og hañs Þionustugiørd. Helldur so sem Christur bydur/ Leitid fyrst Gudz Rijkis/ þa skal þad allt añad til legiast ydur. Matth. 5.

XVII.

Er eitt epterdæme/ huersu ad Meñnerner / jafnsnart sem þeir rata j nockurn motgang/ og hafa brest i nockru / þa gleyma þeir øllum Gudz velgiørningum/ sem þeir hafa ædur þegt og sied/ verda oþolinnmoder/ hugga sig ei i Gude/ og vilia alls eckert lyda/ Ad vijsu/ þeir giefa Predikurum elligar verallðlegu Vallde alla skullðina. Suo ad Moses er hier hræddur/ ad þeir mune lemia hñ i hel med Griote. Eñ Gud syner sig hier eñ aptur Nadugan/ ad hñ vilie giøra vid oss/ meir epter siñe Myskun/ eñ vorum maklīgleika.

Nier er

Hier er og ſuo agiætt epterdæme/ Moſis bænar/ ad Meñ ſkule vænta ſier ſigurs af Gude/ og hñs leita hia gude fyrer bæna akallid.

Eñ þad/ ad þeir ſtuddu vnder Moſis hendr/ Þad merker/ ad ſkule bæn en vera riettelig og kroptug/ þa hlytur Madur jdran ad giøra/ og betra ſitt lifnad/ Suo ad huertueggia ſie til ſamans/ Aluarlig Bæn/ og Kriſte ligt framferde.

XVIII.

ER ein ſkyn Hiſtoria/ huuerſu ad Moſes ſetur Domendur og Valldz meñ yfer Folkid/ eñ hñ tekur ſierdeilis vara vppa Predikunar embættinu og Gudz Þionuſtu giørdiñe. Þuiat einum Mañe er þad ei møgulegt/ ſuo mikiñ Mañfiølda at añaſt.

Enn hier ſiaum vier ſinlega/ vtmalad/ huilijker þeir ſkule vera ſem til Valldſtiornar eru ſetter og ſkipader/ Einkũ heidarliger meñ/ Rædduand-er/ þeir ed elſka dygd og Danemenſku/ z þar faſt a hallda/ þeir ſem Gud ottaſt/ er ſañorder/ ſtøduger/ og ecki agiarner. Þuiat huar ei er Gudhræd ſla/ þar er lijtil lucka og farſælld. Og þeir ſem ecki eru Truer z ſañorder þeir kuña litid gott vt ad rietta. Eñ þeir ſem eru agirndar fuller og ſier plægner/ þeir duga allz ecki til Veralldligrar valldſtiornar/ þuiad eigiñ ligt gagn forblindar þa/ ſo ad þeir kunna ecki ad ſia almugans gagn og nytſemd.

XIX.

ÞEſſe Hiſtoria hun kieñer/ Huerſu ad Gud hefur ſig Opinberad/ þa ed hñ vtgaf ſitt Løgmal a Sinai fialle. Og ſlijk Opinberã kiemr vel yf-er eins med Løgmalſins Predikun. Þuiad lijka ſo ſem hrædelegar Reidar þrumur og Elldingar ſkielfa og hræda/ So verdur og Mañſins Hiarta (ef ad løgmalſins Predikun hæfer þat riett) ſkielft z hrætt/ vegna Synd-ariñar/ fyrer Gudz Reide. Þar fyrer kallar S. Pall þad þa Predikun/ fyrer hueria Syndernar verda Opinberar/ z Hiørtun ſkielfd og Deydd.

Þeſſa hlutar vegna hefur Gud ſent ſiñ Son/ og giefid hñ vnder Løg-maled/ ad hann ſkyllde med ſiñe fullnadar borgan leyſa oſſ vndan ſlijkre þunga byrde/ og fyrer ſitt Euangelium hugga oſſ aptur/ og giøra oſſ lif-ande. Alijka ſem þ Nyia Teſtamẽt hefur ſijna Nyia Eiginhuita Suñu/ a huerre Gud af Himnum hefur latid til ſijn heyra/ ødruvijs eñ hier/ Ei mz Reidarþrumũ nie Elldingum/ Helldur med einum hægum Vindblæ z Hræranlegum Elldztungum/ huar af Hiørtun ſkielfduſt ecki/ ſuo ſem a

Sinai fialle/helldur vrdu þau diørf og gladuæꝛ ꝛ þꝛiſſudu ꝛ vegſømudu Gud/og ſkeyttu ecki vm huad Neimuriñ ſagde þar til.

XX.

Er ein fagurleg Predikun/hueria Gud ſialfur af Himnum ofan hafde/i huerre hañ kieñer ſijnu Folke/huerneñ þeir ſkule hegda ſier/nær ed þeir vilia epter Gudz vilia lifa. Eñ hier hliotum vier ad læra ad þeckta vora fordiarfada og ſpillta Natturu / Þuiad med þui at vier ſlijkan Gudz vilia vitum/ eñ høfum þo huerke vilia nie matt/til ad breyta þar epter. Þa ſkiedur þad ſo/at vier alldreige kuñu ad hafa nockra goda ſamuiſku fyrer Gude. Vier hliotum ad medkieña oſſ fyrer Syndara/og eigu von a Gudz reide/refſing og hefnd yfer oſſ. Og hier er eckirt añad rad a ferdum/huar med vier hialpaſt meigum/vtañ þad/ad vier truum oſſ fyrer Chriſtum ad fa Syndaña fyrergiefning.

Sierdeilis er hier merkianda / Huerſu vandliga Gud fyrerbydur/ ad vpp ſetia nockra þionuſtu/Gude til Dyrkunar/fyrer vtan hñs Ord ꝛ bifalning.

XXI.

ER ein Lagaſetning/hueria Gydingarner vrdu ad hallda/þa Mañ ſløg vrdu eda øñur lemſtur. Slijk laga ſetning kiemur ei vid oſſ framar meir /eñ þad hũ ſamhliodar vid Natturuñar Løgmal. Huad þar fyrer vtã kañ Naudſynligt ad vera til Veralldligrar lagaſtiornar/þa meiga meñ epter ſierhuers Landz vijſu og ſkickañ hallda/eda ei hallda.

Sierdeiles er þad hier Lioſlega fyrerbodid af Gude/ad giefa nockurt frelſe eda fararleyfe/þeim ſem med tilſettu rade/edur ſuikum mañ vegꝛ. Itm̃/þau børn ſem ſla Fødꝛ eda Modur/edur formæla þeim/þau ſkulu lijflataſt. Slijk laga ſetning ſamhliodar Natturligu Løgmale/þar fyrer ſkal hun halldaſt/og þui eiga ſliker oſkapliger Meñ ecki ad lijdaſt Refſingarlauſt.

XXII.

ER ein ſkickan/Huernen dæma ſkal/vm þau Mal ſem tilfalla i Støunda bodorde/og ſtulde viduijkur. Þui næſt ſtanda marger agiætlig er lagaſetningar Borgarlegs riettar/Ad Madur ſkal ecki nidurþryckia þeim framanda/Itm̃. Styrkia ſkal madur og hialpa Eckiuñe og þeim Fødurlauſa. Itm̃. Lana Fatækum vin okurs/ ꝛ hñs pant edur Bushlut

huers

huers hñ ma ecke þarnast/lafe ei hia sier vm Nott vera. Jtm̃./At madr bølue ei Vferualldz mõñũ/nie sufuirde þa/helldr ottist þa z j heidre hafe

Jtm̃. ad huer Madur epter þm efnum sem Gud hefur honum giefit/ giarna Hialpe og styrke til vpphelldis Gudz Þionustu giørdar/ Og ad Gudlastar^{r} verde med Dauda refster.

XXIII.

Er nockurn part vtþyding hins viij. Bodordz/ad Madur sie sañord ur/riettdæmur/og lati ecki mutur og gæfur villa sig nie yferuiña.

Þar næst skipar hann ad hallda þriar stærstu Hatijder a ærenu/a huerium aller Gydingar ættu at koma til Tialldbudar z Musteris/Og einkum bydur Gud/at Madur skule ecki med tomar hendur birtast fyrer sier/Þad er/Meñ skulu til Kirkiuñar/og Gudz orde og Þionustugiørd til vpphelldis giarnsamlega giefa nockud af sijnu/z epter megne þ^{r} til styrk ia/og hialpa.

Sia/ Eg sende eiñ Eingel fyrer þier.

Þetta er ein merkelig amiñing/huar med hañ endar þa Predikun vt af tiu Boderdunum. Vppa þad/at med þui Gud hñ hefr siñ vilia Opin berad fyrer sitt Ord/þa eigum vier honum epter at fylgia. Ef vier þat giørum/þa vill hñ Braud og Vatn/þad er/ Mat og Dryck/bleza/ølln Kranckleik afuenda/ godan alldur giefa/ og alla lucku og farsælld veita. Eñ ef vier giorum þad ecki/ þa hootar hañ ad senda yfer oss maklegar plægur og refsingar.

Hier meigum vier nu sia / huer sekiñ og efned er/ huar fyrer ad suo marger Meñ a Jørduñe eru Fatæker/kreinkter/og giæfulauser/Einkum hier fyrer/ ad mestur fiølde Manna þetta med sijnum eigiñ Syndum og vondum lifnade Verskulldar og forþienar. Þar fyrer/Huer hañ vill ecki hreppa slijka olucku/og huer hañ vill/ suo sem Psalmuriñ XXXIIII. seiger/hafa goda daga/sa same ottist Drottiñ/ giøre hid goda/og fordist hid Vonda/ Þa mun Gud aptur a mot giøra huad honum ber/ og vier girnunst.

XIIII.

ER ein Historia/ huernen ad Folkid vnderbindst og trulofar at vardveita Gudz Løgmal og hñs vilia. Eñ huernen þetta verdur vppfyllt og halldid/þad heyrist framuegis i Histeriuñe. So at S. Petr vottar riette

liga

liga i gøiørninga Bok Postulana/ad Løgmalid sie þad ok huert huerke Postularner nie Forfedurner hafa halldid. Þar fyrer seiger Pistillinn til Ebreos/Ad þad Sattmal sem fyrer Vxanna blod var giort/hafe ei kraft ugt verid. Og fyrer þa somu grein hafe Gud annad Sattmal vppreist/ huert ei er komen vnder þeim ytre verkū/ helldur vnder Gudz Nad fyrer Blodid Frelsarans Jesu Christi/nær ed vier truum a hn̄/ z huggum oss med hn̄s verdskulldan og forþienustu.

XXV. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. þessa VII. Cap.

er ecke þorf ad Lesa/huerra jnnehalld z meining þetta er.

Þesser 7. epterfylgiande Cap. kienna eckert annad enn þat/huernen Gud baud Moses vppa Fiallinu/eina sierlega þionustu giord Gude til Dyrk unar vpp at reisa/huer ed a mzal Gydinga skyllde halldast allt til Rijkis sins Christi.

Hier skipar hn̄ til/Fyrst/huernen vitnisburdar budina edur Kirkiuna skyllde byggia/ Huernen sattmals Orkina Nadarstolinn og Cherubin skule tilbua/Og huernen at smijda skyllde þat gulliga Bord med skodun ar braudunū/þa gulligu Liosastiku/Fortialldid/og øll onnur Kier og verk fære sem naudsynleg voru til/ þessarar þionustu giordar.

Þui næst tilskickar hn̄ Kiennemennena/huernen þr skulu klædder vera/ Huad þeir skulu Fornfæra og huenær/So og huernen þr skulu Vijgder verda. Allt þetta/þo þad ei framar meir tijdkist/þa er gott ad vita/fyrer þa grein/Ad menn kunne suar ad giefa vorum Papistum/ huerier ed eirnenn Vijgia þeirra Kirkiur/Kennemenn/Kaleika/Messuklæde/z øll onnur Kirk iunnar Ornamēta og Skruda/Enn med odrū hætte og þad Moses giorde.

Þuiad Moses hafde Gudz bod z bifalning þar til/ad hn̄ skyllde þtta so giøra/enn ei ødru vijs/ Þar fyrer syner Gud honū vppa Fiallenu eina lyking/huar hn̄ sa allt fyrer sier standa/so sem þad ætte ad vera.

Enn vorer Papistar hafa an allrar Gudz skipanar/bæde Prestavixla Kirkiu vixlur/ z allar adrar vixlur/af sijnū eigin sialfs Høfdū funderat og vppbyrtad/Og giefa einginn ønnur Rok nie forsuar Pauadomsins veg na framleidt/at Pauen eige at vera yppasta Høfud alls Kristindomsins og vm þær Kirkiur og Kiennemanna vixlu z c. annad enn þetta/At þad hafi so verid j gamla Testamētinu. Og ef þetta skyllde eckt nu so z einenn vera

i þui

j þui Nyia Testamentinu/þa seigia þeir/Ad þad gamla Testamentid hafe Dyrdligra verid en þat Nyia. En vier vitum adra prydе hins nyia Testamentis þa langtum ædre og Dyrdlegre er/Sem er þesse/Sonur Gudz er sialfur sa ædste Kiennemadur/og hefur med sinne Fornfæringu forlijkt oss/ Nu Vyger sijna Kirkiu med Helgum Anda/Og giefur duganlega Kirkiu þienara. Þar fyrer skal allur þesse Þauadomur ei annar af neinum manne halldast/en so sem adrar Manna dyctaner/ fundningar og skipaner/huer pauadomur ed mz godre samuisku vel ma/ad vijsu/hlytur ad vmbreytast/ sierdeilis/þegar Menn hallda slijka setninga Naudsynlega/so sem pauen giører. Þetta er þad fyrsta sem menn skulu læra af þessum Capitulum.

Þad annad er þetta/ad Gud liet þennan kostnad koma yfer alla z sierhuern af Folkinu/ad sierhuer skyllde nockut til leggia af sijnu/so ad bygg ingenn yrde buen. Huar af vier lærum/ad vier eigum med godum huga þar til ad giefa og hialpa huad þorf og naudsyn vtkrefur til Gudz þionustu giørdar og Kirkiu Embættissins.

Þad þridia er su Andlega vtþyding/ huad slijk Bygging og slijkar skickaner hafa att ad merkia. Vitnisburdar buden merker Kristina/ J þeirre hinne sømu liggur vitnisburdurinn/ Þad er su heilaga Ritning/ og Gudz ord. Nadarstollinn þar inne/er voor elskulige Herra Christus Jesus/ fyrer huers verdskulldan vier erum vid Gud forlijkter, Hann same er sa ædste Kiennemadur/ huer ed sig sialfann hefur i Forn fært fyrer vorar Synder/ og er af sijnum Himneska Fødur Smurdur og Vijgdur/ med Heilogum Anda/ huerium hann vtheller fyrer Euangelium/So ad vier eirnen verdum Vijgder Kiennemenn/ og þionum Gude fyrer rietta Tru/ Med Predikun/ vt af hans Nad og giæsku/ Med hreinu bæna akalle/ Med Fornfæringu vors Lijkama/og daglegre deydingu þess hins gamla Adams.

Þetta allt samann eru þær sierlegustu dyrdligu gæfr hins nyia Testamentissins/hueriar Gud hefur viliad syna Gydingum fyrer þessar Ceremoniur og skickaner/so sem fyrer adra Figuru z fyrermyndan/epter þui sem Pistillinn Ebreos kienner. Þetta skal vera ein einfolld auijsan vm þessa 7. Capitula.

XXXII.

Þetta er ein hrædelig Historia/J huerre vier siaum/huersu þat Jsraels Folk/huert ed sied hafde z reynt slijkt stormerke/i Egiptalande/og i Eyde mørkinne/z vnderbundist hafde z truliga lofad/ad hallda Gudz Bodord/

 Þetta

þetta Folk gleymer nu so snart ollu þessu/og fellr i hrædiliga Skurgoda dyrkan/ og tilbidur þennann steypta Kalb. Þetta skal vera oss til epterdæmis/ suo sem S. Pall seiger/ 1. Cor. 10. Ad vier sieum ecki athuga lauser/ nie treystum ofmiog vppa oss sialfa/ Helldur at vier lifum i Gudz otta/og lærum þetta/ Ef Gud hn̄ tekur sijna hond fra oss/ þa er þat med oss vte. Þar fyrer krefur þarf og naudsyn/at vier ætijd bidium/ad Gud hallde oss vid sin̄ Anda z sitt Ord/ z late oss ei j freistne leidast nie falla.

Þar næst giefur Moses oss hier eitt agiætt Bænar epterdæme. Hann bidur fyrer Folkinu/ en̄ setur þad þo til Gudz giæsku alleina og hn̄s fyrer heita/ og þuilijka Bænheyrer Gud.

Moses snere sier og gieck ofan af Fiallenu.

Þetta er ein Historia/ huernen ad Moses vegna sagdr hneyxlanar bydur Sonum Levi/ad drepa z deyda huad sem̄ fyrer verdur/ Vppa þad/ ad han̄ meige afuenda Gudz Reide og refsing/ og ad hin̄ meire Folksins fiolde yrde Frelsadur. Þuiat slijkt tilheyrer Veralldligu vallde at giora/ z refsa Opinberligu̅ hneyxlunu̅/ Vppa þad ad Gude verde ei til þyngre reide komed/ ad straffa z sla allan̄ almuga/ef ad Opinberligar hneyxlan er blijfa orefstar.

En̄ þad Moses sundurbrytur Steintoblun̄ar/ þad gefur þessa merking/ Ad Man̄lig Nattura getur ecki halldid Gudz Logmal/nema Gud kome/og hialpe/ecki ad eins med sijnum helga Anda/helldur og so einnin̄ med fyrergiefningu Syndan̄a/fyrer Christum.

XXXIII.

Fagra agiæta Historiu hefur þesse Cap. /huersu ad Moses vill huerge vr stad fara/nema þuiad eins Gud fare mz þeim. Slijkt skulu Kristelig er Valldzmen̄ alla tijma giora/ ad þeir fyrer Bænaakall fae Gud med sier til leidsogumans og hialpara/ þuiad an̄ars er þar ongrar Lucku ad vænta/ef ad Gud er ecki nalægur.

En̄ þad Moses bidst epter/ad sia Dyrd Gudz/og Gud vill ecki veita hm̄ þad/ Þad hid sama er skrifat oss til lærdoms/at vier skulum lata oss þar Opinberaner nægia/sem ad Gud hefur i Christo/og fyrer sitt Ord latid oss sa. Þuiad fyrer vtan̄ þessa Nadartin̄ar Sion/huetia vier hofum j Christo og hn̄s Orde/kan̄ Madur ecke Gudz Dyrd ad sia/z lifa/ Vor Nattura kan̄ þad ei ad lijda nie þola/allt til þess i odrum Heime/ þa ed vort Holld er ecki leingur daudligt/ Þa munum vier sia Gud fra andlite

til

til Andlitis suo sem hann er.

XXXIIII.

Er ein Perdikun/i huerre Gud Repeterar og vpp aptur tekur þau tiu lagabodord/asamt med nockrū ødrū Skiepnū/vm þær sierleguslu Natūd er. Og sierdeilis er hier merkianda/huernen þad fyrsta Bodord er hier vtmalad og gloserad/Ad Gud sie Myskunsamur/ Milldur og Polinmod ur/og miøg Nædarsamur/og Sannordur/Sa ed Syndernar vill fyrergiefa/med þui vier fyrer honum kunum ecki saklauser at vera. Þar fyrer eigum vier a slīkan Gud alleina ad trua og treysta. Þar þuert a mote er hn̄ einn vandlætis Gud/ huer ed Niaguda dyrkan vantru z ogudligt at hafi ei lijda vill/ helldr straffa þ i þridia z fiorda lid. Þar fyrer ættu men alleina slīkā Gud at hrædast/z hallda hn̄s Ord/ z lifa epter hn̄s vilia.

Þa Moses gieck nu ofan af Fiallinu/hafde hn̄ þær tuær Steintöblur et c.

Þetta er ein Historia/Huersu ad Moses þa hn̄ gieck ofan af Fiallinu/og hafde med sier Løgmaled/þa lysste hn̄s Asiana so/ad einginn gat horft a hn̄/So sem þat Maluerks men fyrer þessa grein han vppmæla med Hornum/En̄ þetta voru ei Horn/helldur Geislar/huerier ed stodu af hans Andlite/suo skiærer ad men gatu þa ei lidid/þar fyrer vard han ad heingia eina huldu fyrer sitt Andlit.

Þetta hefur eina agiæta merking/So sem S. Pall seiger 2. Cor. 3. Og merker þtta/Ad Gudz Løgmal giete men ei vnd' stadid nie vppfyllt/ ef ad Gudz Ande er ei riettelíga i mannsins hiarta/huer oss verdr alleina skienktur og giefin̄ fyrer Christum.

Þuiad alıka sem þad Gydingar sau ecki nema hulduna/ su ed hieck fyrer Moses andlite/Enn leiptred af hans andlite gatu þeir huorki sied nie lidid/ Suo eru aller þeir sem ætla ad þeir mune gieta Løgmaled vpp fyllt af þeirra eiginlegu megne. Verkinn meiga þeir ad vïssu giøra þau enu ytre/En̄ Hiartad er saint ohreint z Saurugt. En̄ nær ed Gudz ande fyrer Euangelium/er med Mannenum/þa verda Hiortun vmskiptelig/z vppfylla Løgmaled riettelíga. En̄ þo þar vante nockud a/þa bætist þad fyrer þa Synda fyrergiefning sem skiedur i Christo/Drottne vorum.

XXXV.

Hier er eitt agiætligt epterdæme/J hueriu vier siaum/huersu rīkliga

og giarnsamlega Gydingarner hafa giefid Gull og Silfr/ ⁊ huad anad sem vid þurfte til Tialldbudarinnar byggingar/ og þorf var til þienustu giordarinnar/ Oss til lærdoms/ Ad vier af þui sem Gud oss hefur giefid giarnsamliga til hialpum/ ad Predikunar embættid/ Skolarner/ asamt allre annare Kirckiu þionustugiord vid makt halldast meige. Þuiad huer hann so giorer/ sa uppbygger riettelliga Gudz Mustere/ og hagtæret sijnu so/ ad bæde verde Gude til Dyrdar/ og Monnum til Saluhialpar.

XXXVI. XXXVII. XXXVIII. XXXIX.

ÞEssa fiora Cap. er ecki þorf/ ad Menn lese ord epter ord/ Þui þeir hafa ecki annad inne ad hallda/ Enn þat/ Huernen Tialldbudinn var bygd ⁊ smijdud/ og allt þad sem henne tilheyrde. Af hueriu auллu vier gietum ecke annad lært enn þetta/ ad allt huad til Kirkiunnar ⁊ Gudz Þionustugiordar heyrde i gamla Testamentinu/ þat er alleina giort epter Gudz orde/ so sem Gud bodid hafde/ Þuiad þa þionustugiord sem af Monnum er sticktud ⁊ utualin/ ann Gudz orda/ hana vill Gud huerke nie kann lijda. Þetta er þat sem aller Spamennerner klaga og kiæra/ ad Folkid varduette ecki Gudz bod og Skipaner/ Helldur/ uppdicktade eirn og sierhuer fyrer sig hinar og adrar Gudz Dyrkaner/ huar med þeir mættu Gude þiona.

Eins gieck þad til i Pauadominum/ Su hin rietta Gudz Þionustugiorden/ Truen/ Kiærleikurinn/ Bæna akallid/ Þolinmædinn under Krossinum/ þetta stod til baka/ þetta acktade einginn. Enn ad giefast i Klaustur/ ganga Pilagrims gongur/ hallda Fostur og Nattyder/ og hafa sierligt Klæda snid/ med audru myklu fleira / huar um ad Gud hafde alldrei med einu orde bodid/ þetta hofdu menn og hielldu fyrer eina sierliga Þionostugiord. Þar vier þo vitum/ ad einn Husbonde i sijnu huse/ acktar þad fyrer ongua þionustu nie lætur sier lijka/ þat hans þienare ann skipunar ⁊ tilsalningar ut af eiginnligum þanka/ edur i mote husbondans vilia/ þionar ⁊ giorer/ Helldur so/ Þad heiter ad þiona sijnum Husbonda/ at giora suo sem hann bydur og skipar.

Þar fyrer skrifar Moses þetta so gierla/ uppa þat/ ad bæde Gydingar og so eirninn vier mættum hier sia/ ad allt huad hann hier skyllde giora/ þ hafe hann epter Gudz bode giora latid. Uppa þad/ ad vier i ollum vorum giordum/ byggium alleinasta ad Gudz Orde / og epter þui sama Orde/ hogum og hegdum ollum vorum giordum. Þetta er sa sierligaste lærdomur/

i þess

J þessum Fiorum Capitulum.

Þui næst er þad og einuñ hier merkiande/ad Moses auñsar hier ad þ sie ein Gudz gafa þegar nockur kañ vel eitt handuerk/edr hefur hagleik Þar fyrer skulu Meñ þetta viduirkieña/og þacka þat Gude/ z misbruka ecki slykann hagleik / suo sem opt skiedur/ Þuiad huar sierligar hagleiks gafur eru/þar huxar engiñ vm/ad hañ a þar med ad hialpa/til Gudz dyrdar/og Naungons nytsemdar. Siñs heidurs/gagns og goda/Fiar z frægdar leitar huer Madur/med sinū hagleik. Þar fyrer vill Gud huerki Lucku nie Blessan þar til giefa. So sem vier siaum ad mester hagleiks Meñ er optast Fataker/Eige sijns hagleiks vegna/helldur fyrer þad/at þeir neyta hñs ecki rietteliga.

J þridia mata seigist hier ad Nyiu/ad Folkid gaf suo Rijkugliga/og frañ bar Gull Silfur og allt añad þad sem þurfte til Tialldbudarinñar vppbyggingar/ad Moses vard ad fyrerbioda þeim ad bera meira fram. Huad oss er til eins epterdæmis/ ad vier eigum giarnsamliga og rijfliga ad giefa til Gudz þienustugiordar af vorre Eign/ og vilugleg a hialpa þar til.

XL.

ER ein Historia/huernen þad Moses fullkomnade Tialldbudena/z allt þad sem heñe tilheyrde.Og suo sem adur er sagt/ Þa er gott ad vita þetta/vegna þessa Apaspils sem Pauenn og hans Byskupar/hafa an nockra Gudz skipanar og bifalningar/sticktad z vppbyrtat/med Bigslū Kirkna/og Presta/ Klæda og Kluckna/og odru þuilijku. Þuiad hier seig ist atta sinum i Textanum/ ad Moses hafe þad giort suo sem Drottiñ hafde honum bodid.

Eñ med þui ad allar slijkar stickaner Mosis j hinu gamla Testamēt inu/eru nu j þui hinu Nyia af teknar/Þa kañ huer z einñ Madur aud uelldliga hier ad sia og merkia/ad slijkar Pauans Bixlur og hñs adrar stickaner an Gudz ordz/er ecki annad halldande nie hafande/ enn adrer Maña setningar og Bodord.

Ending þessarar Bokar.

Þat hefur ydar kiærleike þa adra Mosis Bok/huer ed jñehelldr þau Dyrdligu dasemdar verk Drottins/fyrer huer ad hñ vilreidde sitt Folk af Egiptalande/og verndade þad j Eydemorkiñe/z gaf þui þar Logmalit/ Og þienustugiorder skickade huar med þr skylldu Gude þiona. Gud giefi

 oss

oss siina Rad/ad vier kyñum ad lifa epter hans Orde og vilia/ og hann fyrer vorn Gud ad jata og vidurkieña Amen.

Þridia Bok Moses huer ad kallast Leuiticus.

I.II.III.IIII.V.VI.VII.VIII.IX. Kap. er ei þorf ad lesa.

ÞESSe Bok nefnist i þrre Latinisku Kirkiu Leuiticus. Af þuiad hun hliodar sierdeilis vppa þat Presliga Leuita Embætted/og fram̃setur þad Løgmal og þa laga setninga / epter huerium Prestarner skylldu hallda sig/ med Offrunũ og Fornfæringum/ z huernen þeir skylldu vnderuissa Folkinu.

Þar siaum vier lioslega / ad Presta Embætted er vegna Syndanna innsett og skickad/ ad þær fyrst syndar verde Folkinu/og þar næst siidan forliktar fyrer Gude. So ad eitt Presta embætte/þad er ecki añad/ Enn ad vmgangast med Syndurum/og Syndabrotz Mønnum/ og ad bidia fyrer þeim til Gudz. Fyrer þessa grein hefur Drottiñ vor Jesus Christr Þetta Nafn/Psal. 110. Og kallast ein Kieñemadur/Af þui ad hñ hefr vmhyggiu haft fyrer Syndørunum/ og fyrer Syndernar sialfann sig i Forn fært og offrad vppa Krossins trie.

Eñ vppa þad/ad Menn fae riettañ skilning og vnderstødu/ vm þad Kieñemans embætte/og adrar þær Fornfæringar hins gamla Testam̃ttisins/ Þa hliota Menn j fyrstu ad vita/ad þetta Presta embætte/ og allt añad Mosis Løgmal (so mikid sem þeirre ytre þionustu giordiñe z þeim Ceremonium vidvikur) hefur þar til þienad / ad þad ecki ad eins skyllde vera til þess/ad giøra synneligañ greinarmun a mille Gydinga og añara Heidingia/ helldur og suo ad þad skyllde vera ein jdkan og æfing þeirrar ytre hlydne vid Gud/ huer hlydne ed hafde bæde siin fyrerheit og stundlig laun. Enn til Riettlætis sem fyrer Gude Dyger/og til ad fa þad eiliifa Liifid / þar til dugde slijkt Presta embætte og slijkar Fornfæringar eckert epter ordum Johañis: Johañ. 1. Løgmaled er fyrer Mosen giefed/enn Nad og Mijskun er fyrer Christum ordiñ. Þar hefr þetta Løgmal enda feinged/med siinum Kiennemans skap og Fornfæringum / þa Christur

kom

kom. Af þui ad þad var ecki nema skugge/Form og fyrermyndan þirrä o: omnu audæfa i Christo/so sem stendur til Ebreos 10, Cap.

Þuiad sa sanne Kienneinadr er vor Drottin Jesus Christus. Nu Fornfærde fyrer Heimsins Synder/ecki Kalfa nie Vxa/helldr sitt eigid Hold og Blod. Fyrer þetta einka Offur verdum vier af Syndunum endurleyst er/þegar vier med Trunne tokum þad til vor/og setium vort Trunadar trauft þar oppa. Fyrer þetta einka Offr verdum vier vid Gud sannarliga Forlijkter og verdum Gudz Born ad Nyiu / huad hid sama vier missum fyrer Syndina.

Enn þad/ ad i Logmalinu voru Synda Forner / Þad skal ecki j þa meining taka/ad þær Offran' hafe Syndern' afmæd/eda vid Gud men forlijkt/Þuiat þar heyr' til(so sem sagt er)ei Kua Blod nie Kalfa/helldr Blodid vors Drottins Jesu Christi. Og i þessum malkostum hafa þeir heilogu Spamenn og Forfedur allt i fra Adam/allt til Johannem/ vissad Monnum/til þess fyrerheitna Kuinnunar Sædis/Ad menn skyllde þar opp a treysta/og þar med sig hugga/j gegn Syndinni og fyrerdæmingunne. Enn þad/ad Gydingar/hafdu fyrer vtan þetta Offur/adrar eiginlegar Fornfæringar/þar Menn nefndu og suo Syndaforner/ Þessar Forner voru til þess/ ad Gydingar þar med vidurkienndu fyrer almuganum þirra lagabrot og misgierder/og forlijktu sig suo þar epter vid almugan aptur þar med. Þuiad/ef ad þeir hefdu ecki so giort/þa hefdu þeir Heidingiar enn ecki Gydingar hallder verid.

Enn næst þessu/þa hafa þeir riettruudu/slijkar Synda Forner haft z halldid/fyrer eina Figuru og fyrermynd þess sanna Offurs/fyrer huert at bæde þeir og allur Heimurinn/ epter hliodann fyrerheitisins / skyllde fra Syndinne og Daudanum leysast og frelsast fyrer Christum. Fyrer slijka Tru hafa aller heilager i gamla Testamentinu/fyrer Logmalit/og vnder þui/odlast Syndanna fyrergiefning/og eru Saluholpner ordner. Þetta ma nu nægiast til einfrar vnderuijsunar z skilnings þeirra Fornfæringa/ og Presta embætta/sem þeir fyrstu 9. Capitularner vm tala.

X.

Þetta er eitt hrygdeligt og hrædeligt epterdæme/oss til vidvorunar skrifad/so ad huer madur vakte sig/ hondle og breyte/ ecki epter sinne eigin gedþeckne nie godre meiningu/helldr alleina epter Gudz orde og hans skip an/j þeim efnum/ sem Gudz Dyrd og þa riettu þienustugiord alhrærer.

Þuiad

Þuiad/ Af þui ad Syner Arons þad ecki giordu/ þa vrdu þeir Lijfid ad missa þar fyrer.

Þui næst er hier og ein kostulig vidvorun/ þad Moses bydr Aron ꝫ hss Sonum/ ad þeir huerke Vin nie afeingann Dryck drecke/ þegar þeir skylldu inganga j Vitnisburdar budina/ so þeir Deyie ecki. So eirnen n aminer Christur sijna Kristna/ Luc. 22. Vaktit ydur seiger hañ/ ad ydar hiortu þyngist ecki af ofdryckiu. Og S. Pall seiger/ Einum Byskupe ber ei at vera Vinsuelgiara/ þt þsse løstr hæfer onguum Kristnu manne/ allra sijdst Gudz ordz þienørum. Þarf ei þeñañ Cap. leingur ad lesa/ eñ til þeirrar greinar Moses talade vid Aren og hans Sonu þa sem epte er voru.

XI.

ÞEsse Cap. og nockrer adrer epterfylgiande Cap./ inehallda nockra sidu ꝫ setninga/ huerja Gydingar vrdu ad hallda/ epter Gudz bifalningu og skipan/ sem var/ j Mat/ ad þeim voru fyrerbodnar nockrar Fædslur/ Jtm. Vm saurganer Lijkamans/ ad þeir mattu ecki ad vera med ødrum Monum ꝫ c. Slijkt var ecke vtañ þyngslen ein/ med huerium ad Gud ei ad eins villde grein giora a mille sijns Folks ꝫ añara Heidingia/ Helldr voru þesse otuortis þyngsleñ þar til vppa logd/ fyrst/ ad þeir hefde Nog tilefne/ med huerium þeir kyñe at syna þrra hlydne vid Gud. Þar næst/ ad þeir ecke hefde neitt Rum nie tilefne/ nockurs konar þionustugiørder Gude til Dyrkanar/ vt af sialfs þrra eigin Hiarta vt ad velia

Enn vier Kristner Meñ ættum af Hiarta Gude ad þacka/ Þad vier erum fyrer Christum frij og frialser fra slijkum ytre þyngslum/ Og erum nu ecki at eins hier fra frij og frialser/ helldur fra þrre þyngstu Logmal sins byrde/ sem er Daudenn og fyrerdæmingen/ huer a oss liggur vorra Synda vegna.

XII.

Þetta er ein Moses skipan og setningur/ vm Barnsængar Kueñaña ohreinleika/ þeirra hreinsaner/ ꝫ Fornfæringar/ vnder huerrar skickaner vier i Nyia Testamentenu erum ei helldur bundner/ eñ vnder þær adrar/ af fædslune og ohreinum Matnū. Þar fyrer hefur j Pauadominum ein misbrukan verid/ ad Meñ hielldu Naudsynlegar vera þær Vatz vigslr j hia Sængarkuiñunum/ og añad þuilijkt.

Eñ þad ad Barnsængar kuiñur vthallda þrra sex vikur/ Þad skiedr ecke

ecki fyrer Moses setning/Helldur fyrer þa grein/at naudsyn z Nattura krefur þess/ad ein Sængarkuña epter siñ Barnburd hallde sier heima/ og sie vm nockra stund kyrr/og fyrer heilnæma fædslu aptur fae siñ styrk og siñ krapt/Ecki alleina heñar vegna/helldur og so fostursins vegna/at su veyka Skepna fae ecki skada/af þui ef hun fær eckt sijna næring af Modureñar Briostum.

ÞañXIII.XIIII.XV.XVI.XVII.Cap.

Er ecki þorf ad lesa.

XVIII.

Þetta er ein lagasetning og heyrer til þui sietta Bodorde/Huar jnne auglsad verdur/hueriar Persoñr i Hiuskap meiga samangiefast edur ei.

Slijk skipan er ecke halldande so sem adrer Moses setningar/hueriar nu ero i Nyia Testamẽtenu af tekner/Helldur dregur þetta sig at Natturuñe. Þuiad Textiñ seiger berliga/at slijkt oleyfeligt samræde hafi hia þm̃ Heidnu z so hallded verid fyrer Synd/Og at vegna slijkra Synda/ sem eru Hordomar/og añad Fullijfe/hafe straffast Lond z lyder. Þar fyrer er oss þetta amiñing/ad huer og eiñ vakta sig vid allkyns saurlijfe/ sierdeilis ad Blodskomum/med skylldum og Mægdum/Med þuiad Gud hefur suo streingeliga þad fyrerbodeð/ og so hrædeliga þess hefnt a heid num Þiodum.

XIX.

Er ein Prediku/J huerre Gud vpp aptur tekur/og eñ liosara vtleggr nockrar greiner af þeim tiu Lagabodordum/Einkum/Huernen Madr a ad elska siñ Naunga/ þiona honum/og alla vinattu ad syna hm̃. Jtm̃. huernen Madur hann skal fordast hiatru/spasagner og adrar þuilijkar Synder.

Þesse sijn Bodord endar Gud atijd med þessu Maltæke/ EG ER DROTTINN YDAR GVD/Mz huerium Ordum hñ audsyner og kieñer/ad vier erum skylldager Gude at hlyda/i ollu þui þui sem hañ oss bydur/huersu lijtils vert sem þad synist/suo ad vier geymum og vardueitum hñs Ord alleina/ z ecki med nockrũ Røgsemdar greinum latum oss eina Nagls breidd þar fra leida eda vijkia.

XX.

Er og so ein Predikun/j huerre Gud vpp at nyiu aptur tekur nockrar

G   Bodordaña

Bodordañа greiner/Sem er/at meñ skulu eiga Fornet fæꝛa Skurgodũ/
ei fremia spáfarer ⁊ teikna þydingar/Aũnars vilie Gud sialfur(ef meñ
erner giora þad ecki)slijkar Synder straffa.

Sierdeilis er hier merkianda/ad Gud byder ad straffa þa med Dauda
sem ad formæla þeirra Forelldrum/og þa sem Mordom drygia/edur oñr
skiemdar verk mote Natturuñe. Item/þeir sem ad ofskyllder giptast sam
an/þa enu somu vilie hañ straffa med Barnleyse/og lata þa afkuæmis
lausa deyia. Slijk öll Bodord/med þui þau gãga næst Natturuñe/þar
fyrer binda þau oss jafnuel so sem Gydingana.

XXI. og XXII. Cap. Skulu ecki lesast.

XXIII.

Þesse Cap. jñeheldur skipaner ⁊ skickaner/vm þær hellstu ⁊ stærstu
Hatijder sem Gud baud Gydingum ad hallda a Arenu/hueriar Hatijder
ein med annare/þar fyrer eru settar / ad Menn ættu ecki ad lata sier vr
miñe falla/giæsku Gudz og hñs dasemdar verk/helldur þacka Gude þar
fyrer/og vona og vænta hñs hialpar og fulltings j tilkomande Neydum
og motgange.

Sabbatzdagiñ nefner hañ þa sierligustu Hatijd/ Þuiat sa Siounde
dagur er þar fyrer skipadur/ ad Meñ skule heyra Gudz ord/og huxa og
mikiast vppa Gudz verk/og Gud fyrer eiñ Skapara Himins og Jardar
ad medkienna/lofa ⁊ dyrka/Huer ed Moñum hefur gefit lijf ⁊ Lijkama
Huern Meñ skulu bidia/ ⁊ af huerium meñ skulu sier vona ⁊ vænta allz
þss ꝫ þr nauþurfa til Lijfs ⁊ Lijkama/ ⁊ ad sijdustu eilijfrar Saluhialp
ar. Þetta merker ei ad eins/ad hallda Sabbatz dagiñ ⁊ viña ecki/Helldr
ad helga hñ. Eñ þesse Huildar dags Hatijd hũ er ecki af Mose fyrstum
jñsett og skickud/helldur strax epter algiørda skøpun allra Skeipna/ædr
eñ Adam og Euua brutu/af Gude sialfum vppsett/ og til slijkrar Gudz
þionustu giørdar helgud. Þad er/hun er þar til sett og skickud og Vijgd/
ad Menn skylldu med Heilogum verkum hana hallda. Slijka skipan og
skickan endurnyiar nu Moses. Eñ Spamañana vitnisburder og Predik
aner hafa þo jafnframt þad auñsad/ad i Nyia Testamentenu/ þa þad
fyrerheitna Sædid er komid / Þa mune þesse Moses Sabbatz Dagur
nidur falla og aftakast/og þa munu aller dagar Sabbatz dagar verda/
ad eilijfu/Esa sijdasta. So sem Christur talar/Giørid þetta i mijna miñ
ing/so opt sem þier giørit þ. Og S. Pall seiger. Bodit Dauda Drottins

þang

þangad til hn̄ kiemur/ Þat er/ Þrijsid Gudz godgirne og velgiorninga j Christo/ alla daga/ at eilijfu ꝛc.

Þui næst voru adrar sierligar Hatijder. Su fyrsta var Paskahatijd/ Af huerre men̄ ættu lata sier til hugar koma/ huersu dasamliga Gud hn̄ hafde vtleidt sitt Folk af Egipta lande/ og Dreckt Pharaone/ med ollu sijnu Folke/ Og þacka Gude fyrer þa endurlausn/ og vid hn̄s Hialp og huggun sig ad styrkia i ollum Naudum. Næst þuijlijkre þackl ætisgiord/ var þesse Hatijd ein min̄ing þrrar okomnu Endurlausnar/ sem skie skyllde fyre þad rietta Paskalamb/ Son Gudz/ vorn Herra Jesum Christum/ Huer ed leysa og frelsa skyllde/ ecki alleinasta Gydinga/ helldur og allan̄ Heimen̄ fra þeim grimasta Pharaone/ og herfeligasta Egipto/ Þad er/ Fra Dioflinum/ Syndin̄e/ Daudanum/ og Heluijte. Suo sem S. Pall þetta vtleggur og þyder 1. Cor. 5.

Su onnur Hatijd var fyrsta Auaxtar Hatijd/ at ætid þegar Kornskier an hofst fyrst/ þa vrdu Men̄ ad bera i Musterid eitt Byndin̄e af sierhu̇ sum Jardargroda/ asamt med Bren̄eOffre/ Matar Offre/ og Dryckiar Offre. Vpp fra þui skyllde telia Fimtijger daga/ þangad til ad oll Akur uinna var vte og endud/ Þa vard huer Madur ad Offra Nyiu Korne og Braude/ i Musterid. Þetta skiede þᵘ fyre/ ad men̄ skyllde læra ad þacka Gude fyrer sijna Blessan/ Og medkien̄a/ ad þad er Gudz gæfa/ þegar Akuruerkid luckast vel/ og þa Gud latur allra handa nauglega vaxa þad Men̄ vidþurfa. En̄ slijka Blezan eiga Men̄ ad hafa ecki til sællijfis og Nægtasafns/ Helldur ad hialpa þar med til vpphelldis ytre Gudz þionustu giordin̄e/ ꝛ ad giefa Kirkiu þienorunum þeirra hlut þar af/ So ad þeir hafe þess helldur sitt vpphellde/ og take þeirra Embætte til vara/ og meige hialpa morgum til Gudz vidurkien̄ingar / og Saluhialparin̄ar. Fyrer slijka grein hefur Gud þessa Hatijd jn̄sett.

Þui næst var Ludra Hatijd/ huer ed halldin̄ var a fyrsta Deige hins Siounda Manadar epter Paska Hatijdina/ Þad er nær vm Octobris Manadar tijma hia oss/ Þa allur Jardar auoxtur/ Korn/ Vin/ og Vid smior var jn̄komid j Hus og Hlodur/ Huad ꝛ ein̄in̄ synist/ ad þesse Hatijd hafe in̄sett verid vnder þa grein/ so sem fyrr/ Vppa þad ad Men̄ skylldu þacka Gude fyrer sijna Blezan.

A tiunda Deige epter nefnda Hatijd var Forlijkunarhatijd/ Þa vrdu Gydingar ad huijlast/ og Fasta. Þuiad þad er vel tilheyrcligt/ þa Gud giefur sijna Blezan/ ad vier þa medkiennum þad/ ad vier sieum þess ecki

 mak

makliger/& ad vier høfum vorra Synda vegna alla Olucku forþienad/ ef ad Gud være ecki suo Milldur og Myskunsamur. Þat fyrer vrdu Meñ at þeirre Natijd ad jata sijnar Synder/og bidia Gud vm Nad og Forlykun. Af þessu Natijdar hallde hofa Papistar þeñann sid tekid/ad setia Folkinu hinar og adrar føstur/til Syndabotar. Eñ þuilykar Føstz eru hiegome/Ja/suiuirding fyrer Gude/af þui/Gud hefur þær ei oss bod id/ Nelldur skipad ad Predika Syndanna fyrer giefning alleina j Jesu Christi Nafne. Og þetta kiemur ecki vid oss/huad Gud i slijkum hlutum hefur Gydingum bodid & bifalad: Eñ huernen þesse forlykun verid hefur þar vm var i vpphafe þessarar Bokar talad.

Su seinasta Natijd var fim̃ døgum epter þessa Forlijkunar Natijd/& var kollud Laufskala Natijd/ Þa mattu Gydingar ecki x-ëra vnder þrra Husaþake huerke Eta/nie drecka nie Sofa/nie neitt giora helldur vrdu þeir ad vera vnder berum Himne Sio daga i samt/ Til minnis/ Huersu ad Gud/fyrer vtan slijka Blezan/Vijns/ Korns/Vidsmiørs og añars Jardar groda/ so dasamliga þa i Eydemørkiñe Fædde og Endurnærde j Fiøzutiu ær.

Nu þo at slijkar Natijder/inz ødrum Moses setningum sie afteknar/ þa eigum vier þo samt Gude ad þacka fyrer hans velgiørder/og af hñs Blezan giarnsamliga ad giefa til vpphelldis Gudz ordz þienorum. Eñ sierdeilis høfum vier i Nyia Testamentenu(suo sem fyrr vær talad)alla daga vorn Sabbatz dag/vora Paska/vora Forlykanar Natyd/med þui ad Christur er Lamn fyrer oss/og skeinker oss og til eignar giefur fyrer sitt Ord alla sijna forþienan. Fyrer slijka velgiørninga/næst þeirre stund ligre blezan/eigum vier Gude alla Daga/medan vier hier(lijka suo sem Gydingar voru i Eydemørku/ædur eñ þr komu i þ fyrerheitna Landit) erum/a vorre vegfarar reisu/ þangad til vier komum heim i vort Fødar land/Lof & þacker ad seigia/Þãgat til vier vm sijder Saluholpner verdum/og komum i þær eilijfu Tialldbuder Am̃.

XXIIII.

Fyrst er hier eitt Epterdæme/Huernen ad Folkinu var bodid ad vpphallda Liosino af þrra eigin eign/& giefa Vidsmiør þar til. Þuiad Gud vill ad einn og sierhuer skule nockud giefa og vtlata/ Huar med su rietta þionustugiørd meige vid magt halldast. Og andleg vnderstødu meining þessar° greinar hlyder miøg vppa Gudz ordz þienustu Embætte. Lamp

arner j

atner i Musterinu merkia Predikunar embættid/og Kirkiu þienarana/ So sem Christur og einnin kallar sijna Postula Lios Veralldarinnar. Þ. ss ei eiga at hafa sitt vppheillde af aullum Almuganum/suo sem Gydinger vrdu Madur fyrer Mann/ at leggia Vidsmior til Lampanna z Liosanna.

Þar næst er eitt aluarligt epterdæme/huersu Gud bydr at Gryta þann i hel/ huer ed Gudlastad hafde/ Ad vier lærum ad hafa og nefna Gudz Nafn Gude til Lofs z Dyrdar med Kienningu/Jatningu/Bæna akalle enn misbruka þad ecki/Gude til styggdar/so sem nu/þui verr/almennelega skiedur i Heiminum/og vier þess vegna/bæde almennelega/og þar næst hu og einn/hliotum margvijsliga olucku og straff ad lyda. Þuiad ein oguðlig z hrædelig Synd er þat/sem af þeim drygist/huerier ed vid Gudz Sacramenta/hans Pijnu z Dauda/Sar z Vnder vors Drottins Jesu Christi sodrum formæla og jlls oska/ Þar þo vor oll Heill og Saluhialp er þar af komin. Og Sannarliga/slijk Synd fordæmer marga bæde til Lijfs og Salar/so ad hier missa þeir þar fyrer alla Nad z Lucku og Blezan/enn annars Heims forþiena þeir og fa Heluijskan Elld. Þar fyrer lære huer Kristinn Madur ad vardueita sig fyrer slijkum hrædeligum Gudlostunar Eidum. Sierdeilis ætte Veralldar valldid hordlega reffsa slijka Gudlast an/z slijkar hneyxlaner i burtu ad taka/þad moguligt er.

XXV.

Þetta er ein Lagasetning/Huernen i Kaupum og Solu skyllde hond tierast/Huad allt þar til heyrer/ad þeim Fatæka yrde ecki forgleymt/ og ad þeim ei i Kaupum eda solum være neinn skade nie þyngsl giord. Þuiat þad/ad Akranner vrdu a siounda hueriu Are kyrrer at vera med ollu/þat er/huorke Saist nie plægast/þat skiedur þar fyrer so sem Textinn seiger/ ad allt huad af sialfu sier ox/þad var ollum Monnum sameigiligt/og at þeir Fatæku þess helldur kynne ad fa biorg og atuinnu fyrer sig og sinn Fienad þar af.

Suo hefur og su skickan verid vnder somu grein /vm þad fimtugasta huert ar/Ad ef so kynne skie/Menn þyrfte vid/og fyrer Fatæktar saker at selia eigner og Akra sijna/ þa feingu eigendurner aptur þeirra Eigner a Fagnadar arinu. Þetta var ein ofurmata miog god iafnadarsom skick an/ad Eignernar mattu ecki vrættis ganga med ollu.

Enn þetta er hier og agiætligt/Ad Gud vill þad i Kaupum og Solu skule Menn hondla riettliga/og einkis suikfamlegs auinnings nie afata

 letta/

leita/og bydur/ad aþyngia ecki þeim fatæku/med Okre nie ordum þyngstum/og skipar ætijd at handla linkingarsamligar med sin brodur/eñ menn ætlañ framanda.

XXVI

Er ein merkileg og aluarlig Predikun/j huerre Gud amiñer sitt Folk/ad med þui þeir vita nu/huad þeir skulu giora eda ecke giora/huernen þeir eiga Forner at færa/og med sañre þionustu Gud ad Dyrka/þa bydr hñ nu ad þeir varducite þessar skipaner/ og vmbreyte onguu i þessu/ og late eckirt ogiort vera. Og ef þeir so giora/þa lofar hñ þeim/ad hñ vilie yferhella þa med rijkuglegre blezan a Akrenum/med Fride i þrra Lãdt/ og med allre Lucku z farsælld. Þar þuert a mote/ ef ad þeir giora þad ecki/þa skule sinkdomur/Hungur/Ofridur/Olm Dyr/og oll oñur olucka yfer þa koma z ecki aflata.

Þar siae þier nu liosliga/ huadan allar þær Synider Hormungar/hungur/Hallære/Drepsotter z allar adrar plægur koma/j þßu Heime/ Einkum af fyrerlitningu Gudligs ordz og af Syndum z glæpum voru. Þar fyrer er þad Raad/ad huer madur betre z bæte sitt framferde/ef vier vilium añars ad Gud take slijkar plægur af oss.

Eñ ef þier vilied þa eñ ecke helldur lata typta ydur af mier etc.

Þetta er ein snørp og hrædilig Predikun/med huerre Gud hañ ognar og hootar þeim jdranarlausu Synderum/ad hañ vilie ecki aflata/þa at hirta/helldur þess meir sem þeir Syndga/þess meir og leingur vilie hañ þa hirta og þeim refsa. So ad Meñ lære ad vita/ Ad Gudz Reide hun kann ecki med neinu odru mote af ad vendast/ vtan so sie at madur giore yferbot/og late af Syndonum/og bidie Gud vm Naad og fyrergiefning.

J Nidurlaginu Cap. er ein grein miøg huggunarsamlig/ þat ad Gud hañ lætur slijka harda radning eigi þar fyrer koma yfer þa Syndugu/at þeir skule fordiarfast med ollu/ Helldur alleina til þess/ ad hann kome þeim til Jdranar/so þeir giøre yferbot. Þuiad med þui Gud er ecke añars eñ Myskunsamur/þa vill hñ ei med ollu aftaka sin Naadar Sattmala/vegna vorra Synda. Þar fyrer skulum vier ecki oruilnast i Syndonum/ Helldur lata af þeim/ og treysta og trua vppa Gudz Naad og Myskunseme.

Cap.

XXVII.

ÞESSE Capitule seiger huernen halldast skal vm heit ꝛ Tiundar giorder. Eñ med þui ad vorer Papistar hallda storliga mijsid af þeirra Heitum/ sem þeirra Prestar Munkar og Nuñur giora/ þa skulu Meñ þar vm þessa ovallta og saña vnderuijsan vita.

Heiten i þui gamla Testamentinu / þau voru nalega oll þar til sett og stickud/ ad þau være Leuitunum til þionustu og gagns / huerier ed til Kirkiu þionustu embættis voru skipader/ suo sem hier ma klarliga sia/ ad þeir vm stundar saker forlosudu sijnum Husum / Aukrum / Kuikfie/ og sialfs sijns Lijkomum og leystu þad aptur med Peningū/ huerier pening ar aller Musterinu og Gudz þionustugiordinne til gagns komu.

Þesse Heit hofdu sierdeilis þria eiginlegleika. Fyrst þa var Gydingū ecki leyft ad lofa og heita hueriu þeir villdu/ og til huers hellst þeir villdu helldur sette Moses þeim hier Mid og mata/ og þad vard þeim liosliga hier bodid/ Huad hellst og til huers þeir skylldu heita.

J odrulage/ voru þesse heit ecki æfinleg/ helldr voru þau vm stundar saker varande/ og voru ad tilsettum tijma vte og endud/ fra teknum fæinum einum Personum / huerium Gud vppa lagde sierdeilis nockud sierligt ad hallda/ alla Daga (þar adrer hietu ecki vtan vm stundar saker) suo sem Samson og adrer fleire voru.

J þridia mata/ þa voru þau heit þess hattar/ At þau voru eckid kom einn vnder yfermoñum/ þeir mattu þau stadfasta ꝛ riufa epter þeirra villd. Born og þionustu Folk mattu onguu heita/ nema vitundar og vilia sinna Husbænda. Ein Kuiña matte onguu heita og lofa/ nema vilia og samþyckis sijns Mañs/ so sem klarlega ma sia hier hia Mose.

Ef ad vier berum nu saman Papista heit vid þesse (sem nu er vm tal ad/ þa eru þau langtum odruuijse. Þuiad i fyrstu hallda þau a Loginū so/ Ad ef Bornen hiete reglu hallde/ edur giptast an Forelldra vilia/ þa leyf dist ei Forelldrunū þad ad riufa/ Þuiad i slijkum efnū samþykte Pauen/ barnanna vilie skyllde fyrer ganga/ enn Forelldranna vilie skyllde vndan lata og vijkia.

J añan Mata/ vara þesse pauadomsins Heit ecki vm stundar saker/ helldur æfinliga. J Þridia mata/ þad sem mest er/ þa skie slijk paualig heit fyrer vtan Gudz befalning / vt af eiginlegum vppsetninge/ Ad vijsu i mote Gudz skipan og skickan so sem vier faum hier sijdar ad heyra.

Nu

Nu þo ad þau Heit hins gamla Testamentis/ huer ed skiedur epter Gudz Orde og vilia/ sie nu slijk/ Þa hafa þo Spámeñerner/ so sem bæde i Psaltaranum og añarstadar ma sia/ ætijd z jafnuel myklu meir halldit vt af þui Heite/ huert ad er lofgiordar Heite/ Ad Madur lofe/ Dyrke og vegsame Gud/ halldе hann Myskunsaman og Nadugã/ og af Hiarta honum þacke fyrer sijna Myskunsamlega velgiorninga. Þetta kallar Heilagur Ande eitt heite i þeim 22. Psalm. Eg vil lofa þig i þre eru myklu Samkundu/ Mijn Heit vil eg giallda i augsyn þeirra sem þig ottast. Og j hinu 61. Psalme/ Eg vil lof syngia þijnu Nafne eilijflegá/ suo ad eg gialldе mijn heit daglegaña.

Þetta þacklætes og lofgiordar Heit setia Spámeñerner langt vpp yfer þau oñur Logmalsins Heit. Huert hid saña z hid hæsta Heit/ vorer Papistar vnder fotum troda/ Vppa þ ad þeir hallde sijnu Heite/ Þuiad þeir ofsækia Gudz ord/ lasta og vanuirda hñs Rad.

Næst þui ad þeirra Heite eru Onyt i sialfum sier/ þa eru þau i móte Gudz orde/ Þuiat þad þeir Suerta af sier Hiuskaparband/ þad skiedur i mote Gudz bifalningu/ huer ed Skapad hefur Mañ og Kuiñu/ og þeim siñe Blezan fyrerheited. Og slijkt þeirra Heite er fyrer þañ skulld eñ aud styggeligra z verra/ ad so margar hneyxlaner skamer z lester fylgia þm þrra hreinlijfis lifnade/ Ad þad er stor Jarteikn/ ad Gud hefur ecki fyrer longu vmturnad øllum Klaustrum og Munkasetrum / so sem hañ giorde Sodoma og Gomorra.

Eñ huernen meiga þeir Raupa og hrosa af þeirra hlydne? / Þar ed þeir hafa sig vtdrañ allre yfer Valldz stiett sm af Gude er sett z skickud/ og vilia onguum Mañe hlyda nema þeirra Romuerska Afgude.

J þridia mata er þad og so hrædeligt/ Ad þeir hrosa og hallda mijkid af þui Fatæktar heite/ eñ klaga þo hardliga/ ad þeirra eigner z jnteckter sie fra þeim teknar. Hafe þeir Fatæktiñe heitid/ og hallde þeir hana/ huernen klaga þeir þa vm misser siña eigna z audæfa.

Þaññ er deiginum Liosara/ ad vorra Papista heit i mote Gudz skipan og bifalningu/ eru hneyxlunarsamlig og oppdicktud Heite/ Þar fyrer late sig einginn þar med fiotra nie binda/ Helldur mai huer hafa frij og Frelse þad ad leysa. Enn ef nockur hyggur/ hañ verde þad ad hallda/ sa vite þad/ ad hñ giorer i mote Gudz orde og hañs Dyrd. Þuiat slijk Heit skie mn allrar Gudz skipunar/ Og vier vitum/ ad meñ kuña ecki nie eiga Gude ad þiona med Mañа setningum.

J gamla

J gamla Testamentinu voru heitin riett. Søken og efnid þar til var þtta/ Af þui þau skiedu epter Gudz skipā. Eñ þesse skipan og bifalning kiemur oss ecki vid i Nyia Testamētinu / Nier skulum vier blyfa vid þad Neit/ huert vier høfum giort i Skirniñe/ þar ed vi afneitudum Diøflinū og øllum Diøfulsins verkum/ z lofudum ad vier villdum alla vora Von setia vppa Gudz Naad og Myskun/ sem hann hefur oss audsynt i sijnum elskuliga Syne Jesu Christo. Þetta Neitid skal oss nægia/ Vier høfum alla vora lijfdaga nog þar med ad giøra/ þurfum þui ecki vpp ad hupa nein øñur Neit. Þuiad þetta Neit færer med sier opinberliga Truariñar medgaungu/ Kross og motgang/ Riettelıgt bæna akall i motganginum/ Vonina/ Truna/ og añad fleira þuilijkt.

Þar fyrer nær þeir Papistar vilia vt af Ritningunne beuijsa þeirra Neit/ og seigia þad stande i Mose/ i Psaltaranum/ j hia Spamøñunū/ Neited og gialldid Drottne. Þa skalltu so suara/ Þetta er ad vijsu riett z satt/ ef þu meinar þar med Skirnar Neitid/ huad þu Gude hiest i Skijrnine/ Þuiad þad er eitt eilijft Neite/ og ertu þ eilijfliga skylldr ad hallda. Eñ ef Meñ hyggia og giæta vandlega ad Mose og Spamøñunum/ þa fiña Meñ/ ad þr hafa talad vm sijn Neite/ þau sem bodiñ voru i gamla Testamentinu/ huer ed eckirt koma vid oss. Þar fyrer erum vier ecki skyll duger helldur þau ad hallda/ helldur eñ øñur Bodord/ þau sem fyr bioda ad eta Suinakiøt/ Narakiøt/ ala og añad þuilijkt.

Gruñhygiñ Madur ma þad vera/ sem giører sier samuisku/ Vegna slijkra Løgmals setninga/ sem Gydingum voru vm stūd saker vppa lagdar/ og vill þar fyrer huorke eta Suinakiøt/ nie añad þad sem Gyding þordu ecki ad eta.

Eins i allan mata er þad ein stor fauiska/ ad Papistar latast vilia beuijsa og stadfesta sijn heit/ med þeim greinum ed hlyda vppa þau heit sem Gud hefur Gydingum bodid/ þar Gud hefur vm þeirra Papista vpp dicktud Neit ecki eitt ord talad/ z eru ad vijsu helldur i mote Gudz orde z hñs skickan/ og eru full hueyxlanar og vondra epterdæma.

Vm Veralldleg Neit edur lofaner/ huernen þær skulu halldast edur eige/ skyrist hier ecki/ helldur alleina vm þau Neit/ sem vera skulu Gude til þionustugiordar. Þuilijkt høfum vier eckirt i nyia Testamētenu/ vtan þad sem vier i Skirneñe giørdum. Ødrum godum verkum þurfum vier ecki ad heita/ Vier erum ædur skylldugr ad giøra þau / þui Gud hefur lagt þau vppa oss/ og bodid oss þau ad hallda. Þesse vnderuisan af Neit

 unum

enn hlykur ad slakt af nægiast:

Niðurlagið edur Malsending.

Hier hefur ydar Kiærleike heyrt þa þridiu Mosis Bok/ j huerre Gud hefr jnnsett Kirkiu þionustu giordina. Huar af vier skulū sierdeilis læra/ ad hu hn̄ vill rietteliga þiona Gude/ sa epter fylge Gudz orde/ en̄ i onguā mata sialfs sins godre meiningu. Þad veite oss Gud ollum Am̄.

Fiorda Bok Mosis Numeri.

Þañ fyrsta Cap. II. III. IIII. sk ei Lesa.

ÞESSe fiorda Moses Bok hefur i Latinu Male þad nafn/ ad hun kallad Bok tolunñar. Þuiad epter þad ad Tialldbuden edur Musterid var fullgiort / og oll su þionustu giord til sett z skickud/ sem Gude til Lofs heyrde/ þa baud Gud/ ad telia skyllde allar Kynkuijsler/ og huar huer Kynþattur skyllde vera i Herbudunū/ So ad Gudz Tialldbud være mitt a mille þeirra/ z sierdeilis fyrer þa grein/ At Leuitarner mættu vita/ nær Menn skylldu reisa/ og huad huer skyllde til vara taka/ Hier vm talar hinn 1. 2. 3. 4. Cap.

V.

Þesse Cap. talar vm/ Ef einn gierer odrū skada/ huernen ad þad skal bætast/ Sem er/ hann skal leggia fim̄ta part til Hofudsum̄uñar/ suo ad sa verde forlijktur sem skadan fieck.

Þui næst er hier ein Logmals grein / huernen Madurenn skal breyta vid sijna Kuiñu/ nær hañ hefur grun a ad hun mune Horast hafa. Og syner Gud hr sierdeilis/ huersu Hordomar eru haturliger fyrr Gude/ ad hn̄ vill þa straffa med Barnleyse/ og odrum hordum plægum og pijnū.

VI.

Les i nidurlage Cap. **Og Drottenn talade vid Mosen.**

Þetta er ein Gudz skickan/ med huerium odrum ad Prestarner skylldu Bleza yfer Folkid/ þa þad kom til saman. Þuiad Gud vill (suo sem vier siaum hier) at j hn̄s þionustugiord/ giore menn alla hlute eptr hn̄s Ordū og skipan/ en̄ eckert epter voru Hofde nie godre meiningu edur þotta.

Þesse Blezan hefr þriar greiner j sie ad hallda. Þar hn̄ i fijrstu seigr/

Drottinn

Drottin̄. Bleze þig/ z varduee þig. Þad heyrer til Lijkamligre Blezan ad Gud bleze Lijf og Lijkama eign z audæfe/ Næring allra hluta/ z þar næst vardueite fra øllum skada og Naska/ sem af Dioflinum og þessare vondre Verolldu kan̄ til ad koma. Þuiad slijkt er ecki komed vnder vorū Erfidis munum nie astundā/ þo þad huertueggia eige af oss til ad vera j frame latid/ helldur myklu framar vnder Gudz Blezan.

Þad an̄ad/ Late Drottin̄ sitt Andlit lysa yfer þig og sie þier Mijskun samur/ Þetta ahrærer andliga Blezan/ huar med vier bidiū/ at Gud vilje vera Myskunsamur/ og giefa oss sitt Ord hreint og Klart/ Suo ad vier mættum rietteliga þeckia hn̄/ z epter hn̄s Guddomliga vilia lifa.

Sa þridie partur þessarar Blezanar er þesse/ Drottin̄ snue sijnu auglite til þijn/ og giefe þier Frid. þesse Ord hlyda vppa andlega verndā z vardueitslu. Þuiad huar helst Gudz ord er/ z kraptur hins helga Anda. Þar lætur Diefullin̄ ecki af Man̄an̄a ad freista jafnliga/ ef han̄ giæte leidt þa fra Gudz orde. Þar fyrer er full þorf og Naudsyn a/ ad Gud snue sijnu auglite yfer oss/ þat er alita oss/ og vernde oss z vardueite j slijkum arasum og freistingum/ og giefe oss frid/ og siguruin̄ing i mote Dioflinum og øllum vondum hlutum.

Þar med skulum vier og suo læra / at huar slijk blezan er og verndan/ andliga og lijkamlega/ ad men̄ þacki Gude af hiarta þar fyrer/ Og vid urkien̄e/ ad eige hofum vier þetta af sialfum oss til/ helldr af Gude. Þui næst ad vier bidium Daglega/ Þad Gud vilie milldeliga vardueita auka og auaxta þessar sijnar gæfur medur oss.

VII.

ER eitt agiætligt epterdæme af þm̄ Tolf Hofdingium/ þeir ed vpp byria Gudz Þionustu giordina/ og fyrster eru sem med sijnum Fornfæringum og rijkugligum gæfum Hialpa til Gudz þionustugiordar. Þuiad lijka so sem valldz Madurin̄ a i øllum grienum ad giefa af sier eitt gott epterdæme/ og astunda heidur og æru og alla adra Man̄koste/ So er og sierdeilis Valldzmannsins Embætte/ ad medtaka Gudz Ord og þa riettu Gudz Þionustugiord med allre aluoru /og vera þeim vndergiefnu til godz epterdæmis. Þar slijker Valldzstiornar Men̄ eru/ þar skulu Men̄ allrar Heillar og Namingiu vænta meiga. Þar þuert a mote/ huar ogud liger Valldzstiornar Men̄ eru/ þeir ed an̄ad huort ecki skeyta vm Gudz ord (so sem allmen̄eliga skiedur) edr ofsækia þad/ þar finst nog ogiæfa og

N iij. olucka

elucka/ so sem dæme eru til.

Legantz primi tantū paragraphi quatuor cetera omittantz vsque ad tertiū a fine. Þetta er Alltarissins Vixlan.

VIII. og IX Cap.

Þesse attunde Cap. hefur jñe at hallda pa skickū vm Vigslugiord z helgan Leuitañ. Eñ huernen Pauen hefur epter þessu epterdæme breytt med siñe Presta vixlu/ pad er ollum vitanligt/ Þuiat aller hans Prestar verda ad vera Vigder og Smurder. Þar þo huerke hefur Christus þtta Bodit/ nie Postulaner til sett eda skickat. Eñ giæt at huad lijkt eda olijkt þetta er. Christi Kieñemeñ og Postulaña hofdu eina Vigslu/ sem var Heilagx anda/ huern Pauen hefur ecki nie hñs Prestar. Þar fyrer verda þeir æn Gudz bifalningar sialfer ad dickta og vpphugxa sier hñ/ hū ed þo miøg einfalldligur er/ z lijtid alit hefz fyrer Verolldiñe. Þui/ huad stod" pad til þrra Embættis/ ad þeir verda Rakader/ og med Oleo smurder? Snøgt ad seigia/ So sem ein Appynia (huer ed pad allt epter giører sem hun sier fyrer sier haft) so hefur Pauen æn Gudz bifalningar hier epter breytt/ huad Gydingum var af Gudz skipan bodid. Þeir toku ønguan til Gudz þionustugiørdar yngra eñ XXV. æra/ og a fimtugasta ære voru þeir þar frialser og frij fra/ Huer frijheit edz frelse Pauen hefur afteckid.

I hinū niunda Cap. er ecki neitt añad serligt ad merkia/ vtan þad/ huad Moses talar vm Israels kyrrsetu z ferdalag/ ad þeir hafe þ epter Gudz bode og skipan giort. Þessum lærdome latum oss epter fylgia/ og vijkium ecki af Gudz orde langt nie skamt/ Þat er er su stærsta Dygd og kunattu/ af huerre Paueñ med sijnū ei par veit/ Þuiad alla sijna Gudz Þionustu hafa þeir dicktad og vppbyriat/ æn Gudz bifalningar z Ordz vtaf sijnum eigiñ þanka/ og Mañasetningum.

X.

Þar skal lesa þær þriar seinustu greiner

Hier er serdeilis merkiande Bæn Moses/ Huad ollum Valldzmøñū er til eins epterdæmis sett og skrifad/ Ad næst ollu odru sem þrra embætte vtheimter/ z þeir eiga ad giora/ þa eiga þeir z suo ad bidia z bæna akall ad hafa/ ad Gud vilie hamla sijnum Ouinum z þa nidursla/ Eñ Mijsk unsamlega vernda og bleza sijna Þiona.

Þuiad/ þo ad suo sie/ ad Yfervalldid kuñe med Veralldligre magt/ ad vernda þa fromu enn tefsa þeim Ogudligu/ Þa þurfa þeir þo vid Gudz hialpar

hialpar þar til/so ad þad gange vel til / og ad Dioffulliga forhindre þad ecki/epter vilia sijnum/sem hans er astundan til/ og honum optasi fram geingt verdur/so ad þeir gleyme sijnu Embætte / Syndina ad straffa og refsa/so sem Gud bydur.

XI.

Þetta er eitt hrædeligt epterdæme/Nu̇su at Gydingarner høfdu leida og vidbiod a Himnamiolinu/og oskudu sier vegna Kiøtz z annarar fædu/ ad þeir være komner aptur i Egiptaland/og hafa nu gleymt allre þrre Eymd og þui Erfide sem þeir høfdu þar lidid/af hueriu Gud hafde þa frelsad. Slijkt opacklæte straffar Gud med Ellde ofan af Himnum. Þar fyrer skulum vier lara/at þo vier høfum nockurn bresi edur skort a stund ligum hlutum/ad vier ecki þar fyrer forgleymum þeim andligu dyrdligu gafum Gudz/sem nu er almenneligur sidur. Vier høfum nu Gudz ord/z vitum huernen vier kunnum vid Synndernar kuitter ad verda/til Gudz vid urkiefningar ad koma/og eilijfliga ad verda Saluholpner/ Slijkt hallda flester litils vert/og kloga ad eins vm stundliga hlute/ad nu sie a øllum hlutum/meire skortur/ meire Kranckleikar/ofridar Stormar/og annad fleira/helldur þad fyrr meir var j Pauadominum/ Nuxandi ecki vm þat/ at slijku velldur ecki Euangelium helldur vorar Synder/Idranarleysse/z hrædeligt opacklæte. Þad er og hier eitt fagurlegt epterdæme/huersu ad Gud Bænheyrer Mosen og Folked/ og burt tekur Plaguna þegar þeir bidia.

Og þu skallt seigia til Folksins/ Helgid ydur til et c.

Þetta er eitt fijnt epterdæme/huersu at Gud virtist at lata Folkid fa sijna Bæn/og giefa þeim Kiøt ad eta. En þtta helldur Moses omøgu ligt/og huxar alleinasta vm þa myklu mergd Folksins/en ecki vm Gudz Almætte. Þar fyrer skulum vier af slijku dæme lara/ ad auduelldlegt er Gude ad veita og giefa oss/huad hellst oss omøguligt þiker. Þuiat Gudz hønd hefur ecki stytst/Þad er Gud hn er Almattugur. Þar fyrer þo at oss þike nockur hlutur omøguligur/þa huxum vm hans valld og Almætte/z huggum og hølldum oss þar vid i øllum mannraunum og motgange.

Hier straffar Gud z so i annan tijma Gydinga/ vegna þeirra opacklætis og møglunar i mote Gude z Mose

XII.

ER ein historia/ huernen ad Aaron z Maria Moses Syster mæla

 sig af

sig af þeirra Embætte og fyrerlijta Mosen. Slijk metnadar drambseme misslikar Gude/ Þar fyrer auñtar hñ þau bæde med hordum Ordum/ og straffar Mariu med Lijkþra. Hier af lærum vier/ ad vera litelater/ z for sma ei nie fyrerlita adra. Eñ sierdeilis z einkum ad vier þa i heidre høfū sem Gudz embætte hafa og hñs Ordz Þienarar eru

Næst þui er hier eitt gott epterdæme af Aaron/ Hañ kañast vid sijna Synd/ z bidur Mosen/ ad hñ bidie vm fyrergiefning Syndariñar þrra vegna/ og ad hñs Syster leystist fra þeirre Lijkþra/ Þuiad so er tilheyre ligt ad þeir sem misgiøra/ þr jdrist þess/ giøre ei optar/ og bidie vm Nad/ þa vill Gud siñe hirting aflietta/ so sem hier ma sia.

XIII.

ER ein Historia/ Huernen ad Moses vtsender Tolf Menn ad skoda Canaans Land/ og þeir giøra Folkid efasamt/ suo þad vilast vpp/ Og vttast ad eigi fae þeir þad Land vñed nie eignast. Þetta er eitt liost epter dæme/ af hueriu vier lærum/ huersu þad skynsemen er efasøm og vñlrada af sialfre sier til/ jafnsnart sem hun fellur fra Gudz lofan og tilsøgn/ og truer ecki oruggliga þar vppa/ ad Gud sie Almattigur z Myskunsamr.

Þar fyrer skulum vier læra ad hallda oss z hugga vid Gudz hialp z fyrerheit/ huernen sem vorum efnum kañ vera hattad/ ad vier þo sami set tum vort Trunadar traust alleina a Gudz ord/ hañs Nad og Myskun seme/ þa mun oss eckirt skada.

XIIII.

ER ein miøg agiætlig Historia/ i huerre vier siaum/ J fyrstu huersu skiott þad alþydu Folked lætur snua sier/ so þad fellur fra Gude og hñs Orde. Þeir gleyma hier øllū dasemdar verkum Gudz sem hñ hafde giørt a medal þeirra/ so s̄ giæte Gud nu ei framar meir/ nie villde hialpa þm/ og huxa ad huerfa aptur i Egiptaland

J añañ mata/ er hiᵉ ein agiæt amiñing i soddañ Vantru z efaseme/ Ad Meñ skule ecki giefa Rum slijkum hugreñingum/ helldur aluarliga standa þeim i mote/ þær sem leida oss til Vantruar/ so s̄ Gydingana/ þr ed þar fyrer verda hier vantrua z efasamer/ ad þeir huxa/ ad þrra ouiñ sie þeim sterkare og megtugre. Helldur þa eigum vier i ollum Motgange þar vm ad huxa/ ad Gud hñ sie hia oss/ z med oss vilie hañ beriast i mote vorū ouinum. Þetta a oss meir z framar ad hugga/ eñ allt þad sem Heim uriñ kañ oss med ad hræda og skielfa. Eñ jsa sem so treyster Gude og hñs

giæsku

giæſku/og adra þar med huggar/hн̄ ma þeſſ vænta/ad Meñ keric hann med Grtote/So ſem Gydingar ætlødu ad giøra hr' Moſe. Eñ Gud vard ueiter ſijna og frelſar þa.

Þa ſagde Moſes til Drottins etc.

Þetta er ein ſijn Bæn/ad Gud vilie hlijfa Folkinu/og afma þad ei med øllu Syndariñar vegna. Þeſſe Bæn ſkl vera oſſ eitt Form/huerne̅ vier ſkulum haga vorum fyrerbænum fyrer Gude / vppa þad ad Meñ i øllum fyrerbonum og ødrum Bænum hugleide fyrſt Gudz Dyrd og hн̄s Nafn. Þar næſt/ ad Meñ huxe vm Gudz lofan og fyrerheit/og hugge ſig vid Gudz Myſkunſeme/ med þui ad hañ ſuo ſem Nadugur Gud vill prijſa lata ſijna velgiørninga/ad hн̄ veiter oſſ ſijna velgiørninga/at hн̄ veiter oſſ ſlijka Naad. Soddan Bæn ſkiedur ecki forgiefins. Þar fyrer ſeiger Gud til Moſen/Ad hн̄ vilie fyrergiefa. Eñ ſamt hotar hн̄ þm̄/ oſſ til viduørunar/at eingiñ af þm̄ ſkule koma jн̄ i Canaа̄s Land/Og þira børn ſem øngua ſkulld høfdu i þeſſare Synd ſkylldu bera Synd ſinna Fedra og þeirra giallda i XL. ær/ Suo ad vier meigum hier vt af ſia huerſu ad gramr Gud hн̄ er vid Synderñar/ ſo ad vier lærum ad vakta oſſ fyrer Syndunum/ſo ad ecki ſkule vor børn epter oſſ þeirra giallda.

So dou aller þeir meñ i eiñe plagu fyrer Drottne.

Fyrſt er þetta eitt dæme/huerſu ad Gud i hel ſlær nioſnar Meñena/ þeir ſem Folkinu komu til ſlijkrar Syndar. Caleb og Joſua lifdu epter/ af þui ad þeir hømdludu þſſare Synd/ꝛ hreſtu vpp Folked/mz fulltinge Gudz/Þuiat huortueggia giører Gud/bæde hegner hн̄ þeim hreckuijſu/ og blezar þa Fromu og varduriter þar

Þar næſt er eñ añad dæme hier/ i hueriu vier ſiaũ/huerſu ad mañlig Natura er Gude og hн̄s vilia gagnſtadlig med øllu. Þa Gyding' ættu nu hellſt ad treyſta vppa Gudz hialp og fullting/ꝛ jnnfara i Canaans land/þa eru þeir meſt efaſamer ꝛ vilia i ønguan mata jн̄ þangad. Enn þa ed Gud fyrerbaud þeim þad og ſagde / Þier ſkulud fiørutiu ær blijfa i þeſſare Eydemørku / þa vilia þeir þad ecki / Helldur vilie þeir i mote Gudz vilia jн̄fara i landid og beriaſt. Eñ af þui þeir byria þetta i mote Gudz ſkipan ꝛ vilia/þa luckaſt þeim þad ecki/ Vppa þad ad vier lærũ ad hlyda Gude og hañs Orde / elligar er þar huorke Lucka nie farſælld med oſſ.

XV.

Mann

Mann skal Lesa þær seinustu fiorar greiner.

Fyrst framsetur Moses hier Bodord Drottins/ ad þær Synder sem vuitanlega skie og verda skule fyrergiefast/En viliande misgiorder/þær sem af tilsettu rade fremiast þær skulu ecke ohegndar vera/og seiger/ Huer sem slijkt giorer/hañ hefur fyrerlitid Drottiñ og foraktad hans Ord/og brotit hañs Bodord. Þar fyrer skulu slijker Metnadarsamer og sierlater Syndabrotz Menn øllungis afmader verda. Slijk Predikun skal vel merkiast/so ad meñ vakte sig þui helldur fyrer Syndønum.

Þui næst er hier eitt epterdæme/ Þar Gud bydur at lata Gryta þann sem a Sabbatz deige saman tinde Triesprek. Þuiad med þui Sabbatz daguriñ er bodiñ til þess/ad meñ skule helga hañ/med heyrn Gudligs ordz Þa er þad ein stor Synd/at ein Mañeskia aktar og stundar meir stundlega hlute helldur eñ Gud og hañs Ord. Þar fyrer vill Gud þad ecki ohefnt lata/og bydur Gydingum/at þeir skulu miñisteikn bera a þeirra Klædum/huar af þeir verde amiñter/at varduejta Gudz Bodord/og ecki epterfylgia sialfra þeirra hugreñingum z godum meinigar potta.

XVI.

ÞEtta er ein ognunarlig Historia/ huersu ad nockrer af Leuitonum giora oppreist i mote Aaron/viliande vera Kieñemeñ so sem hañ/og hafa eins Valld so sem þeir Moses z Aron/Eñ huernen þetta tekst z luckast/ þad fylger hier eptera/ So ad huer Madur lære/at bliifa vid þat kall/til huers Gud hefur hañ kallad/og þat hid sama ad astunda med allre dygd/ og girnast ecki hærre stiett/ Þuiad slijkt er/ad/falla iñ j añars kall og Embette/Þar fyrer/mz þui þat er i mote Gudz vilia/þa ma þ ei luckast/ so sem sia ma/ad allar vppreister fa vondan enda.

Og Drottins Dyrd Opinberadist.

Hier seiger/ huernen ad Gud villde afma allañ lydinn vegna slijkrar vppreistar/Eñ Moses afstyrer þui med siñe Bæn/so ad alleinasta vrdu stra ffader vpphlaups Meñerner sialfer. Og hier siaum vier liosliga/ huersu hrædelig Synd þad er/ad yfergiefa sitt kall og Embætte/og jnntreyngia sier ꝺn kallan" i Kieñemañligt Embætte/so at Gud hañ hlijfer hier ecki Kuññum ne børnum/helldur lætur Jordina vppsuelgia þat allt samann.

Slijkan Dom latū oss vandliga merkia/og betra vorn lifnad/z fram ferde þat af.Þar fyrer bydz Gud/at taka vpp Glodarkieriñ/Til miñis/ ad

ad sierhuer Madur hann blijfe vid sijna kallan og sitt Embætte/ og enn sierligrar kallanar vpphefie eckirt.

Aññars Dags þar epter möglade allur Almugen.

Þetta er eitt hrædeligt epterdæme/ af hueriu vier siaum/ huersu þeir Ogudligu huørke batna vid aminningar nie Refsingar neinar/ Þuiad Gud hafde sialfur næsta hardliga straffad þa vpphlaups Meñ sem styr iolld giørdu/ so at Jørdiñ svalg þa med Kuinum ꝛ Børnum. Þetta var Gudz verk alleina/ so sem huers Mañs skynseme vottar. Eñ þad blinda forherta Folk reiser sig hier ad nyiu vpp i mote Mose og Aaron/ ꝛ giefur þeim skulld/ suo sem ad hefdu þeir þeim hinum fyrerkomid/ viliande þar fyrer straffa þa.

Eñ Gud hylur Mosen ꝛ Aaron med Skyie/ so ad eingiñ gietr giørt þeim grand. Huat af vier siaum/ huersu Gud hñ vill vernda ꝛ varduetta sijna/ eñ þeim ogudligu refsar hñ so þar fiell af þeim XIIII. Þusunder og VII. hundrud. Og þo samt er þetta huggunarsamlegt/ ad Gud lætr stilla sijna Reide fyr Medalgøngu ꝛ fyrerbon/ so ad Plagan minkar. Slijk dæme eru einkum merkiandi/ þss vegna/ so ad Meñ hugleide/ huad Myskuñsamr Gud hñ er/ ꝛ at hñ vilie bænheyra ꝛ sijna Reide falla lata

XVII.

EN ein fagurlig Historia/ hünen ad Gud med nyiu dasemdar verke af Aarons Vende til/ vottar þad/ ad Kieñemans Embætted skule allein asta vera hia Aaron/ Vppa þat ad eingiñ framar meir þreynge sier þar til/ og fyrerfarist vegna sinnar ofdirfsku. Þar fyrer skipar Gud vpp ad taka og geyma Aarons Vønd/ allt þetta þienar oss þar til/ ad vier skulū ecki þreyngia oss jñ i añarligt kall og embætte/ allra sijdst i Kirkiu þionustu Embættid/ Helldur ad huer vackte sijna Kallan/ og sitt Embætte/ og hafe þar sem mest astundan a.

XVIII.

Þær fyrstu 4. hofudgreiner skal Mañ lesa.

Hier skickast Þær Personur til/ sem a Kirkiu þionustuñe skylldu vara taka/ Einkum sem er/ at Aron og hñs Syner skulu hafa þad Kieñemañ lega Embætte/ Eñ þeir adrer Leuitarner/ huer epter siñe kallañ/ skylldu til hialpa/ j þui ødru sem þionustugiordiñe vidveik/ Og ad slijker Kirkiu þienarar hefdu af øllum Almuganum þrra næring ꝛ vpphellde. Þuiad auk þeirra Tiunda/ þa heyrde þeim þat sem Offrad var af Fienadinū ꝛ

Akurſins ávexte/ af þeſſu ollu hofdũ Preſtarner þeirra párt ꝛ hlutſkipte

Þetta allt er ſkrifad oſſ til epterdæmis/ ad eiñ og ſierhuor a ad hialpa til af ſijnu eigiñ goze/ oppa þad ad Gudlig þionuſtugiord ſkickeſt/ og ad Gudz ordz þionar hafe ſijna Næring og Vpphelldt/ Suo ſem Chriſtur ſeiger ſialfur Luc. 10. þar ed hañ talar vm ſijna Poſtula/ hueria hañ vt ſende til ad Predika Euangelium/ Verdugur er (ſeiger hñ) Verkmaduriñ ſiña launa. Og S. Pall til Galatas 6. Meñ ſkulu ecki af ſeigia þeim þad ſtundliga/ huerier ed þui andliga vtſkipta med odrum.

Da Pastori eius e at tu illi debes

XIX.

Þeſſe Capitule talar vm eina ſierliga Ceremoniu/ hueria Gydingar hafa haft/ ẽ var eitt adreiſingar Vatn/ edur ſtokt Vatn/ af þui Synda Offre/ huar med þeir hreinſoduſt/ edur kuittoduſt. Eñ til huilijkar hiten ſunar Gydingar hafa ſlijkt Vatn haft/ þ ſkyrer Piſtilliñ til Ebreos j 9. Cap. og nefner þad/ Eina Holldliga hreinſan.

Eñ fyrer Blodid Chriſti/ ſeiger hñ/ ſa ed ſig ſialfan flecklauſan fyrer Heilagañ anda/ Fornfært hefur/ verda vorar Samuiſkur hreinſadar/ af Daudum verkum/ til ad þiona lifanda Gude. Þar fyrer hefur þetta ecki verid vtã ein ytre Ceremonia/ hueria Gud hefr bodid. Eñ merkingẽ hefr miog god og merkilig verid/ Þuiat ſu Rauda Kyriñ ſem til ſlijks Synda Offurs heyrde/ hun merkte Gudz Son vorn Drotteñ Jeſum Chriſtum/ huer ed ordiñ er eitt Offur fyrer Synder allz Heimſins. Enn þ^r ed Feſku lifanda Vatne var hellt j Oſkũa þrrar vppbrendu Kyriñar/ hũu Vatne ſijdan var ſtokt yfer Meñena/ Þetta hefr obrigdaliga þa merking/ at fyr^s þa heilogu Skijrn/ ſkule Pijnã vors Liufa Lauſnara Jeſu Chriſti/ áſamt Synda fyrergiefningũne og þui eilijfa lijfinu vtſkiptaſt og byttaſt inzal allra truadra. So ẽ Chriſtr ſeiger / Nu hñ truer og verdr Skijrdr/ ſa ſkal holpiñ. Þeſſe Skirn er þ retta Vigt Vatn/ huert vier hefum j Nyia Teſtamtenu/ ſem þetta Gydinga Vatnid hefur haft ad þyda.

credit et baptizatus fuerit salvus erit.

Eñ odru vijs Vigt Vatn er þad/ ſem Pauen hefur vpphugxad j ſinne Kirkiu/ huar med hann hefur komed Monkum til ad trua/ ad fyrer ſlijks Vatz adreiſing ſkule burt takaſt og þuoſt Syndernar. Eñ huar er Gudz ord og bifaleing þar vppa? Suma/ ſnogt ad ſeigia/ Þar er ecki eiñ titill godr af ollu þui ſem Pauen hefur fyrer ꝛ ſijd jnleidt j Kriſtiliga Kirkiu/ mn Gudz Ordz. Ei er Monnum okunnigt huilijk Afguda dyrkan/ hiatru/ Galldrar og giorningar og adrar Gudlaſtanir komnar eru af þui

Vijgda

Wijgdu Vatne. Huar fyrer þ er mz riettu ecke eitt Vigt helldur bølvad Vatn/huar med Blodid Christi vanuirdst og forminkast/enn einfallder Meñ verda suikner og villter hørmulega/ So sem ad være Diøfullen so harla hræddur vid þetta Vatnid. Huer hann vill nu vita/huadan þesse Vatzuixlan er komen/hier heyrer hañ þad hia Mose. Eñ huad kiemur þetta vid Pauan og oss/huad Gydingum fordum bodid var/vm þssar edr adrar Ceremoniur?

XX.

ER ein Historia/ huersu ad almugen misgiører eñ at Nyiu med siñe Meglan/ i mote Mose og Aaron/ af þui ad þa brast Vatn/ Og Moses og Aaron þeir ero nu hrædder/ad Gud mune vegna slijkrar Meglunar/ ecki lata neitt Vatn koma af Steinklettnum/ epter sijnu Orde. Þessa vantru helldur Gud og Reiknar fyrer eina stora Synd/og hootar þeim Mose og Aaron/ad vegna þessarar Syndar skule þeir ecke jñ koma i þ fyrerheitna Land. Þuiad Gud vill hafa Truna af oss/ad vier skulum treysta og forlata oss vppa hñs giæsku og Myskun/huersu Onerduger ꝛ omakliger sem vier erum. Nu vill ecki/ad vier skulum huxa/so sem Moses og Aaron/hñ mune þa Myskunsamur vera. Þegar vier erum Fromer/ꝛ verduger slijkrar hialpar. Eñ þat ad Moses kom ecki jñ i þat fyrerheitna Land/þad hefur sijna merking/ Þuiad Logmaled ꝛ Euangelium/verkiñ og Nadiñ/ þar er huort a mote ødru/ Suo eiñeñ þa merker fyrerheitna Landed þa eilijfu Saluhialp og eilijft lijf/þad faum vier ecke fyrer Logmaled edur Mosen/helldur fyrer Christum/ ei fyrer verskulldañ nie forþienustu/helldur fyrer Nad og Myskun.

omnē tuā fidu-
ciā et spem in
eum colloca

XXI.

Les þær fyrstu þriar greiner eda Paragraphos.

Þetta er ein fijn Historia/Huernen ad Folkid Moglr i mote Mose/ og er nu þreytt/og leidist ad vera so leinge i Eydemørkuñe. Slijka ohlydne straffar Gud med Eiturligum Ormum/ Eñ þegar Moses hañ bidur fyrer þeim/þa skipar Gud/at giøra skule eiñ Eitorm/Og lofar/at hû a hñ lijtur/Þañ skule Eitrid ei skada.

Þessa Historiu vtþyder vor liufe Lausnare Christur sialfr Johañ.3. og seiger/at sa Eitormur hafe merkt hñ/Þuiat lijka so sem þesse Ormur var lijkur ødrum riettum Hoggormum/ Enn var þo ecke alleinasta Eitur laus/ helldur var hñ Hialp og Lækning vid Eitrenu. Suo er Christur

Mädur/ audrum Mönnum lijkur/ Enn er þo Syndlaus/Þuiad hann er Gud/og er gietinn af Heilögum Anda/og Fæddur af einne Meyiu.Hann er Hialp og Lækning vid Eitre Syndarinnar/öllum þeim/sem med Trunne alijta hann Hanganda a Kroßins Tre/ad hann hafe fyrer Þtra Synder bit alad og fulla nægiu giort.

Hier tekur nu Historian til/huernen ad Jsraels Syner ætlu orrestur vid Heidingia hinu meigin Jordanar/og toku vnder sig þeirra Land.

XXII.

EJn ein Historia/Huersu ad Moabita Kongr liet sækia Spamannenn Balaam/til ad bölua Gydingum. Hier er i fyrstu merkianda, ad hier er ad sia/suo sem Balaam hafe verid einn Sannur riettur Spamadur/ huer ed ecki hafe haft neitt fiolkinge/ helldur hafe hann Spæd af Gudz Anda gipt/so sem hanns Spadomur klarliga vottar og hier stendur liosliga ad Gud hafe talad vid hann.

J annan mata/at hann spyr Gud i tuær reisur/ z Gud skipar honum/fyrst/ Hann skule ecki fara. Og j odru sinne bydur hann honum hann skule fara. Þetta er so ad skilia/ Balaam hafde ætt ad hallda sier vid þa fyrstu befalning/ z lata sier hana nægia/og spyria ecki framar/Þuiat Gud er Sannordur z stadfastur/Þar fyrer þad hann eitt sinn bydur/þar eiga Menn vid ad blijfa. Enn Þar Balaam fyrerlijtur þa fyrre Gudz befalning/ z spyr ad i annan tijma/þad gierer hann rangt/og freistar Gudz/af agirndar huga sijnum/ Þar fyrer freistar Gud hanns og so aptur/og bydur honum ad fara. Þuiat huer hann lætr ei Gudz ord vera sier nogliga vidurren/hann ma afram fara sialfum sier til hneyxlunar z skada/og abyrgiast sialfr huernen þad vill ad sijdustu ganga. Gudz skulu menn ecki freista. Enn þad heiter ad freista Gudz/Ad lata sier ecki nægia hanns Ord/og trua ecki einfalldliga/helldur spyria framar meir/ og huxa ad Gudz Ord mune vera so sem Mannanna Ord/huer sier lata vmbreyta og snua.

Þa stod Balaam vpp vm Morgunenn etc.

Þetta er ein vndarlig Historia / Med þui ad Balaam Spamadur hiellt ei þa fyrstu Gudz skipan og befalning/ vegna agirndar og i vil vid Mennena/helldur freistar hann Gudz/og spyr hann i annan tijma/þa straffar Gud hann(So sem S. Petur vtleggur/i sijnum odrum Pistle)fyrer Nauzst Asnunnar sem hann reid/ad hann hefi rangt giort/so z lijka straffar Engellinn hann. Enn huer hann ecki einu sinne villde epter fylgia Gudz Orde/hann er

þess

Þē vel makligur/at hā̄ afram̄ fare/sialfum sier til skada z hneyxlunar/ z vm siđer til gløtunar. Þessa hlutar vegna er oss þsse Historia skrifud/ ess til viduørunar/Ad þott vier hefdum̄ haleitar gafur/þa eigum vier at blijfa einfalldlega vid ordid/og lata oss ecki afuega leida fra þui.

XXIII.

Þetta er ein merkilig Historia/j huerre vier siaum/ huersu ad øllum Mønum/Jafnuel Dioflinum sialfum Omøguligt er ad forhindra eda hamla þeirre Blezan sem Gud vill giefa/So sem Balaam gietur ei nie kan̄ añad/en̄ ad Bleza Jsrael. Þar fyrer/huer han̄ lifer i otta Gudz/og epter hn̄s Orde z vilia/sa þarf ei neitt ad hrædast/Þutad þott meñerner villdu honum skada giøra/ þa stendur þo Gud hia honum og vardueiter hann.

þeim hinum mikill timbit

Sierdeilis er hier merkianda þad/at Balaam prijsar og blezar Gydinga þar fyrer/ ad þar er huerke Mæda nie Erfide med þeim/ Þad er/ Eingin̄ Hiaguda dyrkan nie raung Gudz þionustugiørd/helldur Gud z hn̄s Lwdur/Þad er/han̄s Ord er a medal þeirra. Huar þad er/ þa ma madur ohræddur vera fyrer gølldrū z Blote/Ja ad vn̄su/fyrer Dioflinū sialfum/so sem Raun giefur vitne en̄ a þessū Deige. En̄ ef madur ottast ei Gud/vardueiter ecke hn̄s Ord/ z lifer i Syndum og vondu framferde/ þa er eingin̄ vndur/þo ad Gud leyfe Dioflinum og vondum Møñū þar skada ad giøra.

XXIIII.

Þetta er Spadomur Spamañsins Balaam/ Ad eingin Magt skule fa motstadid Jsraels Sonum/Af þui at Gud er med þeim/og hn̄ vill þa blezada hafa.

En̄ þat hn̄ talar vm Stiørnu af Jacob/ z Rijkisspiru vt af Jsrael/ þad sama hlyder vppa Herran Christum/huers Rijke ad øll ønnur Veralldar Rijke vin̄a mun og vnder sig leggia/ei medur Suerde edur verallđ ligre Magt/helldur alleina med sijnu Orde.

En̄ adur fyrr en̄ þat Christur kiemur/seiger hn̄/skulu þeir i Assyria Megtuger verda/og allt vin̄a vnder sig/ Þangad til ad Alexander hinn mykle vt af Chitim mun lægia þa Assyrios/ z vm sijder mun allt Valld koma vnder þa Romuerśku/ a þeim tijma þa Christur Fædist. Þetta er ein̄ merkiligur frabær Spadomur/og an efa af þeim Helga Anda. Þui fyrer hefur Balaam vissuliga verid ein̄ riettur Spamadur/ z hefr þecke

Gud/Eñ Agirnd og Vankru hefur fellt hañ/so sem marga adra mykla Meñ ſkied hefur.

XXV.

Þetta er eitt hrædeligt epterdæme/ huernen ad Israels Folk til bidur Heidiña Maña ſkurgod/ z dryger Horaner med heiðnum Kuiñū. Þeſſa Synd ſtraffar Gud med ſo hrædeligre plagu/ ad tuttugu z fior Þuſūd Maña falla þar fyrer til daudz. So ad vier ſkulum læra/ huerſu gramr Gud hñ er þeſſare hueruteggiu Synd/ bæde Skurgoda dyrkuniñe og ſo Saurlifnadinum/ad hñ vilie þat hueruteggiu griñiliga ſtraffa.

Þui næſt er eitt Nytſälegt epterdæme af Phineas Sonarſyne Arons ſa ed bæde Hoeruna og Horkalliñ i giegnum lagde med Spiote. Þui þar ſiaum vier/ ef ad Valldid aluarliga ſtraffar ſlijkar Synder/ þa vill Gud burtſuipta almeñelegum forþientum plagum fra alþyduñe. Enn ef ad Valldzm enerner eru treger og later ad reſſa/ þa giefſt Gude tilefne ad ſtraffa Syndina/ Og þar ſijdan geingur ſlijk Refſing z ſtraff almēliga yfer alla ſo ſem vier hofum dæme til.

26. Cap. er ei þorf ad Leſa.

XXVII.

J Fyrſtu er hier ein Koſtulig ſkickan/og eit erfda Logmal/ad þegar nockur Andaſt/huerier ed þa erfa ſkulu/ Þar ſkipar Gud ſo til/ad jafnā ſkule Erfdiñ falla til hins ſkylldaſta og nanaſta ættmans.

Þui næſt er hier eitt merkeligt epterdæme af Moſe/ þa ed Gud villde nu kalla Moſen af þeſſu lijfe/og ſagde ad hñ ſkyllde Deyia/ Þa er þeſſe meſta ahyggia og girnd Moſis/ at Gud vilie ſetia einhuern añañ Stiornara yfer ſitt Folk/ſo ad þeir ſie eige Stiornarlauſer/ſo ſem Sauder an Hirdirs. ſlijku Dæme ættu aller Veralldliger Hofdingiar ad fylgia/og bera ſoddan ahyggiu fyrer ſijnum undergiefnum/og bidia fyrer þm̄.

28. 29. 30. Cap. Skulu ecki Leſaſt.

XXXI.

Hier ſeigiſt huerſu ad Israels Folk ſlo þa Madianitos/ z Ræntu allt þeirra Land / af þui ad þeir hofdu Egnt Israels Sonu til Syndar/og ſukked þa. Hier ma ſia Gudz grimd og Reide vegna Syndariñar/ ad hñ bydur ad drepa og deyda huert Mansbarn/ fraleknum ungum Stulkum ſem ei voru Mañuagnar/ þær voru at tolu Tolf z XX. Þuſundir. Oſſ er þtta

er þetta skrifad til epterdæmes og yferbötar/ so ad vier lærum ad vita/ ad Gud hn̄ plagar vm sijder ad straffa Syndina/ vilie Madur ecke aflata/ z bæta sig.

Og Drottenn talade vid Mosen et c.

Þetta er eitt Kostulegt epterdæme/ huernen ad Gud bydur/ ad Mem̄ skule giefa af Herfanginu/ Leuitonum þeirra part. Til eins vitnisburd ar/ ad Sigurenn̄ Kiemur af Drottne/ Og ad Mēn̄ neyte hn̄s so/ ad Gude verde til Dyrdar/ og til vpphelldis Gudz þionustugiørd. Suo sem Herse hofdingiarner giora hier i nidurlage Capitulans/ z giefa hier stormiked Gull til Tialldbudarinnar/ Þar med vidurkiennande og packande Gude/ ad hn̄ gaf þeim Sigur og varduei tte þa fyrer olucku. Þetta hafa verid merkeliger og Gudhrædder Strijdzmenn̄/ þar fyrer hefur Gud giefed þm̄ Lucku. Og oskande være ad slijker Hertugar og Hundrads Hofdingiar være nu til/ / i mote Tyrkianum/ ad beriast/ En̄ þad brestur oss/ Þuiad vorer Strijdz men̄ akta huorke Kirkiur nie Gudz ord/ Þeirra ment er ad leika/ Spila/ Saurlijfe ad fremia/ Ræna/ Rupla/ bolua z ad Gudlasta. Þar fyrer er huorke Lucka nie Sigur hia þeim/ sem Gud Nade.

XXXII.

Þetta er ein Historia/ huernen ad Ruben/ Gad/ og halfur ættþattur Manases/ tok til eignar Landed a hina sijdu Jordanar/ og bio þar. Þo so/ ad þeir skylldu hialpa hinum odrū til Bardaga/ z giefa ecki tilefne/ ad þeir skylldu ei efa samer veida. Þuiad hefdu þeir alleina leitad þeirra eigin̄ gagns/ og hefdu ecki viliad leingra fylgia hinum odrum/ þa seiger Moses/ þad þeir hefdu storliga Syndgast/ og þad hefde ecke strøffunar laust verit.

Og hier tekur Historian til/ huer ed kienner/ huernen Gudz fyrerheit vppfylldust/ og huernen han̄ liet sitt Folk eignast Land Heidingianna.

Þeir seinstu tueir Pharagraphi eda greiner þurfa ei ad Lesast.

XXXIII.

Er ei þorf ad lesa/ þuiad þad telur app Herbuder

XXXIIII.

Er ei þorf ad lesa/ þuiad hier talar ad eins vm Endemørk Gydinga Landz/ z skipar til huerier Landenu skule skipta.

XXXV.

Þetta

Þetta er ein ſkickan/ hu̅nen þr ſkulu til ſkiptaſt nockrer Frelſis ſtad'/ fyrer þa/ ſem Manne hafa ad ſkada orded. Ecke til þeſſ/ ad ſlyker Mann ſlagarar ſkylldu fri̅ vera/ Helldur at þar mætte Skynſamliga og riette-liga ranſakaſt/ huort þad Mañſlag var ſkied med ſettu rade/ edur med ovilia hende/ ſo at varnad yrde vid vthellingu ſaklaus Blodz.

Og ſierdeilis er hier merkianda/ þad Gud ſeiger/ At Landit Saurgiſt af Mañſlaginu/ z ſlyk Synd fyrergiefſt ecki/ vton ſo ſie ad Mañſlagar eñ ſie af Yferualldinu Lyflatin. Þuiad þa Synd eiga Meñ huorke med ſie nie Peningum ad Kuitta. Og þo ad ſo ſie/ ad Mañſlaged verde ecke med tilſettu rade/ helldur hafi þad ſkied ouiliande/ þa vard þo Mañdrap areñ at flyia/ og hallda ſig i frelſis ſtadnum/ og matte hñ ecki koma aptr til ſyns Arfs edur eignar/ fyrr eñ ſa ædſte Kieñemadur være Daudr. So ſiaum vier/ huerſu aluarliga þat Gud vill lata hallda ſitt fimta Bodord. Þetta ætte Veralldligt Vallo at huxa/ z lata þar fyrer epter ſynu Em-bætte/ onguan Mañſlagara oreffſtan. Þuiad Saklauſt Blod kallar til Gudz/ Og ſie þeſſ ecke hefnt a þeim ſem hañ er ſakadur/ þa hlytur allur Almugen/ ja allt Landed þa Synd ad bera/ og heñar Hefndar ſtraff ad lyda.

XXXVI.

ÞEtta er eiñ ſyñn Lagariettur edur Borgarriettur / ad þær Dætur ſem Erfdagotz og eigner ættu/ mattu ecki giptaſt i framande ættkuyſl/ Vppa þad/ ad þau Landz ſkipte være oraſkanleg ſem Gud hafde ſialfur ſett/ a medal ættkuyſlaña.

Nidurlag og ending hiñar fiordu Moſis Bokar.

So hafe þier nu heyrt þa fiordu Moſis Bok/ huar iñe ad eru marg-hattader agiæter ſetningar/ og merkelig epterdæme/ huer ed med Riettu eiga oſſ vpp ad vekia til Gudhrædſlu/ og ad treyſta og trua vppa Gudz Næd og Myſkunſeme. Gud vñe oſſ ſiñar Nadar/ ad vier merkium þetta oſſ til betrunar og yferbotar Am̄.

Su hin fimta Bok Moſis.

Deutronomiū.

I. Cap.

ÞEſſe

Esse fimta Moses Bok/hefr i Grisku male þad Nafn/ ad hun kallast Deuteronomiũ/ þad vtlegst/Tuiteked/ edur vpp aptur tekid Logmal. Þar fyrer ad Moses i þessare Bok vpp aptur tekur þær allra sierligustu Historiur/og þui næst gioruallt Logmalit/huert hñ hier betur vtskyrer/ og liosligar vtleggur. Sierdeilis þad sem þa fyrre Tobluna ahrærer/ huernen ad Madur skal af ollu Hiarta ottast Gud/og treysta hm̃ og trua a hñ/og epterfylgia hñs Orde og vilia.

J Fyrsta parte þessa Capitula tekur Moses vpp aptur þa Historiu sem stendur Exodi 18. Cap. J huerre einkanlega er merktanda/huernen ad Moses amiñer þa/sem Valldzstiettina hafa / ad þeir skule ecki hafa nockurt Mañgreinᵛ alit/ helldur ad þeir skule heyra þañ Fatæka so sem þañ Ryka/ z hrædast eda ottast onguañ Mañ.Þuiat/þad er Gudz Embætte/ad Dæma. Þar fyrer eiga Meñ truliga og tietteliga þ Embætte ad handtiera/ z hyxa framar vm Gud eñ vm Meñina. Slijka amiñing eiga aller Valldzmeñ ad lata sier sagda vera.

So forum vier fra Horeb.

Hier vm̃ seigist j Þrettanda Cap. hissar fiordu Moses Bokar/ huḟsu ad Folkid trude ecki Gude/ad hañ være med þeim/og munde beriast fyrer þa. Þar fyrer straffade Gud þa/so þeir vrdu at vera fiorutiu aar i Eyde morku/z þar ad Deyia nidz/so einginñ komst i fyrerheitna Lãdid. Vppa þad ad vier lærum/ ad Madur kañ ei meire vanæru ad veita Gude/ z ei fliotara at reita hñ til Reide/helldur eñ so/Ef Madur efar hñs fullting og hñs Matt. Þar fyrer amiñer Moses Folked suo truliga/ og vill þad skule hyxa vm þñ vmlidna tijma/huernen ad Gud hialpadi þm i Egipta lande/ vid Hafid Rauda/ og ad hann hafi leitt og borid sitt Folk sem þa Fader ber Son siñ.Eñ slijk Predikan stodade ei þar/ so sem þad og stodade ecki/ad hñ bañade þeim ad beriast vid þa Amoriter/z þeir fiellu fyre þad sama.

II.

Þetta er ein Historia/huar med ad Moses Repeterar z aptur tekur/ huernen ad Ord Drottins hafe vppfyllst/Ad aller þeir sem efudu Gudz Hialp og fullting/ Þeir Dou i Eydemarkuñe a þeim fioruti͞jger Arum. Einnenn seiger Moses hier fra nockrum Þiodum/ sem vtrymdar hofdu verid af sijnu Lande/eñ adrar Þioder hafe þar nidz sest i stadiñ. Af huiu

 vier

vier lærū/ad huar slijk refsing skiedr/þa er þad Gudz giorningur/ huer ed endeliga plagar ad asina Land z Lyde/þegar eingiñ Gudhrædsla/nie yferbot lifnadarins vill epter fylgia.

Hafid ydur af stad og draged yfer vm Læken et c.

Þetta er ein Historia/huernen ad Gud vppfyller sitt fyrerheit og slo þañ Kong Amoritarum z gaf hñs Land sijnu Folke til eignar. Hier er þ einkanliga merkianda/ad Moses byдur þeim Amoritis Frid/so þr hefdu matt vera skadlauser/hefdu þeir giefid Gydingū fararleyfi vm sitt Land. Eñ Heimurinn verdur/þegar su stund kiemur/Sek og efne ad giefa til sialfs sijns ogiæfu. Þar fyrer skiedr þ opt/ og hender adra s̄ hier hendte Amorita/ad margr hefr matt frid z Ro hafa/z hallda heidre z æru/ Eñ fyrer onytsamligar þrætur/z añañ metnad/þa hafa þeir giort bæde sier z ødrum moñum ofrid/og komed sialfum sier i olucku.

J midurlaginu eru merkiande þau ord s̄ Moses seiger/Þar var eingiñ su Borg sem kuñe ad veria sig fyrer oss/Drottiñ Gud vor hñ gaf þær allar vnder oss. Þuiat huar sem Gud aleggur sijna hialpar Hond/þar er Lucka z Sigursælld. Þar þuert a mote/ef ad Gud burt tekr sijna hialpar Hond/þa hialpar huorke magt/Rijkedæme nie sterk Vigge. Þar fyrer skulu Meñ yfer allt fram (sierdeilis/ef ad Meñ hafa Orrostur) þar a hafa astundan/ad hafa Gudz vinattu/þa ma Madur oskielfdur vera z ohrædдur fyrer allrar Verolldariñar Fiandskap og vallde.

III.

ER ein Historia/i hūre at nyiu frasegist/huernen ad Gud gaf OG Kong af Basan i Jsraels Sona hendur/ Þar sier Madur eñ eitt siñ ad Sigur i Bardøgum er Gudz gafa.

J midurlaginu er eitt sterligt epterdæme/huernen ad Moses sa merkelige og heilage Gudz Madur hefur bedit Gud/At hañ mætte jñkoma i þ fyrerheitna landid. Eñ Gud reidist hm̄/og vill ecki bænheyra hñ. Hier af eigum vier Fyrst ad læra/huersu þung Synd þad vantruen er/ med hūre Moses forsa sig i hia þrætu Vatninu/z styggde Gud þar med. Þar næst lærum vier þ z eiñiñ hier/ad setia vorn vilia til Gudz vilia/ og vera þoliñmoder/þo ad vier bidium vm nockud þad sem vier faum ecki./ Ad slijkt hefur Gud giort Mose og ødrum fleirum Helgum.

IIII.

Hingad

Hingad til hefr Moses vpp aptur fekid nockrar Historiur z frasøgr/ þær vid høfdu borid/ Enn nu tekur hn̄ til so sem einn trur Predikare/ af þui hn̄ sinn andlatz tijma fyrer veit/ ad hn̄ hlytr vid Folked ad skilia/ Þa Predikar hn̄ fyrer þeim/ og amin̄er þa og giører þeim truliga viduorun/ ad þeir skule i fyrstu fastliga blijfa vid Gudz ord/ þar næst epterfylgia þui aluarliga/ z med sijdsta ecki gleyma þeirre Nꝍdarsamligre hialp/ z þm Gudz dasemdar verkum/ helldr kun̄giøra þau z boda þrra Børnum og epterkomendum.

Einkum skyrer hn̄ þar fra/ huersu ad Gud opinberade sig a Sinai fialle/ z lagde sialfr fyrer Folkid sinn Sattmala og sitt Løgmal/ Epter þui enu sama skylldu þeir hallda sig/ z til bidia ei neina an̄arliga Gude/ og ecki giøra neina Mynd epter nockre Skiepnu / haua ad tilbidia/ eda hen̄e ad þiona/ So sem i fyrsta Bodorde liosliga skipad er.

Enn vier skulum merkia / ad Moses fyrer bydur ecki Likneskiur eda Mynder/ Helldr þ ad Men̄ skule tilbidia þau. An̄ars meiga Men̄ hafa Mynder z bijlæte/ til amin̄ing vmlidin̄a hluta/ so s̄ Gydingarner høfdu Eirormin̄/ Vønd Aarons/ Cherubin og an̄ad fleira/ so s̄ vier ein̄in̄ høfū i vorū Kirkin̄ Mynd Christi Pijnu z hn̄s Vpprisu/ z an̄ara hluta/ Ei ad tilbidia þad/ helldr til min̄ingar. Þuilijkt er Riett gott og nytsamligt/ z huørge fyrerbodid i heilagre Ritningu/ Þo ad þr kappsomu Predikar sumer hüier hia mote tale/ þt san̄arlig mynder/ ero so s̄ ein skrift/ hüia þr fafrodu lesa/ z huar af þr meiga betra sig.

Nær þier aled nu Børn og Barnabørn/ og bued j Landinu et c.

Þetta er ein aluarlig viduorun/ Med þui ad Gud hefr fyrer sitt Ord opinberad þeim/ huad þeir skylldu giøra/ og ecki giøra/ þa eiga þr þ hid sama at hallda vandliga/ Elligar mun Gud reka þa burt aptr vr Landinu/ z lata þa þiona Heidnū Møn̄ū. Þo i ødru huggar hn̄ þa/ ad ef þr vilia snuast z giøra yferbot/ þa sie Gud Myskunsamr/ og mune han̄ þa hialpa þeim aptr. Þar fyrer er þtta so s̄ ein̄ Spadomur/ Þuiad þ gieck so til mz Gydingū þ eptr a. Þa Israel framde Surgoda dyrkaner/ þa kom Kongurin̄ af Assyria/ flutte þa i burt/ z foreydde Landid. Þa Kongsrijked Juda giorde et yferbot fyrer slijkr refsingar/ þa giorde Babylons Kongr þeim eins. Þetta eru klarar amin̄ingar z viduorun/ ad vier sklū hafa Gudz ord fyrer Augum/ og briota ecki þar a mote.

 Eink-

Einkanliga helldr ꝛ prijsar Moses hier þtta fyrer hin̄ stærsta Gudz velgiørning/ hún þeir skule medkien̄a/ ꝛ huar fyrer þeir skule Gude þack er giora/ Sem er/ ad Gud vtualde þa sier til eiginfolks/ ꝛ gaf þeim sitt Ord/ og suo Dagsamliga leidde þa og verndade/ Vppa þad ad þeir være slijkum Gude hlydner/ þa munde þeirra børnum vel ganga/ ꝛ fa Lucku og farsælld. Þetta allt eigum vier ad taka oss til Lærdoms/ og betra og bæta oss hier vt af.

V.

HIer vppbyriar Moses at Nyiu/ þa Predikun vt af þm̄ Tiu Gudz Bodordum/ j huerium Gud vottar og syner fyrer sijnu Folke/ huad Men̄ skule giøra / og ogiørt lata vera / vid huern Mann/ Ef Madur vill riettéliga lifa og Saluhølpin̄ verda. Þar heyrer nu fyrst til/ ad Madur lære og kun̄e þesse Bodord riettéliga. Þui næst/ ad Madur bidie Gud vm Naad heilags Anda/ ad hann giefe hm̄ slijkt hiarta þar til/ Suo ad vier mættum/ oppfylla þen̄an̄ Gudz vilia/ og standa i mote Syndonu̅. Þuiat huar ecki er Gudz Ande/ þar framkuæmest ei nockurn tijma slijkr Gudz vilie. Þar a mote høfum vier þetta fyrerheit/ at Gud vilie giefa þm̄ sin̄ Anda/ sem hm̄ þar vm bidia Luc. 11.

VI.

ER ein aminning/ þar mz Moses endar oll þau tiju Bodord/ ꝛ seig'/ ad Men̄ skule so ottast Gud/ og so heyra og Vardveita þesse Tiu bodord ad Men̄ giøre og breyte þar epter. En̄ sierdeilis og einkum amin̄er hm̄/ ad þegar þeir eru komner i þad fyrer heitna land/ og þeir fin̄a þar allz-kyns Blezan̄ og Rijkdom/ ad þeir þa ecki gleyme Verkum Drottins og hans Bodordum/ helldr ad þeir bryne þad fyrer Sonum sijnum/ Þat er/ Tale og ræde med jafnade vm þau/ og hafe þau i ferstu min̄e. Suo ad þr hiellde Gudz hylle/ og Syndgodu ecki/ suo sem þad alment plagar ad ske/ at þegar oss gengr best/ ꝛ vier høfum nægd allra hluta/ þa skiedur þ optast/ ef vier ecke sierdeilis lifum i Gudz otta / þa verdum vier Stollter athugalauser og ohlyduger og gleymum Gude. Þar fyrer vill oss þar stor magt a liggia/ ad ganga i Gudz otta/ og jduglega Gudz ord ad jdka/ og med hond ad hafa.

VII.

HIer er ein einkanliga naudsynlig bifalning/ ad Israels Folk skule

ecki

ecki hafa neina vmgeingne med Heidingiana/helldr eyda þeim ⁊ afma þa med ollu/med ollum þeirra Kirkium/Skurgodum ⁊ bilætum. Vegna þess/at þeir skule ei læra af þeim neina Skurgoda Dyrkan/nie til heñar veniast. Þuiad þad kañ fullsnart ad skie/ad Dioffulliñ felle oss i siñar Snorur ef vier erum hia þeim ogudligu/og vmgaungunst med þeim iafnan.

Slijk amiñnig ⁊ viduorũ er eñ nu a þssum Deige harla naudsynleg/ vppa þad ad meñ burt take/Pauans villur/og hñs onytsamligar Kirkiur ⁊ klaustur/vondar kieñingar ⁊ Bækr/Lygesamlegar hneyxlunar mynd'/ og añad þuilijkt/og lijde þtta ecke/vegna okomeñar hneyxlanar ẽ eptera koma kañ/ef at Meñ lijda slijka villudoms Neista/⁊ burt hreinsa þa ei.

Og nær ed þier heyrid þessa Lögmals setninga.

Þetta er miøg merkelig og huggũarlig Predikun/ huersu Rijkuglig not meñ skule fa og hafa þar af/ef ad Meñ ottast Gud/og epter fylgia hñs Bodordũ ⁊ Orde/Einkum sem er/ ad Gud hñ vill þa giefa Blezan yfer Menn og Fienad/og allt þad sem a Akrenum er skal yferfliotanda vaxa/Hñ vill þa burt taka allañ Siukdom/og giefa Lucku og farfælld i giegn Ouinonum.

Hier skulũ vier vanliga læra og merkia/huadañ allar eymder/Siukdomar/Ofridur/Hallære/Ouedratta/Hungr/olucka i Buskaparlaginu/ og allt añad þuilijkt þad kiemur/Einkum sem er/hier vt af/⁊ hier fyrer/ ad Meñ ottast ecke Gud/sleyta ecki vm hñs Ord/og lifa ecki epter hañs vilia. Þar fyrer ættum vier ad giora Idran ⁊ yferbot/ og forda oss fyrer Syndonum/ Þa mun Gud vera oss Lijknsamur og giefa oss alla goda hlute. Eñ ef vier gierum ecke þad/ þa meigum vier vissulega vita/ad hñ vill margfalldlega oss straffa/epter þui sem hñ hier hotar og ognar.

VIII.

ER ein merkeleg og Naudsynleg amiñing/ad Folked skule hallda Gudz Bodord/og gleyma ecke hñs Verkum og dasemdum þegar þr eru jñ komner i Landed/og þeim vel geingur. Þuiad þetta er ein almeñelig og skadleg freisting/ad þegar vel geingur/þa gleyma meñ Gude/og ollu hans velgiorningum/og verda Metnadarsamer/ Þar fyrer lætur Gud hier a Jordunne/suo marguisligar Harmkuælingar og freistaner koma yfer sijna/So ad hñ fae þeim hallded vid Gudz otta og litelæte/ So sem Moses seiger hier/ad Gud hafi reynt marguisliga sitt Folk i Eydemork

 inne

iñe/ So þeir skylldu ecki gleyma honum/ edr hyxa ad hefdi þeir þetta allt af sialfum sier til.

IX.

Hier amiñer Moses Israels Sonu/ ad þegar þr eru iñkomner i Lãd id/ z hafa vtreckid heidingiana/ Þa skulu þr giefa Gude Dyrdina/ ad hñ hafi slijkt veitt þeim vegna sijns fyrerheitz/ eñ ei þar fyrer ad þr hafe þ verskulldad/ edur være riettlater. Og hier tekur hñ aptr/ og seiger ad nyiu fra/ huersu margfalldliga at þrra Fedur misgiordu a mote Gude i Eyde morkiñe. Vppa þ ad vier lærũ/ ad vier ecki alleinasta verdum Saluholp ner vt af Nad Gudz/ Helldr allt þ stundliga/ sem Gud giefur oss i þessu lijfi/ þ veitist oss af skiærre Nad/ suo ad eingen Madur meige/ ad eilyfu/ hrosa sier fyrer Gude/ vt af siñe eiginligre forþienustu.

X.

ER ein Predikun/ þar iñe Moses seiger fra nockrũ fyrre giørningũ/ og giorer ad sijdustu eina amiñing/ ad med þui Gud tiaer sig so milldañ vid þa/ ad hñ vilie nu giefa þeim landed til eignar/ Þa skule þr þar aptr a mote Gude þiona/ hũ ed einkis añars af þeim krefr eñ þess ad þr ottist hñ/ og honum treyste/ og hañs Ordum epter fylge. Einkum og sierdeilis felur hñ þeim a hendur/ þa framande og Vtlendinga/ ad þr skuli þiona þm/ z allt gott þeim giora/ med þt þr voru sialfer framande og Vtlendingar i Egiptalande.

XI.

ER ein agiætlig amiñing/ huar iñe Moses framtelur þær sierleg ustu Historiur og tilburde sem skied høfdu/ i huertum vier siaum/ Huersu at Gud hefur reidst þm ogudlegu/ eñ vered Milldr z Nædigr þm godu. Þar fyrer amiñer hñ þa hier ad gleyma ecki slijkum epterdæmum/ helldr læra af þm ad ottast Gud/ og hm ad trua og treysta/ og hñs Ordum ad fylgia. Ef þier giorid þat/ seiger hann/ þa mun Gud giefa sijna Blezan rijkugliga yfer ydur. Eñ ef þier giored þ ecke/ þa mun Gud med hungre og hallære/ og med all kyns ogiæfu straffa ydur. Slijka amiñing ættum vier ad rotfesta oss i hiørtum/ z betra og bæta oss/ þa munde Gud ecki so plaga oss med Hungre/ Hallære/ Eymd/ Quedrattu/ Fatækt/ Dyrre tijd/ nie med añarre olucku vor vitia/ so sem nu er skied/ og eñ framar meir mun skie/ ef ad vier so afram forum i vorum Syndũ og ohlydne/ vid Gud.

Cap

XII.

Hier aminner Moses Gydinga næsta alvarlega/ad nær þr ero jnkomner i Landed / þa skulu þr ecki neitt hid minsta epter lata standa/af ollu þui sem Heidingiar haft hafa til þeirra Skurgoda dyrkanar. Alleinasta þess vegna/ad þr fae ecki neina Ordsøk eda tilefne til slijkrar Skurgoda villu. Þessa aminning eigū vier z so at hugleida/ z onguan þn Pauadom ad lijda/sem til nockrar hneyxlingar kan ad verda.

Þui næst bydur Moses/ad huer han vill Gude þionustu veita/med Offre og Fornfæringum/hn skule þad i enguem odrum stad giora/ enn þeim sem Gud sialfur þr til velur. Þuiad Gude kann einge Riettliga ad þiona/ nema þ eins han giore þ epter þui sem Gud hefur boded og skipad/Einkanlega er þad merkianda/ ꝫ hier stendur i niðurlaginu/Þier skulud hallda allt þad eg byd ydur/ad þier giorid þar epter/Þier skulud onguu auka þar vid/ z ecki neitt taka þar fra. Huar epter ef ad Papistar hefde hyxat/þa være nu i Kristninne færre Fals þionustu giorder z Niaguda dyrkaner/en þar eru.

XIII.

Epter þad ad Moses hefur/so sem ein trur Predikare hid Nakuæmlegasta amint sijna/huernen þeir skulu Gud ottast/ og epter hans vilia lifa/þa bydur han nu hier/huernen at hondla skule og handtiera vid þa Predikara sem nockud anad kiena og læra/ad meñ huorke huxe vm teikn nie stormerke/helldur alleina hallde sier vid Gudz ord. Huad sem i mote Gudz orde er/sie þad so mikil Undur og stormerke sem mest verda meiga/ þa skal Madur hallda þ ecki anad en Diofulsins fuik og prette/ z slijker villu Predikarar skulu an allrar vægdar og Nadar liflatast.

Ef ad men hefde þtta Gudz Bodord halldid og vardveitt i Pauadomenum/þa hefde Diofullin ecki so myklu af stad komed/med sijnu rongu lærdome og fals Jarteiknum/i Kristninne/ og eige su Niaguda Dyrkan suo miog rotføst ordin. En med þui Men lietu Kieñingina og Gudz ord nidur falla/ þa var Diofsinum ecke torfuellt þan villudom ad reisa med fals Jarteiknum z stormerkium.

XIIII.

Þan anan/Pridia z Fiorda Paragraphū þarf ei ad lesa.

J þssum Cap. tekur Moses vpp ad nyiu nockra Laga setninga/sem

Gyd

Gydingum voru sierdeilis vpalagder. Eñ einkum talar hañ vm Tiundar giørder/ og adra þa hlute sem Gud hafde skickad og sett Prestunum til vpphelldis og Leuitonum/ þad bydur hñ hier ad þad sie trulega giort og halldid/ og med godum huga/ suo sem hñ sagde hier fyrr/ Vakta þig/ og yfergief ecki Leuitan suo leinge þu lijfer a Iordūne. Þar fyrer skulum vier Læra/ ad þad er Gudz vilie og skipan/ ad huer og eiñ Madur hialpe vt af sijnu þar til/ med godū huga/ ad Gudz ordz og Euangelij Predikarar hafi þeirra biørg og vpphellde.

XV.

Þetta er ein skickan/ ad Gydingar hielldu a Siøunda hueriu are jafnan aftaka og [illegible]na sijnar skullda bækur/ og einskis framar Krefia af sijnum Brædrum. Eñ af þui ad þad var þa ad ottast/ ad þeir munde þui midr lana þeim þurftuga/ þa þad Siøunda ared være i Nand/ Þa aminner Moses þa hier miøg vandlega og Nakuæmlega/ ad þeir skule ecki þar fyrer lata þa Fatæka Naud lijda/ þuiad þar med Syndge þeir/ Eñ ef þeir giefa z hialpa giarna þeim Fatæka/ þa vilie Gud koma mz sijna blezan og giefa Lucku og farsælld i øllum hlutum.

Af þessu skulum vier læra/ at vpplata vora Hønd fyrer þm Fatæku/ z giarnsamliga hialpa þm/ med þui þ er Gude so þægilegt/ z hañ lofar so Rijkuglegre blezan þar a mote.

XVI.

Þesse Cap. hliodar vppa þær sierligustu stærstu Hatijder og Paska Huitasuñu/ og Laufskala hatijd/ a hueriu allt kallkyns skyllde koma til þess stadar sem Tialldbudiñ eda Musterid var. Til eiñrar Miñingar Gudz Dasemdar verka og hñs velgiørninga. Og sierdeiles er hier merkianda/ at hñ bydr Meñ skule glader vera fyrer Drottne a þssum hatijdū/ ad hañ suo Naduglega hefur styrt þeim og stiornad/ og þa leidt/ og þui nest so rijkugliga Blezad. Af slijkre Gudz giæsku skal madur sig gledia/ og allt sitt trunadartraust a hm hafa/ z lata engua ogiæfu nie motgang hryggia sig nie stutla.

XVII.

Hier kiener Moses/ huernen Verallðlig' Valldzmeñ skulu sier hegda/ Einkum so/ Vera rietvijser/ Þiggia ecke Giafur/ Vmbreyta ecke Rettenum. Og einkum skal þad vera þeirra stærsta ahyggia/ ad lijda engua

Skur[illegible]da

Skurgoda dyrkan/ Helldr ef nockur verdur sekur þss glæps/med tueggia edur þriggia Manna vitnisburde/ sa skal deyia. Þuiad þetta er eitt hid sierligasta Valldzmañsins Embætte/ þad honum er af Gude bodid/ Ad hañ aluarliga fasthalldiñ sie a Gudz orde og hñs riettre þionustu/og mz Suerdenu burt taka allar hneyxlaner/þad hm̃ er møgulegt. -

Þegar þu kiemur i Landed et c.

Þetta er ein bifalning/ z skipun vm Kongs kosning/huernen hñ skule hallda sig. Þar er sierdeilis merkianda/ad hier fyrerbydur/ at Kongur skule hafa fiølda Vighesta/nie margar eigiñ Kuiñur/og ecki skule hañ safna Gulle nie Silfre. Þuiad þesser þrijr hluter eru þeir/ huar med ad Storhøfdingiar almeñeliga Syndga og misgiøra. Þuiad fiølde Hesta/ þad er/ stor og mykil magt/giefur tilefne til ranginda/grimdar z dramb seme. Kueña fiølde edur lostagirnd giører Meñ ogudhrædda/ skeytande huørke vm Gud nie vm sijna valldstiett. Samandratt Gullz z Silfurs/ skiedur alldrei fyrer vtan skada/z vtørmun Fatækra vndergiefiña/hûter af agirnd yferherrañs flegner og fiefletter verda. Þar fyrer fyrebydur Moses þetta/ suo sem eiñ hyggiñ og vijs og forsiall stiornare og Lagaset ninga Madur/og seiger ad Menn skule þad ecki giøra. Enn þetta skule Kongur giøra/ Hñ a jafnlega ad lesa Gudz ord/og vt af þui ad læra at ottast Gud. Huer sa Valldzmadur sem þat giører/hñ mun vel gieta sig vardueitt fyrer þessum ádur nefndum þremur løstum.

XVIII.

I fyrstu er hier ein bifalning vm Leuitana/ ad med þui þeir eiga at taka vara vppa Gudz þionustu giørd/þa skipar hañ ad almugen skule/ þeim vpphellde veita. Þui næst varar hñ þa vid Afguda dyrkan/og sier deilis vid Golldrum og Spaførum/og seiger berliga/ad þessar Synder sie þær huers vegna Lond og Lyder hliota ad fira fast/ og eydeleggiast.

I Nidurlagenu er eitt fyrerheit/Ad Gud lofar ad giefa eiñ annann Spamann helldur eñ Mosen/med annañ Lærdom eñ Løgmaled. Þesse Spamadr er vor lufe Lausnare Jesus Christus/med sijnu Euangelio/ Honum eiga meñ ad hlyda/og hñs Ord ad medtaka. So sem S. Petur sialfur þetta vtleggur i Postulañs giørningum j 3. Cap. Huer þad ecki giører/z ødrum Lyga spamøñu hlyda vill/hñs Sal skal afmaad verda.

XIX.

Hier talar Moses eñ aptur vm þat Løgmal Frelsis stadanna þangat sem ad flyia skylldu/ þeir sem outliande prde Mañe ad skada. Huar vt af Veralldleger Valldzmeñ eiga ad læra/ huersu mikid þar liggur, m/, ad einginñ verde Saklaus af Lijfe tekeñ. Og þar þuert a mote/ at þeir ecki i nockurn mata Lijf giefe þeim sem hañ er sakadur. Suo sem Textiñ hier aluarliga seiger/ Þyn Augu skulu ecki hlijfa Mañdraparanum/ helldur skalltu burt taka þad Saklausa Blodid fra Jsrael/ so at þier gange vel.

Huár sem hellst nu ad Mañdrap og adrar Storsynder ecki verda ref star af Yfer valldinu/ þar Kañ ecki vel at vegna/ Helldr fiñast þar allz kyns almeñeligar plaagz. Þuiat so sem Moses hier sijdan epter a seig*/ Slijkar Synder skulu refsast/ so ad hiner adrer sem þad heyra hafe otta/ Og giore ecki vpp þadan slijka hlute.

XX.

EX ein agiætlig amiñing/ huar med Strijdzfolkid j orrustuñe var amint/ at hrædast ecki Ouinena/ Helldz treysta þar a z trua/ at sa Gud/ huer ed þeim hialpad hafde suo kroftugliga af Egipta lande og vr allz kyns naudum/ hñ sie mz þeim/ hñ vilie þeirra vegna beriast j mote þira Ouinum/og hialpa þeim. Slijkt Trunadar traust er ofalluallt og kañ ecki ad bregdast. Eñ þad heyrer og hier til ad hafa rieit Malefne/ þuiad til ranginda vill Gud onguñ hialpa. Eñ þeir Valldzmeñ sem hafa gott Malefne/ þeir meiga vel bruka Suerd/ Byssur/ og Brynnur/ Eñ Tru og traust skal alleinsta vera a Gude og hans Hialp/ þa mun vm sijder Sigurtñ vijs.

Þui næst setur Moses hier nockrar adrár Naudsynlegar og fijnar Skipaner/ sem ad Strijdzfolke vid koma/ huerrar at Kristnu Strijdzmoñu vel være halldande. Eñ (þui verr) hia Kristnu Strijdzfolke er nu huorke æra nie neiñ Gudz otte. Moses fyrerbydur hier ad skiema ouaxtarsom Alldintrie j Ouinalande/ Þui þad er (seiger hñ) Trie eñ ecki Madz/ Eñ Kristner Strijdzmeñ a vorñ Døgu/ skiema Vingarda/ Akra/ aldingarda jafnuel siña vina og Lagsmaña/ og fordiarfa allt þad þeir gieta/ suo ad madz ma ætla/ þeir sie ecke Meñ/ helldur einsamler andskotar/ huernin ma nockur lucka vera hia þuilijkum?

XXI.

ÞEtta er eiñ Lagasetningur/ huernen fara skal/ þegar nockur finst Daudur og j Hel slegiñ a Akre vte/ Þar skulu Prestarner og Allduugs armer

arner koma saman/ og bidia Gud/ad han hefne ecki peirrar Syndar a ollum almuganum/med þui ad sa hinn seke kann ecke ad nast. Hier sieum vier enn huad stor Synd pad er/ad refsa ecki Manndrapid.

Þui næst standa og so adrar skickaner/medal huerra þesse er sierdeilis og einkum merkianda/huernen ad Gud bydur ad Lijflata pau Born sinn eru þuerbrotin og ohlydin sijnum Forelldrum/So adrer hafe otta/z lære ad lifa Gudlega og hlyda Forelldronum.

XXII.

ER einn Lagasetningur/huernen fara skule med fie og gripe pa sem villast fra Manne/og Madur hefur mist. Einkanliga er hier vndranda/ad Gud bydur og skipar/ad huer hann finnur Hreidur Fugl/ og hann lætur Modurena j burt fliuga/ peim Manne heiter Gud lucku og laungum lijfdogum. Þuiad pad er Gudz vilie/at vier sieum z einninn Myskunsamer vid pær skynlausu skiepnur/Og honum lijkar jlla/ef vier erum grimmer vid pær og omyskunsamer/po pat sie ecki nema einn Smafugl. Enn af þssare Gudlegre skipan meigum vier læra/ef ad Gud hefur pocknan a pui/at madr fer vel z miuklega med pau skynlausu Smadyr/huersu myklu meire pocknan mun hann pa hafa a pui/z launa pad mz rijkuglegre Blezan/ef einn Madur er odrum Lijknsomur og godgiarn.

Hier bydur og Moses ad Gryta j hel og Lijflata Nordoms Menn og Jomfrukreinkiara. So ad vier skulum læra ad vita/ huad stor Synd þ huerutueggia er/ po ad veralldligt Valld straffe pad ecki/ suo sem porf være, Og vijsulega er pat oefad/ad þss vegna/ad slijkar Synder eru ecki straffadar/pa koma par fyrer yfer oss dagliga marguijsligar plagur og straffaner af Gude.

XXIII.

Hier talar vm marhattud Malaferle/a medal huorra sierdeilis og einkum er merkianda/ad Moses bydr/ad pegar menn skulu fara i Orrostu mote peirra Ovinum/pa skule huer Madur vakta sig fyrer jllu. Þuiad med pui/ad menn purfa Gudz Nadar z hialpar vid til Sigursins/pa sklu Menn ecki saurga sig med Syndum og Misgiorningum/ og giefa Gude ecki tilefne til hefndar og straffs. Suo s Menn sia huernen Kristnu stridz Folke geingur (pui verr) pa þ skal beriast vid Tyrkiann/pa drygia peir Saurlifnad/Gudlastan/ og allar adrar ohæyrelegar Synder/par fyrer er par eingenn Lucka med peim.

Par

Þar næst bydur Moses/ad einginn Gydinga skule Okra eda Vtrænа nockurn. Myklu sidur ætte huer Kristin Madur þad audrum at giora/ Þuiad vier erum aller ordner huer annars Brodur fyrer Christum/ Og huer z einn er skylldugur/ vegna Kristeligs Kærleika og ecki vegna sijns eiginligs gagns/ødrum ad þióna z giarna ad hialpa/ so sem aller Krist ner menn giora. Enn þeir sem þad giora ecke/ þeir eru ecki Kristner/þo þr hafe þad Nafn/ Þar fyrer fara þeir Diefle j Vallд og j Heluitiskann Elld.

XXIIII.

Er ein skickan vm skilnadar Brief/ huar vm Christus liosliga talar/ Matth. 19. ad Moses hafe leyft Gydingum þad/ Ei ad þad være riett/ helldur af þui/ad þeir voru eitt hardsuijrad og olidanligt Folk.

Þar næst skipar hann/huernen lææa skal/og med Panten fara/ Ad þeir Fatæku fae hialp þar af/og verde ecki meir þyngder. Og einkanliga þa bydur hann/ ad Madr skal ei hallda Pante hins Fatæka/vm nott i sijnu Huse/huern hinn Fatæke ma ecki an skada missa. Þennann lærdom z adrar þuilijkar kienningar/sem hier eru framsettar skulum vier og so hugleida/ og hallda oss og breyta þar epter/ Þa være minna vm otruleika/Agirne/ Fiedratt og flatskap/enn er/ Enn af þui þad ecki skiedur/þa siaum vier og finnum þad ein Olucka kiemur epter þa adra.

XXV.

Hier er fyrst ein skickan/huersu at þeir sem misgiordu/enn voru þo ei Dauda seker/þeir skylldu med slegum strafast z þa refsing lijda. Þuiad Synd skal alldrei ohegnd vera.

Þar næst fylgia hiner og adrer fleire Lagasetningar. Og einkum er hier merkianda/huersu ad hann hootar/ ad Gud vilie straffa þa sem hafa Rangar Voger/Mæler og Alner. Enn huer hann hefr rietta Vigt/z giefr fullast Mæler/þeim mune Gud Blezan giefa. Slijkar grein' ættu Kaupmenn og Kramarar/skrifa og Mala a sijnar Voger og Mæleask a/z þr epter ad breyta. Enn su leida agirnd lijdur þ ei/ hun byrger a þeim Eyru og Augu/suo ad þeir skeyta hier ei vm/Þar fyrer skiedur opt/ad þr lijda storann skada/stundum a gotzinu/ stundum a Lijkamanum/vegna slijkra Synda/og munu ad sijdustu lijda Heluitiskan Elld/ ef ad þr ecki jdrast/ So sem S. Pall seiger/Agiarner munu ecki erfa Gudz Ryke.

XXVI

Þetta

ÞEtta er skickan vm fyrsta greda Auoxtarins/og vm Tiunndar giorder/þar jñe vier siaum/Nuad opt og osialldan Gud hñ bydur/at med taka sijna Blezan med þackargiørd/ og hennar retteliga neyta / Fyrst ad Leuitonum/þad er/Gudz ordz Þienorum veitist þrra vpphellde / Þui næst at Fatækar Eckiur/Fodurlaus børn z Vilendīgr hafi þr hialp af.

Nuer ed til slyks hagar synum audæfum/ hñ ma hugga sig hier vid/ so sem Gydingar bidia hier/ ad Gud skule þa alsijta z millelıga Bleza/ bæde þa og so Landit.Enn hia þeim agiernu/sem eckı añast naudþurft þeirra Fataku/ þar er huørke von a heill nie Namingiu.

XXVII.

Nier skipar/huernen ad Leuitarn skulu opinberliga Bølua ølluz þm sem ad briota i mote Løgmale Drottins/ z ad allur almugen skle standa þar hia/Og seigia Amen.J þssare bøluā nefnast einkum ohlydiñ børn/ sem ad blota sijnum Forelldrum. So og Veralldliger Valldzmeñ sem ad ei hialpa þeim Framonda/Eckiuñe z þeim Fodurlausa til riettar/helldr giora þm rangt til.Og einkum er hier merkianda/ ad slykar Bøluaner heyra hellst þeim Syndū til/sem einfalldliga skie i mote Gude/z samuisk uñe/Edur so sem Meñ seigia/J mote Natturuñar Løgmale.

XXVIII.

Þetta er ein Malsending. Þutad med þui/ad Moses hefur nu vpp- aptr tekid z vilagt þar sterligastu grein/ huad Gydingar skylldu giora og ei giora/ nær þeir villdu Gude þocknast og rietteliga lifa.Þa giorer nu Moses enda a siñe radu/og seiger fyrst/huernen Gud hñ mune giefa þeim sijna Blezan/og rykuglega launa/slyka hlydne hñs Bodorda/med alls kyns Nadarsamligum gafū og velgiorningum. Nuar af vier skulū læra/ad huer hñ gimist luckı og velferd ad hafa/so skal lifa epter Gudz orde og hans vilia. So sem Christur seiger Matth. 6.Leitid fyrst Gudz Rykis og hñs Riettlætis/þa mun þad allt añad veitast ydur.

Ef þu hlyder ecki Raustiñe Drottins Gudz þijns.

Þetta er añar Partur og Grein/sagdrar Predikanar/huar med hañ amiñer þa/ad vakta sig fyrer Syndunū/Af þui/ad Gud ylite þær stra- ffa/mz allra handa Plagum.Nier vt af meigum vier þad læra/huer at sie sok og tilefne/huar fyrer ad Stryd/Drepsotter/Krankdomar/Hungr Dyrtyd/og allar adrar Syndr/eru so myklar i Verolldiñe/Emlū þitta

ad vorar eiginligar Synder vallda þessu. Þar fyrer ætlū vier ad lata af Syndonum/ þa munde og so þessum Plagum af oss lett verda.

Utā so sie at þu hallder og giörer epter öllū þiñ ord.

Þetta er ein klarliga lioslig amiñing/ huar af at slijkar grimdar plagur/ skulu yferkoma/ Einkum þar fyrer/ad Menn hlyda ecki Raustinne Drottins/ og giora ecke/ huad Gud i sijnu Logmale bodid og skipad hefr. Og einkañliga er hier merkianda/ at Gud lætur sier ei nægia Likamliga refsing z straff/ Helldr hotar hñ þeirre stærstu andligre plagu/ s verda/ ma/ at Meñ mune þiona añarligum Skurgodum/ Stockum z Steinū/ med vondre z hræddre samuisku/ fyrst Meñ villdu ecki þeim sañа Gude þiona/ og hñs Orde fylgia med eiñre godre samuisku.

XXIX.

ER endurnyian Sattmalans/ Med þui þeir Gydingar hafa sied øll Gudz stormerke i Egipta Lande/ z sialfer Reynt huernen Gud hefur varduеitt þa i Eydemørkiñe/ giefed þeim Sigur a Heidingium/ z jñ sett þa i þ fyrerheitna Land/ Þa endur nyiar hñ nu vid þa Sattmalan/ Og bydr þm/ ad þr skule ei hafa neina adra Gude/ helldr geyma z varduеita Gudz Bodord/ elligar mune øll olucka og ogiæfa yfer þa koma. slijkt skal og vera oss ein amiñing/ so ad vier vøktum oss fyrer Syndonum/ og lifū epter Gudz ordum/ elligar vill eins bøluan koma yfer oss.

XXX

ER eitt huggunarsamligt fyrerheit/ huersu ad Gud lofar ad hñ vilie til Nadar aptur taka sitt Folk/ nær ed þat kiemur til sialfs sijns/ z lætur sier leidar vera sijnar misgiorder/ og girnist ad betra og bæta sig. Slijkt fyrerheit heyrer einkum til þui nyia Testamtinu. Þo þat Folk yrde margfalldliga straffad þeirra Synda vegna/ Þa mun Gud þo samt senda Christum/ og fyrer Helgan Anda Umskiera þeirra Hiortu/ z giora þa riettlata og froma.

Þar fyrer amiñer hñ þa i nidrlaginu/ Ad mz þui hñ hafe huertuegg ia lagt fyrer þa/ Þad hid goda/ ad þeir skule þui epter fylgia/ elska Gud/ hallda hñs Ord/ Og þad hid vonda/ hueriu ad fylger eilijf Bøluan og fyrerdæming/ Þa skule þeir nu vtuelia þad goda/ eñ fordast hid vonda.

XXXI.

Þetta er miøg agiætligt epterdæme/ huernen at Moses huggar fyrst

Folked/

Folked / þui næst sin þienara Josua/ sem koma skyllde i hans stad/ Ad huorertueggiu feite Tru og traust vppa Gud/ og ottist ecke nie hrædist þetta Duine.

Þuiad huir hn hefur Gud i fylge med sier/ hann þarf ecki at hrædast/ þo hn sie staddur mitt i Daudanum. Þar þuert a mote/ huar ed Gud er ecke med/ og nær ed hn burt tekur sijna Hialpar hond/ þa kan huorke ad hialpa gotz nie audæfe/ valld nie makt. Þessa huggan ætte Verralldligt yferualld ad hafa Hiartgrona/ og med jdugligre Bæn Gud vm hialp og fullting ad bidia.

Og Drottinn sagde til Mosen/ Sia/ þinn Andlatz tijme er nalægur et c.

Hier er eitt agiætt epterdæme/ huersu ad Gud giarnsamliga vill allt Syndarinnar tilefne i burt taka/ og ad aller verde Saluholpner. Enn mannleg Nattura stendur hier a mote/ Þar fyrer geingur þar suo til/ suo sem Drottinn seiger hier/ Nær vier erum fuller z metter/ þa gleymum vier jafnsnart Gude og hns Orde/ Þar fyrer verdur Gud at straffa ossz med morgum vissligum plægum/ suo vier sieum ecki nie verdum athugalauser/ og føllum i Synder og misgiorder.

Fyrer þessa sømu grein/ buad hn hier ædur fyrre/ ad þessa Bok skyllde lesa fyrer øllu Folkenu/ z Syngia þennan Lofsøng sem hier epterfylger. Þuiat ef at Gudz ord helldur ossz ecki vid/ þa er ei møguligt at vier annad getum/ enn ad vera/ athugalauser/ Ogudhrædder/ nær ed ossz geingur vel/ og þegar vier høfum onguan motgang.

XXXII.

Þetta er einn Dictur eda Lofsongur/ J huerium Moses kiener Folkenu/ ad jata/ Prisa og vidurkenna huersu Myskunsamur Gud hann hefur þeim verid/ z hullijka hialp z velgiørninga/ hn hafi veitt z audsynt þeim/ at hn tok þa at sier til eins eiginligs Folks/ leidde þa af Egiptalande/ gaf þeim Logmaled/ og vm sijder flutte þa jnn i þad fyrerheitna Land. Þar fyrer minner hann þa a þad fyrsta Bodord/ ad þeir vegsame slijkan Gud treysta vppa hns hialp og hiastod/ og þione ønguum annarligum Gudum. Enn hn Spaer fyrer/ ad þar mune koma/ þeir mune ecke hallda tru/ nie blijfa vid þessa kienning. Helldur þegar þeir eru Metter fuller og Feiter ordner/ þa mune þeir Gud yfergiefa enn þiona Skurgodum. Hier af skulum

vier

vier læra/ad vera alldrei meir Bænrækn'/z alldrei meir hrædder vm oss/ en þa þegar oss allt vel geingur og vegnar.

Og þegar Drottiñ sa þad vard hann Reidur et c.

Þetta er sa añar Partur þessa Lofsongs j hueriū Moses seiger fyrer/ huersu ad þeir munu/vegna þeirra Afguda dyrkun'/z añara Synda/ straffader verda/med allzkyns Eymd og ogiæfu/ og vm sijder verda med ollu Eydelagder og afmader/ og ad Gud mune vtuelia sier annad Folk/ Heidnar Þioder/ suo sem ad skied er. Allt þetta skiede þar fyrer/ad þeir skeyttu ecke vm Gud ne hans Ord. Oss til epterdæmes/Ad ef Gud hefur ecki hlijft sijnu sialfs eigin Folke/ þa þurfum vier ecki ad huxa/ ad ecki mune lijka koma yfer oss straff og Reide/ef ad vier follum i eins Synder og þeir fiellu.

Og Moses kom/og talade oll Ordiñ et c.

Parentes mittunt liberos

Þetta er eitt fagurligt epterdæme/hūnen ad Moses einkanlega bydr Forelldrunum ad hallda sijnum bornum til Gudz ordz/ leggia þeim þad fyrer/og bioda þeim aluarlega þad ad hallda. Þui þad sie lijfsins Ord. Þar fyrer/ Huerier sem þad fyrerlijta/og ei aluarlega hallda/ þeir hliota þar fyrer ad Deyia og fordiarfast. Þesse kieñing er harla miog naudsynleg/ Þuiad Otte Drottins/huer ed alleina kiemr vt af Gudz orde/hñ er sa beste tyftunar Meistare/ Huar hñ er ecke/þar verda Bornen orad uond/og lifa Forelldrunum til vanæru og skañar. Slijka hormung er med onguum hlut betra ad stilla/ z vid heñe skordr ad reisa/ eñ mz þui/ad venia Bornen til Kirkiuñar og til Gudz ordz/so sem Moses bydur hier.

Þui næst er hier epterdæme Moses/ad so s̄ hñ vard straffadur vegna sijña Syndar/at hñ mætte ecki koma j fyrerheitna Landid/So sem vier sioum i Psalmunum/Ad Gud hafe Synder sijña Heilagra straffad/ So skulum vier læra ad hrædast Gud og hñs Reide/ og aluarlega ad fordast Syndernar.

Cave Peccare

XXXIII.

ER hin sijdasta Predikun Mosis/J huerre hñ fyrer sik endadag Blezar þar XII. ættkuisler/og oskar þeim lucku og Hamingiu/Alijka sem Forfaderen Jacob og eineñ giorde/so sem þar stendur i fyrstu Bok Mosis. Eñ þesse Blezan hier er/heyrer einkum til þeim stundliga Kieñemanzskap og Kongsrijke/og þeirre stundligre blezan/sem vera skyllde hia

Gydingum

Gydingū allt til Christū/epter timaña tilferle/ suo sem Historian huad epter añad avgsar klarliga.

XXXIIII.

ER ein Historia/huernen Moses er Andadur j Moabita Lande/ z er af Drottne Jardadur/z af hñs Grøf hafe eingiñ Madur fenged ad vita/allt til þessa Dags.

Hier hofum vier fyrst Lærdom/i giegn Villudome Papistaña/At ef Gud hafe viliad/ad Menn skylldu tilbidia framlidna Heilaga Meñ/og heidur veita þrra Grøfum/ Beinum og Molldu/þa hefde hñ eckt sialfr geymt z huled Grof z Bein Moses/sijns truasta og Helgasta þienara.

J ødru lage er hier merkianda þad Dasemdar verk/ad Moses var Hundrad og XX. ara gamall/og for huorke aptr vm Syn nie nockurn Lijkams styrkleik/ Til eins vitnisburdar og Lærdoms/Ad huer hñ hefur fyrer augum Gud og hñs Ord/ þeim giefur Gud Heilbrigde Lijfs z Lijkama/og varduetter hañ fra Siukdome/og lætur hñ z suo j ødrum fleirum hlutum fa og hreppa sijna Rijkuglega Blezan.

Endingen og nidurlagid a Bokum Moses

Suo hefur nu ydar kiærleike heyrt/ þa fimtu og sijdustu Moses Bok/ huar jñe er sierdeilis merkianda/ Hûsu Hakuæmliga hñ aminer oss alla/ ad lifa Gudrækeliga/ og vandlega ad hallda Gudz Ord/ Ef vier þad giørum/þa lofar hñ/ad Gud mune hia oss vera/med siñe Blezan. Enn huer hñ giører ecke þetta/helldur fyrerlijtur Gud og hañs Ord/og lifer i løstum og Syndum/hñ skal bæde straffast i þessū Heime og ødrum.Gud hñ giefe oss sijna Nad/ad vier vt af slijkum kieñingum lærum ad giøra jdran og yferbot/Amen.

Enderen Bokaña Moses

Eiñ Formale yfer Bækurnar Josua/ Judicum / og Regum.

J þessum fiñ fyrerfarande Bokum Mosis/hefur ydar kiærleike heyrt/ Fyrst/ad Gud hafe skapad Himen ag Jord/i vpphafe/ Mañeskiuñe til gagns z goda. Og huernen ad Madurīñ sijdā var suikiñ af Dioflenum i Paradijs/z fiell i Synd z ohlydne.

Þesse vppruna Synd og Syndsamlig Nattura hef sig sijdan Dag fra Deige i liose lated/ og meir og meir Heimen fordiarfad/ allt til þess ad Gud hañ drekte ollum Moñum vegna Syndarthar j Vatzflodinu/ ad frateknum þeim Riettlata Noa/ og ollu þui sem i Orkiñe var med hm̃.

Af þm VIII. Moñū kuiknadist sijdan ein ny Verolld/ Hun kreyltu i allan mata epter dæmum hiñar fyrre Veralldar/ fiell fra Gude/ og hans Orde og vilia/ j Skurgoda dyrkan/ og allzkyns Synder. Þuiat Holld & Blod kañ ecki giefur añad/ vtan at Syndgast/ nema so sie ad Heilagur Ande sierdeilis vernde þad og varduelte.

Þa vtuelur Gud þañ Forfodur Abraham/ & hiet honum/ ad hñ villde vera hñs Gud & hñs Sædis epter hñ/ Og at hñ villde/ ecki at eins gefa hõnum Canaans Land/ til eignar/ helldur og eiñiñ þat Blezada Sædit/ Herrañ Christum/ haun skyllde af hñs Hollde Fædast/ fyrer huern allar Þioder a Jordūñe skylldu verda Blezadar/ Þad er/ Frij og frialser fra Gudz Reide og Boluaniñe/ s̄ er makligt straff Syndaña/ og koma apt til Nadar/ ef þær añars truadar være. Þetta fyrerheit styrkte Gud vid Abraham/ med einu sierlegu Teikne/ sem var Sattmalans Vmskurnar Skijrn/ af huerre þeir laidu ad vita/ ad þeir voru Gudz Folk/ og frasind ner og skilder ollum odrum Þiodum a Jordūñe.

Eñ sem epterkomendur þess goda Abrahams vrdu ad fara i Egipta land/ vegna þess Hallæris sem var i Canaans lande/ og voru þar nockra stund/ eñ vrdu af Egiptskum Omyskunsamliga þiader & þuingader/ Þa tok Gud þa ad sier hid fyrsta/ so s̄ sitt eiged Folk/ plagade þa Egiptsku/ So sem oñur Moses Bok vottar/ & drekte Kongenū med allre hñs makt i Hafinu Rauda/ eñ endurleyste og frelsade sitt Folk.

Þa ed fyrsta skilde hñ sitt Folk rietteliga fra ollum odrum Þiodum/ Ecke ad eins fyrer Vmskurdar Skijrnena/ helldr fyrer Logmalid/ & Opinberan sijns Guddomlega vilia/ Og kiende þeim huad þeir skylldu giora eda ecke giora/ Huernen þeir skylldu hm̃ Forner færa/ & adrar þionustu giorder veita. So ad þtta Folk hefde sitt eiginligt Rijke/ Kieñemañskap/ og Kirkiu þionustugiorder/ af Gude sialfum tilsett og skickat. Vm huad allt i þessum fim̃ Moses Bokum at eru margar agiætlegar Predikaner/ og merkelig epterdæme/ huernen ad Meñ skulu epterfylgia Gude & hñs Orde. Og huersu Gud hñ hefur lounad þeim sm̃ hñs Ord hafa halldid/ eñ plagad og straffad þa sem ad j mote hñs Ordum & vilia hafa brotid.

Epter þessar fim̃ Moses Bækur kieñer nu Historian og frasagan af

Gydinga

Gydingū Abrahams epterkomendū/Huernen at þr hafa fyrer Gudliga til hialp Landed Canaan vñed vnder sig z þar hallded sig vnder Domerenum og Kongum/allt þar til ad þeir vm sijder vegna þeirra glæpa z Synda vrdu af Asſyria Konge/og af Babilons Konge/med ollu vtrekn er af Landenu og j burtu flutter.

Slijkar frasagner og Historiur/þo at þær sie fyrer løngu vmlidnar/z heyre til þui gamla Testamētenu/þa eru þær þo j margan handa mata nytsamligar/og þarfligar ad Kristner Meñ lese þær. Þuiad hier fiña Meñ ecki alleinasta marga merkeliga Lofsongua og Predikaner sem til hafa fallid/Helldur og so eiñiñ mørg agiætlig epterdæme riettrar Gudz þionustu giørdar/z allra godra verka/sīm vel z vandliga eru merkiandas Af huerium vier skulum þetta tuent læra.

Fyrst/ad ottast Gud(huer ed alldrei lætur Syndena ohegnda). Þar næst ad trua og treysta Gude/ huer ed alldrei hefur sijna atruendur yfer giefid/helldur ætijd synt z veitt þm sijna hialp i hæfeligan tijma. Slijkt er j sialfu sier gott og nytsamligt/Þuiad eiñ Kristiñ madur hann a alla sijna lifdaga ad ganga j Gudz otta/og eflast j Truñe z heñar auøxtū.

J aðrañ mata/Er þat og einkanliga huggunarsamligt/at vier i þssū frasøgum og Historium siaum/ huernen ad þeir merkeligustu bestu og Heiløgustu Meñ hafa stundum hrasad og fallid i Syndina/ og eru med morgu mote/fyrer Kross z motgang hreinsader/og eru vm sijder vid Gud forlijkter og hafa feingid fyrergiefning siña Synda.

J sijdasta mata skal oss eckirt þikia betra nie lysteligra/eñ þetta / At jdka oss i slijkum Historium/og læra/ecki alleiasta ad þeckia oss sialfa/z betra vort lif og framferdi/helldur og eiñiñ ad fa lifgan z endurnæring/ Nær oss tekur at leidast þesse vonda Verølld/ad vier þa reñum hugskotz Augum til hiñar fyrre Veralldar/og siaum dæme þeirra godu Heiløgu Maña oss til huggunar og þoliñmædiñar epterdæmes/og yferuiñum suo jllijku og hrekussse þessa Heims/med þoliñmæde/og von z bidlund añars betra lijfs/epter þetta auma Syndsamliga lijf Amen.

Bokinn Josua
I. Cap.

ÞEsse Cap. er ein Historia/ huernen ad Drottinñ kallar þañ Herluga Josua/ad hañ skule epter frafall Moses vera Hofdingz Madur fyrer Jsraels Folke/huggar hñ z kieñer honum huernen hñ skule hegda sier/ Þuiat hm heyter ad hñ sie hraustur z alhugadur/sem hñ skal vera eiñ Stiornare/z j ollum hlutum og tilfellum riettelige sier hegda. Þar fyrer bydur Gud og skipar suo vandlega Josua/ad hañ hallde sier vid Gudz ord og hñs Bodord/z epterfylge þeim. Lat Logmal Drottins. seiger hañ(ei koma fra þijnu Muñe/ þa skal þier vel luckast i ollu þui þu giorer/og þu munt forsialliga kuña þier ad hegda. Slijkt ætte einkanliga yferualldz Herrarner sier til Hiarta ad taka/ef þr vilia riettelige og Luckusamlega styra og stiorna. Þuiad ef ad Meñ fylgia ei Gudz orde epter/helldr offækia þad/þar kañ huorke lucka nie hamingia ad vera.

II.

HJer er eitt agiætt epterdæme eiñrar merkeligrar Truar/vm hueria Pistilliñ til Ebreos vmtalar. Ad Rahab helldur fyrer vijst/ad Jsraels Syner sie Gudz Folk/og skule sigur viña a Heidingium og eignast þrra Land/Med þui ad Gud hñ hefr þrra vegna/ giort so stor mykil krapta verk bæde j Egipta lande og hafinu Rauda. Þar fyrer felr hñ Niosnar Meñena/z verdur þar fyrer af Dauda og drape frelsud/þa ell Borgiñ þar þuert a mote ongua Tru hafde a Gudz verkum/z hlaut þar fyrer huert Mans barn lifid ad missa.

III.

ER ein Historia þess Dyrdarliga storkmerkis/ ad Gud liet Vatned Arinar Jordan standa kyrt/a medañ hñs Folk gieck þurrum Fotum þ^e yfer vm/Vppa þ ad Gydingar skylldu af þessu stormerke læra/ad vne/ ad Gud hñ villde vera med þm/og at þeir framgeinge þss Lugdarfare/ z tæke Landid vnder sig.

Andlig vtþyding þessarar Historiu er þetta/Aurkiñ merker Christu/ hver ed i Euägelio fyrer oss boriñ er/ Hennum fylgiu vier epter i Truñe/ yfer vm Jordan/jñ i þad fyrerheitna Land/Þad er/ Yfer þetta eymdar fulla vesala lijf i gieguum Daudañ/jñ i þat eilijfa lijf/Þar ed oñare(ef ad Christur være ecki)þa munde Jordan/Þad er/Heimuriñ/asamt med Diofanum Syndiñe og allre olucku drekia oss og fyrerfara.

Hier

IIII.

HJer bydur Gud/ ad vppreisa eina Tolf Steina til minningar þess mykla Dasemdar verks. Þuiad Gud vill einkum ad Men̄ gleyme ecke sijnum velgiorningum/ Helldr ad þr verde vandlega in̄plantader ⁊ rotfest er hia þui Vnga Folkenu/ ⁊ ad Vngdomuren̄ hafe þa i min̄e. Vppa þ ad þeir lære i øllum Naudsynium vppa hn̄s hialp og hiastod ad treysta og trua. Þar fyrer skulu Forelldrarn̄ athuga hi̇ þeirra Embætte/ ⁊ m ſ sierligre kostgiæfne hollda Børnønum til Gudz ordz og Otta.

V.

ER ein oun̄san fyre huerta grein/ at Gud þurkade Jordan/ Einkum þar fyrer/ Ad hn̄s Folk vide þar fyrer hughrausl og ockad/ En̄ Quiner felmsfuller og huglauser. Fyrer þessa semu grein birtist einn Eingill Josua sier i lage/ Vppa þad ad hn̄ af ællu þessu mege sia og merkia/ ad Gud hn̄ vill vera med hm̄/ ⁊ hialpa hm̄/ So at hn̄ skyllde vera þui hraust are ⁊ styrkuare i sijnu Embætte og kalle.

VI.

Þesse Historia hn̄ skyrer i fyrstu/ ad Borgin̄ Jericho hinumegen̄ Jordanar sie fyrst vun̄en̄/ ⁊ med Ellde vppbrend med ællu þui sem i hen̄e var. Hier skulu Men̄ Læra/ huersu grim̄ligan̄ hefndar Dom Gud hn̄ hefur latid ganga yfer þen̄an̄ Stad/ Syndan̄a vegna/ at þar var huert mans Barn i hel slegid jafnuel Kuin̄ur ⁊ Børn. Þar af lærū vier/ ad fordast Syndernar/ ⁊ forþiena ecki slijkt reffingar straff.

J annan̄ mata/ þar Steinueggerner falla nidur sialfer/ og Jsraels Folk giorer þo ecki annad/ nema ad þad geingur i kringum Stadin̄ med Dikeno. Slijkt er eitt epterdæme/ huar med Gud hefur viliad kien̄a þeim ad vita/ huersu ad hn̄ villde beriast fyrer þa/ og hialpa þeim/ og ad þira Sigur vare ecki af þeim til/ helldur af Gude og hn̄s Ordi.

VII.

Hier er eitt epterdæme/ huersu ad Gud stundum straffar allan̄ Mannfiolda/ fyrer þ sem fáer einer hafa Rangliga giort/ Vppa þ/ ad Verallds ligt yferualld lære vandlega vara ad taka a sijnu Embætte/ og ad reffa jllgiørdum med allre aluøru. Þuiat ef þad er ecke giørt/ og sie vond verk Reffingarlaus/ þa stickur þad/ ad allur almuge hlytur þess ad gialda.

Josua stod vpp snem̄a Morguns et c.

Þetta er eitt hrædeligt epterdæme/i hueriu vier siaum/huersu aluar lega Gud hañ vill straffa Syndina/⁊ lata hana vppkomast/huersu sem Menn ætla sier þad ad hylia hana og Dylia. Þuiad med þui ad Gud hafde fyrerbodid/ad nockur skyllde taka af Herfangenu eitt hid minsta/ Eñ Achan tok þo samt bæde Gull og Silfur ⁊ grof þad nidur/þui vard þat vpp ad koma/ad hañ hlaut med Kuiñu og Bornum og busmala/og ollu þui hñ atte vpp ad breñast. Slijk ogurlig aluarlig Refsing skal oss ollum vera ein aluarleg amiñing/ad vier voktum oss fyrer Syndonũ/⁊ tokum oss ecki fyrer Hendur neitt ad giora i mote Gudz orde. Suo ad ei hende oss slijkt.

VIII.

Hier seigist huernen ad Josua vañ Ai ⁊ Bethel. Eñ þʳ Drottiñ bydr ad Josua skule med klokskap locka þa vt af Borgiñe/og falla þeim sijdã i opna skiolldu/þad er ein auijsan/ad/þott Sigurin sie af Gude/ og þad sie allt vnder Gudz Blezan komed/Þa mega meñ þo bruka allra handa Vopn og Vijguielar/og slægder / eñ setia þo ecke Tru nie traust þar a/ helldur vppa Gud. Þar fyrer ma eiñ strijdz Madur leita sinar fordilldar og bruka Byssur og bryniur/og oñur Vopn/ Eñ þar skal hañ ecki vppa treysta helldur alleina vppa Gud.

IX.

Hier er ein sierlig Historia/i huerre vier siaum/ad Meñ skulu hallda Ord og Eida/eñ þo ad vier hofum þar skada af og baga/suo þar er ecki Rad til vndañ ad komast/Huad helst Madur suer ⁊ med eide lofar/þad skal hñ hallda/vtan so sie þad sie i mote Gude og hañs Orde.

Þui næst siaum vier hier/huersu ad þeir sem med vnderhyggiu/⁊ sier sialfum til gagns/koma odrum til at sueria eida/þeir fa ⁊ þeirra straff. Þuiad þeir Gibeonitar med ollum sijnum epterkomendum hofdu þann þrældom i stadiñ þeirra vnderhyggiu/ad þeir vrdu ad bera Vatn ⁊ Vid a medal Israels sona/æfinlega. Hier af megũ vier auduelldliga merkia/ huilijkar refsingar koma mune af meinsærum/eda ef Menn hallda ecke suarna eida/og viña þat fyrer fie og Peninga. Þuiad med þui/ad Gudz Nafn er nefnt til Eidsins/⁊ Eidurin er fyrer þad halldiñ sañur ⁊ stadfastur/Þa vill Gud ecki ad nockur skule vanæra sitt Nafn/eda suijkia ⁊ a talar draga Meñ þar med.

X. EN

ER ein sierlig Historia og eitt Dyrdligt fiormerke/ad Gud hlyder so eins Mans Josua Raustu/ ad han lætur Sol og Tungl standa kyrt a Himne heilan Dag/ so ad þau hafa ecki sin gang. Vppa þat at Folkit hefdi nogan tijma/ at hefnast a sijnum fiandmonnum. Þetta dasemdar verk þienar þar til/ Ad men lære/ huersu at Gud hn hialpar sijnu riettrunudu/ sem hn ottast/ og veiter þeim þeirra bæner so sem sa 145. Psalmr seiger/ hn gierer þeirra vilia sem han ottast/ og heyrer þeirra bæner/ og gierer þa holpna.

Og allt Folked kom aptur i Herbudernar til Josua

Hier seiger/ huernen ad Josua yfer van nockra Konga og Borger/ z afmade þær. Þar ma Madur sia/ ad huar Gud er med sine blezan/ þar tekst allt Luckusamlega.

En med þui ad Gud hefur alleinasta lofad Rettlatum sine blezan/ þa eigum vier/ alla kostgæfne þar a ad leggia/ ad vier gioru þad sem Gud bydur/ So sem hier seigist af Josua allstadar/ At hn hafe þat eina giort sem Drottin baud honum/ þar fyrer var Lucka med hm.

XI.

Þesse Historia kiener huxu ad Gud vmlijdr þa Ogudlegu vm stundar saker. En þegar þeir vilia ecki betra sig/ og stundinn er komin/ þa hliota þeir sialfer ad vera tilefne til sinar glotunar / suo sem Josua seiger hier/ Og þad skiede af Drottne/ ad þr hornudu j sijnum Hiortu til ad mæta Israels Sonu med bardaga/ so at þeir skylldu foreydast og engua Nad sina/ Þad er/ þeir hofdu mz þra Syndum þad forskulldad/ ad þr skyllde forherdast/ og vera sialfer sok og efne til sinar fordiorfunar. Hier vt af ma þad sia og merkia/ ad i Bardogum og Orrostum/ er eckert valld me Byggkiænska betre/ i mote Ouinum/ enn þad/ ef þeir fyrer sinna Synda saker/ hafa Gud sier i mote/ So sem a þssu Deige/ reyna Kristn Strijdz men/ huoria Tyrkin jafnliga sigrar og yferuinnur/ vegna glæpa og Gudlastanar bæde Strijdz Hofdingiana sialfra/ z so bardaga Mannana/ af huerium sumer forsma Gudz ord/ en sumer offækia þat/ Enn hiner adrer vt i fra/ lifa so athugalauser/ i agirne/ fwllijfe/ ofneytslu/ ofdryckiu/ heipt hatre/ og odrum þuilijkum Syndum/ og þr eru allfaer sem betra sig epter Gudz orde/ so ad þar hlytur olucka epter ad fylgia.

XII.

Hier

HJer telur Josua vpp alla þa Konga ꝛ þær borger sem þeir Moses og Josua høfdu sleiged og vnned/ einkum Þriatiju Konga og eiñ betur. Huar af vier meigum læra/huilijkan skada og foreydslu Synder ꝛ Ogud legt athæfi epter sig leida/j Heimenum og i mektugum Rijkium/huilijkū bardøgum og ogiæfu hun af stad kiemur. Þar fyrer skulum vier ganga j Gudz otta/ꝛ alla astundan leggia a Gudz ord og hn̄s vilia þa mun hn̄ varduerta oss fyrer slijkre olucku.

Kap. XIII. Er ei þørf ad lesa/ þui þad talar vm Landa skipte hinumeigiñ Jordanar.

XIIII.

ER eitt agiætt epterdæme/huer su ad Caleb Lagsmadur Josua/einn af þeim Niosnar mon̄ū/af þui at hn̄ trulega epterfylgde Drottne Israels Gude/þa varduerttte Gud hn̄/so ad hn̄ hrosar þui/ad hn̄ hafi nu fim̄ Vetur hins Niunda tigar/og sie þo i allañ mata so hraustr/sem hn̄ var fyrr a fertugs Alldre. Eñ huer hn̄ lifer Ogudlega/ꝛ geingur ei i Gudz otta/þeim hootar Ritningen/ad sa same skule ei halfuo sijna Lijfdaga/ So sem vier høfum dæme til a vorū Døgū/og nalega huer i sijnu Huse/ og hia sialfum sier.

Kap. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX.

ER ecki þorf ad lesa/þeir hafa ecki an̄ad ad hallda/ eñ skipte Landsins med þeim Tolf ættkuijslum Israels Sona.

XXI.

ER ein skickan vm þa frijstade/So ad þeir sem ouit anlega edur ouilande yrde Mañe ad skada/mætte þangad flyia og hallda lijfe/huar vm fyrr var talad i Moses Bokum.

XXII.

ER ein Nytsamleg og føgur Historia/i huerre Veralldliger yfer Herrar aminter verda/ vm þeirra sierlegasta kall og Embætte/ Ad næst þui/ad þeim ber ad bijkerma ꝛ vernda sijna vndergiefna/ þa skulu þr hier giora epter dæmi Josua/ꝛ amiña Folked ad heyra Gudz ord ꝛ varduerta þad/og med allre alud Jñræta þad med þeim. Þuiad þott Verallðlig Vallðstiorn ꝛ Predikunar Embætte/ sie sitt Embætte huort/ þa skal þo þad Verallðliga Valldid tilhialpa ad Gudz ord fae framgang/ꝛ aluarliga

ligt straff gāga lata yfer alla þa ſ Gudz ord motſtāda/ edur þui eru til hneyxlunar. Huar ed Gudz Nafn i þeſſañ mata vegſamaſt af Veralld ligu yferualldi/ z hneyxlunum hamlad verdur/ þar vill Gud aptr a mote mañū heidr veita mz Luckū z blezan. Þar a mote/ Huad ed Veralldligt Yferualld ſkeyter ecke vm Gudz dyrd/ elur ongua ønn fyrer Kirkiuñe nie Gudz orde/ vm þa Valldſtiorn ſkeyter z ecke Gud/ z þar hlytur vm ſijder allt til gruñs ad ganga/ og þar kañ huørke Magt nie Rijkdomur hialp eda hiaſtod ad veita.

Eñ þa þeir komu til þeirra Steinhædia hia Jordan

Agiætleg Hiſtoria er þetta/ huerſu at þær X. ættkuiſler eru i hug ande og ottaſt/ at þeir adrer hinumeigeñ Jardanar/ mune giefa nockurt tilefne til Afgudadyrkūar/ Þar þr mn bifalnīgar vppbygdu eitt Alltare i Gilead. Eñ þegar þeir heyrdu/ at þetta Alltare var ecki bygt til neirna Fornfæringa/ Helldur til eins Teikns og vitnisburdar/ ad þeir være og eiñiñ Gudz Folk/ þa voru þeir þar med til fridz. Þetta epterdæme giefur til kyñingar/ huad aluarliga z mz allre koſtgiæfne/ Veralldigt yferualld er ſkylldugt ad ſia til/ ad øllum hindranar hneyxlunū verde i mot ſtadid.

XXIII.

Hier er ein fijn agiætleg amiñing/ med huerre Joſua/ ſo ſem eiñ godr Gudhræddur Høfdinge/ fyrer ſiñ Andlatz dag/ amiñer ſitt Folk/ ad vard veita Gudz ord og giøra epter hñs vilia/ Þa mune Gud giefa þm luckū og farſælld. Eñ giøre þeir þad ecki/ helldur vike fra Gude og hñs Orde/ epter Heidiña mañā hattū/ Þa mune Gud hella yfer þa allſkyns ogiæfu þar til þeir fyrer faraſt med øllu.

Epter ſlijku dæme þeſſa Gudhrædda Hofdingia Joſua ættu aller Yferualldz meñ ad huxa/ og þui epter ad fylgia/ Vppa þad ad þeir vnd ergiefnu mætte læra bæde af dæmū yferualldzmañāna og ſo af þeirra al uarlegum amiñingum ad fordaſt allar hneyxlaner/ z lifa Gudrækeliga.

XXIIII.

ER hin ſijdaſta Predikun Joſua/ i huerre ſa Gudhrædde og Frome Høfdinge amiñer ſitt Folk/ ad þad ſkule hugleida/ huad mykia velgiør ninga Gud hafe veitt þeim/ Og ſia ſig vel vid/ ad þeir ſie ei opacklater/ og falle fra Gude og hñs orde. Slijk amiñing er ſtorliga naudſynlig/ ſier deilis z eink ū/ nær nyiar Rijkisſtiorner vppbyriaſt/ Þui þa koma optaſt

nockrar Nyungar/eñ stalldan til betrunar.Eñ huar pad hender/ad meñ lata Gudz otta og hñs ord fara/par fylger med sÿdan noglig clucka.

Josua sagde til Folksins/ pier kuñed ecki ad þiona Drottne et c.

Þetta er eitt agiætligt epterdæme af þeim Gudhrædda froma Höfdingia Josua/ Ad þa ed Folked hafde nu vnderbundest ad falla ecki fra Gude/ þa plicktar hñ þa ad nyiu med einum Eide/ So ad epter hñs afgang skylldu þeir vera miñuger þessarar Trulofunar/ z þess sÿdur falla fra Gude. Slÿku dæme ættu nu i Dag/ z alla tÿma/ veralldliger Valldz meñ epter at fylgia/ Eñ þui verr þad giøra faer. Eñ þr finast marger/ sem sÿna vndergiefua skada i mote Gude z øllum Riettindū/ hallda þm vid Paualærdom/ og Afguda dyrkan/ og medtaka ecki ad eins Euangelium/ helldur offsækia þad. Og til slÿks þreynger og neyder Pauen þeim/ og hans Byskupar/ Þeir fiña vel siñ dom. Eñ goder z Gudhrædder yfervalldz meñ/ skulu þetta epterdæme vel merkia/ og a allar lunder vidleita/ ad Gudz ord og hñs þionustugiørd blÿfe hrein Klar og omeingud

Endingen og nidurlagit.

Suo hefur ydar Kiærleike heyrt Bokina Josua/ j huerre vier siaum/ huersu ad Gud hefr barist fyrer sitt Folk/ z straffad z afmad þa Heidnu vegna sinna Synda. Oss til epterdæmis/ So ad vier betrum oss/ og forþiena et þuilÿkt straff. Þad giefe oss vor liufe Lausnare Jesus Christus A M E N.

Domanda Bokinn.

I. Cap.

I Fyrsta Cap. verda fyrst framsettar nockrar Historiur sem til fiellu i tÿd Josua. Þui næst fylger ein sierlig Historia/ huernen ad Gud hefur straffad þañ griñia Tyrana Adombeseck. Þuiat þo ad Gud hñ hafe bedit ad veralldligt Valld skule aluarliga straffa þad vonda/ þa hefer hñ þo fyrerbodit allañ grimligan Vykings skap. So sem ad þetta var eitt sierlegt griñdar Vykings stycke/ ad hañ hafde astmat LXX. Konga a Hondum og Fotum/ og latid þa so sem Hunda Braud vpplesa vnder sÿnu Borde. Þar fyrer verdur hm̃ golldet

so sem

ſo ſ hn̄ hefr forþient. Sliſkt epterdæme ſkyllde veralldligt valld hugleida/
Og ſuo ſem þeim ber ecki ad vera oſtinleger til refſingar Opinberligum
hneyxlunum/ So ſkulu þeir ecki helldr vera ofgrim̄er og Refſingar ſam̄
og lata reide ſigra ſig. Þuiad þ kann ſnart til ad bera/ ad Madr forſiae
ſig ef ad Reidin̄ ſigrar hn̄.

II.

ER alſka ſo ſem ein̄ formale yfer þeſſa Bok/ J huerre einkum verdr
auñſad / huerſu ad Jſraels Syner fiellu i Skurgoda dyrkan Heidinna
Þioda/ z viku fra Gude og hn̄s Orde. Og huerſu ad Gud ſtraffadi þſſa
Synd/ med þm hætte/ ad þeir gatu ecki framar meir motſtødu veitt ſijnū
Ouinum/ Helldur var Gudz hønd i mote þeim/ þeim til olucku/ huert ſm̄
þeir ſneru ſier. Vppa þad ad Mēn̄ lære/ ad ganga i Gudz otta og epter
hn̄s vilia lifa/ an̄ars vill þ oſſ eins ganga.

Enn einkum er þad merkianda/ ad Textinn ſeiger/ Ad Folded hafe
þionad Drottne/ ſuo leinge ſem Joſua lifde/ og þeir Ollduṅg epter han̄.
Þuiad huar ed Gudhrædder Valldzmen̄ afgāga/ þeir ſ Folkenu hallda
til Gudz ordz og han̄s þionuſtu/ þa kan̄ ad ſkie auduelldliga ad þeir tyne
aptur Ordinu. Suo ſem vier a þeſſum Deige erum Hrædder vm/ hia þui
Vnga galauſu Folke ad ſkie meige/ Þa ad Gud tekur þeſſa i burtu/ fyrer
hueria hn̄ hefur oſſ ſitt Ord opinberad.

III.

Þeſſe er hin fyrſta Hiſtoria/ Huerſu ad Gud hafi latid nockra Heid-
ingia epter verda/ til reynſlu ſijnu Folke/ Huort ad þeir villdu varduéita
hn̄s Bodord/ edr drygia Afgudadyrkan epter dæmum Heidingia. En̄ þr
lietu þau vondu dæme ſig vin̄a/ rufu Gudz Sattmala/ z þionudu Skur-
godum Baal og Aſtaroth. Þar fyrer reiddiſt Gud/ og gaf þa vndr valld
Syrlands Kongs j VIII. ár. Þetta epterdæme ſkal oſſ vppuekia/ til ad
ottaſt Gud og giøra hn̄s vilia/ og lifa epter hn̄s Orde. Þuiad þ er plag
ſidur Gudz/ ad ſtraffa Syndina med ofridar ſtorme og an̄arligum Høfd
ingia ſkap. Þar a møte er þad og huggunar ſamlegt/ ad Gud heyrer bæn sine mora
er ſliſkra Syndara/ þegr þeir bidia Gud vm hialp/ z hn̄ veiter þeim þ. exaudit DEUS

En̄ Jſraels Syner giørdu en̄ jlla hlute i Auglite Drottins etc.

Hier er en̄ ad nyiu epterdæme/ huſu ad Gud ſtraffade ſitt Folk ſynd-

aña vegna/mz ofride z framanda yferuallde/Eñ þar epter a/þa Þr Kadu vm hialp/frelsade hñ þa aptur fyrer eiñ fromañ Nøfdingia

Eñ þad/ad Ehu Drepur Moabita Kong suiksamlega/ þad er ei suo ad skilia/ad þar skule dæme aftakast/at fremia Mañdrap z vppsteyter/ Helldur skulu Meñ hyggia ad kallan Jehu og hñs Embætte/ hañ var kalladur af Gude þar til/ad hañ skyllde frelsa Jsrael af Vallde þeirra Moabitis og drepa þeirra Kong/ So sem hñ seiger til Kongsins/Eg hef Gudz ord til þijn/ Þad er/eg hef bifalning af Gude hũ ed vid þig kiemz. Huar ed nu ei er slijk einkanlig viss og Opinber Gudz bifalning z skipũ/ þar skulu meñ eckirt vppbyrta med makt edur Vallde/helldur vmlijda øll ranginde/ þangat til at Gud med ødrum hætte hialpar fra Valide grim̃ ra yferualldz maña.

IIII.

ER eiñ agiæt Historia/ huernen ad Gud straffar Folked þeirra Synda vegna/og sijdañ þa þeir bidia vm hialp/þa bænheyrer hñ þa/z hialpar þeim/fyrer þa Spakonu Deboram huer ed i þañ tijma Dæmde Jsrael. Huar af vier Lærum z siaum/at Gudz hialp er ecki komiñ vnder storu maktarvellde/ Hñ kañ jafnuel ad hialpa fyrer eina Kuiñu suo sem fyrer eiñ sterkañ strijdzmañ/ef ad Meñ ad eins varduetta hañs Ord og giefa ecki tilefne til Reffsingartiñar/ Þui þar liggur magtiñ a/z þar ed malkostiñ vnder komeñ/huert ad Gud hñ tekur Hiartad fra Ouinonum eda ecki.

Eñ Jael gieck vt i mote Sissera.

ER eitt fagurligt eptirdæme/hũnen at Gud plagar vm stundar saker ad lijda þa Tyraña/Eñ þegar su stundiñ kiemz/þa verdz þeim harla lijtid ad fiørleste/So sem ad skiede þeñann mykla strijdzmañ Sissera/at ein Kuiña drap hañ og deydde.

V.

ER eiñ þacklætis Loffsøngur/fyrer þa hialp sem Gud veitte sijnu Folke i mote þeim Cananeis/ Þuiad þetta tuent hlytur ad fylgiast/ hia þeim Gudhræddu/Fyrst ad Jata og medkieña ad Gud lætur oss þad skie af skiære Nad og Myskunseme/ Þad añad/ ad þacka hñ og gleyma ecki hñs velgiorningum.

J Niðurlaginu er eitt agiætt maltake/ þar ed Spakonan øskar/ ad aller

aller Gudz Quiner fyrerfarest/lijka suo sem Sissera. Eñ þeir sem Gud elska/vppgange suo sem Solin i sinñe Magt/huexia einginn kann nidur ad þrycka/helldur geingur hindrunarlaus og lyser af sier. Slijka ost hrepp er jafnan Kristilig kirkia. Nun hefur hier i Heime ofrijdaner og hneyxl aner nogar/ so ad Madur skal ecke annad atla/eñ ad ollu mune vm koll steypa. Eñ so sem Debora bidur hier/þa geingr hũ afram so sem Solin/ so hennar Liose z lioma verdur huorke hamlad nie hindrat/eins z Christr seiger/Heluitis portlid skulu hona ecki yferuinna.

VI.

Hier tekur til Historian af þeim Dyrmæta og Gudliga Hofdingia Gedeon / huern Gud kallade þar til/ad hann skyllde vera einn Hofdinge/ og hialpa Israels Folki fra þeim Madianitis. J þessare Historiu siaum vier fyrst/ad Gud hũ plagar ad straffa Syndernar med Bardogum og ofridar slotmum. Eñ þegar ad Meñ leita hialpar til hũs/ þa lietter hũ sinñe Refsing af þeim. So at allar þessar Historiur til enda/þær eru ecki annad/eñ epterdæme Jdranar og Truarinnar/So ad vier fordunst Synd-ernar/mz þui ad Gud vill þær straffa/z þar a mote treysti vppa Gudz giæsku/z huggum oss þar vid/nær ed vier sinnum hũs straff og Refsing/ med þui ad hũ hier suo nadarsamliga bænheyrer/þa hũ er bedinn/og þa Meñ treysta vppa hũs hialp.

Þui næst er sierdeilis merkianda af Gedeon / Þa Eingellinn heilsar hm̃ og seiger/Drottiñ med þier. Þa suarar hũ og seiger/Ef Drottiñ er med oss/þui giengur oss þa so jlla/z. Þuiad so plagar Mañleg skynseme ad dæma/ad þegar mote geingur/þa sie Gud fra oss vikinn/Þar ed Gud þo leggur fyrer þann skulld motganginn a oss/at vier skulum hallda oss til Gudz/og giera yferbot/og leita hũs hialpar og fulltinge.

Og a þeirre somu Nott sagde Drottinn til hans.

Þetta er agiætt epterdæme/Ad adr eñ þ Gud hialp^r sijnu Folke fyr^r Gedeon/þa bydur hũ hm̃ ad briota nidur Baals Alltare/z vpphoggua Lundinn/Þuiad skule nockur farsælld eda Lucka vera/þa hlytr fyrer Ver alldliga Valldstiorn burt ad takast bæde Afguda dyrkan/ og suo adrar Synder allar.

Eñ þar Gedeon bidur vm tuo Teikn/a Vllarreyfinu/þat skiedr þar fyrer/ad hũ skyllde vera þess vissare vppa sijna kallã/z þess hughraustare/ So sem Historian hier sijdar meir auijsar/ad Gud villde hafa hũ til eins

 sierligs

Deus corto grandst

crux ad fert hmorem

ſterligs daſemdar verks/þar fyrer læ ſtor magt a/ ad hann ædur viſſ og oefadur være vppa ſijna kallan.

VII.

Þetta er ein Herlig Hiſtoria/huernen ad þeir Madianitar eru felld' af Gedeon. Þuiad hi' ma ſia huad ſterka Tru þſſe frome Hofdinge hefr haft a Gude og hñs fyrerheite/ad hñ epter Gudz ſkipan/bydur Folkinu heim aptur ad fara/ og hefur ecki epter hia ſier nema ein Þriuhundrud Mañs/þar þo Ouinaherið var oteliande/So ad vier lærum/ huerſu ad aller hluter eru komner vnder Gude og hañs hialp/eñ ei vnder mañligre ſkynſeme/Viſku/magt og Vallde. Þeſſu truer ecki ſkynſemiñ.

So kom Gedeon og þau CCC. Maña mz honum.

Þetta er Hiſtorian huernen ad Madianitar fiellu daſamlega fyrer vtañ Suerdſlag. Þeſſa Hiſtoriu framſetur Eſaias Spaamadur ſuo ſem adra Figuru/þrrar endurlauſnar ſem vier hofū feingit fyrer vorn Herra Jeſū Chriſtū/Ad vi' erū af þm andligu Madiāitis/Þat er/Fra Syndtiñe/ Daudanum/Logmalinu og Dioſulſins vallde leyſter og frelſader/ æn vorra verka/alleina fyrer Daudan og vppriſuna Chriſti.

Þeſſare vtleggingu ſamhliodar og ſuo þeſſe allegoria / edur andlig vtlegging. Madianitar eru (ſo ſem ſagt var) þeir ørgøſtu Ouiner Kriſtiña maña/ſem er/Synd/ Daude/Heimur/Holldid og Dioſulliñ/ Þeſſer meiga ecki med Suerdum nie Vopnum yferuiñaſt/Helldur hliotum vier þeñañ Vopnabunad ad hafa þeim i mote/og ſo at vera vtbuner/ad vier berum i Hægre hende Baſunu edur Ludur/þad er Gudz ord/ z i Vinſtre hende Lampa/þat er/ſaña Tru/hueria vier berum j Jardligū Kierum/ Suo ſem S. Pall ſeiger/Þetta Kier verdur ad brotna/þad er/Holld og Blod verdur nidur ad Keñaſt z Dagliga ad deydaſt/þar til vier vm ſijd' Deyium/So ſkiedur/ad med þeim hætte verda Ouiner vorer fellder z ſig rader/eñ vier verdum Saluholpner/ fyrer Chriſtum og faum Sigur og þad eilijfa lijf Amen.

VIII.

Hier er eitt agiætligt epterdæme/af þeim froma Hofdingia Gedeon/ Hūnen hñ metnadeſt ecke af þeim mykla Sigre ſem Gud hafde honum giefed. Helldur audmyker hñ ſig/og þar med næer hñ Fride/þar annars kiemur af Metnade z drambſeme jafnan ofridur og ſtyrialld.

Þa

Þa sögdu nockrer til Gedeon ec c.

Þesse Historia kieñer oss/ad þad skiedur optsiñs/ad þad sem Madur giorer i goda meining/ꝥ tekst jlla/ & kiemr þar af opt hin mesta olucka/ suo sem hier skiede/Gedeon bidst epter Gullhringum af strijdzfolkenu/og giorer þar af eiñ Lijfkyrtel/ad hñ skyllde vera ein miñing þessa Dyrdliga sigurs sem Gud hafde honum giefed. Eñ þetta Luckadist og tokst jlla/ Þuiad þeir misbrukudu sijdañ þeñañ Lijfkyrtel til Afguda dyrkunar/og hielldu hñ lijkañ vid þañ sem Gud hafde boded at giora/huerium sa yppar ste Kieñemadur skryddest. Slijkra Hiaguda dyrkunar vegna/so sem sijdar fylger/vard Folked hardlega straffad.

Þar fyrer skal huer Madur vandlega þar ad giæta/at vppbyria e.kirt nie giora/vtañ hñ hafi Gudz ord & bifalning þar til/huer ꝥ gierer sa ma ohræddur vm sitt efne vera.

+ Nequid agam nisi in nomine DEI, et secundum verbū eius, agam

IX.

ER ein Historia vm þañ grima Abimelech/huer ed Myrte Siøtyiu Syne sijns Fødurs Gedeonis/so at hñ mætte Rijkia alleina. Eñ huert at Gedeon hefr slijkt straff forþient þar med ad hañ liet giora þñ Lijfkyrtel/þar læt eg adra vmdæma. Þo seiger Textiñ/Judic. 8. Med liosum ordum/ad þetta verk/huert þo var giort i goda meining/hafi ecki at eins orded Gedeons Huse til hneyxlunar/helldur þa hafi allur Jsrael framid Hiøgudadyrkan þar med. Huar med vier aluarliga aminter verdum og viduarader/ ad vier eckert vppbyrium/ Dicktum nie stigtum/ vt af voru eigiñ Høfde/þo meiningen sie god/Gude til Dyrkunar & þionustu/hůsu heilagt og fagurt sem þad kañ ad skijna fyrer Møñum. Verde þad an Gudz ordz og bifalningar/þa er þat tilefne og Eøk til allskyns villu og Hiaguda dyrkunar/Jafnvel þo hefde Forfadereñ Gedeon sialfur ꝥ vpp byriad i eiñre godre meiningu. Ch/ huersu frekur og diarfur þa hefur i þessu efne verid sa Romuerske Antachristur/a huers Gudlastan Gud Himneskur Fader snarliga eiñ enda giøre Amen.

Eñ sem Abimelech hafde Rijkt III. Ar yfer Jsrael.

ÞEtta er ein Historia/huersu ad Gud lætur Tyraña og vonda Skalka/fara sijnu fram/so sem hi' skiedur Abimelech og þa i Sichem sem hm̃ hialpudu til slijks grimdar verks/Eñ vm sijder fa huerukueggiu sijn forþient laun. Og sierdeilis er hier merkianda/ad Textẽ seiger med

liosum

stofum ordum / Ad Gud hafe sent sundurþyckis Anda a mille Abimelech z Borgarmanna Sichem/ Huer ord ed auglysa/ at Gud hn̄ straffar omillda vn̄kiga mz styriallds vpphlaupū/ Og þr s̄ til vppsteyters hialpa / þa lætr hn̄ ad skøm og skada verda. Øll slijk epterdæme/ eru Nytsamlig til þssa/ ad Men̄ lære ad ottast Gud / og lifa Gudlega/ Þuiad Gud lætur Synd ina alldrei ohegnda/ so sem vier siaum a dæmū þeirra i Sichem.

Og Abimelech for til Thebez.

Hier seiger/ huersu ad sa Tyran̄e Abimelech/ epter þad hann hafde maklig giolld giefed þm i Sichem/ hlaut sialfur at fa forþient straff og laun fyrer sitt Brædra Draap. Og einkanliga er merkianda/ ad optast fa slijker Tyran̄ar ein̄ andstyggeligan̄ og skamligan̄ afgang/ Suo sem hier skiede Abimelech/ at ein kuinna drepur hn̄ med Kuarnarsteins brote. Huar af vier siaum/ huersu at glæper fa giolld vm sijder/ og huer og einn fær laun epter sijnum verkum/ þo seinna framkome.

X.

ER ein Historia/ Huernen at Gud hefur straffat sitt Folk/ vegna Hiaguda dyrkunar/ fyrer hendur þeirra Am̄anitis og Philisteis. Og Textin̄ vottar hier einkanliga/ ad Gud hafe slijkt straff lated yfer þa kom̄a/ ecki til fordiorfunar med ollu/ Helldur ad hn̄ villde koma þeim til ad vidurkien̄a Syndernar/ z af þeim ad lata. En̄ þar Gud lætur þeim seigia fyrer Spaman̄/ Ad han̄ vilie ecki leingur hialpa þeim/ þeir skule leita hialpar til þeirra Afguda/ huerium þeir hafa þionad/ Þad er skied fyrer þa grein/ so ad þeir þess aluarlegar grieti sijnar Synder og giordu yferbot þess fyrr. Og allar frasogur þessarar Bokar heyra/ a ein̄ Veg/ hier til/ ad Men̄ an̄ad huert giore bot og betrun/ ellegar meiga þeir þess vænta/ ad Gud mun reidast/ og Syndernar straffa hardliga/ med ofride z allskyns an̄are olucku.

XI.

ER ein Historia/ huernen at Gud hialpade sijnu Folke/ fyrer hendur Hofdingians Jephtha/ þa ed þeir giordu jdran/ z badu Gud vm hialp. Eitt agiætt dæme er hier/ huersu ad Jephtha gleymer þeim rangindum sem hans Brædur og borgarar hofdu honum giort/ og lætur þa ecki þss gialllda/ þegar þeir þurfa hn̄s vidi. Þuiad þetta er Gudz vilie/ ad nær ed Naudsyn krefur/ og aliggur/ og vier getum̄ hialpad/ þa skulum̄ vier huorke

hyra vm þock nie oþeck/helldur giora huad Gud hefur bodid og skipat.

Nier sia Meñ og so/ huersu vndarliger Gudz Domar eru/ Jephtha høfdu hñs samfedra brædur vtreked/og hielldu hañ ecki verdugañ ad hañ take arf mz þeim/Eñ fyrer Gude var hñ verdugur/til eins Høfdingia z frelsara/fyrer huern hñ villde frelsa sitt Folk Jsrael.

Þa kom Ande Drottens yfer Jephtha etc.

Nier er eitt sterkigt epterdæme/af heite Jephtha/huert hñ ofyrersyniu giørde/z mz Synd fullkomnade / þt Madur er ei skylldugr til at hallda þ neitt Heit/sem ad Gude z hñs orde er a mote.Eñ mz þui ad Jephtha/ hugdest einkanlega ad giora þetta heite/Gude til Dyrdar z þacklætes/ þa skyllde hñ ei hafa lijflated sijna Dotter/ i mote Gudz bodorde/ huert ed bydur ad Meñ skule j Gudz otta vppala sijn børn.

Eñ i slijku epterdæme siaum vier/þad þeir enu heiloguslu Meñ/ sem mykla og merkeliga hluie hafa giort/ þeir hafa þa Syndgast stundum miøg þusliga. Þar hefur alldrei verid nockur suo Heilagur og fullkom ligur(ad frateknū Christo)ad hñ hafe ecke forsied sig/og þurft ad bidia (so sem þañ 32. Psalmur vottar)fyrergief oss vorar skullder/og ad trua Syndāña fyrergiefningu. Þessum goda Forfødur Jephtha/huer ed(suo sem af Histortuñe sia ma)verid hefur einn Dyrdlegur Forfader/ fullur Anda z Truar/erū vier ei verduger hñs Skoklæde ad draga/Hñ hrasar og fellur hier suo þunglega/ samt erum vier þo athugalauser vm oss/ og þikunst fullvisser vppa þad/ad vier kuñum ei nie muntum nockurn tijma villast.Eñ þar stendur skrifad/Ver ecke drambsamur/helldur hrædslu/ Og huer hñ lætur sier þikia hñ stande/siae sa vel til ad hann falle eckt.

XII.

EX ein Historia/huersu ad Gud hardleza straffar þa Ephraitas/ huerier ed orietteliga/vt af Drambseme vppreist giørdu j mote Høfding tanum Jephtha/so at þar siellu af þeim tuær og XL. Þusunder mañ. So geingur þat til/ Huar ed meñ ottast ecki Gud/þar straffar hñ stundū land og lyde/med vpphlaupum og Ofridarstorme.Og optast fa þeir ed vppreist og vpphlaup giora maklig laun fyrer sijnar giørder/z falla mz sneypu/Þuiad Gud lærr hñke Drambseme nie ohlydne ostraffada vera.

XIII.

Nier byrlar Historiuna vt af þeim agiæta Høfdingia og kappa

D Samsone/

Samsone/ J huerre vier siaũ Fyrst/ huad stor Gudz gafa þad er/ þegar hñ giefr Nionunũ Bornen. Þui næst er einkanlega merktanda/ huernen at Samsons Forelldrar girnast ad siña Einglen i añad siñ/ suo þau fae ad vita/ huernen þau skule vppala Sueinen/ so Gude likr. Þuiad þetta heyrer Forelldraña Embætte einkanliga til/ ad hafa giætur þar a/ so at Bornen þeirra verde vppalen i Gudz otta z epter hñs vilia. Og þetta er sa riette Arfurinn/ og hiñ stærste Fiesiodur/ huern Forelldrar kunna þeirra Bornum epter ad lata. Eñ vm þetta hirder Heimurinn eckirt/ suo sem sia ma. Huer Madur stundar ad epterlata siṅum Bornum Eigner z audæfe sem mest. Eñ med þui ad þar vantar bædi agañ og Otta Drottins/ þa siaum vier/ ad þar er eingiñ Luckа med Bornunum/ so ad þad skiedr optsiñis/ ad gagnlegra være ad Forelldrarner letu epter huorke Pening nie penings virde þeirra Bornum/ þa yrde margre Synd z ogiæfu hindrad. Þar fyrer þa skylldu Forelldrarner vandliga merkia dæme þss fromu Fodur Manoah.

XIIII.

Hier er i fyrstu eitt fint epterdæme af Samson/ þ hñ so sem hlydinn Sonr/ þa ed hñ af Gudz Raade villde fa eiñrar heidiñar Kuiñu/ þa vill hñ þad þo ecke giora an vitundar siña Forelldra.

Næst þssu er ein oñur Historia/ at med þui Samson ætte at vera eiñ Hofdinge og Hofudz madur/ huer ed leysa skyllde Israel af Philisteis hondum/ þa giefur Gud hm̃ styrkleika/ so ad hañ vegur og sundur slijtur Leoned med berum Hondum an allra Vopna.

J þridia mata ma hier sia/ ad med þui Gud hafde vppuaked hañ/ til at plaga Philisteos orgostu Ouine Gydinga Folks/ þa giefr Gud hm̃/ ad hñ fær riettar godar og nogar saker til vid Philisteos/ fyrer Meñ̃/ ad hefna siṅ a þeim/ Þuiad þeir hota hm̃ og hañs Kuiñu/ og taka þui næst hans Kuiñu fra honum/ z giefa hana einum odrum.

XV.

ER eitt agiætlegt epterdæme huernen ad Samson bidleikar vid/ þar til hañ fae fullar og allar saker til ad hefnast a Philisteis/ og ad kuala þm þad þeir hofdu giort Gydingum.

Þar næst segist/ huersu ad Faderen og Dotturinn vrdu med Elldi vpp brend/ Þar fyrer ad Faderinn tok siṅna Dotter fra Samson/ og gaf hana odrum/ þuiad slijka Synd lætur Gud ecke ohegnda.

J þridia

J þridia lage standa hier tuo agiæt Stormerke/ Þat eina/ huersu ad Samson aleina/ slær i hel Þusund Mañs æn allra Vopna/ ecki nema med einum Asna kialka. Þad añad/ at Gud i hñs neyd/ lætur Vatn vpp spretta af Kialka Jaxlanum. Slijkar so Fodurligar Historiur kieña oss þat/ at vier treystum Gude i ollum naudsynium/ og til hñs hialpar leitū/ Þuiad vier siaum ad hñ kañ so dasamlega sijnum ad hialpa.

miraculum dom p samsone

XVI.

ER ein sierlig Historia/ af huerre vier lærum / huersu þad Heilager Meñ þeir falla i Synd og breyta jlla. Þuiad jlla giorer Samson þetta þ hñ fremr Saurlijfe med eiñre Heidiñe Kuiñu/ Suo sē vier eñ nu siaū/ at Storherrar vilia i slijku efne meire frijheit hafa eñ adrer/ þ'ed Sietta Bodord skullobindz þa lijka so sem alla adra Mugameñ. Þar fyrer skal eingiñ þessa Historiu sier til epterdæmes taka/ meinande ad honum leyfist slijkt ad giora/ Helldr skulum vi' af slijkum dæmum læra ad þeckia riettilega vorn veykleika/ og taka oss þui betur i vakt/ Suo og bidia Gud þess aluarlegar/ ad hñ vardueite oss fyrer Syndiñe og Syndariñar astrijdu/ Þuiad vier siaum hier/ ad heilager Meñ falla i suo storar opinberligar Synder/ z verda þss vegna hrædeliga straffader/ so sem vier framueigis faum at heyra.

Eñ sem hun helldur a þui hinu sama vid hñ et c.

Þesse Historia audsyn'/ huersu ad Gud straffade Samsons frillulijfi/ og suipte hañ siñe Nad / yfergaf hañ sijnum Ouinum/ þeir ed hans Augu vtstungu/ og hañ hormulega lieku med eymdum og harmkuælum. Þuiad so sem Psalmuriñ seiger/ Gud hñ vill z eiñin refsa þm heilogu/ vegna Syndaña.

pœna peccati samsonis

Nu skulum vier huxa/ ad Philistei hafa ætlad ad afl Samsons være faled i hñs Lockū/ helldur so/ med þui ad þad var Gudz skipan Judic. 13. ad hñ skyllde vera Nasareus þad er Gude helgadr/ huers Hofud eingiñ Harhnijfur snerta skyllde/ Og þo var hñs Haar afskored ept' hñs sialfs au/san/ i þui hinu sama yfertrad hañ Gudz vilia/ og hlaut þar fyrer og so fyrer adrar Synder/ ad missa þa Naad vm stund sem hñ haft hafde/ z verda ostyrkur sem adrer meñ.

Eñ þa Höfdingiar Philistinorum söfnudust saman

Er ein agiæt Historia / huersu ad Philistei straffast / vegna þeirra

Skurgodadyrkanar/Þa þeir sǫgdu/ ad þeirra Gud hefde giefed þeirra Ouin i þeirra hendur/ Slijk Gudlastan vard strossud ad verda.

En þad Samson oskar sier med so storre giend ad hefnast og bidur Gud vm styrkleiks Rad/ þa hn hafde mødur hafi/ Þetta skal man ecki so vtleggia/ad so sem være þad leyfeligt ad hefna sialfr sijn a sijnu Ouinu. Helldr skal madr giæta ad kallan Samsonis. Hn var vtvalin af Gude til þess ad vera forstiore hns Folks/ Þar fyrer hafdi hn godan riett til at hefna sijns Folks a sijnum Ouinum. J annan mata þa giorer han þetta ecke af eiginlegum mætte helldur leitar han styrks hia Drottne/og Gud lætur þad epter hm med einu dasemdar verke.

XVII.

ER ein Historia/huersu ad þr vpphofst i Ephraim ein ny Hiaguda dyrkan/af litlu efne/z ein leuite liet kaupa sig þar til/uegna sinnar Fatæktar/ad framfylgia slijkre Hiaguda dyrkan. Og Textin auglyser einkin ad slijkt hafe skied a þeim tijma/þa einginn Kongur var i Landinu. Þuiat Veralldleg yfervalldzstiorn hun a einkanlega þad at stunda/ z alla kost giæfne þar a ad leggia ad vid magt halldist sannur lærdomr/ z sonn Gudz þionustugiørd/z ad øll hiagudadyrkan aftakist. En huar slyk valldstiett er fallin/Þar er Kristelig Kirkia vodalega stødd / þar finnur Andskotinn nog til efne og Rad ad vppuekia villur z vantru. Þess vegna a hu madr ad bidia Gud fyrer fromum Valldstiornar mønnum/ ad Gud vardveite þa vel og lenge.

XVIII.

ER ein Historia/huersu su Hiaguda dyrkan sem var i huse Micha kom i bland allrar ættar Sona Dan.af huerru dæme vier lærum/ad vi fyrer onguan mun til lengdar lydn nockurn falskan lærdom z Hiaguda dyrkan/Helldur er þui betur sem vier fyrr aftøkn og vppræt m þess hattar. Þuiad þad huorutueggia/bæde Rong kienning og Skurgoda villann hefr þa art og Natturu/so sem seiger S.Pall/ad þau kreast og eta vm kring sig so sem Cancer morbus (þad er sa sinkdomr sem kallast Jotun) draga jofnan ad sier fiølda Folks/ Jtm. Þau giegnum ganga og kolna so sem Surdeig. Þar fyrer liggr stor magt a/ ad slyku sie med þad fyrsta hamlad/og Neistinn sie sløktur ædur enn Elldurinn kuiknar/ Ella verdur þar vm sijdir ecke vidreist/þegar þad magnast.

XIX.

ER

ER ein ogurleg og hrædelig Historia/ af þeim i Gibeon/ þeir er ecki ed eins synudu Leuitanum Herbergis/ helldur veittu hm̄ þa starsu skom̄ og sman. Slijk dæme eiga ad amīna og vppuckia oss til otta Drottins/ z j iðuglegs Bæna hallds/ ad Gud vilie geyma oss fra Synd og Skom̄/ og lata oss ecki nidursøkua i freistingina. Þuiad ef ad Gud helldur oss ei vid og varduetter oss/ þa follum vier audvelldlega i skam̄ og last/ So sem vier høfum dæme til/ af Samson Dauid z ødrum fleirum heilogum monnū. Þar fyrer hefur Christur Drottinn vor kient oss ad bidia i Fader vor/ a þennan hátt/ Leid oss ecki j freistne.

XX.

ER ein Historia/ af huerre vier lærum/ ad opt hafa Sakader og vender Men luckn i vondu malefne/ i giegn hinum ødrum/ huerier Riett Malefne hafa til handa ad bera. Beniamitar høfdu berlega rang mal/ þar þeir ei alleinasta refsstu ecki þeim storkrota mønum i Gibeon/ helldz veittu þeir þeim illgierda mønum vernd og forsuar. Þar a mote/ giordu þær ellefu Kynkuīsler riett/ j þui ad þær ecki villdu lata slijka skam̄ar Synd ohegnda vera/ Þo hafa þeir Beniamitar tuysuar Sigur/ og þær adrar ellefu Kynkuīsler missa fiorutiju Þusund Mans/ j soddan so godu Malefne. Huar fyrer geingur þetta suo ciasnt til? Þeir i Gibeon og Beniamin eru ad vijsu straffs z reffingar verder. Þær ellefu Kynkuīsler hafa riett Mal til handa ad bera/ þo fa þær Osigur. Hūnen kiemz þetta til? Andsuar/ Malefne þeirra ellefu Kynkuīssla/ er ad sonu i þessare grein ecki illt/ Enn i ødrum efnū voru þær straffs og reffingar verdugar/ Einkum fyrst þad/ ad þeir leitudu ecki Gud vm Sigz/ helldz treystu vppa þeirra magt og gott Malefne/ og ad þeirra motstodu Menn/ høfdu verra þui næst høfdu þeir langa tijma haft z lidid opinberliga Skurgodadyrkan þeirra a mille/ fyrer þessar Synder er slijkur hefndar Domur yfer þa geingin.

Epter þetta foru aller Israels Syner vpp etc.

Hier er ein Historia/ af huerre vier lærum/ ad þott Gud lijde stundū arga skalka vm̄ stundar saker/ þa kiemur þo reffingin vm̄ sijder/ og verdz þeim mun þyngre. Einkum skulu menn ecki þui gleyma/ huersu grimmliga þesse suivirdeliga Synd þeirra i Gibeon vard strofsud/ huīa þr i Beniamin forsuarudu/ ad allar Borger i Lande Beniamin vrdu foreyddar/ Og ell su ættkuīsl vard ad mestu ølldungis afmad. Þuiad Saurlijfe z Mordonz

 er ein

er ein af þeim Syndū/ huertar Gud straffa vill med foreydingu Lands og lyda/ef ad verallðligt vallð straffar hana ecki/so sem sia ma bædi hi' og aña rstadar. Þar fyrer vakte sig huer Madur z varducite/og so heyrer Verallðlegu Vallde til / med hørdum Refssingum slijkar hneyxlaner ad straffa og burt taka.

XXI.

ER ein fagurleg Historia/huernen ad þær ellefu ættet taka aptr til Nadar/þa sem epter eru ordner af þeim Beniamitis/og vñā þeim sijns ad niota/og veita þeim rad og styrk/ Þuiat hof sk hafa i allre refsingu og Reide.

Conclusio og endingiñ/epter Lesturiñ

Suo hefur nu ydar Kiærleike heyrt Domarañā Bokina/i huerre ad eru mørg agiæt dæme/ þau ed med riettu ætte oss vpp ad vekia til idranar yferbotar/Þuiad vier siaū/huersu ad Gud hefur æijd og alla tijma hard liga straffad Hiagudadyrkan og allar Synder adrar. So siaum vier og eirniñ huersu myskunsamur hñ er/og hefur hialpad þeim sem ad lata af Syndønum/og hia hm̄ hafa hialpar og nadar leitad. Gud hañ giefe oss sijna Nad/ad vier betrum og bætum oss / suo ad vier fyrer bot og betran vors lifnadar mættum vmflyia forþient straff vorra Synda Am̄.

Summaria yfer Bokina Ruth.

I. Cap.

ENN þsse Bokiñ Ruth/hun hefr i fyrstu iñe at hallda eina fagra og agiæta Historiu / nytsamlega til husstiornar edr buskap arlags/Þar næst þienar þsse bok þar til/ad vier lærum/huersu ad Gud a þeim tijma hefur og eirnen medtekeð til sijn Heidnar þioder/þær ed sijdar meir skylldu koma til hñs Rijkis fyr' Euangelium/ og niota Abrahams Sædis. Og er hier einkum vel merkianda/ad þesse Heidna Ruth af lande Moab stendur i ættar tølu Forelldrañā Herrans Christi/so sem sia ma Matth. 1.

Eñ hier i þeim fyrsta Capitula skulum vier læra huernen ein Son' kuiñā skal med allre ast og audmykt og þienustu hegda z breyta vid sijns Mañs Forelldra. Þuiad slijkt þocknast Gude harla vel/hañ vill og þad

sama

sama rijkugliga endurgiallda/so sem hn̄ hefur oss dæme gefid/af þessare fromre Ruth/og vier faum framar ad heyra.

II.

ER eitt fagurligt epterdæme/fyrst af Ruth/huersu Gud lætur hana niota sin̄ar Dygdar/sem hun synde sin̄e Magkonu. Þar af ma læra oss ad/ad huar sem ad er ounatta og odygd med Magafolke/þar hefr Gud ongua þocknan a/þar fyrer er þesshattar Folk optast armt z fatækt.

J an̄an̄ mata er hier gott epterdæme af Boas/han̄ fyrerlijtur ei nie forsmar sijna fatæka Magkonu/ helldur er vingiarnlegur vid hana/ og giorer hen̄e allt gott. Þuiad opt giefr Gud einum Mykla blezan z audlegd/til þess alleina ad hn̄ skule þar med hialpa sijnum fatækum frændū og Naungum og veita þeim glede og huggun. Enn huer han̄ þetta ecke giorer og eigi vill an̄ast sijna fatæka frændur/nie þeim til hialpar vera/ slijkt nian̄dygdarleyse vill Gud a sijnum tijma vel finna/og þat straffa

III.

ER ein fogur Historia/ Huernen ad su fatæka Ruth epter skipan Magkonu sin̄ar/an̄ner þetta nafrænda Boas ad taka sig til Hiuskap° og þetta giorer hun med allre hæuersku og audmyktar lijtelæte/ z Boas huxar einkum þar vm/huersu ærliga og vel hun hefr sig hallidid/z huad gott Man̄ord hun hafi af huerium Man̄e/og huersu Gudhræd z from hun sie. Þar fyrer skulu hier læra bædi Jomfrur z vngar Eckiur/ad vera Gudhræddar/hæfuerskar og fromar/þa mun þær Lucku henda. Somuleidis þa skulu Vnger Men̄ huxa epter dæme Boas / ad nær þeir vilia Kuongast/þa skulu þeir framar fara epter Gudz otta/ æru og Dygd og Kuen̄kostū/en̄ epter fie og Peningum. En̄ af þui at þetta sialldan̄ skiedr/ og fæst i þennann mata giefa sig til Hiuskapar / þui kiemur þar optast ogiæfa z luckuleyse epter.

IIII.

Hier stendur/huernin ad Boas tekur sier til eigin̄ Kuin̄u þa Fatæku Ruth sijna Magkonu. Og þessum godum Gudhræddum Hionum giefur Gud ein̄ Son/huer ed var Langafe Dauids. Hier vt af lærū vier/hu̇su Gud hn̄ elskar heidur og æru/ og blezar þa sem þau hafa/ Þar þuert a mote hafa Ogudhrædd' men̄ z Saurlijfes Folk huorki Luckuu nie blezā/ Edur/ef þeim þad veitist/þa verdur þad þeim til giallda z meire skada.

Sum̄

Sum̃aria Yfer þa fyrstu Bok
Samuelis.

I. Cap.

HEtta er ein Historia/ Huernen at ſu Gudhrædda Kuiña Aña bidur Gud vm eiñ Son/ og Gud veiter heñe heñar bæn. Huar af vier ſkulum fyrſt læra/ ad Barneignen er ein gæfa Gudz/ ſo ſem ſa 127. Pſal. kiener. Þui næſt/ ad Gud vilie þui helldr børnen giefa Hionenum/ ef ad þau huxa at ala þau vpp til Gudz Dyrdar/ z moñum til gagns og goda/ ſo ſem ad hin heilaga Aña hier huxar og þeincker ad giora. Þeſsu aformę hiñar heilogu Qvñu ættu allar Madr epter at fylgia/ og hallda ſijnum bornum til otta Drottins og allrar ſidſiñdar.

II.

ER eiñ Lofgiørdar Pſalmur/ i hueriū Aña ſu heilaga Kuiña lofar og Prijſar Gud/ ad hñ ſie alleina ſa ſañe Gud og DROTTINN/ ſa ed alla hlute kañ af giora epter ſijnū Guddomliga vilia/ Þar fyrer amiñer hun/ ad Meñ ſkule ſlijkum Gude trua og treyſta/ hñ eiñ ottaſt/ og hñs hialpar og fulltings alleina leita/ og þeſs med Poliñmæde ad vænta. Eñ hiner ſem þad ecki giora/ Helldur ſetia þeirra von vppa godz og audæfi/ makt og metord/ epter Veralldariñar plagſid/ þeir ſomu hliota tilgruñs ad ganga.

J Nidurlaginu miñiſt hun þar a/ ad Gud hñ mune Dæma Verølldina/ Þad er/ Hñ mun lata Euangelium Predikaſt vt vm allan Heimiñ/ Og ſinū Smurda/ þ er/ vorū Herra Jeſu Chriſto/ mũe hñ magt z valld giefa yfer alla hlute. Þeſſum lofgiørdar Pſalme ſamhliodar lofſongur þeirrar Heilogu Jomfru Mariu/ og er i badum þeim eins meining/ og hart nær eins orda atkuæde.

Eñ Syner Eli voru Skalkar etc.

Þetta er ein fraſaga af ofyrerlatſeme z vondum girndum Sona Eli ædſta Kieñemans/ huad Gud ſuo hardlega ſtraffar/ ad þeir tueir Syner Eli falla bader a einum Deige/ þar med hotar Gud og ſuo eiñiñ at allt þeirra afkuæme ſkule ſlijkra Synda gialda/ ſo ad eingeñ af hñs epterkomendum ſkule koma til fulls Alldurs/ helldur Deyia þa þegar ſtrax

þeir

þeir eru til Mañs komner. Hier vt af lære aller forelldrar þad/at vppala þrra Børn i Gudz otta/og leyfa þeim ecke neiñ piltskap nie oblutuende/mz þui ad so hørd z hrædelig refsing skal koma yfer þa sem børnunum eru epterlater.

III.

ER ein Historia/huernen ad Gud opiñberast fyrer Samuel/z hotar eñ nu Eli Kieñemañe i añat siñ/ad hñ vilie hñs Sona Synd' straffa/ Og hñ Fadereñ sialfur skule og so eiñin straffadur verda/af þui/ ad hñ vijsse af skiemmiligre breytne Sena siña/eñ hñ yglde sig ecki a þa/einusiñe. Ad slijku skulu aller Forelldrar vel giæta. Eli auñtar Sonu sijna so sem hier stendur i fyrerfaranda Capitulo/Eñ Gud tekz þat ecki fyrer fullt/ þo at madur straffe med lausum ordum/Helldur vill hñ at þar sie aluara med/og ad Meñ hardliga refse Børnuñum fyrer Synd og vondskap/og lijde þeim hñ ecke i nockurn mata. Þetta giørde Eli ecke/hañ talade vid þa eitt ord eda tuo/ og liet so vera/ og hafde þar ecki meire aluøru vid/ liet sier ofuænt vm þa þikta/Huad hid sama Oriett var/og þui vrdu þr huerutueggiu/bæde Fadereñ og Synerner straffader.

IIII.

ER ein Historia/i huerre Meñ sia/huersu þungliga og grimliga Gud hñ straffar vm sijder Syndina. Hier a dur fyrr seigist so/ad Menn hafi lastad Drottins matoffur. Jtm. Huersu ad Gudz ord var faheyrt/ og litlat opinberaner hafi Ordid. Þær Synder sem hier vt af komu/ straffade Gud so/ Ad Philistei slou i hel 34. þusunder Mañs/og hertoku Satmals Orkina/ þeir tueir Ogudliger Syner Eli fiellu einneñ. Þeirra Fader Eli þa hñ friette þesse tijdinde/vard hñ so felmsfuller/ad hñ fiell a bak aptur/og brotnade j Halslidonum. Slijkt er eki añad enn Synda straff. Einkum er hier merkianda/ ad med þui Jsraels Syner giørdu ongua jdoran nie yferbot/ þa hialpade þeim þad alls eckert þott þeir hefdu Sattmals Orkina med sier. Med sama hætte hialpar oss þ ecke þat i mote Tyrkianum/þo at vier køllunst Kristner/z hofum Gudz ord og Sacrañten/Af þui at vier lifum jdranarlauser/og latum ecki af voru Ogudlegu athæfe.

V.

ER ein føgurleg Historia/huernin ad þm Philistels luckadist þetta/

þ ad

libri ... educandi, in timore DEI, nec permittat ... ulla nequicia

Parentes castigent ... liberos

ad þeir hofdu herleckid Sattmals Ørkina/ Einkum so/ at Gud plagadi þa so med drepsottum og dauda/ ad þeir vrdu glader vid/ þeir komu henne fra sier. Þesse Historia hlyder vel vppa þa Villumenn og Kiettara/ huꝛ ed Gudz ord taka fra þeim Kristnu/ og misbruka þad / þeim til eiginlig rar lofdyrdar/ vegna þrra Buks og Maga. Enn vm siider straffar Gud þa med leyndar plagum (þad er) med vondre Samvitsku og Oruilnan/ slijk hliota þeirra laun ad vera.

VI.

ER eitt agiætlegt epterdæme/ huersu ad Plaagune liette ecki af þeim Philisteis fyrr enn þeir geingu vnder eina opinberlega jatning/ fyrer eitt Skulldoffur/ Jatande sig ranglega giort hafa / og i møte Israels Gude Syndgad hafa. Þuiad skule norckre plagu z straffi linna/ þa er þad hid fyrsta til/ ad jata og vidurkienna Syndina/ og lata af henne.

Enn þad/ ad i Bethsemes falla af plagu/ fimtiger Þusund Manns z LXX. betur/ þar fyrer ad þr litu Ørk Drottins. Slijkt er ecki fyrꝛ þa eina skulld skied/ ad þeir litu Ørkina/ Helldr hafa þesser Heidingiar haft gleide þar af/ og hugsad suo/ Huad vanmattugur er þesse Gydinga Gud/ huer ed huorke hialpar sier nie sijnum? Vier hofum nu hinn mesta part þrra Gudz þionustu z Helgedom feingid/ Være þrra Ceremoniꝛ riettꝛ/ og dygde þrra Gud nockud/ þa hefdu þr sigrad oss/ Enn hier stann vier ad Gud og Folked er huort odru lijkt. Slijkt Metnadar dramblæte hafa þeir haft med hæde og spotte Gudz/ So ꝫ Diofulltun kann vel ad framkuæma. Hier lætur Gudz Reidi sig merkia/ suo ad i einu falla til Dauds af þeim Fimmtige Þusunder og Siotigu menn betur/ hiner adrer lata af ad hæda Gud/ z vita ecki fyrer Angist huad þeir skule af sier giora. Hier af skulum vier læra/ at handtiera og hondla med Gudz ord z heilagar Ceremoniur ei med galeyse gamne nie kieskne/ helldur med Gudhrædslu/ og hafa þad j ollum Heidre.

VII.

ER ein fogurlig Historia/ huersu ad Samuel/ suo sem eitt agiætur sannꝛ Predikare/ aminner i fyrstu Folkid/ þ vndꝛ Gudz Reidi vꝛ z straffe/ til jdranar yferbotar/ ad þeir late af Syndonum/ leggi fra sier alla Skur goda dyrkann/ snue sijnu hiarta til Drottins/ z þione honum alleina. Þui næst vppbyriar hann at nyiu þa sokum Gudz þionustugiord/ og giorer Ban fyrer Folkinu.

Huar

Huar slijk Idranar yferbot er/hrein lærdomur/ z sõñ Gudz þienustu giord/ Þar vill Gud vera Myskunsamur/og letta af sijnu refsingar Hrijse/so sem hñ hier hialpar Israels Sonum. Og hier ma einkum sia z merkia/ huad stor magt a þui liggur/ ad hafa eiñ riettañ Kienefodur sa Gudz ord trulega z rietteliga Predikar/z Folked til þss hins sama amiñ er og vpphuetur/Þar fyrer skulu meñ Froma lærda Gudz ordz þienara i heidre hafa/og hallda þa ǫllum Dyrgripum ædre.

Probos Pastores magnifaciamus

Hier stendur i Textanũ/ Ad Israels Syner hafe Vatn aused z þui vthellt fyrer Drottne/ Þetta vtleggia sumer so / ad þr hafi Tæravatne. vthellt/z Græted fyrer Drottne vegna siña Synda mz huerium þr forskulldad hǫfdu slijkt refsingar Hrijs. Eñ af þui ad Textiñ talar hier og so vm Fostu/þa meiga þesse ord med Riettu Vatne vnderstandast/huar med þeir þueiged og hreinsad hafa sijn Klæde/epter venu Lǫgmalsins. Eñ þtta er hier merkeligt/ad þegar Philistei falla jñ i Landed/og huer Madur er skielfdur og hræddur/þa hleypur Folked til Samuel/og seiger Lat ecki af ad bidia fyrer oss til Drottins Gudz vors/ad hñ hialpe oss/af hǫnduñ þrra Philisteis. Slijkt trunadar traust vppa Gudz Nadar hialp og fullting/hrærer Gud/suo ad hañ lætur grimdar Vedur Skruggur og Reidarþrumar falla yfer þa Philisteis/so þeir flyia og falla. Þar fyrer skulum vier og so læra/ad bidia og akalla Gud i ǫllum vorum naudum z Naudsynium.

VIII.

ER i fyrstu eitt epterdæme/huersu ad sa Heilage og frome Samuel/ a ogudlega z ohlydna Sonu. Hier siañ vier/stundum hafa Sañheilager Meñ ordid ad bera þañ Kross z motgang. Þar fyrer stodar ei alleinasta þad/ ad vpptykta vandliga Bǫrnen/ helldur alluarligt bæna akall til Gudz/ad hñ vilie god Bǫrn giefa.

Þui næst er hier ein Historia/ huersu ad Gydingar girntust ad hafa Kong/so ad þeir være eins og allar adrar Þioder. Þetta vottar Gud sier til vanæru giort vera/ Þuiad þeir attu ad hafa meira Traust a lifanda Gude a Himnum/eñ a einum Daudligum Konge. Eñ hier seigr Heilog Ritning huernen þeir vndergiefnu eru plictuger til ad þiona sijnu Yferuallde/af ǫllum mætte/med Lijf og gotz/suo ad fridur og god Stiorn vid magt halldist. Eñ þo skal þesse stiorn ecki vera neitt Trañ nie Vijkingskapur/ad þia og þuinga þa vndergiefnu/med ofmyklu Skattgiallde z

odrum þyngslū. Þuiad þad Drottiñ seiger hier/ Ydar Dætur munu hñ taka/ Akra/ Vidsmior og Vingarda/ og tiund af ydar kornsæde og Vingordū. Med þessum ordum giefur hñ yferualldinu ecki lof nie leyfe/ ad taka fra þeim vndergiefnu huad þa lyster/ Helldr vill hñ hier mz aunsa/ ad slykra þyngsla hefdu Gydingar matt an vera/ ef ad þeir hefdu lated sier Gudz vernd og hialp nægia/ og onguan girnst yfer sier ad hafa. Eñ huar Kongur er/ þa hlytur huer og eiñ af synu til ad styrkia og leggia/ ad Valldstietteñ vid magt hallldist. Eñ þo skl vegna Kongs eda yfirvallo stiettarinar Riettuisiñ ecki burt takast/ suo ei verde af Konge og Valldz mañe eiñ Vikingur edur grimur Tyranne. Eiñ Kongur og godur yfer valldz madur hñ lætur þa vndergiefnu hallda synu/ z hefr af þeim huad mogulegt er/ z þeim lydanligt/ Eñ grimer Valldzmeñ taka allt/ z hafa sem Malshæfturiñ seigr/ Nuud med hære. Slykt þocknast ecki Gudi/ z þuilykt straffar hann grimliga/ med vppsteyter og odrum hætte/ suo sem dæme eru til.

IX.

ER ein Historia / med hueriu mote ad Saul kiemur til Samuel Spamans/ Og einkū er hier tuo agiætleg fyn epterdæme. Þat hid fyrra Þegar nockr kiemr til einhuers Embættis/ þa er su best kallañ/ ad Madr er oforuarandis og ad sier Outtanda þar til kalladur/ eñ þreynge sier ecki þar til/ So sem hier skiedur Saul/ hñ verdur hier til Kongs smurdur/ þa hañ leitar ad Osnum synum/ og hugade huorke vm Kongs tign nie neitt añad þuilykt.

Saul sagde til syns Þienara.

Þad añad epterdæme er þtta/ Ad Saul vill ei koma fyrer Spamañiñ/ nema hñ hafe nockud ad giefa honū. Þuiad slykt er sierlegur Gudz vilie/ ad Meñ þa j heidre hafe/ og þeim þacklater sie/ sem setter eru yfer adra Meñ/ i Gudz orde og andlegu Embætte/ og þar jse þiona/ suo sem S. Pall liosliga amiñer/ Gal. 6. Huer hñ verdur mz Ordinu leidriettur/ hañ skipte med þeim ollu godu sem hañ leidrietter. Og 1. Cor. 9. Ef vier nidursaum þad andlega/ er þad þa suo mikels vert/ þott vier vppskierum ydart Lykamlegt? Jtm. So hefur Drottiñ bodid/ ad þr sem Euangeliū boda/ þr skulu af Euangelio sitt vpphelldt hafa. Þar fyrer er þad ein stor Synd. Eñ þo helldst til miog almeñeliga a þssum tymū/ tidkud/ ad lata Gudz ordz þienara ei hafa sitt vpphellde.

J þess

J þessum Capit. verdur Predikunar og Gudz ordz Embætte næsta miøg prydt og heidrad/ þa ed Textin̄ seiger/ Ad i fyrre Tijdum i Jsrael/ þa ed Men̄ leitudu Rꜳdz til Gudz/ þa sogdu þeir/ Komed/ gaungū vier til Siaandans eda Prophetans/ Þviad huad hellst þeir heyrdu af Prophetanum edr Predikaranum/ þad hielldu þr/ so sem hefde Gud sialfr af Himnum ofan þ talad. So vill og Christus/ at Men̄ skule hlyda sijnum Predikørum/ þar hn̄ seiger/ Huer ydur heyrer sa heyrer mier. Ydur seiger hn̄/ Þad er/ þier s mijn Ord framberid fyrer Men̄ina/ og i mijnu Nafne bodid jdran og fyrergiefning Syndan̄a. En̄ ei(seiger hn̄) Pauan̄ z hn̄s Byskupa/ þeir ed lasta og offꜳkia Euangelium.

X.

EK ein Historia/ hủsu ad Saul vr til Kongs Smurdr af Samuele. Enn vppa þad ad Saul skule trua slijkre Kallan̄ þess helldur/ þa seiger Spamadurin̄ honū fyrer nockra Oordna hlute/ til teikns og merkis/ suo at hn̄ skule þar af læra vissuliga ad trua/ ad Gudz ord kune ei bregdast.

Þar næst er og þetta merkianda/ ad ꜳdur en̄ þad Gud setur Saul til Valldstiornar/ þa giefur hn̄ hm̄ sin̄ heilaga Anda/ so ad hn̄ verdur allur annar Madur. Þviad ad vera Valldstiornar Mádur/ sa lucku skal hafa/ og alla hlute farsælliga vt rietta/ þar heyrer ein sierlig Gudz blezan til/ Og þar liggur einkanliga ein stor makt a/ ad hn̄ sie Gudhrædur/ z hafi Heilagan̄ Anda/ huer honum styre og stiorne. Malaferle og høndlaner eru margar og ymisligar/ En̄ vier Man̄eskiur veykar og hrædar/ so ad þad er ecki mogulegt ad ein̄ Valldzmadr kune alla tijma riett ad giøra/ og øll Malaferle vel ad vtrietta/ epter riettu mundangs hofe. Þar fyrer vill stor magt þar a liggia/ ad Valldzmadurinn bidie Gud ad giefa sier Helgan anda/ og einkum ad han̄ life i Otta Drottins.

Epter þetta liet Samuel kalla Folkid et c.

Þetta er fagurt epterdæme. Þo suo være/ ad Gud hefde nogliga opinberad fyrer Samuel/ ad han̄ villde þad Saul skyllde Kongur verda/ þa lætur þo Samuel slijka Kongs kosning verda med tilheyrelegū hætte opinberliga/ so ad eingin̄ skle þurfa ad aklaga vm þa kosning/ z ad Saul giæte opinberliga beuijsad sijna Kallan.

En̄ þad/ ad Saul fer i felur/ þa hn̄ skal kiosast/ þad er ein auijsan/ ad hn̄ hefr verid hrædur slijka Valldstiett vppa sig ad taka/ vegna þrar haskasemdar erfidis og þyngsla/ sem slijku embætte fylgia/ suo sem þad er

og i Saſtleika/ Og hañ ſialfur verdur þar var vid ſtrax i vpphafe ſijns Valldz/ pad nockrer fyrerlijta hañ. Eñ eiñ vijs og forſiall Valldzmadur hlytur margt vm Eyrun fara lata/ einkum i vpphafe ſijns Valldz/ enn taka þo ecki ad ſijdur vara a ſijnu kalle og Embætte/ med þeſſum hætte/ er hægaſt ad byrgia vondra mañа Muña. Þar þuert a mote/ huer hann vill ſla og beria alla hunda/ þa ſem ad honum geyia/ ſa giører ſier ſialfū meſt ontak/ ꝫ mun ſialldañ frid hafa. Meñ ſklu lata þa geyia ꝫ giellta/ eñ taka ſem beſt vara a ſijnu kalle og Embætte/ þa lata þeir af ſialfer/ So ſkiede hier Saul Kong.

XI.

ER ein Hiſtoria/ i huerre ſia ma/ huernen þeſſum nyia Konge Saul hefur geingid i vpphafe ſijns Rijkis/ ad hñ var fyrerlitiñ og ſpottadur af fleſtum. So ſkiedur þad optaſt/ Huad Gud vppbyriar ꝫ ſkickar/ þad kañ ecki i fyrſtu aſtrijdulauſt ad blijfa/ Helldur er þad hallded veykt og fyrer litligt/ Eñ vm ſijder ſia Meñ/ ad þar er lucka og Hamingia med. Suo geck þad hier Saul/ Nu ſamañſafnar Folkinu hier mz Konglegre Reide/ og Sigrar Ouinina/ og verdur ſo ad nyiu til Kongs tekiñ/ og til Rijkis ſtadfeſtur. Eñ hiner adrer ſem hñ høfdu forſmad ꝫ jlla vm hñ talad/ þr hliota ſiñe Þijpu i ſeck ad ſtinga.

Eñ merk hier vandliga pad Textinn ſeiger/ Gudz ande ſtyrktiſt yfer Saul/ og hñ vard miøg reidur/ Þuiat ſlijkt er verk og giøf Heilags anda/ þegar veralldlegt yfer valld tekur ſier aluarliga fyrer ad hialpa þm̄ vnd ergiefnu/ og reffſa vondum Skalkum. Þar fyrer ſkal huer madur þacka Gude/ þa hñ giefur ſlijka valldſtiornar meñ/ ꝫ bidia Gud hñ giefe þeim Lucku og langa lijfdaga/ og varduelte þa fra jllu

XII.

ER eitt agiætt og merkeligt dæme/ af Spamañenum Samuel/ huar ed ſia ma huernen einum rettum Predikara ꝫ Gudz ordz þienara ber ꝫ hæfer ad haga ſier/ eckirt giørande vegna auiñings/ Peninga/ og eigin legrar Nytſemdar ſaker/ Helldur alls kaps þar a ad koſta/ ad hañ time Møñum þeirra Synder og vanart/ ꝫ amiñe þa til jdranar yferbotar/ ꝫ giefe af ſier ſialfum gott epterdæme/ ſo hñ meige hreppa þañ lofſijr/ ad hñ hafe ei ſialfum ſier helldur Gude ꝫ Naunganum i þuilijku Embætte þionad. Vitnid nu a mote mier (ſeiger hñ) ef eg hef nockurs mans Vxa eda Aſna haft/ Ef eg hef ſynt nockrum Manne Valld og orieit/ Hafi eg nockurn

In primis DEI constitutio, cum sine tentatione manet sed Postea Fortunatur.

officium Pastoris

nockurn nidurþrykt/Hafe eg gafur og skeinkingar tekid af nockrum/þa vil eg þad aptur giallda/Þuiad þetta & þuilijkt er optast þeirra misgiorder ō nockurt Embætte eda Valld hafa/ad þeir veita ofrijke/nidurþryck ia ødrum/og þiggia gafur og muutur. Enn fyrer þessum og þuilijkum hneyxlonum skal einn Predikare vakta sig vel og vandlega / þuiad ella giefur hn̄ tilefne/so ad bæde Embætted & so Orded verdur lastad & kiemr i foraktan/huad stor glæpur er.

Ganged nu hier fram og stand et c.

Þetta er ein fierlig Historia/huersu ad Samuel/suo sem godur rettur Predikare/sijner Folkinu þess Synder. En̄ þetta var Gude i mote & hn̄s Dyrd/ad Folked villde ecke an̄ad en̄ hafa Kong yfer sier/og treystu meir vppa ein̄ Kong en̄ Gud. Slijkt medkiendu þeir ecki fyrer Synd/og þeir jdrudust þess ecki. Þar fyrer syner Samuel þeim þessa synd og seiger/ad Gud hafi hana med þessum hætte straffad/ Ad i obijkuæmeligann tijma (sem er)þa yferstod hueitekornskurdr/hafe komed/Regn Hagl og Ouedratta. So plagar en̄ nu Gud ad straffa vorar synder/med Ouedrattu & ofþurk/so ad Jerdinn ber ecki sinn Auoxt/Þo er slijkt hegningar Nrijs myklu miukara/en̄ Ofridarstormur og languarande hallære.

Hier i gien giører og Samuel/so sem ein̄ godr Predikare/ad hn̄ huggar sitt Folk/& amijnner þa/ad vera nu framueigis froma/Þa lofar han̄/hn̄ vilie bidia fyrer þeim/og giøra hid besta þeirra vegna

XIII.

ER ein Historia/huernen ad Saul Kongur forsier sig i þui ad hann beid ecki Samuels Spamans/og færer sialfur Forner fyrer vtan Gudz Skipan. Med þessare synd forþienar hn̄ nu þad/ad Gud hn̄ hootar bæde hm̄ og øllu hn̄s slegte/Ad einginn af han̄s skule til Kongligrar Tignar komast. Slijkt dæme skal huer Madr/einkanlega Valldzmen̄erner huxa huersu snart Madr kan̄ ad tapa bæde lucku og velferd/ef Madur giør nockud i mote Gudz orde og bifalningu/af sijnu eigin̄ Høfde. So ad men̄ giæti þss vandlegar ad Gudz orde/og an̄ þss edr i mote þui ongua Gudz þionustu giord vppbyrie

XIIII.

ER ein merkelega føgur Historia/huersu ad Gud vppuekur Hiarta Jonathan/og fyrer han̄ alleina med vndarlegum tilburd lackar Ouina

matt

makt. Þuiad med þui hn̄s Fader hafde misgiørt vid Gud/ þa var hn̄ ecki verdugur slijks Sigurs. Eñ hañs Sonur var saklaus j slykre misgiørd/ Þar fyrer vñe Gud honum so Dyrdligs Sigurs. Og hier ma dæme sia/ huersu Gud kañ at endurgiallda z bitala grim̄um Valldzmoñnm/ so sem þeirra er verdskulldan til. Philistei høfdu so flett Gydinga/ ad þier høfdu eingiñ Vopn j þeirra Lande og onguañ Smid. Slijkt Ranglæte straffar Gud þar med/ ad Philistei berast nu Vopn a sialfer/ og verdur huer añañ ad drepa.

Eñ sem Jsraels Meñ voru mædder ordner.

Þetta er ein Historia/ Skyrande fra/ hůnen ad Saul/ oframsyneliga plicktar Folkid til med Eide/ ad eingiñ Madur skule eta nie hid minsta/ adur eñ sa Dagr er vte/ vnder lifs straff. Eñ nu þui at Jonathas braut af þessu bode ouitande/ þa liet Gud suo til hagast/ ad Folkid leyste Jonathan vndañ Dauda. Til einsvitnisburdar og merkes þar vm/ ad Gud hafde ongua þocknan a þuilijkre Neitstreinging/ z þui hafde hun ongua makt. Eñ hier jafnframt skulum vier læra/ huersu vodaligt þad er/ og huersu auduelldliga oluckan kañ ad koma/ ef ad meñ høndla oforsialiga med þau heit/ eñ ei epter Gudz orde. Þuiad fyrer þad sama hlytur skullo þesse ad koma yfer Son Sauls/ suo ad slijkt oforhuxad til take/ an Gudz skipanar kiæme sialfum i koll/ huer ed af sinne hræsne huxade ad hann munde eitthuad forþiena þar med af Gude/ ef hn̄ liete Folked vera fastande allañ þann Dag/ Þer Gud þo ecki skipar Føstu/ hellдur ad trysta vppa hn̄s giæsku/ elska Naungan/ betra og bæta sitt fram̄ferde. Þesser hluter eru þeir/ Huar med Madur kañ ad fa færsælld og Nad Gudz/ eñ ecki fasta eda añad þuilijkt.

XV.

ER ein Historia/ otskyrande huersu at Saul Kongur j añat siñ opinberlega misgiører/ og brytur i mote Gudz skipan/ þar med/ ad hn̄ slo ecki j Hel þañ Amalechita Kong/ og drap ecke nidur þad besta Kuikfie/ Suo sem Gud hafde skipad honum ad giøra. Og þat hialpar honum eckirt til forsuars/ Ad hañ seigist hafa Dreiged vndañ þad besta Kuikfie/ til ad Fornfæra Drottne. Þuiad su hin hellsta og besta Gudz þionustugiørd er þad/ so sem hier epterfylger/ ad vera hlydiñ/ og giøra so sem Gud hn̄ skipar. Nu þ ei giør̄/ z er ordiñ ohlydiñ/ sa ma vppbyria huad hn̄ vill Gude til þienustu/ eñ þ er þo z heiter ei añad eñ Sutuirding z Synd fyr̄ Gude

Enn

Eñ Samuel suarade Saul/lat mig seigia þier.

Hier eru fierdeilis tueñ dæme merkianda. Pad fyrra af Saul/ hñ giører suo sem aller Hræsnarar plaga ad giøra/segr᷎ sijna Synd/ þikist riett giørt hafa/og forsuarar sig. Þar þuert a mote giører Samuel suo sem einũ riettferdugum Predikara hæfer/hñ hlijfer ecki Saul/ þo hñ sie Kongr/Helldr straffar hñs Synd aluarliga/ꝛ seig᷎/Nu hñ vill retteliga Gude þiona/hñ skal hlyda hñs Orde og skipun/su þionusta lijkar Gude betur eñ allar Fornfæringar. Þar og i mote/ Huer hñ er ohlydiñ Gudz orde/sa þione Gude huar med hñ vill/Eñ vegna slijkrar ohlydne/ er hañ ecki añad eñ skurgoda þienare ꝛ Afgudadyrkare. Slijkar greiner ættu Munkar ꝛ Nuñur/ad skoda/þa munu þeir fiña/ad þeirra klaustra regla ꝛ hlydne/Er hin stærsta ohlydne fyrer Gude/ Þa mundu þeir fara lata bæde Klaustra heit Regluhalldz hlydne og añad þuilijkt/ og giefa sig til Gudz ordz og þeirra X. Bodorda/med riettre sañre hlydne. Þar kuña þeir riettliga ꝛ vissuliga ad vita/ad þeir lifa epter Gudz vilia ꝛ skipan.

J nidurlaginu seigist fra huersu ad sa Tyrañe Agag fieck sijn laun so sem hñ forskulldad hafde.

XVI.

ER ein Historia/huernen ad David verdur til Kongs vtualin af Drottne/ og Samuel Spamadur smyr hñ til Kongs. Og hier hefur þa Historiu/sem fra skyrer/ huernen ad Synder Sauls vrdu straffadar og refstar. Fyrst þar med ad Gud suipter fra hm̃ sijnum Anda/ ꝛ lætr vond añ anda stiurla hñ/huer ed honum giører onader/so hñ naer ecki þar ept᷎ frid ad hafa. Huar af vier lærum Syndina at fordast/med þui Gud hñ straffar hana so hrædeliga/suo sem vier hier sijdar meir faum ad heyra af Saul. Eñ fyrer þetta til efne kiem̃r nu David i Kongsgard ꝛ kyñist vid Kong og allt Folked.

XVII.

ER ein Historia/huar ed seigist/ huernen ad David fullur Truar ꝛ Anda/med Gudligre hialp/drap þañ Philisteum Goliath.

Og er hier i fyrstu eitt þad epter dæme merkianda/a Goliath/huer oss fyrer sioner setur Veralldarinnar Art og Natturu. Þuiad lijka suo sem Goliath treyster vppa afl sitt og Megn/er fullhugadur og diarfur/eins sem hñ þyrfte ecki vors Gudz Drottins hialpar vid/ Suo giører og eins

Q Heimur

Gudz ordi ad hlijda/ar [illegible] Gait. 3 fornfæring...

Justus Confiruus; plenus fide et Spiritu

Heimur þesse/Hñ lifer athugalaus an Gudz otta/og huxar/Ef hñ hefi ad eins gotz og Peninga/þa hafe hañ allt þad hañ vidþarf. Eñ huern enda slijkur drambsamur Metnadur hefur/þat fylger hier epter/So ad eñ og sierhuer lære/at hrosa sier af ongum ødru vtan af Gude/hñs Naad og Myskunseme.

Dauid liet i geymslu þad hñ bar.

Hier er eitt agiætligt epterdæme/hüsu ad Gud hñ lætur sijna stærstu og bestu hialp þadañ koma sem minst varer/og af þeim veitast sem allz eckirt alit hafa fyrer þessum Heime. Þuiad ef Madur skal epter Heimsins hætte tala/ þa være meir til vonar/ ef ad Saul/edur einhuer annar stor og sterkur Madur Herklædde sig i mote þessum Philisteo. Eñ þad ad Dauid bydst hier til/an Suerdz og bryniu/ ecki vtan med Staf siñ ꝛ Sløngu/þad hid sama þiker miøg leidiligt og bernsligt. Þar fyrer hast ar sa hiñ ellste broder a Dauid/og Saul Kongur hefur miøg litla Tru hier til. Eñ Gud hñ er vanur ætijd so ad breyta/at þau stærstu dasemdar verk fremur hñ og vtrietter fyrer litilmotlegar Personur. Fyrst fyrer þa grein/ad Heimuriñ skle hafa nog tilefne at vera athugalaus/ꝛ at dæma og spotta Gud/og hñs giørder og tiltekter. J añare grein skiedur þad/og sierdeilis þar fyrer/ad Meñ meige sia ꝛ þreifa a/ad slijkt sie Gudz verk og hñs hialp/eñ ecki af neinum Mañligum mætte.

Þa sagde Saul vid Dauid et c.

Þetta er eñ herligaste og beste partar af þessare Historiu/huersu ad Dauid drap Goliath/ecki mz Lijkamans afle nie styrkleika/ Þuiad Goliath var bæde Dauid/og øllum ødrum Mennum yfersterkare/ Helldur med þui/ad hñ treyste vppa Gud siñ ꝛ a hñs hialp og styrk. J þessu var Dauid sterkare eñ Goliath/huer ed treyste vppa matt siñ og Megn/eñ hafde ecki Gud med sier. So sem Dauid sagde vid hñ/ Þu kiemur i mote mier med Suerd/Spiot og Skiølld/Enn eg kiem i mote þier j Drottins Allzheriar Nafne. Huer ed slijka Tru vppa Gudz Nad og hialp grijpa kañ/þeim kañ Dioffulliñ onguañ skada ad giøra.

Af dæme Goliath er hier sierdeilis ꝛ einkanliga vtmalad/huersu skyndeliga vt er giørt vm þssa Verølld ꝛ allañ heñar styrk/matt/gotz ꝛ aud/ ef ad Gud hñ er ecki med.

Ad auk þijsa siaum vier ꝛ so i þessare fagurligre Historiu/Ad Dauid er ein fyrermynd/og merker hñ vorn Frelsara Herrañ Christum/huer ed

yferuañ

Goliath (diabolj) est
David (chris

yferuañ þñ rekta Goliath/þ er/Diøfuliñ/ nidurbraut hñs ríjke/afmade Syndina drap Daudan/ofanbraut Helujte/þeim til goda/huggunar z Saluhialpár øllum sem a hñ trua/hñs Nafn vidurkieña/z hm ero þar fyrer af Hiarta packlater.

Þeñañ so storañ Dyrdligañ Sigur/vañ Drottiñ z so med furduligñ hætte/Hñ fer þar þo eñ bernskligar at þessu eñ Dauid/epter Skynsemd ariñar alite z virdingu/Hñ lætur sitt Lijf mz þm smanarligasta Dauda a Krossinum/mille tueggia Ræningia/ suo sem hiñ argaste Styrialldar madur og Gudlastare. Eñ med þessu vtrietter hñ þad/ad Synd/Daude z Diofull eru Sigre suipt og yfirstijgner/z hliota hm til Fota at liggia ad eilijfu/og gieta onguañ skada vpp hiedañ giørt hañs Kristnum riett-truudum Møñum.

XVIII.

ER ein Historia/i huerre vier siañ huersu þ er hrædligt þegar Madr eitt siñ fellur fra Gudz otta/brytur af hñs Bodordum/og blijfur so i þrre synd. Þuiad Saul/þa hñ hafde nu i añad siñ misgiørt i mote Gude/þa tok Gud fyrst fra hm siñ anda/og liet eiñ vondañ anda plaaga hañ. Sa same vppuekur hañ til heiptar vid Dauid/og vill drepa hañ. Slijkann haska lætur Gud hanga yfer Dauid/so ad hñ verde ecki athugalaus nie metnadar fullr/af þeim Dyrdliga Sigre sem Gud hafde honum giefid. Helldur ad hñ hefde framueigis sok og efne ad bidia Gud vm Hialp og Nad/og hafa traust a hñs Orde og fyrerheite

XIX.

ER ein Historia/hu ed oss kieñer/ad Diøfulliñ hñ helldr ei kyrru fyrer/helldr huar hñ er eitt siñ jñkomiñ i mañiñ/þa drijfur hñ hñ meir z meir i Syndina. So skiede Saul hier/Hñ lætur nu opinberliga af sier heyra ad hñ vilie drepa Dauid/og leitar vid ad framkuæma þad med verkinu.

Hier ma og merkia/med huersu furduligum hætte/at Gud hñ hialpr þeim saklausa Dauid. Þuiad ei vill Gud yfergiefa þa/ sem ad i godum Málefnum treysta til hañs hialpar. Þar fyrer/fyrr enn þad þm froma Dauid skúle nockud vont skie af Saul/Þa verdur Saul ad verda helldur at Spamañe/og so hñs þienarar.

XX.

ER ein Historia/huer ed auysar/huilijka Neyd og angist sa gode

 Dauid

Dauid hefur lidid/þad hn̄ var alldrei ohrædd vm sitt Lijf. Þessan Kross z motgang hafdi hn̄ ecki vnskullad nie forþienat af Saul. Huar af vier skulum læra þetta/Ad Gud hn̄ reyner margfalloliga sijna vine/og giefr þeim nog tilefne til Bæna akalls/suo ad þeir sie ecki athugalauser. Hier i mote er þat og huggunarsamligt dæme/at Gud giefur honum so godan truan vin Jonathan/ad seigia hm̄ til z vara hn̄ vid oluckūe

Og Dauid falde sig a Akrenum et c.

Þetta er eitt hryggeligt epterdæme/ huar inne vier siaum/ huersu ad Diøfullin̄ drifr z rekur Saul Kong fra einē Synd z i adra. Hingad til hefur hn̄ stadid epter lijfe Dauidz/Nu hier skytur han̄ Spiote epter sijnū eigin̄ Syne og vill drepa hn̄. Þar fyrer er storliga naudsynligt/ad Men̄ vackte sig aluarliga fyre Syndine/z life i Gudz otta. Þuiad ef ad madr kiemur eitt sin̄ i Syndina/þa veit hn̄ ecki huenær ed huernen han̄ kiemst burt fra henē/ So sem kienner þetta epterdæme og annur fleire.

XXI.

ER ein Historia huernen ad Dauid i sinē Neyd/þa han̄ hafde eckirt til Matar/neytte þeirra heiløgu Brauda/af huerium eingin̄ dirfdist ad eta vtan̄ Kiennemenn einer. Þetta vtleggur Christur i Euangelio suo/at ei þurfe epter Løgmalinu so streingeliga ad fara i huert sin̄/Helldr ætijd huar Naudsyn stendur/þa ma þui lina fyrer nalægrar Naudsyniar sak er. So ad ei giorum vier so sem Phariseí þeir ed fyrr lietu ein̄ Man̄ forderfast/enn þat þeir villdu hialpa hm̄ a Þuottdeige. Og Papistar lata fyrr Man̄ deyia af hungre/En̄ þ þeir giefe hm̄ Kiøt a friadeige/ huad þo Gud hefur huerge fyrerbodid nie bannad.

XXII.

ER ein hrædelig Historia/ huersu ad Vondr ande leider Saul kong i stærre og hrædeligre Synder/so ad hn̄ fyrer vtan̄ alla skulld lætur drepa LXXXV. Kiennemen̄ med Kuttum og Børnum og Busmala/og foreyder allan̄ þan̄ Stad. Og slijkt Mord og Mandrap fegrar han̄ og forsuarar hier med/ad han̄ seiger Dauid stande epter/sijnu Lijfe/ Þar ed þo Dauid/saklaus/var fyrer honum alldrei ohræddur vm sitt sialfs lijf. Hier ma sia ad diøfullinn er lygari og Mordinge. Þar fyrer skal huer Madur vandliga vackta sig fyrer Syndinē/ og ætijd bidia/ad Gud lata oss ecki i freistingar falla

XXIII.

ER

[Handwritten marginalia:] Jesus phat snos / hinq amicq optan dus e a D.E.O. vide ne amittas: / ora deum ut ne inducas in tentationem

ER ein Fagurleg Historia/ huersu ad Dauid geingur til frietta vid Drottin/ædur en þad han hefdi nockud ad i mote Philisteis/ sijnu Folke til goda/ huert hn skule þ giora eda ecki. Þuiad ein kallanar skl eingin neitt vppbyria. Þui næst er hier z eitt epterdæme/huersu ad Gud varar Dauid vid þeim otruu Borgerum i Kegila. So ad vier lærum/ ad þo so sie/Gud hn legge marguijsligan Kross z astrijdur a sijna/ Þa giefur hn þeim Rad z hialp þar jafnframt mz.

En þeir sem bruggu j nand Eydemörku Siph.

ER ein frasaga/ huersu ad þeir Siphite niosnudu vm Dauid/og sogdu Saul Konge til hns. En so furduliga hialpar Gud honum/at þa Saul hafde vmkringt hn/og ad mestu næd hm/þa falla Philistei i hns Land/so hn latz af ad sækia epter Dauid. Alijka eins hefur skied a voru døgum(j Þyskalande) ad Gudz ordz Ouiner hafa opt hugad sier jllt at giora þeim Kristnu/En ætijd hefr Gud so til hagad/ad þeir hafa hlotid ad lata af vppteknum hætte. Suo mun Gud og framueigis en giora/ef vier latu ecki af ad bidia.

XXIIII.

ER ein mieg fagurlig Historia/huersu ad Dauid/hlijfer sijnu Ouin Saul Konge/þa hn var þo i hns hondum ad mestu/og seiger so/Eg vil ecki leggia hendur a þan Smurda Drottins. Þuiad þott Drottin hafe latid Smyria Dauid til Kongs/þa hafde hn ecki skipat honum ad drepa Saul/ og ad taka suo Rijked sialfur ad sier/ helldur bida þess / ad Gud giæfe hm þad sialfur i hendur. En þad giorer Dauid riettel iga/ad han tiaer sitt sakleyse fyrer Saul/og auijtar han fyrer sitt rangligt til tæke. Þuiad yfer Syndum storra Maktar herra og Hofdinga skal Madur ei þeigia edur þær samsinna/helldur en yfer annara minsta hattar Manna Syndum.

XXV.

Af Nabal er hier fyrst eitt epterdæme/ huersu ad heimsker Menn opt eru Smider at sialfra þeirra olucku/med þeirra fauisku.

Þui næst er og eitt epterdæme af Dauid/huersu hn lætur reide sigra sig/og hugar ad hefna a Nabal hans Plumparaskapar og jllsku/ og ad hefna sijn sialfur. Enn slijkt var Synd/og Rangliga giort. Þuiad þott Nabal hefde jlla breytt þa atte Dauid ecki ad hefna sijn sialfur. Þanenn

 skiedz

Compilatum impiorum, pit

ſtiedꝛ ſtundum Heilaga Menn/ ad þeir eru ofbrader og taka fyrer ſig þad ecki er riett. Enn jafnſnart angrar þa þad/ og þeir lata af/ þar ed hiner adrer fara afram/ ꝛ vijkia ecki af ſijnu ſinne.

Enn eitt af Hiardſueinum Nabal for og vnderuijſade

Er ein fagurlig Hiſtoria/ huerſu ad Gud hagar þui til/ ad Dauid helldur þui ei fram ad hefnaſt a Nabal/ ſo ſem hann hafde ætlad ſier. Og hier ma merkia/ ad med vinſamligum og blijdum ordum ſtillaſt opt ſtor malaferle/ og hindraſt opt jll ogiæfa. Þar fyrer ſkal huer Madur vand liga vid þui ſia/ ad lata hefnd og Reide ſkiotliga ſig ſigra/ ſo ad hann þurfi ei ſijdann ad jdraſt þeſſ. Einkanliga er þetta merkeligt ſem Abigael mæler vid Dauid/ Ad ef hann hefdi hefnt ſijn ſialfur a ſijnum Ouin/ þa mundi hun ſu Synd verda til aſteytingar ꝛ hneyxlunar/ ſijdar meir/ þa hann være i ſitt vallld kominn. Þuiad alldreige lætur Gud ſlijkar Synder orefſtar.

Ira mitigat ... humilis et boni verbis.

Þegar Abigael kom heim aptur til Nabal.

Þetta er eitt merkeligt epterdæme/ ad ef Madur giefur Gude hefndina/ og vænter hans Hialpar/ þa vill Gud vijſſulega koma og ſtraffa þá Ranginde/ ſo ſem huer hefur verſkulldad til. So ſem hier ma ſia/ ad Gud hefner Dauidz a Nabal/ og gielldur honum epter makligleikum/ ſo at hann deyr af ſorg og kuijda. Enn ſlijk dæme heyrer einkum til þeim Rijku tijme leyſingum ſem af agirne hallda fyrer ødrum/ og naumliga buala huad þeir eru ſkyllduger/ ꝛ adrer menn eiga fulla ſkulld a.

XXVI.

ER ein Hiſtoria/ huer ed ſkyrer fra/ huerſu ad Dauid fieck Saul eitt i annad ſinn vnder ſijnar hendur/ ꝛ þo ſtøduar hann ſig/ og hlijfer honum/ og hefner ecki ſialfur ſijn. Þetta liet Gud ſkie Saul Konge ſialfum til goda/ ad hann ſkyllde lata af ſijnu heiptarhatte vid Dauid/ og i ſanne raun fa ad vita og reyna/ ad Dauid villde honum ecki neitt jllt. Enn ſo ſkiedur/ ad þeir ogudligu annad huert fyrerlijta ſlijkar aminningar med ollu/ ellegar þeir lata ſig litla ſtund angra þad/ Þar eptera/ giøra þeir ſo ſem adur/ ſo ſem Saul giører hier.

XXVII.

ER ein Hiſtoria/ huerſu ad Dauid truer ecki Saul Konge/ helldur vijkur vr veige fyrer honum. Enn ei ad ſydur er hann ſijnu Folke Iſrael til goda/ og drepꝛ ꝛ afmaer þa nalæga Neidingia/ ſem Gud hafdi ſkipat

Iſrael

Jsraels Folke af ad ma. Huar af vier skulum læra/ad yfervinna z sigra sialfa oss/z giallda ecki jllt fyrer jllt. Þuiad med þui ad Saul sat vm lijf Dauidz/z Folkid hialpade honum þar til/þa hafdi Dauid/fyrer Heim enum/godann riett til þess/at hefnast a þeim so sem a sijnum ouinum. Enn hann giorer þad ei/ helldur bijdur hann Gudz hefndar/og giorer þeim allt gott.

XXVIII.

Hier er i fyrstu eitt epterdæme/huersu ad Saul hann fellur i stærre z stærre Synder. Hingad til hefur hann/optar enn eitt sinn/ohlydinn verid Gude/ þann sauklausa Dauid villdi hann opt og osialldann lijfe suipta/ sinn eigin Son Jonathan/villde hann med Spiote i giegnum leggia. Enn hier sia vier/huernen hann fellur ollungis fra Gude/og leitar diøfulsins hialpar og Radz hia einnre galldra Konu. Þannenn giorer Syndin/hun lætur alldrei af/byrie Madur hana eine sinne/og giøre ecke bot og betran.

Einkum er hier þad merkianda/epterdæme af Saul/huer ed/suo sem Textenn seiger/vr lande rak alla Galldra menn/ z Phitons anda menn/ huad hann vissulega giort hefur epter Radum Samuelis. Þuiad Embættisins vegna/er þad skyllda allra yfervalldz manna/ ad lijda ecki þuilijkar opinberligar skurgoda dyrkaner/og hiatru/helldur ad straffa z refsa og aftaka þetta aluarliga.

Enn Samuel sagde til Saul et c.

Hier siaum vier fyrst eitt epterdæme/huersu ad Diøfullinn kann stundum ad seigia oordna hlute/ Enn ecki ad helldur skulum vier þessar Spasagner bruka/Þuiad þad er Synd i mote fyrsta bodorde/þar ed oss bodid verdur/ a einn Gud at trua/z a hann at kalla/til hans at leita Radz/ hialpar og allra annora hluta.

Enn þad Ritningenn seiger hier/ad Samuel hafi verid vppuaktur/z hafi talad vid Saul/þat skalltu so skilia/ad ei var þetta Samuel/helldur ad Saul hugde og ætlade so vera munde. Þuiad Diøfullinn sialfur er ecki so mektugur/mykklu sijdur ein Manneskia/fyrer diøfulsins krafft/ad hann kunne framlidinn Mann vpp ad vekia af sinne huijld/z vt af Abrahams skaute (so sem Ritningenn nefner)hann at rycktia. Þar fyrer hefur þetta an allz efa ecki annad verid enn ein diøfuls Forynia z Draugur enn ecki Samuel/ huer ed fyrr var i sinne huijld/og skaute Abrahams. Enn Ritningenn nefner slijka Forynju þar fyrer Samuel/ ad Saul og Galldrakonann hugdu og ætludu þad Samuel vera munde.

Cap.

XXIX.

Þesse Historia skyrer fra/ ad med þui Dauid vard ad fara i Bardaga med Konge þeirra Philisteis/ þa hagar Gud þui suo til/ ad Dauid fer heim aptur med godann vilia Kongs. Nu er þad eflaust/ ef ad Dauid hefde verid vid þennann Bardaga/ þa mundi hann hafa falled i lid m& Israels folke/ & Barist i mote Philisteis/ huad hid sama Philistei ottast/ & lata hann þar fyrer i burtu fara. Enn Gud villde ei til stedia Dauid þetta hans aform/ Saul til goda og øllum Israel/ helldur villde hann straffa þa vegna þeirra Synda/ so sem þeir høfdu forskulldad. Þar fyrer hagar hann þui suo til/ ad Dauid verdur heima/ og Israel fellur fyrer Philisteis.

XXX.

Hier seiger/ at a medan Dauid dro vt med Philisteis mot Israel/ þa giørdu Quiner ahlaup/ hertoku Kuinn & børn & alla fiarhlute Dauidz & hans manna/ & Vppbrendu Stadinn Ziklag med Elldc. Af þesse efne kiemur Dauid enn i annan haska/ ad hans eiged Folk vill lemia hann Griote. Enn hann treyste Gude sijnum/ og fer epter Vijkingum/ ad Rade Gudz/ og fær aptur allt herfangid. Huar af vier lærum/ ad marguijsligar astridur leggur Gud a sijna/ Enn hann hialpar þeim truliga vt þadan aptur/ ef ad Menn trua og treysta vppa hans hialp og Nad.

Nu sem Dauid kom til þeirra II. C. Manna.

Hier er eitt agiætt epterdæme/ husu ad Dauid stiller sijna menn/ & nidur setur alla tuidrægne/ & vtskipter herfange til iafnadar. Þuiat eingin skal virda Fie og Peninga framm yfer/ frid og samþycke. Enn sa þat ei giører/ og styriølld reiser vegna fiar & Peninga/ honum mun þad vm sijder til gløtunar verda/ so sem daglig dæme og raun giefa vitne vm.

XXXI.

ER ein Historia i huøre madur sier/ hu æfilok Saul fieck vm sijder/ at hann fiell & hans þrijr Syner/ & þar med fiolde af Israel. Af slijkum dæmum eigum vier at læra/ at ottast Gud/ & alla tijma Gud at bidia/ at hann vardueite oss fyrer Syndinne/ so at ei føllum vier vnder þuilijkt refsingar straff/ & fyrerførumst/ med vorum Nidium & Naungum. Þuiad ei er þetta allijtid/ ad slijker hørmungar skylldu koma yfer Saul/ huad hann hafde myklar & goder gaafur þo fellur hann suo hryggtliga/ & þuilijkt refsingar straff kom yfer hann & alla hans Nidia & epterkom-

epterkomendur. Allzmegtur Gud styre oss og stiorne mz sijnum Heilaga Anda/ad slijkt kome ecki yfer oss Amen.

Sumaria yfer þa adra Bok Samuelis.

I. Cap.

Hier seiger ad Dauid liet i hel sla þñ Amalechita/ hũ ed sagde vppa sig/ad hñ hefde drepid Saul Kong. Huar af vier lærum/ huad mikils sa frome Dauid þad virt hefur/ ad Gud hafde smurdt Saul til Kongs. Vt af þuilijku dæme skulum vi' og so læra/ad virda mikils Veralldligt yfervalld/ z varast ad leggia hendur a þ. Eñ giore þ Rangliga/þa skulu Meñ bijda ept' Gudz atkuæde/ z hñs refsing/Eñ ecki dæma sialfer/i mote Gudz skickan/nie hefna vors skada

Og Dauid kuad þeñañ harmagrat yfer Saul.

Hier er eitt agiætt epterdæme/huersu ad Dauid ber harm epter Saul z Sonu hñs/z bydur ad meñ skule almeñeliga þetta miñing giøra mz einu Kuæde/suo sem añara agiætra Kappa/ huerier ed ollu Landinu til goda vtuogudu sinu Lijfe z villde þ giarnã frelsad hafa fra øllũ Ofrid' storme. Þuiad slijkt eru riett Høfdinglig verk/huar fyrer Menn eiga ad lofa og prijsa Storhofdingia/og þess vegna heidra og virda þa z þrra/ So sem Dauid til ordz tekur/og seiger/Ad þetta sie su prijdiñ þau føgur Klæden z þær gylline Klenodiur/s Saul hafde fest oppa Israels Dætr/ þad er Borgiñar og allt landed/og gaf sitt lijf vt þar ofan a. Slijkann Sorgargrat hefur Dauid af hiarta haft/þuiad hañ sier huad epter vill koma/þa slijker Landstiornarar fra falla.

II.

ER i fyrstu eitt epterdæme/huersu ad Dauid vppbyrtar eckirt/nema hñ leite rada til Drottins adr fyrre/þar fyrer lætur Gud so skie/ad Hus Juda/su ættkuijsl sem hañ var af faddur/ tekur hñ og Smyr til Kongs yfer sig. Eñ hier kiemr ein hindrã ad nyiu/Þuiad hinar ellefu Kynkuijsl er setia til Kongs yfer sig Isbosteth Son Saul Kongs/ huar af ad rijs ofridr z Mañdrap/so sem ætijd skiedr/hu' ed osampycke er i nockru Rijke.

Þar voru þrijr af Zeru Ja Sonum et c.

Hier

Hier er eitt epterdæme/af Abner/hñ antisſer Joab vm Frid/þa vpphlaup var nu ordid med þienurum Dauidz og Jſboſeth/ og Joab verdur þui ſampyckur og ſtoduar ſitt Herlid/þar hñ hafde þo i þui ſama ſlage miſt ſiñ broder Aſahel/huern Abner drap. Þuiad i ſlykum tilfellum eiga meñ æt̃yd ad hyxa meir vm almugans ſkada helldur eñ ſialfs ſijns/ Og almeñeligs fridar vegna/giarnan ad tilgiefa eiginligañ ſkada.

III.

ER ein Hiſtoria/huerſu ad Gud hagar þui til/ad hañ lætur alla Sauls Ætt i gruñ falla. Huar af vier lærum/þott ſlykt ſtraff drageſt leinge vndañ/þa kiemur þat þo vm ſijder. Med motlyka hætte geingur z þm Riettlatu/Þuiad hier ma ſia/ad mørg ær lijda/ædur en þad Dauid fær einualld yfer Jſrael/ſo ad þar ſyniſt/ſem þar mune eckirt af verda. Eñ hñ treyſter faſt vppa Gudz fyrerheit/ þar fyrer ſkiedr þad viſſuliga viñ ſijder/og þat geingur ſo til/ſo ſem Gud hefur aſett/ad þeir enu vondu fa þeirra refſing/eñ þeir godu lucku og framgang.

Eñ ſem Abner kom til Dauidz i Hebren.

Þetta er ein Hiſtoria/huer ed eñ ad nyiu auglyſar/huernen ad Gud hñ hegdar ſijnũ Domum/ einkum ſo/ad Synd og ranglæte verdur vm ſijder ſtraffad. Vt af þeim 26. Cap. fyrerfarande Bokar er ſo ad ſia/ſem ad Abner hafe ſtyrkt til þeirrar offoknar ſem Dauid leid af Saul. Epter fall Saul/olle Abner þui/ad Jſrael ſkiptiſt i tuent z meſte partur Folkſins villde ecki taka Dauid til Kongs yfer ſig. Abner miſgiorde og i þui ad hñ drygde Frillulyfe med Rizpa/frillu Sauls. Þetta z añad þuilijkt ſtraffaſt vm ſijder/ ſo hñ verdur af Joab i hel lagdur: Huar vt af huer og eiñ lære/ad lifa i otta Drottins/vilie hñ añars refſingina vmflygia. Þui ad med þui Gud hñ er eiñ Riettlatur domare/þa hefner hñ z refſar viſſuliga epter huers mañs forþienan/huerſu leinge ſem þad vndañ dregſt.

IIII.

Hier ſeigiſt/huernen ad þeir tueir Hofdingiar Baena og Rechob drapu og Myrtu Son Saul Jſboſeth þeirra eigiñ herra/z hugſudu ad koma ſier þar med i vinattu hia Dauid. Eñ Dauid giorer ſo ſem riettur Valldzmadur/huerium Suerdid er af Gude i Hendur feingit/hñ lætur ecke ſlijkt Mañdrap ohefſt/helldur byder hñ ad drepa þo. Hier ma eñ ſia ad ei ngiñ Synd lyſt refſingarlauſt. Eñ einkũ heyrer þetta dæme til þm

ſtriolld

styriolld og vppreist vekia i mote sijnu yferualldе/Pulad slijkt verdur ecki oþegnt.

V.

ER ein Historia/huernin at David vard af øllum til Kongs tekin z Smurdur. Huar af vier lærum/ þott ad Gudz fyrerheit dragist leinge vndan/þa koma þau þo fram vm sijder/Þar fyrer skulu Men vona og bijda og þreytast ecki.

Eñ þad/ad David tekur sier suo margar eignkonur/þad skiedur ecki af munadsemd/suo sem Heimurin vtleggur þad/helldur vegna þess fyrer heitz/ad hn̄ trude og visse/þad Christr munde af att Juda fædast. Næst þssu er z vel merkianda/ad David vppbyriar alla hlute/med Gudz rade/ eñ ecki af sijnum eigin þotta þar fyrer fylger hm̄ lucka og hamingia/ so ad hn̄ sigrar sijna Ouine.

VI.

Hier er eitt merkiligt Hofdingligt epterdæme af David/ad hn̄ huxar ecki ad eins/ vm sitt Walld og rijkis stiorn/helldur og so vm Ord Gudz z hn̄s Þionustugiorder/ og styrker þar til aluarliga af øllu mætte/Og er so Hiartanliga gladur þa hn̄ lætr hafa Gudz Ork vr Huse Abinadab/ ad hn̄ leikur z dansar fyrer af mikillre Hiartans glede. Þetta misuir der hn̄s Kuiña Michol.Eñ David seiger/ad hn̄ villde eñ nu meir læcka sig fyrer Drottne/Þuiat þa hid fyrsta kome hn̄ til riettrar æru.Og Textin seg͛/ad Gud hafe strafat þa drambsomu Michol/so ad hun var barn laus alla sijna lijfdaga.Hier eru z oñr tuo epterdæme/þ fyrra af Vsa/ huern ed Drottin slo/þar fyrer/ad hann ouirte Gudz Ork/þotte litid til hennar koma/og ahrærde han z/huad honum var ecki bodid nie bifalad. Þad añad dæme er af ObedEdom/huer ed heidr og Herberge hen̄e veitte/ og vard Blezadur.Allt þetta er oss til epterdæmes/ad vier ecki ouirdum Gud nie hn̄s Ord/helldur hofum þad i heidre/og elskum þad.

VII.

ER eitt agtatligt epterdæme/ad David tekur sier aluarliga fyrer Hendur/ad styrkia til Gudz Þionustugiordar/og aktar þ ecki sæmeligt/ ad han̄ skule bua j einu Cedrusvidar Huse/eñ Gudz Ork sie vnder einu Skin̄ þake.Slijkar godar og Gudligar huxaner bera vitne vm eitt gud- tækeligt hiarta/huert ed Gudz dyrdar z hn̄s heidurs leitar mz øllu kappe

 og þar

og þar giarnan til hialpar. En̄ Gud læt Nathan seigia honū/ Ad Gud hn̄ vilie hn̄s Sæde/ sem af hans Lendum kiemur/ vppuekia epter hann/ huer ed sijnu Nafne skule hus byggia. Þetta er ei talad vm Salomon/ heldur vm Christum/ huer ed honum hier fyrer heitiñ er/ ad hañ skule af hans Sæde koma/ z eitt eilijft Nadar rijke vppbyria. Af þessum Texta hefur Dauid ort þañ fagra dyrdliga Psalm 89. og eñ fleire adra.

Eñ sem Nathan hafde kuñgiort Dauid öll þesse ord.

Þetta er eitt agiætligt epterdæme af Dauid/ huersu ad hn̄ medkienner og prijsar Gudz haleita velgiorninga/ og hiartanliga þackar Gude/ ecki alleinasta fyrer framkomna velgiorninga/ helldur og suo fyrer Messiam huer af hn̄s Sæde fædast skyllde. Slijka ovmræðeliga Gudz Nad prijsar Dauid/ og jatar/ ad ei hafe hañ slijkt forþienad/ helldur hafi Gud þetta veitt vt af skiærre Nad/ og vegna sijns fyrerheitz/ og bidur/ ad Gud vilie slijkt fyrerheit lata vegna siñar giæsku vppfyllast z framkoma. Af þssu dæme skulum vier læra/ Fyrst ad vidurkieña þad/ ad allt þ gott sem Gud giefur oss og giorer/ þa sie þad hn̄s skiær Nad og Myskun. Þar næst/ ad vier þackum Gude þar fyrer/ z bidium hn̄ framueigis/ med oss ad vera/ og oss fyrer Syndunum ad varduetta.

VIII.

ER ein Historia/ ad epter þ Dauid hafde lidid marghattadar eymder z motgang/ þa miñist Gud hn̄s/ og giefr hm̄ margañ dyrdlegañ sigur a sijnum ovinum. Ollum Valldstiornar meñum til eins epterdæmis/ ad ef þr vilia hafa luck u/ z farsælld/ þa skulu þr vænta hn̄ar af Gude/ z skulu so breyta fyrer Gude/ ad þr giefe hm̄ ei tilefne til neins refsingar straffs. Þar fyrer seiger Textiñ hier i tuær reisur/ Ad Drottiñ hialpade Dauid huert sem hn̄ for vt. So sem villde hañ sagt hafa/ Hefde Gud med sinne Nad og hialp ecki verid med Dauid/ þa hefde hn̄ litlu af stad komed mz siñe Visku/ Vallde og ahyggiu.

IX.

ER eitt agiætligt epterdæme/ huersu ed Dauid þa hn̄s Rijke var nu stadfest/ og aller ofridar stormar stillter/ þa miñist hn̄ a Sauls epterkomendur Jonathas vegna/ sijns trua Vinar. Þuiat med Gudz Blezañ skal madur ei so fara ad nockrum verde skade ad/ helldr gagn/ jafnuel Ouinū ef þeir vidurkieña sig og bidia vm Nad.

X.

Þesse

Þesse Historia kiener þat/ad þo þeir Ogudlegu meigi stundum hafa frid fyrer ødrum mønnum/þa vallda þr þo sialfer sine ogiæfu og olucku/ so þeirra Synder verdi refstar. So sem hier skiedur Amonita Kong/hann matte vel hafa haft frid og godann Nagrannaskap vid Dauid/Enn hn ꝛ hans voru þꝫ ecki makliger/þar fyrer urdu þr ad leita epter sialfs þeirra olucku/og koma Dauid til/ad sla þa og straffa makliga.

XI.

Hier er ein sterklig Historia/ huersu hørmuliga Dauid hn Syndgar/ so ad hn dryger ecki alleinasta hordom/helldur ꝛ einnin lætr hn drepa þann froma saklausa Vriam/þa hn sier at hn gietur ecki med godu komit hm til/ad hn yferhylme hns glæp/ þar med verda og fleire med hm slegner. Huar med ad þeir Amonite fa tilefne ad lasta Gud. Slijkt dæme skal oss i fyrstu vera ein vidvørun/ ad vier sieum ei athugalauser helldur bidium Gud jafnliga ad hn vernde oss og vardueite fyrer Syndanna astrijdu.

J annan mata/þa skal þtta Dæme hræda oss ꝛ skielfa/ad vier drygium ecki slijkar Synder/med þui ad Gud hn straffar þær so hrædeliga/so sem hier epter sia ma.

XII.

Hier seigist huersu ad Gud hn straffar Dauid/fyrer Nathan Spamann fyrer drygdar Synder. Þuiad lijka sem þ Gud hn hefr Predikunar Embætte befalad Syndina ad fyrergiefa/þegar Madr jatar sig og bidr vm Naad/So hefr hann og skipad ad straffa Syndina/ ef ad Madur vill hana nidganga. Og hier ma madur sia huad grimmliga Gud hn plagar hordoms Syndina ad straffa/Þuiad Spamadurinn hotar hier og seiger/ Ad slijk Synd Dauidz skule med Suerde og allre olucku strøffud verda.

Þa sagde Dauid til Nathan Misgiørt hef eg.

confessio

Hier er i fyrstu dæme eins rar riettrar Jdranar/Einkum/ ad Madur jate ꝛ vidurkiene Syndina/ꝛ bidie vm Naad fyrer Christum/ þa vill Gud Nadugr ꝛ Myskunsamr vera/so ſ Spamadurinn seiger hier vid Dauid/ Þu skallt ecki deyia/Drottinn hefur þijna Synd burt tekid.

J annan mata er hier og eitt Epterdæme/huert ed heyrer til einum og sierhuerium Husfodur/Einkum þetta/ad opt ꝛ ofialldan verda Børnin ad giallda Synda sinna Forelldra/So skiede hier/Þad barn vard at deyia sem Dauid hafde i hordome gietid. Vppa þ ad forelldrarnir læri/ad lifa

vel z Gudrækilliga/ vegna þeirra Barna/og fordast Syndernar/hûar Gud vill a børnunum straffa/i hiñ þridia og fiorda Lid/ med Siukdom Fatækt/og añarre olucku.

XIII.

NJer hefst su frasaga/ad þa Dauid hafde Frid z Ro i siñe Rijkes stiorn/þa vppuekia og reisa hñs eigiñ Syner hm̃ eina olucku epter adra. Huar af vier lærum/at þesse motgangz/ad eiga ill ofyrerlatsom Børn /hender og stundum froma Forelldra / þeir ed huorke lata vanta tyktat. nie aga. Þar fyrer liggur ei alleinasta magt a til Barna agans/ad vm uanda og amiña þau til otta Drottins/helldur z eiñiñ jdugliga Gud ad bidia/ad þad luckist.

Þui næst ma hier sia/huersu ad Amon Kreinker siina Syster Thamar/med þssu skamar verke huxar nu Diofulliñ Mord og Mañdrap vpp ad vekia/suo sem skiede/ huad hid sama þeirra Fødur Dauid verid hefur eiñ þungur hiartans Kross/ so sem sijdar meir fylger. Og daglig reynsla kieñer oss.

Eñ þa tuô ar voru lidiñ/liet Absalon klyppa Saude

Nier er su øñur Oluckan/sem ad Dauidz børn reisa/af þui ad Ammon kreinkte Thamar siina halfsystur/þar fyrer drap Absalon hñ/huer ed var samboriñ Broder Thamar. Nier meigum vier læra/ huersu Gud hñ straffar vm sijder saurlijfe. Þuiad þott Absalon giøre þtta rangliga þa hafde þo Ammon slijkt straff vel forskulldat.

Þar fyrer skal huer Madur vandlega varast Saurlijfe/og allann ohreinligleika. Og forelldrarner skulu ei ad eins forda børnunum þessu/ helldur z so eiñiñ øllu tilefne þeirrar Syndar/sem er selskaparlag/dryckiuskapur/samrædur/og añad þuilijkt/eñ yfer allt fram̃ Gud ad bidia aluarliga/ad hñ vilie børneñ varduetta fyrer slijkū hættasamligū diofuls Snørum/huar af ei añad kiemur eñ Jafnligt straff og Hiartans sorg.

XIIII.

Nier er eitt merkeligt epterdæme/ huad aluarliga Dauid hefr mißþockt nast vid siñ Son Absalon/þess ad hñ slo i hel siñ Brodur Am̃on. Og suo er ad merkia hier/ad Absalon hefde alla siina lifdaga i þeirre vtlegd ordid ad vera/hefde su visa Kuiña af Thekoa ecki med siñe klokligre hulinne rædu eina tilsøgn og lofan af honum feingid. Slijkt giører Dauid ei all einasta

einnasta so sem ein̄ Fader/ helldur so sem Rietkur domare/ Þuiad einum Valldzman̄e hæfer einkum þad ad hn̄ alite ei vinaattu edur skulldsemi/ helldur straffe þad vonda/ so vel a skylldum sem vandalausum.

Þa sagde Kongurinn til Joab e c.

Þetta er ad nyiu eitt epterdæme af Dauid/ huersu riettdæmur hn̄ var vid sin̄ Son Absalon/ ad þott hn̄ være aptur komin̄ vr sin̄e vtlegd/ fyrer medalgengu og fyrerbon Joabs/ þa villde þo Dauid ecki lata hn̄ koma fyrer sijn augu. Ef ad Veralldligt yfervalld synde slijka aluoru nu/ j refsingum sin̄a frænda og vina/ þa mundu hiner adrer þar vt i fra betur fordast Synder og glæpe. Þuiad slijkt er ein stor hneyxlan og miøg skad samligur hlutur fyrer yfervalldzman̄in̄/ ad akta meir skulldseme en̄ løg z Riettinde/ Þuiad þar vt af kiemr/ ad Men̄ vægia og hlijfa vm sijder hin um ødrum/ ad lata þa orefsta fara. Þar ed Gud hefur þo yfervalldinu Suerdid i hendur feingid fyrer þan̄ skulld/ ad afstyra vondum verkum/ z ad straffa Synd og jllsku so vel a Vinum sem Ouinum/ Kun̄igum sem Okun̄igum/ Vppa þad ad Gudz vilie verde/ og hneyxlunum verde aluar liga afstyrt og hamlad.

XV.

Þetta er su hin þridia motgangs Oluckan/ hueria ed Dauid fær af sinum bornum. Ad hn̄s Sonur Absalom giorer vppreist i mote honum/ z rekur hn̄ vr lande/ so hn̄ verdur ad vijkia vt af Jerusalem/ z verda far flotta. Þuilijkur motgangur er Refsing og straff Dauidz fyrer þad mord z Hordom sem hn̄ van̄ a Vria z hn̄s Kuin̄u/ so sem Nathan hafde hier adur fyrr fyrersagt. Þar fyrer skal huer Madur/ allra hellst yfervallds mennerner/ vandliga varast slijkar Synder/ og vel merkia þetta epterdæme. Þuiad þott Gud hafde fyrergiefed Dauid þessa Synd/ so ad hn̄ skyllde ecke skada hn̄ vppa þad eilijfa Lijfid/ og þo hn̄ være aptur til Nadar tekin̄/ af þui hn̄ jdradest/ og trude Gudz fyrerheite/ Sant sem adur hlaut su hneyxlā opinberliga ad straffast/ hueria hn̄ framed og synt hafde/ Og Dauid hlaut ad verda huerium Man̄e til epterdæmes/ suo ad adrer lærdu ad fordast slijker Synder og glæpe

Einkum verdr hier finlega vtmalad/ Huersu ad þeir sem vppreisa sig i mote Veralldligu vallde/ þeir plaga ad tala jlla vm þad a bak/ og jn̄smeigia sier so mz slægd i hia almuga Folkinu/ so sem ad villdu þeir alla hlute betur vtrietta/ en̄ þeir sem valldid hafa/ og þar epter fer og hleypur sa blinde almuge.

Og

Og Kongurinn sagde til Ithai Gethiter.

Þetta er eitt sterligt epterdæme af Dauid/ ad hann medtekur viliugur ofpreist/og lijdur hana þolinmodliga/so som adra refsing hueria ed hann med sijnu Mandrape og Hordome hafde verdskulldad/so sem Gud hotadi honum fyrer Munn Nathans. Hier vt af lærum vier/ huersu ad Gud hann hlijfer onguum Manne huert hann er hærre stiettar eda lægre/ Huer helldst ed Syndgast/hann blijfur ecki ohegndur. Samt sem ædur er manlig Nattura so blind og forhert/ad hun skeyter ecki vm þetta/þo hun heyre Gudz hrædeligar ognaner og heitingar/þad hann vilie straffa hid vonda/z þott hun lese þetta epterdæme og onnur fleire/ af hueriuu Bibilian er full/ Ja/ þott hun dagliga siae og reyne þad ad Gud straffar hid vonda. Þetta er ad vijsu ein hryggeligur blindleike mannligrar Natturu.

J annann mata er hier og so eitt agiætt epterdæme/af Dauid/ad hann i slijkre motgangsoziæfu vonar allrar Nadar til Gudz/og setur þad til hans/at hondla vid sig epter sijnn vilia/honum skule þad vel lijka z lynda. Slijka von og þolinmæde eigum vier z einninn at hafa i vorum mannraunum og motgange/ef vier annars vilium Riettchristner vera.

XVI.

Þetta er eitt sterligt epterdæme einnrar storrar miog mykillrar þolinmæde/ ad Dauid gietur heyrt og lidid skammaryrde Simei/ og vill þo ecke lata giora honum neitt jllt þar fyrer. Þesse hin mykla Þolinmæde kiemur þar af/ad hann jatar og vidurkiener ad þetta er hans forþient refsing. Og af þui ad honum er nu sijn Synd leid af hiarta/ þar fyrer lijdur hann þolinmodliga allt þad honum geingur i mote vegna slijkrar Syndar. Slijk Þolinmæde er einn partar sa ed til heyrer einnre sanre Kristeligre jdran og yferbot.

Kongurinn kom og aller þeir Menn sem med honum

J þessare Historiu siaum vier/huersu ad Gud sier ætijd so til/i Krossinum og motganginum/ad þeir sem hans eru þeir þurfa ecki at klaga at þeir sie mz ollu yfergiefner. Þar fyrer hagar Gud so til/ad Husai Arachiter/epter aeggian Dauidz kiemur aptur til Jerusalem/ og lætur suo sem at folge hann Absalom/ og þetta giorer hann þess vegna/at hann fae onytt giort rad Achitophel/og giete varad Dauid vid.

J annann mata ma hier sia og merkia eitt sterligt epterdæme/ ad auk þess/

[Marginalia, handwritten: "patientiae Exemplum"; "Dominus dant consilia. DEUS autem Victoriam."]

þß/ad Dauid hn̄ vard Landflotta/ fyrer saker þß Mańdraps z Nordoms sem hn̄ hafde framed/ þa straffar Gud þań sama Nordom þar ofan a/med þessum hætte/ad so sem hn̄ tok an̄ars Mań̄s Kuińu heimugliga/ og la med heńe/so tok hans Naunge(þad er Absalom)hn̄s frillur/og la mz þeim opinberliga i biørtu Solskine/so s þar stendur i þridiu Konga bok i XII. Cap /epter þeim malshætte Sap. XI Cap./ At huar med eiń hn̄ misgiører/þar med verdur hań refstur/ So ad huer Madur siae/ huersu gramur Gud hań er allzhattar ohreinleika/og einkum Nordomen sin/z ad Meń fordist hn̄ þui helldur.

Pœna peccati

XVII.

ER ein Fagurleg Historia/i huerre ed sia ma/huad aluarliga Kostgiæfne Diøfulliń leggur þar a/ad fyrerkoma Dauid/So ad epter dome Mań̄ligrar skynsemdar/ þa var omøguligt at Dauid munde vndan komast. Eń so hagar þui Gud til/ ad asetningz Diøfulsins z vondra mańa verdz ad onguu/so sem hier ma sia a Achitophel/huer ed vtgaf eitt raad/ þat Absalom og øllum Israel virdtist hid besta Raad vera/Eń þo giører Husai þad ad onguu. Þar fyrer liggur øll magt þar a/ad huer Madur hafi Gud z hn̄s Ord fyrer sier/tilbidie Gud aluarliga z fele hm̄ a hendz alla Søkina/so sem Dauid giører hier/þa ed hn̄ i þessare siń̄e storre neyd og angist suo kallar til Gudz/DROTTINN/ Giør þu Achitophels Raad ad heimsku. Þa hialpar Gud visuliga/þegar so er giört.

institutio inferior perit

DEUS redimit suos: exemp: DAVID

Og Husai sagde til Zadeck og Abiathar.

Þetta er eitt sierligt epterdæme/vt af æfilokum þß vitra mans Achitophel/þeim til fyrermyndar øllum og sierhuerium/sem mań̄ligan visdom hafa fram̄ yfer adra meń/eń neyte hn̄s þo rangliga/i mote Gudz orde z Kristiligre Kirkiu. Þeim mun suo ganga suo sem Salomon hann seiger Prouerb 21./ Þar hialpar eingiń viska/eingiń skynsemd/eckirt Raad i mote Drottne. Þar fyrer/Med þui þeir vilia ecki aflata/þa hliota þeir þess vegna til gruńs ad ganga. Suo sem hier stendur/Ad vijsinda raad Achitophels er søk z efne til/huar fyrer hn̄ fer burt/z af harme henger sig sialfur/af þui ad hn̄s rad fieck ecki framgang.

multa consilia iuuat contra DEUM nor maximi

XVIII.

ER ein Historia/ huernen ad Absalom gieck/ og þeim sem hann styrktu til slijks vppsteytirs/ z huern enda þetta hafde/Einkum sem vai/ ad þar

ad þar fiellu Tuttugu Þusunder Manna/ Og sialfs Absalons Hofud/ festist i einne Eik/ so at hann hieck þar a Harinu og vard i giegnum lagdur. Auk slykrar refsingar auglysar Texten enn adra/ Sem er/ ad med þui Absalom breytte so jlla vid sinn Fodur/ þa var hann ecki makligur þess ad hann ætte Sonu/ z er so man Erfingia afmeidur. Þar fyrer skulu bornen hier fyrst læra/ at heidra sijna Forelldra. J annan mata skulu aller vndergiefner hier læra/ ad hlyda þeirra yferualldе/ og fordast alla vppreist/ huer ed alldrei endast med ødrum hætte/ enn bæde lond og Lyder fa þar skada af.

Nota Bene

Ahimas Son Zadock sagde et c.

Hier seiger huersu sarliga David syrger Absalom/ huer ed i fyrstu flygde hann hryggiliga/ þar næst Rak hann af lande burt/ og stod epter hans lijfe: Af huertu øllu menn mega augliosliga merkia/ ad David hefr þess sinnis verid/ ad hann hefr giarna viliad af Hiarta fyrergiefa honum allar þessar Synder/ z taka hann aptr til Nadar/ Ei alleinasta þess vegna ad hann var hans Sonur/ helldur fyrer þann skulld (so sem fyrr er sagt) ad David hiellt allann þennann vppsteyter z motgang/ ei annad enn forþient straff sinna Synda. Slijk Syndanna vidurkienning/ hun myker Mannsins Hiarta/ so ad hann giarna/ af godum huga/ fyrergiefur misgiordernar/ jafnvel sijnum ergustum fiandmonnum.

Compassio Davidis

XIX.

ER ein agiætlig Historia huersu ad David/ þa ed Gud hialpar honum aptur til rijkisins/ þa veiter hann Nad og Myskun huerium Manne sem þad girnist/ Og er ecki grimmur nie Hefndar samur vid Menn/ þott þeir hefde þad vel forskulldad/ so sem var Simei Amasa/ og fleire adrer. Þui at slijk vægd z myskun hun er su rietta Korona allra Hofdingligra manna kosta/ At syna vægd og Myskun/ og vera ecki grimmur nie Hefndarsamur vid þa sinn misgiort hafa/ Þegar þeir jata sijna Synd/ z bidia vm Nad.

Mephiboset Sonur Saul kom og so ofan.

Þetta er eitt epterdæme/ þad ed einkanliga heyrer Hofgordum til/ Huersu ad Ziba falsliga klagar sinn Herra Mephiboset fyrer David/ z kiemur honum i Ouinattu vid Kong/ vppa þad hann sialfur hefde þess meire villd og vinattu i Kongs garde. Þetta kiærer Mephiboseph/ Enn David helldur sennu fram/ so sem hann hafde lofad Ziba. Slijk bakmælis plaga er miog almennilig i Hofgordum/ hia Herrum og Hofdingium/ so ad goder

geder Høfdingiar gieta ei alltijd vaktad sig fyrer Hræsnurum og augna þienorum. Og fyre þad skiedur stundum meñ oriett/Alleinasta fyrer þa skulld/ad Herranner eru so talhlydner og audtrua/ so sem dæme Dauidz kieñer hier. Eñ i þessu efne geingz fram Gudz domz z straff yfer Saul/ huers Synda aller hñs Nidiar og epterkomendur giallda verda/ so þeir hafa huørke luckn nie Blezan. Þar fyrer skulu Forelldrarner hier vt af læra/ad ottast Gud/ei sijdst vegna Barnaña/z fordast Synd' z glæpi/ So ad þad kome ecki nidur a þrra børnum/og afkuæme.

XX.

Hier seiger fra eiñe añare oppreist/sem skiede i mote Dauid/suo ad ei var epter med Dauid/vtan ættkuijsl Juda alleina. Huar af vier lærum/ ad ottast Gud/og fordast Synderuar. Þuiad þegar Gud tekur eitt siñ til ad straffa/þa helldur hañ þar leinge a. Hier er eñ og suo epterdæme af Ziba/Huersu hm luckast su oppreist/Einkum so ad hñ misser Høfudid/ þar fyrer/Þuiad Gud hefur þad so tilsett/Ad huer sem Suerdid medtekz sa sem þad a ei ad giøra/hñ skal fyrer Suerdi falla.

XXI.

ER ein historia/ Huersu ad Gud straffar Landid med Hallære/ þriu ar i samt/epter þ ad þsse oppsteyter skiede. Eñ þetta er hier helst merk- anda ad Sio Syner af ætt Saul verda heingder/af þui ad þrra Fad' hafde drepid Gibeonitas saklausa / j møte þeim Eide sem Israels Folk hafde þeim suarid. Hier læra eim Forelldrarner/ad vera Gudhrædder og fromer/suo ad børnen skule ecki giallda þeirra Synda / og fa þar fyrer niete olucku/so sem þetta dæme kieñer.

Philistei efla eñ ofrid etc.

ER ein Historia huersu ad Dauid verdur eñ ad nyiu fyrer Ofridar- stornie/z er miøg haskasamliga komiñ i einu Bardaga/so ad ef Abisai hefde ei komed honum til hialpar þa hefde Dauid þar lated sitt lijf. So siaum vier i huersu morgulijsligan haska/og Olucku / og møigang þesse gode Kongz hefur ratad/Eñ þo hefur Gud ætijd Myskunsamliga hialp ad honum þar i fra/ og verndad hann. Þuiad ad hafa Kongs Tign og Valldstiornar Embætte/þad er ecki ad hafa goda daga/ helldz ad giæta sijns kalls z embættis/med allre kostgiæfne/og lijda þar fyrer opt neyd z haska/s daglega kañ til ad falla/suo s hier raa sia a dæmu þessa froma Dauidz.

XXII.

Þetta er eitt Lofgiordar og þacklætis Psalmur/huar med David þackar Gude/fyrer þad/ad hn̄ hafde frelsad hn̄ fra ollum sijnū Ouinū/ ꝛ varduেitt hn̄ so myskunsamlega i øllū haskasemdum/neyd ꝛ motgāge/ fyrer Saul/Absalom/og øllū ødrum Heidingium/huerier aller/giarnan villdu hafa fyrerkomed David. Eñ af þui hn̄ treyste vppa Gudliga hialp og hiasted/þar fyrer vrdu þeir ad lata hn̄ kyrrañ/so sem hn̄ seiger/ J miñe Neyd kallade eg a Drottiñ/ ꝛ hropade til mins Gudz/Og hn̄ heyrde mina raust/af sijnu Heilaga Mustere. Slijku dæme eigum vier epter fylgia/og vita þad/ad huer sem i siñe Neyd og motgange helldur sier til nockurs añars hlutar/enn til Gudz bænaakalls/hañ hlytur vm sijder ad fordiarfast. Og sæler eru þeir sem vona a Drottiñ/og vænta epter hans giæsku/og þar vppa treysta. Þuiat þott þeir lijdi motgang og olucku/þa er þo Gud med þeim/ og hialpar þeim i Neydiñe.

Beatus vir qui sperat in Domino.

XXIII.

Þesse Cap.er i fyrstu eitt Spadomr Davidz/ vt af sijnu Kongsrijke/ huert ed vpp skule koma/vaxa ꝛ verda/so sem su birte/a Morna/ nær ed Soliñ vpprenur an Skyia/huers rijke annad þuilijkt eckert verda mun i øllū heime. Þetta allt hliodar vppa Rijkid Christi/ huer komiñ er af ætt Davidz/hañs Ouiner munu vpprætter verda/suo sem þyrner og þijstlar.

J audru lage verda hier vpptalder Kappar Davidz/huerier ed voru i Kongsgarde hia honum. Þar sia Menn/ ad nær ed Gud vill hialpa einu Rijke/og þad efla/Þa giefr Gud þui fyrst merkiliga meñ ꝛ Hofdingia. Þar þuert a mot/Huar slijka agiæta Meñ og Hofdingia vantar/ þar varer eingiñ god Rijkisstiorn til leingdar

XXIIII.

EN ad Nyiu eitt epterdæme/Þad Heilager Meñ / nær þeir eru an offsoknar ꝛ motgangs/þa falla þeir auduelldliga i athugaleysi ꝛ Synd' /þar fyrer er þat gott og gagnligt/ad Gud vilie med Krosse og motgāge hallda oss i sijnum otta. Hier ædr fyrr hofū vier opt heyrt/at David þa hn̄ leid motgang og offsokn af Saul/edur þa hm̄ geck jlla/þa lidst hañ fyrer/og var þa þoliñmodur. Eñ nu hier/Þa hn̄ hefur frid/og þarf ecki neiñ ad ottast/ þa metrast hn̄/ꝛ vill vita husu margt Herlid hn̄ hafe til til Bardaga i mote Ouinum sijnum / Þat ed Gud hafde þo fyrerboded/

Exodi

Exo. 30. ad telia Folked/en ef ad menn villdu telia þad/þa skyllde huert Høfud leysa sig med einu offre/annars munde ein plaaga yfer þad koma. Þetta hugsar Joab og þeir adrer Høfudzmenn/ og mæla amote þessare Kongs skipan. En Dauid vill ecki þui hlyda/ z huxar hann sie Herrann/ hann skulu adrer fylgia og vndann lata/ en hann ecki ødrum/ So sem opt skiedur/ ad storer Herrar verda fyrer sijkre freistne/og vilia einer rada/ enn þad luckast ecki ætijd vel/ So sem hier ma sia a dæme Dauidz.

Gad kom til Dauidz og sagde honum etc.

Hier seiger huersu ad Dauid/ þott hann jate sijna Synd z late sier jlla þikia þad hann misgiørt hefur/ þa hlytur hann þo stundligt straff þar fyrer ad lijda. Og ad Gud plagar Syndina ad straffa med Hallære/ Drepsott og Ofride. Þar fyrer skulu menn lifa i otta Drottins/og fordast Synder nar/ z bidia Gud af hiarta/ad hann varduelte oss fyrer Syndunum/ef vier annars vilium slijkar hegningar vmflyia. A medal huerra þetta er þo liettast/þegar Gud hann straffar med Drepsott. Þuiad hungur er ofmiog hørmuligt. Suo er og Strijd ofgrimligt af huerio aller hluter eydast og fordiarfast.

Summaria yfer þa fyrstu Bok Konganna.
I. Cap.

HIER seiger huersu ad Adonias Dauidz Son fær i fylge med sier þa hellstu þienara Dauidz/og ætlar ad verda Kongur fyrer vtan vitund og vilia sijns fødurs. En hier geingur so sem Eingillinn seiger/Dan. 4. Sa hinn hæste rædur Kongarijkium Mannanna/ z giefur þau huerium ed hann vill. Adonia vill verda Kongur/z vard ecki/Salamon villde ei Kongur vera og vard þo/ Þannen geingur Gudz Rad framm/En manna Rad z asetningar þr verda ad onguu/Einkum i slijkum efnum/sem ahrærer Lend og Lyde/og Menn latast vilia framm kuæma og vtrietta med eiginligre Spekt og Visku.

Poena peccati

Nulla volu[n]tas valet contra DEI voluntatem

Og Dauid Kongur sagde.

Þetta er ein Historia/huer ed vtskyrer/huernen ad Salomon sie/rettelliga/ei fyrer sialfs sins villd nie asetnning/helldur af Dauid Fodur sijnum til Kongs tekinn / og Smurdur af Nathan og Zadock Kiennemanne. Og

þetta er hier einkanliga merkianda/med huerium hælle Folked bidr fyr' þeim nyia Konge/Ad Gud vilie vera med honum og hans Rijkisstiorn. Þuiad huar Veralldlig valldstiorn skal lucku hafa / þar er einkanliga naudsynligt/ad Gud sie þar nalægur med sinne Blezan.Enn vm lucku og Blezan þa vill Gud lata bidia sig.

II.

Nier høfum vier eitt epterdæme af Dauid/ huersu ad hn̄ fyrer sin afgang/aluarliga aminner sin̄ Son Salomon at ganga i otta Drottins/ og i øllū hlutū ad breyte epter Gudz orde/so ad hn̄ og hn̄s epterkomendur meige lucku ꝫ farsælld hafa. Þar fyrer ætte þesse Historia/ ꝫ þesse orden med riettu ad vera vtmalud og skrifud i allra Konga og Høfdingia Her bergiū/Ja ad vijsu/i huers buanda huse/Ad huer og eirn aminne sijn børn med soddan vnderuijsan̄ og aluarligre aminingu.

J añan̄ mata aminner Dauid Salomon a hn̄s embætte/ ad med þui Gud hefur honum Suerdid i hendur feingid/ þa skule han̄ straffa allar Synder og glæpe/ og refsa vondum ranglatum Mønnum. Þuiad huar ed Veralldligt valld straffar ecke aluarliga Synder ꝫ glæpe/so sem hæst ligt er/þar neydist Gud sialfer til refsingina a at leggia/Og slijk refsing geingr sijdan optast yfer alla/Þad er/ bæde yfer Valldzmenñina sialfa ꝫ þa vndergiefnu.

Og Bersabe gieck in̄ fyrer Salomon Kong.

Nier eru ognarlig epterdæme/af huerium vier siaū/huer afslok at feingu þeir Adonias/Joab/Simei/Sem er/ad þeir vm sijder feingu maklig giolld sin̄a giørda/ ꝫ mistu lijfid.Af hueriu huer ꝫ ein̄ madur lære þetta/ ad reisa sig ecke vpp i mote sijnu yfervollde.Suo og skal yferualldet hier læra/ad vilie þad hafa Lucku og Farsælld / þa skal þad ecke lata slijkar Synder orefstar/Einkum/huar Blodz vthelling skiedur/ j mote Gudz bifalningu/so sem Joab giort hafde

III.

Nier er ein miøg fogur og agiætlig Historia/huería Veralldliget Valldzmenn̄ ættu vandliga ad merkia/og epter ad huxa/Sem er/Huersu ad Salomon beidist einkis annars af Gude/ vtan Spekt og skilnings/ Vppa þad hn̄ kuñe riettiliga ad standa i sijnu Vallde og rikisstiornan/ og giora huerium mañe Log og riett.Slijk bæn þocknast Gude vel/Þar fyrer/

fyrer/Ef ad Valldzmadurinn kidur af ollu Hiarta/þa mun Gud honum þad rijkuglega veita/So sem Salamon skiede hier/ad hñs lijke var ecki/ huerke fyrer hñ nie epter. J aññ mata er hier merkiāda/ad Gud fyrer heiter Salomone/ad ef hñ geingur epter ferle sijns Fodurs/þa vilie hañ giefa honum langa lijfdaga. Þar vt af epterfylger þad/ad ogudhrædder Valldzmenn/Deyia opt fyrer tijma/og fordiarfast. Þar fyrer siae huer Madz suo til/ ad hañ sie Gudhræddur og life riettferdugliga

IIII.

ER ein Historia/Hueria stickun Salamon hafde i sijnum Kongliga Garde/og huersu Gud gaf honum storan Rijkdom/z eitt dyrdligt Nafn fyrer ollum Heidingium. Vt af ollu þessu eigum vier þ ad læra/ad Gud hñ vill þm giefa sijna Blezan/Lucku og hamingiu/sem hñs Ord heyra og vardveita/z þar hafa allt kapp z kostgiæfne a/ad standa truliga og forstalliga i sijnu kalle og embætte

ex amore Verbi oritur fortuna

V

ER eitt merkeligt epterdæme/ hüt ed yferualldz Herrarner/ættu einkanliga ad merkia/og epter ad breyta/ad Salomon neyter þess fridar sem Gud gaf honum i sijnu rijke/til þess/ad vppreisa þa soññ Gudz þionustugiord/z hñs Mustere vpp ad byggia. Þuiat til slijks ættu meñ ad neyta ecki alleinasta fridarins/ Helldur og suo allrar þeirrar blezanar/ sem Gud giefur sierhuerium/ sem er til Gudz Dyrdar/og hñs Orde til framgangs/og Naunganū til gagns og velferdar. Eñ þetta giorer Verolldiñ ecki/helldur hefur hū þeñañ frid/ aññad huert til eiginligrar vellystingar og athugaleysis/ella til Ranginda og onytsamligrar styrialldar.

Cap. vj. vij. er ecki þorf ad lesa/þui þeir hlyda alleina vppa Husaña byggingar

VIII

ER ein Historia/huersu ad Sattmals Orkiñ z oll onnur Kier z verkfære Gudlegrar þionustugiordar voru Hofd i Mustered/og huernen ad Salomon færde Forner Gude/og giorde honum þacker.

Hier er fyrst merkianda/ ad slijkt hefur Salomon ei giort vt af sijnu sialfs eiginligu hofde/helldz epter Gudz bifalningu Elligar hefde þtta ecki Gude þocknast/nie nein Gudz þionustu giord verid. J annañ mata ma hier sia/huer Sok og efne þar var til/ huar fyrer Salomon og alle

Folkid

Folked hafde slijkan fognud/lofa og vegsama Gud/Einkum hier fyrer/ ad Gudlig þionustugiord var nu komenn og skickud i eitt samastad/ þar hun æfinliga blijfa skyllde/ Og menn voru nu fulluisser þar vppa/ad nær sem þeir bædust fyrer i þeim stad/og Offrudu/ og annad þuilijkt giordu/ þa villde Gud lata sig finna/og þar heyra þeirra bæner.

Og Salomon stod fyrer Alltare Drottins.

J þissare bæn bidur Salomon/fyrst/ad Gud vilie hallda og enda sitt fyrerheit/sem hann hafde lofad og heited Dauid. So ad hans Rijke mætte so leinge standa allt þar til Christur hann kiæme/og vppbyriade þad eilijfa Rijke fyrer sitt Euangelium. J annann mata bidur hann/ad Gud vilie i þui Huse audsyna sig Milldann og Myskunsamann/ og heyra Bæner sijns Folks/og Neidinna Manna/i øllum þeirra motgange ꝛ Naudsynium. Og einkanliga er hier merkianda/Ad iafnan eykur Salomon þessu hier vid/ Ad Gud vilie Bænheyra þa/þegar þeir Jata sijnar Synder/ og vidur kienna Nafned Drottins/ ꝛc. Þuiad vtan so sie/ ad Syndernar og mot ganguren þrycke oss nidur/so ad vier kiennum til/þa akøllum vier ei Gud nie bidium vm hans Nad og hialp.

Og sem Salomon hafde endad allar þessar bæner.

Þetta er eitt agiætligt nidurlag/og ender þeirrar Bænar/sem Salomon giort hafde til Gudz/fyrer sijnu Rijke og sijnu Folke/ Þar hann bidur vm/ad Gud vilir heyra þessar Bæner/og vera hia þeim/lijka sem hann var hia þeirra Forfedrum/yfergiefa þa ecki/og taka ecki sijna hønd fra þeim/ Nelldur hueygia þeirra Hiørtu til at ganga a hans vegum/og skicka og hegda sier epter hans Orde. Med suoddann hætte atte einn Gudhrædur Valldzmadar at bidia alla Daga fyrer sijnum vndergiefnum/þa mundi heill og Hamingia vera i Rijkisstiorninne (meir enn nu er allu ijda)

Enn þar hier stendur/ad Salomon hafe so vijgt Husit/Þad er annat/ enn þegar vorer Papistar vijgia sijnar Kirkiur/ med Krisma Krossum/ Vijgdu Vathne/ signingum/ og odru þuilijku apaspille/sem þeir hafa sialfer vppdicktad an Gudz skipunar. Þuiad/ad vijgia/þad kallast hier eckirt annad/enn þad/Ad Menn hafa þa tekid fyrst til ad offra/ ꝛ ad fremia þa riettu Gudz þionustugiord i Musterinu/sem er/ad Predika Gudz Nad og velgiørninga/ prijsa hann þar fyrer og vegsama/og akalla hann i øllum naudsynium ꝛc. Af slijkre vijxlu vita Papistar eckirt/þuiad þeir jdka þetta ecki/ Nelldur fara þeir med sijna vppdicktada onytsamliga setninga

ollnga/sem Gud hefur huorke bodid nie bijfalad.

IX.

Nier seiger huersu ad Drottiñ hñ birtist Salomone/og veitte hñ hñs Bæn. Af þessu er þ til komed/ Ad sijdañ þar epter þat ed Daniel z adrer Heilager meñ giordu sijnar Bæner/i Lande Babilon z aññarsstadar/ þa sneru þeir sier til Jerusalem/j þa ætt sem Mųsterid hafde stadid. Þuiad Salomon hñ hafde vm þad bedid/og Gud hafde þui lofad/ ad hñ villde Bænheyra þa og hialpa þeim/þegar þeir akølludu hann i þessum stad/ Elligar þott þeir være ecki j þui Lande/ef ad þeir giordu sijna Bæn til þess stadar/og snere sijnum Andlitum i þa ætt sem Jerusalem var. Enn so mikid sem ahrærer fyrerheite þess Lijkamliga Konga rijkis z epterkom endur Salomonis/ Þa sia Meñ/ad þad er med soddañ fororde lofad og tilsagt/Ad Gud vilie vña þeim þess/so framarliga sem þ þr eru Fromer z riettuijser/z hallda Gudz Ord. Þar fyrer þegar þr vrdu iller z ohlydner/þa straffade Gud þa/so sem hñ hotar þm hier/so at þr vrdu fra slijk re Dyrd og Valldstiorn burtskufader og rekner.

X.

Nier seiger huersu ad Salomon vard vijdfrægur vegna siñar Speke/ z miøg mykeliga prijsadur. Eñ þtta hefr þar til þienad/ad fyrer soddañ tyckte hafa marger af Heidingium komed til Jerusalem/z sied z lært þa riettu Gudz þionustugiord s þar var frameñ/og lart so ad þeckia Gud. Þuiad þo ad Gud hñ hafe vtualid Gydingana alleinasta sier til eiginn Doms/þa hefur hann þo alla tijma medtekid nockra vt af Heidingium. Vpp a þad ad hñs Folk skyllde merkia þad/og veniast vid þad/ad Gud hñ er og so Gud Heidina þioda/z ad hñ vilie leida þær til Christi Rijkis fyrer Euangelium.

Þuiad Drottningiñ vt af Arabia hrosar visku Salomonis/þad er ei alleinasta skilianda vm Veralldliga visku/Helldur þad/ad hann hefur vnderuijsad henne vt af Gudz orde/ vm Gud z þa riettu Gudz þionustu giørd/ Og þess vegna hefur hun hellst fared til Jerusalem/ad sia hñ og heyra/so sem sia mæ j þssū X. Capi/þar so stendr/ Eñ sem Salomons tyckte vt af Nafninu Drottins kom fyr Drottningina af rijke Arabia.

Og Kongurin giörde eitt mikid hasæte et c.

Þetta er ein Historia/vm þad Kongliga Hasæted sik Salamon hefr

T giort

giort/ og er ſo ad ſia og merkia/ ſo ſem hafe hň þar med viliad auǩſa og fyrer ſioner ſetia/ſo ſem med ødru Maluerke/ art z eiginliga Natturu z Embætte eins godz Konungs z Stiornara.

Fijlsbein/þegar þad er riettelıga tilbued/ þa er þad fagurt og huitt/ Þar fyrer þa merker þad meinleyſe. Þuiad eiň Stiornare z Kongur hň ſkal fyrſt vera fromur og oſleckadur/og vackta ſig fyrer ølluͤ þeim hlutuͤ ſem eru hneyxlunarſamliger

Gullit med hueriu ad Fijlsbeined var yferſleigid og tilbuid/þad merk er ſtadfeſtu z ſtødugleika/ad madur lata ecki vijkia ſier med villd vinattu eda hatre/til nockurs þeſſ ſem rangt er/og ad hň hallde faſtliga a Løguͤ og riettindum.

XI.

Hier ſeiger/Huerſu ad Salomon tekz fyrſt Heidnar Kuiňur/berliga i mote Gudz orde og viduørū/Og þui næſt breyter hň epter þeirra dæmū/ z fremz Afgudadyrkan med þm, Hier af lære huer z eiň ad ottaſt Gud/ og hafa goda vaktan a ſialfuͤ ſier/Þuiad þ kaň ſnarliga til ad falla/ad meň hraſe/iafnuel þr Heilogu. Þuiad ſo ſ nu høfū vier heyrt/þa hefur Salomon verid Gude miøg þeckur/ z i Gudz orde miøg reyndz z forſcktz Samt þo þa fellz hň miøg hryggeliga og hrædeliga/ Ad hň epterfylger Konum ſijnum/ z verdur ſkurgoda þienare med þeim.

J aňare grein/ma hier ſia z merkia/Hůſu Gud hň ſtraffar Afguda dyrkā mz ſtyriølld/ofride z oſamþycki i Walldzſtiorniňe. Þr fyrer liggur ſtor makt þr a/ad Verallðligt yferualld elſke retta Gudz þionuſtugiørd/ z heňe fraṁ fylge/eň ſtande aluarliga i mote allre Afgudadyrkan.

So og Jeroboam Son Nebat/ſem var Ephrateus.

Hier er ein Hiſtoria/ J huerre modz ma berliga ſia/ huerſu Gud hň ſtraffar Hiagudadyrkan/ Ad haň lætz þita Megtuga Fagra og agiæta Rijke ſijns Folks ſundz ſkiptaſt z ſlijtaſt/hůt ed ſo var hætt komid a døg um Dauidz z Salomonis. Hier af lære einkū Verallðligt yferualld/ ad fordaſt Afgudadyrkaner z fals Gudz þionuſtugiørder/ſo ſ þ kanuænlig aſta Eitur/huert ed alla Rijkiesſtiorn fordiorfar/og af hueriu allt jllt og øll olucka kiemur og rijs. Þar þuert a mot/ ſkal huer Madz koſta þar a alls kapps/ad ein riett Gudz þienuſtugiørd/ z hreiň og klar lærdomz fae framgang/og vid makt bliſe/ Þuiad huar þad ſkiedur/þar giefur Gud luck u og farſælld i þeirre Rijkis ſtiornan. Vier ſkulum og ſo hafa þeſſa Hiſtoriu

Historiu ei alleinasta til lærdoms/helldur og so til huggunar. Sart er ad lijda/ nær Veralldliger edur andliger Hofdingiar rijsa a mote Euãgelio/ Reka i vtlegd fatæka Presta/ sem Gudz ord kieña/ & lijflata þa/ og hardliga plaga sijna vndergiefna. Eñ lærdu hier/ At ei kuña þr med ødrum hætte framar ad flyta siñe fordiørfun/ eñ so. Herodes hefde halldid sijnu rijke/ fyrer Herranũ Christo/ so og hñs Sonur fyrer Johañe Baptista/ & verid i allre virdigu & æru/ eñ þegar hñ lijfliet þau saklausu Børnen/ og Sonur hañs liet aflijfa þañ Heilaga Johañem/ þar med flyttu þeir sier til sialfs sijns fordiørfunar/ og vrdu þar fyrer afmader.

XII.

HJER er ein miøg merkilig Historia/ i huerre ad sia ma/ huersu ad Tyrañi og straung Stiorn/ giefur søk og tilefne/ til osamþyckis/ þegar Herrañer þuinga og þia ofmiøg sijna vndergiefna/ einkum i onduerdre rijkisstiorn. Eñ þr Vngu æsku Meñ/ so sem var Roboam/ og hñs vngu Radgiafar/ þeir huxa ecki hier vm/ þeir vilia allt vtrietta med Vallde & magt/ ꝥ þeir hafa vppbyriad/ eñ þad vill ecki so til ganga.

Hier er ecki þui gleymanda/ sem Textinn seiger/ Ad soddan Bernsku rad/ af hueriu Osamþycki og vpphlaup kom/ ꝥ var ein hefnd og straff/ fyrer þa Hiagudadyrkan og falska Gudz þionustugiørd/ sem Salomon hafde vppbyriad og reist.

Og sem allur Jsrael heyrde nu.

Sierlig Historia er þetta/ Huersu ad Jeroboam/ þa hñ hafde feingit Rijkid/ þa ottast hñ/ ad hañ munde ecki hallda þui/ ef hñ liete þær X. ættkuijsler Jsraels fara vpp til Jerusalem / og færa þar Forner / epter Gudz bode og skipan/ Þar fyrer vpphuxar hñ af sialfs sins hiarta eina nyia Gudz þionustugiørd/ med þeim Gullkalfum/ Eñ med þui sama sem hñ huxar ad bijhallda Rijkinu/ þar med mister hñ þad. Lijka eins eru þeñañ dag marger/ þeir ed so huxa/ Ef þeir blijfa vid siñ Pauadom/ þa munu þeir margrar Haskasemdar og Skada a miss fara/ Eñ þar med Syndga þeir meir & meir/ leingur og leingur/ þar til þr hliota til gruñs ad ganga. Þuiad huer hñ vill hafa Langtæda luccu & farsælld/ sa hallde sier til Gudz og hñs Ordz/ Elligar hlytur þad ad forganga/ þo hñ hefde allra Konga og Keisara Valld og Rijkdom.

XIII.

HJer seiger huersu ad Jeroboam hn͂ vard aufstadur af einum Spamaṅe/vegna hn͂s Afguda dyrkanar. Þar sierdu ad þetta er aitt z Nattura allra Hiagudadyrkara z villumaṅa/ad þeir vilia ostraffader blijfua z þikiast hafa riett mal til ad bera. Þar fyrer skipar Kongurin͂ ad grijpa þan͂ Spamaṅ. þetta og þuilijkt æfentyr verda þr ad standa aller/ hu͂ir͂ bifalad er Gudz ord at Predika/og at straffa Hiagudadyrkaner/z adrar Synder og hneyxlaner.

Þar næst ma hier sia og merkia/ad þar stodar eckert ꝛæd vid ein͂ forhertan og frahorfin͂ Man͂. Jeroboam heyrer sialfur Prophetans ord/ og matte vel vita/at han͂ var af Gude sendur. Fyrst þar af/at þa han͂ vil rietter Hondina epter hm͂/þa verdur hun jafnsnart visin͂. Þar næst/Þa Spamadurin͂ bidur fyrer hm͂/þa vard hn͂s Hond aptur Heilbrigd. Af þssu giefur hn͂ sig allz eckirt/Helldur blijfur hn͂ samt vid sijna Skurgoda dyrkan/suo sem ædur/allt þar til hn͂ verdur af Jorduṅe afmadur. Slijk dæme hafa men͂ sied a Gudz ordz Ouinum/allmiog/a þessum dogum/og siast dagliga. Þuiat Gud hn͂ hlijfer onguum/vtan þar epterfylge sanṅarlig jdran og yferbot.

Og þar bio ein͂ gamall Spamadur j Bethel.

Þetta er ein Historia/huersu ad Spamadur þesse/sem suo agiætliga spade i giegn Jeroboam og Alltarinu/z þar epter giorde soddan dyrdligt Dasemdʳ verk/hn͂ verdr af einu Leone slitin͂/Af þui(ad hn͂ i mote Gudz skipan)neytte Matar i Bethel.

Hier hofum vier fyrst ein͂ Lærdom/ Ad huad Gud eitt sin͂ kydur z lif alar/þui eigum vier aluarliga ad trua/z fastliga hallda oss þar vid/ og lata ecki i neckurn mata vijkia oss þar fra/þo ein͂ keme fram og seige sig ad vera Spamaṅ/Og þo ein͂ Engill hafe talad vid han͂ fyrer Herrans ord z c. Þuiad eckirt hefur þenan͂ goda Gudz Man͂ skadad/og honum komid i soddan fall/aṅad en͂ þetta/Hn͂ meinte/Med þui hin͂ anṅar hrosar so miog af sier/ad han͂ sie og ein͂ Spamadur/Þa huxar hn͂/ad hn͂ ville Gude hlydin͂ vera þar vti/ og er suo med Gudz Nafne suikin͂ og a tælar dreigin͂.

Þar næst hefur Gud viliad Kunṅugt giora Jeroboam og ollu͂ Jsrael/ fyrer soddan͂ tilburd/ad fra Hiaguda dyrkan skule ecki vel luckast þeim. Og huad stor mikil Synd þad sie/ þad þeir snern sier ecki vid Gudz ordz Predikan/Og aunsar hier med/ad þeir munu lijka eins fyrerfarast. Þui

ad Gud

ad Gud hñ vill/ad meñ epterfylge sijnu Orde/ elligar meiga þeir vænta allrar olucku.

XIIII.

Þesse er hin þridia amiñing/ Ad Gud hañ straffar Jeroboam vegna hñs Afgudadyrkun˚/ fyrer Ahia Spamañ. Eñ þar hialpar eigiñ amiñing/ eckirt straff/ vid þa ogudligu/ Meñ meiga amiña og seigia þeim/ ꝥ þr vilia/ eñ þeir giora þad ꝥr setia sier.

Sierdeilis er hier merkianda i Predikun Ahia/ huad hardliga hann hotar Jeroboam/ vegna hñs afguda dyrkunar/ ad ei mune alleinasta ꝥ reffingar straff koma yfer allt hans Hus/ helldur og so yfer allt Jsraels Folk. Vppa þad/ ad huer Madur vakte sig fyrer hiagudadyrkan allre/ z blijfe fastliga vid þa rettu Gudz þionustu og hñs Ord.

Roboam Son Salomons var Kongur Juda.

Hier er z eitt epterdæme/ huersu ad Kenga Rijkid Juda þad framde og eirniñ Hiaguda dyrkaner/ og færde Forner vijda añarsstadar/ enn til Jerusalem i Musterinu. Vegna slijkra Synda þa vppueckꝛ Gud Egiptalands Kong/ hñ Rænte Musterid/ z flutte burt alla Fiesiodu med sier. Ollum oß er ꝥtta ein amiñing og viduorun/ at ef vier vilium lifa i fride/ þa holldum oß vid Gud og hñs Ord. Eñ huar ed Rangꝛ lærdomur er/ z Hiagudadyrkaner/ þar mun ecki skortur verda a Ofride og allre annare Olucku og Ogiæfu.

XV.

ER ein Historia/ j huerre framsett eru tuo merkilig epterdæmi. Fyrst þetta/ ad Kong Abiam/ rijker ecki i Jerusalem vtan þriu ar. Enn hans Sonur Assa eitt ar og fiorutige. Þesse Aassa hefur giort eitt Koñugligt verk/ i þui/ ad hann afteck Hiagudadyrkaner/ og vpprætte þui Skurgode Miplezet. Þuiad eiñ Lands Herra og Stiornare/ vilie hañ añars hafa Luku/ þa hlytur hñ ad astunda/ ad Hiagudadyrkan z fals lærdomꝛ sie ei lidiñ. Þuiat huar helldst rongñ lærdome z hiagudadyrkun er ei hamlat/ þar lætur Gud koma ofrid og adra olucku / Suo sem hier ma sia ad þad gieck Baesa Jsraels Konge.

Og Nadab Son Jeroboam vard Kongur yfer Jsr.

Hier er ein Historia/ J huerre oß verdur fyrer Sioner sett/ huernen Gud hñ er vanur ad hondla vid þa Ogudhræddu Landsstiornara/ ẜ fals

 lærdom

lærdom ⁊ Hiagudadyrkan plaga med hond ad hafa/ ⁊ ad forsuara. Nadab Sonur Jeroboam ryker ecki uema tuo ar/og verdur i Hel sleginn. Baesa hũ ed Ryke tok epter hñ/vard af Syrlands Konge med Hernade yferfalliñ/og vm sijder med allre siñe ætt afmadur/ Þetta fieck hñ fyrer sijna Hiagudadyrkan/ ⁊ þad hñ hafde drepid Kong Nadab.

J soddan mata er Bok þesse/allt vt til enda/eiñ riettz Speigill/huar jñe aller Herrar ⁊ Kongar/ ⁊ Stiornarar skulu vel ⁊ vandliga Speigla sig/ Vppa þad ad þeir life i Gudz otta/ og ad þeir mættu fordast þær plagur og Refsingar/ sem jafnliga eru komnar yfer alla Ogudhrædda Valldzmeñ.

XVI.

Hier talar eñ vm þad straff sem kom yfer Jsraels Kongs ryke/vegna þrra Afgudadyrkanar/Þesser ogudchræddu Kongar verda j hel slegner/ eiñ epter añañ/vegna þeirra Synda/og fyrer þad/at þeir aftoku ei þær Afgudadyrkaner helldur juku þar a. Til eins epterdæmis ollum yfer valldz Moñum/ad ef þeir vilia hafa luckusamliga rykisstiorn/og ef þr girnast ad þeirra vndersatar hafe frid og farsælld/þa fordist þeir Hiagudadyrkaner allar/og hafe Gud og hñs Ord fyrer augum/og þa riettu Gudz þionustugiørd/ Huxande ecke vm huernen adrer breyta/ eda huad þa kañ ad henda.

XVII.

Hier tekz til Historian vm þañ mykla Propheta Eliam/ huern Gud vppuakte i þañ sama tijma i Jsrael/þa Afgudadyrkanen var sem mest. Eins sem þ og hefur skied a vorũ døgũ/ad Euangeliũ þ er vppkomid/þa Pauadominriñ/og su Ragna Gudz þiegustugiørd geisade sem mest. Allt þetta hefur Gud þar fyrer giørt/ad med þui hñ vill og hlytur ad straffa Afgudadyrkanina/þa vill hñ viduara þa godu/so ad þeir hialpist. Hier stendur og enn eitt sierligt epterdæme/ Huersu ad Gud hñ straffar Landid med hallære vegna afgudadyrkanar/leingur eñ i III. ar. J slykre Neyd gleymer Gud ei sijnũ/ So sem hier skiede/ad Hrafnar baru Elia Braud ⁊ Kiøt. So og Blezar Gud/fyrer Eliam/ Miølfat og vidsmiørs Krus þrrar fatæku Eckiu/so ad hun hafde fullnægiu vm allañ þañ Hallæris tijma. Þuiad Gud hñ vill þeñañ prys ⁊ Titil eiga i Raun ⁊ Sañleika/ ad hñ vilie og kuñe i Hallærinu ad hialpa þeim sem a hñ trua ⁊ treysta.

XVIII.

J fyrsto

J fyrstu er hier eitt agiætligt epterdæme/vm þañ froma mañ Obadiã/ huer ad er i þess Ogudliga Kongsgarde/Fyrer huers hialp/ad hundrad Spameñ hallda lijfe/z verda heimugliga i þeirre Hallæris tijd fædder. Hier af siañ vier/at i Neydiñe þa kañ Gud margvijsliga at hialpa siñu og vernda þa.

J añare grein er hier sierliga merkianda hűsu ad þeir Ogudligu/þr kieña þm fromu z godu vm alla þa olucku sem þr lijda vegan siña Synda. Þuiad Achab giefur hier Elia skulldina/vm þad hallære z allzkyns Eymd þa sem i Landinu var i þñ tijma. Eins giora þr blindu forhertu Papistar a þssum vorum dogum/þeir lyta og lasta þ Heilaga Euangelium/og giefa þui alla skulld/og kieña þui vm/at styriolld Ofridur/hallære/og oñur olukka sie þar af komen z c. Eñ Elias/hñ seiger/Allt þetta sie Syndaña skulld/ad Achab og Folkid hafe yfergiefid Gudz Bodord/z epterfylgt Baal z c.

Þa gieck Elias fram fyrer allt Folked og sagde.

Þetta er ein agiætliga føgur Historia/huersu ad Gud hñ stendr hia Elia Spamañe/ og giefur honum eitt opinberan Vitnisburd/vppa hñs lærdom og hans kallan/ Þar þuert a mot standa Baals Spameñ med skom og Kiñroda/ og verda aller drepner vegna Skurgodadyrkanar. Vppa þad ad Meñ lære/ad hallda sier aluarliga vid Gud z hans Ord/ ef ad Madr vill ei hreppa lijkamliga refsing/ z þar ofan a eilijfa Gudz Reide og fyrerdæming.

Eñ þad/ ad Elias lijflætur sialfur þessa fals Spameñ/Þad giører hñ þar fyrer/ad Gud hñ hafde þa med opinberligu teikne vottad/ad þeir voru Sutkarar og Gudlastarar/og Dauda verduger epter Løgmalinu. Nu fyrst þat Kongurinñ villde ei refsa þeim/þa gierde Elias þad sialfr/ ecki af eiginligre vpptekt/helldur af einum sierligum Spadoms Anda/z vandlæte/huert hñ hafde af Gude. J Euangelio jafnar Christr Johañe Skijrara vid Eliam/Ecke þar fyrer ad hñ tok Suerdid/eins og Elias/ Helldur þar fyrer/at hñ flutte sitt embætte aluarliga med einum hofum og merkeligum Anda/straffade þa Kieñemaña Hofdingia z Phariseos vnder Augun/og leidde folkid til riettrar Gudz þienustu.

XIX.

ER ein Historia j huerre ed sia ma/huersu at Spamennerner hafa alla tijma ordid ad lijda vegna Gudz ordz/z þirrar riettu Gudz Þionustu

giørdar

giørdar/Og þad hialpar þeim ecki þar/ad Gud hñ bar vitne af himnū ofan/med dasemdar Jarteiknum/vm þrra lærdom/ad hñ sie riettur og sañur. Slijkt giører þa heilogu optsinnis litilhugada/ suo sem ad skiede Eliam/Nañ girnist ad deyia/vt af storre Sorg og angist/Eñ Gud hañ huggar hñ/og frelsar hñ vr allre neyd.

Þar næst er hier z eitt merkelegt epterdæme/at Gud hñ lofar hñ vilie vardueita VII. Þusund Mañа/sem ecki høfdu þionad Baal/Eñ hinum ødrum sem Baal høfdu tilbedid/þeim hotar hñ/at þeir skule falla fyrer Suerdum þeirra Hasael Jehu/z Elisei. Þuiad hñ lætur alldrei nockra Afgudadyrkan orefsta blijfa.

XX.

Hier er eitt merkeligt epterdæme Gudligrar Þolinmæde og langlundargiedz. Þuiad nær Gud hñ bijdur epter jdran hins Synduga/ þa vndan dregur hñ opt hirtingena/og lætur þo sia hana/so sem langt j fiarska/og reyner til/huert Meñ vilia giøra yferbot/eda ei. So lætur hñ hier skie/ Ad hann lætur þa Syros falla jñ i Landid/enn þo vinna þeir ei Sigur a Israel. Þetta er eitt skierligt epterdæme/Af hueriu aller Tyrannar meiga læra/þegar þeir vilia hafa meira/ eñ huad Møguligt er/ þa vill Gud þañ Vijkingsskap z ofsnud straffa. Þuiad Achab Israels Kong hann villde hier giefa sig vnder Syrlands Kong. Eñ þa ed Syrlands Kongur villde ecki vera þar med til frids/ Helldur villde hann hafa alla hlute/þa fieck hann hefnd fyrer slijkañ metnad z Tyrañskap.

Þa gieck eiñ Gudz madur fram/og sagde til Israels

Þesse Historia kieñer fyrst/Huersu ad þeir Syri vrdu slegner/ecki þar fyrer/ ad Achab og Israels Syner være fromer/ Helldur af þui/ad þier Syrelndsku høfdu lastad Gud/þar þeir sogdu/Ad Israels Gud hñ gæte ei sijnum hialpad/ ef ad þeir hielldu orrostu vid þa a sliettlendinu/ Huar af Meñ læra/ad Gudlastan blijfur alldrei ohegnd.

Þui næst er hier ein Historia/ hū ed kieñer/hūsu ad Achab hñ Syndgar/Ad hñ neyter ecki þess Sigurs rietteliga sem Gud hñ gaf honum. Hñ hefde ætt ad lijflata þañ ogudliga Syrlands Kong/ þuiad hañ var Dauda verdur/ Eñ nu giefur hñ ei ad eins hm̄ lijf/helldur þa giører hñ Sattmala vid hñ/treyster vppa hñs Magt/z hefur meira traust a hm̄/ eñ a Gudz hialp z hiastod/hueriu hñ atte alleinasta ad trua. Slijkar Syndar verdur hñ og øll hñs ætt ad gallda sijdar meir.

Þetta

Þetta er ein almenelig Synd hia Herruum og Hofdingium. Þeir lata sier þykia/ at nær þr hafa magtina/ þa sie eingin neyd/ Eñ Gud hñ kieñer hier añad/ ad þad er ecki komed vnder magt z vallde helldur vnder hñs Rad og Blezan.

XXI.

Hier er fyrst ein Historia/ huersu ad Achab og hñs Kuinna þau lietu Drepa Naboth saklausan/ i mote Gudz riette og Manna/ fyrer þ ad hñ villde hallda sijnum Arfe/ epter Gudz bode/ og villde ecki selia hñ Konginum. Þuiad þott Veralldligt yferualld hafe valld yfer lijfe z gotze siña vndergiefiña/ Þa skal þo hoofsemd og stilling vera þar a/ So ad þar sie greinarmunur a mille/ huert ad er riettur Valldzmadur edur Tyranne. Eñ Vijkingur og Tyrañe/ hñ ræner og tekur fra sierhuerium huad hñ vill/ og skeyter ecki om huert þad er med riettu eda rongu. Eñ eiñ riettur yferualldz Herra/ hñ lætur sier nægia ærligar skylldur z skatta/ z leggur ecki þyngsl nein ny a sijna vndergiefna/ nema sierlig Naudsyn krefie. Slijkt mundangs hoof hefur Achab hier ecki/ Helldur fer hann ad med ofrijke/ z lijflætur þañ saklausa Naboth/ huer ed ad soñu hlaut sitt lijf at missa/ eñ Achab fær sitt makligt straff sijdar meir.

J annare grein er hier eitt sierligt epterdæme/ Þegar Elias straffar Achab vegna Syndar siñar/ þa giorer hñ jdran/ Og vegna slijks litelætis/ þa lætr Gud þad hefndar straff ei yferkoma a medañ Achab lifde. Af soddan dæme eigum vier þad ad læra/ Ad nær Oluckan er fyrer hende/ og Gudz hirting liggur a oss/ þa skulum vier ei orutnast/ helldur snua oss/ og lata af þui hinu vonda/ og bidia Gud vm Nad og Myskun/ þa mun Gud vera lijknsamur/ so sem hñ var Achab/ huer ed þo var mesta jllmeñe.

XXII.

Þetta er ein furdulig Historia/ huersu at Gud hñ lætur Kong Achab verda a tælar dreigiñ fyrer Falsspameñ/ og so hñ vm sijder verdur i hel sleigiñ so sem honū var ædr fyrer sagt af Spamañenum/ Af þui ad hñ skeytte ei vm Gud nie hñs Ord. Hñs Broder Benadab Syrlands Kongz vid huern hñ hafde Sattmal reist/ og a huers magt hñ treyste/ hñ giefr honum nu maklig laun fyrer þad/ ad hñ liet hñ lausan. Hier siaum vier huad diarfliga þr fals Spameñ framfylgia þrra lygū/ z huersu ad þr godu og Gudligu Spameñ þr hliota alla tijma af hinum ad lijda offsokner z motgang. Eñ þetta varer huerutueggia ei nema litlastund,

Þa sagde Jsraels Kongur/taked Micheam.

Hier seiger fyrst / huersu ad sa Frome Madur michias/ hann vard i Myruastofu settur/af þeim ögudliga Achab/fyrer þad ad hn̄ sagde hm̄ sannleikin̄. Þui næst/ad Achab fellz i Bardaga. Þad þridia/ er ein merkelig og agiæt Historia/huersu ad Josaphat hann aftekur med ollu alla Hiagudadyrkan/ sem þa var en̄ epter i Landinu. Þuiad þetta heyrer til ollum Gudligum yferualldz Herrum/ad lyda ecki neina Hiagudadyrkā/ edz ranga Gudz þionustugiord/Helldz hana i burtu ad taka/ꝛ af ad ma aluarliga/Gude til lofs ꝛ dyrdar/en̄ til gagns ꝛ goda Kristelegre Kirkiu

Sum̄aria yfer þa fiordu Bok Kongan̄a.

I. Cap.

HJER seiger fyrst/huersu ad sa ogudlige Kongz Ahasias gieng ur ferel Fodz siins Achab. Og med þui ad hn̄ var nu so Ogudligur/ad hn̄ leitar til Heidin̄a Skurgoda/vm rad og hialp/en̄ ei til Jsraels Gudz/þar fyrer straffar Gud hn̄/suo ad hn̄ fær fall i siinu Huse/ꝛ Andast þar af/ So ad vier lærū ad vakta oss fyrer fals lærdome/rangre Gudz Þionustugiord/ꝛ Fiolkinge/ og Spaforum/En̄ hallda oss þess vandligar til Gudz ordz ꝛ sañrar Gudz þionustugiordar.

Og hn̄ sende til hn̄s ein̄ Hôfudzmann yfer L.

Þetta er ein sierlig Historia/Ad Elias bydz Elde ad falla af Himne ofan/yfer þa tuo Hofudzmen̄ Ahasia Kongs/ þar huor fyrer sig hafde fimtiger Manna vnder sier. Eins alijka sem S. Petur af Gudi igrim krapte/alleinasta med einu orde lijfliet þau Ananiam ꝛ Saphiram hn̄s Konu/fyrer saker þeirra Lygi. Þesser tueir Hofudzmen̄ eru sender af þeim ogudliga Konge/og þ er og vissast ad þeir munu sialfer hafa og so verid Skurgodadyrkarar. En̄ med þui þeir kalla Eliam Gudz man̄/ꝛ hielldu þo þan̄ Gud sem Elias Predikade ecki fyrer þan̄ Retta Gud/þeir voru Baals þionar/lijka sem þeirra Kongz var/Þa vill Elias med þessu sierdeilis merke beuijsa/at hn̄s lærdomur og þionustugiord sie son̄ og riett/en̄ þeirra Spaman̄a lærdomur og Þionustugiord sie raung og fals. So er nu þetta Dasemdar verk ecki i þa meining vtleggianda/ at Elias hefne sijn þar med/helldur vppa þad/ad Gudz Nafn verde vegsamad/ꝛ ad Men̄ þecke

þañ rietta og sañа Gud

II.

Fyrst seiger hier hversu ad Gud hañ hefur vppnumed Eliam/fra þessu lijfe/til eins Eilijfs lijfs. Ecki alleinasta þeim til traustz og huggunar sem rietta Tru hefdu/eins z Elias/og ecki tilbadu Baal/Helldur og so eiñiñ oss/sem ad væntum og bijdum epter þeirre sømu von/og Dyrd ligre opinberan hins myckla Gudz z vors Frelsara Jesu Christi. So ad vier meigum vissuliga vona z vita/ad oss er tilbued eitt eilijft Rijke/epter þetta lijf/þa vier førum vr þessū eymdar Dal/i hverju Rijke vier munū lifa i eilijfre Saluhialp/og med oseiganligre Dyrd og glede.

J añare grein tekur hier til Historian Helisei Spamanns. Þuiat þa þar var ad komit/ad Jsraels Rijke skyllde straffast af Gude vegna siñar Skurgodadyrkanar/þa liet Gud sitt Ord ædur fyrre Rijkuligla z nogliga boda og kuñgiøra fyrer þeim.

J þridia mata ma hier sia/Huad stor Synd þad er/ ad fyrerlijta og vanæra Gudz ord/og þa sem þad kieña og boda/Þesse Vngmeñe verda af olmum Biarndyrum i sundur slitiñ/ af þui ad þau Spottudu þann gamla Spamañ/huar af vier lærū/at hafa Gudz ordz þienara i heidre/ vegna þeirra Embættis.

III.

Fyrst þa er hier ein merkilig Historia/i huerre sia ma/huer ad sie mismunur a mille þeirra godu og Gudhrædдu/og hiña ogudligu/þegar neyd z motgangur er fyrer hondum. Þeir ogudligu mistreysta jafnsnart/ og hafa eckt huggan af Gudz orde/so sem Joram giører hier/Þuiad þr hafa forsmad þ/z ei merkt þad. Eñ þr Gudhræddu/so s var Josaphat/ þeir hafa Gudz Ord i heidre/ merkia þad og varduetta þad/ og þegar i Rrauner rekur/þa hallda þr sier vid þ/og setia allt sitt traust þar a/ og þar fyrer fiña þr nogliga huggun þar vtt/og þr enu ogudligu hafa z so Not þar af sijdar meir.

J añañ mata er hier eitt merkeligt epterdæmi/af Eliseo Spamañe/ Ad hñ seiger þeim ogudliga Konge vnder Augun/ad ecke munde hñ lita til hans/ef hañ giorde þad ecki vegna Josaphat/Huar fyrer hñ hafe et leitad rada til Baals Spamaña z Soddañ oluøru ættu Predikarar at hafa vid ogudliga Valldzmeñ/Þuiad añars skeyta þeir ei vm Lærdom nie amiñingar neinar.

 Enn

Eñ sem aller Moabitar spyrta þetta/ ad Kongar.

Þetta er ein merkelig Historia/ huersu Dasamliga Gud hañ fremur þui til leidar/ þad Moabitar fa osigur. Þeñañ Sigur fa þeir Israels Kongur og Edom/ allramasta vegna þess Froma og Gudhrædda Kongs Josaphat/eñ ei þeirra vegna. Eñ þar þeir høndla so grimliga vid syna Oujne/ad þeir høggua vpp øll Trie/fylla Akra bestu med Griot/Þad er ecki skied af þeirra hefndar grimd/Nelldr þar fyrer/ad Eliseius Spamadur/hafde sagt þeim þad adur fyrr/ad þad være Gudz vilie.

Nier hafa meñ z so eñ aptur eitt epterdæme/ þad vppreist hun luckost ei vel. Moabitar þeir voru Skattgilder vnder Israels Kong/ Enn þeir fiellu fra honum/þar fyrer kom þesse hefnd yfer þa.

IIII.

Fyrst stendur hier eitt agiætligt epterdæme/ vt af þeirre Fatæku Eckiu/Ad eñ þo ad Gud hñ late þa Gudhrædddu og fromu lyda neyd vm stundar saker/þa hialpar hñ þm þo vm syder/z lætur þa ecki i Neydiñe blijfa alltyd.

Gud hñ giefur þssare Eckiu soddan Blezan/og skipar heñe/at bitala synum skulldamøñum/af þui sm heñe var afgangs/Þar ma madur sia/ ad þ er Gudz vilie/ad huer hñ er odrum skylldugur/ hñ skal þ ærliga og truliga bitala. Þuiad añars mans gotz og eign er fyrerbodid ad hafa/og hallda. Eñ þar ed Christur seiger i Euangelio/ ad meñ skule lana odrū fyrer eckert/þetta er ei so skilianda/ad Meñ skule læna/z fa ei þar aptr/ Nelldur so/þeir sem lænad geta þeir eiga þ ad giøra/ þm til goda sem aliggur/Þuiad læn er ei eign/og ef Madur gietur/þa skal hañ þ aptur gialda//añars auñing a Madur þar eckert af ad hafa.

J ødrur lage er hier eitt merkeligt epterdæme/af þeirre Ryku Kuiñu i Sunen/ huer ed herberge veitte Eliseo Spamañe/ og ødladest af Gude eitt Son/fyrer þeñañ velgiorning. Þuiad Gud hñ vill einkanliga endur gialda/þad hñs ordz þionum er til goda giort.

Hun for af stad og kom til Guds mañs a Fialled

Nier er i fyrstu merkilegt epterdæme eiñrar mikillar Truar/ sem þsse Sunuerska Kuiña hafde/ ad Gud hñ munde heñar Son fyrer Spamañ iñ af Dauda vppueckiast lata/Nuad z skiede.

Þar næst er hier tuo øñur epterdæme. Þad fyrra/Ad þa Jurt sem

eingiñ

tinginn kuñe fyrer keyſkleika ſaker ad Eta/ hana gierer Spamadurñ ſata z vel jetande. Pad añad/ad hñ i Hallæris tijdiñe peirre ſem pa var fæder Hundrad maña med faum Braudum og geingr po af. Peſſe dæme þau votta/Ad par hafi verid nockrer goder/og fromer Meñ/j Þui Skur goda fullu Kongs Ryke Iſrael/huerier ed haft hafa Gudz ord / huerier ed i þui hallære og odrum Naudſynium hafa vegna Gudz ords hialplig er ordid/ þar hiner adrer Vantruader vrdu Syndanna vegna Naud ad lijda. Oſſ til eins epterdæmes/ad vier ſieum fromer/z ſettum vora von til Gudz/ad hñ mune hialpa oſſ/eñ po hñ late pa ohlydnu ſkalka fa peirra ſtraff og refſing.

V.

Hier er ein fagurlig Hiſtoria/Hûnen Naeman hiñ Syrlendſke verdr af ſiñe lijkþra hreiñ/og ſnyſt þar med til þeſſ ſaña Iſraels Gudz. Fyrer ſoddan tilburde hefur Gud alla tijma viliad auijſa og votta/þat Heidnar Pioder ſkylldu koma til Gudz rijkis/z verda Saluholpnar/vt af Nadiñe Gudz/ æn Lögmals og þeſſ verka.
Eñ ſierdeilis er hier merkiäda/Hûſu einfalldliga ad Gud hñ gior þetta hid mykla daſemdar verk/ ſo ad ſkynſem hun hlytur ad hneyxlaſt þar a. Eñ huerſu ſliett og einfalldliga ſem þad geingur til/ þa ſkiedur þad ſo/ ad huer hann truer Gudz fyrerheite og hans Nad/ z þar epter fylger/ſa ſame reyner/ad hñs verk og giorningar ganga daſamliga fram. Epter ſkynſeme Hollds ins var eckj Iordan betre eñ oñur Votn/Eñ med þui at Ordid viſade honum ad Iordan/enn eckj til aunara Vatna/ þui verdur Naemã hreiñ/ þegar hñ þuær ſier i Iordan. Peſſe Hiſtoria er ein merking og fyrermyndan/peirrar Heilſuſamligu Skijrnar/hũ ed i Iordan v" vppbyriud/af Iohañe ſkijrara/z ſijdan er komiñ yfer oſſ Heidingia/fyre huería ſkijrn vier verdum hreinſader af peirre hrædeligre Lijkþra/ ſem er Syndeñ/fyrer truna a Daudan z verdſkulldañ Chriſti/ſo ſm hiñ Helge Baſilius hañ þtta vtleggur og þyder.

Og ſem hann var farinn fra honum eina Milu.

Hier ſiaum vier/ huerſu ad Gud hñ ſtraffar agirnd og Lyge a Spamañſins þienari Gieſſi/So ad bæde hñ og aller hans epterkomendur/þr verda med lijkþra ſtraffader/ fyrer ſaker þeſſarar Syndar/Þuiad Gud hñ hatar alla agirnd/Eñ einkãliga hatar hñ Iudas agirnd/þegar meñ handtiera ſo med þad heilaga Gudz ord og Sacramenta/ad Madur fae

B iij. þar

þar med gotz z peninga valld og rijkedæme/ So ß sa store Judas Pauen i Rom gioerer med sijnu selskap/ huer ed vt af Gudz orde z hin Heilogu Sacramētis giorer ærligan Markad/ z selur þau fyrer Fie z Peniga.

VI.

ER ein sierlig og fagurlig Historia/ af huerre vier Lærum þad og slaū/ ad þeir sem Gud ottast/ og vid hāns ord hallda sier/ þa vill Gud vard veita fyrer sijna Eingla/ og hlijfa þeim fyrer aullu jllu/ huad hellst sem Dioffullin og Heimurinn vill giora þeim. Sem seiger sa 34. Psalmur/ Eingill Drottins hū setur herbuder i Kringum þa sem Drottinn ottast/ z frelsar þa. Og j þeim 91. Psalme/ Hū hefur bodid sijnum Einglum vm þig/ ad þeir varduette þig a þijnum vegum/ ad þr bere þig a hondū sier/ so þu steyter ecki Fot þiñ a Steini. Soddan fyrerheit og slijk epterdæme aūmīa oss/ ad vier skulum vissuliga trua (þuiad med vorū Lijkams Augū þa erū vier eins blinder so sem Spamañsins Þienare var) ad med soddan vardhellde Heilagra Eingla/ þa erū vier Jafnliga varduetter/ Annars mættum vier alldrei/ og ecki eitt Augnablijk ohrædder vera/ til Lijfs og Salar fyrer Dioflinum.

Þad skiede epter þetta ad Benadab Syrlands K.

Þar seiger/ huersu ad Gud hū straffar þeñañ afguda dyrkara Israels Kong med strijde og storu Hallære/ so ad Mædurnar drapu sijn eigen Born/ Sudu þau og atu. Soddan plāgur er Gud vanur ad lata koma/ þegar meñ yfergiefa Gudz ord/ og snua sier ei fra fals lærdome og rang re Gudz þionustu. Þuiad fyrer þessa Sein og onga adra vppuakte Gud þessa myklu Spameñ Eliam og Elijseum/ ad su Hiagudadyrkann skyllde burt takast/ z rett og soñ Gudz Þionustugiord skyllde vpp aptur reist og skickud verda/ eñ þeir hlyddu þeim eckt.

VII.

Þetta er ein dyrdleg og merkilig Historia/ Huersu ad Gud hū skielfer þa Syros furduliga/ og rekur þa a flotta/ og Samaria verdur leyst fra þui hryggeliga hungre og hallære/ Og epter þad sarasta hungr og sullt kiemur faheyrd og otruanlig Nægd allra hluta.

Þesse Historia og adrar þuilijkar/ þær þiena þar til/ ad vier skulum blijfa stodugliga vid Gudz ord/ Og i Neyd og motgange hugga oss þar vid/ ad hū mune hialpa oss/ þuiat hū er Almattugur/ og hū hefr Þusund

radd

Rad til ad hialpa/ þa vier i Neydinne ecki vitum nie siaum eitt. So at oss fare ei so sem þessum Ogudliga Konge/ z hns Riddara/ huer ed ei villde trua Spamanenum.

Hier er z merkianda epterdæme þssara lyk þra mana/ Ad þeir hallda þ fyrer Synd/ ef ad þeir huxa suo miøg vm þrra eiginligt gagn/ ad þr vilia ei snarliga þenan bodskap kongiera Borgar Monnum/ sem at lidu neyd og hungur/ þetta giora þr rieit.

VIII.

ER eitt epterdæme/ Huersu su Sunuerska Kuinna nytur en þss/ ad hun hafde verid suo Giestrisin vid Eliseum/ og giort honum margt til goda. Þuiad Spamadurinn varar hana vid / og seiger henne / ad hun skule vr Lande fara/ og fordast þad hallære sem koma munde. Þannenn vill Gud nogliga og med rykre blessan launa þeim z endurgiallda sem Gudz ords Þienurum til goda giora/ og þa elska/ i Neidur vid Gudz ord. Þui nast er eitt epterdæme/ huersu ad Gud hn lætr þan Tyrana Benadad Deyia/ En med þui ad Israels Syner giordu huorke bot nie betran/ þa kiemur Asael i hns stad/ sa ed en meir plagade Israels Sonu/ helldr en Benhadad hafde adur giort.

A fimta Are Joram Sonar Achab.

Eitt epterdæme er hier/ Huersu ad sa Gudhrædde og frome Kongur Josaphat liet epter sig einn ogudhræddan Son sa ed og hiet Joram/ Þar fyrer plægade Gud þan Joram/ Fyrst med strijde/ at þr Edomitar fiellu fra henum. Þui næst plægade Gud han med þungu Sottarferle/ huert einginn kunne ad lækna/ og han Andadist þar af/ þegar hn hafde heil tuo ar i þm krankleika/ med storum harmkuælum leigid. Huar vm i annare Kornichu bokinne fleira skrifad stendur i XII. Cap. Somuleidis hans Sonur Ahasia/ Med þui hann ottast og ei Gud/ þa ryker hn ecke nema eitt ar/ og Andast. Þanen ma hier augliosliga sia z merkia/ ad Gud hn gefur huorke luckn nie blezon þn: Valldzmonnum/ sem eru ogudleger og Gudz ord forsma og fyrerlita.

XI.

HIER seiger/ Huersu ad sa Ogudlige Israels Kongur Joram/ suo og Ahasia Kongr Juda/ þeir verda bader drepner/ epter Gudz skipan vegna þeirra Skurgoda Dyrkanar. Huar af men mega læra/ og vissuliga

þad

þad vita/Huer hn̄ breyter ſier ecki epter Gudz orde/helldur fyrerlijtur þ
og vill ecki lata af Skurgodadyrkan og rongū lærdome/hann ſame verd
viſſuliga ſtraffadur. Þar fyrer meiga einkanliga yferuallds Herrarner/
ef þeir añars vilia hreppa Lucku og blezan/giefa ſig til Gudz Ords/ og
blijfa þar vid af hiarta/ z hamla og hindra ellu ogudligu athæfe.

Enn ſem Jehu kom til Borgar Jeſreel.

Hier er ein ſierlig Hiſtoria/ huer æñlok hin Ogudliga Jeſabel hefur
feingiñ/ Ollū þm til eins epterdæmes/ ſem ad hata Gudz ord/ z offſæki
þa ſem þad Predika/ad Gud hann mun ecki giefa þeim þad til/ helldur
hrædeliga ſtraffa/ þa Synd/ z þeim mun huorke hialpa Magt nie Rijk
domur/ Jeſabel var ein Drottning/ og ein Kongs dotter/ enn med ſijnu
ogudligū ofrijke i mote Gude og hans orde/ forþienade hun þad/ad hen
vard kaſtad vt vm Murgluggann/ ſuo ad hun vard af Hundum jettiñ/
Þañeñ forſmar Gud aptur a mote/og giører þa til ſkam̄ar/ ſem at fyrer
lijta hn̄s Ord/ z ſtanda þui j mote. Þo þad verde ei a þeñañ hatt/ ſo ſem
hier ſkiede Jeſabel/ Þa mun þad ſkie med ødrum hætte/ Sem nog eru
dæme til a vorum døgum/ ſijdañ Euangelium vppkom.

X.

ER ein Hiſtoria/ z fraſaga/ huar jñe Madur ma ſia og mer kia/ þær
hefndar plagar ſem Gud liet koma yfer þañ ogudliga Skurgoda dyrkara
Achab/ Ad hann ecki alleinaſta þeſſ gielldur ſialfur/ helldur hliota hañs
born/ Nidiar/ viner og vandameñ verda afmader. Slijk epterdæme eiga
ad vera oſſ til viduørunar og aminingar/ Suo ad vier vøkum oſſ fyrer
ollum raungum lærdome/og allre rangre Gudz atonduſtugiørd/og blijfū
vid Gudz ord/ z hræzum ecki vm/ þo ad vier verdum nockud ad lijda. Þuiad
betra er ad hafa vinattu Gudz/ og fiandſkap þeſſa Heims/ Helldur enn
ad hafa þeſſa Heims maſka Vinattu/ z bera Gudz Reide z hn̄s þycktu.

Og Jehu ſaman ſafnade ollu Folkinu et c.

Þetta er eitt epterdæme einrar ſierligrar z Hofdingligrar vanlætingar/
ar/ huer ed Gude miog vel þocknaſt/og hañ launar hana med rijkugligre
bleſſan/ Ad Jehu hn̄ lætur Drepa og i hel ſla/ alla fals Spamenn/ ſem
et þionad hefdu Baal/ og giørdu Baals Kirkiu ad einu Heimugligu
Nadhuſe. Þuiad Verallðligum yferualldz Herrum/ þeim heyrer einkum
þetta til/ ad þeir med allre aluøru/ og med allar Nadar burt taka alla
Afguda

Afgudadyrkan. Þuiad med þui þad ahrærer Gudz Dyrd og æru/ og Kaungans velferd og Saluhialp/ þa skal madur ei vera latur nie neñingar litill i slijku efue. Þat vill Gud mz langri ædre Rijkisstiorn bitala/ So sem ad hier skiede/ Jehu hñ rijkte i Samfelld 28. ar/ og hñs Syner epter hñ langa tijma/ allt til hins fiorda ættleggs. Slijkur Jehu hñ være vel hentugur og þarfligur þeñañ Dag Pauadomenum/ og øllum hans Byskups domum og Klaustrum/ Huar jñe ad ei er miñe Afgudadyrkan framen/ eñ i þañ tijma hia þeim Baals Prestum.

XI.

Þetta er ein merkilig Historia/ huersu ad Joiada Kiennemadur/ giørde Joas til Kongs/ sem var Sonur Ahasia. Hñ liet ꝛ lijflata Athaliam/ huer ed settist i Rijkid/ ꝛ. liet drepa øll Konga børn/ til epterdæmis øllum ofrijkis Mønnum/ ad þeir fordist allt ofrijke/ og Tyrannaskap/ Ella ıgar þeir skulu meiga slijks vænta/ sem þeir ødrum giøra.

Þar næst er og suo epterdæme/ huersu at Joiada Prestur hañ brijtur nidur Baals Kirkiu/ ꝛ slær i hel Baals Presta/ Eñ vppreisir aptr sañа Gudz Þionustugiørd/ sem a Døgum Athalia var nidur fallinn. Slijk verk heyra einkanliga til einum yfervalldz Herra/ vilie hañ añars hafa blezan og lucku i siñe Rijkisstiorn.

XII.

ER ein agiætlig Historia/ Huersu ad Joiada og Juda Kongur lata byggia og forbetra Mustierid. Hier ma eñ sia og merkia/ ad þetta vill til heyra Valldzherrunum ad annast Religionem og Gudz Þionustugiørd aluarliga/ og allt huad þar til heyrer. Eñ sierdeilis er hier merkianda/ þ j Textanū stendr/ Johas giørde þad sem riett var/ og Drottne vel þocknadist/ a medan Joiadas lifde. Þuiad ef veralldliger Valldzherrar/ vilia retteliga sier hegda/ j alla stade/ þa hliota þeir ad hafa þa meñ hia sier/ sem ad Gudz ord Kieña/ og þat hafa med hønd/ og hafa þeirra rad opt ꝛ ostalldan. Þar fyre kañ þad alldrei vel ad luckast/ huar ed meñ fyrerlijta Gudz ordz Predikara ꝛ þionustu meñ/ so sem nu er plagsidr hia velflestū Valldzmønnum.

XIII.

ER ein Historia/ huersu ad Gud hañ plaade þungliga Jsraels Kongs Rijke/ med storum Ofridar stormum/ Allt þetta skiede vegna þeirra

 hia

Niagudadyrkaner/eñ þo samt þegar þeir bidia vm hialp/þa veiter hañ þeim hang fyrer hendr Joas/z þtta giorer Gud vegna sijns Sattmala vid Abraham Isaach og Jacob/Pad er/ vt af hans stærre Nad og Myskun.

Historiuna vm giof Elisei Spamans/ma madr vtleggia/ so sem oñr hañs Dasemdar verk/Þuiad þetta skiede þar fyrer/ad Folkid skyllde siæ og vita/ad sa Gud/huern Eliseus Predikade/hñ være sa sanne Gud/ og hñs Lærdomur hefde verid sa sañe Lærdomur/suo ad þr lietu þui helldur af þeirra Niagudadyrkan. hier þuert a mote eru þær oppdicktadar Jardteikner Papista/sem þeir hafa vt af Beinum z Klædum Heilagra/Þui ad soddann Jardteikner styrkia og stadfesta Niaguda Dyrkaner/ i mote Gudz orde/eñ eru ecki med þui.

XIIII.

Þetta er j fyrstu ein Historia/Huersu ad Amazia hefnde þess Mañdraps/ad Johas var drepinn af sijnum eigin vndergiefnum Moñu. Og einkum er þetta lofs vert ad hañ hefnde a þeim sem til høfdu vñid/Enn liet huerke Børn/Frændur nie Vine þar giøllð fyrer fa/ sem þeir voru Saklauser.

Þui næst er hier ein øñur frasaga/Huersu ad Amazia hañ strijder a Israels Kongs Rijke/og fær þar fyrer osigur/z mikill hlute Jerusalems Murueggia verdur nidur rifiñ/ Eñ Borginn rænt og ruplud. Allt þetta skiedur vegna Synda Amazia z Juda/ad þr høfdu leitad Afguda þtra Edomita/z þ Konguriñ hñ hafde Spamañsins viduorun z vmuandan fyrerlitid/Og þ hialpade ei þm/þott Israels Rijke være fullt med Synder og glæpe/og Niagudadyrkaner.

Enn Amazia Son Johas Konungs i Juda.

Er ein merkilig historia/Huersu ad Amazia verdur vm sijder lijflatiñ/ Af þui/hñ vard eiñ Niaguda dyrkare/ og forsmadi Gudz Ord huert hñ var Predikad af Spamañenum.

Þetta er Historian vt af Jeroboam Israelis Konge/ vm huorn ad Rikingiñ voltr/ad hñ hafe giort þ s Drottne illa lijkade/þo hafe hñ rijkt i XLI. ar/og hafde haft lucku i orrostum/mote þeim Syris/Þetta er þar fyrer vel merkianda/ad Menn læré/ ad Gud hañ er Myskunsamur og græsku fullur/ Ad hñ optsiñis kieñer i brioft vm þa/ sem ad refsader verda vegna þeirra misuerka. Og eflaust er þetta skied vegna þarra

einnra

einra fromra mana/sem þa en voru til/og epterfylgdu þeim sonu Spámonum/og elskudu þrra lærdom/þessara hefur bæde Jeroboam Kongr/og allur anar Lydur ad notid.

XV.

I þessare Historiu ma sia/ Huersu ad Gud hn straffar bæde Rijkin/Juda ꝛ Jsrael/vegna þrra Afgudadyrkanar/Ecki alleinasta mz ofride ꝛ framanda Folke/Helldur ꝛ so mz eirnenn osamþycke jnbyrdis/suo ad i Jsraelis Kongs Rijke verdur drepin huer Kongur epter anan.

Serdeilis er hier merkianda/epterdæme af Asaria Konge/ huer ed j ollu odru var agiætur ꝛ fromur/ En af þui ad hn tok ei af þær Hæder/og hiellt Folkinu ecki til / ad færa Forner alleinasta i Jerusalem/þar ed Drottin hafde bodid og skipat ad Forner skyllde færa/en ei anars stadar/ Þar fyrer straffar Gud hn med Lijkþra. Sømuleidis verdur hns Sonur Jothan yferfallin af þeim Syris/vppa þad/ad Men lære/ad nær Ver alldligt yfervalld stendur ecki aluarliga i mote Afgudadyrkonu/ þa syndgar þad þungliga/þo ad þeir fremie sialfer engua Skurgodadyrkan.

XVI.

Hier seiger huersu ad Kong Achas vard ein hiaguda dyrkare/ og skickade eina nyia Gudz þionustugiørd/vt af sialfs sins þotta/an Gudz bifalningar/ꝛ verdur þar fyrer af Syrlands Konge yferfallin. J slijkre neyd leitar hn ecki Hialpar hia Gude helldur hia Koninginum j Assyria. Þesse refsar þeim Syris/og so eirnen Jsraels Kongs Rijke vm sijder/so sem þ hafde forþienad. Huar af Men skulu læra ad vera Fromer/ottast Gud/og hallda sier epter hans Orde / Elligar vill þar vijsuliga olucka epter koma.

En einkanliga er hier merkianda epterdæme Vrias Prestz/hn fremur hræsne med Konginum/og giører þat Alltare i Musterinu sem Kongur skipar hm/ Huad ecki atte ad vera. Þuiad Konge hæfer ad vakta sijna Rijkisstiorn/og Kiennemen eiga ad alijta i Kirkiunne ecki Kongsins bod/ helldur Gudzord. Enn Dioskullinn lijdur ei giarnan slijka skickan/ Hin skickanin er honum myklu þægiligre/þar fyrer hialpar hn þar til/so sem dæme ma sia Pauans ꝛ anara Byskupa. Þeir ætte ad vera Predikarar og Kiennefedur/En þeir vilia hafa veralldliga Valldstiorn. Kongar og Høfdingiar eiga ad hafa veralldliga Valldstiorn/en þeir vilia naudga Mønnum til Truarinnar/og annara hluta sem þeim þocknast. Soddan

 oskickan

offickanlighheit leider visseliga epter sig Olucku.

XVII.

Þetta er ein af þim sierligustu Historium/i huerre ed, sia ma/ Huilijk Ogiæfa og eymd þar epter kiemr/þegar Men fyrerlijta Gudz ord/frem ia Skurgoda dyrkanet/og snuast ei vid neinar refsingar/ z ei vilia betra sig þar af/Sem er/Ad Gud lætr allan Jsrael/þær X. ætter/Fangad og i burt fluttar verda/ af einu framanda Folke/ z þeirra Lād foreydast. So sem a vorum tijmum Daglega er vgganda/ ad Tyrkinn mune eins breyta vid Kristendomen/Af þui ad hia Papistum er eingin ende a gud lostunum og offsoknum/vijs vitande/i mote Sanleiknum. En i hia hinu odrum er fyrerlitning og Opacklæte Gudzordz/næsta mikid.

Þar fyrer skal Man hier sierdeilis ackta/huersu ad Textin framsett hier huad epter anad/sokina og efnid/ huar fyrer soddan straff hafe yfer komid/Sem er/Ad þeir tilbidia anarliga Gude/ Medtoku ei aminingar Spamanana/helldur forsmadu þær/og eitt z sierhuer þionade Gude epter sijnum godum þotta/og sialfs eiginligum hætte/suo sem en nu skiedr a vorum Dogum/ ad þui verr er.

Og Kongurinn af Assyria liet koma.

Þetta er ein Historia/j huerre vier siaum/huernen og af huerium til efne su heidna Hiagudadyrkan kom fyrst til i Samaria/sem var af þui framanda Folke/sem Assyria Kongz hafde þar jnsett j stadin Gydinga. Vegna slijkrar Hiagudadyrkanar straffar Gud z ertnin þa Heidingia/ og sender Leon a mille þeirra/huer ed margan Man drapu af þeim.Og þo ad þeir vidurkiene/ad slijkt sie Gudz straff/og þo kate þar fyrer kieba sier þa riettu Gudz Þionustu.Þa blijfa þr þo ei stadfaster þr vid/helldr falla þeir aptur til sinar gomlu Skurgodadyrkunar.Þuiad þetta er hin sierligasta og hæsta astundan Diefulsins/ad hn kuñe ad leida Menina fra Ordinu og þeirre riettu Gudz þionustugiord. Þar fyrer liggur stor magt a ad sia sig vel vm kring/og bidia Gud aluarliga/ad hn vardueite oss Myskunsamliga/og geyme oss vid sitt Ord.

XVIII.

HJer tekur til su fagra Historia vm þan agiæta og Gudhrædda Konung Ezechiam/Huern aller Valldzmen ættu sier vädliga fyrer sion ad setia/og hans epterdæme ad fylgia/ef ad þeir vilia hafa Lucku og vel

ferd.

ferd. Þesse frome Kongur hn̄ hefur fyrst losstyr þar af ad hn̄ tok af þær hneyxlunarsømu Kirckiur/ z aftok alvarliga alla ranga Gudz þionustu giørd/ Þar med hlijfde hn̄ ecke þeim Eirormi/ nu þui hn̄ vat komin̄ i sꝺ dan vanbrukan/ ad Men̄ færdu Forner fyrer honū. J an̄an̄ mata verdz hn̄ hier prijsadur fyrer pad/ ad hn̄ treyste Gude/ og bleif fastliga vid hn̄s Ord/ og veik ei fra Gude/ nie hans Bodordum. Þar fyrer var Drottinn honum Nadigur og gaf honum sijna rijkugliga Blezan og frelsar hann̄ furdu dasamliga fra sijnum Ouinum. Þar þuert a mot hafa hiner adr rasad i allzkyns Olucku/ vegna þeirra Niagudadyrkunar/ so ō vier høfū noglig dæme til/ allun̄da j fagna Bokunum.

Og Kongur af Assyria sende Tharthan et c.

Þetta er ein Historia/ i huerre ad sia ma/ huersu sa frome Kongur Ezechias hefur staddur verid i storre neyd og angist/ Senacherib Kongr af Assyria dro vpp i Juda/ og lagde vnder sig allar sterkustu Borger/ og sende sijna Sendeboda med myklu lide til Jerusalem/ ad tala so vm fyrer Ezechia Konge/ ad hn̄ hefde huerki traust a Gude nie Mon̄um/ Og eink anliga astundar hn̄ þ/ ad han̄ giøre Borgar Folked hrætt/ suo pad falle fra Ezechia.

J slijkre neyd heyrum vier huørsu sa Gudhrædde Kongur helldur sier vid Gudz ord/ og huggar sitt Folk med Gudligre hialp/ Huer huggun ad er su besta og Oualltasta/ i allzkyns Neyd og freistingum.

XIX.

Þetta er miøg huggunarsamligt Epterdæme/ huørsu ad sa frome Kongur Ezechias ijnflyr til Gudz i stæstu neyd sin̄e/ og audmyker sig af hiarta fyrer hm̄/ og bidur i Husu Drottins vm hialp og hiasted/ Jtm̄. Han̄ sender og til Esaia Spamans/ ad hn̄ skule og eirnen bidia Drottin̄ vm hialp/ j gegn gudlastan Kongsins af Assyria. Þetta allt vottar/ ad þesse frome Kongz/ hefur haft eitt Hiartgroed trunadar traust/ til Gudz giæsku og Nadar/ Þar fyrer truer hn̄ stadfastliga þeirre huggun z lofā sem Esaias Spamadur til seiger honum.

Og slijkt er su hin ædsta og besta Gudz þionusta/ ad akalla suo Gud j Nydin̄e/ og hugga sig med Gudz Myskunseme z hans Orde/ en̄ treysta ei vppa sitt Rijkedæme/ valld eda vinattu Man̄a.

Þa sende Esaias Sonur Amos til Ezechiam.

Þia

Þetta er ein huggunar Predikun/ i huerre Esaias Spamadr amiñer þañ froma Kong Ezechiam/ ad vænta Gudligrar hialpar/ & vera oskielfdur i Neydiñe. Eñ einkanliga er þetta hier merkianda/ ad Gud hañ vill heyra bæner þeirra sem bidia epter hñs hialp/ og hialpa þeim i tækiligañ tijma. Þar þuert a mot þa lætur hñ ecki ohefnt blijfa dramb og metnad þeirra ogudligu/ so sem hier ma sia a Senacherib og hñs herlide. Eñ sier deilis & einkum þa skalltu hier læra/ At þar er eingiñ Olucka so stor ad madur skule ørvilnast/ helldur vissuliga vona/ ad Gud kañ ad hialpa og vill/ huersu omøguligt sem oss þiker þad vera/ so sem hier skiede/ ad hañ burt rekur Senacherib Kong og þar vrdu a einne Nottu i hel slegner af Einglinum Hundrad fim & attatiger Þusund mañа/ og sa frome Kongr verdur med dasamligum hætte frelsadur med øllu sijnu. Oss til huggunar/ Ad vier lærum eins ad vona og vænta vppa Gudz hialp og Nad/ so sem þesse frome Kongur giørde.

XX

Hier er fyrst eitt epterdæme/ huersu ad Gud hñ vill heyra bæner þeirra Gudhræddu/ sem vona vppa hans giæsku/ og hialpa þeim i Siukdome & allzkyns motgange. Einkanliga er hier merkiãda/ ad þad er ei Synd/ at bidia vm heilbrigde og langa lijfdaga/ og ad taka til sijn Lækningar/ So framarliga sem meñ leita fyrst til Gudz med Kristeligre bæn.

J annare grein er hier eitt Epterdæme/ Huersu ad sa frome Kongur Ezechias forsier sig epter þad honum var batnad/ og Syndgar med drābseme/ af þui ad Kongurinñ af Babilon sende meñ til hans og skeinkingar þa hñ var heilbrigdur ordiñ aptur. Vid þessa sendefør og virding verdr Ezechias Kongur gladur/ so hñ metnast þar af/ og syner sende møñum Kongsins af Babilon alla sijna Fiarsiodu. Þar fyrer hotar Gud honum fyrer Esaiam Spamañ/ ad allt huad hñ og hñs Forfedr hafa til samãn safnad/ þad skule flutt verda til Babilon / og hans epterkomendur/ skule vera fangar Kongsins af Babilon. Þessu straffe tekr Ezechias Kongr þoliñmodliga/ og vidurkieñer ad hñ hafi þ forskulldad.

XXI.

ER eitt hrædeligt epterdæme/ huersu ad sa frome Ezechias Kongur/ hñ a eiñ oraduandã & ogudhræddañ Son/ huer ed vppbyriade/ allzkyns eymd og afgudadyrkaner/ og ofsokte þa Heilogu Spamenn. Þar a mote ma hier og eiñiñ sia/ huersu hrædeliga Gud hotar møñum vegna slijkra

Synda

Synda/ ad hn̄ vilie lata afma sitt Folk lijka sem Heidingia fyrr meir/ z lata flytia þa Herleḱna burt j aña͂d framanda Land.

J Nidurlaginu seiger hier/ Ad Amon sonur Manasses/ tok Kongdom og vard t hel sleigin̄ af sijnum eigin̄ Mon̄um. Enn þesser Man̄draps Men̄ vordu eirnin straffader þar fyrer/ so sem þar stendur/ Huer hn̄ tekur Suerdid/ sa skal med Suerde fyrerfarast.

XXII.

ER ein agiætlig Historia vt af þeim froma Konge Josias/ huersu ad hn̄ hefur fyrst vmhyggiu fyrer Musterinu/ vppa þad su rietta Gudz þionustugiord feinge framgang/ og med þui ad Logmals bokin̄ Moyses vard fundin̄ i Musterinu/ þa lætur hn̄ lesa hana fyrer sier/ og tilskickar alla hlute ad nyiu/ so sē Gud hafde bodid/ En̄ vnder hm̄ ogudligu̅ Kongu̅ Manasses z Amon var nidur fallid/ Þar vt af lærum vier/ ad jafnsnart sem men̄ missa Gudz ord/ þa er omøguligt ad men̄ giete vaktad sig fyrer Afgudadyrkan og ødrum Syndum/ sem þar af koma. Sierdeilis er hier þad merkianda/ ad Gud dregur vndan þad ekom̄na og fyrer laungu fortienta straff og refsing Syndanna/ af þui ad sa frome Kongur medtekur so Gudz ord/ giorer Jdran/ og betrar sig.

XXIII.

Þetta er ein merkilig Historia/ vm þan̄ froma Kong Josiam/ Fyrst vppbyriar hn̄ aptur Predikunar embætte/ z lætur lesa Logmals bokina opinberliga i Musterinu/ Og þar næst afmaer hn̄ alla Hiagudadyrkā/ og nidur brytur allar Kirkiur og øll Alltare/ og øll Kier sem til af Guda dyrkunar voru høfd/ og slo i hel alla Skurgoda Kien̄emen̄.

Slijkt aluarligt vandlæte lijkar Gude vel/ og þad være oskanda/ at Veralldliger Kongar z Høfdingiar høndludu so vid hn̄ ogudliga Þaua dom/ so Gudz reide mætte afuen̄dast.

Og Kongurin̄ baud Folkinu.

Hier seiger fra huersu Josias Kongur/ epter þad hn̄ hafde burt hrein sad allar Suiuirdingar og Skurgodadyrkaner/ þa setur hn̄ vpp aptur Paska hatijdarhalld/ huer hatijd alldre var so hallden̄ sijdā Domararner voru. Þutad med þui ad Men̄ verda ad hafa nockra jdiu og Gudz þionustugiord/ þa hliota Men̄ i øllum hlutum ad alijta einkum Gudz Ord/ og epter þui ad hegda z breyta øllum hlutum. Soddan epterdæme fylgia

ecki

ecki Syner Joſia/þar fyrer kiemr øll olucka yfer þa/allt þar til at Land id verdur vm ſijder eydelagt vegna Syndañа.

XXIIII.

ER ein Hiſtoria / Og ſeiger fra/ huerſu at fiølgad hafe Synder & ogudligt lijferne þeirra i Juda/og reffingiñ vard þſſ nalægre ſem leingr aleid. Og Textiñ gietur hier einkum Synda Manaſſes/huer ed Jeruſalem hafde vppfyllt med Saklauſt blod/ Þeſſar Synder ſeigiſt Gud ecke vilia forergiefa. Eins er þad vgganda/ad þ Saklauſa blod/ huertu þeir ogudligu Papiſtar hafa a vorū Døgū allzſtadar vthellt/ bæde i Þyſka Lande og añarſtadar/þad mune hefndar ſtraff epter ſig leida.

XXV.

ER ein hryggilig Hiſtoria/Huerſu ad Gud gaf Kongsrijkid Juda i Ouina hendur/og leit foreyda þad/og flytia ſitt Folk i burt Hertekid. øllum oſſ til eins epterdæmes/ ſo ad vier fylgium Gudz orde/lifū i Gudz otta/og fordumſt alla Hiagudadyrkañ/og allañ rangañ Lærdom/af øllū mætte. Þuiad med þui Gud hñ h fur ecki hlijft ſijnu eig n Folke/huerium hann hafde alleinaſta giefid ſitt Ord/og þa riettu ſennu Gudz þionuſtu giørd/i þañ tijma/eñ ongre annare Þiod a Jørduñe/ Þa þurfum vier ei añad ad hyxa/ Hñ mun Soddan Synder og eirnen ſtraffa nu a þeſſum tijmum/med ofride og alls hattudum plagum/ſierdeilis med allra handa Lygum og villū og vantrunade/ef vier viliū ei betra oſſ og giora jdran.

Summaria yfer þa fyrſtu Chronichu Bokina.

NA fyrſtu X. Cap. er ei þørf ad leſa/Þuiad þad er ei añad enn ættar tølu Regiſtur/ Huar jnne fra er ſagt/ huerſu at mañligt kynid hefur fiølgaſt/ og ſierdeis Gudz Folk.

XI. Cap.

Hier ſeiger huer æfelok Saul Kongur fieck/fyrer þad ad hñ braut af Gudz Orde/ og ad hñ breytte ecki epter Gudz ſkipan vid þa af Amalech/Og at ſijduſtu/at hñ leitade radz hia Galldra Kuiñuñe/eñ ecki hia Drottne. Slijkar Synder virdaſt vera lijtils verdar/Eñ þat hegningar & reffingar

ressingar straff sem hier kom fyrer/audsyner/ad þtta eru storar og þungar Synder/Med þui ad Gud straffar þær og so a øllum hn̄s eptedkomendum. Þar fyrer skal huer Madur allt̄a Gudz ord alleina/ z þar epter breyta vel z vandliga/ z þar eckert a mote giora/einfaliga Verallsliger yfervaldz Herrar/ Elligar/mun þeim eins vegna/so sem Saul/og hans eptterkomendum.

XII.

ER ein Historia/ huernen ad David vard til Kongs tekin/og huersu Gud hañ gaf hm̄ Nad þar til/ad hañ hafde i sijnum Garde suo marga merkeliga Kappa. Þuiad huar hellst Gud vill giefa lucku i nockre Rijke edsstiornan/þar giefur hn̄ merkiliga meñ/og forstiala. Soddan meñ eiga Herrarner ad elska/ z mikils ad virda. Þar fyrer angrar David þad/ad hn̄ vt sende þessa merkiliga þria Kappa/Jasabean/Eleasar/ z Sama/ so ad þeir koma i storann Lijfs haska/þa þeir foru i giegnum Herbuder Philistinorum/og sokttu David Vatn vr Brunninum i Bethlehem. Og þetta eru vijsulig sañinde/ad dærlig vogan og dirfska þocknast Gude ei. Eñ þad lætur Gud luckast/ þegar Meñ voga nockud vppa hn̄s hialp/ þegar naudsyn til stendr. Eñ huar ed Meñ giefa sig fram i Naskasemd/ ad Naudsynia lausu/þad luckast sialldañ vel/ sem noglig eru dæme til.

XIII.

ER ecki þorf ad Lesa / þui ad hañ vpptelur ad eins hueria Strijdz menn David hefur haft hia sier.

XIIII.

ER eitt Høfdingligt epterdæme/Huersu ad gode David/leggur þar kapp a/ad vppreisa aptr þa Gudz þionustugiørd/ sem nidurfiell a medañ Saul rijkte/Þuiad þetta heyrer veralldligū Herrū sierdeilis z einlū til/ at framfylgia Gudligre þionustugiørd riettiliga/ef at þr vilia vel rijkia/ og hafa Gudz Belzan.

Eñ þad ad Drottiñ slær Vsa j hel/fyrer þad hañ kom vid Orkina/ þar hn̄ var þo ei af Leuitaña ætt/Þad er þar fyrer skied/ ad Gud vilde allan Almugan þar med hræda/ z hallda þeim i aga/Þuiad med Gudz þionustugiørd skal eingiñ fara galausliga/ eda handtiera hana suo sem af gamne. Hier þuert a mote giefur Gud ObedEdom sijna blezā/af þui hā liede Herberge Herrans Ørk/med allre virdingu og hrædslu.

XV.

Hier seiger huersu Dauid Kongur leitar rada til Drottins i øllum hlutum/og breyter epter hñs Orde. Þar fyrer giefur Gud honum so dyrdligar Siguruisningar i mote sijnum Ouinum. Vppa þ ad meñ lære/ ad vppbyria alla hlute i Gudi/þa mun Gud giefa Lucku og blezan þar til/ Sierdeilis i hia storum yferualldsstiettum/huar ed almeñelig Visku valld og Magt/er myklu veykare/eñ ad þad kuñe ad hialpa.

XVI.

Þesse Historia seiger/ Huersu Dauid liet flytia Ørkina Drottins til Jerusalem/j þañ Stad sem hñ hafde fyrer buid heñe/Og skickar nu hier epter ad Leuitarner skile bera Ørkina. Þuiad mz þui ad Gud hafde adr bodid þetta fyrer Mosen/ þa var ecki hæfeligt/ ad Meñ skylldu ødruuijs fara med hana/eñ so sem bodid var. Af þssũ Cap. ma sia/Ad þesse Vsa hefur ei verid nockur Leuite/og ad hñ giørde þad i mote Gudz skipan/ad koma vid Ørkina/þui þ heyrde allemasta Leuitum til/þeirra Embættes vegna/Og þar fyrer hlaut Vsa ad lijda sitt straff.

XVII

J þessum Psalme amiñer Dauid Folkid/ ad vidrkieña Gudz giæsku/ og ad þacka honum þar fyrer af øllu hiarta/ad hañ hefur Tied sig suo Fødurligann vid þa/giørt Sattmal vid þa/og skickad þeim þa Riettu Gudz þionustugiørd. Þar fyrer amiñer hañ þa/ad þeir blijfe stadfaster/ vid slijka Gudz þionustugiørd/og lofe Gud/ og prijse hñs velgiørninga. Þuiad þar er eingiñ añar hlutur/vtan þesse/ huar med vier kuñũ Gude þacklæte ad syna. Hañ bydur og so/ad Meñ skule vandliga bidia Gud/ at hñ vilie varduelta oss so vid sitt Ord/og þa riettu Gudz þionustugiørd. Þuiad slijkt er einkanliga naudsynligt/med þui Diøfullinñ hatar se mest Ordid/og þa riettu Gudz þionustu giørdina.

XVIII.

Les Sumaria yfer 7. Cap. 2. Bokar Samuelis.

XIX.

Les Sumariũ yfer 8. Cap. 2. Bokar Samuelis.

XX.

Skoda Tiunda Cap. j añare Bok Samuelis.

XXI.

Hier

Hier seiger huersu ad Gud/hefur latid David reynast/med marg folldum Bardøgum og motgange/eñ þo hialpar Gud honum þar i fra og giefur honum fagurligar Siguruiñingar/suo sem þar stendur j 34. Psalme. Margar ero harmkuæligar Rettlatra/Eñ Drottiñ frelsar þa af þeim øllum.

XXII.

Skoda Sūmaria yfer 24. Cap. añarar Bokar Samuelis.

XXIII.

ER ein føgurlig Historia/huersu ad David fær sijnum Syne Salomon Rijkid j hendr/z bydr hm̄ einkanliga/ad hafa Gud sier fyrer Augū og hans Ord/og lifa epter þui af allre alworu/þa mun hm̄ verda Luckusamur. Eñ fierdeiles amiñer hañ hañ/ad vppbyggia Musterid til huers David hafde allañ kostnad til bued/sem til þrrar vppbyggingar þurfte/so ad Salomon þyrfte ei ad lata/þeñañ kostnad skielfa sig þar fra.

So skyllde a vorum Døgum giøra/bæde yfervalldz Herrarner z þeir enn vndergiefnu/ad forsorga so Kristeliga Kirkiu/ad epterkonendurner/hefde goda hialp af þrra fyrersion. Þui þad er vgganda/ad vorer epterkomendur/mune ei storañ kostnad leggia vppa Euangelium/þui fram at fylgia/Med þui ad vier erum nu so sinker og agiarner/Eñ vier vitū þo/huad fyrer hørmung lijfs og Salar verid hefur vnder Pauadominū.

Cap. 24. 25. 26. 27. 28. Er ei þørf ad lesa i Kristeligre Kirkiu/Þui þar telur vpp ad eins Nøfn þeirra Maña/sem David setur til ad sia fyrer Kirkiu þionustugiørdiñe/ og ad þiona i Musterinu.

XXIX.

Hier er eitt agiætligt Epter dæme/af hueriu aller Forelldrar skule/læra/einkum Herrar og høfdingiar/huernen þr eiga ad kieña og vnderuijsa sijnum Børnum/og huar til þeir skulu hellst hallda þeim/Einkum sem er til Gudz Otta/ ad þau lære ad þeckia Gud/og þiona honum af Hiarta. Ef þu giører þetta(seiger David vid Salomon)þa muntu fiña Gud/Þad er/Gud mun vera hia þier med siñe blezā/z giefa þier lucku. Eñ ef þu yfergiefur Gud/ þa mun hm̄ eilijfliga burt kasta þier. Slijkū heiløgum rædum vill þesse Verølld ei epterfylgia/ Helldur breyter hun þar þuert a mote/þar fyrer er þar soddañ eymd og olucka i Heiminum/j øllum Stettum.

Y ij ER

XXX.

Er eitt fagurligt epterdæme/huersu ad David ꝛ allt Folkid med hm̄/ giefur so gladliga og rijfliga þeirra gafur til Musterissins vppbyggingar. Þuiad med þui/ad þar er eingiñ hlutur naudsynligre/og eingiñ Fiesiodur er dyrmætare a Jordu/Eñ Gudz ord/og su Rietta Gudz þionustagiørd/Þa byriar huerium og einum Mañe/ ad breyta epter þessu epterdæme/og hialpa þar til gladliga af sijnum eignum og fiarhlutum. Enn huersu marger þeir eru s̃ nockud þikir i hæfe vera vm Euangeliū / eda þess vegna villia eiñe alin til kosta/ þ̄ sta Meñ dagliga/ Þui midur. Enn þar Daiiid gledst af Hiarta/ vegna þess ad Folkid offrar so gladliga/og þackar Gude þar fyrer/suo sem fyrer eina sierliga gafu Gudz/ Þar af ma audvelldlega læra og merkia/huilijkann misþoka Gud mune hafa a vorre skiemeligre agirnd/og þ̄ huersu hñ mun vm sijder skraffa tijmeleyse þeirra sem Gudz ord fyrelijta/ og ongua stod nie styrk þar til leggia/ ad Gudz ord meige godañ framgang fa/ ꝛ at þ̄ rietta saña Gudz Mustere/ sem er su Kristeliga Kirkia/mætte rietteliga vppbygd verda.

Sum̄aria yfer þa adra Chronichu Bokina.

I. Cap.

Sum̄ariū yfer þeñañ fyrsta Cap. fiñur þu i þridia Bok Kongañ i þridia Cap.

II.

Hier seiger huersu Salomon byr sig til epter Gudz skipan og bode/ at vppbyggia Musterid. Eñ sierdeilis er hier merkianda/þad hñ til skrifar Konginum af Tyro/þad ei bygge hñ vpp þetta Mustere þess vegna/suo sem ad Gud þurfe þess vid/eda hñ meige þ̄ss ei án vera/þar sem Himiñ og Jord er hanum ofliitil/Helldr vppa þ̄ ad hñ sialfur Salomon og hñs Folk/ meige til samans koma i þessum stad/til ad heyra Gudz ord/ færa Forner / bidiast fyrer/ ꝛ þad fleira ad giora sem Gud hafde þeim skipad og bifalad. Þetta var hingad til ei skied/a nockrum sierligum til settum stad. Eñ nu þadan i fra tilskickade Gud þañ stad/ ꝛ batt ad þad skyllde ske i Jerusalem/ Þad var eiñ mikill og dyrdligur velgiørningur.

III. IIII.

Þañ 3. ꝛ 4 Cap. er ei þorf ad Lesa.

Ek

V.

ER ein Historia/huernen ad Men̄ hafa vÿgt Musterid/Þad er/ Vppbyriad Gudz þionustugierd þar jñe. En̄ af þui ad þetta var allt giort/epter Ordum og vtþrycktre bÿfalning Gudz/ þar fyrer tiaer Gud sig þar nalægan̄/so ad Husid fylltist vpp med sky/so ad eingin̄ getur verid i Musterinu.

Papistar hafa z so þrra Kirkiu vÿgslur/En̄ Gudz bod og bÿfalning þar til hafa þeir ei. Þar fyrer ma so snart fin̄a Fiandan̄ þar jñe suo sem Gud/huerium eingin̄ kan̄ at þiona/nema hn̄ hafi klart Gudz ord/z giøre alla hlute epter hn̄s vilia. Þar fyrer eru slÿkar Papista Kirkiur/ei an̄ad enn Mordingia bæle / Þui þeir giora eckirt annad þar jnne/ vtan ad pÿna Fatækar Samuiskur / og drepa otelianligar Saler. Þuiad þar heyrer madr ei eitt ord kient eda Predikad vt af þui sañа Riettlæte fyrer Gude/ af Truñе/ af Bænin̄e/ eda odrum greinum Kristilegs lærdoms/ Helldur hlioda þar ad eins Man̄an̄a lærdomar og setningar. En̄ huar þeir eru kiender og medtekner/ þar hliota Menn ad lÿda haska a sinne Saluhialp. So sem sialfur Christur hn̄ klagar yfer þeim Phariseis og skriftlærdu/ad hans Hws sie eitt bæna Hws/ en̄ þeir hafe giort þad ad Mordingia bæle Luc. 19.

VI.

Skoda Sumarium i þridiu Kongan̄a Bok 8. Cap. er ein bæn i huerre hn̄ bidur/Ad Gud vilie hallda og stadfesta þad fyrerheit/sem han̄ hafde lofad Dauid.

VII.

Les Sumarium yfer 9. Cap. hinnar þridiu Konga Bokar. Er ein Historia/Huersu ad Gud birtist Salomone og veiter honum sÿna Bæn.

VIII.

Þarf ei ad lesa i Kristeligre Kirkiu/Þuiad þat talar ecki vtan vm Borger og Hws sem Salomon hefur vppbygt.

XI.

Talar vm Drottningina af Saba z vm visku Salomonis. Les þar vm i þridiu Kongan̄a Bok j 10. Cap.

X.

ER ein minnistæd Historia/ vt af Roboam/ huer ed misste Rijke/ af þui hañ forsmade rad þeirra vijsu radgiæfa. Les þar vm i þridiu Bok Kongaña/ 12. Capitula.

XI.

Hier er ein fierlig Historia/ at epter þad at Salomons rijke var sundur slitid i tuent/ og Jeroboam Kongur vpphof/ eina nyia Gudz þionustu giørd i Jsraels Kongs rijke/ Þa foru Prestar og Leuitar/ og adrer Gudhrædder Meñ/ sem ad voru i Jsraels Kongs rijke/ og þeir forlietu Hws ⁊ heimele/ og fluttu sig til Jerusalem/ þar ed su rietta Gudz þionustugiørd var. Þuiad eiñ Guddhræddur Madur/ hañ skal fyrr missa eigu og auðæfe/ ja og eiñiñ lijfid/ fyrr eñ þad hñ late naudga sier til Skurgodadyrkunar/ edur vijke fra sañre Gudz þionustugiørd.

ne omittas verbum DEI / sed multo magis omnia omittas verbi causa

XII.

Les Sumarium yfer 14. Cap. þeirrar þridiu Konga Bokar. Og legg þar til þessa litla grein.

Sierdeilis er hier merkianda/ Þad Gud burt tekur optsinnis Nadarsamliga forþient straff Syndaña/ þegar Meñ audmykia sig fyrer hm̄/ Þat er/ Þegar Meñ iata og vidurkiennast sijnar Synder/ ⁊ jdrast þrra/ og hugga sig þui næst vid Gudz Myskun/ og bidia vm Hialp/ vegna slijkrar Myskunar.

XIII.

Þetta er ein agiætlig Historia/ i huerre vier siaum/ huersu ad Gud giefr̄ þm̄ Sigr ꝫ rietta Gudz þionustugiørd hafa/ ⁊ lætur þa hina adra fa osigur sm̄ Hiagudadyrkarar voru/ þar þeir høfda þo myklu meira lid eñ hiner. So straffade Gud Jeroboam/ og þa Hiagudadyrkan sem var i Jsraels Kongs rijke. Þar a mot audsyner hñ/ ad hñ vilie vera med þeim/ sem blijfa vid hñs Ord/ þo þeir sie ei so hreiner og fromer/ sem þeir vera skyllde/ Þuiad þeir af Juda voru og suo Syndarar/ enn Gud lætur þa niota sijns Ords.

Pios, iuvat DEVS semper.

XIIII.

ER ein fierlig Historia/ j huerre vier høfum eitt merkeligt epterdæme/ huertu Veralldliger Valldzmeñ ætte epter ad fylgia/ Ad þeir eckj lijde nockra Hiagudadyrkan/ helldur aftake hana med Magt og Vallde/ og afmae hana med øllu. Slijkt verk vill Gud bitala med fride ⁊ blezan

rykug-

ekkugliga/Þar hn̄ huerl a mot straffar Afgudadyrkan/mz ofride z alls kyns plagum.

J añañ mata er hier till merkeligt eptirdæme agiætligrar truar/ad Assa Kongur hrædist ei þañ mykla Mañfiolda sina ouina/helldur truer hann visseliga/ad Gude sie jafn auduellt/ad giefa Sigur a þeim mykla fiolda Ouinaña/so sem a fam einum Mönum. Slijk trua z slijkt traust til Gudz hialpar/slær Ouinena a flotta/ suo sa mykle mañfiollde kann ei standast fyrer þeim litla hoop z c.

XV.

Hier er ein agiætlig Predikun/i huerre Spamadurin̄ Assarias amin̄ er og seiger Gudz Þionustugiord/og eige ad minka Dag fra Deige/ og Meñ verde þess verre sem leingra alijdur/Þar fyrer giorer hn̄ aminning/ ad Meñ skule hallda sier fast vid Gud og hans Ord/ z seiger Gud mune þa verda Myskunsamur Juda Kongs Rijke. Slijka Predikun lætur sa frome Kongur Assa sier til hiarta ganga/ z tekz i burt allar suiuirdingar/ og huerskyns Skurgodadyrkun i Landinu/og a medal añars/þa afmaer hn̄ Stickun sinar Mödur/ sem hun hafde sticktad þui Skurgode Miplezeth. Slijk eptirdæme ætte aller Herrar og Hofdingiar ad fylgia/ z lijda ecki neina Afgudadyrkan/ þ villd edr vinattu vid skyllda edur leingta/ eda vid nockurn mañ.

XVI.

HÆR ein Historia/J huerre Meñ sia/ad sa agiæte og frome Kongur Assa/huer ed so sterka Tru hafde til Gudz/þa hann bardist i mote þeim Mordlendsku/hañ fellur nu i suoddan vantru/ad hn̄ leitar styrks i mote Jsraels Konge/ei hia Gude/so sem ædur fyrr/ helldur hia Konginum i Syria. Og þa hn̄ nu þess vegna verdur aumstadr af Spamanninū Hanani verdur hn̄ reidur/og kastar honum i Myrkuastofu. Eñ Gud plagar hañ hier fyrer/so hn̄ fieck fota verk og Andadist. J þessum Krankleika(seiger Textiñ(leitade hn̄ ei Drottins/helldur Læknara. Læknarana ad leita er ei rangt/Þuiad Lækningina hefur Gud skipad Mañenum til gagns/so sem allar adrar skiepnur. Eñ Gud vill fyrst lata leita sijn/þad er hn̄ vill Meñ skule i Krankleikanum og ollum naudsynium/ akalla sig/og leita hialpar hia sier/ og neyta þa Lækningarinñar sijdan /med þui trunadar Truaste/ad Gud mune giefa sijna blezan þar til.

Precaho. ophima sanacio

Slijk eptirdæme þau auuña oss z eiñin̄/at vier sieum ei athugalauser

Helldur

Helldr bidium Gud oaflatäliga/ad hn hallde oss i sijnum ött a/ z styre oss med sijnu Heilaga Anda/og varduetta oss Myskunsamliga fyrer Synd ïñe. Þuiad huar Syndernar eru þar hlytur straff epter ad koma.

XVII.

HIer er og eitt agiætligt epterdæme/huersu sa agiætlige Kongur Josaphat/hn tekur sier fyrer hendur/strags i vpphafe siñar Rijkisstiornar/ad aftaka Skurgodadyrkan/ og hañ skickar Gudz ordz Kieñefedur/ vm alla stade sijns rijkis. Þetta er eitt þad agiætligast a verk/og eitt riett Høfdingligt verk/huert Gude er einkanligg þægeligt/og huert Gud vill launa med siñe blezan. Eñ Diøfulliñ lætur ei giarna veralldliga Herra/ fremia soddan gott verk/Þar fyrer vppuekur hn marga z flesta þar til/ ad offækia froma Gudz Ords Predikara/og lijda ei þañ rietta Lærdom i sijnum Londum z Rijkium/so sem noglig ero dæme til. Eñ huernen þat Mønum luckast med sijsta/þad mun sa sijdaste Dagur vtuijsa.

XVIII.

Les Samarta yfer Tuttugasta og añañ Cap. 3. Konga bokar

XIX.

Fyrst seig* hier/huersu ad sa frome Josaphat Kongr/verdr alu arlega straffadur af Spamañenum Jehu/fyrer þad hn giørde vinskap vid þañ ogudliga Kong Achab/ og veitte honum lid i mote þeim Syris. Þuiad Gud vill eckt ad vier høfum nockurt samlag vid þa sem ero Opinberliga ogudliger/z ei hialpa þeim i nockrum hlutum.

Noli conuersari cum impiis

J añare grein er hier og so eitt epterdæme/huersu aller Høfdingiar eiga epter ad fylgia/sem er/ad Josaphat hn tilsetur froma z dugañliga Meñ til allra stietta/bæde i Veralldligre stiornan z andligre/so at aller hluter gange vel til/z ad onguum verde oriettur giordur. Eñ einkanliga vppa þad/ad Mønum verde kient og vnderuijsad Gudz ord. Slijkt ætte Veralldligt yferualld/ vandliga ad astunda/ Þuiad Gud hefur sierliga gedþeckne þar a/og giefur og veiter sijna blezan þar til.

XX.

Þesse Cap. er ein miøg merkelig Historia/huersu sa frome Kongur Josaphat/helldur sier i Neydiñe vid þa rettu huggun/z kallar til Gudz vm hialp/og miñer hann a sijn fyrerheit/og Dyrdliga velgiørninga/og bidur/ad Gud hn vilie nu i þeirre nalægre Neyd og so einnin lijka sijna

honum

honum sijna hialp. Soddan bæn heyrer Gud/ og hialpar þm̄ med vndarligum hætte/ Oss til eins epterdæmis/ ad vier skulum (suo sem Josaphat amiñer hier) trua a Gud vorn Drottinn/ þa mun hañ frelsa oss fra allre Plucku.

Og snemma Morguns toku þeir sig vpp et c.

Hier er fyrst fierligt epterdæme/ einñrar mikillrar truar/ ad Josaphat leggur soddan trunad a Spamañsins Jahasiels ord/ ad hñ byr sitt Folk til Bardagans/ lijka so sem ætte þr ad ganga i Jerusalem til Musteris/ eñ ei til orrøstu/ Og skipar þeim ad Syngia/ þacka Gude/ og prijsa hñs giæsku/ so sem hefde þr alla reidu sigur feingid a sijnum ouinum.

Þui næst er hier añad epterdæme/ Af hueriu vier skulū læra/ ad trua og treysta Gude i allskyns motgange/ med þui hñ kañ so auduelldiga ad hialpa i Neydiñe/ suo sem vier siaum hier skiedur.

Seinast er hier enn eitt epterdæme/ Ad med þui Josaphath bindur vinattu vid þañ Ogudliga Kong Ahasia/ þar fyrer hefur hann ongua Lucku framar meir. Þui Gud vill huerke giefa þeim lucku nie blezan/ sem samlag og vinættu hafa/ vid þa sem Opinberliga eru Ogudliger z ranglater.

XXI.

J þessare Historiu siaum vier/ ad sa frome Kongur Josaphat hañ a einn Ogudligañ Son/ huer ed alleinasta sticktar og vppbyriar allskyns Afgudadyrkaner/ helldur og eiñinn drepur hñ alla sijna Brædur/ og þar med nockra af þeim ædstu i Jsrael. Þar fyrer plagar Gud hñ/ fyrst med ofridar storme/ so bæde falla fra honum þeir i Edom og þeir i Libna/ z so eiññ Eyda þeir af Arabia og Philistei hñs Land/ og ræna þad. Hann vard og strafadur med þungum Krankleika a sijnū Lijkama/ So menn sia liosliga/ hier af/ huers þeir hafa ad vænta/ s̄ ogudliger eru/ og Niagudadyrkaner med høndū hafa / suo ad vier hølldum oss þess betur vid Gudz ord og þa riettu Gud þionustugiørd.

XXII.

Les Sumariū yfer hiñ niunda Cap. þeirrar fiordu Konga Bokar.

XXIII.

Les Sumariū yfer þrettanda Cap. 4. Regum.

XXIIII.

Vm

spps mea mi
dño jmp

eū phi comen-
sare, impbi ñ-
ure impijs:

Um þad fyrsta sem til heyrer þessare Historiu/ finnur þu talad j 4. Kongaña Bok j 12 Cap.

Eñ sem Joiada Kieñemadur var Andadur.

Þesse Historia auyser ljosliga/ huersu storliga Herrum ꝛ Hefdingiū liggur a þui/ ad hafa goda Predikara og Kieñefedur. Suo lenge sem Joiada Kieñemaña Hefdinge Lifde/ þa giørde Joas Kongur þad sem gott var/ og lifde riettliga. Eñ þa hñ var Andadur/ snere Joas Kongur sier vm/ þui hñ fylgde radum siña oguðligra Radgiafa/ og liet þa leidast sig i villu og Afgudadyrkan/ ꝛ liet Griote lemia Zachariam/ Spamañ/ Son Joiada Kieñemaña Hefdingia/ þa hñ auitade Kongiñ vm hans Synder. Slykt seiger Spamaduriñ mun Gud alyta og straffa. Þui Joas vard strax epter a yferfalliñ med þungum Ofridz storme/ þar til plagade Gud hñ med storū Kranleika/ ꝛ hñ vard vm siþer i hel slegiñ/ fyrer þad hñ hafde yfergiefid Drottiñ/ og liet drepa þañ saklausa Spamañ Zachariam. Slykt epterdæme ætte alla Hefdingia a ad miña/ ad þeir breyte ei so/ so þeir hreppe ei eins hefnd og lyka straff.

XXV.

Þetta er ein sierliga merkelig Historia/ j huerre vier fyrst siaum/ huersu Gud amiñer Amasia Kong/ ad senda heim aptur þau Hundrad Þusund Mañs/ sem hñ hafde teked vr Israels Kongs ryke/ sier til styrks og hialpar/ Þar fyrer/ ad Gud vill engua Lucku giefa/ Ef Meñ leita hialpar og styrks hia þeim sem oguðliger eru/ ꝛ rangan lærdom ꝛ falska Gudz þionustugiørd giøra bæde hafa og forsuara.

J añañ mata er hier og suo eitt hrædeligt epterdæme/ huar af vier skulū læra ad ottast Gud. Þa Amasia Kongur hafde fengid nu soddan dyrdligañ Sigr/ fyrer Gudliga hialp/ þa fiell hñ fra Gude/ tekr afguðe þeirra Edomita (sm̄ hñ hafde sigrad ꝛ yfervuñid) ꝛ setur þa sier til Skurgoda/ og tilbidur þa. Og þegar hñ verdur af Spamañenum straffadur hier fyrer/ þa mislykar hm̄ þad/ og hotar hm̄/ og seiger/ Lat af so eg slae þig ei. Soddan Synder hrinda honum snart vr sinu vallde.

Amasia Juda Kongur hafde rad.

Eñ þo Amasia hefde skialliga ordsøk til/ huar fyrer hñ stridde a Israels Kongs Ryke/ af þui ad Israels Kongs Stridz Folk/ hafde i hel slegid nockra Þusund Manna fyrer saklense/ þa hefur hann þo engua

Lucku

Luckn. Sokin̄ er þesse/ Ad hn̄ hafde giefid sig til Heidin̄a Manna Skur goda. Vegna slijkra Synda fær hn̄ ei ad eins Osigur/ helldur þa verdur Jerusalem rænd og nidur rijfin̄/ z Amasia Kongur verdur vm sijder i hel sleigin̄. Slijkra launa meiga þeir aller vænta/ sem epterfylgia Hiaguda dyrkan og følskum lærdome/ og hn̄ forsuara.

XXVI.

Hier er en̄ eitt epterdæme/ Af hueriu læra ma/ huersu mikid Hofding sum liggur a þui/ ad þeir hafe rietta Predikara z Kien̄efedur. Þuiad so leinge sem̄ Zacharias lifde/ sa Kien̄efader i Løgmale Drottins/ þa leitadi Kongr Gudz/ og Gud gaf hm̄ lucku/ so hm̄ Luckadist aller hluter vel. En̄ þa Zacharias var latin̄/ verdur Vsia drambsamur vegna sin̄ar Maktar z velgeingne/ fyrerlitur Kien̄emen̄ina/ og vill bæde vera Kongur z Kien̄e madur og færa Forner sialfur fyrer Alltarinu. Vegna slijkra Synda straffar Gud hn̄ med Lijkþra alla sijna Daga. Þui Kongar z Hofding iar skulu suo vel vera vnder Gudz orde/ og þui hlyda/ eins suo sem adrer Men̄/ En̄ ef þeir giora þad ei/ þa fa þeir sitt straff/ so vel sem adrer.

XXVII.

ER ein Historia/ huersu Jotham Kongur Juda var sigurfæll og Luckusamur/ vegna þess ad hn̄ (so sem Textin̄ seiger) greidde gotu sijna rietteliga fyrer Drottne sijnum Gude/ Þad er/ Hn̄ lifde i Gudz otta/ og epter Gudz orde. Øllum yfervalldz Mon̄um til eins epterdæmis/ at ef þr vilia hafa Lucku i sin̄e rijkisstiornan/ þa life þeir Gudliga/ z hallde sier epter Gudz orde i otta Drottins/ En̄ ef þeir giora þad ei/ þa meiga þeir vænta allrar olucku.

XXVIII.

ER ein Historia/ huersu ad Kongr Achas verdur grim̄liga straff adur/ vegna hn̄s Skurgodadyrkunar. Fyrst falla þeir Syrlendsku jn̄ i hans Land/ og Hertaka fiølda Folks. Þui næst fellur Pekah Jsraels Kongur jn̄ i Landid/ og slær a einum deige Hundrad/ og tuttugu Þusund er Man̄a/ og tekur til fanga/ og flytur burt med sier/ tuisuar sin̄u Hund rad Þusund Man̄s. Af slijku straffe og refsingu skulu Veralldliger Valldzherrar/ og so aller adrer þad læra/ huersu hrædelig Synd þad er/ ad hafa Hiagudadyrkan/ falska Gudz þionustugiord/ z rangan̄ lærdom og vakta sig þar fyrer vel og vandliga/ og hallda sier til þeirra/ sem þan̄ rietta

rietta lærdom/ og þa hreinu Gudz þionustugiord med hondum hafa.

Þui næst er hier merkiandi Þerdikun Spamansins Obed/ j huerre hn̄ straffar Jsrael Kongs grimd/huerta hn̄ hafde synt synum Brædrū/ Þuiad Gud vill ei ad hefndin̄ skule vera mata laus.

A þeirri sama tijma sende Achas Kongur

Þetta er ein Historia/i huere sia ma/ad þess meir sem Gud straffade Achas vegna sin̄a Skurgodadyrkanar/þess meir skurgodadyrkun fremur Han̄. Eins sem vorer Papistar giora/þegar Gud straffar þa med yfer hlaupe Tyrkians eda an̄are oluckul/Þa upplyria þeir Processiur/Lata syngia Messur/ganga Pilagrims gongur/og heita a þa Heilogu. Og leita so(eins z Achas)ei þess hins rietta Gudz hialpar/Helldur setia þr allt sitt traust uppa syn eigenlig verk/og afguda Ceremoniur. Þar fyrer geingur þad suo til sem Textin̄ seiger/Ad þeir reittu Drottinn til Reide meir z meir/j þra neyd/So sem Achas giorde hier/ad hn̄ aptur byrgde dyrnar a Drottins hwse/z giorde Alltare i hùre ra til Jerusalem. Eins giora en̄ i Dag vorer Papistar/Þad heilaga Euangelium lasta þeir og lyta/so sem villu lærdom/og vilia þad ei lyda i synum Londum/ En̄ þar a mote lyda þeir og umbera/ allzkyns afgudadyrkaner Synder z lostu.

XXIX.

Hier er ein sierlig Historia/epter huerre aller Herrar og Kongar ætte ad huxa/og lata hana vera sier so sem sionar Gler/huar þeir meiga sia/ huert ad er þeirra hid hellsta Embætte / ef þeir vilia retteliga og Luckul samliga rijkia z stiorna/Einkū ē er þetta/Fyrst skulu þeir opna Muster id/Þad er/ Lata Gudz ord Kien̄ast og Predikast/ og hialpa þeirre riettu Gudz þionustugiord a legg/ So sem sa frome Kongur Ezechias gioret hier/huer ed Prestana og Leuitana kallar syna Sonu /bidur og amin̄er þa/ad þr sie ei forsomunar samer/helldur take vara a Gudz þionstugiord vandliga. Nu soddan Konge meiga aller ogudhrædder skamast syn/ sem an̄ad huert forsma Gudz ord og þess þienara/eda reku þa i utlegd/offæk ia þa z Lijflata. En̄ huilijka luckul og laun þesser mune fa/ þ̄ siest seirna.

Epter þad geingu þeir jn̄ fyrer Kong Ezechiam.

Hier er eitt agiætligt epterdæme/Þat Ezechias Kongur hn̄ er sialfur vid Gudz þionustugiord. Þuiad slijkt heyrer veralldligu Vallde til/ suo þeir giefe þeim enu undergiefnu gott epterdæme af sier. En̄ þar Textin̄

talar

talar vm Synda offur/fyrer Konginum og øllu Folkinu/Þad er ecki suo at skilia/suo sem ad hafe Syndernar þeim fyrergiefnar ordid vegna þess Offurs. Þuiad fyregiefning Syndanna hefr æ z alla tijma folgin verid/ j þeirre einka forn Gudz Sonr/ Hn̄s Blod vtuegr alleinasta Syndanna fyrergiefning. En̄ Synda fornei sem voru i Logmalinu. Þær voru ad eins ein ytre auglijsan/huar med Folkid skyllde medkienna/at þ hefde brotid i mote Gudz bodorde og setningum/og aftaka so slijka yfertrodslu almen̄eliga fyrer almuganum/med vanaligum Fornfæringum/suo þeir være ei fra Sofnudinum vtrekner suo sem opinberr yfertrodslu men̄. Suo lætur Kongurin̄ hier forlijka fyrer sig og allt Folked/opinberliga/Þar med jatande/ad þeir villde betra sin̄ lifnad/En̄ fyrer Gude er ei Syndin̄ bitolud med soddann Fornfæringum / Helldur hafa þeir snuid sier til Gudz med hiartanu/og hafa ordid / ad vona og vænta Syndanna fyrergiefningar fyrer þad fyrerheitna Sædid. Þa hafa þeir odlast þa riettu Syndanna fyregiefning fyrer Gude/en̄ hin fyrergiefningin̄ var alleinasta fyrr mm̄.

XXX.

Þetta er ein fagurlig Historia/huersu sa frome Kongur Ezechias/ sender vt Predikara vm allt Landid/og amin̄er sitt Folk til jdranar. Og huggar þa og so eirnin̄/þegar þeir snua sier af øllu hiarta til Drottins/ þa sie Gud Myskunsamur/og mune Lijkn og hialp veita/ ecki alleinasta þeim/helldur og einninn þeira Sonum/ sem þa voru Herleidder i bland Heidenna þioda/ Slijka Predikun og amin̄ing spotta flester og dæra/suo sem Heimsins hattur er til. Þo voru nockrer sem hana medtoku z betrudu sig/Þuiad Gudz ord er alldrei suo þad fære ei nockurn auoxt. Þar fyrer ættu Veralldliger Valldzmen̄ vel huxa vm þetta dæme/og vita/ad þeir eru skylldugir þar til/ad skicka froma Predikara og aftaka ranga Gudz þionustugiord/so sem Ezechias giører hier. J an̄an̄ mata skulu þeir vndergiefnu kosta þar Kapps a/ og sia sig vel vm/ ad þeir fyrerlite ecki Gudz ord/ helldur ad þeir medtake þad aluarliga og af øllu Hiarta/og betre sig þar epter.

Þar var og margt Folk Ephraim Manasse.

Hier er eitt epterdæme sierdeilis merkiada. Paska Lambsins Fornfæring hafde margar sierligar skickaner z Ceremonier so sem skrifad stendz j an̄are Bok Moses. Nu kun̄u Men̄ ecki so i bræde ad hallda þar allar Ceremonier og skickaner/ sem bodid var i Logmalinu/þar fyrer alijtur

Ezechias Naudsyn nalæga/ og Kiefiet/ ad meñ skule helldur sia so til ad hiørtun sie hrein og riettelig fyrer Gude/ og huxa ei suo storliga vm þær ytre hegdaner/ og Ceremoniur. Þuiad Gud vilie vera Nædugur/ eckj vegna slijkra ytre verka edur hreinsunar/ helldur vegna sialfs sijns/ suo framarliga sem hiørtun ero hrein/ þad er/ ef þr vidurkieña sijnar Synd er/og treysta vppa Gudz lofan og fyrerheit.

XXI.

FYRst er hier ein Historia huersu øll Hiaguda Alltare/ og Kirkiur/ voru nidur brotnar i øllu Landinu epter skipan Ezechia Kongs. Þuiad þetta heyrer øllu Veralldligu vallde til (so sem nu er opt sagt) ad lijda ei slijkt/ helldur aluarliga þad af ad taka

Þui næst seiger hier/ huersu ad Kongur aminner Folkid/ ad þeir skule añast þa Leuita ꝛ Kieñemeñ/ sem setter eru fyrer Gudz ord og hñs þionustugiørd/ og lata þa vera sier bifalada/ og giefa þeim rijfliga/ ꝛ truliga af sine Eign. Þuiat Veralldligt yferualld skal þar alls kapps a kosta/ ad þeir ei ad eins sialfer giefe nockud þar til/ ad Kirkiu Þienararner meige vid halldast/ helldur ad þeir late sijna Vndergiefnu og suo eiñinn giora þad.

J nidurlaginu er hier ein agiæt Malsgrein/ epter huerre aller Menn ættu ad breyta/ sierdeilis Veralldliger Valldzmeñ/ þar so stendr/ ad Ezechias hafe i øllū giørningū sem hñ vpphof leitad Gudz af øllu hiarta. Þar fyrer hafe hñ haft Lucku.

XXII.

HJer seiger/ huersu sa frome Kongur Ezechias/ sem suo hiartaliga elskade Gudz ord og hañs þionustugiørd/ hañ vard þo samt ad lijda mot gang og mykla ofridarneyd. Og er þad nu fyrst merkianda/ huernen hñ skickar sier i soddan Neyd/ huersu hañ vijsar sijnu Folke ei ad Mañligre hialp nockre/ helldr ad Gudligre hialp/ huer hialp alleinasta alldrei bregdast kañ. Þar a mot huad hellst þad er añad/ sem Meñ ad leita og vona sier hialpar af/ huert sem þad er gots edur peningar valld edur vinskapr Maña/ sterkar Byggingar/ nogligar Vister/ og añad þuilijkt. Þetta er ei eins falluallt/ helldur og einneñ skadsamligt/ ef Meñ hafa ei Gud med sier/ so sem allar Historiur vitne vmbera.

Eñ Ezechias Kongur og Esaias Spamadur et c.

J þessu

I þessu epterdæme siaum vier fyrst/ad þegar Meñ leita Gudz i sine Neyd/og vona vppa hñs hiálp/þa bænheyrer hañ þa/og hialpar þeim Myskūsamliga/jáfnuel þo þad skule skie med Jardteknum.

Þui næst er hier añad epterdæme/i hueriu vier siaum/huersu ad Sañ heilager meñ/þeir sem i stærstu neydum hafa verid so Truarsterker/þeir falla i metnad og athugaleyse/ þa þeim vel geingur og þeir hafa Luckuna/Vppa þad ad vier lærum ad ganga i Gudz otta/og bidia Gud dagliga ad hann take ei sijna verndar hønd fra oss/ helldur ad hñ vilie vardveita oss i freistinguñe.

XXIII.

FYRST siaum vier hier/ Huersu sa frome Kongur Ezechias lætur epter sig eiñ Ogudhræddan son/ sa ed allskyns afgudadyrkaner iñsette z ecki skeytte par vm Gudz ord. Þar fyrer vard hñ yferfalliñ af þeim Assyris/og þeir fluttu hañ fangadan til Babilon.

Eñ skerligt epterdæme er hier þeirrar storu Gudz Nadar og Myskunar/ad Gud hñ tekur aptur til Nadar slijkañ ogudligañ Tyrañ/ þa hñ vidurkiende sina Synd/og bad Gud vm Nad/ og sette hañ aptur i sitt fyrra valld z Embætte. Ollum oss til huggunar/Ad vier latum af Syndunum/og betrum oss/og væntum og vonum so Gudz Nadar og Myskunar/og efum þad ecki.

Eñ einkanliga er hier merkianda/Ad Manasses/epter þad hañ var laus vr sijnu fangelse/þa burt tekur hñ allar Skurgodadyrkaner/bydur og bifalar ollu Folkinu/ad þiona Drottne Israels Gude/ huert ad var merke til eiñrar rettrar sañrar idranar.

Seinast er hier eitt añad epterdæme/ af hans Syne Amon huer ed Ogudligur var/ eñ hañ gierer ei Idran suo sem hans Fader/ Þar fyrer rijkte hñ skamastund/z vard hñ drepiñ af sijnum eiginn þienurum.

XXIIII.

Hier er eitt merkeligt epterdæme/af þeim froma Gudhrædda Konge Josia/huersu hñ fyrst burt tekur allar afgudadyrkaner/ og þui næst byr hñ til Musierid aptur/suo Meñ giete þar framid Gudz þionustugiørd/ Slijkt dæme ættu Veralldleger Valldzmeñ einkum ad fylgia/suo ad þeir framfylge Gudz orde og hans dyrd/eñ take i burt alla afgudadyrkan z rangar Gudz þionustugiorder/þa mun Gud vera med þeim / og giefa þeim Lucku og Hamingiu.

Enn

Enn sem þeir toku vt Peninga.

Hier er ein sierlig Historia/ at epter þat Løgmalz Bokin̄ fan̄st/ z hun var lesin̄ fyrer Josia/ þa jatar han̄ sijnar Synder og Folksins/ og lætur sier þær jllar þikia. Slijk jdran og litelæte þocknast Gude vel. Þar fyrer lofar Gud/ ad hn̄ vilie vndan draga/ syndan̄a straff z refsing/ sem koma hlaut vegna Syndan̄a/ z lata Josiam andast i fride. Soddan fyrerheit æite oss vpp ad vekia til jdranar og yferbotar.

J midurlaginu er hier ein Historia/ Huersu ad Josias hann liet Lesa Løgmals Bokina opinberliga/ og forplictar bæde sig og Folkid vid Gud adnyiu /og fær hn̄s vinskap.

XXXV.

EX ein Historia/ huernen sa frome Josias Kongur/ Endurbæter Musterid/ og skickar ad nyiu Paska Hatijdina/ z hialpar rijkugliga þar til. Þuiad þtta heyrer Veralldligu Vallde til/ ad leggia nockud i kostnad tn̄/ so at su ritta Gudz þionustugiørd/ z sierdeilis Predikunar Embættit/ verde vppbyriad og rietteliga skickad.

J nidrlaginu er hier ein Historia/ huersu ad sa frome Kongur Josias vppbyriar eitt onaudsynligt Strijd/ og verdur þar skotin̄/ þar han̄ matte hafa Roo/ so falla opt þeir enu Heiløgu Men̄. Þar fyrer liggur Magt a/ ad vier bidium Gud/ ad han̄ vardueite oss og geyme þegar freistingar nar koma.

XXXVI.

J þessare Historiu siaum vier/ ad Syner þss froma Josia hafa verid jller z Afgudadyrkarar/ Þar fyrer hefur Gud straffad þa hardliga/ allt þangad til ad Landid var foreytt med øllu af Babilons Konge/ z Folkid herteкid z i burt flutt. Slijk Synda refsing hun skal vera oss eitt epter dæme og viduørun/ so vier giætum vor fyrer afgudadyrkan/ og medtokum Gudz ord aluarliga/ z lifū epter þui enu sama/ Ef vi[r] viljum ei ad yfer oss kome slijk Reide og hegningar straff sem yfer Gydingana kom/ huer ier ed i Siøtijgu ar vrdu ad lijda allskyns eymd og Harmung/ a medal Heidin̄a þioda/ vegna slijkra sin̄a Synda.

Conclusio/ Malsending og nidurlag.

Hier endast Chronichu Bokurnar Kongan̄a Juda/ hueriar adfull ar eru

ar eru af epterdæmum og Gudligum Kieñingum/ lijka eins sem Kongā Bækurnar/ z ero þar fyrer miøg gagnligar ad lesa. Eñ fierdeilis skylldu aller Valldzmeñ vel og vandliga lesa þessar Historiur/ og hafa þær jafnan mz høndum/ Þuiad hier ma fiña ei alleinasta Veralldliga vitsku z hygginde/ a huertu ei minst liggur i Veralldligre Rijkesstiornan/ so sem þad ed sama ma og helst fiña j Heidiña maña Historiū/ Helldur meiga Meñ fiña hier añad dyrmætara og betra/ af huertu Heidnar Historiur hafa ei parid/ og æn huers ad mañlig visk a hialpar eckirt/ Einkum sem er/ Huernen Veralldliger Valldzmen eiga ad hegda sier vid Gud/ og j øllu þui sm̄ Gude vidūkur/ ad meñ eige ad akalla Gud i Neydiñe/ leita alleinasta hialpar hia hm̄/ hallda fastliga a hñs orde/ fordast og afraka øllar Hiagudadyrkaner/ amiña meñina til riettrar Gudz þionustugiørdar/ j ñskicka lærda og dugannliga Gudz ordz þienara/ og hialpa þeim. Þessar eru þær hæstu og bestu Mann dygder/ æn huerra ecki þarf ad vænta neinrar lucku i nockre Rijkisstiornan. Þar fyrer skulu aller valldz meñ elska þessar Historiu Bækur/ og ecki alleinasta lesa þær/ helldur og eiñiñ bidia Gud/ ad þr mætte breyta epter þsīū agiætligum epterdæmū/ z standa truliga j sijnu kalle z embætte/ z þeir mætte med sijnum vnder giefnum verndader og varduellter verda fra allre Olucku Amen.

Sumaria yfer Bokina Esdre.

I. Cap.

HIngad til hefum vier heyrt/ huersu at Gydingar misgiørdu/ med Hiagudadyrkunum/ Folskum Lærdome/ og fyrerlitningu Gudligs ords/ og þar fyrer vrdu þeir herteknir og burt flutter til Babilon/ og voru þar i fangelse j Siotiju ær.

Eñ a þessum tijma var Daniel Spamadur i myklum Metordum/ a medal Heidingia. Og hñ hefur med siñe Predikan snued Nabogodonosor Konge/ og Euilmerodach til rettrar Truar. Eñ þegar sa þridie Kongur Rijkte sem hiet Baltazar/ þo hofust vpp aptr Skurgodadyrkaner/ suo z þroudust adrar Synder og glæper. Þar fyrer sende Gud yfer Babilon Dariū Kong af Meden/ og Syrū af Persia/ Þeir bitoludu þui i Babilon foraktan Gudz ordz/ og adrar Synder/ eins so sem ad þesse Rijkin i Assyria og Babilon hofdu straffad mødur Gydinga þeisser bader Cyrus

og Darius eru fyrer Danielem Spamañ om vender til rettrar Truar a Gud/og eru ordner Saluholpner,

Eñ med þui ad Esaias ꝛ Jeremias høfdu ꝥ fyrer Spaad vt af Cyro Konge/ ad hañ ſkyllde leida Folkid aptur jñ i Landid Juda/og lata vpp aptur byggia Muſterid / Þar fyrer hlyder Cyrus þeſſum Spamønnum/og gioerer epter honum. Og þar med eirninn bydur hñ øllum ſynum Londum og Lydū/ad þeir ſkule veita ſtyrk Gydingum til þeſſa Verks/og hialpa þeim. Þañeñ hefur nu Gud lated herleiding ſijns Folks verda Heidnum Mønum til gagns/ſo ad hñs Ord yrde Predikad þeirra a mille/ ſo þeir yrde Gudz Folk/og eilijfliga Saluholpner.

Eñ huernen ad Gydingar eru heim aptur komner/ꝛ hafa tekid til ad byggia vpp Jeruſalem og Muſterid/og huernen þeim hefr þad geingid/ þad vtſkyra þeſſar tuær eptirfylgiande Bækur/Esdre ꝛ Nehemie.

II.

Er ecki þørf ad Leſa i Kriſteligre Kirkiu.

III.

ER ein Hiſtoria/ Huerſu ad þeir Joſua og Sorobabel byggia Drottne fyrſt eitt Alltare/Vppa þad/ad þo Muſterid verde ei ſuo ſnart vppbygt og bued/þa mætte Meñ þo færa Forner/og fremia Gudz þienuſtu. Þuiad med þui ad Gud hefur ſialfur bodid og ſkipad Fornfæringarnar/þa var ſkylldugt ad ſyna Gude hlydne i þeſſu verke. Hier ma ſia huerſu agiætligt verk þat er/ꝛ þat tilheyrer bæde þeim ſem ero andligrar Stiettar ꝛ Verallidligrar/ad hialpa þar til med raad ꝛ daad/ad ſu retta Gudz þionuſtugiord/ſ fallin er/verde vpp aptr vidreiſt ꝛ a Fætr komin.

IIII.

J þeſſare Hiſtoriu ſiaum vier / þad Andſkotinn hatar alla tijma þa rettu Gudz þionuſtugiord/ og kañ hana ei ad lijda/Helldur girniſt hañ heñe nidur ad þrycka/ſo ſem hañ kañ/bæde med Lygum/ꝛ ødrum hætte/ Þuiad hñ vppæſte Folkid i Landinu/og hindrade ecki alleinaſta bygging Muſterisſins/helldr þa klagade hñ Gydinga falſkliga/ſo hñ kiæme þm i Kongsins ovilld/ſo ſem munde þeir falla fra Konge/ꝛ leida adra fleire med ſier/ef þeim leyfdiſt ad vppbyggia aptur þeñañ Stad.

Slijka bakmælge ꝛ ſoddan Lygar verda Kriſtner Meñ eñ nu ad lijda a þeſſum døgum/vegna Euangelij og Gudz Ords. Þuiad jafnſnart ſem

þeir

þeir vilia ei afneita Sannleikanum/vegna Gudz Dyrdar og slikar eiginligrar Samuitsku þa er sagt ad þeir sie ohlyduger villumenn/ z skyrialldar Menn/Enn þa skiedur oriett hier vti/lijka eins sem þa fromu Gydinga skiede oriett.

V.

Hier er eitt huggunar epterdæme. Ad epter þui ad Gydingar voru klagader af nalægum Heidingum/ z hindrader ad fullkomna Musterisins bygging þa villde Gud ei lata sitt Folk vera hugguarlaust i soddan neyd og motgange. Þar fyrer sender hann tuo Spamenn til þeirra/þeim til hugg unar/og ad aminna þa/ad hallda framm vppbyriadre Mustteresins bygg ingu. Nu suyr og Niortum Landstiornaranna og Hofudsmannana/ so þr skrifa til Dario Konge/ad sialfur Cyrus Kongz hafi leyft þeim ad vpp byggia Musterid.

Þa enn siaum vier ad i godum og Gudligum malefnum/er ecki langt ad bijda epter motkaste og motgange / Þo giefur Gud alla tijma hialp/ og sender einhueria huggan/so hanns vilie verdur framm ad ganga enn ecki Diofulsins/nie þessarar vondu Verielldar.

VI.

ER ein agiætlig Historia/i huerre Darius Kongur bydur og bifalar ad nyiu/ad Menn skulu ei hindra Gydinga og þrra vppbyggingu/helldr þa skule Menn giefa þeim af Kongsins inntektum/huad þeir hafa þorf. Slijkt er eitt merkiligt Epterdæme Kongligrar manndygdar/huersu Ver alldliger Valldzmenn eiga ad annast þa riettu Gudz þionustugiord/ z hlija fa onguum kostnade þar til.

Sierdeilis er hier merkiada/ad sa Gudhrædde Kongur Darius/girn ist ad Menn skule i Jerusalem bidia fyrer hm og hns Bornum/ og leggz vid eitt hardligt straff og þunga boluan/ef nockur vill hindra Gydinga/ og giora i mote slijkre skipan.

VII.

Þetta er ein onnur skrifud bijfalning/huerja Artaxerxes Kongur giefz þeim Skriptlærda Esdra. J huerju Briefe sia ma/huersu gott hiarta z godann vilia þesse Heidne Kongur hefur haft til Jsraels Gudz/ og hans þionustugiordar/ suo ad hann ecki alleinasta giefur vt af sijnu rentu Huse Gull og Silfur/ad kaupa med þui sem heyrde til Gudz þionustugiordr/

 Hello

Helldur hefur hann sodd an Samuiskku/ad ef hann skyker ei til þessarar Gudz þionustugiordar/ þa ottast hann ad Gudz reide mune koma yfer sitt Rijke og sijn Børn.

Enn sierdeilis er hier merkianda/ad hann giorer Prestana og Leuitana frij fyrer øllum Tollum og skatgillde/ so einginn skule leggia þau þyngsl vppa þa. Sømuleidis bijdur hann Esdra ad hann skule hafa vandligar giætt þar a/ad Menn meige hafa goda Predikara/og þeir sem ei eru enn nu nogliga Lærder i Løgmalinu/ ad þeim verde rietteliga kient og vndervijsad. Þetta eru riett Høfdingligt og Byskuplig verk/ Hvar fyrer menn ættu mz riettu Gude þacker ad giøra (suo sem Esdras giører hier) Ef ad Herrar og Høfdingiar skickudu sier so i þessu efne.

VIII.

J þessare Historiu telur vpp/huerier ed foru med Esdra vr Babilon til Jerusalem/Og einkum er hier merkianda/ i hueria meining ad Esdras baud og sette eina føstu/ædur enn hann vppbyriade sijna reisu. Lijka eins og Josaphat Kongur giørde/2. Para. 20. Þa þeir Moabitar fiellu inn i hans Land. Þuiad huar helst almenneligar Naudsynjar komu yfer Land eda Lyde/þa budu Kongar og Kiennemenn fordum eina Føstu. Ecki so sem Papistar/ad vilia þiona Gude þar med/Helldur vppa þat ad huer og einn Madur være þess skickanligre/til bæna akallsins/ z litelæckade sig so fyrer Gude/og leitade aluarliga hialpar til Gudz. Þui huar sem er fullur Mage/þar skiedur eckj hiartgroin aluarlig bæn. Huers vegna Christur eptar enn einusinne samteinger þetta tuent/ad fasta og bidia. Af slijkre aluoru bæna akallsins vita vorer Papistar eckert / enn þo vilia þeir giøra eina sierliga Gudz Þionustugiørd/af þeirra dagligre føstu.

IX.

Hefur eina aluarliga jatning z brennande bæn þess froma Esdra/At Gud vilie fyrergiefa Synderna/og ei straffa epter makleglejka/þ Kiennemenn og Leuitar høfdu gipt sig Heidnum Kuinnum i mote Gudz skipan. Oss til eins epterdæmis/Ad epter giørdat Synder/þa sklu vier af hiarta jata þær z vidurkienna fyrer Gude/z hugga oss ei vid nockurn hlut annan/ vtan vid Gudz Nad og Myskunseme / Þar vppa eigum vier ad grundualla vorar bæner.

Post actu factu,
Post facti, pæni=
tet actum.

X.

Hier

HIER seiger huersu Esdras kostar alls kapps þar a/at aller þeir sem tekid hɵfdu Heidnar Kuiñur til eigin ordz/ og þo þeir ættu bɵrn vid þeim/ þa skylldu þeir lata fra sier bæde bɵrn og Kuiñur. Þuiat med þui ad þeir hofdu Gipst i mote Gutz Orde og skipan/ þa var þad eckert nema riett Niuskaparband. Hier ma eñ sia/huad ad sie ein riettelig jdran/ Sem er/ad meñ late sier af hiarta leidar vera sijnar Synder/ og lata af þm/ og vona þar næst vppa Gudz Nad og Myskun/ ad hñ mune þær fyrer giefa. Og æn alls efa hefur þetta mɵrgū þungt leigid/ad reka fra sier Kuiñur og Bɵrn. Eñ med þui þad var Gudz skipan/ og Jdranen kuñe ecki elligar ad vera rett z søñ/ þa vrdu þeir ad giøra þad/eda bera Gudz Reidé og hafa eina vonda samuitsku.

Suñaria yfer Bokina Nehemia

I. Cap.

HEta er ein merkelig bæn/ hueria Nehemias bidur/ Ad med þui/ hñ ætlade ad flytia Mal Gydinga fyrer Kong/ þa bidur hñ Gud/ ad hañ villde giefa Lucku þar til. Oss til eins epterdæmis/ Ad vier lærum/ad vppbyria ecke ad eins alla hlute med bæna akalle til Gudz/ so þad mætte betur luckast/ Nelldur þa ma hier og eiñiñ læra/ huernen eiñre riettre bæn skal vera hattad/ Einkum sem er so/ad Madz fyrst audmyke sig fyrer Gude/ jate og medkieñe sijna Synd/ og medkienne sig allrar refsingar makligan. J añañ mata/ad Madur sete fram fyrer Gud hans fyrerheit og lofun/ So sem Nehemias hñ giorer hier/ Hñ framsetz þau ord/i huertum Gud hañ hafde lofad Moses/ad hañ villde bænheyra þa enu Synɵugu/ og medtaka þa þegar þeir snieru sier til Gudz/ og hielldu hans bod.

II.

Hier seig' fra þui/ad Nehemias fær af Konginum fararleyfe/ til at reisa til Jerusalem/ z ad meiga vppbyggia Murana / z Borgarhlidiñ. Huar af vier merkium/ad þeg' Meñ vppbyria nockud i otta Drottens/ og med aluarligre bæn/ so sem Nehemias giorde hier ædur fyrre/ þa blifr þar Lucka med. Þar þuert a mote/ huar ed meñ vppbyria nockud æn Gudz otta/ af sialfs metnade/ so sem Meñ plaga almeñeliga at giora/ þad kañ ecki vel ad luckast.

IIII.

ER ein Historia/i huerre ed sia ma/huersu Andskotin hefur fierdeilis heipt z hatur haft a Gydingum/ og giordu þeim allt mein/ fyrer þeirra nagrana/Suo ad med annare hende bygdu þr vpp/en med annare vrdu þr ad veria sig fyrer sijnum Ouinum. J soddann Neyd/bidur Nehemias til Gudz/z huggar sitt Folk/ad Gud mune vera hia þeim/z þeirra Ouina vppsatur ad onguu giora. Þesse Historia hun er ein rettur speigell vorra Lifdaga hier i Heime/a huerium vier hliotum i sifellu ad beriast vid Andskotan Heimin og vort eigid Hold/ef ad Kristelig Kirkia skal annars riett eliga verda vppbygd/med hreinum Lærdome / og Kristeligu framferde.

V.

ER ein merkelig Historia/Þad Nehemias fyrerbydur ad vlokra þa enu Fatæku/a medan hallære er/Helldur/huad hellst sem Menn hafa mz okre af þeim haft/þad bydur hn ad fa þeim aptur/og styrkia þa/z lana þeim fyre eckert/vegna Gudz otta. Slykt epterdæme være miog þarfligt a vorum Dogum/allstadar/Og ad slijku ætte Veralldliger Valldzmenn ad giæta/ad þm enu Rijku yrde hamlad/so ad þeir vtarme ei þa fatæku med þeirra Okre og Rane einkanliga i Neydinne og þa Hallære er

J annan mata er hier eitt merkeligt epterdæme/ þegar Nehemias er nu ordinn Landsstiornare/þa skickar hn þui so til/ ad hns vndermenn verde ei med onytsamligum kostnade þiader. Til eins epterdæmes ollum yfer valldz Monnum/ ad suo hafer þeim ad hendla vid sijna vndergiefna/og leita helldur þeirra gagns og groda og nytsemdar/helldur en sialfs sijns. En vier siaum þad geingur nu odru vijs til (þui verr).

VI.

Hier seiger huersu ad nockrer Heidner Hofudsmenn Drambsamer og illgiarner leitudu vid/bæde med lygu z odru mote/at skielfa Nehemiam z giora hn hrædda/so hn liete af ad vppbyggia Borgina/so og skicka þr fals Spamenn/i mote hm. Þesse Historia seigir fyrst fra/huersu marg Haskasemder sa frome Nehemias hn hefur lidid/vegna þess/ad hn giet de Gydingum til goda. En med þui ad hn ottast Gud z treyster honum/ þa sæter hn ei þessum voda/og helldur fastliga fram vppteknum hatte. Hier hafa aller Valldzmenn epterdæme ad taka vara a sijnu embætte tru

liga

liga/ z huxa ei þar vm/ huert Heiminum lÿkar vel eda jlla/ þegar Gude lÿkar/ og þad skiedur med godre Samuitsku.

VII. Cap. Er ecki þorf ad Lesa.

VIII

Er ein Historia/ huersu at Nehemias hn̄ skickar/ ad Men̄ Predike z Lese Logmalid fyrer Folkinu. Þuiad huar Predikunar Embætted hefur ei framgang/ þar er omøguligt/ ad þar epterfylge ei villa z vantru. Þar þuert a mote/ Huar Gudz ord þad er/ þar leidrietast og frædast hiortun rietteliga/ so þau læra ad jata sijnar Synder/ og Gudz Myskunnseme/ og giøra ei þad þeim þiker sialfum riett/ helldur þad huad þau heyra at Gud hefur bifalad/ Eins sem þeir giøra hier/ ad þeir skicka hier Laufskala Hatijdina og an̄ad fleira. Vegna slijkra godra verka eiga Menn ad lofa Gud og þacka honum/ so sem Esdra Prestur hn̄ giører hier.

Vbi Verbū: ibi timor Dei.

XI.

ER ein Historia/ og seigir fra ad Folkid kom til samans og hiellt Fostu/ z lofade ad Nyiu ad þiona Gude. Og Leuitarner høfdu ein̄ agiæt an̄ langan̄ formala fyrer Folkinu/ J huerium þeir i fyrstu lofa z prijsa Gud/ og giøra honum þacker fyrer alla þa velgiørninga sem hn̄ fyrr z sijd veitt hefur Gydingū. Þar fyrer þa jata þeir þeirra misgiørder fyr' Gude/ og medkien̄a ad þeir hafe ei halldid hn̄s bodord/ helldr lijflated hn̄s Spamen̄. Þar fyrer þa hafi þesse oluckan makliga yfer þa komid. Ept' soddan jatning fylger þa epter a ein bæn til Gudz/ ad hn̄ vilie vera þm̄ Myskunsamur/ afuenda þeirra Eymd og Hialpa þeim Nadarsamliga.

Med þuilijkum hætte eigum vier læra ad bidia/ og ad prijsa Gudz giæsku/ jata og medkien̄a fyrer honum vorar Synder/ og sijdan þar epter a vænta hn̄s Myskunar/ og betra eij z vorn lifnad.

Lauda Dm et confitere ei peccata tua, deinq spera misericordiæ eius, Emendaq vitā tuam.

X.

ER ein Historia/ Huersu ad Folkid vnderbindst ad nyiu ad þiona Gude/ og ad þeir skule nu eckt vpp þadan Ogudliger vera/ helldur lifa epter Gudz vilia. Og er hier sierdeilis merkianda/ ad þeir forplicta sig arliga/ epter Man̄tale ad giefa til Gudz þionustugiørdar z Musteris/ ein̄ Silfur pening. Þuiad Peningum kun̄a Men̄ alldrei betur ad koma/ en̄ þa/ ad men̄ kosta þeim vt til Gudz þionustugiørdar.

Ellefta og Tolfta Cap. er ei þorf ad Lesa i Kirkiun̄e.

XIII.

Hier

Hier standa tuær Historiur. Su fyrre/ Med þui ad i Løgmalinu var forbodid/ at nockur Ammonita skyllde jñkoma i Gudz Søfnud/ þa villde Nehemias ei leyfa/ at Tobias Amonita skyllde hafa Kistu i Musterinu til Offurs fyrer sig og sitt Hws/ og hñ kastar øllu þessu burt vr Musterinu/ og hyrar ei þar vm þad/ þott Olmusu Kistan misse þa Peninga/ z hreinsar Olmøsu Kistuna.

Hin øñur Historian er þesse/ Ad Gydingar gleymdu þessu fullsnart/ og lietu af ad giefa Forner og tiunder. Hier af kuñe Nehemias audvelldliga af ad rada/ ad af slijku munde koma stor hindran a Gudz þionustu giørdiñe. Þuiad huer hñ hlytur med erfide ad leita sinar Næringar/ hañ same kañ ei ad vackta Gudz ord. Þar fyrer auijtar hñ soddan Synder/ og til skickar ad nyiu/ ad Prestar z Leuitar skule fa þeirra riettar skylldur þess være oskanda/ ad veralldliger Valldzmeñ giørde slijka skickan/ i øllum stigtum og Kirkiu soknum.

A þeim tijma sa eg i Juda/ ad þeir tradu Vinþrug.

Merkeligt epterdæme er þetta/ af hueriu aller Valldsmeñ skule læra/ ad giæta i alla stade þar ad/ ad Meñ giøre ecki rangt/ og Syndge ecki Gude a mote/ So sem Nehemias giører hier/ bæde i Helgibrotinu/ z so þ nokrer høfdu tekid Heidnar Kuinur.

Eñ þar hñ bidur/ ad Gud vilie miñast a slijk og øñur god verk/ þad giører hñ riettelіga. Þuiad so sem meñ eiga ad fordast hid vonda/ vegna Gudz otta/ Suo skulu og Meñ giøra god verkin/ af þui ad Gud hefur lofad ad launa þau rijkugliga. Slijk von til Gudz fyrerheita lijkar Gude vel/ og hindrar ei þar þa høfudgrein Kristeligs lærdoms vm mañs ins riettlæte fyrer Gude. Þuiad Nehemias hñ bidur ecki þess/ at Gud vilie vegna slijkra godra verka Myskuna honum og giøra hñ Saluhólpiñ. Helldur segier hañ suo/ Miñ Gud/ Minstu min fyrer þetta/ og þyrm mier epter þiñe mykillre Myskun Þetta heiter ei ad treysta vppa sijn eiginlig verk/ helldur vppa Gudz Nad og Myskunseme.

Summaria yfer Bokina Esther.

I. Cap.

EIN Historia er þesse Bok/ vom þa Gydinga/ sem vtdreifder z tuistrader voru a medal Heidinna Þioda i Landinu/ huersu ad Gud audsyner

gudſyner þeim ſterliga Rad/og varduetle þa fra eitkre ſtorre z hardeligre hormungu ſem þa var fyrer hondum.

J fyrſta Cap. ſeiger hier/huerſu þ ſkiede af daſamligu Gudz rade/ ad ſu ohlydna Drottning Vaſti/ vard afſett/vppa þad ad Eſther være vpphafiñ/ſo at Gydingar þeir ſm eñ nu voru bæde i Babilon og annar ſtadar ſundr tuiſtrad' a medal Heidiña þioda/yrdu fyrer hana frelſad'/ ſo ſem ſijdarmeir ſeiger.

Eñ einkañliga er hier merkianda/ at ohlydne Kueñaña i giegn ſijnū Moñum/er ein Synd fyrer Gude. Þuiad Gud hefr Syndariñar vegna lagt þtta ſtraff a Kuiñuna/ad hū ſkyllde lifa vnder vallde Mañs ſijns/ eñ vera eige ſialfs ſins herra/So ſem Moſes ſeiger Gen. 3.

II.

ER ein merkelig Hiſtoria/huerſu þeirre fromu Eſther hafa aller hluter vel og Luckuſamliga tekiſt. Ollū þeim til epterdæmis/ſm ganga i Gudz otta og fromer eru. Þuiad þo þeir ſie i vtlegd/ og lijde allskyns ogiæfu/þa vill þo Gud ecki yfergiefa þa alla tijma/helldur hialpa þeim um ſijder med ſiñe Blezan.

J nidurlaginu er hier ein Hiſtoria/ af þeim tueimur Gelldingum/ ƺ myrda villdu Aſſuerus Kong/ z þar fyrer vrdu bader hengder j Galga. Þeſſe þrra rad auglyſar Mardocheus Eſther/eñ hun ſeig' þ Konge zc. Þeſſe tru Mardochei velldr þar epter a einum v ndarligum viſkuite.

III.

ER ein Hiſtoria/j huerre ſia ma epterdæme eins ogudligs Tyrañā. Aman kiemſt i ſtora virdingu og myklar virdingar hia Kongenum/ og fær mykla magt. Þar af verdur hañ ſtolltur og drambſamur. Þar fyrer Mardocheus villde ei beigia Kne fyrer hm̄ og tilbidia hañ / ſo ſem hiner adrer giordu/þa vard hañ Olmur af reide/og hugade ad lijflata ei alleinaſta Mardocheum/helldur jafnuel alla Gydinga/ſo ſem þeir Tyrañar plaga ad giora. Og hañ kiemur þui af ſtad/ad Kongurinn lætur bod vt ganga/ ad aller Gydingar ſkylldu a einum Deige drepner verda i ollum Londum/og þeirra gotze og eignum ſkylldu Meñ ræna.

J þeſſu epterdæme ma ſia/huerſu þ Andſkotiñ hefr alla tijma hatad Gudz folk/og þa Kriſteligu Kirkiu/og vppuekur vonda Tyrañа heñe a mote. Eñ þo vill Gud hamla Diofulſins aſetninge/ſuo ſem hier epter fylger og frelſa ſijna vine.

Certo peccant Uxores si fuerint Viris inobedientes.

Timentibus Deum omnia fortunant.

Superbia nihil valet illa Deus opt: max: odit.

IIII.

Er ein merkilig Historia/huersu Mardocheus aminner Esther Drottningu/ ad hætta sijnu Lyfe/og reyna til vid Kongin/ef ad þesse grimdar bodskapur i giegn Gydingum mætte afteckin verda.

Exemplo Esth. et Mardochei qre pium/verbu [illegible] vel regnum DEI. et cetera adicientur tibi.

Hier ma sia huer ad er mismunur/ a mille þeirra fromu Gudhræddu z hinna ogudligu. Þa Aman hafde i sinne ad oppbyria nockud i mote Gydingum/kastade hn̄ hlutfalle/Med nockurs konar Galldre/eda þess hattar giorningum/En̄ þau Esther z Mardocheus/adur en̄ þau vpplyrta sitt aform þa audmykia þau sig fyrer Gude/med fostu og aluarligu Bænakalle/þar fyrer giefur Gud þeim lucku.

J nidurlaginu Cap. er hier eitt agiætligt epterdæme/huersu su froma Esther leggur sitt lijf i hættu/til ad frelsa sitt Folk.

V.

qui incepit cum timore DEI optime fortunatur.

ER ein fagur Historia/huersu Gud giefur Esther Lucku þar til/ ad Kongurin̄ syner henne sierliga Nad og vinattu. Þui huad helst men̄ oppbyria i Gudz otta og bæn̄e/þar vill Gud giefa Nad og Blezan til. Þar i moti er hier eitt vndarligt epterdæme af Aman/ ollum Ogudligum Mon̄um til skielfingar/en̄ fromum og Gudhræddum til huggunar. Þui at þa hans olucka var sem nalæguzt/þo var hn̄ sem gladastur/og mest ohugalaus/og ohræddur/og trude þui visseliga/ ad adur en̄ hann fære til Maltijdar a þeim sama Deige/ þa skyllde Mardocheus i Gala hanga. En̄ Gud vmsnyr þessare radagiord so dasamliga/oss til huggunar/ef at vier lifum Gudliga z blifum fastliga vid Gudz ord. Þa mun þad skie ad oll su ogiæfa sem oss er tilætlud af vorum Ovinum/hun mun koma þeim sialfum i Koll/En̄ vier munum leyster og frelsader verda.

consilium impiorum perit. DEUS autem mala malorum consilia mutat in bona: bonis.

VI.

Þesse Historia kien̄er oss einkum þad/ad aller hluter standa i Gudz hende/og hn̄ ein̄ Kan̄ ollum hlutum dasamliga ad skicka og skipa. Mardocheus hafde onguan hugxun þar a/ad hn̄ munde framar meir niota þess velgiorninngs/hn̄ hafde varad Kong vid hans voda/helldur ettadest hann vm lifs haska sinn/ asamt med ollum odrum Gydingum. Þar þuert a mote var Aman ohræddur og athugalaus/ og var viss þar vppa/ad epter eina stund liдna/skyllde Mardocheus i galga hanga. En̄ Gud hn̄ vmbreyter þui so dasamliga a badar sijdur/ad Aman giek sialfur þrad vt/

fovea qua alteri fodit in illam ipse met incidit impius.

huar

huat fyrer ad Mardocheus fær hiñ hæsta heidur og mesta virding. Þar fyre skal eiginñ Gudhræddur Madur hrædast so miog radagiorder og hol ener þeirra Ogudligu/helldur setia alla sina von til Gudz/huer ed ofor huxat kañ ollum hlutum at snua til hins betra.

Þui næst er hier eitt fagurt epterdæme af Konge sialfum/þa hñ getr ei Sofid/ þa spiller hñ ei tijmanum/med Leik edur Dryckiuskap/suo sem plagsidur er nu a Hofgordum/Helldur lætur hañ Lesa fyrer sier a sinne Sæng gamlar Sogur og tilburde/ og hlyder þar til. Slijkt ætti aller Hofdingiar og Kongar vel ad merkia og þar epter ad breyta.

VII.

ER ein huggunarsamlig Historia fyrer alla goda ꝛ Gudhrædda Meñ/þad Gud hañ vilie ei ad eins frelsa þa enu fromu/ og lata i liose þeirra sakleyse/ Helldur þa vilie hñ og einñ straffa þa grimu Tyrañaj oz lata alla þa olucku koma þeim sialfum i Koll/ sem þeir hafa huxad ad giora þeim fromu. Mardocheus sa gode Gydingur/ætte heingdur ad vera i einum Galga/eñ Gud ymbreyter þui so/ad sa grimme Aman verdr sialfur heingdur i þeim Galga. Sedan vmskipte kañ Gud vel ad giora vid þa Vijkinga. Þar fyrer skulu Meñ treysta Gude/ og vera ecki suo miog hrædder vid grimdar ræd ogudligra Manna/þuiad Gud er auallt Megtugre og Vijsare eñ þeir.

VIII.

ER ein Historia/Huersu aller hluter ymbreytast ꝛ skiptast furduliga so ad Kongurinñ tekr ei alleinasta aptur þañ grimdarbodskap/sem hlydde vppa dráp Gydinga/helldur þa leyfer hañ Gydingum/ad hefna siñ a þessum sama Deige a ollum þeirra Ouinum/og ollum þeim sem glodduist adur yfer þeirra olucku. Þañeñ vill Gud alla tyma vernda ꝛ varduelta sijna/ ꝛ nidur þryckia þeim ogudligu Tyrañum/ so framarliga sem þad meñ hafa traust a Gude alleina. Eñ þesse hialp dregst opt leinge vndañ so sem hier skiede Gydinga/ ad heila þria manude voru þr stadder i þrite storu sorg og ahyggiu/at Heidingiar skylldu a einum Deige i hel sla og afma þa alla med Kuñum og bornum/og ræna allu þeirra Goize.

IX.

HIer seiger huersu Esther og Mardocheus tilsette og stickudu tuo Daga/ad Meñ skylldu halda þa heilaga/ i þa minning ad Gud hafde

suo Myskunsamliga frelsad Gydinga fra þrra Ouinum/ Vppa þat ad Meñ skylldu ei gleyma þessum mykla velgiorninge/ helldur packa Gude fyrer hañ og miñast ei ꝰ ein þar a i ollum odrum Naudum og ollum mot gange sem til kann ad falla/ og hugga sig þar vid/ ad Gud mune og suo eirnen hialpa þeim lyka sem hañ giorde i þetta sinn. Slykt packlæte og soddañ trunadar traust vppa Gudz Nad og hialp/ hun er bodinn i fyrstu Moses Toblu. Eñ þad ad helger Dagar eru setter til slykra hluta/ þad er þar fyrer skied/ ad almuga Folk/ þarf soddan hatyda ꝛ skickanar vid/ suo þad meige a einum vissum Deige til samans koma/ og miñast vppa vmlidna Gudz velgiorninga. Soddan Natyder hafa Gydingar sett þa eptera fleire/ þa þeir voru jñ aptur komner i Landid.

Etto fm̄ Memor ... (in te collat) cum suma ... actione ac ... de, ad ...

Summaria yfer Bokina Job.

I. Cap.

I Þessum fyrsta Cap. er ein Historia/ huersu ad Job vard i einu yferrousiñ med allskyns olucku og ogiæfu/ Eñ hñ lydur allt þad poliñmodliga og prysar og lofar Gud i synum Motgange/ Oss til eins epterdæmis/ Ad nær oss jlla geingur/ þa skulum vier ꝛ so eirniñ eins giora.

Sierdeilis er hier merkianda/ ad Textiñ seiger liosliga/ þad Gud hñ hafi giefed Dioflinum leyfe / ad freista þeirra Fromu / og ad Gud leyfe Dioflinum/ ad lata koma Strijd/ og Elld af Himne/ Stormuinda og skadsamliga Vedrattu. Þar fyrer med þui ad þesse grimme Ouin geingur vm oll Lond til ad giera Moñum skada/ þa eiga meñ ad bidia/ ad hañ varduete oss med synum heilogum Einglum fyrer Dioflinum og soddan olucku/ So sem Andskotiñ sialfur hier vottar/ ad Gud hafe allt þangad til geymt ꝛ varduellt Job fyrer syna eingla/ so sem med odrū Mūrvegg/ og girnist þar fyrer ad Gud vilie burt taka soddan verndan/ ꝛ giefa hm̄ leyfe ad giora Job skada.

II.

I þessare Historiu siaum vier/ huersu ad Diofulliñ fraññ helldur vpp tekinum hætte/ Og þar ed hñ kiemz ei eiñre freistingu af stad/ þar reyner hañ til med odrum þyngre og stærre freistingum/ ef ad hañ giæte kemed Mañeskiune til falls/ suo hañ falle i Synder og ofolinnade. Hier skulu

vær læra af þeim Heilaga Job/ad hugga oss þegar Illa gengur/lyka so sem Job huggar sig/ z lata ecki Neyd og motgang sia oss nidur i grunn/ Helldur lofa og Dyrka Gud i kuolinne/huer ed oss hefr vm vora Lijfdaga otelianliga marga velgiorninga veitt bæde til lijfs z Salar/og oss hefr mjog fodurliga vardueitt/fyrer margre ogiæfu og olucku.

Og þesse Texte hefur jnne ad hallda þa sierligustu grein vm hueria talad verdur i þessare Bok/Sem er þessi/Þuiat Gud hn̄ seiger/ad hann hafe sleigid Job fyrer saklejsi. Þar af lærum vier/ at þeir enu Heilogu og Gudhræddu/þeir verda og so einnin̄ ad lijda kross og motgang/ enn þo þeir hefi þ ei forþienāt/so sem huer adrer sem lifa æn Gudz otta z i sijnū Syndum.

Exemplo Jobi consolari to cu verbo, sacrificio ac laude DEI

III.

Nier tekur til Kuol z pijna Job. Nu hefur Andskotin̄ feingid þad hn̄ med sinne freistingu epter leitade/Sem er/Ad Job seiger nu ei lengur/ so sem ædur/Drottinn gaf/Drottinn burt tok/ Blezad sie Nafn Drottins. Jtm̄. Hofum vier medtekid þat goda af Gude/huar fyrer skulum vier ei medtaka hid vonda? Helldur þa veinar hn̄ og kueinar of sinne Pijnu/og oskar sier þij ad hn̄ hefde alldrei verid fæddur. Hier siaum vier huersu þr Heilogu verda einnen̄ lijka obolin̄mod' i Krossinum og kuolinne/og kun̄a ei ad lijda þolin̄modliga Gudz vilia. Þuiat Holld z Blod lætur ei af sinne Natturu/jafnuel i hia þeim Heilogu/Þad klagar/Veinar z kueinar/ þegar þad kuelst/og villde giarnan verda laust vid kuol og pijnu. Slijk ohlydne er ein hrædelig og fyrerdæmanlig Synd. Enn Gud vill giarnan fyrergiefa hana/ þegar Madur vidurkienner þad fyrer Synd og bidur Gud vm Nad og fyrergiefning.

incipit passio Job:

IIII.

Nier tekur til su Disputatio og samræda/hueria Vijner Jobs hielldu vid hn̄ i hans Kuol og pijnu/ Huat med þeir giordu hans Kuol þyngre og stærre. Nu̅ heilage Job stod fast a þessare meiningu/ad hn̄ villde giarnan/alla þessa pinu lijda/ ef hn̄ hefde hana forþient/so sem Ogudliger Men̄ forþiena þad med sinu Ogudligu athæfe og vondum verkū. Þuiad Gud sialfur ber h̄m vitne i odrum Cap./ ad hn̄ hafe latid plaga hann fyrer saklayse. J mote þessare meiningu standa hn̄s vijner fastliga/ seigiande/Gud hn̄ er riettlatur/þar fyrer giorer hn̄ onguum mañe orett. Enn med þui ad Job hefur feingid so þungligt straff/og er yferfallin̄ med suo

 morgum

morgum hormungar Symdum/Þa epterfylger þad/ad hañ hefur slykt forþient/og hñ skiedur eckert oriett. Þetta heiter ad giøra pijnuna þyngre og stærre/þegar samuiskan kiemur þar til/ad þad sie forþient straff fyre Syndernar/sem Gud lætur oss lijda/og ad Gud hafe lated þad makliga yfer oss koma.

V.

ER hiñar sømu vnderstødu og meiningar sem fyrerfarande Cap. var Þuiad Eliphas seiger suo/Dagleg reynsla kienner þad / ad þeir vondu verda Refster vegna sinna Synda/Þar a mote/ þa hialpar Gud þeim riettlatu og fromu. Þar fyrer aminer hñ Job/ad hñ skule ei huxa ad hñ sie saklaus/og ad hñ hafe ei slijka kuøl forþienad/helldur þa skule hann jata sig med øllu fyrer eiñ Syndugañ Mañ/þa mune Gud lata hñ fiña huggun/ꝛ koma honum til hialpar. Þetta er riett talad epter skynseminñe.

Eñ Gudz verk þau eru myklu haleitare/eñ ad skyñsemeñ kuñe þau ad skynia. Þuiad Gud leggur ei Krossiñ alla tijma a Mañeñ/af þui ad Madur hafe þad forþienad/Helldur af þui/ ad hñ vill reyna til/Huort Meñ hafa stødugt trunadartrust til hañs Nadar og hialpar/ og huort ad þeir vilie veita Gude skylduga hlydne/ꝛ þoliñmæde/vnder Krossinum og motganginum.

Experto Dni: vidr si fidens, obediens et paciens sub cruce

VI

Þetta er ein harma klogñ hins heilaga Jobs/Þad/ad auk allrar þr olucku og pijnu/sem Gud hafde vppa hñ lagt/þa hlaut hñ eiñiñ þad ad bera og lijda/ad hañs eigiñ viner sem hañ attu med riettu ad hugga/þr giøra hñ huglausan med sijnum ordum og koma honum til ørvilnunar. Og i hñs Lijkamligre neyd ꝛ veykleika/þa þyngia þeir hñs Samuisku/ og giøra hana efasama. Þuiad þegar Mañsins hiarta er med sorgum klemt og sleigid/Þa eiga Meñ ei þyngre Plagu og pijnu/a þad Hiarta ad leggia/helldur hugga þad/ ꝛ vijsa þui til Gudz Nadar ꝛ Myskunar/ Þetta giørdu ei hugarar Jobs/ Þeir kuñu ei añad ad tala eda Predika fyrer Job/eñ þad/ad hñ sie eirn Syndare/ꝛ ad hann hafe slijka refsing vel forþient/þt Gud giører onguum Mañe oriett ꝛc. Enn Job stendur hier a mote/og seiger nei þar til. Slijkt er ei satt/Þar fyrer suo sem þier veited mier huggun/eins þa munu þier verda i ydar neyd og hørmungum

VII

Þetta er ein ofur harma kløgun/Huerßu Gud leggr so marguꝺꝺlega Eymd z hiartans sorg/ a þa aumu veslugu Mañligu Nattuɼu/þar þ er þo i sialfre sier/veyk og vesøl/ z vndergiefin allskyns eymd z olucku/ þar med alldrei vm eitt augnablik ohræddꝛ fyrer Daudanum/ So þar være hilldur þorf a/ad Gud være vægdarsamur og hialpade helldur. Eñ Gud(seiger Job) setur sig sialfann i mote oss/mdur þreynger og þrycker og plagar oss/suo þar er eckirt betra/eñ ad deyia jafnsnart/ad feingiñe fyrergiefningu Syndaña. Oll þessꝛ ættar ord koma fram af medfæddre Mañsins ohollꝛ mæde/og ohlydne. Sa gamle Adam verdur ei sombycks Gudz vilia/hñ vill hafa þad allt odruuꝺs/eñ so sem Gud skickar þui til.

VIII.

Hier er eñ ofur Disputatia/ huerria Bildad framsetur a mote Job/ hñ stendur og so a þui enu sama/ad Gud dæme ei rangliga/þar fyrer/ Huad hellst ad Job lydur/þad lyde hann vegna siña Synda/og aminner Job/ad hñ skule verda heilagre eñ hñ hafe verid hier til/ þa mune Gud vera hm̃ Myskunsamur/og hialpa honū vr þessum siinum harmkualū. Slyka meining bꝛuꝺfor hñ/med almeñeligre reynslu/þad Gud æ z alla tijma varduetter þa enu fromu/Eñ þa ogudligu hafe hñ straffad og þm i burt kastad.

Þonnenn plagar nu mañlig skynseme ad dæma/huer ei veit meira vt of Gudz vilia og hñs verkum/enn so sem i Løgmalinu opinberad er. Eñ sa aume Job hann þarf vid añar^r huggunar/z eiñrar ædre vitsku j siñe hormungu og mæigange.

IX.

EX andsuar vppa rædu Bildad/J huerju Job stendꝛ a hinu sama/ Ad hann hafi ei ogudligur verid/og ad ei hafe hann slijka hørmung fyꝛ skulldad. Enn þad ad Gud lætur slijkt yfir hann koma/þad giøre hñ suo sem einn Gud/huer ad er Herra yfer ollum hlutum/huer ed magt hefꝛ at giora vid huern Mañ epter þui s̃ hñ vill/huerū ad ei sie nockrum mañe maguligt i mote ad mæla edur standa. Þetta andsuar er nockud hardligt. Eñ su pijna og mykla kuol og freisting Jobs kiemur honum til/ad hann talade i angist siins Hiarta/med þui hann sa þad adrer menn sem voru hreckuꝺser/þeir vrdu ei so þungliga af Gude straffader/suo sem hñ/huer ed verid hafde fromare og Gudhræddare helldur enn þeir.

X.

EX

ER og so ein harmaklogun/J huerre Job sierdeilis klagar sig/ad hann verde ad lijda/enn vite po ei huar fyrer/Puiad hn hafe ei ogudligt verid/og hafi vite/ad Gud hann hefur giedpeckne par a peim sem ad eru Riettlater og fromer.

Par fyrer klagar hn pad/Ad Gud hann leggist so pungliga a auma Manneskiu/af huerium vier po hofum lijf z alla hlute. Pannenn mattu sia hier/huersu Natturan z Skynsemen Mannsins moglar atijd Gude i mote/vt af opolinmæde/og gleymer peirre huggan/hueria Gud tilsetur og lætur til reidu vera med Krossinum og motgangenum/Ad po at hann late Menn lijda neyd z motgang/pa vill hann po hialpa peim aptur ef ad Menn leita til hans hialparinnar og treysta honu par til.

XI.

Pesse er hin pridia Disputeran/ hueria ed framsetur Zophar af Naema/Hann fylger og so pessu fram/Ef ad Job hefde verid fromur og riettferdugur/suo sem hann læst verid hafa/pa hefde hann ei feinged petta refsingar hrijs af Gude/Enn med pui ad Gud hefur plaagad hn/ pa sie pad eitt vissulegt teikn og merke par til/at hann hefur pa plagu porfpient/og ad hann hafe ogudligur vered. Puiad Mannlig skynseme hun kan ei ad komast hærra i sijnum skilninge/enn pad/Hun dæmer vm Gud eins z Madur plagar ad dæma vm adra Men. Pat geingur so til/ Huer hann giorer orett/ hann hlytur ad fa par gielld fyrer/huer hann er fromur og riettluijs/hn nytur pess. En Gudz domur z visturdur hn er myklu hærre/og odruuijs. Hann leggur pyngra straff a Job enn a alla adra ogudhrædda Men/fyrer pa grein/ad hn huxar fyrst/ad hann vil'e hialpa hn aptur vr peirre kuol og Neyd/z endurlifga hann rijkugliga. Pui næst vill hann sia/Huert at Job vill blijfa riettlatur og einfalldur/z huert hann verdur ei opolinmodur/i sinne kuol/ og huert hann vill ecki vijkia fra Gude. Soddan Reynslu parf Job vid suo sem aller adrer Heilager.

Job: probat a DEO.
hic nobis Exemplum quisque, dat probationis

XII.

Er eitt andsuar vppa rædu Zophars/i hueriu Job hann seiger/at hann vite pad vel/ad Gud hann sie almattugur/z hann kunne at giora huad hann vill/Puiad slijkt siae hn a ollum skiepnum/Enn ei ad sijdur merke eg og sie(seiger hann)ad pad geingur godum jlla/og vondum vel. Vppa pessa Spurning(seiger hann) ætte pier mier Andsuar ad giefa/ pa

DEUS est omnipotens
minor autem, quod boni male valent mali vero bene

Þa vil eg hallda ydr fyrer vijsa Meñ/ Nitt-añad veit eg vel adur. Snogt ad seigia/ Þa Job huxar vm adra Meñ/ þa er hñ fromare eñ þeir. Og þetta þiker hm̃ mikid/ at hm̃ skal verr ganga eñ hinū odrū. Eñ þitta van tar hñ anallt i allre siñe pijnu/ ad hñ kañ ei at bidia af Hiarta z seigia/ verde þiñ vilie a Jordūñe so sem a Himnum. c. z

XIII.

ER z so andsuar vppa Zophars rædu/ og er hart nær þessar" vnder stodu og meiningar/ Sem hñ suo segde/ Þad þier seigid mier/ þad veit eg vel adur/ þar fyrer samþiñe eg ydur ei i þui þier seigid/ ad Gud hñ straffe alleinasta þa sem þad hafe med sijnum Syndū forþient. Þier erud leid- inleger og galauser gradarar. Ecke a suo ad hugga þa Menn/ sem Gud hefur adur alagt sijna refsing/ Þuiad med þeim hætte eykst þeirra eymd og pijna. Ja (seiger hñ) ef þier vitid ei añad af Gude ad seigia/ vtan all- einasta þetta/ ad hñ sie eiñ riettlatur Gud/ þa munu þier sialfer ei giefa lidid hñ/ Þuiad hañs riettlæte þad mun verda ydur ofþungt ad bera. Eg em aumliga pijndur og plagadur Madr/ Eñ þo hef eg þa von til Gudz/ ad hñ mune vera miñ hialpare z ei hallda mig fyrer eiñ Ranglatan/ so sem þier hallded mig vera.

Epter þessa rædu tekur Job til ad akalla Gud/ og bidia hñ/ ad lietta af þeirre refsingu/ og hondla ei vid hñ so hardliga/ Þuiad hñ sie suo sem eitt Visid og þurt Laufblad/ huad hñ hefr misgiort i siñe æsku/ þad vilie hñ fyrergiefa/ og vera Nadugur. Hier ma sia/ huersu ad i freistinguñe/ þa erbæñin hin hæsta huggū z styrkīa/ til huerrar aller helger hafa halld id sier. Og þa þeir so giora/ þa eru þr a þeim rietta veige/ þa kuña þeir ei villt ad fara / þegar þeir jata sijnar misgiorder og bidia vm Naad og Myskun. Hier skalltu merkia/ Ad sa gode Job/ medkieñer sijn" vngdoms Synder/ lika eins so sem David giorde i Psalminum/ þuiad æskā hun er hellst ofueyk/ z Nolldid offterkt/ z kañ þar fyrer ei ad hallda sier i taume.

in tentatione oratio ad Deum, summa consolatio

XIIII.

Hier er eñ aptur ein harmaklogun/ i huerre Job hñ klagar yfer þre Eymd sem liggur a ollum Moñum/ ad þeirra lijfsdagar sie stutter/ z full er med allzkyns hormungar og Eymder/ z Mañeskiuñe sie ecki vissara eñ Daudiñ/ z sijdan þar eptera i Daudanum ad liggia/ og hafa ongua von þar til/ ad hñ meige koma aptur til þessa Lijfs/ a medan Himiñ og Jord þau standa.

haec vita brevis et plena miseriis

Þui næſt giører Job bæn til Gudz/Ad hañ vilie a þeim Deige vera hm̄ Myſkunſamur/og fyrergiefa hønū allar Synder. Þuiad þetta Lyf hier a Jørduñe/þad ſie einſkis vert/og þad ſie ei añad eñ eymd og erfidi. Mañſins von er tynd og tøpud(ſeiger hann) þad er ad ſkilia/ A medan vier erum hier a Jørdunne/þa høfum vier ønga von/ad oſſ mune betur ganga/þar er ecki añad a ferdū eñ allzkyns neyd ꝛ motgangur/og ad ſijd uſtu Daudiñ þar ofan a. Gud hñ vere oſſ Myſkunſamur a þeim deige/ þa Himiñ ꝛ Jørd þau forgāga. Hier er vel merkianda ſa Vitnisburdr vt af Vppriſu framlidiña og þui okomna Lyfe / epter þetta ſkundliga. Þuiat i allre heilagre Ritningu hins gamla Teſtamētis er eingiñ añar lioſare/og þetta er þad allra agiætligaſta/ad hñ mīñiſt þeſſ eilijfa lijfs/ J ſoddan mata/ad hñ akallar og girniſt Gudz nad/og hirtar ei/ſo ſē ađr fyrr/vm ſialfs ſijns Rettlæte/nie huggar ſig vid þ/ Þuiat hñ fiñur þad med ſialfum ſier/ad þ dyger ei til ſlijks velgiørnings. Og þo ſamt ſtendr allur Pauadomariñ faſtliga a þui/ ad Meñ fae Gudz Nad fyrer eiginlig god verk og forþienan. Eñ þeir Papiſtar hafa ei verid i þm Skola ſem Job hñ var.

XV.

Hier tekur Eliphas til i annañ tijma/ad Diſputtera i mote þeim Harmkuælafulla Job/og ſeiger/Ef þu ert ein Synda/þa ertu meire og hærre eñ nockr madur añar/Þuiat eingiñ a medal allra Heilagra Gudz er mz øllu flecklaus. Þu ert eiñ Hræſnare(ſeiger hñ) ꝛ laſt vera alleina ſta fromur ꝛ Rettuijs/enn þitt refſingar ſtraff þad vtuijſar allt añad/þl þad hid ſama ſm̄ Gud hñ hootar øllum ogudligum/þ er yfer þig komid. Med þeſſum hætte ma i giegnum ſia ꝛ ſkoda i allre þeſſare Bok/huerſu ad ſkynſemeñ hun kañ ei odruvijs ad huxa eda dæma vm Gud/enn epter Løgmalinu/huert ed ſo ſeiger / Ad Gud vilie ſtraffa þa enu Ranglatu/ eñ þeim riettlatu ſie hñ Myſkunſamur. Eñ huer hñ ſie fyrer Gude riettlatur eda ranglatur/og huar fyrer Gud hñ leggur Krosſiñ vppa þa enu Riettlatu/þar veit ſkynſemiñ ecki par af/þar fyrer lætur Job ſier ei lijka þeſſa meining/ſo ſem ſijdar epter fylger.

VXI.

Hier giefur Job Eliphas andſuar vppa hans rædu/i huerre Job ſeiger eckt/ad hñ ſie alleina riettlatur/og ein Syndarſ Þt hñ hafe opter eñ eitt ſiñ jatad ꝛ vidurkient ſijnar Synder/ꝛ bedid Gud vm̄ fyrergiefnīg.

Eim

brevitas vitæ ... e. ... inseria cura ac labor hominis p. ... bon.

Prava Concio Eliphas

Eñ þad ſeiger hñ/ad þeir ſie aumˈiger huggunarmeñ. Þuiad mz ſoddan huggunum giora þeir eckt afad eñ þad þeir þyngia hans Kroſſ og mot gang. Þar fyrer tekur Job til/og giører eina nyta klogun/vm ſijna eym dar hatma/og kuol hñ lijdur/þad Gud hefur ſo ſlegid hñ nidur med ſtyr kre hende/og ad Iller meñ giøre hans kuol og Kroſſ þyngre i hans harm kuælingar motgäge/mz þra leidinligū Diſputationibus. Gud a himnū/ ſeiger hñ/veit mitt Sakleyſe/Eñ þad vill ei hialpa mier þar hia þeſſum hræſnørum/þar fyrer girniſt eg ad deyia/ſeiger Job.

XVII

ER ein hørmūgar ræda þſſ froma Jobs/huerſu aumur og veſall hñ ſie/og harmþrungiñ i hiarta. Þo ſamt ſem mær hefur hñ eina goda ſam uitſku/vegna vmlidiña lijfdaga og framferdis/þad hñ hafi ei verid ogud ligur. Slijkt kuſa ei þeſſer miner huggunar Meñ(ſeiger hañ)at ſkilia. Þad munu þeim fromu z Gudhræddu þungt þikia/ef þa henie ſlijkt ſem nu er yfer mig komid/Eñ þo munu þeir ei at ſijdur lata ſier ſlijkt vera til eins eptrerdæmis/z ei þar fyrer lata af rietilætinu/þo ad þeir verde þar fyrer og þeſſ vegna nockud at lijda.

Eñ þar hñ ſeiger/ad hñ hliote til Helvijtis ad fara/Þad er ei talad i þa meining/ad hñ hliote fyrerdæmdur ad verda/ſo ſem ordiñ hlioda bæde i Þyſku og Norrænu Male/helldur þa kallaſt þetta ad fara i Helvijte/ At deyia/Og i Daudanū/ed a j Jørdunñe at liggia/huar vi' aller lendū. Eñ þo høfum vier fyrer Jeſum Chriſtū þa von/ad vier munū vpp aptr riſſa med vorum Lijkømum/z lifa eilijfliga.

XVIII.

Þetta er ein Diſputatio/ hueria ed Bildad framſetur a mote Job/i huerre hñ vpptelur/huernen þat Gud ſie vanur ad ſtraffa þa Ogudligu/ med allſkyns plagum. Og vill ſo þar med auñſa/Ad med þui Job hann liggur nu vnder ſoddan plagū/þa ſie hñ ogudligur/og allt þetta lijde hñ vegna ſiña Synda.

XIX

Þetta er andſuar vppa rædu Bildads/i huerre Job klag' hormuliga vppa ſijna vine/huerſu ad þeir/med ſoddan rædum giora hañs Kuol og Pijnu þyngre z þyngre. Gud(ſeiger hñ)audſyner ſoddan Magt a mier/ þad hlyt eg ad lijda/z þegia þar vid. Þui huad kañ eg ad ſtanda i mote

Gude? Og tekur suo til ad klaga sijna eymd og neyd. Enn j nockrum orden huggar hn̄ sig sialfur miøg merkelega/ Þo at eg verde (seiger hann) ad lijda þessa Kuøl hier i Heime/og þar ofan a Daudan̄ sialfan/þa veit eg þo ad min̄ Lausnare han̄ Lifer/han̄ mun a þeim deige vppuekia mig vr Jordun̄e og Daudanum/til eins eilijfs Lijfs. Slijka Huggan fieck Job ecki af sijnum vinum/ þar fyrer huggar han̄ sig sialfur suo. Oss til eins epterdæmis/ad vier skm giøra eins og hn̄. Eins vppa sama mata amin̄ er S. Pall Thimoteum/2. Tim. 2. Haf i minne Jesum Christū/ huer ed vpp er risin̄ af Dauda/vt af Sæde Dauidz/ epter mijnu Euangelio/ huers vegna eg lijd allt til þessara banda. Þuiad med þui þ er suo asett/ ad þeir enu godu z Gudhræddu skulu verda lijker Gudz Syne/bera Kross in̄ med hm̄/z lijda nockud/Þa er þetta eincka traust vort/og huggun/ad vier mūum med Christo rijsa vpp aptur af Dauda/og lifa eilijfliga.

scio q redemptor meus vivit ipse me resuscitabit a morte ad vitam æternam

memor esto mei Jhu chri

XX.

Hier fram̄setur Zophar eina Disputatiu fyrer Job/ og seiger/Þeim Ogudligu geingur vel hier i Heime/ en̄ er til leingdar/ Þuiad þegar þeir giørast Oriettuijser og agiarner/og Mijskunnarlauser vid adra/ þa kann Gud þad ei leingur ad lijda/helldur lætur hn̄ þa verda fatæka aptr. Mz sama mote geingur og eirnin̄ þier nu (seiger Sophar) Hefder þu verid fromur/þa hefde þier leingur betur geingid. En̄ med þui þu hefur verid Ogudligur/þa san̄ast a þier þad Maltak/Hroosun ogudligra stendur ei leinge/og hræsnaran̄a glede varer skamastund. Soddan Argumētū tek Sophar af Dagligre reynslu/ Þuiad Gud hn̄ breyter vid þa agiornu/ lijka sem Madz giører vid fullan̄ Suamp/ Þegar Suampurin̄ er fullr/ þa kreista Men̄ Vatned vr hm̄/ og þ geingur so ō Malshattirin̄ hliodar/Illur feingur jlla forgeingur. En̄ þessu truer ei Heimurin̄ fyrr en̄ hn̄ tekur þar a.

male parta male disperit (?)

XXI.

EN eitt Andsuar vppa Sophars vrskurd/ad hn̄ sie rangr/ Fyrer þa grein/Þeir ogudligu hafa þa luckv hier i Heime/ad þr hafa Luckv bæde vel og leinge/i þessum stundligum hlutū/En̄ þ retta straff sem þeir hafa forþient (seiger Job)þad er eckj stundlig Olucka/helldr Daudin̄ z eilijf fyrerdæming. Þar fyrer ma ei þar af mark taka/eda dom a leggia/huernen huerium geingur hier i Heime/huert þad er jllt eda gott/suo sem þier vilid mig dæma/. Þier halldid/ad med þui eg lijd Kross z kuol/þa hafi eg

Ogud

Ogudligur verld/En eg veit þᵉ huert a mot/ad hitt er saƙara/Þeir ogudligu verda ei so þungliga reffster so sem eg. En þeirra forþient straff þad kiemur vel fram i ødrum heime/ þar vite þier ei af. Þetta er eitt nu liƙs vitnisburdur vm vpprisu Daudra og þad eilijfa lijfid.

XXII.

Þesse er hin þridia Disputatio/i huerri Eliphas hñ aptur a ny fram setur þa somu meining/sem ædur hafde hñ/Ad Gud hañ sie Nadugur þeim godu og fromu/vernde þa og hialpe þm/Þar huert a mote/straffe hñ þa ogudhrædda. Nu med þui ad þetta straff liggr opinberliga a Job/ Þa amiñer hñ/at hñ skule þat lijda/so sem forþient laun siña misgiørda/ꝛ vidurkieña siñar Synder/ꝛ betra sig/þa mune hñ verda hialpligr.

Med soddañ hætte dæmer nu skynsemeñ vm Gud/og talar vm hñ/aff ad kañ hun ei. Og ei er þ jlla talad/ so framt sem vier jafnan þetta huertueggia/ Þad fyrsta/ad ei kuñū vier at vera tietteliga fromer/ Þar næst/ ad Gud hañ vilte vera Myskunsamur og fyrergiefa Syndernar/Þagar Madur bidur þar vm/og vonar þar vppa fyrer vorn Lausnara Jesum Christum.

XXIII.

Hier er eitt andsuar vppa Eliphas ord/i hueriu ed Job hñ stendur eñ nu a þessum tueimur greinum. Su fyrre er/ad hñ sie fromur/og hafe ei slijka Reffsing forþient. J añañ mata/ad þo hañ verde ad lijda þessa reffsing/þar kuñe hñ ei i mote ad stáda/ Gud sie almattigr/ꝛ breyte vid meñ epter þui sem hñs vilie er til.

Slijkar huxaner þær eru ei alleinasta eitt teikn til oþolinmæde/helldr þa er þ ofmiog fyrnær talad vppa Gudz sijdu/ So sem ad breytte Gud epter siñe magt og almætte/helldur enn huad riett er og tilheyrelegt.

Þar fyrer vantar hñ goda Job i siñe freistingu þetta tuent. Þad hid fyrra/Hñ þecker ei sina Syndum spillta Natturu retteliga/Þuiat þo so sie/ad adrer Meñ sie mykiu bersyndugre i þeirra ytra framferde helldur enn Job er/þa er þo Job ei fyrer Gudz dome Saklaus þar med/Þuiad hñ hefur eins Syndum spillt Holld og blod/so sem adrer Meñ. Þad añ ad hñ vantar/þad er þetta/Hñ hefur ei þa von/til Gudz/ad hann mune hialpa honum aptur/ꝛ vera honum liknsamur.

XXIIII.

Hier giører hiñ aumie Iob sina afsøkun/og talar vm sitt Saleyse/at hann hafe ei verid neirn ofrijkis Madur edur Tyranne/og ei hafe hann framed Nordoma/eda adrar Synder þuilykar/ fyrer huertar/þeir sem soddan lijda/þeir hafa þad straff vel forþient. Og so blijfur Iob hier vid hñ hafi ei slijka pijnu forþienad huad z sañnde er/ef ad meñ vilia dæma epter mañligum dome/Eñ Gudz Domur/hann er myklu ædre/fyrer hm erum vier aller seker og Synduger/eñ þo ad vier sieum fyrer Moñunum saklauser.

Coram Deo sunt omnes peccatores

XXV. XXVI.

Suñaria yfer þessa bada epterfylgianda Cap.

Þesser Cap. er hinar somu meiningar/og vnderstødu/so sem Bildad hafde ædur sagt/Gud er aleinasta Riettlatur og hreiñ/z fyrer hm kan eigiñ ad hrosa sier/vt af sialfs sijns riettuijsi/ed hreinferdugleika. Nu til suarar Iob/z seiger/Nei/Eg em riettlatur/Þuiad eg hef ei so ogudliga lifad so sem adrer Meñ. Eñ þad ad eg hylt ad lijda slijkt/ þad skiedr þar fyrer ad Gud giører huad hm lijkar/þad hlyt eg ad lijda/og hafa so bued. J stuttu male ad seigia/ Þetta vantar hinn froma Iob/ i sijnum harmkuælum/Hñ alijtur sialfann sig/j hia hinum ødrum mønnum sem ogudliga hafa lifad/eñ gleymer þui þar med/huernen hann sie fyrer Gude/ ad hann sie hm ei hlydugur/so sem Gud hm bydr. Þar fyrer ætte Iob/at medgāga sijna sekt/z seigia ei so/Gud giører vid mig epter sijnum vilia/ Helldur giører hann vid mig suo sem eg hef forskulldad/og þo hann enn nu villde fordæma mig eilijfliga/ef ad hm villde breyta vid mig epter mijnum verkum/eñ ei epter sinne Nad z Myskun. Eñ su hin veyka z Syndug spillta Nattura/ hun kann ei slijkt ad huxa i harmkuælingum og vnder Krossinum. Eñ ef hun huxar hier om/þa drijfr þ hana til øruilnunar/ef ad Gud hialpar ei med sinne Nad.

Confiteor Domino peccata tua

XXVII.

Þegar Viner Iobs hafa nu vt talad vid hann/og giefed hm jafnan skulld/ad slijkt straff hafe hm forþient/þar fyrer skle hm ei kikiast from og riettlatur/helldur þa skule hm medkienna sijnar Synder/ og bidia Gud vm Nad. Vppa þetta andsuarar nu Iob þeim og seiger/Ad þeir giøre hm oriett/hñ hafi ei slijkt straff forþient/ suo sem þeir Ogudligu/huerig Gud hm straffar med marghattudum plagum. Nu med þui/ad soddann straff hanger yfir þeim ogudligu/so sem hier huad epter annad framielst/

þa

Þa alle huer og eiñ madur ad fordast Synder ⁊ ogudligt athæfe/ ⁊ vera fromur og riettuijs. Þuiad þo ad Kross og motgangur og olucka kome ⁊ so yfer þa enu fromu/ þa er þ betra/ helldur eñ þat at lijda straff ⁊ hafa þar med eina vonda samuisku.

XXVIII.

Þetta er eitt merkeligur Lærdomur/ ad eckirt sie so diupt i Jordunne/ nie helldr i Steinum so Folgid/ ad meñ giete ei þar epter grafid/ ⁊ funded þ. Eñ þa riettu speke/ hana kuña meñ huerge ad finna/ vtan alleinasta i Gudz orde. Gudz ord kieñer ad su hin rietta vitskan/ hun er eckirt añad/ Eñ at ottast Gud/ og ad fordast hid vonda. Og þetta er nu þat sem Job vill sagt hafa til sinna Vina/ ad þeir vite ei þar af slijkre speki/ Eñ ieg veit af henne/ seiger hann/ og eg hefe hana/ þar fyrer þurfe þier eckj ad kieña mier/ og þier kuñed þad eckj sialfer.

Suma ac Vera sapientia [illegible] Timor Dei

XIX.

ER ein Harmasaga Job/ hann skyrer fra/ huernen honum hefur geingid/ og huer hans idia og athæfe var/ adur eñ hñ fiell i þessa harmskuxling. Og er þesse Cap. ein fijn fyremyndan/ huad huer ⁊ eiñ Madr skule astunda/ sa sem Gudrækeliga lifa vill.

J annare grein er hier og so eitt epterdæme/ ad med þui Job hñ hefur lifad so vel og Gudliga/ og þo samt leggur Gud vppa hann Kross þeñã og pijnu/ Þa þurfum vier ei ad hyxa/ ad vier munum fyrer vtann Kross og motgang verda/ med þui vier hofum nog til saka vid Gud. Item. Vier skulum ei alla tijma dæma/ epter þui sem þ til geingur fyrer Mannaña Augum/ Þuiad ef vier giorum þad/ þa munum vier opt halda þa fyrer vonda sem ad eru fromer og riettuijser/ og giora þeim oriett þar vtij.

XXX

Þetta er ein harmaklogun/ i huerre epter þad Job hñ hefur vpptalid huersu vel og luckusamliga hm̃ gieck fyrr meir/ og huersu fremr hñ var/ Þa klagar hann nu/ huersu þad er allt ordid vinskepteligt/ og ad hñ hefe eingin not þar af slijkre Gudhrædslu. Þetta er þar fyrer yfer mig komid/ seiger Job/ ad Gud hñ er nu ei miñ vinur/ helldur hondlar hann vid mig suo sem grimmur Myskunarlaus Domare/ fyrer huers vallde eg kañ ei ad standast. Þa ñenn sioum vier/ huernen skynsemenn mannsins plagar ad dæma/ þegar ad þat kiemur Neyd og motgangur/ og ef Madur hefer ei

Gudz

sis [illegible] et Verecund[illegible]

Gudz Ord/þa hugar Madur jafnsnart/ad Gude sie jlla vid oss. Þar þo Gud hn̄ leggur allan Kross og motgang a oss/til þess at sa gamle Adam verde deyddur og ad truen hlydnen og Þolenmæden reynest/og vaxe/z at vier so vm sijder verdum Saluholpner.

XXXI.

ÞEtta er ein merkeligur lærdomur i huerium Job hann auglsar/ad hann hafe vm alla sijna Daga lifad i Gudz otta og med godre Samuisku/Hn̄ hafe huerke verid Hordoms Madr nie frillulijfis Madur/Hn̄ hafe ei veitt nein omøgulig þyngsl sijnum vndergiefnum/Hann hafe ecki vered agiarn/og omyskunsamur/Hn̄ hafi ei harddrægur verid vid fatæka z fødurlausa/hann hafe ei lated gæfur z giersemar blinda sig/Ei hafi hañ vegna sinnar velgeinge verid Rijkelatur/ei hafe hañ fagnad oferū annara Manna/Hann hafi verid godur og Gestrisinn/Einskis mañs villd edur ouinættu hafi hann alltid i Dome/sijnum Þienurum z vndergiefnum hafe hañ vel og truliga launad. Slijkum epterdæmium skulum vier epterfylgia/og þar epter breyta. Og einkanliga er þad merkianda/at hañ nefner Hordomen soddañ eirn Elld/huer ed øllu vppeyder til fordiørfunar/og vppræter alla jñtekt. Þeñañ Cap. skylldu aller Husbænder hafa skrifadan i sijnum husum/og daglega Lesa hn̄/og þar epter hegda sijnu lijfe og framferde.

XXXII

Þegar þrijr Viner Jobs/ hafa latid af at tala vid Job af þui/ad þeir gatu ei komid honum af siñe meiningu/Þa geingur nu einn ad fram/og hefur vpp eina nyia rædu vid Job/og auitar henn fyrer þ/at hann hefur i sijnum harmkuælingum rangliga z i moti Gude talad/og lætur þo lijfnad Jobs vera ostraffadan/helldur þui fram hellst/ad Gud hann sie Rietlatur. Þar fyrer huer sem hellst þad helldur og meinar/ad hn̄ skie orett/z ad Gud hann Hondle ei Rietteliga vid hann/sa same er Ranglatur. Og þannenn tekur hann og telur vpp nockrar greiner/sem hann hafde heyrt af Job/og hm̄ þotte auitunar vera verdar

Vnger Menn hafa hier eirn fijnann merkeligan lærdom/ad þeir sie ei flioter og framhleypner i sijnum ordum/helldur vijke fra þeim elldre/z hlyde til þeirra.

XXXIII.

EN

EN ein asokun i mote Job/ad hn̄ sie ranglatur i þui/ad hañ klagar vppa Gud/ suo sem giore hañ honum orett. Þuiad Gud hañ er meir og framar eñ Madurin̄/þar fyrer er ei tilheyreligt/af nockur madur girnist ad Gud skule hm̄ giallda skyn/huar fyrer hn̄ giore þad edur þetta.

Þar fyrer setr Elihu hier fram̄ eitt merkeligañ lærdom/ Ad Gud hn̄ legge þui Kross z motgang vppa oss/ ad hn̄ vill varduetta oss fra olucku/ Og Saler vorar fra fordiorfun og Diofuls snoru. Þetta veit Madz ei (seig' hn̄) af sialfū sier/i motgangiñū/Eñ af Gudz orde læra meñ slijkt/ huert ed Einglarn'/þad er/Predikarañer boda. Þetta Gudz ord þ giefr þessa huggun/ad Gud hn̄ vilie hialpa og vera oss Myskunsamur. Nuer hn̄ veit þetta i þañ mata/z helldur þad fyrer satt/hañ same tekur til ad akalla og bidia Gud/og hañ fiñur glede og huggun i Hiartanu/ og fiñr vel med sialfum sier/ad Gud hefur ei lagt hm̄ þyngsta Kross a hn̄/helldr þa hafi hn̄ med sijnum Syndum myklu verra forþienad.

XXXIIII.

Þetta er ein oñur aklogun i mote Job/þad hn̄ hafe oretteliga talad i þui/hañ sagde/ad þeim Gudhræddu gange eins og þeim ed ogudligu. Þetta er(seiger hn̄)so mikid talad/so s̄ ad være Gud Ogudligur z giorde orettelega. Eñ slijkt hetter ad lasta Gud/Þuiad Gud hn̄ er ollum hlutū ædre/z alla tijma fær hn̄ nogar saker vid meñina z allañ Heimiñ/þo ad hañ liete allt vm koll falla. Eñ med þui hañ sier og veit vlla hlute/huad framfer a medal mañā þa straffar hn̄ þa ogudligu allunda/ so sem þeir hafa forþienad. Og þu Job/ þu hefur med þiñe Gudlostunarsamligre rædu slijkt straff forþienad/ Og þad giorer Gud riettelega/ad hañ lætur ei af ad refsa þier/med þui þu lætr ei af ad mæla z mogla i mote Gude.

Deus scit ac videt omnium hominum conversationem

XXXV.

Hier er hin þridia aklogun i mote Job/þad hn̄ hafde sagt/ad hañ hefde eingiñ not af sijnu Gudligu lijferne/og fram̄ferde. Þetta er(seiger Elihu)orettelega talad/fyrer þa grein/Ad þo þu siert from̄z z riettlatr huad stodar Gud þitt riettlæte/ huad veiter eda giefur þu hm̄ þar med? Nuar fyrer skl hañ bitala þier. Þegar þu giorer Monnum til goda/þa hafa þeir þar not af//Þar og so a mote/nær þu giorer þeim orett/ þa skadar þu ei þar Gud þar med/ Þu giorer ad eins Monnum skada/ og slijkan orett lætur Gud þa henda/og heyrer ei þeirra bæner/med þui þr eru suo med ollu Ogudliger. Eñ fyrer þetta skal madur ei suo mæla/at

Gud straffe ecki þad hid vonda/ Hñs straff og refsing kiemur vel þo þad kome seint/ og þui seirna sem hun kiemur/ þui þyngre verdur hun.

XXXVI.

Epter þad ad Elihu hñ hafde aunstad Job/ fyrer þad hñ hafde oriettcliga talad og Gud lastad/ þa hefur hañ nu hier upp i nidurlagnu eina nyia Predikan vm Gud/ vm hñs Verk/ og hñs Doma/ vm hñs Valld z Almætte/ Vppa þad ad Job hñ skule audmykia sig fyrer so megtugum Gude/ og ottast hñ/ og mæla ei framar meir honum i mote

Og sierdeilis er i þessum Capitula þ merkianda/ þ Elihu/ hñ seiger/ Ad Gud sie riettlatur/ og enguum giere hñ oriett. Eñ þ ad hañ legge a Meñ margvijsligañ Kross og motgaung/ þad skiedur þar fyrer/ so ad þeir lære ad þeckia þeirra Syndum spillta Natturu / lijde Ogun/ og snuist fra jllu. Þuiad ef ad Gud hñ vitiadi vor ecki med margskonar Krosse/ þa yrdum vier ætijd verre og verre.

XXXVII.

Þetta er añar partur a nidurlags rædu Elihu/ i huetre rædu hñ upp telur z reiknar fyrer hinum auma Job/ þau Dyrdligu verkiñ Drottins/ sem vier siaum Dagliga/ Sem er/ þad fagra vedurlag/ Snio og Regn/ Elldingar z Reidar þrumur/ Vind z Sky/ z allt añad þuilijkt. Nu med þui ad hñ hlytur ad jata z vidurkieña/ ad soddan Verk þau eru hærre og dyrdligre/ eñ þad Mañligur mattur kunne slijku til vegar ad koma/ þa vill hñ hier med hafa Job amiñtañ/ ad hañ skule ecki neitt suo dæarliga tala/ i mote so haleitum Almattigum Gude/ Og ad ei skule hñ lasta edur Ransaka hñs verk huad hñ vill vid hñ giora/ Helldur audmykia sig fyrer Gude/ og lata sier lijka hñs verk z allañ vilia/ og vera þolenmodur/ i sinu Kuol.

XXXVIII.

Hier hefst ein ny Predikun/ hueria Gud sialfur framsetur vid Job i huerre hann upp reiknar oll Verk sijns Guddomligs kraptar/ Vilhande þar med kieña z vndervijsa Job/ at hñ hafe oreitteliga giort/ i þui/ at hñ vill ad slijkur eiñ Herra z Gud skule standa honum reikningskap af sijnu giordum/ og þad hñ hefur so moglad i mote hans vilia og verkum. Hier af lærum vier/ ad vera þolinmoder/ i ollum Krosse og motgange/ z mogla ei i mote slijkum Gude/ af huerium vier hofum alla hlute/ og man huera

eckert

Crux dat tim[illegible] et [illegible] vitæ

Fiat voluntas D[omi]ni esto Patiens in miseri[illegible]

eckirt er nie standast kan a Himne z a Jordu. Þar fyrer eiga Menn ad ottast slijkan Gud og Drottin og hafa Gudz ord og skipaner i heidre/ og epterfylgia þeim/og lijda giarnan og med godum huga huad helst hann leggur vppa oss.

tmir DEVM honora verbū eij at segre idem. et defer bono animo crucem Dnj

XXXIX.

J þessar Predikun miñist Gud margra þeirra Dyra/sem hann hefur Skapad/og sierhuerin giefed sierdeilis art og Natturu. Vppa þ ad Job audmyke sig/og mogle ei leingur i mote Gude/ med þui ad hñ ei ad eins ecki kañ ad giora þetta epter Gude/helldur þa skilur hñ þetta ei. Slijka Predikun tekur Job til sijn/vidurkieñer sijna Synd/og seiger/ at hñ vilie ei giora þat optar.

XL.

Er ein hardlig Predikun i mote Job. Þuiad hier seiger Drottiñ huad honum hefur mißþocknast a Job. Þu villt(seiger hñ) vera riettlatr/ og latur þier þikia/ad eg giore þier oriett. Eñ reyndu þig i þessu/huort þu kant ad giora þau Verk sem eg giore. Ef þu formerker med þier/ad þu kant ad giora þau/þa mattu kalla mig fyrer Riettinn/ og lata mig standa þier Reikningskap/af mijnum Verkum.

Þad sem hier eptera stendur om̄ Behemoth/ad hñ sie so sterkur z stor/ad hñ suelge i sig Vatzstraumana/og eta alla fædu a Jordunne/ þad er ad skilia vm oll sterk z grim̄ Villudyr a Jordunñe. Enn i odru lage merker þesse Behemoht Diofulsins Valld z Þrra hiña ogudligu hier i Heime/ þad Valld og þañ krapt hafa þeir ecke af sialfum sier/helldr af Gude/ so leinge sem hñ vill þad leyfa og lijda.

Behemoht scilicet diabolus, immo omnium Credentium.

XLI.

ÞEsse er su siðasta Herrans Predikun/i mote þeim auma Job/ J huerre hñ a miñer Job/so s̄ adr fyrr/ad hñ skule ei standa i mote Gude/ helldr lijda z vera þolinmodur. Leuiatan kallar hñ hier þañ stærsta Hual Fisk i Sionum er. Eñ þar med vill hñ merkia og vppmala Diofuliñ z hñs Rijke/huersu sterkt og megtugt þad er/ad ei kuñe nockur Mañligur krapt þar i mote ad standa. Eñ Gud giekur þ vel giort/z vill þ giora/ þeir med kieñer hñ Job/ad slijka Hormung z eymd hafe Diofulliñ lagt a Job/epter Gudz leyfe z vilia/og miñer hñ a ad hañ skal ecke stijda a mote Diofliñ med sijnu Sakleyse z heilagleika/ þuiad hñ viñe ei þar a

leuiatan: idem.

DEVS superat hunc leuiatan daemonem ...

þar med. Helldur skule hn̄ hallda sier til Gudz/og bidia Gud vm hialp z Nad/ þa verdur Leuiathan ad vijkia.

XLII.

Hier er fyrst eitt agiætligt epterdæme einrar riettrar og sannrar jdranar/ ad Job hañ medtekur Herrans Ord/og vidurkiennir sijnar Synder/og lætur sie þær jllar þikia/og bidur vm Nad og Myskun.

En̄ þar Drottin̄ hn̄ auijtar Eliphas og þa adra hans tuo Vine/og seiger ad Job hafi riett talad/ Pad er þeirrar meiningar/Ad þad sie sañinde/ad Job hafe ei slijka refsing forskullodad/ Þuiad Drottin̄ sagde sialfur/ad hañ hafe an sakar vtriett sijna Hond yfer hañ. Þar fyrer þa hafe Viner Job þa oriett talad/þa þeir sogdu/ad Job lide slijkt vegna sinna glæpa z Synda. Þar þuert a mot þa hafe Job oriett i þssu/ ad hn̄ mælte a mote Gude/og aklagar Gud/suo sem ad giore hann honum oriett/i slijkre Hirtingar alogu.

J añañ mata þa er hier z eitt sierdeilis merkeligt epterdæme/ad Gud hn̄ vill alltijd fyrerboner riettlatra Mañ̄a/og lata adra niota þeirra.

Niðurlag.

Hier hefur ydar Kiærleike Historiu hins Heilaga Job/af huerre vier skulum þad sierdeilis læra/ ad Gud hañ leggur Kross z Motgang vppa þa fromu. Og þad/ ad sa gamle Adam hañ kañ ei þolinmodliga ad vm bera nie lijda Gudz vilia/hn̄ Moglar þar a mote/ z meinar ad hañ skie oriett. En̄ þetta er hier huggunarsamligt/ad Gud hn̄ vill fyrergiefa þssa oþolinmæde/og vm sijder endeliga hialpa vr allre naud og angist/ og oss allt samann Rijkugliga endurgiallda. Fyrer þessar greiner/þa er þetta eiñ nytsamligur lærdomur fyrer þa/sem lijda fioran Kross og motgang/ huar af þeir skulu læra/ad Litillæka sig fyrer Gude/ og alltijd alleinasta hn̄s Nad og myskun/en̄ ecki sijn god verk eda forþienan nockra/ þa vill Gud veita sijna Myskun og Hialp/ei alleinasta stundliga/helldur og suo eilijflega. Þar til hialpe oss vor liufe Lausnare Jesus Christus am̄.

PECCATOR
misperet saltem
gratiam, amore et
misericordiam DEI.
Sed non bona opera
aut illa merita.

Formale

HAD er vel Merkianda/og hugleidanda/ad Psalltarin̄ hann talar vm̄ fim̄ hlute/ Þar fyrer er skiptum vier honum i fim̄ parta.

Fyrſt eru Spadoms Pſalmar/ſem ad ſpæ fyrer vm af Chriſto/ ⁊ hñs Heilagre Kriſtne /og tala vm Heilaga/hvernen þeim ſkule ganga hier i Heime ⁊c. Og hier heyra til aller Pſalmar/ i hverium ad Gud hañ loſar ⁊ fyrerheiter nockru þm fromu ⁊ Gudhræddu/ elligar hotar hñ þm ogudligu.

II.

I añann mata þa eru ſumer Lærdoms Pſalmar/ Þeir ed oſſ kienna/ hvad vier ſkulū giora/og hvad vier ſkulum fordaſt/epter Gudz Logmali/ ⁊ hier heyra til aller þeir Pſalmar/ſem ad fordæma Mañana Lærdom/ eñ prijſa Gudz ord.

III.

I þridia lage eru Huggunar Pſalmar/hverier ed hugſuala og hugga þa enu heilogu vnder Kroſſinum og motganginum/og þar a mot ſkielfa og auñta þa Ranglatu ofrykis Menn. Og i þeſſa tolu heyra aller þeir Pſalmar/ſ ad hugga/amiña til þoliñmædi/ ⁊ auñta þa ogudligu Tyrañа.

IIII.

I fiorda lage eru nockrer Bænapſalmar/I hverium Madur bidur ⁊ akallar Gud i allzkyns Neyd og motgange. Og hier heyra til aller þeir Sorgar Pſalmar/i hverium Pſalma ſkalldid med hrygd og anduarpan kallar ⁊ klagar yfer ſijnum Ouinum.

V.

I fimta mata eru ſumer þacklætis Pſalmar/I hverium ad Madur loſar og dyrk^r Gud fyrer allzkyns hialp og velgiorninga. Hier heyra til aller þeir Pſalmar/ſm̄ ad prijſa Gud i ſijnum verkum. Og þeſſer eru þe ſierliguſtu Pſalmar/ ⁊ vegna þeſſara er Pſaltariñ ſamſettur/ Þar fyrer nefniſt hñ i Ebreſku Mole/Sepher Tehillim/þad er Lofgiordar Bok.

Þo ſkal Madur vita þ ad Pſalmarner ſkiptaſt ei ſo i ſundr ſo grandvarliga og nakuæmliga i þeſſar fim̄ greiner med ollom Verſum. Þuiad þad ſkiedur ſtundum ad i einū Pſalme eru þeſſar greiner tuær / þriar/ ⁊ ſtundū allar fim̄/ og opt eru i einum Pſalme allar þeſſar lærdoms greiner/ſo ad þar er bæde Spadomur/Lærdomr/Huggū/bæn og þackargiord/ hvertu ſamblandad vid añad/Helldur er þetta meiningiñ/Ad Madr hñ ſkal vita þad/ad Pſaltariñ hañ hefur þeſſar fim̄ greiner iñe ad hallda/ Þad ſtodar þar til/ad Madur ſkilie Pſaltaran þeſſ betr/ ⁊ vite ad ſkicka ſier þar iñe/og kære hñ þeſſ audueldligar/og hallde honum þeſſ betur.

Summaria yfer Pſalltarañ Samſett

Af D. Martin. Luther.

Fyrste Psalmur.
Summaria yfer Ordzkuida Bok Salomonis
I. Cap.

I Fyrstu auglysar Salomon huar fyrer hann hafe þessa bok sam sett/ sem er/til þess/ad Menn skylldu þar af læra Wijsdom/ Næfuerstu/ Skilning/ Dygd og Mannkostu goda. Þuiad med þui ad þau vondu epterdæmenn/ i Heiminum eru suo morg/ og Diofullinn er alldrei kyrr/ og vier vegna vorra Syndum spilltrar Natturu/latum suo audvelldliga snua oss til hins vonda/ Þui liggur stor magt a/ad Madr gangi i Gudz otta/ og hafe goda giætne a sialfum sier.

Þar fyrer aminner Salomon oss alla/ ad medtaka þennann lærdom og Ogn giarnsamliga/ z epter fylgia ei vondum dæmum þessarar ogudliga Veralldar/ suo ad vier giorum Orielt/ og hofum vilia til ad skada vorn Naunga vegna Fiar og peninga. Helldur þa skulum vier epter fylgia Gudz orde/ huert ed oss verdur nogliga og rijkugliga frammborid og fyrer oss er predikad. En ef vier giorum ecki þetta/helldur forsmaum og fyrer lijtum soddann aminningar/ þa mun oss ecki ad eins jlla ganga/helldur þa skulum vier i oluckunne blijfa ann allrar huggunar/og þar inne drepast og fordiarfast.

II.

Hier er og so ein aminning. Þuiad lijka eins sem hann hootade hier ædr fyrre/Ad Gud hann vilie þad hrædeliga straffa/ ef ad Menn fyrerlijta hans ord/og eru ei fromer z dandis/ So lofar hann og fyrerheiter hier/ad ef menn vilia vera fromer/z epterfylgia Gudz orde/þa mune Gud giefa sinn Anda og lata oss koma til retts skilnings sinnar Nadar/z allrar Gudrækne. Gud mun og so eirnen varduelta oss og geyma fyrer Syndinne/ sierdeilis Mordome z frillulijfe/z þar med giefa oss nogliga alla stundliga Blezan.

Slijk fyrerheit ættu Forelldranner vandliga ad setia fram fyrer sialfa sig/ sömuleidis fyrer Born og Hiu/og predika opt fyrer þeim þetta/ Þa munde Vngdomurenn betur vppalast og verda fromare enn hann er.

III.

Ein önnur aminning er hier/ad ef Menn vilia hafa Lucku og farsælld/ þa

Sequere Verbum Dei — Gudz ord 3 Lausung Halld(r) huort a mote odru — Exemplum Parentum erga liberos et domesticos/

þa ſkulu meñ vel z vandliga geyma þeſſañ lærdom/ Ad madur fyrſt true og treyſte alleina vppa Gud/ eñ ei a nockurn hlut añañ/ og hallde faſt a hñs Orde. J annann mata/ ad Menn af ſijnum eignum og audæfum Hialpe og ſtyrke til Gudz Dyrdar/ og til gagns Kriſteligre Kirkiu. J þridia lage/ ef ſlla tilgengur/ þa ſkulu Meñ vera Þoliñmoder/ og med allre hlydne lata ſier Gudz vilia beſt lynda z lijka. Þuiad hñ ſeiger hier/ Huern Gud elſkar þann Typtar hann/ ſuo ſem eirn Fader þa ſem elſkar ſitt Barn.

Epter ſoddan Lærdom/ þa tekur hñ enn til/ ad amiñna/ z lofar þeim ſem ad ſuo hallda ſier vid Gudz ord/ og eru þar med fromer/ ad allzkyns lucka og farſælld ſkule hia þeim vera. Og varar þa vid Agirne/ Otru og vondum epterdæmum.

IIII.

Þetta er eiñ merkelig amiñing og Uppredikun/ J huerre Salomon hñ ſeiger/ ſo ſem hans Fader David hafde kient honum/ og vill ad Meñ ſkle med allre aluoru hlyda hm̃ og ſo vorum Forelldrum/ og fylgia þeim epter/ þa munu þar af verda forſtal Born/ og munu leinge lifa. So ſem meñ ſia dæme/ þar þuert a mot/ ad vond Born z ohlydin þau ſem koma vnder Boduls hendur/ þau plaga optaſt ad jata og vidurkienna/ ad þau hafe verid ohlydinn Fodur og Modur.

Nu ſemur hañ z ſetur ſijna rædu vppa þeſſar tuær greiner/ Ad meñ ſkule fordaſt vondan Selſkap/ ſo ad meñ villiſt ei med vondum Moñu. Þad annad/ ad Meñ varduelte ſitt Hiarta vandliga/ þad er/ ad Meñ otte iſt Gud/ og hyxe alleinaſta vppa hans Ord og hans vilia/ z gange þar jafnſnart epter.

V.

ER ein aminning i mot frillulijfe/ ad Menn vakte ſig þar fyrer. Þuiat næſt þui at frillulijfe leider epter ſig oefanliga haſkaſemder/ bæde a Lijfe og Gotze/ þa er þad ein ſiuk Erynd/ fyrer huerta Modur dregſt fra Gudz orde meir og meir/ allt þangad til hñ ratar vm ſijder i fordiorfun lijfs og Salar. Enn med þui aſkan og Vngdomurinn lætur hellſt fiotra ſig z fanga i ſlijkre Dioſulſins ſnoru/ þa kienner Salomon hier/ eins og S. Pall/ ad huer og einn hafe ſiina eiginn Konu/ til ad fordaſt Frillulijfe/ og ad hann ſie med þeirre ſemur gladur og med godum huga/ þa ſat Madur halldid þui ſem Gud hefur honum veitt og giefid/ ſuo þad

eykſt

eykst og auaxtast/ suo Madur giekur þar med hialpad ødrum sem þarf hafa. Þar þuert a mote/ hiner adrer sem elska Lausung z vondan lifnad/ þeirra eiguer ganga til þurdar/og verdur allt ad ønguu.

VI.

HIer er eitt merkeligur lærdomur/hlydande vppa nockrar sierligar greiner. Pad fyrsta/Menn skulu ei trua ødrum Monnum ofmiøg nie treysta/Og giefa sig þar vppa i nockra Naskasemd. Þad añad/Ad meñ skule vera forstaler/z spara ei ad erfida i æskuñe/a medañ madr er sterkr og hraustur. Þuiad eñ þo ad þad sie allt komed vnder Gudz Blezan/þa vill Gud eckt ad Menn sie jdiulauser z Omenuskufuller. Þad þridia/ Ad Menn fordist Osamþyckie/elske Frid og samþycke/og siae vel til/ ad þeir valide ei Ofride Vina a mille. J fiorda mata giører hann hier eina almenneliga aminning ad Menn hafe Gudz Ord fyrer Augum sier/og fylge þui epter/Enn þetta leggur hann hier sierdeilis til/ad Meñ varist Nordom/ Þuiad þad sie suo asett/ ad eingiñ Nordoms Madur skule ohegndur bljfa.

[Deus e[st] pat[er] pacis et concordiae.]

[Amabo Verbum DEI]

VII.

[exhortationem]

ER og so ein aluarlig aminning i mote Nordome. Þuiad med þui/ad Salomon hann vill z einkum venia Vngdominn til Gudhrædslu/visku og sidsemdar. Enu Diofullinñ hann stundar hellst/ad draga vngt Folk i suoddann Synd og glæpe/ Þui liggur þar storliga a/Ad Menn setie soddan aminningar fram fyrer Vngdomeñ/z aminñe hñ opt og vandliga/ ad hñ ei late Diofulinñ veida sig i soddan snøru.

Þar fyrer giører Salomon þessa Naskasemd so ognarliga/z seiger/ ad Nordoms Madurinn hafi sie a riettum veige til Daudans/Ei alleinasta vegna stundligrar olucku sem snarliga kann til ad falla / helldur vegna Gudz Doms og vrskurdar/og Salarinnar skada. Þar fyrer skal huer Madur ecki alleinasta vel og vandliga vakta sig/helldur z so eirninñ bidia Gud vm Nad aluarliga/ ad hñ vilie vernda oss og varduetta fyrer slykum Diofulsins Snørum.

VIII.

Hier er ein Predikun/ i huerre Salomon hann prijsar Spekena miøg vegsamliga/z giører þar med eina amiñing/ ad huer z eiñ Madr skule hana medtaka/med badum Nøndum/og þar epter breyta. Þesse

Speke

Speke er ei añad eñ Gudz ord/ þ hid sama gierer meñ hygna z vijsa/ so þr kuña ei ad villast nie giora Rangt/ so leinge s þ þr blyfa vid Ordid/ z fylgia þui epter. Þar þuert a mote/ Huer hñ hefur ei Gudz ord/ hñ kañ ecki ad forda sier fyrer villuñe og vondum Syndum.

IX.

Þetta er seinaste partur þss Formala/ s Salomon hefr samsett/ vppa þssa sijna bok/ til amiñingar. Husid Spektñar/ vm huert hñ talar hier/ er Kristilig Kirkia/ edr Gudz Folk/ hût ed Gudz ord hefr med hondū. Sio stolpar a huerīi Hused stendur/ er Gudz ord/ Þad lykist z vid eitt Bord/ Vin z adrar vister/ Af þui ad Ordid Gudz þ er Salarīn[s] Fæda z hēn[s] fognudr. Til slijks kostoligs giesta bodz er allr Heimurīn bodiñ (seig[r] Salomon) Þad er/ Gudz ord þad verdur Rijkugliga og opinberliga kient og Predikad/ Eñ þ medtaka ei neima þr vijsu/ Þad er/ Þeir sem hafa Gud sier fyr[r] augū/ z i Gudz otta ganga. Þ[r] fy[r] sk eingiñ madr þ huxa/ ad hñ mũe gieta ollū moñū snuid/ eda giort alla froma/ Þuiat þr eru heimsku þr nijtaka ei ad eins Gudz ord helldr lasta þr þ/ Þad hliota meñ Gude bifala/ hann fiñur þa vel a sijnum tijma.

J nidurlaginu Cap. er eñ ein amiñing/ at meñ fordist frillulijfi. So s adra sierliga astrijdu Vngdomsins/ Þuiad þ leider ei añad epter sig enn daudan/ bæde andliga og lijkamliga.

X.

Huad Salomon hefr hingad til kient/ þad er allt so s eiñ Formale yfer þessa Bok/ ad meñ skule med godre gætne hña lesa/ z betra sig þar af/ og hallda þetta vijsuliga fyrer Gudz ord. Eñ huad hier epterfylger framveigis/ þad eru stuttar Malsgreiner/ sumar hlioda vppa þa rietta Gudz þionustugiord/ sumar heyra til yfer valldz stiettū. Eñ med þui ad þessar Malsgreiner ero so stuttar/ z ei so skickanliga huad vid añad sam settar/ helldr samañ-blandad huad vid añad/ þa verdr þ ei mz Sumariū samā bundid. Þesse maltake þau eru z so i sialfum sier liett z aduelldliga skilianda.

Sumaria yfer Predikan Salomonis.

Þesse Bok hun kiener sierdeilis þtta/ at hū z eiñ skle vakta sitt kall z embætte/ z lifa i Gudz otta/ z lata alla adra hlute ganga so sem verda vill/ z bifala þ Gude. Huer hñ gierer slijkt/ hñ hefur frid z

 Ro

Roo/ Eñ hú hñ giører þ ei/hañ hlytur ad hafa ofrid bæde med sialfum sier/ z so af ødrum.

Þar fyrer tekr Salomon sier fyrer Hendr þa høfudgrein i þssu fyrsta Cap./ Ad Mañsins lijf hier a Jordu sie ei añad eñ Armæda/ Ja ad vyssu/ Hiegome z einkis vt. Þuiad i fyrstu er þ falluallt z ostødugt/ þt so s̃ Solin geingr alla Daga vpp z nidur/ so er og Mañeskiã Heilbrigd i Dag/ Daud a Morgun. J añare grein þa sie Mañeskian osedianlig i sine girnd/ hús augu og eyru alldrei kuña ad sedtast/ eñ fa þo ei at sia nie heyra neitt Nytt/ þ s̃ madur hefr ei ædr sied eda heyrt. Eins er Mañsins hiarta einiñ (seiger hañ) þess meira vijsdom z skilnig s̃ maduriñ hefr/ þss meire armædu z ahyggiu þa hefr hñ. Snøgt ad seigia/ J hún mata sem þu hugr vm þtta lijf/ þa er þ allt samã einkis vert z ei añat eñ Hiegome. Þar fyrer er eckirt añad betra/ eñ at madur ottist Gud/ og sie med gledi giede/ og hafe ei neina ahyggiu vegna þess Hiegoma.

nihil: supra timorem DEI.

II.

Þetta er ein Predikun/ i huerre Salomon Kongr setr fram sialfs sijns epterdæme/ húnen hñ hefr astundat z lagt sig eptr/ ad hñ mætte fa z ed last goda z rosamliga Daga/ z húsu hñ þr vppa hefr haft sierar byggingar/ z enguan kostnad sparad/ s̃ hñ hugde sier til sijks Haudsynligã. Eñ eg fañ (seiger hñ) ad þ var allt Hiegome og einkis vert. Þuiad Heim sker mest z Fatæker/ þr hafa opt betre z rosamligre daga helldr eñ hygñ z Rijker. Jtẽ sa hygne hñ hlytr eins ad deyia z sa hiñ Heimske/ og þar gleymist yfer hñ/ lijka eins sem yfer þñ heimska/ Og þr til þa hefur hañ þa olucku/ ad þss meir s̃ hñ safnar samañ aud z gotze/ þess meira pijser hm̃ fyrer ad yfergiefa þ/ z lata þ hier epter/ z veit ei hú þ skal hreppa/ eda huernen hm̃ verdr þ packad/ og huernin mz þ verdr farid. Þetta og þuilijkt (seiger hñ) er aumligur Hiegome/ z vesællt Lyf. Og hañ endar sijna predikun mz þessare Høfudgrein/ Ad þ eitt sie þ allra besta/ at hú z eiñ hñ take vel vara a sijnu kalle z Embætte/ z sie þr jafnframt med godu sinne og giede. Eñ þad hid sama (seiger hañ) hlytr Gud ad giefa/ af oss sialfum høfum vier þad ei.

eo maior sapientia et divitiae, tam minor requies, et maior Cura.

custodi officium tuum, et sis bona mente.

III.

Hier er eiñ sijñ merkeligr Lærdomr/ huersu Gud hñ hefur so tilskickat ad aller hluter hafa siñ tijma. Eñ med þui Meñ vita þar ei af/ z hitta þar ei vppa med jafnade/ þar af kiemur þ/ at þegar þ vill ei hafa fram

gang

gãg ꝺ þr ſetiã vppa/ þa hafa þr þar af ei vkan Erfide omak armædu/ z ſkitello. Slykt (ſeiger hn̄) heſr Gud þui ſo ſkickad/ ad Men̄ ſkule ei vera Metnadarſamer/ og lataſt vilta ſkipa z ſkicka epter ſiñe ſnillð og viſku. Helldur þa eiga Men̄ Gud ad ottaſt/ Þad er/ lifa med godre ſamuiſku z bidia Gud vm̄ þa Nad/ ad vier i voru kalle og Embætte mættum vera glader/ og med godu gede. Þuiad med þui ad Mañeſkian hlytur ad Deyia lijka ſem Kuenadurin̄/ þa er ei neytt aumligra/ En̄ þad/ at Madr auke ſier ſialfur eymd z veſølld/ med ſiñe Sorg z ahyggiu. Þar þuert a mote/ er eckirt betra nie æſkeligra/ en̄ þ ad madr ſie gladr j erfide. En̄ ſlikt lætr Gud þm alleinaſta veitaſt z giefaſt/ ſ ottaſt hn̄ z lifa epter hn̄s Orde

in adversis, tu mortalis, esto laetus et bono animo.

IIII.

Ningad til heſr Salomon Kongur vpptalid/ huilijka eymd armædu z Niegoma hañ hafe i þſſū Heime bæde ſied z reynt. En̄ nu talar hn̄ vm adra Men̄/ z vill med þeirra epterdæmum beuiſa/ huad fyrer Erfide og armædu hier a Jørdu ſie. Fyrſt ſeiger hn̄/ ad þ ſie ein̄ ſargiætligr hlutr/ ad þar er ſo margr vondur madr/ ſ hefr Lucku z velgeingne i þſſū Heime/ En̄ þm fromu geingr jlla/ z þr verda ad lijda/ af hinū ogudligu mein og motgiorder. Jtm̄. Ef ad ein̄ hefr nockud fram̄ yfer añañ/ þa er hn̄ þar af øfundadur z hlytur ad gialda þeſſ. Ad ſijduſtu ſeger hn̄/ ad þ ſie ein ſtorligur Niegome/ at margr hefur huke Børn nie nakomna erfingia/ en̄ þo hefr hn̄ huerke Nott nie Dag ſijna huijld fyrer agirndiñe. Med ſama hætte er z i Veralldligri Rykisſtiornan ſtor Niegome/ Marger eru glad er i fyrſtu/ z hafa goda von a nyiū Valldzhøfdingium/ En̄ þegar þr ſia ad ſlijker Høfdingiar ſtãda ei vel i ſiñe Rykisſtiorn/ þa er ſu von z glede farin̄. Slijkt ſetr Salomon hier fram̄/ at men̄ ſkulo i øllum hlutū treyſta Gude/ z bidia hn̄ vm Lucku og farſælld.

magnā tristitiam auget hominib[us] infortunia bonorum hac vita fortunaq[ue] malorum

V.

ER i fyrſtu ein̄ nytſamligur z agiætligur Lærdomur/ At med þui ſoddañ Hørmung Eymd og Niegome er i þſſū Heime/ þa ſkulu Menn ottaſt Gud/ z lifa gudliga/ elſka Gudz ord/ fordaſt ſynder/ z giora onguñ mañi mein/ þa mun Gud giefa goda og glada ſamuiſku.

bona Conscientia

Þui næſt tekur hn̄ en̄ aptur til/ ad tala vm̄ adrar Hørmungar ſem ero i Heiminum/ ſem Mañañ lijf hier a Jørdu ſarliga plaga/ Einkū ſ er ad agirndin hefr ſoddañ plagu/ ad Madur hefr ei glede af ſijnu/ helldur ahyggiu eina og erfide. Þar þuert a mote/ þa ſie þad ein Gudz gaafa/

huerla ed alleinasta hafa þeir eno fromu z Gudhræddu/Þeir nepta sins eigna z audæfa sier til þarfinda/og eru þar jafnframe i sijnu erfide med godu z gladuæru giede.

VI.

ER z so eitt Lærdomur/vm eina adra Hørmung i Heiminum/At margz hefur goz og peninga/en þo giefur Gud honum ei styrk til at nepta þeirra/z þeir ed ei þacka honum eino sinne fyrer þad. Þar fyrer er ei vnder þui komed/huad mikid Madur hann a/helldur huernen ad Madur kunne ad nepta þess z hafa þat gagn af med godre z gladuærre Samuisku. Þad veiter Gud þeim sem eru fromer/hinum veiter hann þad ei. Þar næst vpptelur hann enn adra Hørmung a Jørdunne/Sem er/ ad Gud hann hafi lagt vppa eitt z sierhuern hans erfide/z tilsett verklag/En Menn vilia ei lata sier þat nægia/helldur þeinkia þeir z hyxa jafnan/huernen þeir kunne enn at giøra þad meir z framar/En þat hefur þo ei meira framgang en Gud hann hefz tilskickad. Huer hann veit ei af þessu vilia Gudz/z ei vill so skicka sier bædi i Fatækt z Rijkedæme/ad hann sie þar med vel til fridz og late sier þat vel lynda/huad Gud uppa leggur/sa hinn same kann ei hafa Frid/ helldur hefur hann oroa/angist z ahyggiu/og kiemur þo ongus godu af stad.

VII.

Nytsamligz lærdomur er hier/ Salomon hann hefur mz jafnade kient hingad til/ ad þar sie einginn hlutur betre hier i Heime/en ad vera glader med godre Samuisku. Nu ma eitt seigia/Þad er ei so audueldt/þar fellt til margsskyns Olucka eymd z motgangur/sem þad hindrar. Hier til suar Salomon z kiener/ad Menn skule taka Krossinn z motganginn til sijn/so sem einn godann hlut/ fyrer huern Gud sinn vill hamla syndinne/og giefa hug skotinu sannann Vijsdom. Þar fyrer setz hann hier epter a þessa reglu/Þegar Gud hann giefur Manne Luckn og farsæliga tijma/ þa skal madur þiggia þad med þackargiørd/og vera þar af med gladuæru giede. Þar a mote/ Þegar eymd og motgangz kiemur/ þa skal Madur vera Þolinmodur/ Þuiad Gud hann lætur þetta so fylgiast ad/Vppa þat ad einginn sie ohræddur og athugalaus/Helldur at huer Madur life i Gudz otta. J nidurlagt ero hier marger merkeliger Lærdomar/ huernen menn sklu i morgum greinum hallda sig. Og einkum er þat merkianda sem hann seiger/At þat sie sierdeilis Gudz straff ad saurga sig z flecka med Hordome z ødrum suiuirdiligum Syndum

VIII.

Hier

Hier er fyrst ein aminning/ad Madur skule ganga i Hlydne Gudz z i hans Otta/Elligar kome vissuliga Gudz hefnd. Eñ med þui ad þ er ein sierlig Hormung i þessū Heime/at þm ogudligu geingur alla tijma betr/ eñ þeim godu z fromu/þa varar hñ Meñ vid slijkre hneyxlan/ og seiger/ ad eingiñ skule þar fyrer breyta epter dæmum þeirra Ogudligu/ Helldur trua þui fullkomliga/ad þar mune koma/ ad þeim enu Ogudligu mun jlla ganga/eñ þm s Gud hafa ottast/þm mun vel vegna/Huersu leinge sem þtta vudandregst. Þar fyrer þa skal eingiñ lata sier þikia mikid vm lucku z farsælld þeirra ogudhræddu. Vier skulū vera glader z med godu giede/z bifala Gude þa stund/nær hañ vill straffa þa ogudligu/ vegna þeirra Synda/ Þuiad þeirra hefndar og hirtingar tijme kiemur vel/ þo hñ leinge vndañ Dragist.

commenda DEO via tua et op[era].

IX.

Fyrst er eiñ lærdomur i mote þeirre almeñeligre hneyxlā/ og þeim osoma s skiedur a Jordunñe/at þeim fromu vegnar eins/z þm hinū ogud ligu. Ad slijku (seiger hñ (skalltu ei giefa þig/ Vertu fromur og ottastu Gud/Giørdu huad þu att ad giøra/o vert med godu giede. Elligr giør þu sialfū þier þa mestu orod/eñ vtrietter þo ei par þar med. Þuiad þad mun ei alla tijma so til ganga/sem þu asetur þier. Þad þiker fyrer skyni semmñe/ad sa sem skal fara i bardaga/hañ skule vera sterkur/ sa sem vill hafa biorg z næring hñ sie Hygiñ og forstall. Eñ i sañleika þa er þetta allt komit vnder Lucku z giæfu Mañsins. Og med þui ad giæfan kiemr alleinasta af Gude/þar fyr skalltu ei treysta vppa þinn forstalegleika/ Helldr ottast þu Gud/z lijd eptr hñs Blezā/ þa mattu vel vera til frids.

esto p[ro]b[us] time DEUM

omnia sub fortuna fortuna autem a DEO ergo time DEUM et expecta benedictionem ei[us]. . .

X.

Þetta er og so eiñ Lærdomur/j mote añare olucku/z odrū osoma Heimsins/sem er/ Ad eñ þo þar sie eingiñ hlutur a Jordu ædre eñ vijsdomur z Speke/Þa er þad þo ein sierlig plaga/ ad optast Rada meir Heimsker helldur eñ Hyganer/Og þ geingur so til/ so sem þa fluga edur Madkur fellur i Dryck Mans/so hñ velger vid at Drecka. Þetta verda Meñ at lijda/og lata Gud Rada/Þuiad þad geingur so til i Heiminū/ad Heimsker Meñ hafa lucku mesta/og fa Vølld og stor Herra dæme/þo þad sie miøg haskasamligt.

Eñ sierdeilis er hier merklanda/þad Salomon seiger/ad þad sie eitt aumt og armt Land/ huers Høfdinge og Herra ad er eiñ vijnsuelgur og

Dryckju rukare. Þuiad Drickinskapur leider margt jllt epter sig. Sierdeilis og einkum hia þeim sem yfervalldz Meñerner eru.

XI.

Er ein merkelig amiñing/ at Meñ skule vera godfuser og giafmilldet vid þa Fatæku/ þegar þorf og naudsyn krefur. Sliкt (seiger hañ) latur Gud ei olaunad. Þar med þa veit eingiñ Madur huad vppa kann ad koma huersu Mektugur og Rykur sem hñ er. Nuer hañ hefur nu ei odrū hialpad i þeirra neyd/ hñ mun og so i siñe neyd yfergiefiñ verda. Þar fyr gief þu/ og giør gott af þier a medan þu hefur til/ z þu giefur/ z lat þig eckert hindra/ Þuiad þa þu ert Daudur/ þa kantu ei leigur af giefa.

Þui næst amiñer hñ oss til erfidis/ Ad meñ sie jdner i sijnu erfuide/ þa mū Gud giefa Lucku. Þuiad eñ þo þad sie allt komid vnder Gudz blezā/ Þa vill þo Gud ei giefa sijna Blessann þeim sem eru jdiulauser latter og omeñskufuller.

XII

Þetta er Nidurlag og endelig meining þessarar Bokar/ Sem er/ Ad vort lijf i þessū Heime/ sie eitt hrygguligt z eymdarligt l. f. Þar fyr þa sk Madur ei auka sijna eymd og armædu med sorg z ahyggiu sine/ Helldur skal hañ neyta siñar atuiñu epter þorfū sijnum/ og vera þar jafnframt med gladuæru giede. Þo suo/ ad þad verde med otta Drottins/ og mettre Tru/ z vite þad/ ad hñ skal a sijnum tijma standa Gude reikningskap/ af þui ollu/ sem honum er lanad.

Sliкt (seiger hann) skal Madur giora i siñe æsku/ Þuiad ellin hun plagar ad færa med sier margar meinsemder/ þegar Hendur og Fætur/ Augu z Eyru/ og aller lider og limer Mañsins missa sinn matt/ og aller Mañsins kraptar ganga til þurd". Þetta giefur eingiñ madur fordast/ Eñ onytsamliga sorg og ahyggiu kañ Madur vel ad fordast/ ef hñ lifer i Gudz otta/ og er gladur med godre samuisku.

Ender og nidurlag Predikanar Salomonis.

Þeñañ nytsamligast Lærdom hafi þier i þessare Bok/ Huernen Meñ skulu hegda z skicka sier i þessu stundliga lijfe/ so ad þad þocknest Gude/ og ad vier mætteñ og so þar med hafa Ro og frid og goda samuisku/ Einkum i þañ mata/ Ad vier gaungū fram i Gudz otta/ Sierhuer trulega i sinu kalle og Embætte/ og so leinge sem Gud hñ añ oss Lijfs / þa høfū gagn af

da paupib[us]
ex hi opib[us].

officiu custodi
labor. dat
Abondi[t]ionem
pigritia vero
contemnit

In Juventute ma
disce timore dei

af Guds Skiepnum/med glede og þackargiørd. Og felum þad i Guds Hendur/huernen geingur bæde oss og ødrum. Gud almattugur hn̄ giefi sijna Nꝛad þar til/ ad slijkar Lærdoms kienningar fare ei auaxtar lausar hia oss Amen.

Summaria yfer Lofkuæde Salomonis. Formale.

MED þui ad þesse Bok/fra vpphafi og til enda/talar vm adra hlute/helldur en̄ þad ordin̄ sialf vppa hlioda/þa verdur ei sierhuer Cap. med stuttre Sum̄ariu vtlagdur/ so s̄ i ødrū Bokū. Og þo ad madꝛ giefe meiningina framsett/ hid einfalldligasta med fæstum ordum/þa mun þo lesarin̄/sa sem ei er lærdur i Ritningun̄e/ alldrei kun̄a ad fa þeñan̄ skilning vt af Ordunum sialfum. Þuiad aull ord þessarar Bokar/þau eru suo ad heyra/suo sem ad være þetta samtal eins Brudguma og hn̄s elskuligrar Brudur/Þar ed huert lofar an̄ad/z lætur i liose sitt Hiartans þel z ast til an̄ars.

Enn meining Salomonis er øll øn̄ur. Þuiad med soddan Myrkre rædu/prijsar hn̄ sitt Kongsrijke/ so sem eina frijda og fagra og elskuliga Brudur/og huggar sialfan̄ sig/ i øllum Haskasemdum og motblæstre/s̄ til kun̄a ad falla/ Ad han̄ sie Kongur og Herra a medal þess Folks/hia hueriu Gud hn̄ er og hans Ord og su rietta Gudz þionustugiørd.

Og nu med þui/ad allstadar hafa Ordin̄ adra meinig en̄ þau hlioda til/þa vill naudsyn vera (so þetta helldur skiliest) ad men̄ ei take heilann Capitula sier fyrer Hendur/helldur sierhueria eina grein/ hueria epter adra/z legge þar yfer eina litla gloseran/huad huer grein merke/So ad ei þurfe nein̄ ad hneyxla sig a þßare Bok/helldur ad hun mætte vera til nockurs gagns þeim sem Les.

I. Cap.

Hn̄ kysse mig med Kosse sijns Muns et c.

HIEr tekur Salomon fyrst til at tala vm Gud og sitt Konungs rijke/Og bidur i fyrstu/ad Gud han̄ vildist til ad giefa þui Koss/Þad er ad skilia/Ad hn̄ villde vera þui godur og lijknsamur/z lata sitt Ord ei i burt takast fra þui. Þuiad þetta er su edla Koronan og sa besti Fiesiodꝛ/

sem

Commenda Dñe viam tuam.

sem vera kan̄ i Veralldligre valldstiorn. Hafe Men̄ Gudz ord/ þa er þ͛ vissuliga Gudz Blezan/ Enn hafe Menn ecki Ordid/ þa kann eingin̄ ad vera an Syndar og skada.

Þijn Briost eru lystiligre en̄ Vijn.

Nū lijker Gudz orde vid Briost/ Af þui/ Ad Salernar styrkiast z nǣast þar af. Þuiad/ lijka sem þad Barnid nærist af Modurin̄ar briostū/ og þegar þad Sygur sijna Modur/ þa hefur þad soddan̄ Kiallara/ ad þ huggast strax. Eins er og hattad med Gudz ord/ þ lijfgar nær͛ og hugg͛ar Mannin i allskyns Nǫrmungū og motgange/ Eins og þa Modurin̄ han huggar og nærer Barnkornid med sijnum Briostum.

So at mien̄ lyckte þin̄ goda Smyrsla ilm.

Nær lijker han̄ Gudz orde vid eitt Dyrdligt Balsam/ huert vijdt af sier giefur sinn Sæta ilm/ Þuiad Gudz ord eru soddan/ Þad lætur ecke fiotra sig binda nie in̄ebyrgia/ helldur þess meir sem þad vtbreider sig/ þess betra og sætara ilm z auoxt giefur þad af sier.

Þar fyrer elska þig Yngismeyiarnar.

Þad er/ hinar adrar Borger z Staderner i landinu hafa ast a mijnu Rijke/ med þui ad þad er so rijkugliga bijgiafad med Gudz Orde/ z þeir riettre Gudz þionustugiørd/ sem til Jerusalem er sierdeilis z eikū skickud

Drag mig epter þier.

Þetta er ein Bæn til Guds/ ad hn̄ villde þetta Rijke leida z Draga epter sier/ Þad er/ Nadarsamliga vernda z varduetta þad.

Þa hlaupum vid

Þad er/ þegar Gudz ord þad er hia oss/ þa geingur allt vel og Luckusamliga til. Þuiad þo ad kome Kross og motgangur og hindraner/ þa er þo Gudz hialp og Blezan þar nalæg/ Þuiad hn̄ yfergiefr ei sitt Ord/ ef ad vier holldum oss fast vid þad.

Kongurin̄ færde mig i sitt Herberge.

Þad er/ So sem vier bidium Gud/ so lætur han̄ oss veitast sijna Nad. Og merk hier/ Salamon hn̄ er ein̄ Kongur/ og hefur eitt Kongs rijke/ en̄ þo veit hn̄ ad þar er ein̄ an̄ar Kongur/ sa ed hærre er og a Himnū vppe/ hn̄ giefur hn̄ þa dyrd z æru/ ad hn̄ sie sa riette Kongur yfer sijnu Folke.

Vier kiætunst og gledium oss yfer þier.

þad

Pad er/vi^r hofū þan Briost/þ er þitt Ord myklu kiærara eñ Vijn/ þ er/Helldr eñ þ allt a Jorduñe er kostuligt z vegligt. Pat er vor Dyrdligaste Fiesiodr/af hueriuṁ vier hofū mesta huggū/ þo vier verdū nockud at lyda hūs vegna. Puiat Diofullīn hatar Gudz ord/ suo og lyka þesse Heimur.

lucifer (odit verbum) mundus q

Eg em Döck/enn þo miög prydelig

Er eīn Lærdomr/Ad einginn skule hneyxla sig þ^r a/þo stundū til bere i slykre Rikisstiornan/ad aller hluter gange ecki suo vel til sem meñ villa. Par fyrer seiger hñ/ Eg em döck og sundur slitiñ so s̄ þær Tialldbuder Kedar/Pad er/epter þui ytr- altte fyrer Heimmnum er so at sia so sem at være þetta eitt Fatækt Konungs Ryke/Puiad Soliñ/ þad er/allskyns freistingar þiꝛa mig og nidur þryckia. Enn slykt skal einginn lata sig hneyxla/og meina at Gud hañ hafi þ^r fy^r gleymt mi^r/ Þt þo eg sie döck af sorg z motgāge/þa em eg þo prydilig/vegna Gudz ordz/af hūtu meñ hafa alla glede z huggun.

Syner miñar Modur eru mier Reider.

Ni^r tekr Salamon til ad klaga slyka hneyxlā/Ad hñ hafi þau born z deila vid hñ. Pat er/Hñ hafi ohlyduga vndersata/þr ed vppbyria alla olucku/ og skeyta ecki vm Gudz ord/ helldur eru hneygder til Skurgoda Dyrkan^r/og Heidiña Maña Rykestiornar hættar. So s̄ i alla stade skiedur/ Ad huar Gud hefur Kirkiu þar i hia vill Diofullīn hafa syna Kapillu.

Meñ hafa sett mig ad eg skyllde.

Eg er(seiger hañ)eīn Hofdinge/huern Gud hefr sett yfer þessañ sīn Vijngard/Eñ/þui verr/Eg kañ hñ ei at vardueita s̄ skyllde. Diofullīn z Heimurīn vppuakte ofmyklar hneyxlaner/ Par fyrer tekur hann til at bidia seigiande

Lattu mig vita/huern miñ Sala elskar

Petta er ein Bæn/Myn Sal elskar þig/ Pad er/Pu Drottiñ/i þi^r er oll myn von z huggū. Eñ med þui þ geingr so illa til/z þ^r koma vpp margar hneyxlāer/þa þiker mier so s̄ eg hafe tynt myñu Gade/z at hñ hafe gleymt mier. Þ^r fy^r bid eg þig/ Seig þu mier hu^r eg ma fiña þig/ so þu siert mier nær/z hamler slykū hneyxlunū. Puiat mañlig viska er ofueyk þ^r til/ ad hñ kuñe ad hamla ollū hneyxlunum. Par fyrer liggur/

Oratio ad DEUM extinguit tentationes.

bænike/ Þuiad/ef Gud hann hialpar ecki i þessu/þa er ecki annarstadar hialp at finna.

Þecker þu þig ei þu hin fegursta.

Er ein huggunar Predikun/og aminning i giegn slijkre astrandu. Suo sem villde Gud seigia so/ Kiære/Alijt ei at eins þar hneyxlaer/af huiu at vppkiemur allskyns olucka/ Nelldz giæt ad þm gafū ē þu hefz fram yfer øll ønz Konga Rijke a Jordu/Sm̄ er ad þu hefz eitt myskūsamā Gud/⁊ hn̄s Ord. Þᵛ fyᵉ lat allar freistigar ⁊ hneyxlaer fara/bifala þ Gude/⁊ gack vt eptᵉ fotsporū Saudana. Þad er/tak truliga vara a þijnu kalle ⁊ embætte/ ⁊ lat onguā hlut hindra þig þar i fra. En̄ hn̄ setz fram̄ þijsa epterlijking vm Saudina/Þar fyrer/At ein̄ Nøfdinge han̄ a at vera suo sem ein̄ fromur og trur Hirder huer ed sijna Saude varduciter fyrer Vl finum/og forsorgar þeim fyrer fodre ⁊ atuinnu/Nn̄ skal ei fla Saudina/ Þad er/ Nn̄ sk ei høndla omilldeliga vid þa/suo sem være han̄ Vlfur en̄ ecki hirder.

Eg jafna þig mijn Kiærasta

Þetta hlyder vppa fyrefarāda huggā/þegᵃ þu sier soddā hneyxlaer/þa sturlast þu/⁊ þu ætlar ad þa mūe allt vera ad fergiordu. En̄ mz þui ad þu hefur Gud og hn̄s Ord/ þa ertu so sem eitt Megtugt Riddara lid/ fyrer hueriu eckert kann ad standast. Þuiad suo sem og Christus seiger/ Portin̄ Neluijtan̄a skulu ecki yfer buga þa sem treysta vppa han̄s Ord. Og þan̄in̄ prijsar han̄ Jsraels Kongs Rijke miøg haleitliga. Og þesse Lofstyr hann heyrer Nerrum og Nøfdingium sem Gudz Ord hafa/Enn huar ecki er Gudz ord/ þo þar sie alldre suo mikid Gull og gotz Makt og prial/ þa er þad allt samann Niegoime/og er til einskis/þegar Neyd en̄ kiemz ⁊ freistigin̄. Þᵛ fyrᵉ þr omilldu Vijkigᵛ/ ē ad offsækia Gudz ord/þeir flyta sier til sinnar fordierfunar/ og grafa sialfum sier grøf til þrra olucku/ þr tilbua sier hāa sialfer/⁊ framar en̄ þad nockur Kristin madz skyllde oska.

Þijn Kin̄bein standa lystilig et c.

Nast soddan Makt ⁊ styrkleika/ē þu hefz af Gudz Raad ⁊ hn̄s Orde þa ertu ⁊ so prijdd mz agiætū Kedin̄ ⁊ spøngū/Þat er/ Mz allskyns gafū heilags Anda/So þᵛ er bæde styrkleikin̄ ⁊ fegurdᵛ prydin̄/ huft hia ødru. Slijk fegurdar pryde er þad/nær i slijkre Vallostiern(þar sem er Gudz

ord)þa

Notate, natu maiorps.

þa ero Gudhrædder/vijser/fridsamer vndergiefner þegnar/So ad a med al allraſtietta er æra z Dygd/Noſdinigarner goder z Gudhrædder/ þeg narn hlyduger/ þar er Lucka z farſælld/þar blomgaſt aller hluter ſo ẽ a fegurſtu Sum̃ tijma/ þar þuert a mote/Nia þeim oguðligu/geingu allt til þurd z fordiorfunar.

tmior DEI
sat omne bonu

Þa Kongurin̄ ſnere ſier hingad etc.

Þeſſe huggũ er ei forgiefins. Sẽ hñ villde ſo mikid ſeigia/Eg v hrædd/Mz þui ad þar kom ſoddan̄ hneyxlan z ogiæfa/ad Gud hñ mũde ba vikin̄ burt fra mier.Eñ hñ ſnere ſier til mijn/fyrer ſijna Nad og hialpar huggun. Og min̄ Nardus/þad er/mijn Bæn hun gaf ſinn ilm/z er bænheyrd/ þuiad eg finn þad/ ad Gud hann Nalgaſt mig miog Myſt vmſamliga/ z er a mille miña Brioſta ſuo ſem ilmande blomſtur eda þ edla Balſam.

Sia mijn Kæraſta/þu ert fógur et c.

So ſem Gud hñ heft ſierdeilis lyſt z glede a ſlijku Kongsrijke/ þar ſem er Gudz ord og ſu rietta Gudz þionuſtugiord. Suo þar a mote þa hefur Kongs rijkid alla ſijna lyſt z glede a ſo Nadugũ z Myſkun rijkũ Gude. þ epter fylg þ/ad þar ed ædz hafa men̄ oftaſt/ad allt munde til grũs ganga/z nidur falla z hrapa ſem eitt gamallt Hus/ þar verda nu aller bitar z Balkar ad Cedrus Vidr og Cypreſſus Triam/ſem alldre kuña at funa.

II.

Eg er Blomſtur i Saron.

Hier kiemr fram eñ añad Klogumal. J fyrſta Cap. klagade Salomon vppa ohlydin̄ Børn / ẽ mykla illu af ſtad komu i Rijkinu. Eñ hier klag hñ/Ad þtta Rijke þ ſie/ſo ſm̃ ein Roſa a vijdum Velle/ſem liggur vnder allra Manna Footũ/huer ed ecki er mz girdingũ neinũ verndud nie vard veitt / þuiad þtta Rijke þat la mitt a millum añara Heidiña Konga rijkia allt vm kring. Þat fyrer huggar nu Gud hier ſitt Folk/ eins z eiñ Brudgume ſijna elſkuliga Brudr/z ſeiger/ Vertu ohrædd/ þu ert mier alleinaſta ein elſkulig ilmanda Lilia, Hin oñr Konga Rijkin̄/huſu oprd lig þau ero at ſia/þau eru fyrer mier eins z ofagr ſtingãde þyrnar/ af huiũ eg hef huke glede nie gaman / og ſem ei eru til añars/ eñ ad kaſta þm i Elld z on og þærſkulu ecki ſkada mijna Liliu.

 Eg

Eg sit vnder hans skugga sem mig girner.

Slijka huggun tekur Brudurin til sijn/ & seiger/ Huersu ad hun hafi þar a mote fognud og glede i Gude/ hun helldur hann so sem eitt fagurt Epla trie/ huert ed af sier leider bæde heilnæmast skugga/ & so edla auext til ad neyta. Slijk epterlijking hlyder einkum vpp a Kristeliga Kyrkiostiorn/ huar ed Gudz ord er. Þuiat fyrer þad giefur Gud frid & farsælld/ biorg og næring. Þar fyrer ættu Menn ad flyia þadan/ sem ei er Gudz ord/ edur þar sem þad er offsokt/ og hafa sig þangad sem þad er.

Hń leidde mig i sinn Vijnkiallara etc.

Þetta er ein huggun/ ad Gud ecki alleinasta nærer & verndar/ helldur þa giefur hań sijnu Folke alla glede/ og lætur i øllum greinum i liosi vid þad sia Kiærleika.

Hann lijfgade mig med Blomstrum et c.

Þetta er ein miøg liuflig huxan/ Eg seiger Salomon/ og aller From er Gudhrædder Menn/ vier ættum þeńań so Nædugań og Myskunsaman Gud ad elska so miøg/ ad vier yrdum siuker af elsku hańs og astsemi/ so marckt og mikid veiter hann oss/ og so Myskunsamliga hialpar hań oss og elskar oss.

Sina Vinstre hønd lætur hń vnder mitt Hofud et c

Þad er ad skilia/ Hń setur sialfur og stickar veralldliga Valldstiorn og vardueiter hana/ og med Hægre Hende vmfadmar hana/ Þad er/ Gudz þionustugiørd & Predikunar Embætte og huad þar tilheyrer þad verndar hń/ i giegn Diøflinum og þeim Falsspamońum.

Eg Sære ydur þier Dætur Jerusalem et c.

Med þessum Ordum þa amińer Salomon þa vnder giefnu/ ad þeir sie kyrrlater og Spakferduger/ og vppkyrie aunguan ofrid nie styriølld i soddań agiætu Kongs Rijke/ So at hver Madur matte medkieńa soddań Nææd og neyta heńar/ og þacka Gude þar fyrer. Slijkt byd eg seiger Brudgumeń/ og sære ydur vid Hiart og Hind/ Þad er ad skilia/ Vid þa Heilogu fedur/ Spameń Domara & Konunga/ þeir ed lifad hafa i þessu Rijke/ og þar hafa til hialpad & styrkt/ ad þad er ordid i fride. Þar fyrer þa eigid þier og so eińin ad hialpa þar til/ Og varkid ydur fyrer ohlydni/ vppsteyter og ølłu ødru jllu/ þa meige þier med ætu hreysa ydur af

slijkt

slijkum forfedrum.

Þad er Rödd mijns Kiærasta/ Sia þu/ hñ kiemur stockuande a Fiallinu et c.

Þetta er ein þackargiord/ so sem villde Salomon so sagt hafa/ Lofadur sie Gud/ at eg hef frid i mijnu Rijke/ Þad kiemur so til/ ad Gud hñ er med sijnu Orde/ a øllum Fiollum og Hædum/ og lætur herra sig i øllu Lande/ eins sem ad Hiørtur z hindur er ecki i sama stad/ helldur hleypur og støckur aptur og fram̃. Þetta Ord Gudz/ þad gioerer vndersatana kyrlata og hlyduga.

Sia þu hann stendur a bak vid vorn Vegg.

Nu skiedur þad þo stundum/ ad hañ felur sig a Nurdarbake/ og lijtur ad eins vt vm Glugga. Þad er ad skilia/ Huer hñ vill ecki hallda sig vid Gudz Ord og Truna/ helldur Dæma epter þui sem þat Holldid girnist/ sa hiñ same hñ muñ ei sia gæfur mijns Rijkis/ helldur missa þær.

Minn vijnur suaradi og sagdi til mijn/ Stattu vpp.

Þesse Ord hlyda vppa þa Þackargiord/ hann meinar at aller hluter gange vel og Luckusamliga til i sijnu Rijke/ Eins suo sem fagur Alldingardur/ huer ed a vortijma stendur fullur med allsskyns blomstur/ og sem allra fegurst blomgast og grænkar. Eins er god Vallðsstiorn a ad lijta/ huar ed Gudz ord er med Hond haft. Og Gud sialfur hñ hefr glede og gaman þar af/ Þar fyrer huar ed soddann er/ þar meiga meñ vel Gude af hiarta þacka.

Takid fyrer oss Refaña.

Þetta er ein vidvørun og amiñing/ ad Meñ sie ei i nockurn mata at hugalauser/ huar ed Gud hñ gefur slijka blezan. Þuiad lijka sem Refañ er grafast i Vijngarda og giøra þar skada/ so er og Otøsulliñ/ hañ er ei Idiulaus/ hñs astundan er ad forfalska Gudz ord fyrer fals Spameñ/ elligar fyrer skalka og styrialldar Meñ frid og samþycke ad hindra. Þar fyrer liggur stor makt a slijkre amiñingu/ so ad Meñ kuñe ad vakta sig fyrer hneyxlunum i godann tijma/ og giefa ecke Refum rum/ Þuiad þeir eru ecki nema til skada z fordiørfunar. Eñ til slijks þa hlyta þeir vnder giefnu ad Hialpa yfervalldz Herrunum/ elligar gieta þr ei vitad af þui øllu og ecki spornad þar vid. Þar fyrer seiger Salomon so/ veidid oss Ref

aña

aka/þa litlu refa/ Þad er/latid ecki Hneygslaner vaxa/ standid þar a mote i tijma/adur eñ þad refanner verda storer og eru fulluoxner.

Kom þu aptur/og vert sem Hind.

ne desinas DEUM orare.

Meiningiñ er þesse/Þar er stor þörf a/ad Meñ slae vel og vandliga til a allar sijdur/med Bæn og akalle/suo sem Brudurinn hun bidur hier/ad hennar Vinur vilie snua aptur/suo sem Hind/ og vera aptur og fram a Fiollum vppi/Þat er/Ad Gud hñ vilie i ollum stodum vera þeim nalægur med sijnu Orde/og a allar sijdur hamla Andskotanum og vondum mönnum/og standa i mote ollum hneyxlunum. Slijka Bæn vill Gud giarna heyra. Þar fyrer veiter hañ siñe Brudur huggun/og lætur hana heyra til sijn/Stattu vpp mijn Kiærasta/og kom hingad/ Veturinn er lidinn/Regned er af/Þad er/eg vil þier hialp og hiasiod veita.

III.

Eg leitade vm Nottina i minne Sæng.

qui sponsum [illegible] et mane apud ipsum vel verbum eius [illegible]

Þetta er eitt kiærumal/Brudurin klagar sig/ ad hun hafe mist sinn Brudguma. Þuiad huar sem hellst Gudz ord er/þar helldur Andskotinn ecki kyrru fyrer/helldur kostar hñ þar kaps a/ at hñ kuñe einhuóre olucku af stad ad koma. Þar skiedur suo stundum ad Gud hann vijkur burt/og giefur Dioflinum Rum/so sem opt skiedur i veralldligre Valldstiorn. Nu þegar so ber til/þa er þad eitt besta rad/ad Meñ halldi ecki kyrru fyrer/ helldur leite epter Brudgumanum/og blijfe vid ordid Gudz/huert ed fyrer Vardhalldzmeñina bodad & Predikad verdur. Þa fiña Meñ huggun/& Brudguman aptur.

Eg sære ydur þier Dætur Jerusalem etc.

Med þessum Ordum amiñer hann þa hinu vndergiefnu/ ad þeir sie hlyduger og kyrrlater/so sem fyrr stendur.

Huer er hann sem vppgeingur af Eydemorkinne.

Hier tekur Salomon til aptur/ad hugga sig i mote ollum asteptingum og hneyxlunum/sem til hafa borid i hanns Rijkisstiorn/og lofar og prijsar sitt Rijke/og seiger þad sie so sem eiñ sætur ilmur/sem lijdur i Loftid/og vtbreider sig vm alla stade. So sem & Ritningiñ vottar/at Salomons Viska og Dyrd/hafi Fræg verid hia ollum Konungum/ og vm aull Lond vtborist. Þeñañ Texta hafa þeir Papistar vtlagt og þijtt vppa Jomfru

Jomfru Maria/Ey þat samhliodar ei meir eñ Roſſur vid Sioſtiornu/ ſo ſem Malshættureñ hliodar.

Sia i kringum Salomons Sæng ſtanda.

Sitt Rijke kallar Salomon Sæng/ Kringum hana (ſeiger hñ) ſtada Sextijger Kapp". Pad hefr þa merking/ at þad er ein ſierlig Gudz Nad og gæfa/ þegar eiñ Kongur og Hofdinge hñ hefur Froma goda reynda Radgiafa/ hueriũ hñ ma trua og treyſta i øllum Malum ꝛ erendum/ og þeir ed goda og forſtala giætne hafa a øllum hlutum. Soddan Meñ (ſeiger Salomon) hefur Gud mier giefid/ þar fyrer ma eg vel prijſa mitt Rijke/ Eg hef þa Sextiu/ þad er allmarga.

Salomon Kongur liet giora einn Sal.

Sol kallar Salomon ſijna Rijkes ſtiorn/ elligar lagariett/ eda adrar þær ſtickoner ſem þorf og Naudſyn er a i Veralldligre valldſtiorn. Þar voru af Silbre Gulle og Purpura/ þat er/ Slijkar ſtickan' og ſtipaner verda epter Gudz orde/ oſuik ſamliga epter riettre art og edle kiærleikans halldnar vid Magt. Þetta er ſa hlutur ſem vel er Lofs verdur. Eñ þetta ſiña Meñ huerge riettiliga/ vtan þar ſem Gudz ord er/ þad ber ſuoddan Auxgſt.

Fyrer ſaukum Dætra Jeruſalem.

Slijkt hef eg (ſeiger Salomon) med Gudz hialp giørt og ſtickat/ vegna Dætra Jeruſalem/ Pad er/ Vegna mijns Folks ei vegna añara vantruadra Heidingia.

Þier Dætur Zion gangid vt.

Pad er eitt amiñing/ ad Meñ kañiſt vid ſoddan velgiørniga/ ꝛ þacke af hiarta Gude þar fyrer. Enn þar hñ ſeiger/ ad hñs Modr hafe krynt hñ/ Pad er þeirrar meiningar/ Ad hñ hafi ei med Vallde og magt tekid vnder ſig þad Rijke/ helldur þa ſie hann þar til Riettiliga Kiorinn og kalladur.

IIII.

Sia þu mijn Kiæraſta þu ert faugur.

Allur þeſſe Cap. Hann er ei añad eñ Lofſtyr/ Salomon hañ prijſar ſitt Rijke og hæler þui/ fyrer þær ſtoru haleitu Gudz gæfur/ ad Gud haf de prijt þad med ſijnu Heilaga Ordt. Þeſſu hæler hann ſo ſem þeim

allra

allra fegursta Brudar skruda/ a eitkre frydre Brudur. Þar fyrer hlyda allar þessar greiner merkiliga vppa Gudz Ord/ og Heilagt Predikunar Embætte.

AUGUN merkia Gudz ordz Predikara/ hùier ed Folkid eiga at leida epter sier med hreinum Lærdome/ og fyrer ødrum eiga at sia. Þessa prisar hn̄ med þoddan mote/ ad hn̄ seiger þeir sie eins ꝫ Dufu augu/ einfalld er/ Falslauser/ þeir ed alleinasta leita Gudz Dyrdar og Mannanna Saluhialpar.

Eru Leuitarner/ hùier ed skickad voru til ad færa Forner/ ꝫ adrar þionustugiorder ad fremia/ So sem þær personur/ sem ei høfdu þad ypparsta Embætte/ eñ þientu þo til Gudligrar þionustugiordar.

HARED/ huerju hn̄ jafnar vid Geitsauda Hiørd Nyklypta/ ꝫ kiemda/ merker þær Personur sem skickadar eru til Gudz Þionustugiordar/ ad þær sie samþyckar og samhliodandi/ og ad eiñ horfe ecki hingad añar þangad/ og sie so sem har þad illa stendur og otafat er.

TENNURNAR hafa þa merking/ at predikunar Embættid þad a ad bita vm kring sig og hardliga straffa þad sem straffs er vert/ ꝫ huxa ei vm huert Madur fær þar fyrer vinattu edur ouinattu. Þo eiga slijkar Teñur ad vera Huitar/ suo sem fagur Ull/ so ad slijkt straff kome ecki af øfund eda reide/ helldur af Kiærleika/ ødrum til gagns og goda. Huar ed so fer fram (seiger Salomon) þar kiemur epter vissuliga godur auøxtur/ eins og þa allar Sauda hiarder eru tuilemdar.

VARIRNAR merkia þad/ ad Predikunar Embættid þad skal vera falid i þessum tueimur greinum/ j Løgmalinu ꝫ Evangelio. Þuiad Løgmalid hindrar athugalense/ og straffar hueyxlaner. Eñ Evangelio þad huggar/ so ad Meñ oruænte ei vegna Syndaña.

Þær Raudu Kiñur/ þær merkia þa ytre vmgeingne/ og framferde/ huert ed framm a ad koma af Kiærleikanum/ og vera hindrunar ꝫ hneyxlunarlaust.

HALSINUM lijker hn̄ vid eiñ sterkan velbygdan Turn/ Þuiat Predikunar Embætte þad hlytur ad strijda og standa i mote Dioflinum og øllum villu mønum.

BRIOSTIN þiena til Lijfsnæringar/ og þau merkia þad/ ad j Gudz Orde hafa Meñ þa riettu Huggun/ og þa Riettu Sælarinnar Fædslu.

Þetta allt saman seiger Salomon/ hef eg fyrer Gudz ord i Rijkinu.

Þar

Þar fyrer m eiga adrer virda þad sem þeir vilia/ eg helld þad og virde so sem eiñ skog þañ sem jlmar af Myrru og reykelse. Þuiad huar hellst sem Gudz Ord er/ þar Deyda Meñ þañ gamla Adam/ og þar stunda menn ad lifa epter Gudz vilia. Þad merker Mirran. Eñ þar ed Meñ bidia j motgange og Krosse/ þad merker Reykelsid.

Mijn Kiærasta þu ert faugur i allan mata..

Þetta seiger Salomon ecki þar fyrer/ so sm̃ ad lide hñ onguar asteyt ingar i sijnu Rÿke/ af vondum Møñum. Helldur vill hñ hier mz auijsa/ og kieña oss/ ad þar sem Gudz Ord er/ þar kañ Madur ad hamla oluck uñe/ og ad vegna Ordsins/ þa eru aller hluter hreiner og Heilager halld ande/ suo sem og eiñiñ Christus seiger/ Þier erud hreiner vegna mijns Ordz.

Verbū Dei purificat nos

Kom mijn Brudur af Libanon.

Eñ þar hñ framveigis seiger/ Kom mijn Brudur af Libanon/ þad er ein amiñing/ Hañ amiñer sitt Kongs rÿke/ ad hallda eitt/ og hafa Gudz ord fyrer Augum/ og fordast hneyxlaner Heidingia og þeirra Rangar Gudz þionustugiørder/ hueria hlute ad hñ þess vegna jafnar vid Leon ꝛ Leopardus/ af þui ad þar af kiemur ei añad eñ skade/ og olucka.

Huersu fögur eru þijn Briost mijn Syster.

Þetta er hægt ad skilia af þui sem ꝍdur stendur/ Þuiad hier med prijs ar hana kieñingina og þad Heilaga fram̃ferde sem vt af Lærdominum epterfylger.

Mijn Syster kiæra Brudur/ þu ert Læstur Alldin- gardur et c.

Hingad til hefur Salomon lofad og prijsad sitt Rÿke/ suo sem eina Fagra og frijda Jomfru/ ad huers fegurd og skøpun eingiñ kañ nockud at fiña. Nu tekur hñ til at lofa þad i añare epterlijkingu/ Fyrst lijker hñ þad vid einn fagran Alldingard/ i huerium ad standa allskyns Alldintrie og goder jlmande avexter. Og sie Læstur/ þad er/ Gud hñ geymer hañ og verndar/ so ad Ouinurñ giete ecki giørt þar skada/ helldur verdur hann ad lata hñ blomgast/ friofgast ꝛ avøxt bera/ i mote sijnum vilia. J ødru lage jafnar hñ þui vid eiñ Bruñ/ huer ed og eiñiñ er Læstur ꝛ til luckt/ so ad Madur kañ ecki nie gietur giørt hñ oklarañ edur spillt honum/ og

ecki helldur hindra hñs Vaxtrar/huer ed jafnan giefur vœxt ⁊ voxuan so ad allt meige blomgast og bera avoxt.

Rijs vpp Nordañ Vindur et c.

Þar hñ nu gioren enda sijñar Rædu med þessum ordum/ Rijs vpp Nordañ Vindur og kom suñañ Vindur ⁊ c. Þad hefur soddañ vnderstødu og meining/ Salomon hñ sier fyrer/ad þad er omøguligt/ad menn Synde ecki/ þar sem ad er Fridur/ Roligheit/ og allskyns nægd allra hluta. Þar fyrer bidur hañ ad Gud late ecki Meñ vera athugalausa/ helldur ad hñ vilie fyrer Kross og motgang giefa orsak og tilefne/til þess at Meñ gleyme ei Gudz otta/og verde athugalauser / Helldur ad Menn mætte jdka sig i Truñe ⁊ Ordinu. Og lijka eins sem af eiñ Jurtagarde giefur jlm af sier/þegar Vinduriñ blæs a hñ/suo eins lijka fœrer Gudz ord avoxt i Krosse og motgange fyrer þoliñmæde.

memento timo ri DEI et ne unquam obliui scere.

V.

Miñ vinur kome hañ i sinn Vijngard.

Þetta er ein Bœn til Gudz/ad Gud vilie lata sitt Folk bihallda þeim gæfum sem hañ hefur þeim giefid/og auka þær og avaxta/og lata þær sier þocknast: Þessu lofar Gud ad hñ vill þetta giora. Eñ þar hñ seiger i nidurlaginu/Etid mijner elskuliger ⁊ c. Þad er ein amiñing/ad Folk id skule vidurkieña Gudz velgiorninga/Neyta þeirra/ og þacka Gude fyrer þa.

Eg sef eñ mitt hiarta vaker.

Hier tekz til astrijda Kross og motgangur/ at Hiartad kañ ei ad vera til fridz/af þui ad Brudgumiñ er ecki hia brudiñe / Helldur klappar a Dyrnar fyrer Kross og Motgang/og lætur ad eins heyra sijna Raust. Þetta er miøg snilldeliga ⁊ fagurliga talad/ Þuiad þegar þar geingur jlla til/þa hafa Meñ Gudz ord/ eñ Meñ kuña þad ecki so ad grijpa/so sem þa þegar vel geingur/⁊ eingiñ motgangur er fyrer hondum. Hiørtu verda þreytt og litilhugud þar af.

Lat vpp mijn allra kiærasta.

Med þessum ordum amiñer hñ hana til Jdranar/og ad hun skule vera from og i Kuøliñe þoliñmod/ og ei suo sem Meñ plaga almeñliga ad giora/ad hrædast fyrer Gude/ hlaupa burt/og leita annars stadar

hialpar

Hialpar. Huiad mitt Høfud seig hn̄ er fullt af Døgg/ ⁊ mijner haarlock at eru fuller af natt Dropum. Pad er so mikid/ Forstioraʀarner/ bæde i Andligre og Veraldligre Stiornan/ þeir giæta ecki sijns Embættis med Dygd. Eñ Burdyriñ er læst/ gietur ecki vppstadid eda sig Klædt/ og vpp latid fyrer Brudgumanum/ Pad er/ Holld og Blod er ei vel til Fridz þegar Gud kiemur med siñ Vønd/ þat vill giarnan hafa frid ⁊ goda daga/ og møglar þegar nockud geingur a mote.

Enn minn Vinur stack sinne Hende i giegnum eitt Hol.

Pad er ad skilia/ Þegar ad Gud kiemur og leggur a Kross og motgang/ þa skielfist Holld og Blod þar vid/ og hugar þa huernin hn̄ meige bæta sig/ og verda laus vid hirting ⁊ motgāg. Þar fyrer seigist Brudurin̄ hier/ hafa vppstadid/ og fyrer Brudguma nū vpplatit. Eñ þar draup (seiger hun/ Mirra af mijnum Høndum. Pad er ad skilia/ Madur skal hafa Holldid i taume/ hefta þad ⁊ lata þad ei hafa siñ vilia.

Eñ þar hun klagar ad hennar Vinur sie burt geingin̄/ þad hefur þa merking/ Ad Gud hañ plagar/ ad draga vndañ sijna hialp vm stundar saker/ til ad reyna vora tru og þoliñmæde/ hūt ad vier blijfum stadfaster og efum ei hans Nad og giæsku.

Þa gieck mijn Sala vt epter hans Ordum.

A Motgangs ⁊ freistingar tijmanum/ læiur Brudgumin̄ heyra sijn Ord/ eñ hn̄ frestar sinē hialp/ Hn̄ lætur leita ad sier/ eñ ei lætur hn̄ fiña sig so snart/ Hn̄ lætur bidia ⁊ akalla/ eñ þo Bænheyter hn̄ ei jafnsnart. Nær hañ þa suo kiemur i bland vøkumanana (þad er ad skilia) i bland Løgmalsins predikara/ hn̄ same fiñ ⁊ ecki ad eins neitt traust eda huggā/ helldur verdur hn̄ þar ofan a sleigin̄/ og Klædum flettur. Suo gieck þad þeim goda Job/ vid sijna Vine/ þeir hugglidu hn̄ so þeir høfdu hartnær komid honum i orvilnan. Þat fyrer aminner Brudurin̄ hier þær Dætur Jerusalem/ Þat er/ allt Folkid/ at bidia med sier og hialpa sier til at leita ad Brudgumanum og fiña hn̄.

Huad er þiñ Vinur framar eñ adrer viner.

Eins og adur fyrer lofade og prijsade Brudgumin̄ sijna Brudur/ So tekur Brudurin̄ til ad prijsa sinn Brudguma/ þa hun hefur mist hann. So geingur þad til hia oss aumum Syndugum Mønnum/ Gudz gæfur

 peck.

þeckium vier ecki fyrre eñ þad vier høfum mist þær. Nun kallar hann huitañ og raudañ af þui ad i honum er folgiñ aull lyst og glede Gudleg rarar skienkanar.

Þad Gulliga Hofud merker Gudz ord og hñs þionustugierd.

Suarter Lockar merkia þa sem setter eru yfer Gudz Þionustugiord/ ad þeir sie fijner/agiæter/aluarliger og merkiliger Men.

Dwfu Augu merker þa sem hafa Predikunar Embætte/ þeir eru huiter sem Miolk/þar fyrer eru þeir fuller med kiærleika z huggun.

Kinurnar merkia þa ytre vmgeingne z framferde/ og eru Ilmande/ þad er/færa goda auoxtu so ad adrer forbetre sig þar af

Varernar Driupande af Mirru/eru Predikaran'/þeir sem Synder nar straffa/og hialpa til ad Deyda þañ gamla Adam.

Þær hendur hladnar med Gull z Gimsteina/merkia þau Gudz verk/ sem koma af riettre Tru.

Sa Philabeins Kuidur merker þa veyku i Kristnñe/þr sem þo somt blijfa fast vid Gudz ord og Truna/ Og eru Drottnañliger/ suo sem Fils Bein.

Marmara Fæturner merkia þa styrkuu z stedugu i Kristninne/ sem sijna Tru kuña ad vernda og forsuara fyrer Diefłinum z ollum Villu mønnum.

Fiallid Libanon er fullt af føgrum Vidum/ so plagar þar ad vera/ þar sem ad miñ Brudgume er.

Slijkur eiñ er miñ vinur(seiger hun)þad er/Slijkar myklar haleit' gæfur/hef eg haft af Gude/Nu hef eg þar mist/og er eg þui Topur og Hrygg/og hefe eg þar fyrer þorf/ at huer Madur Hialpe mier til/med Bænum og fyrerbonum/ ad eg mætte fa eg edlosi þessar gæfur aptur.

Þetta ma og suo vera eiñ Spadomur/og fyrersogn/vm þa eymd og hørmung sem epter Salomonis dauda/kem yfer Israels Rijke/fyrer af guda Dyrkaner og adrar Synder/ og þa Juda og Jerusalem vard ad sijdustu eyde løgt.Þa hefur miøg jlla og hrygguøliga til geingid.

VI.

Huórt er þinn vinur geinginn.

EPter freistingina og motgangiñ kiemur su riett a huggun/Suo ad bruduriñ huxar ei leingur/ad brudgumeñ hafe gleymt heñe/Helldur seig er hun/ad hñ sie komiñ i siñ Alldingard/Þad er ad skilia/hñ er nalægur

sijnu

ſijnu Folke/verndar pad og vardveiter/ og hafe glede og lyſting þar af. Þetta kunne hun ecki ad hugleida/a freiſtingar tijmanum/ helldur hyxade hun/ad Brudgumiñ hñ munde ecki vilia hafa ſig leingur/og ad hañ være med ollu i burtu. Huad langt odruuijs hliodar/ enn pad nu ſeiger hun hier/Miñ vinur er miñ/og eg em hans.

Þu ert fógur miin vinkona/ſem Thirza.

Hier med audſyner hañ/ad Gude hafe vel lijkad/þat hanns Brudur fiell ecki fra Trunne i motganginum/ Helldur var hun ſtodug/ og trude viſſeliga vppa pad/ad Gud hefde hana ecki yfergiefid. Þar fyrer prijſar hañ hana/z ſeiger hun ſie fogur/ſo ſem ſu fagra og ſterka borg Thirza/ Þar mz ognarlig ſo ſ ſtrijd Mañs fylking/Þar fyr'/ad hun i freiſting ufie/ſtgrar bæde Diofuliñ og heimiñ/og allar freiſtingar. Af peſſu(ſeig er Gud) og fyrer þetta hef eg alla glede og lyſting af þier/ ſuo ſem þar ſtendur i Pſalminum/Drottiñ hefur þocknan a peim ſem hñ ottaſt/z til hans Myſkunar vona.

Pad fleira ſem hier epter ſtendur/ma ſkilia af þeim 4. Cap.

Sextige er Drottningarnar og LXXX. Frillurnar.

Drottningarnar og Frillurnar kallar hñ/borgiñar i Landinu ſinar z ſtorar/ i huerium ad var Gudz ord/og adrar agiætar og Gudligar ſkickaner. A medal peſſara var Jeruſalem ſu ædſta/og hafde pañ forprijs/ad hun var ſo ſem ein Korona/Ecki alleinaſta þar fyre/ad þar var Kongs ſetrid/Helldur fyrer þa hellſtu grein/ ad Gud hafde ſett og ſkickad/ad Þionuſtugiordiñ og Muſterid ſkyllde þar vera. Vegna ſoddan haleitrar gafu/jafnar hann ſijnu Rijke/vid Solina a Deiginum/og Tunglid a Nottenne/fyrer huerra Lioma z birte/Diofullinn hann hlytur at vikia.

Eg em ofan geinginn i Valnyta Gardinn.

Þetta er ein klogun vm Nyian motgang og Freiſting. Þa ed Salomon var nu i Dyrd ſijns Rijkis/og gieck vm i Aldingardinum/ ad ſkoda huort ad auoxturinn være kominn/ſa ſem med riettu atte ad fylgia Gudz orde. Þa ſeiger hañ ſo/Þa eg hugleidde og ſkodade þetta/ſa eg ſuo margar hneyxlaner og ſo margann Draduandan/ ad eg var ovijs i þui/huort eg var ſettur yfer Vagna Amminadab edur ecki. Þad er/ huort eg var yfer Gudz Lyd/huer ed Gudz ord hafde/ og epter þui breyta atte. Þuiad

 eg ſa

obtinir, fide ac prahone in Aduerſis.

eg sa þar onguan greinarmun a mille/ Þar var jafnmykill Kiælde arga Skalka i bland Jsrael / sao sem nockurn tijma a medal Heidinna Manna.

Kom aptur kom aptur/ o Sulamith.

Hier huggar Brudgumiñ sijna brudur/ i mote slijkre hneyxlan. Og nefner hana Sulamith/ þad þyder/ fridsama giæfusamliga. Og seiger/ Kom aptur/ Þad er/ Alijt ecki ad eins þa hinu vondu og hreckuijsu/ og þa hneyxlan/ Helldur giæt ad þui at þu meiger vera ein riett Sulamith/ þad er/ at þu hafer Nadugañ z Mijskunsamañ Gud. Þa er eins at sia þig/ og hermaña fylking. Þuiat þo so sie/ at þeir eru fromu og Gudhrædd þu sie faer/ þa eru þeir þo þeir riettu Kappar/ sem ad beriast alla tijma vid Diøfuliñ og Heimiñ/ eñ hafa þo sigur i allskyns motgange.

VII.

Huersu fagur er þinn gangur i þijnum Skoklædum.

Brudgumiñ hñ prijsar hier sijna brudur (Þad er) Salomon hñ hæker sijnu Rijke/ Og talar hier einkum vm gang og skoklæde. Nu er miøg almeñeligt i Ebresku Maltake/ ad ganguriñ hñ merker þad ytra framferde embætte og athæfe. Og þar fyrer er þtta meiningin/ ad hñ vill hier med auijsa/ huad vel og somaliga þad fare/ at þetta Rijke vite og vidurkieñe Gudz gaafur/ og neyte þeirra med jafnade.

Þijnar Lendar standa bædar.

Hier miñist hñ tueggia þeirra Linda/ sem hañ hefur ecki adur gietid. Lendarnar og Naflen/ eru þar fyrer a Kueñmans Personum skøpud/ at Barnkornid i Modurlijfe meige fa sijna næring. Og vill hañ þui hier med þetta hafa meint/ Ad þetta Rijke þad proest og vaxe jafnan/ og ad þar vppaliist gøfuger agiæter Meñ/ suo sem af voru Kuennligu Modurlijfe. Þad sem þar næst stendur er hægdt at skilia af þui sem fyrre er sagt.

Huersu faugur og Prydelig ertu mijn Kiærasta.

Hann jafnar og lijker sine Brudur vid Palmatrie/ huert at hefur þa Nattuuru/ Ad þss meire þunge sem a þad er lagdur/ þess meir riettez það

sig

Og vid vppa Mote Kunganum. Hier med vill hann auksa / Ad þo þetta Rijke / sem bæde hefur Guds ord / og adrar fleire Guds gafur / þad verde ad lijda margar freistingar / ofsokner / þa verdur þo Guds ord ecki nidur kiæft / Og þess meir sem Menn vilia vnder þrycka þad / þess meir eflist þad og vtbreidist vijdar og vijdar. Þar fyrer seiger hn / Eg vill vpp stijga vppa soddan Palma trie / Þad er / jeg vil nalægast þig hid vingiarnligasta / og elska þig af hiarta.

Þui næst jafnar hann Brioskunum vid vijnþrugur / Þar fyrer ad Gudz orda lærdomur / hann er ecki alleinasta suo sem Miolk / fyrer þa vngu / helldur er hn og einninn fyrer þa fulluoxnu og sterku. Enn þar hn og einninn talar vm Nasernar med Brioskunum / þad merker so mykid / Nasernar þær Luckta / og dæma huad vel eda jlla Ilmar. Þesse domur hann hlytur og ad fylgia Guds orde / suo ad Madur hafi kunste at greina hid goda fra þui jlla. So sem og einnin Christus hn kiener i Gudzspiall sinu / Vacktid ydur fyrer þeim fals Spamønnum.

Sarkisi hann merker þackargiørd fyrer Soddann gafur (sem nu er vm talad) ad Madur gleyme ecki þui siarlæga / Þad er / þeim øllum velgiørningum / sem Gud hann hefur æ og alla tijma veitt sijnu Folke. Þuiad þar til heyra Guds verk og velgiørningar / ad Mañ ecki skal gleyma þeim / helldur hugga sig þar vid / i aullum motgange sem til kann at falla / og þar med vænta aptur þeirrar sømu hialpar.

Kom minn elskulige / vid viljum ganga vt.

Þetta er ein Bæn / Þuiad a dogum Davids og Salomonis / vat suo hattad Israels Rijke / ad margar þioder / sem voru Syri / Moabitar / Edomitar / og adrar fleire Þioder voru i nagreñe vid Israels Rijke. Þar fyrer bidur Salomon / vnder Nafne sijns Rijkis Israel / Ad Gud hann vilie og suo einnen hia þeim Þiodum lata vppkoma Ordid / og þa sønnu Guds Þionustugiørd / So ad þar matte og einninn fiñast auøxtur Ordsins / so sem i einum føgrum godum Vijngarde. A soddañ einge og Akre / (seiger Brudurin) vil eg giefa þier mijn Briost / Þad er / A medal Heidinna Þioda vilium vier og einin jdka þad rietta Guds ord og þa saunnu Þionustugiørd / Þar giefi Gud sijna Blessan og Lucku til.

Enn þar hun i nidurlaginu seiger / Miñ vin / Jeg hef geymt handa þier bæde þad nyia og gamla / Þad hefur þessa merking / Þau Nyniu Eple kallar hañ alla þa fromu og riettruudu / sem fra Heidne snuast til Guds

Guds/Enn gomul Eple kallar hann Gydinga/sem alldødle hafa haft Gudz örd z þa riettu Guds þionustu giørd. Slijkt (seiger hun) hef eg geymt handa þier. Þuiad þat ma heita/Ad þad er miøg geymt z hulid/ fyrer Heiminum ad þeckia/huer hn̄ sie riettkristin̄/ vtan so sie at Madur alijte Ordid og Truna/annars þeckiast þeir riettkristnu ecki.

VIII.

Oh/ad eg mætte finna þig vte/minn Broder.

Þetta er ein Bæn til Gudz/ad hn̄ vilie giefa sijna Nad/og lata finna sig hia Heidnum Þiodum/med sitt Ord og Euangelium. Þa vil eg (seiger hun) leida þig i minnar Modur Hus. Þad er so ad skilia/suo sem S. Pall seiger/Ad Euangelium þad skal fyrst Predikast Gydingum/ huerter ad eru suo sem Moder Kristiligrar Kirkiu/þui næst skal þad Predikast Heidnum þiodum. Þa þar er komid/þa muntu seiger hun/kienna mier ødru vijs/og aftad betra/en̄ eg lærde vnder Logmalinu/sem er/fyrer þann Helga anda/huer ed i Euangelio verdur giefin̄.

Enn þar hun seiger/ ad hn̄ sie enn nu brioſtbarn/Þad meinar hn̄ so/ Ad Gud hann sie nu a medal Gydinga/so ad reikna sem eitt vngmenne eda brioſtbarn/hia þui sem hann munde verda seirna meir/þegar Euangelium vt berst og breidist vm allan heimin̄.

Þa vil eg giefa þier at drecka af kryddudu vine

Þad er ad skilia/ Þegar Euangelium verdur suo Predikad/þa mun Gudz ord myklu rijkugligar z Krøftugligar vtganga vm allann Heiminn/helldur en̄ nu geingur þad hia oss Gydingum/ Og Gud hann mun hafa sterliga þocknan þar a/ z vera nalægur og Nadigur.

Eg sære ydur þier Dætur Jerusalem.

Þetta er ein aminning/ ad huer og einn Madur sie kyrr och spakur/ þangad til ad þetta kiemur fram. Enn þar hann vndrast og spyr ad huer su sie sem kiemur af Eydemørku? Þetta giører hann fyrer þa grein af þui/ad aullum Guds giørningum þeim er suo hattad/ ad epter ytre skynsemdar augum Manna og alite/þa eru þau veyk/og synast so sem mune þar ecki þar af verda. Onnur Konga Rijke (seiger hann) eru skijnande suo sem ad være þau komin̄ vr sialfre Paradijs/enn at sijdustu verda þau ad aungu/med skøm̄. Enn þetta Konga Rijke/þo ad þad sie

aum!

aumt z falækt/z þo þ synist so sem sie þad vte og endad/þa skal þad þo vaxa yfer alla Jordina/So sem sia ma af Euangelio/huert ed vtbreid-ist vm allan Heimin/z hefur øll Kongarijke/j eyde lagt z brotid/sem sig hafa þar a mote sett.

Vnder Eplatrienu vppuakta eg þig.

Þad er ad skilia/ Lijka suo sem Eplatried er lijtid hia ødrum storum Triam/en ber þo miøg mykin auøxt/So er og þetta Folk fatt og lijtid/hia ødrum Heidingium/en þad mun þo verda bæde margt/og agiætligt.

Þrycktu mig a þitt hiarta/so sem Jnsigle.

Þetta er ein aminning ad brudurin hun skule blijfa fastliga vid Gud z hans Ord/og lata ecki nein motgang koma sier þar fra. En ad þetta skule skie/þa þarftu ad hafa(seiger han)bæde styrk og vandlæte/ Huert ad er logande Elldur Drottins. Þad er/ein suoddan Kiærleike og hugarþel/s Gud giefur/og ecki kan med nockrum motgange vnderþrycktur ad verda. Vid þennan kiærleika skal Man hallda sig/og lata huerke med liufu nie leidu sier þar fra koma.

Vor Syster hun er lijtil og hefur einginn Briost.

Salomon hefur adur fyrre bedid/ad Gud han villde lata sitt Ord og Euangelium vtkoma vm allan Heimin. Þegar þad skier (seiger han) þa mun þad sama Christi rijke blijfa eitt stormektugt dyrdarligt Rijke/hia hueriu mitt Kongsrijke/ þad er ad reikna/ so sem ein vng Jomfru su sem er en nu litil og hefur eingin briost/ en skal þo verda a sijnum tijma styrk og Mannuaxin.

Huad vilium vier giøra vorre Syster.

Þad er so ad skilia/huersu fegner og glader skulum vier verda/þegar Christur og hans Postular verda til hennar talande þad heilsusamliga Euāgeliū. A þm tijma(seig' hn)mun hun verda/sm ein Mur med Silf urturnum/med sterkum Vijgkøstølum/ þad er so mykid/Hun mun bygd verda og Grunduøllud a soddan einum grunduelle/ad Heluijtis hlid þau munu hana ecki yferuinna. Jtm. Hun mun vera suo sem eitt Borgarhlid giørt af Cedrus vide/ j giegnum huert hlid allar þioder munu jnn ganga til Himnarijkis.

Þessum Gudz fyrerheitū truer Brudurin/og seiger so/Eg em Mur-ueggur/ og Briost min eru suo sem Turn. Þuiad Gudz ord þad bæde

 lærer

þ maner in verbo in omni anxietate.

faker/og þad verndar. Þar fyrer þeir sem slijkt ord hafa/þeir fiña Frid/ og þeir hafa eiñ Myskunsaman Gud/so ad huørke Diøfull nie heimur kañ þeim neiñ skada ad giøra.

Salomon hefur eiñ Vingard i Baalhamon.

Þetta er ender og nidurlag þessa Lofkuædis/i Hueriu Salomon/ slær samañ øllu þui sem hañ hefur hingad til/af sijnu Rÿke sagt og Sungid/Sem er/Ad hñ hafi eitt slijkt Rÿke/huert ed eñ nu mun allan heimiñ vnder sig leggia/og fyrer Euangelium vm allañ heimin stiorna og regera (huad hid sama hefur af Zion j fyrstu vpphafist/ suo sem vottar Bok Postulaña giørninga). Þetta meinar hñ/þar hñ seger/Ad hñ hafi eirn Vingard/j Baal hamon/hia þui mykla Folke. Þeñañ Vingard segist Salomon giefid hafa/vøkturum eda Vardhalldz moñum/Þad er/Hañ hefur ecki latid hñ eyde leggia/helldur hefur hñ bygt þar vppa og forbetrad hñ/so ad hañ hefur torid auext.

Miñ Vingardur er fyrer mier.

Eñ soddañ Vingardur/seiger Brudgumeñ/er med soddañ mote Salomonis/ad hñ er og so miñ/og eg em sa eignar herra þar yfer. Salomoni so sem ødrum Konge og ædsta yferherra honum ber Þusund Silfur peningar/Eñ þeim Vardhalldz moñum sem þar til styrkia og hialpa/med Tru og dygd/þeim ber tuø Hundrud. Þad er/þeir skulu hafa rijkuglig not trurrar Þionustu og sins kalls og Embættis/ huer og eiñ epter þui sem hñ hefur til vñid.

Þu sem byr j Alldingardinum.

Hier giøra þau bæde Brudgumeñ og Brudureñ/eiñ enda a þeirra rædu. Brudgumiñ amiñer sijna Brudur/ad hun skule lata heyra sijna Rødd/og jdka sig vel j Ordinu/þuiad hun mune vel fa þa sem þar taka vara vppa/z þar til hialpa. Eñ hñ giefur heñe hier eitt sierlegt Nafn/ Og nefner hana so/Þu sem ad byr j Grøsgerdum. Þuiad hañ alijtur j Anda a tijma Euangelij z Nyia Testamtis. Sem hañ villde so hafa sagt/Nu hef eg ecki vtan eiñ Grasgard/sem er ydur Gydinga/Eñ þeg' Christur kiemur/ þa mun Kristeleg Kirkia/ verda ecki ad eins a medal Gydinga/helldur j øllum Heiminum/þa mun eg hafa meir eñ eiñ Grasgard/j huerium mijn Brudur hun mun byggia z bua.

Fly þu miñ Vin/og vert sem hind.

Hier

Nier amiñer z bidur z so Bruduriñ sialfan Brudgumañ/ad hñ vilie þetta fyrerheit vt af Rÿkinu Christi z Euangelio framkoma lata/z ecki alleinasta vera a medal Gydinga/ a þui eina Fialle til Zion/helldur ad hañ vilie so sem añar Niorlur hlaupa steckua af einn Fialle a annad/ Þad er/ad hñ vilie lata sitt Euangelium ganga vt vm allañ Neiminn/ so sem Christus seiger Joh. 4./Sa tÿme kiemur/ ad þier huerki j Jerusalem nie a þessu Fialle munud tilbidia Foduriñ.

Og þad munu ecki vera (seiger hñ) auaxtarlaus ber z blosiñ Fioll/ Helldur Grase vaxiñ og Jurtrum hladinn/ Þad er/ Mañanna hiertu munu verda fyʳ Gudz ord rietteliga lærd z mentud/huggud z forbetrud/ so þar mun siast allskyns auoxtur riettrar truar.

Med þessum hætte giorer nu Salomon so sem aller adrer Spameñ/ Ad hñ vppbyriar a sijnu Rÿke/prÿsar þad/z þackar Gude fyrer alla vel giorninga sem hñ þui veitt og giefid hefur/ Og endar so vm sijder sijna rædu/ med þui Nadar Rÿkinu vors liufa Lausnara Jesu Christi/ J hueriu oss verdur frambodiñ veitt z giefinn Syndañа fyregiefning/ Neilagur Ande/Riettlætid z Eilÿft lÿf/ fyrer alls eckirt/vt af skiærre Nad og Myskunseme Gudz.

Nidurlagid.

So er nu þesse Bok/fra vpphafe vt til enda/eins so sem añad Lof kuæde einnrar fromrar og agiætlegrar Rÿkisstiornar/ hia huerre ad er Gudz ord.

Eñ vier skulum læra hier vt af/At med þui þad Gud hñ hefur a þssū Døgum giefed oss sitt heilaga Ord/þa verum hm̄ þacklater fyrer þ/og holldum mÿkid af þessum Fiesiod/z hælū hm̄ so s̄ Salomon giører hier/ z glediū oss þar vid af Niarta/Og bidium Gud ølla daga/ ad hañ vilie Myskunsamliga geyma þ hia oss. Þa er vÿs von þar a/ at Gud hñ mū vegna sijns Ords/lata alla hlute vel Luckast/z giefa oss z veita nogliga allt þad sem vier høfum þorf Am̄.

Oplm x ˀl et conservatione verbi Dei, dant nobis omnia necessaria, juxta dictū, quite p^rm Regnū Dei, et caetera adicient nobis.

Summaria Yfer Psalltarañ samsett.
af D. Martin. Luther.

ÞAD er vel merkianda/og hugleidanda/ad Psalltariñ hñ talar vm fim̄ hlute/þar fyrer skiptum vier honum i fim̄ parta.

Fyrst

I. Fyrst eru Spadoms Psalmar/sem ad spa fyrer vt af Christo/og hn̄s heilagre Kristne/ og vm alla Heilaga/huernen̄ þeim skule ganga hier j Heime/ c ꝛ. Og hier heyra til aller Psalmar/i huerium ad Gud hn̄ lofar og fyrerheiter nockru þeim fromu og Gudhræddu/elligar hn̄ hot ar þeim ogudligu.

II. J an̄an̄ mata þa ero sumer Lærdoms Psalmar/ þeir ed oss kien̄a/ huad vier skulum giora/og huad vier skulū fordast/epter Gudz Logmale/ Og hier heyra til aller þeir psalmar/sem at fordæma man̄an̄a lærdom/ en̄ prijsa Gudz ord.

III. J Pridia lage eru huggunar Psalmar/huerier ed hugsuala og hugga þa enu Heiløgu vnder Krossinum og Motganginum/ og þar a mot skielfa og avijta þa Ranglatu ofrijkis Men̄. Og j þessa tølu heyra aller þeir Psalmar/ sem ad hugga/ amin̄a til þolin̄mæde/og auijta þa ogudliga Tyran̄a.

IIII. J Fiorda lage eru nockrer Bænapsalmar/ J huerium Madur bidur og akallar Gud i allskyns neyd og motgange. Og hier heyra til aller þeir Sorgar Psalmar / j huerium Psalmaskalldid med hrygd og anduarpan kallar og klagar yfer sijnum Ouinum.

V. J Fimta mata eru sumer Þacklætis Psalmar/J huerium ad Madur lofar og Dyrkar Gud/ fyrer allskyns hialp og velgiorninga. Hier heyra til aller þeir Psalmar/ sem ad prijsa Gud i sijnum verkum. Og þesser eru þeir sierligastu psalmar/og vegna þessara er Psalltarenn samsettur/Þar fyrer nefnist hn̄ i Ebresku Male Sepher Tehillim/ þ er Lofgiordar Bok.

Þo skal madur vita þ/ ad psalmarner skiptast ei so j sundur so grand varliga og nakuæmliga j þessar fim̄ greiner/med ollum Versum. Þuiad þad skiedur stundum ad j einum psalme eru þessar greiner tuær/þriar/ꝛ stundum allar fim̄/ꝛ opt eru i einū psalme allar þessar lærdoms greiner/ so ad þar er bæde Spadomur/Lærdomur/huggun/Bæn ꝛ þackargiord/ hueriu samblandad vid an̄ad// Helldur er þetta meiningin/ Ad Madur hn̄ skal vita þat/at Psalltarin̄ hn̄ hefur þssar fim̄ greiner jne at hallda/ þad stodar þar til/ad Madur hn̄ skilie Psalltaran̄ þess betur/ og vite ad sticka sier þar jnne/ og lære hann þess auduelldligar/ og hallde honum þess betur.

Fyrste Psalmur Dauidz.

Esse Psalmur er eitt huggunar traust/huer ed oss atniñ
er/ ad vier giarnan skulum heyra Gudz ord og læra vel Audi ac disce
þad hid sama. Og hñ hughreyster oss eirniñ med þui/at verbū Dei.
vier munum margt og mikid gott þar af hliota/Einkan
liga sem er þetta/ Þad øll vor verk skulu Luckusamlig
vera i giegn allskyns Ouinum/eins lijka so til at jafna/
sem Palma vidur/ huer ad vex hia rennanda Vatne/þar hñ grænkast og
færer auoxt/huersu mikill ofurhite/Frost z kulde sem er. Huad Lærdome
Mañaña kuñe ei ad giøra/ Helldur suo sem þad skrijdur Stormuindur i
burt feyker duste Jardar/lijka so forganga þr eirnin/þuiad Gud sialfur
(seiger hañ) hefur einn sterligañ æstar þocka til skiekra sijns Ordz Lære
sueina. Eñ hina adra þa late hñ vnder ganga. Og þesse Psalmur fram
flytur vt af þridia Gudz Bodorde/ Ja/hann tilheyrer og eirniñ þui hinu
sama/ Þuiad þar verdur bodid ad helga Þuottdagiñ/ Þad er/ Gudz Ord
giarnsamliga ad heyra og læra. Suo verdur hann og eirniñ i Bæninne
(Fader vor) jñe lucktur/ Sem ad er/ i þeirre añare Bæniñe/ z hiñe þrid
iu/þar ed vier bidium ad til kome Gudz Rijke/ z þad hñs vilie hñ verde/
Þuiad huorutueggia verdz fyrer hñs hid signada Ord/til vegar komid.

Añar Psalmur.

Þesse Psalmur er eiñ Spadomr vt af Christo/huernin þ hñ skyllde
Þijnast lata/og þar fyrer verda so sem Konungur og yfer Herra allrar
Verælldar. So standa hier og hardar hirtingar z Ognaner jñe/ j giegn
Verælldarinnar Konungum/og mektar Høfdingiñ/huernen ad þeir skule
fyrerfarast og ad forsmæn verda / ef ad þr luuta ecki þessum Konunge
Christo/ z honum þiona/ Eñ vilia myklu helldur hñ fordrijfa og honum qui credit in filiū
offsokn veita/ Lijka þa so standa hier eiñiñ jñe þau fyrerheit/ ad þeir skle saluꝰ erit.
aller Saluhialpliger verda sem hñ fulltreysta/og a hñ trua. Og þesse
Psalmur hñ framflytur vt af þui hinu fyrsta Gudz bodorde/ þar jñe ed
Gud Almattigur trulofar sig/ ad hañ skule vor Gud vera/ sa ed oss vilie
hialpa vt af allre vore anaud/ z allt gott veita/so sem þad hann hefur z
eirnin ent/þa hñ endurleyste oss fyrer Jesum Christum/ i fra Syndinne
Daudanum Dieflinum og Heluijte/og leidde oss so til eilijfs Lijfs. Þessa
hins sama bidium vier eiñiñ i Bæniñe (Fader vor) j þeirre hiñe annare

Bæn/þar vier seigium/ Til kome þitt Rijke.

Þridie Psalmur.

Þetta hid sama er eiñ bæna Psalmur/ ı huerium oss verdr epterdæme hins Sæla Dauidz fyremyndad/huernen þad hñ hefur bedist fyrer i sine Neyd/ z þad honum veitist eiñn syn bæn þa ed hñ vard of Syne sijnum Absalon vtrekin. Og i Nidurlogum Psalmsins vegsamar hañ og lofar Gud/og seiger/þad hñ sie trur z ørugur þeim sem a hñ kalla/ i huerre hellst Neyd sem þeir eru stadder. Hañ heyrer og vt i hid fyrsta bodordid/i huertu Gud seiger sig vilia vera vorn Gud/ og oss hialp veita/so verdr hñ og i þeirre Sioundu bæn i Fader vor inneluckttur/ þar ed vier bidium/ad Frelsast fra illu.

Fiorde Psalmur.

Þesse þa er eiñ huggunar Psalmr/z þar iafnframe bidr hñ z kiener eiñn/Af þui hñ kiener ad treysta a Gud/nær ed a mote geingr. Og selt þeim Omillldu hard atolur/sem snuast til ongra Skurgoda/z a Holld sins krapt treysta/þr ed eckirt vilia lijda/ nie med þoliñmæde oppa Gudz forsia ad vænta. Med þui þo ad hñ er þ hid ædsta traustid/þo ad hñ fare miog furduliga ad stijku vid sijna Heilaga/So þad hñ lætur þad asiast fyrst framan til/ad hñ vilie yfergiefa þa/ og reyner so þar med þeirra Tru z þoliñmæde. Eñ hiner Omilldu vilia bukfins fylle z allskyns sale lijfe hafa/Þui huer haun seig þar vt af Kristeligre Tru/og sañre þol inmæde/þañ sama Mañ fyrerlijta þeir/ og hafa ad hæde suo segande/ Huernen skylldе Bitleysinguriñ sa kuña ad seigia oss huad gott er? Ja/ Bijd þu so leinge þar til ad þier sialfkrafa felt Kræs ad Hondū kiemi/ treystu þar oppa huad hann þuætter/og vert þier ad ongum nytur/ Og mørg oñur hadungar ord þessum lijk. Þesse Psalmur heyrer z hid fyrsta Bodordid/Þuiad hñ kiener og rædur oss/ad vona a Gud sialfan/og med þoliñmæde a hñ ad treystia/i huertu sem oss kañ krestr ad vera/Og strafe ar þa hinu vantruudu og oþoliñmodu. So verdur hñ og inneluckttur i þre hiñe þridiu og Sioundu bæn/þar vier bidiū þess/þ Gudz vilie skule skie/ og þad vier frelsader yrdum i fra illu. Hañ ma og vel vera i þeirre hiñe fiordu bæn/þar ad vier bidium vm vora dagliga Fædslu/Þad er vm god añ frid hier a Jordu/og vm allar adrar lijfsins Naudsynıar i gegn alls kyns þessa Heims ogiæfu.

Fimte Psalmur.

Þetta

Þetta er og eiñ Bænar Psalmur/i giegn Falskegum lærefedrum/og þeim lygeligum Flærdarondum/ Huar inne hann bæde þrrar glysligar Kieñingar og skáñandre Hræsnis verk af ollu Hiarta næsta miog asakar/ Med þui at þeir vnder Heilagleiksins yfer varpe/giora so þui hreinu z skiæru Gudz orde og sañre Gudz þionustu stora hindran þar med. Og hñ bidur fyrer þeim sem fromer eru/ Þad er fyrer hreinu Gudz orde og þion ustu/og Gud hñ lofar i hinu seinasta Versinu þa somu Bæn at heyra/ Og so þad ad þeir falskliger flugu andar skylldu eirniñ forleggiast. Hñ heyrer og i hitt annad og hid þridia Bodord/þar ed inne verdur bodid/ad Gudz Nafn og hñs Heilaga Ord skule halldid verda. So z heyrer hñ i þa fyrstu z adra Bæn i Fader vor/þar ed eiñiñ vm Gudz Nafn/Dyrd/ og hñs Rijkis tilkomu bedid verdur.

Siette Psalmur.

Þetta er og eiñ Psalmur/og klagar yfer ædstre pijnu og rlettre/og Heimugligre þuingann samuitskuñar/huer ed fyrer siña Synda saker i Truñe og i voniñe med Logmalinu og Gudz reide kueinañ/og til oruiln unar/og mistruñadar drifiñ verdr. Huad er añars i Psaltaranũ kallast/ Daudans bond og Heluijtis Fiotur(elligar so)Daudans anaud/z Hel-uijtis angist. Eñ i nidurlaginu auijsar hñ þad/at þuilijk bæn skule heyrd verda/ þeim ollum til eins huggunarsamligs/ epterdæmis/ sem i samre freistne stadder eru/ so ad þeir skule ei þar iñe blijfa. Og hñ straffar þa Illuirkia/ Þad er/ Þa Falsheilaga/sem optast eru vaner ad hata slijka harmþrungna Meñ/og þeim ofsokn ad veita. Þuiad þeirra huggunar traust er mest komid i sialfs þeirra Heilagleik/ Þeir vita og eckirt vt af slijkre freistne nie hugar angre ad seigia / Þar fyrer eru þeir hreiñrar Truar hiner orustu Quiner. Hann heyrer i hid fyrsta og añad Bodord/ Þuiad/hñ prijfar miog barattuna þeirrar truar sem er a Gud/og bidur i mot Syndiñe og Daudanũ. Og hñ er i þeirre hiñe fyrstu bæn i (Fader vor)jnnelucktur/so sem þad aller adrer Bæna Psalmar/Þuiad ad bidia er Gudz Nafn a ad kalla/z ad heidra.

Siöunde Psalmur.

Hañ er og Bænapsalmur/og klagar yfer þa hadungar Muña/sem þeim Heilogum og þeirra Lærdome ranga sok giefa/ad þeir sie styriallð arsamer/og nidurtrodslu Meñ Fridarins/og yferualldz stiettarlñar/So sem þad Seimei Son Jemini(þad er vt af Beniamins ætt) lastade og

 atalde

akalde þañ goda Mañ Dauid i ſiñe vtlegd/lÿka ſem ad hefde hann med Vallde Rÿke Saul Kongs vnder ſig lagt/med ſama hætte og þad Gyd ingarner aſokudu Chriſtum fyrer Pilato/og ſo ſem nu vm ſtunder/ þ þr Nadungar meñ nÿda/laſta ꝛ ſuiuirda eirniñ Gudz Euangelion. J mote þeſſ hꝏttar freyſtne ſtrÿder hñ hier med Bænaakallinu/ꝛ klagar Gude ſitt ſaklepſt. Og hier eptera ſetur hñ ſig ſialfañ til eins epterdæmis/þad ſlÿk Bæn ſie alheyrd/og þad ſama oſſ til Huggunar/ Og ognar þeim Nadungar Moñu og yfergangs Vÿkingum hrædeligum hefndum/Og ſetur þeim fyrer ſioner epterdæme Sonar ſins Abſalons huernen þad hñ fyrerforſt ædur eñ þ hñ feinge þa jllſku fullkonnad/ſem hm̄ bio i ſkape/ og hann hafde vppbyriad. Eñ hañ heyrer i þad annad Boderd/og i þa hinu fyrſtu Bænina/lÿka ſem ſa Pſalmuriñ er hier er næſtur fyrer.

Attunde Pſalmur.

Hñ er ꝛ eim Spadomur vt af Chriſto/hñs Pÿnu Vpprtſu ꝛ Rÿkis ſtiorn/ſo þad ſama Rÿke ſkyllde ſtiktad verda fyr' Muñ og framburd Smælingianna/Þad er fyrer vtan Suerdſlag og Heruirke/ꝛ alleinaſta fyrer Gudz ord og rietta Tru. Hann heyrer og i hid fyrſta Boderd/ þar ed Gud ſialfur vill Dyrkadur vera/ og jſielyckſt i hiñe þrie añare Bæn/ ſo ſem þad ædur fyrre i hinum Pſalminum ſagt er.

Niunde Pſalmur.

Hann er og eirniñ Spadomur vt af Vngdominum/Þad er/af þeim Nyium Barnakornunum og Folke Herrans Chriſti/huert ad er Heilog Kriſtne/Huernen þad hun/ ad Chriſtz epterdæme hlytur eitninn pÿſl og Kualningar ad lÿda/og einatt med jafnade ſÿnu blode vt ad hella. Eñ þeſſa Spaſogu handtierar hñ ſo ſem med nockre Þackargiord/og hugg unartauſie/Þad hñ ma vel eirninn eitt Þacklætes og huggunar Pſal mur kallaſt. Þuiad hiner Kriſtnu/ſierdeilis þeir Heilogu pÿſlar vottar/ þeir þacka hier Gude/ꝛ ſier huggan veita/Þad Gud mune ei yfergiefa þa/helldur þad ad hñ mune þui meir ſem þeir offokter verda/ einatt ſie[illegible] ga lata þeirra tolu framleidis/allt þangat til at ſumer huerier þeirra of ſoknar Meñ leidriettaſt ꝛ Kriſtner verda. Og þad hiner adrer þr ſteyp aſt og kriupa ad Heliu. Hann heyrer og i þad fyrſta Boderdid/og i hina adra Bæn/ſo ſem þad ſagt er i þeim næſta pſalme hier fyrre.

Tiunde Pſalmur.

Ex

ER eirn Bænar Psalmur/ og klagar yfer þeim hinum ædsta Ouin Rykisins Christi/ Þat er/yfer þeim Antachriste/huer ed Kristnina bæde med yfer gange Suiuirdet/ z med falsligre list nidran gioret/mest fyrer sinnar agirndar og dramblætis saker/ Þui hafi med hondum hefur bæde refsingar Suerdid Verolldar Valldsins yfer Lykamann/ og þær viela Snorur falsligs Lærdoms yfer Saluñe/og kann ei annad/ vtan so sem þad hann seiger hier/ad hans Muñur sie fullur med bløuan falsleik og suikræde. BOLVA/ þad er ad bañfæra og fordæma. Itm̃/ad liuga/ þad er/falsligañ Lærdom z Kirkiu þionustu jñ ad setia/Og ad suikia/ þad er/ med vnder hyggiu Verallðariñar gotz/ Valld vegsemd/ Lijf og Saler Mañanna vnder sig ad leggia/ og Folkid i Fiflskap ad leida. Eñ i midurlaginu þa til teiknar hñ þad huggunar traustit/ad soddan suiuird ingar skulu med Heimsins ending af mædar verda. Þesse Psalmur heyr er i þad añad Bodordit/og i þa fyrstu Bænina/so sem aller adrer bænar Psalmar.

XI. Psalmur.

ER eiñ bænar Palmur/sa ed klagar vt yfer þa Villu Meñ/og fals liga vtleggendur Heilagrar Ritningar/hueriar ed Folkid vt af riettum grunduelle Truariñar afuega leida vppa sijn Fioll/ Þat er/vppa hæder sijns mikla Heilagleika sialfs sijns verka/og þar ad auk hæda riettferd uga Lærefedur/og seigia/Huad skyllde sa hiñ riettuijse giøra? Eñ seinast þa huggar hñ þa med þui/þad Gud mune visseliga sia so til/ þad sañer lærefedur munu blijfa/eñ falsliger fyrerfarast/og þad ad þesse Bæn/oss til eiñs epterdæmes sie Bænheyrd. Hñ heyrer i þad añad bodorid/ z hina fyrstu Bæn.

XII. Psalmur.

ER eiñ Bænar Psalmur/og asakar þa mañaña Lærdoma/sem jaf nann einhueriar Nyungar vppdikta/og Christz Ryke alla vegana vpp fylla med slijkar nyiar Dyrkaner og Gudz þionusta/ so sem hid seinasta versid aklagar/Þui huar Mañaña Lærdomar fa eitt siñ framgang/þa verdur þar naliga eingiñ skamtur hamlan edur ending vppa/ so at þeir Saurga einatt meir og meir/ og sturla fram̃ yfer allann mata Fatækar Samuiskur/þui til vegar komande/þad Riettkristner Meñ og Heilager blyfa miøg faer. Þar i mot/þa hugsualar hñ oss med þui/ þad Gud hñ vilie sitt hialpræde/þ er sitt signada Ord/vppuekia/huert ed nærsta diarf

 liga

liga skrydde medal slijkra onytra Manna lærdoma/og þær herkeknar sam uttskur kuittar og frialsar gioret/ Þo þui hinu sama verde ei nema fyrer Kross og motgang til vegar komid/ Helldur suo sem þad Silfur verdur reynt og hreinsad i Ellde/ lijka þa hliota þeir eirninn þar yfer at lijda/og þar fyrer enn hreinare ad verda/og sannleikinn þess klarligar ad kienna. Nu heyrer i þad annad og hid þridia Bodordid/og þa enu fyrstu og adra bæn

XIII. Psalmur.

ER einn bænar Psalmur/ i giegn þeirre sorgarsamligre ahyggiu/og þungum hugar mode andarins/huer ed stundum kiemur vt af Andskotanum til/ Enn stundum einninn af Monnum til/ þeir ed i mote oss giora med jllum atvikum og vondum vmrædum/ Suo sem vier hliotum þar fyrer hrygguer og hugsiuker ad verda/nær ed vier sionn so mykla jllgirne a mot oss giorda. Enn ein Gudlig bæn er oflugre/helldr enn gioruoll ogiæfa/ept er þui sem þesse Psalmurinn fyrermyndar hier til epterdæmis/Suo þ vier skulum hughrauster vera/og læra i allzhattudu motlæte/ ei ad angra edr styrla oss/ og ei helldur þar vid ad bitast edur sluggast i hiartanu/ Helldr ad hallda oss til bænaakallsins/og allt þetta Gude ad kloga/verande oruggar i þui þad vier munum bænheyrder/ z ad lyktunum frelsad' verda/ epter þui sem hinn Heilage Jacobus seiger eirnen/Er nockur Sorgfullur sa bidiest fyrer. Nu heyrer i þad annad bodordid/og i þa fyrstu og sijdustu bæn þad ed vier bidium kuitter ad verda fra jllu.

XIIII. Psalmur

ER einn Spadomur og einn Lærdoms psalmur/sa ed þ lærer/huernen allur Mannanna lærdomur og lijfnadur ann rettrar Truar sie fyrer Gude ecke vtan stygd og vidbiodr/og þeirra hin besta Gudz þionusta sie ei vtan ein astundan Magfylliñar/huar med þeir vilia Kroppinn audga/Feitann og sælligann giora/sem er med þui ad þeir vnder sig draga annarra manna peninga/Enn einginn af þm veit nie skilur/huad ein riett Gudz þionusta sie þott ad þr predike Gudz Logmal z prijsi þad. Ja/ þeir nijda og lasta Gudz ord nær ed vier finnum ad vid þa/vilia vt af þm atrunadinu/edr riettre Tru a Gud ei heyra. Þessu hlytr mz Bænaakallinu motstada ad skie/ huert ed(seiger hid seinasta Versid)bænheyrt skule verda/ z þ Euangelium Christi skle koma. Þuiad þsse Psalmurinn straffar sierdeilis þa Gydinga/ sem voru fyrer hingad burdinn Christi/þr ed med Logmalinu hardþiokudu Folkinu. Og kunngior'/edr Spaar fy'/af tilkomu Herrans Christi/ þar

orabo ac fides,
subat omnes
malum.

þat hň ſeiger af Nialpradinu vr Zion/ Huad vt af Zion er Euangelium Christi z Gudz Ande komiñ. Hñ heyrer i þad fyrſta z þridia Bodordid/ Huiad hñ pryſar Gudz ord/og lofar at Christur ſkule koma. Straffar eiñig þa ſomu Hræſnara og bukſins Kieñefedr ſem Magafyllinar ſaker lataſt lara Folkid. Og hñ er i þrie fyrſtu z añare Bæn/ þar vier bidiū vm hans Nafn og Rykis tilkomu.

XV. Pſalmur.

ER einn lærdoms Pſalmr/og lærer Logmalid rietteliga ad ſkilia/o ð kienner einn riettferdugañ godañ lifnad/og ſannarliga god verk/ſo ſem annañ Auext Andarins og Truarinn/Einkū ſem er vamalaus ad vera fyr Gud/fyr rietta Tru og riettferduga breytne vid Naungan/ og ad varaſt allt illt ogudligt athæfe vondra Manna/og þeirra hræſne/þar ed þeir med glæſeligum verkum þikiaſt Gude þiona/z lata þau hinu ſañar ligu verkiñ hia lyda. Hñ heyrer i þad þridia Bodordid af Huotldeiginū/ J huerium ad Menn ſkylldaſt ad heyra Gudz ord/og læra þ/og hñ inne lykſt i þeirre þridiu Bæn.

XVI. Pſalmur.

ER einn Spadome vt af Chriſtz pinu/og hans Vppriſu/ſo ſem Poſtularñ hafa þeirra ſpadom/Volldugliga framflutt/ Acto. 2. 13. Og vottar augliosliga þad/at hann vilie þat hid gamla Logmaled med ſynum Fornfæringum/z Offur þionuſtunne afleggia/lyka ſem adra Afgudadyrkan zc. Og ad vtuelia ſier eitt annad Folk/ og adra Heilaga til einnrar Arftoku. Hann heyrer og i þat fyrſta/annad og hid þridia Bodordid/Huiad hann kunngiorer nyta Gudz Dyrd/verk z hans Ord/ hū ed i Chriſto epter þa gomlu Gudz þionuſtuna i Heiminñ koma ſkyllde og hann er i þeirre fyrſtu og annare Bæn.

XVII. Pſamur.

ER einn Bænarpſalmur/og klagar yfer þa Falſlærfedur/ og ſialfs heilaga ad yferlite/ þeir ed med mannanna Lærdomum z hræſnis verkū burt ſnua fra Gudz Ordum/og ofſækia riettferduga Kiennefedr/þr med einnū ad halre hafande Kroſſinn Chriſt/leitande þeſſ med ſijnum lærdome og eiginligum verkum/huernen ad þeir meige hier a Jardryke hellſt godann Frid hafa/Metord og audæfe i nog/ſuo ad þeir þurfe onguann kroſſ nie motlæte ad lyda. Hañ heyrer i þad fyrſta og þridia Bodord/og i

þa

þa fyrstu Bæn/þad hans Ord og Blezad nafn helgad verde.

XVIII. Psalmur

ER einn þackslætes psalmur/þar inne ed Dauid þackar Gude fyrer þad (epter þui sem vpphafs Titillinn hliodar) ad hann sie nu Frelsadur fra øllum sijnum Ovinum. So skipte og honum og i fiora parta/epter hans fiøgra Handa Ovinum/ So sem var Saul/heidingiar Absalon/ og þeir ospecktar Menn. Fyrst framan til i þeim sex Versunum/ framtelur hann/ huernen þad honum hafe angursamt verid i sijnum anaudum/ af þeim ed Gud hafde honum nu vr hialpat. Vppa þat sama i siøunda Versinu innleider hann þad epterdæme(epter plagsid Prophetanna)huernen þad Gud sie vanur ad koma til hialpar/so sem þat hann giørde a Egiptalande z c. Þar næst i hinu Sextanda Versinu/tekur hann til ad segia af þeim fyrsta Ovin/sem var Saul/sa ed honum giørde fyrer Gudz ordz saker marga meinsemd/hellst þess vegna þad hann var vtualinn til Konungs. J hinu Tuttugasta z þridia versinu/ lofar hann Gud fyrer saker þeirra annara hans ovina/so sem vegna þess mikla Goliatz Risa/Philisteis/Amalech/ og vegna þeirra annara Heidingia. J Þritugasta og þridia Versinu framleider hann þann þridia Ovin sinn son Absalon med hans fylgdar Mønnum. Og seinast i hinu Fiørutigasta og ødru Versinu/ seiger hann Gude þacke i giegn þeim ohlydugu styrialldar Mønnum/ suo sem var Siba og næsta allt Jsraels Folk. Þuiad hann hafde marga Þriosska ill giarna og heyptar fulla vnder menn/suo þad Vtlensku Heidingiar(epter þui hann seiger hier) Voru honum mykiu hlyduger enn sialfs hans eiginn Folk. So skyka þa meiga þeir sem þad vilia þennann Psalm bruka sier til eins epterdæme/ Gude þacker ad giøra fyrer hialp sier veitta/ einkum þa er þa/nær Gud hann hefer frelsad nockurn vt af einhuørium anaudum. Enn hver ed vill þyda hann andliganna / þa ma hann vt af Dauid giøra Christum/af Saul Gydingana/af Heidingiunum yfergangs Vikingana/af Absalon Villumennina/af þeim ohlydugu vndermønnum þa fals Kristnu/vt af øllum sierhuørium þessara mun þa Christe z hans Astuin ad lycktunum eilijfuliga frelsader verda. Hann heyrer i þad annad bodordid/ Og þa fyrstu bæn/ Þui hann þackar Gude og prijsar hans Heilaga Nafn.

XIX.

ER einn Spadomur vt af Euangelio Christi/ huørnen þad ælle vt ad ganga

ganga vm allañ Heimiñ/ſo vijtt ſem þat Heimuriñ yfer tekur/og ſkyllde alla daga ſem Nætur(þad er)alla tijma framdrifid verda/þar vm fram̃ ei alleinaſta j Hebreſkuñe/helldur i ollum Tungumalum. Lijka ſuo ſem Soliñ/hueria hann leider hier til fyrermyndar/hun ſkijn i alla ſtade/ og giefur hita og birtu af ſier/ Eins lijka þa ſkyllde eiñiñ þ nyia Logmal ed Gudz Euangelij lijſa ollum Moñum/allzhattada meñ læra/og vpp-lyſa / hreinſa og hugſuala ꝛc. Og þar med eiñiñ lijka þa tekur hñ af þad gamla Logmalid/huert ed ei ſo ſkært og hreint/luſtigt ꝛ oforgeinligt var ꝛc. Nu heyrer i þ þridia Bodordid/ Þuiad hñ bodar þñ ſañarliga Þuottdagiñ(þar ed Gudz ord ſkule jñe læraſt/ ꝛ ad þui truad verde

XX.

ER eiñ Bænarpſalmur/og bidur ſierdeilis fyrer Keiſurunum Konungum/Hofdingium/Herra moñum/og ollum þeim ſem i Veralldligre valldſtett eru/þad Gud villde þeim ſijna Myſkun þar til veita/ ad þeir mættu Fridſamliga og vel ſtiorna ſijnu Folke/lucku og Sigurvinning/ad hafa i gegn þeirra Ouinum/ Þui ef god Veralldlig Valldſtiorn være vnder Herrañа og Hofdingiañа ſkynſeme ꝛ makt komiñ/þa þurfte meñ ei ſo hugarlatliga fyrer þeim ad bidia. Eñ þad vier hliotum ſuo jñelega fyrer þeim ad bidia/þad til teiknar/ad þad ſie þeir hiner meſtu Heimſku Meñ/og med ollu forblinder/ſem ſtæra ſig þar vt af/ þad þeir mune af ſialfs eiginligum Vijsdome/ kuña(ſuo ad vel fare)Folke ꝛ Londum ad ſtiorna. Nu heyrer i þ añad Bodordid/ſo ſem aller Bænarpſalmar/Þui ad þar akollum vier Gudz Nafn. Og er i þeirre þridiu bæn/Þad Gudz vilie ſkule ſke eñ ei Diofulſins.

XXI.

ER eiñ Spadomur/vt af Chriſti Konungs Rijke/þad er andligt ſkyllde fyrer Gude vera og eilijfliga blijfa. Þar jafnframe kungiorer hñ ſirnen/þad Rijkisſtiornen Gydingañа ſkyllde eiñinn foreydd verda/ þar fyrer ad þeir motſtodu veita þuilijkum Gudz vilia/og Kroſſfeſta ſialfañ Konungiñ/Fyrer þañ ſkulld eru þeir at Orlum giorder/þeir ed jafnan eru ſetter til anaud ad lijda/og auiña þo eckert þar med. Hann heyre i þ fyrſta Bodordid/ og i þa adra Bænina/ Þuiad hann kunngiorer Nyia Gudz þionuſtu/og eitt nytt Rijke.

XXII.

Ergo hunc Psalmum de Passione Dom. J°

ER einn Spadomur vt af Pijnu og Vpprisu vors Drottins Jesu Christi/og vt af hans Euangelio/huert ed oll Verolldenn skyllde fa ad heyra. Og fram yfer allar adrar greiner Heilagrar Ritningar pa til greiner hann skilmerkeligar Jesu Christi pijnu a Krossinum/huernen þat hans Hendr og Fætr voru med Jarngoddum i giegn stungnar/z huersu aller hn̄s Blezader Limer voru vt þander/so ad alla mætte þa vel telia. Slijkt finnum vier huerge i odrum Spadoms Bokum/ suo greineliga og auglioslliga vtskyrt vera/sem hier i þessum Psalme. Hann heyrer og i þad fyrsta Bodordid/af þui ad hn̄ kunngiorer nyia Gudz þionustu. Og hn̄ er i þeirre fyrstu og annare Bæn.

XXIII.

Grat[ias] summas agendas sunt Dno DEO nro q[ui] docet consolat et custodit nos in omni adversitate / [illegible] verbi causa: velut bon[us] Pastor oves suas

ER eirn Packlætis Psalmur/huar inne ed Kristeligt Hiarta lofar Gud/og giorer hm̄ packer fyrer þ/ ad hn̄ meintar þ z varduiter a rettu Veige/z huggan vetter/z verndar þann sem Gude treyster j allshattadre neyd/fyrer sitt heilaga Ord. Og hn̄ samlyker sig hier einum Saud/hūn eirn godur Hirder fodrar vel i godum Grashaga/vid kalldar Lauger/ og ferskar vppsprettu Kielldur. Item. hann framleider hier einnin vt af þui gamla Testamentinu/og Gudz þionustunne/þad Bordid s̄ Forneitbraud inn stodu a/Kaleikinn og Vidsmiorid/til einn^v epterlykingu^v/og kallar þat allt saman Gudz ord/suo sem hann kallar þad einnin eirn Stack eda Staf/ Gras eda Vathu/og þann retta Veginn. Hn̄ heyrer i þad þridia Bodordid og þa adra Bænina.

XXIIII.

ER eirn Spadomz vt af Christz Rijke/ hūt ed koma skyllde vm allann Heiminn/Og rædur þm Borg^v hlidum Verolldarinn^v (þad er) Konungunum og odrum magtar Hofdingium/ad þeir skule liduganī gang giefa Rykinu Christi/þui þr eru þ sem þ^v einnin mest a mote mæla/Psalm. 2. Og þr ed þ seigia/Nu er þsse Konungz Dyrdarinnar? Lijka sem ad segde þeir so/Sa Skrumarinn/Ja/Sa Villumadz/ sa Spilluirke skylde hann Konungz vera/og þ vi^r skylldum hn̄ luuta eiga/og hlyduger vera? Þad sama villum vier vijst et giora. Suo lijka kunngiorer hn̄ einnin jafnframme þar med/ þ Gudz ord hliote fyrerlitning ad lijda/og offsokt ad vera. Hann heyrer i þ fyrsta Bodordid/z lijka jafnrecki i oll þau þriu bodordin/z þær þriar hinar fyrstu Bænernar.

XXV.

Er

ER einn Bænar Psalmur/þar inne ad sa riettlate bidur/þ Gud vilie virdast ad giora hañ rettlatañ/þ er ad fyrergiefa honum allar Synder/ og ad varduelta hañ sijdan fyrer Syndum og Suiuirdingum/ᴣ so einñ lyka ad lyktunum/ad frelsa hñ i fra ollum Ouinum/og þui ollu sem illt er. Og suo einñ stingur hañ þar iafnframe vid þm athugalausum/ og odygdar ondum/og falsligum lærefedrum. Nu heyrer i þat añat Bodord id/og i þa adra Bænina.

XXVI.

ER eiñ bænar Palmur/ og klagar vt yfer þa falsheilogu sem fyrer Logmalsins verk vilia riettferduger vera/og Heilaga fordæma/sem all einasta fyrer Gudz Myskunseme og hans Naad rettferduger verda/ Og asakar þa þr med iafnframe/fyrer þad/ad þeir þigge giarnan Mutur ᴣ gaafur/Þuiad soddan Heilager eru ei vtan agirndar meñ ᴣ Fiesuelgr. Og Magafylliñ er þeirra Gud/epter þui sem S. Pall seiger. Og þeir enu somu ero miog skadsamliger/med siñ skijnande andligleik ᴣ Veralld ar skraut. Þar fyrer er og med kostgiæfne þorf ad bidia/suo ad þeir fae ei vielat oss nie a taalar dreigid. Hann heyrer i þad þridia Bodordid/ᴣ i þa fyrstu og adra Bænina/þuiad hñ talar vm Gudz þionustu og hans Rijke.

XXVII.

Er eiñ Þacklætis Psalmur/sa ed þar þo iafnframe beidist margs/ᴣ einñ huggan veiter i giegn þeim Falsligum Lærefedrum/hueria ed hañ kallar fals votta/þeir ed ei fordast neina Illsku/af þui/ad þeir eru med ollu giæskulauser/rænultler ofstækis fuller/sialfbirgingar/þr ed alldiarf liga og med ollu oggalauser frambera Vitnisburdiñ vt af Gude/huar til þeir hafa þo ongua bifalning/epter þui ed vier siaum dagliga Dags ad þui heim kare ᴣ olærdare þ ad sumer huerier Meñ eru/þess drijstugre ᴣ diarfare eru þr ad predika/ᴣ ad læra allañ veralldar Heimiñ. Eingiñ þiker þeim neitt kunna/ vtan þeir alleinasta eiga allt samann ad vita/ koma einniñ stundum Strijde og styriolld af stad/ i mote riettheilogum ᴣ Gudhræddum Monnum. Hann heyrer i þad añad ᴣ hid þridia bodordid/ og i þa fyrstu og hina adra Bænina,

XXVIII.

ER eirn Bænar Psalmar/huern ed Dauid hefur Sungid a sijnum

 Dogum

Dagum/ i mote Saul Konge z. ödrum þilãkum/ Sierdeilis i mote þeirri ódygd ad þeir føludu fagurt vid hñ/ Lijka so sem þar epter seinna meir/ þ Absalon einnenn giordi/ og hann Joab sa Herðhøfdinge giorde vid þa Abner z Amasa/ Suo þ Dauid var vm þad otta blandiñ/ ad Gud muñde til reikna hm̃ þañ sama glæp. Og þar fyrer bidur hñ/ ad Gud suipte hónum ei i burt med omilldum. Eñ vier meigum vel leida þeñañ Psalm bæde i mot yfergongs Vijkingum/ og þeim falsligũ flærdʳ ondũ/ þuiad þeir yfergangs Vijkingar haga sier miøg vnsamliga/ og i huga þo dagliga/ huernen þeir fae helldst deydt og drepid hina meinlausu/ z þm skada giort/ þr falsfuller Villu andar prijsa Gudz Dyrd og hans Ord/ z heidran/ z þ hid sama næsta miog/ Lataſt eiñũ vilia allre Verølldiñe hialp veita/ og eru fram yfer mata miøg litelater/ Eñ þo leita þeir ad fortapa Salnaña/ og eru vader fagrum Sauda ham glepsande Vargar. Hann heyrer i þ añat z þridia Bodordid/ z i þa hinu fyrstu og adra Bænina.

XXIX.

ER eitt Spadomur vt af Christz Euangelio/ Huernen ad þ skyllde Volldugligaña hlyda i allre Verølldiñe/ og allra Konunga/ Herraña Hofdingiaña/ Þiodanna/ Vijsdoma/ Lofftyr enganñ ad giera/ og alleinasta Christur Drottiñ hñ skyllde sa eilijfallds Konungr ad vera/ þeim ed vier med riettum Vijsdome og Nerdlegleik ættum ad þiona z lotningar ad veita/ huar til hann innsette og Vppbyriade Vatnzbad Skijrnariñar i huerm sa gamle Adam skal dreckiast/ eñ sa nyie ad vppryísa. Þar Eydesmerkurnar/ Skoganna/ og Villudyriñ/ kallar hñ þau Londiñ i Verølldinne/ sem Gydingunum og Heidingiunum voru vndergiskinn/ þau hefur hann øll opnad/ og til Gudz Euangelio snuid. Hann heyrer i þad þridia Bodordid/ og i þa adra Bænina.

XXX.

ER eitt Packlætis Psalmr/ huar iñe ad hñ giører Packer fyrer þad/ ad Gud hefur frelsat hann vt af þeirre hinne þryngstu stærstu og tortielldustu anligre freistingunñe Diøfulsins/ huer ad er sorgbitiñ hyggia samuiskunnʳ/ stutlan edur bolmodur hugskotsins/ skielsingiñ hugarins/ reykleike Sitiisins/ mistraustid/ hugarvijlid/ Daudans ognanir/ og ofur þullijk Diofuls gloande skeyte. Og þar med jafnframe/ þa hugsualar hann agiæta vel/ Med þui hann seiger/ ad Gudz Reide sie ecki languinnare/ vtann so sem vm eitt Augnabragd/ Og þad/ at ecki hafe hann vilia edur

lysting

lyſting a nockrum vorum Harmkuækingum/ vanforum nie huatſkeytligū Dauda/ Helldur þad/ ad hm̄ ſie þad þeckara ad ſia oſſ kæta ꝛ gladuæra i godu lyfe. Hann heyrer i þad þridia Bodordid/ og i þa fyrſtu Bænina.

XXXI.

ER eiñ almeñiligur þacklætis Pſalmur/ og ſo eikiñ lyka eiñ bænar og huggunar pſalmur/ huert med ødru/ Og hann verdur vnder Perſonu Herrans Chriſti/ og hans Heilagra/ taladur/ huerier vm ſyna lyfdaga/ hid jñra med hrellingunum Samuizkuñar/ og ſkielfingū hugarins/ enn hid ytra/ med offſoknunum og ferſmanningum Gudz ordz vegna/ plægader eru/ Þo verda þeir af Gude ſialfum hreyſter og huggader/ og vt af ollu þeſſu volle frelſader. Hañ heyrer i þad annad og þridia Bodordid/ og i þa fyrſtu og þridiu bænina

Og hier med vilium vier nu oppgiefa ad til teikna i huert Bodordid og bænina þad eirn ſierhuer Pſalmuriñ heyrer/ Þuiad af þeim epterfarandа Pſalmum høfum vier nog epterdæme/ huar vt af þad huer ſem eiñ ma nu hierann i fra hæglıga þeckia/ huar til þad ſierhuer Pſalmurinn heyr'. Aller bænar Pſalmar þeir heyra i þad añat Bodordid/ og i þa fyrſtu Bænina/ med þui þeir heidra ꝛ akalla Gudz Nafn. Þeir lærdoms Pſalmar. Huggunar Pſalmar. Þacklætis Pſalmar/ heyra aller i þad þridia Bodordid/ og i þa fyrſtu og þridiu Bænina/ Þuiad þeir Helga þañ ſañarliga Þuottdaginn med riettre offran og Gudz þionuſtu/ ꝛ opt ſiñis þa heyra velfleſter Pſalmar i þriu bodordiñ/ og Bænernar.

Enn vier høfum þetta þui til teiknad/ ad vier ſkylldum helldr læra ꝛ ſioka einatt Gudz Bodord/ og ſo bænina Fader vor/ og þau vel ad ſkilia/ fyrſt ad vier ſiaum/ huernen ad þr Gudz aſtuiner og Spamenn fordum Daga/ hafa ſo rykegliga og margfallдliga framflutt/ ꝛ talad vt af þm fyrſtum þrimur bodordunum ꝛ bænunum. Og ſtrax einatt med jafnode/ þa hafa þeir aptr ad nyiu þar vt af trakterat ſinar kienningar/ ꝛ eckirt annad predikat / og huerge hafa þeir vt af Moſes ſpiolldum og bæniñe Fader vor af vega ſkeikad/ So ad vier meigum þ vel þreifanda ſiña og fornema/ Huernen þad øll Gudlig Ritning/ og Heilagur lifnadur Spamannaña/ eru framrunniñ vt af Gudz bodordum/ ꝛ huerſu ſtøduger þat þeir bly̆fa einninn þar inne/ ſo ad þeir oppkueikia med ollu i ſynū kienningum onguañ annañ nyiañ Lærdom/ Lyka ſem þ þeir Falsfullu Villuandar i ſynum Lygeligum Mannanna ſūſetningum þa giøra/ J giean

Huerium pad Spameñerner standa hardliga / z veita þeim eingiñ frijda asakan/og vilia þat Folkit hallde fast vid bodordiñ/og vid þ hid hreina og skiæra Gudz ord/og late alla tijma hina adra afuegu hia lijda

XXXII.

ER eiñ lærdoms Psalmur/huer ed oss keñer/huad Syndiñ sie/og huenær Meñ kuñe vid hana lauser ad verda/og fyrer Gude riettlater ad halldast. Þuiad skynsemiñ veit eckirt af Syndiñe/og meinar at hun vilie bæta hana med sijnum verkum. Eñ hier seiger hñ/ ad aller Heilager sie eiñiñ Syndarar/ z med ødru mote kuñe þeir ei Heilager eda Saluholpner ad verda/vtan so sie/ad þeir vidurkienne sig fyrer Gude Synduga ad vera/og vite þad/ad þeir ean verdskulldanar verkanna/ alleinasta vt af Nadiñe verda fyrer Gude riettlater halldner. Suña/Vort Riettlæte kallast a Norrænu/Syndaña fyrergiefning/Edur suo sem hier stendur/ Þa Gud tilreiknar ei Syndina/hylur Syndina/og vill ei sia nie aliJta Syndina. Hier standa liosliga þßie ord/ad aller heilager sie Syndarar/ like eg bliJke Syndarar. Eñ af þui verda þeir Heilager/þa Gud af siñe Myskun vill ei slijkar Synder aliJta nie þær reikna/helldr glepma þñ/ fyrergiefa þær/og hylia yfer þær/So þar er eingiñ mismunur a millum Heilagra og Oheilagra/Þeir eru aller eins Synduger/og aller syndga þeir dagliga/Eñ þetta mismun^r/Ad Synder þeirra enu Heilogu eru ei þeim til reiknadar/helldur eru þær huldar/eñ Synder þeirra Oheilogu verda reiknadar og standa opnar/Synda Sær riettlatra hafa plaastur og vmbunad/Enn Særinn Oheilagra eru ber og hafa onuuan plastur alagdan. Eñ huerertueggiu hafa Synda Særiñ/og huerertueggiu eru sañliga Syndar^r. Eñ hier vm er añars stadar i vorum Bokum nogliga talad.

XXXIII.

Er einn Packlætis Psalmur/sa ed epter allt packar Gude fyrer þañ velgiorning/ad hann hialpar sijnum riettruudum i allehattadre neyd/z lætur þa ecki missarast/Þui hann kann ad hialpa/ fyrst at hann hefur nu skapad alla hlute/og skapar eñ nu allt samañ med einu sijnu Orde/so sem ad sa huerium eckirt er omattugt. SiJka suo þa er hñ z Myskuñsam Trur/ Vinfastur/z Merkr/þad hñ vill feigiñ hialpa/og kiemr giarnañ øllum til Hialpar/ept^r þui sem hann hefr sialfr lofad/og til sagt i hiñu fyrsta Bodordinu/þ^r hañ seig^r/Ad eg vil þiñ Gud vera(Þad er)eg vil

þier

þitt huggunarkrafft þin heilsu giof/ þitt Lijf og oll þin velferd vera/ og moti þui ollu sem þier vill til Vonda giora. Þetta hid sama kallast nu vor Gud Herra og Skapare at vera. Enn sierdeilis þa prijsar hn̄ þann hins myk la og mattuga Gudz velgiorning/ z þackar hm̄ fyr þ/ Ad hn̄ allra Veralldar mana/ jafnvel einnin̄ Konunganna z Hofdingianna hiertu myk ker so z þeira huganer z asetning/ Suo ad hn̄ linar þeirra heiptar Reide og grimdar giesti/ z beyger þad so ei epter þeirra vilia/ helldr so sem ad hn̄ vill sialfr/ so sem hann gierer einnin̄ allra þeirra radagiorder til einckis neytar/ ad þeir fa nu ecki þar fyr þui vondu til vegar komid/ sem þeir þo giarnan villdu/ z huad helst þr einsetta sier ad giora i mote hn̄s riettferd ugum/ þui vmsnyr hn̄ ollu/ og lætur þa sialfa til skammar verda. Huad ad er ein sierleg glede/ og god huggan hans Heilogum/ og i mote drambsam ligum og osigranligum ofar ordum/ z hordum hefndar hirtingum þra heiptugra Jungherra/ og grimdar fullra Vijkinga/ huerier ed meina/ ad þr vilie alleinasta med sijnum hordum ognar heitingum vppsuelgia alla hn̄s Heilaga/ Ma vera Gude sialfun̄ ofan steypa af Himnum. Enn medr þeir fae þui haluergis komid/ þa liggia þr sialfer i Saurendum z þreck Jardar. Hygg þu ad huernen þr i Sodoma foru sem motstodu Loth/ og huernen þ Kongurin̄ Senacherib hn̄ for/ og einnin̄ nu vm stunder vorer yfergangs offsoknar/ huersu næsta margar otelianligar radagiorder/ ad þeim hafa allt hier til ad onguo komid.

XXXIIII.

Er einn þackkætis Psalmr/ eins og miog alijkur þeim sama sem hier stendur næst fyrer/ z til leider hier (so sem þad Titillin̄ sialfur og hid fietta Versid vtuijsar) hegdan og athæfe Dauidz/ til eins almenneligs epter dæmis fyrer alla riettferduga/ so sem ad þr skule af honum læra/ huer nen ad Gud fyrerlijtur ecki akall sinna Heilagra. Hn̄ lærer einnin̄ þar jafn framme/ huernen þad vier eigum ad ottast Gud z onguann annan. Þar næst kiennir hn̄ einnenn þad/ ad vier skulum vara oss vid falskligum Lærdome/ vid boluan/ Moglan/ z lostan/ so þad vier eigum myklu helldr ad hafa þolinmæde/ z ad mæla vorum Dumin̄ helldr gott enn vont/ z giallda þm gott fyrer jllt/ og lifa so fridsamliga vid alla menn/ j ollu sem oss til kiemur/ huert þeir eru vonder edur goder. Af þui ad þad er suo vrskurdad seiger hann/ þad hinn Rettlate hliote margt ad lijda/ z þ vill ei odruuijs verda/ Þui ef þu villt riettlatur vera/ þa mattu þar vppa reida þig/ þat

þu

þu minner Krossins mökgäng | ski ta ad lijda/þat hlyti suo til at ganga. Enn þar aptur i mot þa er þad eitt suo alyktad (seiger hann) þ Drottinn hn hialpe vt af øllu þessu so truliga/ þat et hitt minste kogguli hn missist nie vanfarist af hans Beinum. Jtem lijka eitt þa eru øll þrra Hofud Har grañliga talin. Nu þott ad margra Heilagra Mañá bein hafi i Pijslar vættū sundurbrotid verid/ en sumra brend ad Osku/ margra eitt i Molldu sundur Rotnud/ þo hliota þau aptur at koma/ og ei eilijfligana i Sundur Mariñ ad vera/ edur so fuen ad kallast/ Helldur þo suo/ þo ad þau hliote vm stundarsaker þaðin i Jardardiupe ad rotna/ Þa munu þau epter þtta øll samann Heil z mykllu fegre aptur verda/ enn þ þau voru ádur nockurn tijma. So merk og/ ad þtta er hin fyrste Psalmur/ ẽ seiger vt af Einglunum/ huernen at þr giefe giætr ad Gudz vtuoldum/ z til vara take hns riettlata/ So ad þeir eru ei ad eins hiá þeim z i kringū þa/ helldur so sem adrer strijdzmeñ og bryniad Folk (seiger hann) þa slae þeir skialldborg kring vm þa/ Vake yfer þeim/ og beriest fyrer þa j mote Dioflinum og hans erindrekum/ huert ad ojs er eitt mykid og merkeligt huggunar traust/ øllum þeim a Gud Jesum Christum trua. Og mz þui at sa Gudz astuinur Elizeus Prophete/ auglyste þar epter a seinna meir þetta Versid/ og sañade þad med sijnum sialfs epterdæmum 4. Regū 6. Enn þetta sama Versid er burt tekid vr þeim XXXII. Capitula Genesis/ þar ed Einglarner þr mættu Forfødurnum Jacob/ Huar vt af hann kallade þann sama stad Gudz her/ edur hans herbuder/ Þuiad þeir voru hns leidsagnar menn/ og fylktu sier i Kringū hn/ hm til verndar/ so sem þad Psalmurin seiger hier.

XXXV.

Er einn bænar Psalmur/ þar inne ed Dauid Klagar vt yfer þat hid samalausa Folkid / sem i Hofgordunum þa hinu Jsgrau motlana forþiena/ einkum þeir Hræsnarar/ Sem fyrer þeirra auinnings og nyt semdar saker/ skruma og skiala hua d Herrarner vilia helst heyra/ Rog bera hina meinlausu/ Egna og yfer Hofdingiana til grimdar Reide/ og Mannspilla þeim so hid herfeligasta. Enn nidurþryckia Sannleiknum/ og hafa so einatt eitthuert hugar angrid vpp ad vekia. Lijka so sem þad eitt inn Dauid sialfann hente hia sijnum Konunge Saul/ Þad sama þo fyrer þrra tilstille/ sem hann hafde adur allt til goda giort/ og optsinnis Sorgbitinn verid fyrer þrra slisferda saker/ epter þui sem hn tilteiknar hier.

hier. Þetta hid sama eigum vier nu vm̄ stunder og a vorum Døgum̄ hafa til epterdæmis/a huerium/ ed vort Euangelion verdur hia sumum̄ Landzhøfdingiunum/ z eñ vijdar añarsstadar/so skem̄eliga forhindrad/ og þui nidran giørd/med suiuirdeligum og lygeligum framburde/So at þar er naliga eckirt hoof nie Matter vpp a/bæde vti þeirra Bokum z so Predikunum/og þeir hiner sømu(kañ so skie)giøra þad eina hellst/sem vier høfum alla æru og dygd ædur til forna verskulldad/vpp þad at þeir mætttu sialfer komast i Metord og myklar Mañuirdingar/Enn vier ad dwsa og i lægra halld ad luta. Soddañ eiñ anstygdar saur/fyrer vondz ligt opacklæte/er sa hiñ leidelige Magafyllinguriñ med sijnum þienørū. Sum̄a/Þa geingur þad so til/lijka sem þ Christur seger sialfur vt af sijnum Suikara/ Ad hañ huer ed mitt Braud etur sa tredur mig vnder Fætur/og giører þad sama ad eins fyrer 30. Silfur peninga/ Þetta sama eru þeir Nræfaararner/sem fyrer Muñbita saker vilia giarna vpp suelgia hina/epter þui sem hñ akiærer hier.

XXXVI.

ER eitt Lærdoms Psalmur/huer ed kieñer ad vakta oss og vara ad taka fyrer falsligum lærefedrum/Villumøñum og flugu Ondum̄/fyrer huerium hñ bidur eiñiñ i nidurlaginu. Og i midium Psalmsinsinū hugsual ar hañ þar iafnframe/Þad þo skule Gudz ord og hñs Rijke ei verda vm vellt/fyrer saker þeirra Villudoma/helldur skyllde þad i allre Verølldu støduat standa/z stadfast blijfa/lijka sem þau myklu Fiølliñ z storbiørg iñ/huer ed Gud sialfur hefur fastliga grunduallad/ og suo sem þau ovmræðeligu vnderdiupiñ/ed onguan gruñ hafa ohræranlig ero/Og þat hid lifanda z huggunar samliga Ordid/skule þo samt i Gudz Nwse blijfa. Eñ hier mælar hñ þa næsta Mestarligaña vt/suo seigiande/Ad þad sie vonder og Eitur blandner Meñ/ þeir ed fyrst hallda Gudz ord med øllu forsmanarligt/z hafa allz onguañ otta af Gude/eru ofurdaduger/drist uger/og ørugger/til ad læra þad eina huad þeim sialfum synist gott ad vera. J añañ mata Lofa þeir og prijsa eckirt añad/vtan sialfa sig/ Enn alla adra lærefedur og Predikara þa nijda þeir og suiuirda hid beysklig asta/Og i þui sama ero þeir Meistarar at ment/eñ hallda alleinasta vt af sialfum sier/So ad huerge añarsstadar hliote nockur Heilagr Ande/ei nockur Gud/nie neīn Kristelig Kirkia ad vera vtan i hia þeim. J þridia mata þa er þeira lærdomar skadsamur og vondsligar lygar/. Þykiad þeir

 frasnu

fra ſnuaſt Nadeñe t. mot Kriſteligre tru og hennar lærdome/ og ſuikia ſuo Folkid med ſijnum heilagleik og lygeligum framburde. J fiorda mata þa eru þeir þrioſkufuller og hardſuirader/ lijda enguar aminningar nie leid rjettingar/ ſo ad þra Nauſar og høfudbein eru huerium Rekſtetia hard are/ Ja/ nær þeir formerkia/ þad vier finnum ad vid þa/ og vilium ei loſa þeirra ſiduenior/ þa brena þeir og ſtikna af Reide/ þiota vpp/ og ero byſt er ſo ſem Diøfull/ med myklū grimdar giøſte. J fimta mata þa fara þr einatt afram/ og forauka ſig/ vaxa og vtbrenda ſijn efne/ lijka ſem annar Krabbe (ſeiger S. Pall) þuiad þeir framfylgia ſijnu efne tiju hlutunum meir og akafligar/ eñ þad hreinferduger lærifedur þeir giora/ ſo ſem ad villdu þeir giarnan og a einum deige fa vmſnued øllum hlutum/ ſuo ad naliga er þar einginn ſtilling nie Matier vppa. Enn ſijdaſt þa eſſækia þr z plaga huar ſem þeir kuña hellſt/ alla þa ſem þeim vilia ei ſamſiña. Og þuilijkt jllſku verk giora þeir (ſeiger hañ) ſkodunar lauſt med ølluc ofdyrſd/ og athugaleyſe/ lijka ſem at giordu þeir Gude þar mz eina þæg liga þionuſtu.

XXXVII.

EN eitt huggunar Pſalmur/ ſa ed aminner oſſ og kiener þoliñmædina ad hafa i þeſſare veralld/ og ſterkliga vara tekur hñ oſſ fyrer ofundſyktiñe/ þui þad er mikil raun z ſturlan miøg þa Meñ ſem veyktruader ero/ nær at þeir ſia þeim enu ranglatu og omilldu vegnar allt vel/ og geingur allt ad oſkum/ Eñ þeim ſem Gudhrædder eru ſnyſt allt til bagynda/ Og þat ſama er ein mikil Mañdygd z andligur kraptur/ nær ed einhuer hñ ſier nu þañ mykla mot þroa/ ſem bændur/ Bukarlar/ Rijkiemeñ/ z Høfding tar og ſa huer ſem nockurs er meigande tekur ad fremia/ þad hann ſkule huerke ad blota nie bølua/ nie neins jlls bidia þm i hiortum/ Helldur ad auk alls þeſſa/ þa hliote hñ þetta ad vmlijda/ og ad ſia þar vppa/ at þm vtgange allar giørder Luckuſamliga og blijfe oſtraffanliger/ Ja/ Verde prijſadur og lofadur af alþydu/ Suo og eiñin vmfram þetta/ þad hiner Gudhræddu verda ſo aumliga vanuirter/ hatader/ hrakter þiader fyrer litner/ og af þeim ſialfum offokter. Þad kallaſt hier ad þu ſkuler lata Þoliñmædina ad hafa/ Nier jkie þa halltu þijnu hiarta til Gudz/ og lat þier ei angur af þui verda/ lat og ei ofundina veykia þig til vondra for bæna edur nockrum jlls ad bidia/ ei at Mogla nie motmæle at hafa/ Lat þad ætijd vmlijda/ gief þad i Gudz Hendur/ Þuiad hañ mun vel hitta þa

Pacientia p magna Virt[us]. Contra hoc [illegible] ter maximo

eiñ

nu komu.

Þetta hid sama lærer nu þesse Psalmur/ og hugsualar med allzkyns hætte/med frabærum z dasamligum fyrerheitum/med agiætum epterdæmum/og so lijka med hordum ognunar heitingum. Þui er þat ein mykil og frabærelig lyst/ad audsyna þuilijka Politimæde/ huerra þo skynsemen og allt Heidid Folk þa reiknar slijkt vandlæte fyrer eina dygd z godan mann kost/Þui þad lyst flestum/sem sie þad riett ad misoña Omilldum þess ad koma sijnum motþioa fram/med þrre giæfu z audlegd er þr bera þr til.

XXXVIII

ER eirn Bænar Psalmur/ huar j sie ed hañ asakar sig vm sijnar synd°/ þær ed skielfa og sorgbitna giora hans samuisku/so ad eckirt añat er fyrer sionum/vtan þær gloande Auruar Gudligrar reide/sem er ognaner/Daude og Heluijte/ Huor hugarins hrygd og hiarans kuol/ þa forlæter bæde Bein og Merge/ suo ad ofltd þuerrar/og yferlited folnar/og vmsnyr ollum Andlitissins Litarhætte/ spiller skapinu/bregter Lundiñe/ ruglar Hugskotinu/skipter vm athæfid. Þuiad riettelıga Syndina med sier ad siña/og fyrer vondrar Samuitsku sakar ad angrast og skielfast i huganum/ þ er su kuol sem yfergeingur allar Kualer og pijsler. Þar til styrkia nu nogu frekt þær lijkamlıgu ofsoknar meñ/ þuiat þeir ongra og styggia Mañiñ i samuiskuñe/medr þui þr hrosa sier og hælast vm þad/ huernen Gud hañ sie i fylge med þeim/og styrke þa i mote riettferdugũ. Og med þui ad Gud hñ dregur hier nu vndañ sitt huggunar traust/vm stund° saker/þa hlytr þuilijk Kualning/hrelling og sturlan þar epter ad fylgia i Hiartanu/so sem ad være Gud hm̃ reidur fyrer siña Synda sak er. Eñ þo kieñer hñ/ad meñ skule stadfaster vera/og vijlast ei i huganũ/ og hañ ver sig hier med bænaakallan til Gudz/ i mote þeirre hrosan og ofarordum/ og stydur sig suo vid Gudz fyrerheit/ og þrijfur þar til sijns mals sem best giegner/einkum so/Ad þ sie bæde Gudligt og riettferdugt fyrer Gude/ Þar fornemr hañ þa þegar jafnsnart huggunar traustid z riettre Tru z c. Lijka so eigum vier einnin ad bidia/og i ongre hormung nie hugarangre ad ornilnast i huganum/ þo alldrei fieum vier suo miog brotliger/z huersu sem vier fornemum obæreligan þunga Syndarinnar/ og heñar strijdt storuidre.

XXXIX.

ER einn huggunar Psalmur/og bidr einnin þar jafnframe þess/ þad

quam misera ac
brevis e vita
hæc, Erumnis
plena.

Gud late hn̄ ei mogla og oþolin̄modan̄ verda yfer þui at hiner ogudligu lifa þan̄en̄ oggalauser/og samanndraga otelianlig audæfe/lyka sem ad alldrei mundu þeir deyia. En̄ þar i mot/ þad hiner rettferdugu verda iafn ann þuingader/og fyrer Synda saker straffader. Og myklu framar þa girnist hn̄ þad/ad Gud veite honum helldur so ad hyxa/ Huersu stutter z aumliger ad sie lijfdagar þessarar æfe. En̄ þ hn̄ skyllde medur omilldum so galauslega oggalaus vera fyre Daudanum. Af þui þad er hin mesta forhindran og ostødug giorer Man̄anna hugskot/ þad hiner Ranglatu lifa i soddann sælgiæte og athugaleyse/ Og þad hiner rettferdugu hliote þan̄en̄ harmþrungner og sturande ad vera/ Enn ad lyktunum mun vel auglioft verda/ad þ mune best vera ad odlast fyrergiefning Syndan̄a/ z ad hafa ein̄ Myskunsaman̄ Gud/sa ed hialpar os af allre Neyd/ epter þui sem hn̄ bidur ep̄ter̄ og seger hier.

XL.

ER einn agiætur Bænar Psalmur/þar sime ed Christur sialfur klagar ot yfir sitt Pijslarvætte/og kallar til hialpar or Daudanum. So fyrer Spaer hn̄ z ein̄in̄ skilmerkeligana i nog/ þad Christur alleinasta þa fullgiøre Gudz vilia/og þad hann oppfylle Logmaled/Og þetta hid sama þa sie ot af hm̄ skrifad/j Moses bokum. Og þad hn̄ aftake z for legge þad gamla Logmaled/med þeim Fornfæringū og sidueniun sem þ i n̄e helldur/so ad ei sie þar med Gudz vilie oppfylldur. Og ei helldur med vorum sialfs eiginligum verkum og offran/ Helldur hliote hn̄ sialfur ad einasta þad fyrer oss ad giora/Til seig z in̄setur so þad hid nyia Testamentid/þar ed riettlætid Truarin̄ar ot i þeirre myklu samkundu (þad er/i allre Verolldinne)skule predikad verda/en̄ ei riettlætingin̄ Offursins/ edur vorra sialfs verka/huer ad(seger hn̄ i þui fiorda Versinu)þa giore ecki otan siergoda og sialfheilaga Men̄/sem eru þeir huerier ad ei setia sijna von til Gudz nie han̄s Myskunseme/ helldur oppa sialfs sijnar lygar og falskligan̄ Heilagleik.

XLI.

ER ein̄ bænar Psalmur/þar in̄e ad Christur sialfur klagar z seig fyrer/ot af þm̄ svikara Judas/og hans svikrugum/af huerium han̄ a Krossfestur ad verda/Og bidur þess hier/Þad han̄ verde af Daudanum oppuaktin̄/og til Hægra vegar fyrer Gudz auglite opphafin̄. Enn fram yfer allt annad/þa er þad nasta huggunar samligt(ad hn̄ hier ott fierda Versinu

Versinu) giorer sig sialfan ad Syndugum Manne/ huer hn̄ var þo fyrer vtan alla Synd/ Þuiat hn̄ stendr hier/ ⁊ talar þad vnder vorre Persoonu Syndugra Manna/ og hledur vorum Syndū a sig/ lijka sem ad være þær hans/ og þad hann hefde sialfur misgiort þær. Enn fyrst framan til af Psalmunum/ seiger hn̄ þa sæla vera sem annast edur ad sier taka hin̄ þurftuga/ Þad eru þeir/ sem ei hneyxla sig a hinum Krossfesta Christo Jesu/ Helldur stadfaster blijfa i Trunadinum a hn̄. Þuiad hneyxlanarsamligt þiker sumum þad/ og þui ad trua/ ad so vanuirtur og fyrerlitin̄ Madur skyllde þann̄ hatt vppkomast/ þad han̄ mætte eirnin̄ sitia til Gudz hægre Handar/ Huar a þad allt Gydinga Folk hefur sig areked/ Suo ad þad liggr þar fyrer enn allt i Dag vnder Fotum trodid/ ⁊ er i sundr tuistrad/ Edr so sem hn̄ seiger hier i þui tiunda versinu/ At þeim sie nu af honum endurgolldid.

XLII.

ER eirn̄ Bænar Psalmur/ þar jn̄e han̄ klagar vt yfer þeirre hiartans hrygd/ suo sem ad være Gud hm̄ reidur/ ⁊ þuingade han̄/ og hliote þar ad auk vt af þeim Ogudligum spottadur ad verda/ sem seigia/ Huar er nu þin̄ Gud? Þuiad þr enu oguðligu gieta þessi ei an verid/ Nær ed þeir sia at þeim sem godfuser eru/ veiter ei vel og geingur a mote/ þa meiga þeir ei an̄ad en̄ hlacka og hlægia ad þeirra vanforum/ eirnin̄ skulck og spie ad þeim ad giora/ þui nu fer sem skal (seigia þeir) so ætte einatt þeim villū manne ad ganga/ Og meina ei an̄ad vtan̄ þad sie eitt san̄arligt teikn Gudligrar reide yfer þeim sem þuingader verda. En̄ nær ed þeir sialfer verda alldrei suo lijtt þuingader/ þa hlytur þad ad kallast fyrer Gudz saker ad lijda/ ⁊ þeirra heilagt Pijslaruætte ad vera. En̄ þeir so fraleiter/ forblindader/ Eiturgiefner blindra leidtogarar/ þa vilia ei vita/ þad Gud hann lyptar sijna astuine/ þo þar i mot veite han̄ þeim huggan eirnin̄/ og yfergiefe þa ei. En̄ han̄ fyser ad koma til Gudz Hwss/ ⁊ vt af Gudz auglite huggan ad hafa/ Þad er/ Ad hn̄ villde giarnan Gudz ord heyra/ þad er honum huggan veitte/ Þuiad Gudz hus kallast/ þar sem Gudz ord er/ og hans Auglite er hans Nauera. Huar med hn̄ giefur sig til ad kien̄a/ þar ed hn̄ sijna Naad ⁊ Myskun fyrer sitt Ord opinberar/ þ sama kallast so an̄ars stadar i Ritningunne/ ei bakinu vid ad horfa/ helldr Andlitinu til vor ad snua.

Maxima hic vera cupido et debet verbum DEI audire discere et obtinere

XLIII.

 Þesse

Þesse hann er med sama slag/og hefur eitt sinne ad halda og sa hinn fyrre Psalmurinn/og hefur miog so hinu somu ord/Huad hn vill einkum ganga fyrer Ltosid z sakleikiñ til Gudz huss/Þad er/ Ad lata sier huggã vetta i Gudz orde i sinẽ harmkuælingu.

XLIIII.

EX einn almeñeligur Bænar Psalmur/ þar sie ad aller Heilager/ sierdeilis i Nyia Testamẽtinu/aklagar sig vm þat/huernen þeir verda vt af Neidingium og grimdar Vykingum offsokter og i hel slegner/og Gud hñ giefur þa vt sem skeytte hñ þeim ei/Huad hañ hefur þo fordum daga hialpad þeim fyrer storar vndraner og Dasemdar teikn/ Ad auk þess þr hafa þo eckert vont mal til handa ad bera. Jaa reitt fyrer þeirra gods Malefnes saker/Þad er/Gudz Ords vegna/þa verda þeir so offsokter/sẽ ad hefde þeir allt illt giort. Suma/þad sama er nu þungligt Ecke And artins i mote Nolldinu/huert ed moglar a mote Gude/þad hañ dæme mz ollu so orietuissliga og stiorne so rangliga.Epter skynseminne lætur hñ þa hinu godfusu motlæte lyda/þeim hñ ætte ad hialpa/z vpphefur þa hina j llgiornu/huerta hñ ætte ad straffa.

XLV.

EX einn Spadomur/vt af Euangelio og Rykiesstiorninne Herrans Christi/medur Kostuligum frabærum og Herraligum ordum fagadur. Þuiad hier vt mælar hñ Christum so sem eiñ Konung/ med ollu Kongligu skraute pryddañ/einkum þad hañ sie miog Storfeligur/ vel Mannfariñ/vel Klædd/vel Bryniadur Sigursæll i orrostum/Rettlatur/Nogu er/Myskunsamur/Jtẽ/þad hñ hafe fagrar Borger z Kastala/agiætar Haller/og pryddeligañ Kueñasal/fryda Drottningu z Bern eilifligañ/Huert ad allt samañ er ei vtañ Ande og a andliga vt ad leggiast/ vt af Christz Euangelio/giefnu/Kirkiunne og þui eilyfa lyfe /og a þeirre ysteruiñingu i mote Syndinne/Daudanum og Logmalinu / Diefinum Nolldinu Verolldunne og ollu illu.Hñ kungiorer og einnig auglioslligañ huernen þad hid gamla Testamentid skule aftakast/Þuiad hann skipar Dotturinne ad forgleyma sins Fodurs Husi og frændfolke(þat er Synagoga edur Samkunda)og þeñañ Konungiñ ad tilbidia fyrer Sannann Gud/z ad þat sie einginn añar Gud.Giefande honum suo Dyrdina þess hins fyrsta Bodordsins/einkum ẽ er Bænaakallid.Og nefner hañ skilmerkiliga i hinu Sietta Siounda Versinu þann Sannarliga Gud/og giorer

giörer hann ad einum eilijfligum Konge/ sa ed stiornar i riettlætinu/og Syndina i burt tekur/eiñ eilijfur og Odaudligur Konũgur/ þetta sama hlytur Gud sialfur at vera/huar vt af þar er nu ecki tijme til framar af ad segia.

(Kesia)huad Kesia er þad veit eg ecki/ Eñ sumer kalla(Kesia vtast þad hlytur ad vera einhuer su Roth ẽ vel ilmar (Zor)kallast Borginn Tyrus eñ þui nefner hñ Borgina Tyrus ad hũ var a þeim tijmum hin rijkasta z nafnfrægasta Borg/ ẽ villde hñ segia ad eiñiñ hiner Rijkustu i Verolldiñe munu Christum heidra(hid iñra)lijka so ẽ þat i Konngligũ Kueña Sal þa er ecki allt vtan Silke og Gulle prydt og fagad.

XLVI.

ER eiñ þacklætis Psalmur þa i þann tijma vt af Jsraels Folke Sungiñ/ fyrer þau myklu Dasemdar verkiñ Gudz/ þad hann Borgina Jerusalem/ i huerre hñ bio/ So verndade og varduettte i mote allri asokn og yfergange Konungaña og aññara hofdingia Heidiña þioda/ og hiellt þa i fride/ j mote allre styrioolld og hernade/ og kallar epter Ritningarñar hætte Borgina/ lijtiñ vppsprettu Bruñ/ eda so ẽ litla Vatnz kielldu/ hũ ed þo skal ei til þurdar burt renna i hia þeim myklu Vatnzfollum/ storu stodu Vatnzum/ og Diupu Stafar hafi Heidiuna þioda/ þad ero þau myklu Konga Rijkiñ Hofdingia Domarner og Herra stiettirnar/ ẽ þar forganga og eyddar verda. Eñ vier Syngium þennañ Psalm Gude til Lofs/ þad hñ er hia oss/ og bijuar sitt Ord i Kristindomenum/ so dasamliga ña/ i mote þeim Heluijtis Heimlidum/ i mote þre ognunar arms allra Diofla/ j mote þeim Villuondum þessar Verolldar/ eiñin i mote Holldsins fysn/ Syndariñar agange/ Dauđans otta z c. So þ vor vppsprettu Bruñr lijfur eiñin ein lifanda Vatnzkiellda/ þar ed Tiarner/ Vatnn z Dyke hiña aññara munu mykla olykt af sier giefa/ z hliota til þurdar ad ganga z vppþorna.

XLII.

ER eiñ Spadomz vt af Christo/ huernen þad hann ætte til Himins vpp ad stijga/ og eiñ Konungur ad verda yfer allre Verolldunne/ Alleinasta fyrer fagnagar Saung/ Hliodfære og Ludra blastr/ Þad er/ Fyrer þa gledeligu Predikan Heilags Euangelij/ Lijka sẽ ẽ þad Murueggeñ Jericho Borgar hrundu nidur af Ludra blastrunum/ og glamran Herkopnanna.

ER

XLIII.

ER eitt þackłætis Psalmur/miog alÿkur þeim 46. Psalme. Þuiad hn̄ seig͛ eiñiñ Gude lof fyrer Borgina Jerusalem/sem verndud og vard ueitt var af Gude i mote allskyns Konungum/ z Macktar Høfdingium/ hueri͛ ed vrdu med ouirdingu burt fra ad snua/ So ad þeir hlutu Muster ered/ Gudz þionustugiord/og hn̄s Ord og riettlætingar kyrt z omaklaust ad vera lata. Þar med hefur hn̄ halldet sijn fyrerheit (so s̄ hid allunda Versid vtuijsar) einkum s̄ er/ Ad hann vilie þeirra Gud vera epter þui hinu fyrsta Bodordinu/ eins so s̄ vier høfum mdz heyrt þad (seiger hañ) z truad þui hinu sama/ lijka so siaum vi͛ og reynum þad nu/ vid Borgina giørt vera. Vier Syngium þennañ Psalm eñiñ Kristniñe og Euangelio, til vpphelldis/ i mote agange Konungaña og añara Veralldligra Høfdingia/ huerier þad og einin hliota ad lycktunum med ouirding þar i fra ad huerfa/og Gud Ordz blijfa lata.

XLIX.

ER einn Lærdoms Psalmr/i mote þeim mykla veralldarinn͛ afgud s̄ kallast Mamon. Og straffar þa fyr͛ mykla ouitriga z Heimsku men/ s̄ treysta vppa sinn rijkdom/og giæta ei ad þui/ ad þeir kunna þo ei þ͛ med ad frelsa sig fra Daudanum/ Þ͛ fy͛ er og myklu betra ad treysta vppa Gud/sa ed af Daudanum frelsar/ og giefur eilijft Lijf/ þ͛ ed hin adrer (so s̄ añar Fienadur) i burt Deyia/og verda sijna aleigu hier ept͛ ad skilia/og vita ei huer ad hlytur.

L

ER einn Bænar Psalmur/ og vtskyrer hůiar ad eru Gudz þionuste riettar/og Offrañ/Og i mote þeim verkheiløgu/s̄ sijnar fornfæring͛ og Verd skulldañ suo Dyrmæt͛ hallda/suo s̄ ad hlyte Gud þeim þacker ad giøra/ z vnder þa pligtug ad vera/fy͛ þ hid sama. Nú̇u ed hn̄ vmsnyr þo/Og vill siñ velgiorning og sijna hialp so Dyrmætt hallđid hafa/þat vi͛ skulum honum þar fy͛ Knekrupa og þacker giøra/ og vnder hann lydskyllder vá. Og merk nu vel þ þsse Psalmuriñ alykt͛ hi͛ og lær med liosum ordum/ad akalla Gud i allskyns Neyd/og honum þacker ad giøra/ Og seiger ad þad sama pa sie hin Rietta Gudz þionustan edur Dyrkaniñ/hid þægeligasta Offrid/og sa hiñ greidaste veguriñ til Salu hialpar so s̄ hid seinasta Versid vtuijsar. Jtem vii hinu fiortanda Versi nu/

nu/þar hñ ſkipar ſijn heit ad giallda/ meinar hñ þau ei hinu fauſſligu heitin/ſ vier ſialfer hofũ til fundid/helldr þau ſ bodin eru vti Gudz tiju laga Bodordũ/ſierdeilis i hinu fyrſta z ødru Bodordinu/Þᵉ vtᵉ heitũ ꝑul Gude/ad viliũ a hñ trua/hñ ad Dyrka/akalla/ad lofa/z hm̃ þacker ad giøra/ſo ſem vorum einka Gude z c.

LI.

ÞEſſe er ſa hiñ fremſte Lærdomſins Pſalmurin eiñ/þar inne Dauid Kiener oſſ riettelıga ad vita/huad Syndin hun er/huadañ hun kiemur/ huern ſkada hun oſſ giører/z huernen vier kuñum hellſt vid hana kuitter at verda/ Þuiat vti þiſũ Pſalme/z huge añars ſtadar/þa verdur Synd in ſo ſkilmerkiliga opplekniud/þad hun ſie ein arftekta og oſſ jñ fædd/So þar imot þa kunne eckirt verk ad hialpa/vtañ alleinaſta Gudz Nꝛad og hñs fyrergiefning/ Þuiat hñ hlytr ad nyiu fyᵉ ſiñ Anda ad endurſkapa oſſ/og til nyungar lijfdaganna ad leida/latande oſſ ſuo endurfædaſt eina nyta Skepnu/Eilegar er Syndin ſuo meckilug/þ hun einin (ſeiger hañ) Brineñ i ſundr kiemur/med ognan og ſkelfinge/allt þangad til ad Fød urlig hñs Millde Nꝛad og Myſkun kiemr oſſ til huggunar. Eñ epter þ nær vier erum nu ſo vt af Nꝛadiñe z Heiløgũ Anda endurnyiader/Sia/ Þa kuñum vier retteliga ad læra hñ ad lofa og Dyrcka/ hm̃ ad þacka hñs Nꝛafa ad Predika/ Ja/eiñin ad lyda z motgãgs Kroſſ ad bera/huad ed hñ kallar eiñin þad riettelıga Offr og Gudz þionuſta/ og burt kaſtar øllum ødrum Offrum ſem ad ſkie fyrer vtañ þuilijka Offran/ vt af þm fau jſam ſialfdyrgiaꝛum. Og bidur þui i nidurlaginu/þad hañ vilie til þuilijks Offurs z Gudz dyrkũar efla z vppbyggia Borgina Jeruſalem

LII.

ER eiñ huggunar Pſalmr ſo ſem Titilleñ z vpphafid ſialft vtuiſſar mogliga ña/huᵉ vt af þ hñ ſie ad ſetgia/Einkum ſ er/ vt af þm Doeg/ſ ad a ſatkradi ſat vid Dauid/z vthellte mikla Saklauſu Blode 1. Reg. 22. Þad ſama eru þeir Saukarᵉ og Blodhundᵉ ſ i Herragørdunum laſta og niſda Gudz ord/og eru þui hinᵉ bey kuſtu formælendr/ſo ad þeir eggia ſialfa Konungana z adra Høfdingia margra ſaklauſra mañ Blode vt ad hella z c. J mote huerium jlliku Mõñum ed oſſ huggan veitᵉ þeſſe Pſalmurin/og ſeiger þeim fyᵉ/hũt ad vera mune þeirra verd kaup/þ þr ſkulu miſſa ſitt leida Fiør/ þᵉ med Gotz og Garda Eignᵉ og Døul/Lønd z lauſa Aura/Eñ hinᵉ godfuſu ſkulu þo famt bliſa/Gudz

Nuſſ og hn̄s Ord ad biuara.

LIII.

EN ein̄ Lærdoms Pſalmur og ſa ein̄ Spadomur/med ſama hætte ⁊ ſa hin̄ fiortande Pſalmurin̄/Þuiat huuturggiu hafa eins hattud Vers og alyka Orda lag. Sum̄a/ Bæder ſtraffa þr hina Ogudligu ſialfbyrg inga/ hũr' ed offækta ſan̄arligan̄ Lærdom og Rettferduga Lærefedr. Og j nidurlaginu bodar hn̄ Euangelion og Ryke Chriſti/huer koma ſkyllde vt af Zion.

LIIII.

EN ein̄ Bænar Pſalmur j mote þeim offoknar Mon̄um/ſem hina godfuſu vilia lyfi ſuipta fyrer Gudz ordz ſaker/ Lyka ſem Saul ⁊ þr til Siph/ſoktu epter þui at fyrerkoma Dauid og hn̄ af Døgum ad rada/ fyrer Gudz ordz ſaker/Fyrer huert hn̄ var kiørin̄ og til Kongs vygdr. Og bidur hn̄ þui vm hialp og hefnd yfer ſijna Ouine.

LV

EN einn Bænar Pſalmur/⁊ þo hn̄ mætte vel talaſt vnder Perſonu Herrans Chriſti/i mote hn̄s ſuikara Judaſi (j 12. Og 13. Verſinu) þa læt eg hn̄ þo ſamt blyfa eina almen̄elig Bæn/i mote þeim kyndugſkap/ Sem eru þr jllſku Kiettararner/huerier ed fara ⁊ flenſa i kringum ſig/ Þuiad i augſyn og ad orde kuednu eru þeir hiner beſtu viner/⁊ enu fulltruer Fedur/Syſtur og brædur/og alla vegan̄a lataſt þeir vilia ſetta ſitt lyf ⁊ Lime vt fyrer oſſ/ſo ad þeirra ordtæke ⁊ malbragd þa er Vidſmior enu miukare/En̄ a bak/er þ ei vtan Vyg og vandræde Mord og Suerdſlog/ſtormur og ſtyrtølld/⁊ allſkyns okuæde/epter þui ſ̄ hn̄ ſeig' hr'. Og þetta hid ſama er þad huad hn̄ i þui hinu 12. Verſinu klagar/Ad þeir kun̄e Fordilldar vel med i Samſæte at ſitia/til Kirkiu at ganga/heima i Huſum og Herbergiũ a Strætũ og Torgũ/hiner beſtu Laxmen̄ viner og Brædur ad vera. Þar fyrer Boluar hn̄ þeim ein̄in̄/ ſo þ Daudin̄ Dioſullin̄ ⁊ Helujte ſkule burt fleygia þeim/Þuiad þeir giora Mon̄ũ mykla hrygd ⁊ hiartans Angr. En̄ þuilyk Bøluan̄ er ein ſpaſaga/ad viſſeligſt mun þ þo eiga yfer þa at koma/Fyrſt medan þeir vilia ongua forbetran giøra/Elligar ſo ſem hid 19. Verſit þad ſeiger/Ad þeir mune ei ødruyſe verda og ecki ottaſt Gud.

LVI.

EN

ER eiñ Bænar Psalmur/i hueriũ ed David klagar vt yfer Saul & hans fylgiara/vm̃ þad ad hañ hlaut ad flyia Land fyrer þeim og hælis ad leita til þeirra Philistis. Þui so fast sokttu þeir epter hm̃/ad hñ fieck huerge anduara laust verid. Eñ hñ hugsualar sier med þui/ad hañ hafi Gudz ord/& hans fyrerheit/og fullann riett til Kongdomsins/ þo ad dagliga stæde þeir þar a mote/affsøgdu þad/og þuerneytudu þui/þ ei skyllde hñ þerra Konungur vera/Nelldr Saul og hñs affspreinge. Eñ vier meigum vel bidia hñ i mote vorũ yfergangs offsoknorum/þr ed oaflatanliga offsækia Gudz ord/og hañs þionustu Meñ/& lata þa hüge nockurs stadar frid hafa meiga. Eñ vier hughreystũ oss eiñiñ endur þui/ad vier høfum Gudz ord fyrer oss/þott ad þr vmsnue þui Daliga fyrer oss/stryde a þad & formæle þui/so þ vier hliotum fordædur og Villumeñ ad heita/og þeir alleinasta skulu eiga ad vera ein riett Kristelig Kirkia.

LVII.

ER eiñ Bænar Psalmur þar sie ad David klagar eñ apter ad nyiu yfer Saul og hñs Sueitungum/fyrer hñũ hñ falde sig i einum Nellers skuta/og er miog so samrar meiningar med þeim Psalminũ s hier stendr næst fyrer. Þar fyrer meigum vier eiñiñ handtiera hñ oss til somu nytsemdar/Sem er/i mote þeim yfergangs Vijkingum/og þeirra Eitrudũ Radgiøfum og Kuisberum/þeir ed vmsnua Gudz Orde fyr oss/hafande til slijks verks hætta bæde Teñur og tungu/so þeir eru (seiger hñ) grefflig Spiot/gloande Oruar og harhuoss Suerd. Eñ Gude sie lof/sa ed er yfergeifar oss/og hñ steyper þeim i þa somu grof sem þeir hafa oss fyrer bued/& þeirra illsku Rad man þeim sijder i koll koma.

LVIII

ER eiñ huggunar Psalmur/i mot þeim hardudligu Læremeistarum og Kieñefedrum/s med sijnum Villudome/huad sem huer seiger/vilia m̃ forse hardud & ofur kappe fram fylgia/til byrgia sijn Eyru/& vilia med ongu mote sier seigia t lata. Nelldr hier ad auk/þa hafa þeir hardar heitingar framme/suo ad þeir vilia med ollu gleypt gieta/og vppsuelgia hina godfusu. Eñ med hm̃ epterlijkingum þa veiter hñ sier huggan/Ad er mũe þr sitt asetning fullkomnad gieta. Ja og ecki til halfs vegar komid/huiar ad eru þessar epterlijkingar/ad Sumtydis komr þar mijkid Vathnzflod/huert ed so greniar & geisar hart/sem ad vilde þad ollum hlutum i burt suipta. Eñ þ skier/ad þui skytur þar fram hia og giorer eckert mein. Eitt

spent Armbryste er og miøg oguirligt/En nær ed pijlan og streingur̃ fl(er) i sundur/þa giorer þad onguañ skada/Enigell hñ nerter sijn Horn vt/ eñ ædur hñ fae stangad nockurn/þa dodna þau nidur/edur hann dregur þau aptur. Ein otijdugur burdur giorer Modurinñar Kuid þrutiñ (sem) villde þar nockud af verda/eñ adur hñ kiemst i lios/þa deyr hñ. Ein þyr(n)e Hrijsla sprettur vt med klungur Broddum/ og lætur þad asiast (sem) vilie hun picka og stinga/Eñ ædur hñ er herdnud z fulluaxiñ/þa kiem(ur) yfer hana ein reiduglig auxe/og skipar heñe i Elld ad kriupa z ad Osku ad verda. Lijk a so þa hafa þesser/eiñiñ mikid i siñe/vppa þad ad þeirr(a) efne skal framganga. Eñ lockstins þa verdur þad þo ecki allz vt af.

LIX

ER eiñ Bænar Psalmur/og kañ agiætliga vel taladur ad verda vnder Personu Herrans Christi/þad hañ kalle vt yfer Gydingana/og Spae fyrer þeim/huernen ad þeir skule ei afmæder/helldur sundur tuist rader verda vt vm alla Verolldar alfuna/ og ecki vtan bøluaner og mot mælingar ad læra/so z ad þeir allt hingad til einatt giora/og med alleñ siñ lærdom vppreisa þr sig a mote Christo/honum til nidrunar og afneyt unar. Þess hins sama hafa þeir eiñiñ sijn verdlaun/So at þeir a Kuelld tijmanum snudra i kring j Borgiñe/s solltner Hundar/og finna þo ecki/ Þad er/Allt til Heimsslitañа/þegar i fra Postulañа tijd/þa verda þeir hrackter og vtflæmder a medal Heidiña Þioda/vr ødru Lande og i añat. Leitande vid bæde suanger z þustuger/huernen þeir feinge hellst ad nyiu komed vpp aptur yfer Rijkissiorn og Herdingia dome. Eñ þad vill so ei verda/þeir hliota solltner Hundar ad blijfa/og snudrande vm kring at hlaupa/allt þangad til þeir kasta sier solltner nidur/og leggiast i Jordan nockurs Konunge Rijkis/og verda so i diup Helujtis fleygder.

Eñ þesse Psalmur kañ og eiñin epter Lijfssogunne af Dauid sialfum vnderstadiñ at verda/i mote hñs offsoknar Moñum Sauls Eucitungũ/ þeir ed eiñiñ voru ad sijdustu men alls Kenga Rijkis/og hlutu sem solltn(er) Hundar snafande i kring ad hlaupa/ allt þangad til þeir vrdu med øllu afskafner. Þuiad Sauls slickte kom alldrei aptur yfer Kongdomiñ og Rijkiestiornina/þo ad þeir villdu þ fegner/og høfdu þar alla vtuegu til.

LX

Er eiñ þackdætis Psalmr/Þar jñe ed Dauid þackar Gude fyre þ/ad hñ hefur giefid honum so eitt agiætt Konungs Rijke/huar jñe Gudz ord er

Þeirrif

Predikad/ og þar sem ad er god og hafilig stiornan i Landinu/ Huert ad er ad sønu eitt ogiætt hnoss og kostuligt Klenodiū. Þuiad adur fyrre enn þad Dauid tek vid Rÿke a dǫgū Sauls var þr ein herfilig z radlaus.ig Rÿkisstiorn(ept þuiʒ þau fyrstu þriu Versin akiæra) z af þm Philest eis mog jlla foreyddt/ So ad þeir eirnin skeyttu ei mikid vm Ørk Drotte ins 1. Para. 13. Og margt anad jllt skiede þr einnin/med myklum rang indum ohæfum og storum v einsemdum/ So s þr hlytur at vera/og til at ganga/huar ad Gud sialfr hn̄ er ei med/Og Dauidz epterdæme nogliga vtuÿsar húsu vond Jllmen̄e þ Saul hefur haft i sin̄e hird. Þo liet Gud (seiger hann)eitt Sigurmerke klÿsa sijnum astuinum/þad s þeir mættu vppsetia/ og sier af ad hrosa/ og þr med øruggur og i fullu trauste ad vera/vm hn̄s Myskun/einkum s var Tialldbuden̄ Moysi/og Sattmals Ørkin̄/med lÿknar Sætenu/hueria hn̄ med myklum dasemdar verkum i burt aptr flutte vr Landinu Philestei z cFyrer húre þeir tillkædu z hn̄s Nafn akølludu/og vidu þa so frelsader vr sijnum anaudum.

Epter þ telr hn̄ øll sijn Lønd og vnder gefin̄ Lyd/Fyrst Helgedom̄in̄/ og Gudz ord/þar næst Sichem/Succhet/ Gilead/Manasse/Ephraim/ Juda/Moab/Edom/Philistim/og sijdast þa mykenner hn̄/ad ei sie þat j Mañsins vallde ad hafa eina ørugga Borg/þat er goda og fridsama Rÿkis stiorn/z Edom þ er Lønd z Rÿke vnder sig ad leggia/z i orustum um sigur ad vinna/Helldur þa hliote Gud sialfur ad giefa þad. En̄ huar fyrer hn̄ nefner ei fleire Lønd og ættkuñsler en̄ s vpp eru taldar/þ sama heyrer til leingre vtskyringar enn ecki Sum̄aria. Vier meigum Syngia þen̄an Psalm Gude til Lofs/ ad hn̄ Kristeliga Kirkiu so vÿda vm Ver-ølldina vtbreider/od þr eru so margar Kirkiusokner og Byskupsdæmar/ s Gudz Ord jdugliga hafa/þo ad hút eitt hafi sijnar sierligar giafer af Gude.

LXI.

Er einn Bænar Psalmur j mote Ouinunum/og sierdeilis/þo fyrer Konungana/ og adra yferualldz Herra/suo þ þr ottist Gud/og þad þeir meige rÿkia z stiorna bæde vel z leinge/Vppa þad/ad god Rÿkisstiorn-an yrde ecki nidurbrotin̄ af Ouina hondum / med Strÿde og styriølld. Þuiad Salomon hn̄ seiger einnin/þ fyre Folksins Synda saker/þa kome marger z ymisliger Høfdingiar yfer Landid. En̄ huar marger Høfding iar hafa yferualld/ þa brestur þad stalldan̄/ad huad einn þeirra bygger

vpp/ þa brytr þad allt nidur/ epter þui sem Ordzkuidurinn seiger. Nouus rex noua lex. Og vmskiptinn a rijkisstiornīne hefur alla tijma verid hætt z skadsamligt/ enn þad sama er halfu luckusamligra/ huar ed þad stendr vid eirne gamalle godre og langre vmsion.

LXII.

Er eirn Lærdoms Psalmur/ vt af þui falskligu og falluolltu trauste/ ed haft er a Veralldar Mōnum/ Og vt af þui riettu Trunadar traustinu sem a Gude er hafanda. Þui marger eru þeir/ nær ed þeir þikiast hafa hylle einhuers Herra edr Hofdigia/ edr hafe þr Vinskap nockurs Vollduga rijkis Mañs/ Þa þeinkia þeir med sier/ ad þeir mune þa einkis meir vid þurfa/ Og hafast margt jllt ad/ vppa þat hid sama. Sierdeilis huar þeir sia eirn tapañ og tilleligann hnigannda husuegg vppe loda/ Þad er/ Naar þeir Formerkia ad einn hñ hefur ei godann byr/ me blijtt medlæte j Hofgordunum/ eda þad hñ sie einhuerneigiñ añara vid þurfande/ elligar af ödrum ofsokter og Hatadur/ So þ hñ kañ huerke veria sig nie vetta sier forsuar/ Þad sama ad fremia eru þeir fullgoder Riddarar/ kuña sinn liga hofera z kuissa z snudra/ og vilmælinn frame at hafa/ Hofdingiunum til epterlætis. Enn gæta þo ei ad þui/ huersu ad þuilijkt traust vppa mañ sins Vinattu er med ollu ecki vtan Hiegome/ og trua þui ei helldur/ Allt þangad til þeir sialfer reyna/ huersu mikill misbrestur ad þm kañ þar ad verda. Þar fyrer heiter þad helldur so/ Treystu Gude og gior ougum til vonda/ þad sama er ofallualltast bæde fyrer Gude z Mōnum.

LXIII.

ER eirn Bænarpsalmr/ þar jñe ed Dauid bigerar / þañ tijd hañ hlaut a Eydemorkuñe Landflotte ad vera fyrer Saul/ þad hñ mætte mz Makt vera i heilagre Tialldbud Drottins/ z Heyra þar Gudz ord. Og hañ klagar hier vt yfer sijna Sueitunga/ Sauls hirdm̄/ þeir ed vmsatu hñs Lijf/ Nu' fyrer hañ kuñe ei ad koma til Helgedomsins/ og hlaut suo Gudz orde suipter ad vera. Enn ecki ad sijdur þa helldur hann sig þo samt fyrer eirn Konung/ vegna þess fyrerheitisins/ og fyrer Gudz vtvalningar saker/ huar med hñ veiter sier huggan þess a mille. Enn nu meiga þeir mz þessum Psalme bidia z vnder þeirra ofsoknar. Maña yferbodan giarna hefdu Gudz ord/ og hlieta þui þo suipter ad vera/ Þa skulu þeir þo samt hallda sig ad vera Gudz Born og Erfingia/ Med þui þeir hafa rietta Tru/ og saña ast til hñs hins signada Ordz/ þangad til ad Saul lijdur vnder lok.

Er

LXIIII.

ER eiñ Bænar Psalmur/þᵃʳ inne ad Dauid Klagar i mote sijnum Suikurum og bakmælgis Mönnum/ þeir ed hafa Malefnum snerut til hins versta med sijnu Exturlegu orda mase og vondum tillögum/ Suo sem Absalon Ahitophel/ z adrer þeirra safnungiar/ z einñ mañ fyrre sa Doeg af Hirdmönnum Sauls/ giort hafde zc. Enn hann hugsualar sier med þui/ ad þat mune koma yfer sialfa þa/ Og þeirra Tungur mune ecki hm̃/ helldur þeim sialfũ od meine verda/ lijka so sem þa Absalon Ahitophel/ og so einñ þennann Doeg þa skiede. Lijka so eirninn bidium vier i mote vorum suikurum vti Nosdingiaña/ Byskupaña z Konungaña Hofgörd um/ Sem allzhattud illsku paur/ skulyrde z vondar vmrædur frame hafa i mote Gudz þienurum. Eñ suo mun einñ fara (huad a vorum Dögum optsinñs skied hefur) at þat mun koma yfer sialfa þa/ So þad meñ meigi seigia at Gud hafi sialfur refsat þeim.

LXV

ER einn þacklætis Psalmur/ þar iñe er vier lofum Gud fyᵗ þad/ ad hñ giefur oss sitt signada Ord og sanna Gudz Dyrkan/ Og þar med einñ stundligann frid/ og hamlar þeim Styrialldar storme Ouiuanna og hernadarins i Landinu/ huer ed so geysar z greniar s̃ Siafar bylgiur/ og hañ giefur sijna blezan yfer Akra og eingiar/ Taudur og Tunuöllu/ so ad allt þad auaxtast tingast og gagnast vel. Enn huersu faheyrd tekst nu i almenneligum Samkundum suoddann þackar giörd ad vera/ bæde Ordsins vegna/ Fridarins og godrar Vedrattu vegna/ Helldur verdur slijkt misbrukad til alls motþroa/ so s̃ ad þr i Sodoma z Gomorra giort höfdu. Eñ ad sijdustu þa mun þad einñ þeim so vtganga/ lijka sem þeim i Sodoma z Gomorra.

LXVI

Er eiñ þacklætis Psalmur/ fyrer þañ almenneliga velgiörning/ ad Gud hann hefur opt og mörgum sinnum frelsad sitt Folk vr Ouina hondum/ og leyst þa vr vanda/ Lijka suo sem þad hann giörde i Hafinu rauda. Þess kyns dæminn z dasemdar verkin finnast nog i Domaranna og Konganna Bokinne/ huert ed hann einninn Dagliganna tioer oss/ at hañ frelsar sijna z varduciter þa i riettre Tru/ i mote Diöflinũ/ flærdar andanũ z Syndiñe.

LXVII.

ER

ne loquar ... nam Deus punit falsa labia.

Deus opt... dat pacem et omnia bona ad corpus et animæ sustentationem debet, illi eros laus, honor et summa gratiarum actio meretur.

Deus liberat suos ex quacunque anxietate.

Er eirn Spadomur vt af Christo Jesu/ þad hann skule Kongur verda/ so vitt & þad Verølldin er til/ & Folkid med riettvijse dæma(þ er) med Euangelio/ þui ad stiorna/ suo ad Menn af Syndunum skule fyrer honum lifa i riettvijsine/ og honum med fagnade þacker giora/ Huer ed er su ein nyta og sanna Gudz Dyrkunin/ epter þui sem tijdt og opt sagt hefur verid/ þad hann seiger ecki/ þad hiner Heidnu þeir skule vmskeira sig/ og fara til Jerusalem/ helldr i Heidindominum ad blijfa/ og þo lijka vel þacker ad giora Gude/ glader ad vera/ og hann ad ottast/ þad er/ honum ad þiona.

LXVIII

ER eitt volldugur Spadomur vt af Christo/ Huernen þad hann alle af Dauda at rijsa/ vpp at stijga til Himna/ sinn Anda ofaun af at giefa/ Postulana vt ad senda/ Euangelium Predikast lata/ aumum vesolum & Syndugum or Daudanum at hialpa/ harmþrungnum huggā at veita/ Gydingan̄a rijkisstiorn & kienemannskapinn af at taka/ og þeim i sundr ad dreifa/ og þa tuistrast lata/ Og so eitt nytt rijke vpp ad byria/ þar j sie vier skylldum hann Dagliga lofa/ og hans Nafn kun̄giora/ enn ei epter Moysis Logmale &c. Og Postulana kallar hann Konunga & Hers hofdingiana edur Flocks foringia/ Fyrer þad/ ad þeir strijda & orustur heyia med Euangelio mote Daudanum/ Syndinne Dioflinum/ mote Veralldaren̄ar visdome & Heilagleik/ Jtem hann kallar þa hær friosaum Fioll/ Gudz arfleyfd/ Gudz Heruagna/ med morg otøl þusunda &c. Enn aptur þa kallar hann þo Saungmenn og Spilara/ þeir ed med Meyium um Syngia & Dansa/ Af þui/ at þr prijsa Gud so glediligan̄a/ hn̄ lofa/ honum þacker giora/ Og hann hefur so sitt gledinnar spil yfer þui hinu Sæla og sigurgiefna rijkinu Myskunarinnar og eilijfs Lijfs/ Og hann bidur i nidurlaginu/ þ Gud hann vile efla soddan rijke vm allder & eilijfu ad Bleza þad og stadfesta. Og næsta gladur er hefur hann verid i sinum Anda/ þa hann hefr diktad þennan̄ sinnann/ fagran merkeligan Psalm. Þesse Psalmur seiger alleinasta vt af Christo sialfum/ Þar fyrer hliotū vier ad merkia þad vel/ þad hann hefar stalldspacligt Mal og Ordtake epter letur's hættinum.

LXIX.

Er eirn Bænar Psalmur/ vnder Christi personu/ So & ad sie hann a Krossinum og vnder hans pijsl taladur/ Huar inne ed hn̄ vorre vegna

med

medkiẽñer sig (i þui hinu siounda Versinu) syndugan ad vera / z klagañ yfer þeim sem Krossfestu hñ / og lostudu / z yfer þeim sem hm̃ gafu / þa ed hñ þyrste / sem einña mest / Gall mz Edike ad drecka. So skilmerkiliga og med berum Ordum seiger hañ vt af hans epterkomande Pijnu. Þar næst þa spaer hñ fyrer / vt af þeirre hersiligre forblindan / hardud / z visse ligre mdz hrapan z foreydslan / Gydingaña / Epter þui ad sia ma hünen ad skied er. J nidurlaginu kuñgiorer hañ þa nyiu Gudz Dyrkunina. Eg vil Gud lofa (seiger hñ) og med Þackargiörd Dyrka hñ mikeliga. Þesse Gudz nyia dyrkunin atte i burt taka þa hina gomlu / med þui hun er þeckare Gude / heldur enn aller Kiarnhafrar og adrer griper / sem bester þætte til ad offra / so s̃ ad hñ Syngur hier.

LXX.

ER eiñ Bænar Psalmur / j mote Ouinum riettferdugra / sem þa offækia fyrer Gudz ordz saker / Nuerier ad bæde med hondñ z giorninge rædum og til løgum, j hiartanu med ordum og aeggian (seiger hañ) þad er med allre aluoru og ollu kappe þa sækia epter þeirra Lyfe / og þa af Døgum ad rada.

LXXI.

ER eiñ Bænar psalmur / og ad mĩnum skilninge / þa virdist mier ad sie hñ taladr mdr vnd' Personu allz Kristinsdomsins / þegar i fra vpp hafe allt til enda / a mote hñs Ouinum / og allzkyns freistingum / Þuiad hñ bidur sierdeilis fyrer sijnu Elledæme / nær ed hñ tekur veykur z hrumr ad verda og grar af hærum / Þat er / fyrer þeim Kristnu sem a sijdustum Døgum eru / a þeim suo hæskasamligum tijmum / þar ed Kristilig trua medur Gudz Euangelio skule nidurslegiñ verda / Lijka sem þad eirninn kuñgiort hefur Daniel Spamadur / ad Sañleikuriñ munde midur þryck tur verda / eñ Oriettindiñ vaxande fara / Huad er vier vnder Mahometh og þeim Þauadominum hofum allzkonar nogliga reynt / Þar fyrer prijs ar hñ (j þui 15.16.17. Versinu) alleinasta þad Gudz Riettlætid / sem hñ i fra Barndominum edur fra vpphafi na lært hefur af Gude sialfu. Og þetta hid sama ma oss vel vera eiñ huggunarsamligur Spadomur / þad Gudz ord hefur nu hlotid fyrer Veralldiñar ending aptur ad koma / huar med hñ hefur sokt oss aptur (seiger hñ) nedan vr dypt Jardariñar / og veitt oss mykla huggan / Lijka so sem þar vppa hliodar þad almeñeliga Maltækid i hia Kristnu Folke / þad Enoch og Elias skule koma og þær

 Ante

Antachristz vondu Lygar ad opinbera / og ollu til riettz vegar ad koma.

LXXII.

ER einn Spadomur næsta agiætur og Herraligur/ vt af Christo og hans Rijke/ vtt allre Verolldunne/ þar ed Syndin og vond samuiska Drottnar ei (suo sem vnder Logmalinu) helldur skal þar Riettlæte/ Fridur og fognudur rijkia/ og Samuiskunnar ríegiera/ Þad sama þo ei fyrer vtann Kross z motgang/ so ad þar fyrer hlytr þm sitt blod ad þuerra/ En huad ed þo fyrer honum mun miog dyrmætt vera. Suo kungiorer hann og einninn þa Nyia Dyrkunina Gudz j þui fimtanda Versinu/ Einkum akallid z þackargiordina/ Menn munu (seiger hann) fyrer hm til bidia Dagliganna/ þa mun Menn lofa hann/ þad sama er vort Dagligt Offur medal Heidinna Þioda. Hier heyrū vier af ongre vmskurnar skijrn/ nie Moyses Logmale nockru/ huert ed Konungarner/ og þeir hinu heidnu skylldu medtaka/ helldur ad þeir blijfe samt Konungar og Heidinn Lydur i sijnu Lande/ og hallde þo þennann Konung/ fyrer einn riettann Sannann Natturligann Gud/ Dyrke hann og akalle/ Þutad j naudsynnne a ad kalla/ og fyrer þa hina somu hialp þacker ad giera/ þad er riett Gudz Dyrkan/ z tilheyrer Gude einum samann/ Hann ē allrmæsta er Sannur Naudhialpare/ æn huers þad allt annad er onguu nytt/ z kann ei neina hialp ad veita.

LXXIII

Er einn Lærdoms Psalmur/ j mote þeirre hneyxlan/ þad hiner Oguduligu eru so rijker og auduger/ og þad þeim geingur allt ad vilia/ og þ fyrer einatt spotta z spíea þa enu Fatæku og Harmþrungna Gudz Heilaga/ So sem ad Gud þeckte þa ei/ eda skeytte ei vmm þa hina somu/ En þeir/ z þeirra Heilaglig verk/ huad þeir sialfer læra og frammseigia/ þo sie þ allt Kostuliger hluter/ og med ollu Hunneska/ Gudlig vitska/ og Heilagleike/ huad ed godfusū Monnū þiker þungt vnder at bua/ Og eg hlyt (seiger hann) einn vitleysingz fyrer þinne augsyn at vera/ þ er/ einn gudnidigz/ villumadz/ z Guds forsmäare kalladz at vera. En þui (seiger hann) vert stadfastz/ z gack burt i Helgedominn/ heyr Gudz ord/ huad þ seiger af þeim/ Yferskoda þu hinu gomlu epterdæminn i Lijfsogunne/ þa muntu þ sinna/ ad þeir munu snarlega ad ongu verda/ Af þui ad þar er eingin hella nie fastur grunduollur vnder/ helldur seckva Dy Fen z foruo.

LXXIIII.

Er einn Bænar Psalmur/ i mote þeim Ouinunum og Flandmonnum sem Jerusalem/ Helgedominn/ og oll husinu Gudz og Samkundurna foreydou

eyddu j Landinu/So og einin allar Borger og kaupkun i Eydeløgdu/og þar vm fram þa nidou og Lestudu Gud sialfan/So sem kyne hn ongua hialp sijnu Folke ad veita. Enn so synist þad sem ad þetta sie ein Bxn i mote þeirre epterkomande foreydsłune af þeim Chaldeis/ z i mote þeirre sem þar epter a eñ setrna skiede af Antiochio Epiphanes/ Þuiat Must-erid til Jerusalem og Landid sialft hefur so verid i eydelagt. Epter sama hætte þa bidium vier hn i mote Tyrkianum og Mahometh/ Þeim vorum Antiochio hüer ed Christindomin hefur foreydd/ Gudz ord/ Sacramentin/ og alla Gudz setninga herfiliga i sundur slitid/ og þar i gien Predikad/ z hallda latid i øllum stødum eckı vtan hadungar og Gudlastaner.

LXXV.

ER ein huggunar Psalmur/ mote þeim hardsuirudu og ofurdadugu sem er þeim Ogudligu Lærefedrum/ þeir ed suo athugalauser og mykler þikiast vt af sijnu Embætte/ þad þeir hrædast ei nie skeyta nockru huerke ognan nie refsingum/ so sem adur fyrre j þeim 12. Psalminum seigist/ At hüer sa ad oss skule læra/ Vier erum Lærefedurner/ vier sitiu i embættinu/ Vier høfum valldid/ oss þa eiga þeir ad hlyda/ Elligar sa hlytur i banne ad vera/ og ein vondsligur villu Madur ad heita z c. Eins lijka suo þa sitia einnin vm stunder vorer athugalauser Junghertrar/ bæde andliger og Verallðliger offóknarar/ Og so þar med einnin þeir falskfullu Villuand ar/ af þui þeir meina þad/ Ad Gud sialfur hn giete eckı fordrifid þa/ nie fyrerkomid þm. En Psalmurin seiger allt annad/ og huggar oss med þui/ þad vier skulu Domsins vid bijda/ Þa vill hn dæma/ z Domsins atkuæde a leggia/ so þat Jordin skule hristast z skialfa med hennar inbyggiurum/ þo vilie hn þann Stolpan stydia/ Þad er/ Þa hinu riettferdugu/ þeir ed Verølldina bera og henne vpphellde veita/ Suo sem þad S. Pall kallar Kristiliga Kirkiu ein stolpa og stod Sannleiksins/ Lijka so sem þad hann vardueitte Loth/ þa ed hn nidur sockte Gomorra Borg/ Og þa hinu riett truudu Gydinga medur Postulunum/ þegar hn afmade hid annad Gyd-inga Folkid/ Þuiad hn finnur vel rad til þess/ astuine sijna ad vardueita/ Þo ad hn vilie nockur Lønd fordrijfast lata.

LXXVI.

ER einn þackclætispsalmur med hid sama slag og sa hin 64. Þuiat hann þackar fyrer þad/ ad Gud hefur sijna bygging Ord og Dyrkan til Jerusalem/ og vernde so þ i þeim stad sitt Folk næsta Nerraligana/ fyrer

 øllum

ollum Veralldarinnar Konungum og grimu Stridz Folke/ sem ad var Senacherib. Þuiad hn̄ kan̄ vel þeim ofurhuganum Hefdingiaña i burt ad suipta/og þa duglausa ad giora. Med sama hætte strijder hann nu a mote vorum Ovinum/þui þat verdur varla leikid at vera sig fyrer þm/ sem bæde kan̄ ad suipta vm Huganum og Hiartanu/huersu fullhugadz og mektugz sem hn̄ þikist. Þesfullin̄ hlytur fyrer hm̄ at flyia/nær ed hm̄ Reiðnar hugurin̄/ huad mun þa Mennerner neiga giora? Soddan Her hofdingia og Vollduga Gud þa eigum vier ad lofa/sem suo kan̄ Sigre ad hrosa/og ad handtiera vid Konungana/ z sijnum Asiunum hialp ad veita/fyrer vtan allt Suerdslag/Og þad sama alleinasta med ognan̄ z skielfingum og hugleyse.

LXXVII

EIn eirn Lærdoms Psalmur/Þuiad sialfan̄ sig setur hn̄ til epter dæmis/huernen þad Men̄ skule sier huggan veita/nar ed hiartans angz kan̄ yfer þa ad koma/og þa nær ed Samuiskan hun tekur angurlatin̄ ad vera/so sem ad Gud være hm̄ afar reidur z c. Og seig' i fiorda Versinu/ ad han̄ hafe suo Sorgfullz og angurbitin̄ verid/þad hann m han̄ huerke notkast suefn nie Matur/ og valla þa hafe hn̄ kun̄ad at tala/og fram̄ telur suo i þui hinu 9. 10. 11. Versinu þar þungligar huganer. En̄ þar i gien þa er þetta hugguñin̄/ad i burt sla soddan hugrenningunum vr Hiartanu(huar med Madur angrar og veyker sialfan sig til onytis) og setia helldur i sin̄ hug þau hinn fyrre Dasemdar verkin̄/Þar jhe fijkt vær alla tijma/ad þad hafi hn̄s jeta verid/ad hialpa faradñ harmþrung num og fyrerlitnum/og ad steypa þeim sem athugalauser Tron b(em' og forsmanarar eru/Suo s̄ ad var þa han̄ frelsade Israels Sonu vt af Egipta Lande. Þar fyrer kallest nu hans veger duldet/ad han̄ er þar helst/ huar ed men̄ þenkia ad þat mune med ollu vgiort verá/Ad þui hinu sama skulum vi' vel giæta. Og so lijka vill þesse Psalmurinn vnder vijsa/og kienna oss eirn̄/ huernen þ Gud hn̄ er vanz ad hialpa þeim s̄ hn̄s fullltings leita/Ein̄kum þar fyrer skulum vier ei missa sia Gude/þo ad oss kune i n ote at gango/þa skulum vier þa sem helst hn̄s hialp' vænta/ og trua ei voru sialfs huglede

LXXVIII

EIn eirn Lærdoms Psalmur/þar jhe ed hn̄ fyrer þau Dæmin̄ og Dasemdar verkin̄/sm̄ veittust ollu Israels Folke/þegar i fra fyrstu vpp

hafe

hafe allt til Dauidz tijdar/lærer oss ad treysta Gude/og honum ad trúa/ Og teker oss vara fyre ollu mistrauste og vantruunade/ Og til teiknar þui þa straffan og hegning sem komid hefr yfer þa eru ecki treystu Gude/og þa Nadarsamligu Lijkn er þeim veittist sem honū treystu.

LXXIX

ER eitt Bænar Psalmr/j mote þeirre epterkomande foreydslune/sem þar skiede af þeim Caldeis z Antiochio Epiphanie/j ollū greinum sam lykur þeim enum 74. Psalme. Þar fyrer er þ og hin sama Summaria yfer eins/Lijka og med sama hætte bidur og einnin Esaias 13. Cap. fyrre epterkomande foreydslunne.

LXXX

ER eitt Bænar Psalmur/mote þeim Dagligum Nagrønnum þar ymhuerfis i kring/sem ræntu og rupludu Israels Folke/sue sē ad voru þr Philister/Syrer/Maobiter/Edomiter. Eins lijka so sē þad voret ouuner z Nabuar nu vm stunder giora/Suo sem ad eru þr Villua ndar/z hiner andligu Fedur/og Munka ordur/og fordum daga þa voru hiner vondu Villu menn i Kristninne.

LXXXI.

Er einn Lærar Psalmur og Lærkuade giort / þad sem Sungid og Predikat hefur verid a Haustin a Tialldbudarinnar Hatijdar deige/ til ad aminna Folkid a hid fyrstu Bodordid / so at þad skyllde allemasta þann Gud dyrka og akalla/enn onguan annann/sem þa hafde vtleidt af Egipta lande/Enn þ sama hielldu þeir ecki/ Helldur voru allra þrra Munnar fuller af skurgoda dyrkan/og med rangsnunar Kirkiungar/sem þeir attu þo alla tijma þann hinn Sannarliga Gud i sijnum Munne od hafa og vt af honū einnin ad seigia. Og þesse Psalmurinn lærer oss allema a Christum ad trua/honum ad treysta/og onguum Verkum framme ad hallda til riett lætis fyrer Gud. So attum vier og einnin vora munna fulla ad hafa allemasta vt af Dyrd[r] lofinu Herrans Christi/ Enn þad sama gierum vier ecki/ Helldr epterfylger nu huer sē einn sijnu sialfs hugbode/z Siduenıu.

LXXXII.

ER eitt huggun[ar] Psalmr/mote þeim Vijkingum sem faradum fyrelitnum yfergang veita/enn hinn er adur fyrer Longu vtlagdur.

LXXXIII.

ER eiñ Bænar Pſalmur/eins med ſama ſlag/og ſa hinn Attigaſte Pſalmuriñ/ Epter þui ſ̄ þ Nøfniñ Þrodaña ſkilmeriliga i nog vtuiſſa. Þar fyrer læt eg hñ z blijfa vid hina Sømu Sumariu.

LXXXIIII.

Er eiñ huggunar Pſalmr/ ſa ed prijſar Gudz ord agiætligt z Herraligt ad vera fram yfer alla hlute/Og aeggiar oſſ/ þ vier ſkulum giarnan fyrr helldur yfergiefa allzſkyns audæfi Makt og Mañord/ynde og epterlæte/eñ þ Gudz orde ad ſleppa/og þar kapps vm koſta/ ad vier mættum þui ſ̄ hellſt bijhallda/Og vier ſkulum þo ſamt Dyrauerderner vera/ Þat er/ Þeir ſ̄ minſta hættar eru i Muſterinu/Og þ ſama ſie þo myklu ketra/helldur eñ ad ſitia i tignar Herbergium allra ogudligra Maña/Og eiñ Dagr ſie hier betre eñ Þuſund glededagar i Verølldinñe/ Þuiad Gudz ord(ſeiger hñ)giefur Siguruiñingina/Blezunina/Nadina/Heidurinñ z allſkyns hamingiu lañ. Sæll er hñ ſ̄ þui truer/og rietter ſig þar epter/ Ja huar eru þr ed þ giora?. Huar ed Meñ villdu laſta/z forſma þ hid ſama/þar fyndiſt øll Verølldiñ fus og reidubuen til.

Ne omittas Verbū ſz multo potius omnia deſere verbi cauſa, quoniā verbū DEI fert DAVID] dat victoriā, bndictionē grām honorem et omnem fortunam.

LXXXV.

Er eiñ Bænar Pſalmr/ þar jñe ed hñ bidur/ad Gudz Reide ſkule af ganga/og leitar ſo Myſkunar/Eñ þiſe reidiñ(ad minum ſkilning e)heft ſu verid/þad Gudz ord/goder predikar^r og yferualldz Meñ ei ſ= i nalægd verid hafa/þui mune þar lijtill fridur/eingiñ god ſtiorn in ne argiæſka helldur verid hafa i Landinu. Þuiad ſoddan plagz þær fylgiaſt giarnan ad/ Þar fyrer bidur hñ/ þ Gud villde ſitt Mal nu aptur heyraſt lataſt/ ſo þ hñs aſtuiner hrøſudu ecki j neina Duttmenſku/og Gudløſudu i ſiñe opolinmæde/elligar leitudu annara Guda. Og þ allra Manna a mille mætte gódur Fridr/Samhellde/Malbragd og vinatta þroaſt z halldinn verda/og þar med eirninn god argiæſka i Landinu/ Suo þ eitt Gudligt athæfi og eitt agiætt z Neidarligt Lijferne med Spekt og Sidſeme mætte framid verda. Lijka ſo kienner oſſ Pall poſtule ad bidra 1. Cor. 2.

LXXXVI

ER einn Bænar pſalmur og Titilliñ kallar hñ ſialfur eina Bæn Dauidz/Hann er og hægur og auduelldur ad ſkilia / Þad Dauid i ſiñe neyd akalle Gud ſiñ i mote þeim Ouinum ſijnum ſ̄ hñ villdu lijfe ſuipta/ huert þad var Saul/Abſalon/ edur huerter hellſt þr voru. Eñ ſkoda þu

Hic ora DAVID in ſua anxietate, contra inimicos ſuos

huer

huersa merkiligasta og Meistarligasta þ hann prijsar Gud fyrer hans Myskunsemi/Truleik/og hn̄s magtr velldi/ad hann so reyne/z varmre hallde sinne Tru/og sijna Bæn giøre hann þsi astudligre/Lijka so eiñin þa ættū vier ad giøra.Þad teikuid huert ed hann bijgierar er þetta/Þad Gud skule hm̄ vm sijder hialpligur vera/So ad Meñ meige þ segia/ad Gud mune hialpad hafa/og hn̄s Malefne til gødz vegr komid/Suo ad hans Ouiner ē hann nijddu og lestudu/þyrfte nu ei ad hlacka yfer hans osorum leingur.

LXXXVII.

ER einn Spadomur vt af Heilagre Christeligre Kirkiu/þ hun skule verda ein Borg/so vijd sem þ Verollden er til/Og ad þr jnne skule verda fædder Mariani/Egiptsker/Babilemer/Tyrer/Philister/z Menn allz hattadz Tungutækis/og vr ollum Londum/ Og þtta allt samann fyrer Heilagt Euangelium/huert ed so mykla z Merkiliga hlute af Gude pre dika skal/Einkum ē er/Gudz vidurkienning/Þad er/Huernen vir eigum til Gudz ad koma/ af Syndunum kuittast/i fra Andar Daudanum ad frelsast/z Saluhialpliger ad verda/sem er alleinasta fyrr Jesū Christū. Og su Gudz Þienustan i þssare Borgiñe skal einninn vera/ad Syngia Kueda og Danza/Þad er/Med fognude Gudz Nad og milde at pre dika/hann ad Lofa/og honum Þacker ad giøra.og einninn Moses med sijnu Logmale/skal þr jñe i þre Borg nockra ognan/nie nockra þuijng an neinum Mañz syna.

LXXXVIII

ER einn Bænar Psalmur/sa ed i sialfre Christz Personu og allra Heilagra Maña kedinn verdur. Og hann klagar vt yfer þ hid mykla og hid andliga Kualrædid/huert ad yfergengur allt añad motlæte/Einkum ē ad er/su hryggdar skielfingiñ Gudz/hueria hañ Daudan/Grøfina/ Helujte kallar(so sem þ z einninn i Sasileika er)Og hun giører møñū aumligt og hryggeligt yferbragd zc.S. Pall kallar þa hina sonu skielf ing/Andskotans Eingil/ sa ed hann med Hnefum slær/ og einn Kualar stolpa sijns Lijkama/þr ed hann sie afestur. Suo ē þa i Gricklande/þa voru Ræningiar z Spillumkiar a stolpa edur stofna vppfester/Og lijka sem þ hiner Heidnu Lasta Drottinn vorn og kolla hann hinn vppfesta/ z Gyðingarner hn̄ vpphengdu/Þuiad Christo og hans astuinum verdz i Verollduñe hadungiñ med motlætinu til løgd epter þui ē þsse psalm-

urinn

mínn voltar einiſt/Þad Viner og Kunningiar ſem med honum ættu ad harma/ z Sampijnung at hafa/þa ſie hm̃ miøg ſtarlager order.

LXXXIX.

Er einn Spadomur vt af Chriſto og hans Rijke/huert ed hñ kallar eitt himneſkt Rijke(Lijka ſ Chriſtur ſialfur kallar þ i Gudſpiallinu) og tekur fyrſt til þeſſ fyrerheitſins vt af Chriſto/ſ Dauid ſkrede/ z vtbreidet þad hid ſama/ Med ſo frabærligre Andagipt/ þ hind er ad. Og ſierdeilis med þui/ad þad ſie ſo viſſeligt/ørugt og ſt ødfaſt/ ad þad ſkule fyrer ong ra Synda ſaker aftakaſt/edur epter blijfa / Vppa þ/od vor Saluhialp ſtæde ei a vorre Godmenſku/lijka ſ þ fyrerheitid Gydinga Rijkiſins ſtod/ og allt Veralldarinnar Rijke ſtendr/Þuiad þ er ei leingr nie fram ir ſt od ugt/enn ſo ſ Menn eru goder og riettferduger til. Enn þ andliga fyrirheitid er obrygdanligt/ hünen ſ vier breytum. Og i hinu 39. Verſinu tekur hann til ad Spa fyrer/ huernen þetta linſliga Rijked eige fyrer þañ Antachriſtiñ fottrodid/nidr brotid z i ſundurſlitid ad verda/So ad þ mune ei ødruvis ſijnaſt/ enn ſ ad Gud hafi forgleymt þui ædur tilſøgdu Dyrdarſamligu fyrerheitinu/og giøre nu þ ſ motſnuid ſyniſt hans eigin ligu Orde. Enn oſſ a ſijduſtum tijmum til huggunar er þetta allt kunn giørt ædur fyrerfram/ſo ad vier ſkulum eckt i neiñ miſtrunad falla/Þo ad oſſ þike ſ ad ſie þar einginn Kriſtindomur meir a Jordu/Þuiad vnd' þeim Mahometh z Þ aadsminum naliga hefur eckirt allt Kriſteligr' Kirkiu tekid framar ad blijfa/ef at heñar regem̃t z ſtiornan verdur Riettliga allitid. Og þo hefur hun vnder hueruthueggia þeirra yfergange hlotid ad blijfa/ þott ad hun hafe miøg aumliga med Fotum Trodinn z fyrerlitinn verid.

XC.

EX eiñ Lærdoms Pſalmur/Þar inne huadann þ Daudinn kiemr/ Einkum ſem er vt af þeirre Syndinne/ſem Gud alleina hann veit/ og fyrer allre Verolldinne hulin er/og oſſ øllũ er af Adam til inafædd/Og tilteiknar hverſu ſkammvint og aumligt Lijf þad hier ſie a Jørdu/So ad þ ſama ma enn vel Dagligur Daude kallaſt/Þo ſeiger hann ad þad ſie gott/og gagnſamligt til þeſſ/ ad vier verdum fyrer þad ſama aminter/ Gudz Nadar Hialpar og Miſkunar ad leita/ huer ed oſſ frelſar vt af øllu þeſſu/Þuiad hiner ſ ei huxa vm Daudan/og rata i eckirt motlæte/ þeir blijfa athugalauſer. Neunſku Meñ ſkeyta ecktrt vm Gudz Nad nie

hanz

hans Hialp eda Myskunseme. Og endar sü Psalmeñ med þeirre Bæn/ Þad hn̄ audsyne oss sijn verk/ Þad er/ Ad hañ hialpe oss af Syndum/ og Dauda. Þad er/ ad hn̄ sende Jesum Christ. Og a medan þad vier lifum hier i Heime/ þa framkuæme hn̄ vor verk/ Þat er/ at hn̄ Myskunsamliga styrke og stadfeste bæde hid añliga og Veralldliga stiornar vallóid/ huad ad er ein stutt agiæt forkostulig z kroptug Bæn.

XCI.

ER eiñ hugg unar Psalmur/ og fræður oss ad vier skulum treysta a Gud i ollum vorum anaudum/ Mañhættum og freistingum/ og er fullt med agiæt og huggunarsamlig fyrerheit/ vt af þui hinu fyrsta Bordordinu/ framrukiñ og vt dreigin/ Og hañ er sa añar Psalmuriñ/ þar jñe ed goder Gudz Einglar verda vorer leidsagnarar og verndar meñ bodader/ huad ad er miøg huggunarsamligt og vel merkianda. Eñ hier ædur fyrre hef eg sagt mijna meining/ af þeim fiorū freistingunum þrta sem hr̄ i hinu 5. og 6. Versinu gieted verdur.

XCII

ER eiñ huggun̄ Psalmr/ sa ed næsta miøg prijsar Gudz ord/ huersu ad ein agiæt og forkostulig gaafa þ sie/ i giegn þeim Falsheilogū s̄ þad motstanda / þeir ed vm stundar saker þa blomgast sem alldin Trie og apalldis Kuñar/ verande i nogre verallðariñar makt/ og miklum Mañvirdingum/ Eñ ad sijdustu og ad lyktunum ditupa þeir nidur/ detta fyr̄ bord/ verda ad ougum/ Hiner riettferdugu standa i stad. Og þo so sie at þr take ad elldast/ naliga þa verda þeir þo alldrei miøg Ellehrumer/ helldr þa fornyia þeir sig Dagliga fyrer Gudz ord/ huert ad eilijfliga ña blomgast z ber agiætan auoxt. Eñ hiner fauijsu skeyta ei vm soddan/ hafande et skilning a slijku/ lijka so sem eiñiñ skied er vm vora Daga.

Verbū Dei
ophimū donū ei?

XCIII.

Er einn Spadomur vt af Christz Ryke/ huert ad so visdt s̄ Verolldinn er til/ oz þat eilijfligaña skal blijfa/ huersu s̄ þat Vatnzstraumuriñ og storbylgiuñar þær geysa oz grenia/ Þad er/ Huersu s̄ þad Verolldiñ ædder z strijd̄/ þar i mote/ j hel slaande alldre so marga/ þa kiemr þ þo til einkis/ þuiad hn̄ er meire og megtugre/ eñ þad Verolldiñ og heñar Hofdinge er. Þetta Rijkid oz allt añad gott verdur vppbyriad fyrer hn̄s Ord/ an allra slaga og Vopna bullðurs/ Oz þad hid sama fæger prijder oz

Heilagt giører hans hus. Þuiad þaker su hin rietta Gudz þienustann sem i þessu Husinu liomar/ Lyser og leiptrar/ einkum s: er/ Gudz Ord ad Predika/ Gude lof at seigia/ ꝛ hin þacker at giøra/ huer ed einginn Moyses og ecki heldur gamla Testamentid til heyrer.

XCIIII

ER einn Bænar psalmur/ og ad mynum skilninge/ þa klagar hann ecki vt yfer hinu Heidnu/ helldur yfer sialfa Konungana og hofdingiana Landsins/ Þar med yfer Prestana og Prophetana/ og kallar þa Vnleysinga Folksins/ Þad er/ Þa sem fauijsliga stiornudu og jlla Menntudu Folkid. Þesser hinu somu eru þeir sem alla riettferduga Spamenn ꝛ þrra Læresueina i hel slou/ og þeim ofsokn veittu/ Og so s: þad hann seiger/ þeir Mektudu sig af Gude/ huer ed þeim hofde Valldid gifid/ og styrk veitt/ ꝛ skeyttu þui ei nie virdtu þa neins/ sem af þeim i hel slegner vrdu/ ecke ødru vijs enn so s: adrar fordædur og styrialldar menn/ þeir ed brotid hofdu bæde i mote Andligu og Verallduligu Vallde. J giegn þui hinum somu þa beidist hann hialpar styrks og hiastodu. Enn med þui hann finnur ei neina/ Þa hreyster hann sig sialfan i huganum sinnar truar vegna/ so þ hans ord ꝛ Malefne sie riettferdugt/ og Gud mune ei þann skadliga Velldis stol sier þocknast lata/ helldur mune hann endurgiallda þeim þeirra lygar ꝛ Mann drap og Mordingia skap.

XCV

Er eitt Spadomur vt af Christo/ huern Pistillinn til Ebreos Meistarligana tractierar/ suo þad hann Spaer fyrer vt af tymanum þess nyia Testamentis/ og af hliodan heilags Euangelij. Summa/ Þa lærer hann og ladar oss til Christo/ og til Gudz Ordz suo sem til riettrar Dyrkunar/ og varer oss vid dæmum þrra vantruadra Forfedranna a Eydemørkunne/ huerier ei komust til fyrerheitz Jardarinnar/ mest fyrer sinnar Vantruar og forsmanar saker.

Þennan Psalm hlytur þu allann vppa Christum eitt saman ad þyda/ Þad hann sie sa sanne Gud/ huerium hann rædur ad þiena skule/ hann ed oss hefer Skapad og er vor hirder og vier hans Sauder/ Hann same er þ/ huerium ed hiner vantruudu Forfedurner fordum freistingar veittu/ epter þui s: S. Pall hann seiger einnri Cor. 10. Hiedan i fra vill hann nu framleidis ongua þa skickan hafa sem epter Myosis skipan til fundinn er/ helldur vill hann i hennar stad hafa stoduga Tru/ Gudliga Predikan og þackargiord.

ER

XCVI.

ER eitt Spadomur vt af Christz Rijke/i allre Verolld/þar ed jnne vera skal ei vtan glede og Lofsaungur/ og Textinn i sialfu sier er augliost nog. Hier verdr ollum Heidnum Þiodum/Londum og Lydakyndi/Vot num/Skogum og Alltrianum/þad vppalagt/til Gudz þionustu/ ad þeir skule Gud Lofa og honum þacker giora/ fyrer þat hann Dæmer og stiornar medur riettuijse og Sannleika/þ hann hialpar vt af Syndunum/ z ollu þui sem Syndinn med sier flytr/sem ad er Daudinn Heluijte/Diofulsins yfer vald og allt jllt. Þat ed sama er nu sa hinn Nyie Lofsaungur/af þui nyia Rijkinu/af þeim nyium skiepnunum/z þeim Nyiu Monnunum/ s ecki eru vt af Logmalinu nie Verkunum/Helldr af Gude sialfum og hans Heilogum Anda fædder/z eru so ei vtan dasemdir ein/i Christo Jesu Drottne vorum.

XCVII

Er eitt Spadomur vt af Christi Rijke/eins Lijka suo s sa hinn næste fyrerfarande Psalmurinn. Og æ jafnan er su meiningin/ Þad hann soddan Rijke vppbyrie og stadfeste fyrer Heilagt Euangelon/þar med lætr hann tedar Þrumurnar sla og Elldingarnar vtganga/og forbrennur suo skijna Duine/og stor Biorginn i sundur smellter zc. Þad er/Hann nidurlager alla Heilagleik/Vijsdom/Makt/og þ allt huad mikils hattar er/ so ad þeir hliota fyrer hann Heilager/Vijser og mattuger ad verda/og ei med nockru odru mote/Og med þessum somu Duinum og storbiergunum/þa vnder geingur einninn Gydinga Rijked/og þeirra Gudz þionustan/ og þad allt huad er ecki vt af Christo tilteked. Þuiad hann alleina skal vera huad helligt ad er/z allt hitt annad ecki neitt/ Lijka s ad sa steinninn i Danielis Bok er vt af Berginu hrunde/z alla Verolldina vppfyllde/og hitt allt annad at onguo giorde/og hann mun eitt Traustar biarg verda i allre Verolldinne.

XCVIII.

Er eitt Spadomur vt af Christz Rijke/Þad i allre Verolldinne skylle vtbreitt verda/eins lijka so sem sa hinn næste fyrerfarande Psalmurinn seiger/z skipar einninn gladuærum ad vera/og Gud ad lofa fyrer sitt hialpræde/Þat er/Ad Predika/endurlausnina/z fyre hana þacker ad giora/ huer ad oss er veitt fyrer Jesum Christum. Suo er hier og einninn ecki sa Gudz þionustan/ s var Offrunin til Jerusalem/Helldur Predikunin og Þackgiordinn/fyrer þ hann er Kongurinn i Riettlætinu vt i allre Verolldu/

 Þad

Þad er/ Hñ sa sem oss af Syndinne og Daudanum frelsar/ fyrer sialfañ sig/ fyrer vtañ alla verdskulldan edr til verknad.

XCIX.

Er eiñ Lærdoms Psalmur/ sa ad amiñer Israels Lyd/ ad hañ skule lofa Gud til Zion/ huersu sem þad hiner Heidnu mogla þar i mote/ suo ad so same Lydr skle vera eitt sierligt Gudz vtualid Folk/ fram yfer alla adra Meñ/ & hliote þui fyrer þañ skullo margt motlæte ad lijda/ þ^r fy^r prijsar hñ Moysen/ Aron/ og Samuel þeir ed Hofdingiar vered hafdu yfer Israels Folke. Suo kieñer hñ og eiñiñ lijka sialfur Israels Folke (epter þui sem þad Ordiñ vtuijsa ed þar standa) ad þ skule vita/ ad ecki sie su hin rietta Gudz þionustan edur Gudz Dyrkuniñ folgin i myklum Frenadar fornfæringum//helldr i medkieñingu hans Dasemdar verka/ & þ hm̃ sie þacker giord^r fy^r sijna velgiorninga. So þ hñ giore meñ rietferd uga/ & frelse hñ vt af ollū Syndū huad hñ ahrær^r vti þui hinu 4. v^r sinu.

Eñ oss er hñ eiñ Spadomr vt af Christo/ hu^u ed i allre verolldu stiornar yfer þau rettu Zion/ & sitt lijkn^r Sæte & fotstall hefr settā a Hiñnū vppe/ huar fyrer oll Verolldiñ bystist vid/ æsist vpp & akafa reid verdur/ og offsæker þat/ og i hel sla latur þa enu riett Kristnu.

C.

Er eiñ Psadomr vt af Christo/ & skip^r allre Verolldiñe gladuærre ad vera Lof ad seigia og þacker ad giora/ Þat er/ Gude ad þiona & vm hñs Alid & fordyre jñ ad gāga/ hñ ad akalla af ollu trunadar trauste. Þt hñs Mijskun er eitt eilijft Lijf & Rijke/ huert ad stadfast blijfr vm alldr & æfe.

C I.

Er eiñ Lærdoms/ Psalmr/ þ^r jñe ad David setur sig til Epterdæmis/ & fyremyndar/ Nūnen þ goder Hofdingi^r skulu kapps vm kosta/ ad hafa gott Mañual/ og Hirdmeñ goda/ og vmlijda ei nein pilltmenne/ nie neitt vondsligt jllþyde ad sier ad hylla/ edur nockud samlag vid þ ad hafa/ So sem þ hñ hier framtelur vanosemd og ohlutuende dadlausra vnd^r maña/ og odygd^r fulls heimkynis/ huert ed heyrer vti eitt lengra Comment til ad vtskyra. Þad sama kallar hñ/ vt af Myskuñe og Dominū ad syngia/ Þad er/ Nūnen þad hñ sie lijknsamur godum/ og refsingarsamur vondū/ Og huersu vnderselkid & þegnarñ ættu ad vera granduarer & godgierda samer/ & ad Sperna vid þui s vondsligt være/ og huersu hm̃ hefr þ^r fyrer vegnad.

vegnad. Þad ſama vkunſa vel þau dæmiñ af Abſalon/Achitophel/ Joab Þui huer hann vill vanda vm vid ſitt vnderfolk/og ad hallda þad vti ſid ſamligu lyferne/ ſa hlytur allſkonar hatr z fiandſkap vppa ſig ad taka/. Þar fyrer ma hañ vel Gude lof Syngia /og hm̃ þacker giora/hueriu̅ ſoddan Raad og lynkendar Dom: giefiñ er/Þui huar Gud hñ giefr ſlyke ei/þar mun ſuoddan loff vxde vel oſungit blyfa/ Þui þar er i þui ſama Huſi ei vtan boluan z oſamþyke/Eñ i Hofgordum ei vtan Halshogg/z heingingar einar/og oñur allſkyns Vandrade.

CII.

ER einn Bænar Pſalmur/huar jñe þ þr liufu Forfedurner þeſſ hins gamla Logmalſins/af Syndarkiar og Daudans armædu þiader eru(Þañnin ſuo faguirligaña ſig atelande/ kallande epter þui Rykinu Myſkuariñar i Christo fyrehetid)þa bidia/þ hñ vilie Zion vppbyggia og þo Steina z Lim þar ſialfur til leggia/So at þ mætte einhun tyma af ſtad komaſt/ og þ hñ vti ollum Konga Rykium liete ſia ſyna Dyrd og vegſemd/z hialpade þm ẽ hertekner være/vt af Syndiñe z Daudañ. Huar fyrer þeir til ſamans koma/z honum þacker giora/Þad er/At þr mætte honum i riettre Zion þionuſtu veita/z ad þ hid gamla Teſtam̃tid aftakiſt/ Þuiad ean Chriſtz er þ ei añad/vtan kraptiñ og megnid ad formynka a veiginum/ og Dagana ad ſtytta/Þad er/Þar er eitt ſtutt aumligt/og veſalldar fullt lyferne. Enn i hans Ryke þa er eitt Eilyft lyf/og þeirrar æfe er eingiñ ender/Þuiat hñ er þañ ẽ verit hefur/ædur eñ þat himiñ og Jord þau voru/og hñ er ſa ſame ſem þau hefur ſkapat/ og ſa er þau mun endurnyia/og vmſkiptelig giora/Þar fyr þa er hñ fyr vtan og vt yfer allar ſtunder og tyma/og hñs æfue verdur eingiñ endur. Þad ſama villdu vier giarna ødlaſt/ og hafa eiga(ſeiger hñ)ad ſoddañ þitt Ryke þad kome/Am̃.

CIII.

Er eiñ Þacklætis Pſalmur/huer ed næſta ogiætliga og liuflig framſettur er/Þar jñe hñ þackar Gude/fyrer alla hans velgiorninga/ ſem ad er/Saluhialpiñ og Synda fyrergiefningen/Vndeñ z Lykamiñ/ Heilſan z heilbrigden/z allshattadar nækter/eiñiñ fyrer glede z huggã venta/og þad hñ hefur hñ vr anaudum leyſt/z i fra ſynū Fiandmonnū frelſad/z i ſiotttu male ad ſkyra/hñ er ſa ed audſyni ſig vidur oſſ(vier ẽ erū ſo breyſker z veikligar ſkiepnr)ei ødru vys eñ ſo ẽ eiñ aſtſamligr Myſkū

omnia beneficia

samꝛ elskuligꝛ fader/ breylande el vidur oss epter vorū Syndū/ z forþient/ an/ Helldur epter sine Fodurligre Myskun z godgirne/ suo framt at vier medkiennum oss eina sljka Men/ z geymum vel hns Sattmala/ Pad er/ Vier Truū vel sañarliga vppa hn/ treystum honum/ og forbetrum vort Lijferne/ sleum et ofurdaduger/ nie hardsuijrader i vorū sialfs Heilagleik og riettvijse/ hū ed þo næsta miog z naligaña stryd̄ᵉ i mote Sattmalanū (sierdeilis þo hm vti fyrsta Bodordinu). Eñ þetta allt saman þa skier i Christo/ sa ed i þañ tijmꝛ var fyᵉ heitinn/ enn nu komiñ er/ Hūs Rijke þ Drottnᵘ/ rædꝛ z stiornᵘ yfer ollū. Af þui ad i nidurlaginu/ þᵘ ed hn skipᵘ Einglunū/ Kiempunum/ þienurunū/ Herra stiettunū/ þm s hans Ord vt breida/ z lofa Drottiñ/ þa helld eg/ ad hn hneyge z þyde þennañ Psalm vppa Christū sialfā z hns Postula/ Gudz ordz Predikara z Kirkiu sofnudiñ/ þᵘ ijsie ed hns soddā Myskun Rijker z regierᵘ/ Þui huad allt oss nytsamligt er til Saluhiulpariñar/ þa hlytur þad i Christo at skie/ og an hns onguañ mata.

CIIII.

Er einn þackletis Psalmur/ fyrer oll þau øñur verk s ei koma mañenū til/ z Gud hefꝛ skipad a himnū og a Jordu/ epter þui s ad þau himu somu so hæfeliga sañarligaña og vissueligaña til ganga/ lijka s hn fram telꝛ hier huert eptᵉ odru/ so s þtta/ at Himiñiñ sie alsettꝛ mz fogrū Ljosū/ z stande fyᵉ otañ nockra stod z stolpa/ eins asyndᵘ z eitt vefnadᵘ Tialld edꝛ Gulluefiar pell/ eñ Skyinn s añad huelfe an allrar grunduallanar z vnderstodu/ eirnē þ Vindarñ fluge/ z hafi þo onguar fiadrer nie vænge/ Þad Einglarñ s vtsender verda/ keme s annar Vindgusiꝛ og i Elldsloga myndun ꝛc. Skieñter sier þañinn/ og hefꝛ sijna glede og vnadsemd af Gudz skiepnū/ s so fagrar z prydiligar ero Skapadar/ z þañig agiætliga tilskipadᵘ er hū i hia añare. Eñ hier giefꝛ gaum ad sljku edꝛ giæter ad þss konar hlutū? Alleiasta þr s hafa sanna Tru z goda Gudz anda gipt hafa odlast. Skogar Trien Drottins kallar hann þau Trien sem i skogunum vaxa og ecki ero af Mañа Hondum plontud.

CV.

ER einn Þackletis Psalmꝛ/ samsettꝛ z dicktadꝛ fyre Jsraels Lyd/ ad hn Gude þacker giore/ fyrer oll þau hin gomlu Dasemdar verkin/ s hn hafde þm vettt allt i fra Abrahams tijd/ til þess þr innleidder voru i Canaans Land/ epter þui sem hann fram telꝛ þau hier hūt epter anad. Og

alpktar

alyktar þ so viz Moyse Deut. 19. Þad Gud hafi ei þirra vegna nie helldr fyrer þeirra godmensku saker veitt þeim slyk Dasemdar verk/ Helldur þad sama fyrer sijns Sattmala z fyrerheitz saker/ sem hann hafde Abraham lofad og fyrerheitid/ Þuiad huersu fromer er þr hafa verid/ og huad þr hofdu forþienad/ þ hid sama skyrer sa hinn naste hier epterfarande psalmr

CVI.

ER einn Þacklætis Psalmur/ þar inne ed hann medkienner allar þær Synder/ sem Israels Folk giort hafde a mote Gude/ og þar med giort sig so ouerduga alltar nyskunar z Gudz velgiorninga. Huar fyrer þ hann hrosar þui alla tijma/ ad hann hafe þ allt sama giort fyr sijns Nafns saker/ og huxad til sijns Sattmala. Lyka sem þad Moyses hann seiger einnin Deut. 9. Þar fyrer kunna þr vt af ongu odru sier ad hrosa/ vtan alleinasta af hans myskunsemd/ Lyka sem þad vier aller einnin kunnum aungua adra hrosan ad hafa.

CVII.

ER einn Þacklætis Psalmur/ fyrer allzhattada hialp/ þa sem Gud hann audsyner ollum Monnum j þirra naudsynium/ Nu þr eru helldr af Heidnum Þiodum enn Gydinga kyns/ huorar hialpar þr hinn Heidnu hafa allt hingad til leitad i hia marghattudum skurgodum. Enn vier ener Kristnu z so lyka hinn Gyrkinesku/ hofum hennar leitad i hia margskyns Heilogum monnum Þuiad S. Leonardus hefr att ad vera frelsare hertekinna Manna/ Enn S. Sebastianus hefr att drepsotter i burt ad dryfa/ hinn Heilage riddare Georgius hefr att i Ofride z orrostu at hialpa/ S. Erasmus hefr att at giora menn auduga/ S. Christopherus hefr att ad vera Siafargudenn z Vatnanna/ og hafa so þannenn allre Gudligre hialp i sundr skipt mzal hans Heilagra Manna/ Eins lyka z þ hinn Heidnu medal sinna skurgoda/ og hafa so ræntt Gud hefe/ z suipt hann þessari hialp/ huerium ed þesse psalm vill til eignar hana þo alleinasta/ z skipar oss hanum þacker ad giora. Þesse psalmurinn er ein almennelig þackargiord/ Huernen þ Gud hialpe allskyns monnum/ vt af allshattadre Anaud/ so sem þ Pall postule seiger 1. Tit. 2. Ad hann sie heilsugiafare allra Manna.

CVIII.

Er einn Þacklætis psalmr/ miog alyktr j ordalaginu þm 40. psalminum þar inne hann þackar fyrer sitt velldi og Rykisstiorn. Enn þo hneygia

þau

þau hinu fyrstu Versin þessa Psalm vppa Christz Rijke/og bidia þa At Gud hafi vilie þad sama Rijkid vpphefia vt i allre Verolld/og koma so þui Dauidz Rijke til sinnar Saññar endeligrar z fullkomligr^r stiett^r. Þuiat Dauid hn̄ hafde næsta litin̄ part/i hia allre Verolldiñe at reikna huert ed honum var þo epterkomande tilsagt/ So sem þat Esaias eirnin̄ seiger/vt j sijnum 9. Cap. Pad a velldis stole Dauidz og hans Rijke skule hann sitta.

CIX

Er eirn Bænar Psalmur vnder Christi Persona bedinn/i giegn Suikaranum Judas/og þeim Gydingunum sem hann Krossfesta liete/ yfer hueria hn̄ klagar hid akafligasta/og Spar þm fyrer/huernen þeir hliote vnder ad ganga/ og i Gudz Reide ad forhardna/ Suo sem þ vier med vorum augum siaum fullkomnad vera.

CX.

Er eitt Spadomur vt af Christo huernen þad hann skule einn Eilijfur Konungur og Keinnemadur vera/þar med eirnnin auglystur og medkiennður/vera eirn sannarligur Gud/sitiande til Gudz hægre hand^r/ og þessa hins sama Psalmsins lijke finst Valla i allre Ritningunne/og verdur þui rietteliga sem sa hinn fremste til einkadur/ Kristeliga Tru ad stadfesta/ Þuiad Christur verdur huerge med sao skiæ rum og skyrum Ordum sem hier/ eiñ Eilijfur Kiennemadur fyrer Spadur/og þar med þa verdur Kiennemans skapurin̄ Arons i burt tekin̄/epter þui sem þesse Psalmurin̄ verdur eirn framar meir og agiætligar vtskyrdur i Pistlinum til Ebreos. Þui skade være þ/ ad soddan Psalmur hn̄ skyllde ei hia Kristnum mañum nogligaña z vollduglegaña vtbreidur og lagdur vera.

CXI

Er eiñ þacklæts Psalmur/Israels Folke Dicktadur/til ad Syngia vm Paskahatijdina/ i hia Paskalambinu/þar inne þeir lærdu Gud ad lofa/og hn̄ þacker ad giora/i einu stuttu sijnu og agiætu lofkuæde/fyr^r oll hans Dasamdar verk / Sierdeilis fyre þa andligu Rijkistio rnina/ Keñemansskapin̄/Paska hatijdina/Logmalid/Gudz ord/fridin̄/Login̄/ og riettindin̄/hialpina og allshattada Myskunseme. So sem ad þ stendr eñ framar i ødrum Comtariis vtlagt

Landa DEUM agnoscas, qui omnia sua miracula.

CXII.

ER

ER eirn huggunar psalmur/þar ske ad hiner Gudhræddu z godfusu lofader verda i sinu godu og Gudligu lijferne/z þeim verdur eilijf hugg un tilsogd/i giegn allskyns meinsemdum/Og sierdeilis þa prijsar hañ/a þeim/þann mykla Atrunad/og þad orugt traust/sem þeir hafa a Gudz Myskunseme/suo ad þeir eru hrauster og hugdiarfer(huer Hraustleike ad er su hin rietta og sañarliga Kristelig Tru)allt þangad til/ad þr sia þad hiner Ogudligu og þrra Ouiner forganga.

fides christianorum laudanda est.

CXIII.

Er eirn Spadomur vt af Christz Rijke/Huert ad i fra vppgaungu Solariñar allt til heñar nidur gaungu/skyllde vtganga yfer allar Heid nar þioder/z skipar þm Gud ad lofa/z hñs Myskunseme ad kuñgiora/ Þuiad hñ er eirn Gud feomdra/og Narmþrungiña/Ja/Eiñ elskuligur Gud/hñ huer ed so hatt situr/og elskar þo lijtil magnana/z þa forhefr/ Þuiad þad sama er Christz Embætte/og hñs plagsidur i sijnu Rijke/ad nidurlægia Drambsamañ/heimskan ad giora sierklokã/at fordæma þañ sem sialfheilagur þikist/og hiñ sem friofsamur læst/auaxtar lausañ/Og suo þar aptur i gien/ad forhefia lijtil magnan/ og vppbyrta fautsan/ad hreinsa Syndugañ/og hiñ þrottlausa hugskotz gladañ at giora.

lauda Dominum ... Deus pauperes et contritorum ... erigit, exaltat humiles et amat ...

CXIIII.

ER eirn þackletis Psalmr/dicktadr fyrer Israels Folk/þar med þad skyllde Gude lof Seigia a Paska Hatijdiñe/ fyrer þau Gudz stor merke/þa ed þeir vtleidder voru af Egiptalande/i giegnũ Hafid Rauda/ og i giegnum þa þurlendis Eydemorku/og þau auræfis Fioll/og þat þr yfer om aaña Jordan geingu/þurrum Fotum til fyrerheitz Jardariñar. Eñ vier hiner Kristnu Syngium Dagligaña þeñañ psalm Christo til lofs/sa ed oss vr Synndiñe z Daudanum/i giegnum grimdar æde veralld ariñar/Hollosins/Diofulsins jnleider i eilijft lijf

CXV

ER eirn þacklætis Palmur/þar ske ed Gud verdur lofadur/þad er/hñ eiñ sie riettur hialpar Gud/z aller adrer Guder sie ei vtan skurgod/ þau ed ongua hialp kuña ad veita/Þar fyrer bidur hñ og so i þui fyrsta Versinu/Eige oss Drottiñ eige oss z c. Littu ecki a þad huersu riettvijser fromer og verduger þad vier erum/ Elligar þa muntu oss alldrei Hialp meiga veita/og þa mundum vier verda eins lijka suo sẽ adrar Þioder/eitt

heidit

Heidid Folk/man Gudz/ef ad epter vorre verdskalldan skyllde farid vera/ Eda lijka so s þr ed ein hialparlausan Gud hafa/epter þui s hin heidnu færa oss til lyta/og straffa oss fyrer. Helldur alltijtu þina sialfs dyrd/og þitt hid Blezada Nafn/suo ad þu kalladur og prijsadur verder ein sañur riettur lifande Gud og hialpare/ept' þui hinu sama Nafninu/þa villd' þu hondla vid oss/eñ ecki epter voru eigiñ Nafne/ þ vier kollunst Gudz Born og þienarar/hñs Fornfærendz/Syngendz/fastendz/og godgiorda Meñ/Þuiad soddan nøfn kuña eiñiñ hiner Heidnu at hafa/og þ sama hialpar þeim þo ei helldur.

CXVI.

Er eiñ Þackllætis psalmz/þar jñe hñ gledur sig og þacker giører/þat Gud heyre hañs bæn/ og hafe hann frelsat vt af Daudans Anaud/og Helvijskre angist/ept' þui s þ nockr' fyrefarande Psalmar seigia/vt af þuilijkū so diupsettū andligū freistingū s allfañ møñū ero kuñigar. Nañ klag' eiñiñ þ' jñe/Núnen þ hm̃ veite so torvellt/Þ' fy'/þ hñ medkieñer sijna Tru og Gudz Sañleika/z þ hñ kalle allra Maña sialfs Heilagleik/dygd z trunad' traust ei vtan fals og hiegoma/huad ed Verolldinni hū vill ei z gietz ei helldz þ sama húke heyrt nie lidid/Þ' vt af rijs nu og þ ad hiner riettuijsu hliota margt motlæte ad lijda/z velltast z velkiast j allzhattudū motgange og hamingiu-leyse. Eñ vti þessu øllu hughreystier hañ sig þar med/þ hañs ord er riettferdugt/z vill þ þss meir framdrifid hafa. Skeinckia þr eitt sīū meir vr Kaleiknum siñar reide/huad vm þ? Þa tek eg Kaleikiñ Nædariñar og hialprædesins/ og skeinke fy' Predikūna/þar vt af/Nú hñ vill drecka medz mier/og odlast soddañ huggunar traust vt af Ordū Nædariñar/ Þad hid sama er vor Kaleikur/Og þar med þionū vier Gude/z prijsū hñs Nafn/z giølldū so vor heit/einkū þss hins fyrsta Bodordsins/þ' jñe vier høfū þui lofad og heitid/ad medtaka hñ fyrer eiñ Sañañ Gud/z at dyrka hñ fyre eiñ einka Gud/hñs Nafn ad Predika/z hñ sialfan ad akalla. Og hi' fiñz þu eñ aptur ad nyiu ad Þackllætis Fornen/predikunin/Gudz Nafn ad medkieña fy' øllu Folke/ þetta sie su hin riettteliga Gudz þionustan.

CXVII.

Er eiñ Spadomur vt af Christo/þ øll Verølldin skule hñ prijsa/ z hm̃ þiona vti hñs Rijki/þar er ei vtan skiær Mijskunseme/z sañleikz/ þar er fyrergiefning Syndaña eitt eilijft Lijf/ og allskyns føgnudur og

huggan

huggan þa regerar þa yfer Syndinne Daudanum Dioflinū og ølu illu.

CXVIII.

ER einn þacklætis Psalmur/og miñ fagre og agiæte Confitemini/ Huert ad sie hñs Sumarium/þad sama ma huer sem eiñ Lesa vt af D. Martine Comentt. Hañ þackar Gude/hñ spar fyrer eiñiñ af þeim hiaa Kristnu og af Christo sialfū/þeim forlogdum hyrningar steine.

CXIX.

Er einn þacklætis Psalmur/þar jñe er ad bidia ad hugsuala og þacker ad giora mz nogligū orda fiolda. Eñ sierdeilis er hñ þar til dickt adur/ad lada oss til Gudz Orda/huert Ord er hñ prijsar yfer allt fram/og tekur oss vara fyrer falsligum Lærefedrum/einniñ fyre leidenligum vidbiod og fyrerlitningu Ordsins z c. Þar fyrer er hñ eiña helst talin og reikn adur a medal huggunar Psalmaña/Þuiad samarliganā þa liggur þar mest magt vppa/ꝥ vier hofū Gudz ord hreint z klart/z ad vier heyrū ꝥ giarna/ Þar vt af kiemur ad medkieña vel og vollduglīganā/ad bidiast fyre/ad læra huad gott er/sier huggan ad veita/þacker ad giora/at spa/ Gude at þiona/og at allt huad Gude vel bijhag^r/z Dioflinū misliykar. Eñ huar ed Meñ fyrerlijta þetta/z verda þess hins sama ofsaddre/þar blijfur ꝥtta allt at onguo/z huar ꝥ verdur ei hreinliga kient z Predikat/ þa er þar vel margt huad/eñ þo ei vtan fals/og til onytis kiemur þar at bidia/ad læra/ad hugsuala/Þacker ad giora/ Gude ad þiona/ad lijda/ og fyrer ad Spa/Þuiad allt samañ er þa Dioflinum þionat/sa er þad so saluegar med sijnum Villudome.

verbo Dei [illegible] ubertissime audi; dicere [illegible] ac lauda. Unde venit, confessio oratio Divina [illegible], consolatio ipsi. J. vel tunc, gratiarum actio, et Deo [illegible] servire.

CXX

Er eiñ Bænar psalmur/huar jñe hañ kueinar og klagar vt yfer þa falskligu Lærefedar/s daudliganā z drepsamanā skada giora/ z seiger ad þeirra Lærdomur i gegnū gange/lijka s huast skeyte af øflugū tilskotit/ og ꝥ sama breide sig vt/og bælist vpp s elldur i einevidar Kuñe/i hueriū audvelldliga kuikn^r/z miog elldfimz er/ꝥt Vidurīñ er feitz/þurr z þygt til samās vaxiñ/z miog Elldnæmz/ Lijka so er madueriñ lijkamligz einnig mykklu fram^r hneigāligz til falsligs lærdoms (ꝥt hñ sāhliod^r so vel vallds ligre skynseme) a mote riettū Saūleik/Ept^r þui s Pall postule seig^r einnig vt af ꝥm fidrāde z klæāde eyrunū/ꝥ er/af ꝥm s ei vilia añad eñ ꝥ s ꝥm er i vil.

CXXI.

Er

Er eitt huggunar Psalmur/ þar inne ed hann med sinu eigin epterdæme huggar vier/ þ vier eigum stadfader at blifa vti riettre Tru/ z þ vier skulum vpp a Gudz hialp z hans fullting vona. Þui þo so late af ast/ ad sie hann z sie ei fast/ og þ hite Solarinnar vm daginn edur Tunglsins vm Natt mæde oss i myklum bruna/ þa er þ þo ei at helldur ad oss þiker þ vera/ eda ad vier þikiumst formerkia/ Þuiad vissuliganna þa vaker hann/ z vardueiter oss kost giæfeliganna/ z latt ei hita Solarinnar brenna oss til Daudz/ eda suo mein meige at vera/ Þad sama vilium vier vissuliganna ad lyktunum so finna/ eg formerkia suo framt vier kunnum þess at bijda.

CXXII.

ER eitt Þackkætis psalmur/ sa ed med fagnade þackar fyrer Gudz ord/ hvers er honum er vnt ad heyra/ vit einum vissuligum stad til Jerusalem/ z af vissuligum Personum til/ ad voru Liuite Kongarner ad voro af Israelz slegte. Þui hveer eymd z anaud þier Gudz ords i alla stade at leita/ z þ huge kunna ad finna/ Þad sama reyna nu Gydingarner vm stunder Israels ætte menn/ med sijnum hlaupum z rasum til Skurgodanna/ z vier med vorum heilgongum z Pilagrijms ferdum. En vor Jerusalem er Herlog Kirkia/ Christur vort Mustere/ vor stadr/ vort Alltare/ og liknar sæte/ fyrer honum og af honum/ z i hia honum vier hliotum ad leita/ z ad heyra hans Ord.

CXXIII

ER eitt Bænar Psalmur i mote þeim rijkekatum og Drambsemismonnum/ sem Gudz ord z hans Folk fyrerlijta/ z þui hædungar giora/ Hvad er ei allrmasta giordu þeir enu Heidnu/ þeir ed Gud Israels Sona/ z þeirra Gudz þionustu hielldu fyrer fanijsku og misgreining/ Helldur enn þeir sialfer Afguda dyrkendur inbyrdis/ z þeir falsliger Lærefedur med sijnum samfielogum giordu hid sama alldiarflega/ so ad þeir hæduglega forsmadu og niðrodu þeim fatækum farmödum Selskap/ z þeirra riettferdugum lærdome (Lijka so sem þier hier adur fyrre þa sa hinn XII. z XIII. Psalmurinn sakar einnin sig vm) Og þ nu vm stunder vorer Jungherrar/ z illsku fullir Villuandar giara/ þeir ed helagre þikiast sialfs Gudz Euangelio/ so illmannliga niðra og suiuirda Fatæka Ordsins predikara z trulynda Christi þienara/ og þeim allskyns Hædungar til leggia/ fyrer vtan þ huad er vorer Vijkingar hiner Andliger Herrarner giora/ medur sijnum samþickegum/ z alla veganna þa hliotum vier so fuller af Hædung og forsmanr ad vera/ En Gud er z mun med oss vera Amen

CXXIIII.

ER

Er eiñ þacklætis psalmr/ þar jñe ed hñ þackar Gude fyrer þ/ at hñ
verndar og vardueiter þañ Faraþa flock siña vtualdra/ og hlijfer þm fyrer
grimdar yfergange Vijkinganña/ ꝛ þ hñ frelsar þa vt af Eiliifligū villo
Sueirum falsligra Kiennemeistará/ ꝛ i fra þm ē i burt suipta þrra godum
ordstyr/ Huad ed þita hueruttueggia so margesfyns er ꝛ myktils hattar/ so
sem od stor og diup Stoduuotn/ og Siafarflod i hia þeim lijtils hattar
Flockum. Enn þott þeirra Teñz være eñ myklu verre ꝛ Olmare/ ꝛ þrra
viela stor ꝛ langt vm skiædare/ þa er Gud þo myklu Mattugre/ ꝛ j burt
brytur þær jllsku Teñur nar/ ꝛ j sundur slijtr þær vondsligu viela snorꝛ/
og hialpar so sijnum osfutnum þor j burt fra/ lijka so ē vier nu vm stund
er og eñ dagliga Daga reynum/ ꝛ formerkium þad sama hia sialfum oss

CXXV.

ER eiñ þacklætes Psalmr/ þar jñe hñ þackar Gude fyrer þ/ ad hañ
lydur ei ad kycktunum yfergang og ofriki Ogudligra Kiennefedra/ og rang
latra Valldzmañá vt yfer þeim ē rett trua/ og Sañleikañ læra/ ꝛ vppa
hann vona/ suo ad þeir verde ei eiñeñ ad studustufe þeiss ofbreyttare/ Og
meige suo ordinu fra falla til hiña annara/ helldur þm ē vppa hñ treysta
allt gott giora. Eñ hiner þrælafir med sijnum rāgsnunum vegum/ mun
hñ bæde Kiennefedurna ꝛ so Kiennesueinaña ꝛ eiñe sampyrþēgu vm rellta/
og þa fordrijfa. Þeiss hins sama hofū vier nockur epterdæme sem skied
hafa ad þeim villuflockum ꝛ slugu ondum.

CXXVI

Er eiñ þacklætis psalmr fyrer þa frelsanina/ vt af Babiloniskre
Herleidingu/ Huert hañ er hellldur diktadur þar epter a/ edur adr fyrre/
sem añar Spadomr til huggūar og vonar oruggrar þrrar epterkomande
frelsunar/ so ad þeir armlmdust er/ Eñ þ sama er lijka so nukid/ ē þ hñ
sialfur i niderlagimu akuedr/ ad so megne þ og hliote Guds Heilogum suo
æfijd ad vegna/ þad þeir adur fyrefrañi motlætid lyde/ helldur eñ þr ergar
fognudiñ od hliota/ lijka so sem Nemmurinn og þ Verolldar folkid hlytur
fyrer fram i glede ꝛ sælgiæte ad lifa/ adr enn þad þeirra Kualræde yfer
kemr. Þr fyrer hliota hiner Heilogu med tarum ad grata nidr ad sa/ eñ
þr eptera med fognude vpp ad ykia. Eñ agiætt og Kostuligt er (segēr
hñ) soddan þeirra sæde/ Þad er/ Huert soddañ auext færer/ eñ fyre grate
og tarafollum kuña meñ ei ad sia þad sama/ ad þad nuin so Dyrmætt
verdugt ꝛ særkostuligt vrar fyrer Gude/ sa ed þ hefr sier nasia ast folgid/

suo

so þad hann eirninn Daudann sinna hellagra (þann sem þo er hid styggiligasta z herfeligasta sæde fyrer allre Verollde) Oprwœtare helldur/ enn oll Veralldarinnar audæfe og hennar fiarhlute.

CXXVII.

Er eiñ Lærdoms psalmur/ Þuiad hann lærer þad ad Veralldlig Valldstiorn/ og buskapar lagid sie Gudz astgiof/ z þad sama stande all einasta i hans Hende/ Þui huar ed hū giefur ei Fridinn/ og goda stiornā i Landinu/ þar stodar þa einginn Vijsdomur nie laga setningur/ Landvarn edur leidangurs ferder/ Fridnum til vpphelldes/ Huar ed hann giefr ei Bukarlinū giæfusamligt Hamingiu lan/ Konu z Born/ z añad hūs Þionustu Folk/ þa er þar oll vmsion og ahyggia og Erfidis muner til einkis nyter.

CXXVIII

Er einn Huggunar Psalmur/ þar jñe ed Hiuskadar Standid verdur merkeliga pryst ad og Hionunum agiætlig huggun veitt/ vm þad/ ad þau skule ecki alijta þa armædu og erfidis mune/ angur og añad motlæte sem þau verda ad lijda/ og þar jñe ad reyna/ Helldur þa skule þau alijta þañ Gudz Nædarsamligañ vilia/ yfer þeim/ suo ꝥ þeirra lifnadar stiett sie hūs Nadarsamlig skopun yfer oss/ sem af honum er Blezud/ fyrer þann skulld þa sie hun honum hiartkiær og astfolgiñ/ og þar fyr þa giefe hū mykla meire hamingiu og Lucku þeim til handa/ Helldur eñ þad armæd sö kañ nockurn tijma ad vera/ suo framt sem ad vier villium þui trua/ og hegdū oss rietteliga vti þeirre lifnadar stiett/ og bijfum þar Standis og dugande Menn jnne. Þar fyrer seiger hann i vpphafenu Psalmsins/ og i midiunne/ ad Sæll sie sa sem ottast Drottenn/ og þott þad omilldum veite jlla þa er þad einginn vndur.

CXXIX

Er eiñ Þackl[æ]tis Psalmr/ þar jñe þad Jsraels Folk þackar Gude/ fyrer þa margfalldliga frelsan/ sem hū hafde þeim opsinnis veitta/ þeg fyrst i fra vpphafinu/ suo sem ꝥ vti Domarañā og Konganna Bokume skrifad stendur/ þad þeir være opsinnis vt af Heidingiunum vnderþryktir z yfirbugader/ huerier ed þa hielldu langa tijma vnder sig z sitt valld/ ristande langar seilar af þeirra Bokum/ þuingande þa i þeim fiotrunū/ og vnder þui anaudar okinu þiaande/ allt þangad til ad Gud vppuakte

þeim

Consolatio bona coniugum in suo Labore . . .

beat[?] q timet Dm

þeim eiñ Hialpar Mañ/þañ ed frelsade þa vt af þui anaudar okinu. J nidurlaginu æsker hann þeim (þ er hñ Spar fyrer þeim) pad aller þrer Duiner skule vppþorna og ad onguo verda/ suo sem ad skieder/. Þuiad allo kyns adrar Þioder eru frageingnar/Eñ Jsraels eiñ epterblifenn/Eins þa ero nu aller Heidingiar og Duin Kristinna Manna/ lijka sem þad grasid sem vppa Husunum vex/Huert at sprettur og blomgast/so sem at villde þar meira af verda/enn þ þorn vpp og visnar adur eñ þad er fullvaxid/og giefr onguañ godan auoxt af sier/ z eingiñ Blezã er þar inne. Alijka so fara hiner Heidna/og aller Villumeñ z allskyns Duiner Kristiña Maña/þ þeir at lykkunum i burt huerfa og verda ad onguo/suo ad þeir lata epter sig eckirt Sæde nie sæmdar merki/Eñ þeir hiner Kristnu blijfa vm alldur og æfe og ad eilijfuse.

CXXX

Er eiñ Bænar Psalmr/huer at framgeingur vt af riettteligu Davidz hugskote og sønnum skilninge/ Þuiad hñ medkieñer þad einginn sie eda meige vera riettlatur fyrer Gude/ vt af eiginnligum verkum edur sialfs sijns riettlæte/Helldr alleinasta fyrer Gudz Myskunseme/og þa Syndañа fyregiefning/huia ed Gud sialfur hñ hefur lofad og tilsagt. Vppa soddañ fyreheit Gudz ord og lofan þa vppbygger hñ og huggar sialfañ sig og hughreyster/ og rædur øllu Jsraels Folke/, ad þad skule einnenn so giora/og læra þad/ad i hia Gude einum er lijknar sælid og frelsuniñ/. Og þad Jsrael hliote fyrer hann alleinasta/ og huge annars stadar/ vt af sijnum Syndum kuittr og laus verda/Þad er/fyrer hans Myskun og fyrergiefning misuerkaña riettlat og Saluhialplig ad verda (añars þa være þ eingin Myskunseme(og munde suo samt i þrra vnderdiupum blijfa og fyrer Gude alldre stadist gieta.

Stadu þad sama er eiñ Meistare og sannur Doctur vt i Heilagre Ritning/ Hann hefur vel vnderstadid huad þ kallast/ Ad Kuinnunnar Sæde skyllde Høggormsins Hofud sundur meria/ Gen. 3. Og fyrer þitt Sæde skulu Blezadar verda allar þioder a Jørdu/ Gen. 12. 22. Þar fyrer inelykiast þesse huutueggiu fyrerheitinn z Spadomarner vt af Christo i þui versinu/At hñ mune frelsa Jsrael vt af øllu sijnu syndu z vt af þssu þui hinu sama versinu þa hefr psalmur e allã siñ vppruna.

CXXXI.

Er eirn Lærdoms Psalmur/i giegn þm Dramblætis sømum og rem

belatum

belatum sialfbirgunum/sem sig stæra og offækia vt af sialfs sijnum Nel agleik og mykille Gudz Dyrkan/og treysta ecki vppa fyrergiefningina/ epter þui sem sa hinn fyrre Psalmurinn seiger/og sem ad hann villde so seigia/Eg kan̄ ei so hart ad sueima/z mier vpp ad tilldra vt af mijnum sialfs Nielagleik/so sem ad þeir Menn giora sem vppa sialfa sig byggia/Þuiad so opt sem eg hefe þat veliad giora/og mitt Hiarta hafde ecki sijna grunduallan vppa Gudz Myskunseme/ z hægde sier ecki/Þad er/ hui̇̄slaſt liet þar inne/ Þa hente mig þad sama sem þad Barned/huert ad af Modurbrioste nu er vanid/ ad eg mista þann Briostspenan̄ fyrerheitesins og Nadarin̄ar/gratande sijdā Dag og Natur/hafande ongua huil̄d vti minne Samuisku/Þar fyrer þa alykta eg þad so/þad Israel og huer s͂ einn/hann true og treyste vppa Gud/ og forlate sig alleinasta vppa Gudz Myskunseme. Þennann Briostspenann lattu ecki fra þier taka/þad ræd eg þier/Þuiad sa hinn tilsagde og epterkomande Christi Man̄kynsins Lausnare er þar inne folginn

CXXII.

Er eitt Bænar Psalmur/þar inne ad Salomon edur Israels Folk/ bidur vm stadfesting Kiennemanskapsins z Kongdomsins/Þad er/hann bidur fyrer andligre og Verau̇ldligre Rijkisstiorn/vm Gudz ord og stundligan̄ Frid. Þui huar ed þ͂n̄ er badū vel til stadar komid/ þa geingr þ͂ allt vel til. Og han̄ hefur sijndan vppa hinu ellefta Versinu/ad framtelia huernen þad ad sodan Bæn hun sie ei ad eins allheyrd/Helldur huer sum ad Gud hafe eitt sinn ædur til forna þad hu̇tueggia med einum Eide tilsagt/og lofad þ͂ hann skyllde bæde Kongdominn og Kiennemanskapinn til Jerusalem stadfesta/z þar sialfur byggia z alla Blezan z Myskun þar j þeim stad giefa/z þeirra Ouine til skam̄ar at giora/so fram̄t þeir hiellde hans Bodord/og være honum hlydugzer.Enn huat fyrer þad han̄ j Þetta Versinu kallar þan̄ stadinn sem Gud byggir Ephrata z vollinn Skogarins/þ͂ sama er langt vt ad skyra z heyrer til leingre vtleggingu.

CXXIII

ER einn Lærdoms Psalmur/þad Menn skulu med einu samþycke og vinattu/lifa huer hia odrum/bæde i andligre og Verau̇ldligre stiett/ og þad huer hialpe odrum annars byrder ad bera/so s͂ ad þessar ij. epter lijkingur giefa ad skilia/ein vt af þui dyrdligu Balsamo s͂ ofan af Arons Hofde ren̄ur i hans skiegg og a hans Klæde/og su Doggin̄ af Fiollun̄ ofann

ofan a Fiallid Zion. Huar ed so hallad er/ Þar bygger Gud giarnā med allzhattadre. Myskunseme Blezan og godum lifnade. Eñ hüar sundur þycke og misgreiningar ero/ þar bygger Dioffullīn og Daudīn med allz kyns olucku z armædu.

CXXXIIII.

Er eiñ Lærdoms psalmur/ þar jñe hañ lærer og amīner Prestana og hina andligu um sitt embætte/ þ þr skle med kostgiæfne z trufeste Gude þiona Dag z nætur/ ŏ Gud lofa/ hñs Nafn predika/ . hñs Ordū fram fylgia/ ept' þui ŏ S. Pall hñ seiger einñ til Timoth / Þad hañ skyllde truliga hallda mz sīnu embætte/ Ei þ aligtande þott marger forsmae þ/ z snuist þ' i fra til onytra æfintyra zc. Þui huar ed Meñ lata Gudz ord nidr falla/ þ' hlytr þa bæde su hin andliga Rijkisstornē nidr at hrynia/ z hin Veralldliga/ ad minsta koste i villudom ad falla/ z af Gude yfergief lñ ad verda j Diøfulsins Valld. Eñ hu' ŏ ad verdur halldid med predik uniñe/ þar giefr hñ sa ed skapad hefr Himinñ z Jord/ einatt meir z meir sijna Blezan til/ z fyrer sijns Ordsins saker hialpar hñ eiñiñ/ og giefur þm ouerdugū z oþacklatū allt gott. Þeñañ Psalm latid ydur Prestmeñ predikarar/ og Byskupar/ z þier huerier vti andligu Embætte sitied/ vel j Eyrum loda.

CXXXV.

ER eirn Þacklætis Psalmur/ z skipar Prestunum þacker at giøra/ ad Predika og Gud lofa i sijnum Dasemdar verkū/ huert ed hñ audsynt hafde sijnu Folke a Egypta Lande/ og Canaans Jordu/ so ad Lydurinn skyllde ei forgleyma Gade/ z Dyrka sijdan Skurgod og añarliga Gude/ Sr ŏ þ grinzr z hlytr þ' til ad ganga/ huar ed Gudz ord verdr ei af stad hellde framdriñd/ z Kostuligaña ad halldid medr predikuniñe/ z þat Gud lofadur verde/ So ŏ þ ædr hier i næsta fyrerfaranda Psalminū sagt er. Eñ nær ed Gud dæmer sitt Folk (ŏ hñ seig' vti þui hinu 14. Versinu) þ er/ predikar lærer z ad straffa/ þa er hñ vijseliga sijnū þienurū Myskun samur. Eñ huar ed yfer hñs Orde verdr þagad/ z hā Dæ u' hæñe nie lætur predika/ vijseliga þa hlytr ein ogurlig Reide z mykid Myskunar leyse yfer þui Folke ad verda/ Þar fy' huxid þar epter þier þionustumeñ j Nafnu Drottins/ predikit mz kostgiæfne af Gude z hñs Dasemd' verkū

CXXXVI.

Er eiñ þacklætis Psalmur/ z er at mestu sa same Textin/ hu' jñe hñ

tilteiknar

Dno Deo sumope servias

tilteiknar Kirkiuþionunum/ vt af hueriu at þeir skulu Syngia ꝛ predika/ Eink. vt af Gude ꝛ hans dasemdar verkum/ Nafnliga ꝥ hann sie Naadugur ꝛ myskunsamur/ ꝛ sannur hialpare/ þui fyrer tekur hann ꝛ aptur j sierhuørru Versinu þessa greinina/ Ad hans Myskunseme varer eilijfliga. Þui mz hann yfer heller þa/ so at þeir skule ei vtan Nadina/ ꝛ einginn manna verk hrosa lata nie Predika/ Þuiat verkin Mannanna ꝛ þeirra ord hafa ei giort soddan dasemder vidur þa/ So vid ꝥ ꝛ ei helldur verskulldann þeirra tilverknadur/ helldur hans sialfs tæhreina Nad og skiær Myskunseme/ hann sa ed allt gott giefur (seigir hann) ꝛ ꝥ soma fyrer eckirt giefur. Og Christur hann liggur so folginn vti þeirre somu greininne. Soddan lærdomur hann kyþ helldur med Folkinu hreinferdugann etrunad og riettann skilning vt af Myskunseminne ꝛ fyrergiefningu Syndanna/ j mote øllum vondsligum villuslockum og dramb somum sialfbirgingum.

CXXXVII.

Er eirn Bænar Psalmur/ vnder þeirra personu s Herleidder voru til Babilon/ þr bidia fyrer Jerusalem/ Þad er/ Fyrer Gudz orde ꝛ þeirre andligre Rykisstiorn/ s. suo nærsta foreydd var. Huad med riettu Gudhrædder menn ættu s hellst ꝛ vmfram alla hlute taka sier til Hiarta/ so s ꝥ þesse Psalmur tilteiknar. Þott at Edom ꝛ Babilon gledie sig ad nærsta þuilykrar fordiødslu/ ꝛ fremie sitt hæd ꝛ spott þar med/ huad ed saart bytur. Enn ꝥ sama munu þr ei hefndarlaust hafa/ Helldur þui i gien lyka nidur slegner verda/ so ꝥ einninn þeirra Børn þess sklu gialdda/ ꝛ ongua eptirkomendur hafa eiga. Enn Israels ꝛ Gudz Jord skal þa samt blyfa vm alldur og æfi/ lijka s ꝥ eirninn skied er vid Babilon/ ꝛ suo s ad skie mun eirninn vid vora Edomite ꝛ Babilonar Menn/ Þeir ed nu vm stunder gledia sig nærsta ꝛ spotta þa forvadu Hiord sundurslitinnar Kirkiu/ ꝛ nidur þrykia Gudz orde ꝛ sannalegre Gudz Dyrkan.

CXXXVIII.

Er eirn Packlætis Psalmur i Samkundunne/ fyrer allz hattada hialp vt af Guina hende/ Og æsker þess/ ꝥ Christz Ryke kome/ ꝛ Konungarner skule eirninn hans Ord og lærdom medtaka/ ꝛ þar fyrer packer giora/ ꝛ sanna Gudz Þionustu fremia/ ꝛ læra/ ꝥ Christz Ryke ꝥ sie/ ad sitia i hæfu og myklu tignar sæte/ ꝛ ad hialpa þo þeim vannfærum ꝛ þeim hryggnum ad veita s i naud ꝛ angist eru/ eirninn Synduga ad frelsa ꝛ farada/ Og endur ꝥ saa mz þeirre bæn/ at Gud hann villde soddann Ryke ꝛ sitt verk ei vm kyrt standa lata/ helldur ꝥ hid saa at fullkomna.

CXXXIX.

ER eirn packlætes Psalmur/ þar sie hann prysar Gud/ ꝥ hann hafe hm so merk

Merkeliga vmſion veitt. Og eñ nu ſtiorne hn̄ hm̄ ⁊ rade/ j ollū hn̄s verk
um/ ordū/ hugunū/ ⁊ athæfe/ ⁊ hu^r hn̄ ſtendr/ geingur/ ſefr eda vaker. Ja
eiñiñ lyka þegar i Modur kuide/ adr eñ hn̄ var Skapadr/ þa v^r ꝥ i hia
hm̄ og i hn̄s vallde/ hu̅nin hn̄ ſkyllde Myndadr verda/ ⁊ hu̅ſu leinge hañ
ætte ad lifa. Sm̄ hn̄ villde ſeigia/ ꝥ ſtendr ei i nockurs mans makt hu̅nen
hn̄ ſk tala/ hugxa edr giora/ Nu̅ū/ ⁊ huenær/ hu̅t ⁊ huadā/ nær hn̄ ſkle far
a/ helldr er ꝥ allt ſamāſkiært ⁊ hreint Gudzbok/ ⁊ hn̄s ſialfs meiſtaradomr

Huad giora þr enu fraleitu Gudz forſmananar/ þa hier til/ þeir ſem
ſlyku vilia ei trua/ Helldur vilia med ſijnum moſþrounar verkum fromer
vera. Þeir vilia ad ꝥ ſkule giort vera/ huad þr ſialfer giora og vilia þ^r i
ſtadiñ hia Gude hafa mykla forþienan/ prijs og vegſemd/ Huad er þeir
kuña þo ei eitt ord vt af ſialfū ſier ad dictka edur ſamſetia. Og ei ſo ad þr
hendlad giete hina minſtu hugreñing vt af eigiñligū formætte. Þar ad
auk vita þeir alls ecki vt af þui/ huad þr ſialfer giora/ edur huernen þr
ſkapader eru/ med hu̅ru mote þr lifa/ huad ed þr tala edur hugxa. Huad
helſt þo at allt huad vier erum edr giorum/ þa er ꝥ ſama allt Gudz verk
⁊ hn̄s Meiſtara domur. Huar fyrer þa ſkulu Meñerner ſtæra ſig vt af
þui frægdar verkinu/ ꝥ þr ſialfer kuñe ad giora ſig riettferduga/ hroſāde
ſo þm ſialfrædis vilianum/ ſo þad þeir med verkunum giora ſig kuitta ⁊
frij af Syndunū Daudanū ⁊c. Soddan meñ þr kuña ei riett af Gude
nie hans verkū. Drottiñ varduueittu mig fy^r þui hinu ſama reyn þu mig
⁊ hreinſa þu mitt Hiarta ſo ad eg blyfi a þm rietta veiginū ſa ed eilyfliga
mun ſtødugur ſtanda (fylſnū) ꝥ er i Modr kuide/ ꝥ er hu̅ſu leinge ad eg
ſkyllde lifa þad viſſer þu adur eñ eg lifnade.

CXL.

ER eiñ Bænar Pſalmur i giegn þeim draſambſømu verk heiløgu/
þeir ed ecki alleinaſta marghattadar Snørur og hneyxlaner vtbreida a
þañ rietta veigiñ j mote Gudz Ordū/ helldur ogna þeir eiñiñ og æda med
ofrijke i mote þm ollū s̄ ei vilia þrra villudom prijſa edur hm̄ epterfylgia.
Þar bidur hn̄ ad þrra aſetningur fae onguañ framgang/ helldur kome
hn̄ þm ſialfum i Koll/ ⁊ ꝥ þm vegne ſo s̄ Pharao j Hafinu Rauda hu̅n
ed Vedrid nidurſlo i Siafardiupid ⁊ dreckte hm̄ ſo. Eins/ lyka munu eiñ
iñ aller jllſku fuller ſiyker Muñar nidurſteypter verda/ Eñ hiner truudu
munu fyrer Gude eilyfligaña blifa.

CXLI.

ER einn Bænar Psalmur/ z bidur þat hn̄ vardueitkur verde fyrer Oguðligum lærefedrū/ þr ed lijkliga kuna ad lata z fagurt at mæla nær ed Herra Heilungar z ognaner vilia ei duga. Betra þike mier (seiger han̄) ad riettferdug᷑ Lærefedur þr straffe mig z fordæme mijna breytne/ helldr en̄ þ hiner lofe mig/ z þo ad mier gange þ᷑ fyrer a mote z hliote Kross z Dauda ad lijda/ þa vil eg þo samt z ædur treysta a Drottin̄/ þuiat þrra hræsnin mun ad lyktunum Holsin vid Steine hoggua j sundur/ þ er/ hn̄ mun snarliga steypast og ein̄ vondan̄ enda taka/ Þa munu men̄ sia hűsu beiskur þrra sætur lærdomur er/ og hűsu elskuligar mijnar swrar kienig᷑ ero/ þangad vt mun þa leida þeirra eigtuligur vondsligur lærdomur/ þ᷑ ske at þeir ero veidder sem i ødru Nete/ en̄ eg mun þar kulttur z frij hia sneida.

CXLII.

Er eitt Bænar psalmur/ so sem eins herteking Mans vnder falsligū lærefedrum/ þeir ed hm̄ med ofrijke i burt þreyngia fra riettum og godum lifnade/ Þuiad sodda᷑ hefur miøg Dagliga tijtt verid hia Israels Folke/ þad þeir hafa ofsokt og fordæmt riettferduga Spamen̄/ vegna Sannrar Gudz Dyrkunar/ og fyrer Ordsins saker/ suo sem þad allar þeirra Historiur vmu̅sa/ z so sem þad Christur sialfur Matth. 5. og 22. Cap. vottar. S. Stephanus Acto. 7. ber þeim einin̄ þad sama vitne/ þar fyrer eru þad eingin̄ vndur/ þad so marger Psalmar dicktader eru i mote so mørgum fals Spamønnum z vondsligum lærefedrum/ Helst mz þui/ ad þeir hafa ei allsaer verid/ og i Kirkiūne þegar i fyrstu vpphafe þeirra fiølde hefur ei allijtill verid/ So ad Naudsyn er oss at bidia Gud/ ad han̄ vilie vernda oss z vardueita fyrer falsligum lærefedrum/ z þeirra villudome/ þeir adburder sem skiedu a Døgum Elie z Konūgsins Achab z Jesabel Drottning᷑/ tilteikna eitt agiætt epterdæme þessa Psalmsins. Þuiad aller Spamen̄ hlutu ad geyma sig og i felur ad fara/ og einin̄ a Døgum Arrius/ þa hlutu aller riett truoder Byskupar i burt ad flyia z forda sier/ þt Diofullin̄ vill Gudz ord z þss þienara mz aungu mote lijda.

CXLIII.

Er eitt Bænar Psalmur/ þar ske hn̄ bidur vm Miskun/ z fyregiefning Syndan̄a/ vti angist sin᷑ samuisku/ Til hűrar vansemdar hn̄ drijfa ad næsta motstodu Men̄ Rædarinnar/ þeir Logmalsins framknyendur/ hűerier ed mest z helst j lœga hanmbrungnar og anaurbitnar samuitkr/ z þar drijfa j mygrkvid/ þad er vorutthan z Dauda/ medur þeirra þungan̄

fier

ſterbyrdi/og obæreligum verkaña kieſſingum/huerſa þeir ſialfer ahræra ei med einum ſijnum Fingre/ſo ſem þad Chriſtur ſialfur hn̄ ſeiger eiñin Matth. 23. Cap. Enn hier þa tilteiknar þeſſe Pſalmurinn/ad þetta hid ſama þa hliote Nadeñ ⁊ Myſkuniñ ad giora/þ ei Domuriñ/fyrer hönū eingiñ lifande Maña fær ſtadiſt/Epter þui ſ þat gamler giorningar ⁊ verkin Drottins vtuijſa/Þuiad ollum heilogum Forfedrum hefur hann hialpad vt af ſiñe aſt ⁊ eigingligre Myſkunſeme/eñ ei epter riettū dome/ ſo ⁊ þat hinn Heilage Petr ſeiger eiñin/Acto. 15. Ad þad hafe huerke vi nie Fedr vorer ſoddā byrde kuñad bera/Helldr þa vonū vier fyre Nadina vors Drottins Jeſu Chriſti Saluhialplig ad verda/lijka ſo ſem ad þeir eru ordner. Soddañ verk og gomul Exempla (ſeig hañ) þa alijt eg og hughreyſte mig þar med/Þuiad þeir eru eins lijka vt af ſkære Nad ⁊ Gudz Miſkunſeme huggader ordner/ſo ſem þad eiñin Abraham ſialfur kalladur og vtualiñ er i fra ſkurgodunum ⁊ þeirra dyrkunum/Joſue 23. Og frelſader vt af Syndeñe/lijka ſem eg/og hafa ſuoddann ſyndugt edle haft eins og eg/ og hier þa ſtodar eingiñ hroſan Mañligs Riettlætis edur heilagleiks/ſo ſem þat þeir Falsſpameñ plaga oſſ þar med.

CXLIIII.

Er eirn Þacklætis pſalmur fyrer Konunga og Hofdingia ad ſeigia/ Þuiad David hñ þackar Gude hier med ſem eiñ Konungur/ſa ed hlaut ad ſtrijda ⁊ ſtiorna/⁊ medkienner þad/ad oll ſiguruiñing gæfa og Nameingu laan/i orruſtunū/⁊ i Rijkis ſtiornīñe/ ſie Gudz giof eñ ei manña kraptur/nie þeirra liſt edur kiænſka. Ecki helldur er þat nockurs Mans Vijsdomur hentugur til/ad hñ ſkule med tugan Folkinu gieta vnder ſig halldid/Lendum og þegnum vel ſtiornad. Þuiad huernen ſkyllde Madur til ſoddan ſo myklu þrautar verke orka mega? Þar ſem hann er þo ſialfr eckert/og i burt lijdur ſem añar ſkugge. Helldr giorer þad Drottiñ ſialfr/ Hann vtſender ſijnar Elldingar og giorer klock Brioſtiñ og lijtil hugud i Herlidinu/og lijtelæter hiortum i Folkinu/ Nær ed hñ grijpur nu ſuo til þeirra hofud Fiallaña/⁊ til þeſſ hins mykla Mañflockſins/at þr verda hrædaſt og ſkielfaſt fyrer hans augſyn/þar er gott ad ſtrijda og Folke at ſtiorna/þa fylger þar ſiguriñ ⁊ oll god gæfa/og huernin fær Madurinn þuilijkum hugar otta til vegar komed.

Þar epter a bidur hñ i giegn ſijnu eiginn Folke/og ſtraffar þeſſ vantruad/Þuiad Iſraels Folk med þui þ hafde þa Fordiüd/ad þat kalladiſt

 Gudz

Gudz Folk/þa var þad þo fram yfer allā mata miog Dramblatt/hard suirad/ ohlydid/stiorialldar samt/agiarnt/ofundsiukt/sem þad opt sinnis audsynde bæde vid Mosen/Dauid og adra sijna Konunga. Og þo at þad sæe ad Dauid hefdist Nanda og hæde orrustur og stiornade Rijkinu med myklum krapta verkum/og Gudz stormerkium/eins lijka ⁊ Moyses/þa forbetrade þad Folk sig ei ad helldur/ og skeyter ecki vm Gud/nie vm þa Tru sem er a Gud/Nuada Gud? Nuada Tru? Seigia þeir. Hefoum vier mañvænlig Born/Storgarda marga ⁊ gotz mikid/gangande Kuik fie/og noglig audæfe/ ⁊ goda sællijfis daga/ þad sama være eitt fullsællt Folk/og hefdu eirninn þa noga Spamen̄ sem slijkt kiendu/ad þeir være Gudz Folk sem soddan hefdu/⁊ allt geinge ad oskum/enn hinum sem a mote geinge þa være þr fyrer Gude einkis verder/huad ed þo verdur ollū Neilogum hier i heime mote ad ganga/af þui ad þeir treysta Gude.

Hefur þu nu frelsad mig af Suerde mordingians Goliantz/og mier so sem odrū Konunge sigur giefid/þa vardueitt mig einnig fra þessu ogudligu/vondu/falsfullu Folke/þad er hūke stundar Gud nie Konunginn/og onguan hlut skeyter vm huad Rijkisstiorninne/i strijdinu/og i fridnū kom fyrer bestu ad vera. þad sama eru þorparar/ædlauser dreinger/⁊ riettlig Suijn/þeir ed einskis añars godz a leid fara vtan siñar sialfs maga fylle/og þar fyrer er þ verra ⁊ myklu skadsamligra yfer slijkum ad stiorna/ helldr en̄ i Strijdū edr orrostū nockurn tijma vera kañ. Nū kallar þa añarlig Born/ þuiad þeir vilia hin ædstu Gudz born vera/enn ero þo añarlig ⁊ framāde/⁊ verre en̄ Heidingiarn/Nordomis syner ero þr/hūr ed heidra Gud mz muñinū/en̄ þra hiarta er þui hinu sāa miog fiærlægt.

CXLV

Er eirn þackilætis psalm: fyr Konūgs valldid ⁊ rijkid Christi/hūt epter komanda vr/⁊ framtæyer fastligaña þ haleita dasēdr verkid/s er ad lofa Gud ⁊ hñs maktr vellde/⁊ hñs rijke at vijdfrægia/mz þui at maktr valld Christi edr hñs Rijke er vndr motlætis Krossinū folgid/ef at vir lætū ei fyr predikūina ad mzkieña þ ⁊ vijdfrægia/huer kyñe þ þa nockud vm ad huxa. En̄ eg þeige vm þ/at þr være sa neirn s þr munde nockud af vita. En̄ þ sama er hñs makt ⁊ þss rijkisins ært/þ hñ vpprieite þañ s fallinn er/añist hiñ vesala/Rettlæte hiñ Synduga/endrlijfge hiñ Dauda. Jæ/ Nū er so s alla hlute lijfgr/sa ed Bænheyrr akall siña heilagra/vetter þ huad þeir bigera ⁊ vardueiter þa/hefur vmsion yfer þeim.

CXLVI.

Er

Er eiñ þackłætis psalm/ ⁊ kiener þo lijka vel þr iafnframe/ þ vier skłu= ltier sia vppa Gud eñ ei a hofdigiāa nie adra meñ/ so ſ fa leidinlige ver= alldr Neimiñ Nolldid ⁊ Blodid plagar ad giora/ Þuiad Gud hañ er þ alleina sem i allzhattadre neyd hialpad giętur/ ⁊ hialpr eiñiñ/ suo ad þat sanna kallast hialpad. Mannanna hialp ⁊ hiastod er misiøfn/ og er eckj langiæd/ þuiad hann sialfur er ongua stund fulluijs siinnar æfe

CXLVII.

Er eiñ þackłætis psalmr fyr allzhattada velgiorniga ⁊ Gudz dasędar verk. j. fyrstu vid Jsrael ⁊ Jerusalē/ Þar næst vid alla naudþurftuga/ sa ed eiñē gifr Doggiā Vatn ⁊ vøkua øllū kindū/ so þ hñ lætr ei neiñ Fug la forhūgra/ ⁊ ei eiñē Nafrāa ſ eikis ero neytr. Eñ myklu framr þa gie fr hñ moñū/ sierdeilis þo þm ſ treysta vppa Gudz Myskūseme/ ei vppa meñēa ⁊ þrra makt. Eñ vmfram allt añad/ þa gefr hñ til Jerusalē/ þar ed hñs Ord ⁊ byggīg er/ fridiñ godā/ nogligt Korn/ ⁊ allskyns nægter/ Þuiat Jerusalē ⁊ Jsrael hafa þa fordillð haft/ þr hafa Gudz ord Gudz dyrkūna haft fram yfer allar heidnar Þioder/ þar fyrer giorer hñ eiñeñ fleire stormerkiñ j hia þm/ ⁊ þau hinu dagligu dasędar verkiñ verda eiñ þar i þm stad betr ⁊ gløggligar mzkiend/ so ſ at er regn mz þyduinde snior og ijs ⁊c. Nelldur eñ i hia þm vātruudū/ þr ed ei hafa Gudz ord/ edr akta þau ei. Þar fyrer kuña þeir eiñē eingē Gudz verk ad sia/ nie hñs dasęder ad skynia/ þo at þr eiñiñ med sijnū fiñ skiłnigar fiñū ale sig. þar jfie dag ligañ vid stormerke þau/ og þeirra neyte. Eñ þeir eru ei ødruuijs eñ siñ oñur Suijn og skynlausar skiepnur/ med þui þeir vita alls eckj af Gude/ Þuiad þeir heyra ei nie ei helldur skunda hñs Ord.

CXLVIII

Er eiñ þackłætis psalmur/ þar jfie hñ amiñer allar skiepnur a Himm nū og a Jerdu/ ad þær skule Gud lofa. Eñ þo sierdeilis hans Heilagar Jsraels Syne/ þeir ed honum þiona/ Þad eru þeir/ sem hans Ord og Gudz þionustuna hafa. Og merk þad þesse Psalmuriñ stad fester allar stietter af Gude skapadar/ ad þær sie bæde godar og løfligar/ so sem Kon ungaña og Domaraña/ þuiad ef Kongaña og Domara Embætte være vond/ og Gude oþacknæm/ þa kyñe meñ ei Gud þar jñe ad lofa. Eñ huar ed Kongar og yferualldz Domarar ero/ og Riddarar/ Bændur ⁊ Bukall ar/ Borgar Mugur og añar Embættis Lydur et c. Eñ huar ed Vnger og gamler ero til samans/ þa ero þar gipter Meñ/ Børn og Heimafolk/ Og tilteiknat ad þad allt sie gott og løfligt. Þuiad Gud hann sie þeirra

Skapare

Skapare / og ætlu þui aller med riettu ein Tunga ad vera / og ætlu suo aller ad predika soddan Gudz Myskunseme. Enn ef þu villt vita huersu godur og gagnsamur þad eirn og sierhuer hlutrinn þessara er / Þa tak fyrer þig huern þu villt z seig / Ef ad elldurinn være ei / Item ef ad Solinn være eingin / Ef ad sa være ei nein sem ødrum ressade / Ef ad Konann være ei nein / . Þa feinger þu ad sia huar fyrer vier ættum Gude ad packa

CXLIX.

Er eirn packlætis psalmur / fyrer þann velgiorning / þad Gud hann er sijnu Folke Nadugur / og Myskunsamur / Og suo ad þeir vita ad þeir hafi eirn Nadursamligann Gud / af huerju þeir meiga med rettu sig gled ia. og sa same velgiorningurinn og Nadinn er þesse / sem þar kallast fyrer giefning Syndanna / Þuiad Gud hann vilie ei reikna huersu jller slæmer z Synduger þeir eru / þar fyrer heyrer og þesse Psalmurinn einkanligann vti hid Nyia Testamentid / og þad hann kallar sialfr eirn Nyiann Lofsaung Konunginum til Zion ad syngia / Huern ed þeir skylldu heidra i sijnum legu Rumum / Þad er / J þeirra Kirkium / þar ed þeir koma til samans. So sẽ þ Esaias kallar einnin Kirkiunnar og Ollturenn / hujlu / legurum og sængstade / þar jnne ed Jsrael drygde horaner / Þad er / skurgodadyrkan.

Item þad sama er og eirninn bod þess nyia Testamentissins / þad þeir skule biturlig Suerd j Hondum bera / til ad straffa med Heidingiana / Kongana j fiøtur og Fangelsi ad liggia / og þanenn hefndina ad fremia / so ẽ ad skrifad er / Þo ad þ sama hliode nu Gydigeliga / Ja / mykłu fram ar Tyrkneskliga / hermanliga og Hiedingliga / þa er þetta su hefndinn / sem j Ritniggunne er tilsøgd / þad Abrahams Sæde fyrer Euangelion / þ andliga Suredid skule i allre Verølldunne skurgoda villuna nidr briota / allra Kongana z Vitringanna heilagleik z vijsdom ad herfange taka / og Christo vnder ad liggia / So sem þad S Pall hann seiger 1. Cor. 10.

CL.

Er eirn Packlætis psalmr / j fyrstu Jsraels Folke dicktadur / sinn Gud þar mz ad lofa / Þat hann auglyser sinn helgedom / eflingina sinnar maktar / þad er / sinnar j byggingar / sem er Himininn og borginn til Jerusalem / þar ed hann sijna makt med dasemdar verkum voltar. Og framtelur þar sijdann Gydinganna Hliodfære og Saunglister / þar med ad þeirra Lofsøgn og Gudz þionusta vard framinn. Enn i hia Kristnum Mønnum er Predikunin og Heilagt Euangelium / øll sodann Hliodfære og Gudz þionusta. Og merk þad

Þad aller þacklætis Psalmar/ er ecki vtañ skiært milldarinar fyrerheit/ þeim harmþrungnum og faradum samuiskum tilsagt/og hafa so mikid ad seigia/ Þad Gud sie Myskunsamur/og hñ fyrergiefur feigeñsamliga allar Synder/og vilie oss huggun veita/so ad vier meigū alls gods og all rar huggunar til hñs vænta. Þar fyrer er þetta hid sama eiñ opinberlig ur þacklætis psalmur/og so lijka eiñin eiñ heimugligur huggunar Psal mur/og eiñ lærdems Psalm z z Spadomur/So sem sa/huer ed med einu epterdæme kuñgiører Gudz Myskun/og kieñer þar med at treysta og trua vppa hann. Til þess hins sama hialpe oss sa hiñ Myskunsamaste Gud/ vor Kongungur og Drottinn Jesus Christur/ med Faudur og Heilogum Anda/Lofadur ad eilijfu AMEN.

Ender Psalltarans.

Correctura.

Stterleguſtu ord/ſem yfer hefur ſiedſt/og miſprentaſt. Hitt akad villo er þu Kriſtiñ leſare lágfæra ſialfr ꝛ i malid ad Leſa.

A merker þa fyrre ſijdu a bladinu B þa ſeirne.

A j. B Linea 33. og veita/Les/veiter

A ij. A Linea 32. ætlum/Les/ættmeñ

A ij. B Lin. 19. reffins/Les reffing

A iij. B Lin. 1. ad giefa oſſ/Les/giefa þig

C iij. a Lin. 30. ættlan/Les/ætt talin er

D j b Lin. 16. Les/fiolgar þa/ſo ad af Egipta lande

D iij. B Lin. 8. Les/Egiptſkra/þui

F j A Lin. 17. Kriſtna/ Les/ Kriſtnenæ

G j. B Lin 1. ſkulu eiga/Les/Skulu eige

H j. B Lin 28. med huertum odrum/ Les/ordum

O ij. A Lin. 26. Les/Philiſtei hafa ei ætlad

O ij. B Lin. 30. Caner/ Les/Cancer

P ij. A Lin. 12. med riettu/Les af riettu Vatne

Q ij. A Lin. 10. ſigre ſuipt/ Les/ ſuipter

Q iij. B Lin 20. naumliga buala/Les bitala

R j B Lin vltima/lyſt reffingar lauſt Les lydſt

R iij. A Lin 20. hñ hefur Predikunar/Les/fyrer Predikunar

T ij. A lin 14. Rijpſ ſtiorn/ Les/ Rijkisſtiorn

T iij. B Lin 33. Les/prijs og titil eiga

V iiij. A Lin. 9. Les/ Sunnerſka

Y j. A Lin 28. Gudz Belzan/Les Blezan

Y j. B Lin 6. almeñelig viſku/Les viſka

Y iiij. A Lin 18. Les ſlijku/Item Lin 19. Les Teingda/Ibidem Lin 25. epter þau ord (þar fyrer) þar vantar / þa eda þegar

Z j A Lin. 21. Les/ huer ed ei alleinaſta

Z iij. A Lin 32. Les/ ſlijku dæme og einkum

Þ iij. B Lin 4. Les/ haft a Gydingum og giort

A a j. A Lin 17. Les/vm ſijder

D d ij. B Lin 25. Gud ſm̃/Les Gud hañ

D d iij. A lin. 17. Les/Og vert med godu

E e iiij. A Lin. næſt neſtu nymu/Les nyiu

C e ij. a lin 21. kueinan/ Les/ Kueinar
ibidem lin. 26. orustu Les ørgustu
F f iiij. B lin. 27. Les sooma lausa Folk
H h iij. B lin. 26. makt vera/ Les mak
J i iij. B lin. 23. Les/ heyrast lata
J i iiij. B lin. xxvij. Les/ Þar sem kient verdur huadañ Daudiñ er
K k iij. a lin. xxviij. Les/ huert ed so er vĳ̃dt
K k ij. B lin. xiiij. frelse hũ/ Les / frelse þa
L l iij. a lin. xxxj. ad grata/ les/ med grate
ibidem lin. vltima/ les/ forkostuligt vera fyrer Gude
L l iiij B lin. xxi. sindan. les/ sĳdan
M m j. a lin. xxxiij. Prediðið/ les/ Predikið
M m iiij. a lin. xj. hafrana/ les/ Hrafnanñ

Ad Lectorem.

Sumariur yfer Psalltaran attu ad standa næst epter Bokina Job. Sĳdan epter Psalltaran Sumariur yfer Salomonis Bækur &c. huerja misganing godur Lesare hallde til goda.

Pryckt a Nupufelle af Jone Jons syne/
Þann XI. Dag Januarij.
1591.

1785
1591
194 ar

Jón Borgfirðingur.

Landsbókasafn
Íslands